FACUNDI EPISCOPI HERMIANENSIS ... PRO DEFENSIONE...

Facundus : Hermianensis, Jacques Sirmond, ...

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
8
26 M B
27

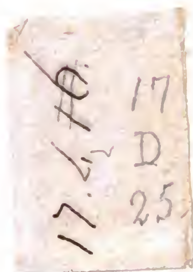
17
D
25

FACVNDI EPISCOPI HERMIANENSIS PROVINCIÆ AFRICANÆ

Pro defensione trium Capitulorum Concilij Calchedonensis

LIBRI XII.

Ad Iustinianum Imperatorem.

IAC. SIRMONDI SOC. IESV PRESBYTERI *cura & studio nunc primùm in lucem editi, Notisque illustrati.*

PARISIIS,
Apud SEBASTIANVM CRAMOISY, viâ Iacobæâ, sub Ciconiis.

M. DC. XXIX.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

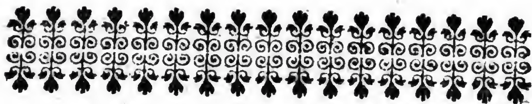

FRANCISCO
BARBERINO
S. R. E.
CARDINALI
AMPLISSIMO,
Sedis Apostolicæ Bibliothecario.

REDIT *in Vrbem postliminio Facundus noster, & Vaticanam ex qua prodierat auspiciis tuis repetit, Illme Cardinalis. Redit autem, non vt susceptam Trium capitulorum causam approbet, quam Synodi postea decreto explosam atque conclamatam non ignorat: sed vt à se tum susceptam defensámque ostendat, cùm defendere licebat. hoc est, cùm facti aucto-*

rem ducémque haberet Vigilium Papam, quem in eadem causa, eadémque in sententia praeuntem non sequi nefas erat. Quamquam ergo qui hos eius libros seuerius carperent non defuerunt: tamen adeo verendum nihil habet, ne culpam apud aequos iudices sustineat hac in parte, vt laudem possit non iniuria sperare. vtinam parem & ex altera liceret! Nam de libello ad Mutianum, quem Vigilio iam iratior effudit, cùm prudentissimi Pontificis pacis studio sese inflectentis consilium moderationémque capere non posset, laudem ille profectò nullam captat veniam Cardinalis, vel indulgentia, vel intercessione tua flagitat, non praemium. Tu verò illum, quae tua est lenitas & clementia, tui etiam, vt spero, nominis tutela praesidióque honestari non abnues. quo & Vrbi gratior appareat, & beneficij tui fructum ad exteras gentes alacrior iussu ac mis-

ſione tua circumferat. Tum vt illa Punicæ facundiæ copia qua pollet, dum æternam in Eccleſia fixámque Conciliorum auctoritatem, atque in ſanciendis Conciliis primam & maximam Romanæ ſedis poteſtatem celebrat: dum hæreticorum artes, ingenia, dolos aperit, quibúſque illos machinis retundi, quibus viribus proſterni ac debellari conueniat, exponit: dum ſub Iuſtiniani denique perſona Chriſtianos principes conteſtatur, ne imperij ſui decorem alieni, id eſt ſacri officij vſurpatione fœdatum velint, diſtinguántque quibus in cauſis vti poteſtate, & in quibus exhibere debeant obedientiam Chriſtiani: hæc inter aliáque rerum eximiarum documenta, tui ſimul nominis obiectu, quanti patrui quantus Romæ fratris filius purpuram, qua ornari alij ſolent, vita moribúſque ſuis ornet, admoneat. Hîc tu verò me plura meditantem nutu ipſo iam reuocas,

ſentio : atque iſta ſingulari animi tui modeſtia, cui ipſi præcipua laus debetur, laudari te vetas. ſed ignoſce. Vocem premere, ſtylúmque iuſsi poſſumus. vt tacitos de te ſenſus premant, quorum ante oculos adſidue verſaris, vel quorum animos nuper, cùm Legatus eſſes, virtutum tuarum admiratione compleſti, aut quibus de te fama demum ipſa nuntiauit, optare forſitan potes, Ill^me Cardinalis, imperare omnino vel impetrare non potes.

Ill^mæ & R^mæ D.T.

Addictiſſ. deuinctiſſimúſque
IACOBVS SIRMONDVS.

LECTORI.

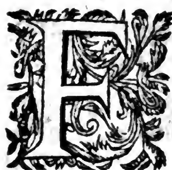

ACVNDI Epiſcopi libros ex codicibus Vaticanis, hoc eſt ex eo illorum apographo damus, quo in Annalibus ſuis vſus eſt, quódque moriens iuris noſtri eſſe voluit laudatiſſimus Cardinalis Baronius. Ex indice porrò capitum, quibus libros ſingulos diſtinximus, (nam libros auctor in capita non diuiſerat) illico agnoſces habere illum affatim, vnde poſſit rerum quas tractat vtilitate, copia, varietate, animum ſtudiúmque tuum non immeritò retinere. Nec verò fraudi eſſe poſſe trium capitulorum cauſam, quam defendit: in qua, ſi verum loqui placet, honeſtius fuerat cum Vigilio cadere, quàm vincere cum Iuſtiniano. Quòd ſi Vigilium perpetuo ducem ſequi maluiſſet, quam Vigilium, poſtquam Iuſtiniano cedendum cenſuit, cùm Afris ſuis reprehendere, nemo illum de ſuſcepta capitulorum defenſione, ad quam Vigilius ipſe vltro poſtea rediit, iure accuſandum iudicaret. Sed Facundum collegáſque,

vt Vigilio repugnarent, fefellit error quo tenebantur, quémque Victoris & Isidori de Facundo testimonia declarant, quod persuasum haberent, non posse absque iniuria fidei Synodíque Calchedonẽsis euersione, capitula condemnari. proinde damnari non patiebantur. At contra Vigilius liberam esse controuersiam intelligens, & quæ vtram in partem vergeret, ad fidei doctrinam nihil attineret, (quod ipsum post Vigilij tempora Gregorius magnus, Pelagius, & alij sæpe testati sunt) ea interdum libertate vsus est, quam causa concedebat: semper alioquin ad defendenda, vt par erat, & probanda capitula propensior. Nam & principio, cùm mali labes orta est Constantinopoli, eorum damnationi vehementius obstitit. & quamquam Iudicatum postea in eorum condemnationem protulit, vt schismati occurreret, públicámque concordiam sententiæ suæ iactura redimeret: tamen vbi aliter euenisse quam sperabat, atque hac eius moderatione turbari capitulorum defensores, abuti aduersarios animaduertit; tum suppresso Iudicato ad pristinam defensionem mox rediit, in eáque constitit. Cúmque id agi sentiret, vt per

vim extorqueretur ab inuitis cõdemnatio, ſuſpectam habens Synodum Græcorum intereſſe noluit; & ſuam de capitulis non damnandis ſententiam edito Conſtituto grauiter expoſuit. Synodo denique, cùm capitula damnaſſet, ne prouincias, quæ plurimæ reclamabant, iterum offenderet, aſſenſum negauit. Ex quibus apparet, nullam in hac Vigilij conſiliorũ varietate inconſtantiam fuiſſe, quod viſum eſt nonnullis: ſed ſtatam potiùs fixámque in tuenda Eccleſiæ, quam regebat, pace concordiáque conſtantiam. Cuius ipſius pacis ſtudio Vigilij ſucceſſores cùm paucos iam contra niti viderent, vt vna omnium in Eccleſia mens & vox eſſet, aſſenſerunt & ipſi tandem, & Synodo incertæ ad id tempus auctoritatis, Concilij generalis vim noménque confirmatione ſua præbuerunt. Quo autem ordine per ſingulos annos hæc geſta ſint, & quo rerum euentu, ſubdita Notis ad operis calcem Synopſis oſtendet.

VETERVM SCRIPTORVM DE FACVNDO TESTIMONIA.

Isidori de viris illustribus cap. XVIII.

FACVNDVS *Afer, Ermianensis Ecclesiæ Episcopus, duodecim libros pro defensione trium capitulorum scripsit: quorum stylo elicuit præfata tria capitula in præscriptione Apostolicæ fidei, & Calchedonensis Synodi impugnatione fuisse damnata. id est epistolam Ibæ Edesseni Episcopi ad Marim Persam, & Theodorum Mopsuestenum Episcopum, & Theodoreti Cyri Episcopi dicta. Claruit post Consulatum Basilij anno* x. *regnante Iustiniano Imperatore.*

Victoris Episcopi Tonnonensis in Chronico.

P*Ost Consulatum Basilij V.C. anno* x. *Libri duodecim Facundi Hermianensis Ecclesiæ Episcopi refulsere. quibus euidentissimè declarauit tria capitula in præscriptione fidei catholicæ & Apostolicæ Calchedonensis Concilij fuisse damnata.*

Cassiodori Senatoris in Psalmum CXXXVIII.

FACVNDVS *venerabilis Episcopus, hæreticorum penetrabili subtilitate destructor, nuper ad Iustinianum principem scribens de duabus naturis domini Christi duos libellos, cautè nimis luculentèrque tractauit. Quos vobis transcriptos reliqui, vt nec antiquis egeatis tractatoribus, nec modernis.*

INDEX CAPITVM.

LIBRI PRIMI.

VOD Iustinianus in confessione fidei suæ, vnum de Trinitate crucifixum, B. Mariam verè & propriè matrem Dei, & Christi duas esse naturas rectè professus sit.

2. Quod Eutychiani sub trium capitulorũ nomine Concilium Calchedonense fraudulenter oppugnent. quibus antequam respondeat, fidei suæ confessionem exponit.

3. Quod vnus de Trinitate passus contra Nestorianos aptius dicatur, quàm vna de Trinitate persona. Personarum nomen in Trinitate Sabellij causa vsurpari cœptum. & de baptismo in nomine domini IESV.

4. Quod B. Maria verè ac propriè sit mater Dei, contra quosdam catholicos, & contra Nestorianos. examinantur Hilarij, Augustini, & Leporij presbyteri testimonia.

5. Quod Christi duæ sint naturæ, non vna cõposita, contra Eutychianos & Semieutychianos. De Iulio Papa, & de Cyrillo Alexandrino, quorũ scripta obiiciunt aduersarij.

6. Quod Eutychiani vnam Christi compositam naturam adstruentes Nestorianos adiuuent. & quod perperam vtantur exemplo humanæ naturæ ex anima & corpore compositæ.

LIBRI II.

QVod damnationem trium capitulorum aduersarij Concilij Calchedonensis conscripserint, & Imperatoris titulo prænotarint.

2. Quod epistola Ibæ, quamuis eam Concilium orthodoxam non pronuntiasset, damnari absque Concilij reprehensione non possit.

3. Quod epistolam Ibæ ideo damnarint, quia duas in Christo naturas confitetur. Quo consilio Episcoporum subscriptiones exigant. & cur damnantium communionem ipsi refugiant.

4. Quod falsò damnatam à se iactēt epistolam, quia Cyrillum malè tractarit, cùm acerbius tractatus sit à Gennadio & Isidoro, quos non reprehendunt.

LIBRI III.

LIBRI IV.

6. Quod contra Synodum Calchedonensem factam esse trium capitulorum damnationem, ipsi etiam qui consenserunt primates & Episcopi Orientis agnouerint. quos redarguit quod Imperatori non restiterint.

LIBRI V.

QVod epistolam Ibæ orthodoxam reuera pronuntiarit Synodus Calchedonensis, falsóque dicant aduersarij ab ea non fuisse susceptam.
2. Quod falsò dicant Ibam negasse in iudicio Episcoporum Photij & Eustachij epistolam illam suam esse.
3. Quod falsò dicant Theodoretum in Concilio Calchedonensi, nisi post damnationem Eutychis atque Dioscori, non sedisse. quodque Synodi auctoritati non obsit, si in ea sedeant qui ab hæresi resipuerunt.
4. Quod Leo Papa non solam definitionem fidei Synodi Calchedonensis, sed omnia eius acta & decreta confirmarit, excepto fastu Anatolij quem redarguit. Epistolæ autem Ibæ approbationem non exclusit.
5. Quod post decreta Conciliorum disputare non liceat, nec audiendi sint Eutychiani, si Concilij de Ibæ epistola definitioni resistant.

LIBRI VI.

QVod Synodus Calchedonensis epistolam Ibæ pronuntians orthodoxam rectè iudicarit, & sacræ scripturæ morem secuta sit, quæ de multis ex maiore ac meliore parte solet ferre sententiam.
2. Quod Synodus epistolam Ibæ orthodoxam pronuntiarit propter duarum in Christo naturarum confessionem, quam continet, non propter falsam de B. Cyrillo suspicionem.
3. Quod Synodus epistolam Ibæ damnare non potuit, quin Cyrillum itidem hæreseos damnaret. quodque Cyrillus Nestorio respondens de industria parcius de duarum naturarum discretione locutus sit.
4. Quod Ibas malè de Cyrillo suspicans, non Cyrilli fidem, sed quam Cyrilli esse falsò putabat, in epistola sua reprehenderit, & Cyrilli de Christi incarnatione fidem reipsa probarit.
5. Quod Synodum quò minus epistolã Ibæ orthodoxam

LIBRI VII.

LIBRI VIII.

tres doceant mortuis in Ecclesiæ pace defunctis non esse insultandum.

6. Quod officere Theodoro non debeat, si contra illum postea scripserit Cyrillus. & quod damnari Theodorus sine Diodoro non possit.

7. Quòd si suspectus de hæresi fuisset Theodorus, eius temporis patres id minimè dissimulassent. & quod illorum potiùs, quàm Cyrilli vnius de Theodoro sententiæ credendum sit.

LIBRI IX.

QVod ex scriptis Theodori probetur ipsum fuisse catholicū. & ex vnius Psalmi XLIV. expositione refellantur omnia, quæ contra eius doctrinam obiecta sunt.

2. Quod Theodorus verè Christum non hominem tantum, sed etiam Deum natura esse fassus sit.

3. Quod Theodorus in duabus Christi naturis vnicam eius personam agnouerit, alienúsque fuerit ab errore tum Iudæorum, tum Manichæorum.

4. Quod Theodorus ad ostendendam tantum vnitatem personæ in Christo, non ad confundēdas eius naturas, similitudine vsus sit hominis ex anima & corpore cōpositi.

5. Quod obscura & ambigua patrum dicta ex apertis eorum dictis interpretari oporteat. quod propositis aliquot exemplis declarat.

LIBRI X.

QVod reprehendenda Synodus non sit, quia Theodorum non damnarit, tametsi in eius scriptis quædam sint culpanda: cùm fieri potuerit, vt eam laterent, vel illa melius interpretanda, aut ab inimicis eius immissa crederentur.

2. Quod etsi aliquando errarit, damnari vt hæreticus non potuerit, quia pertinax non fuit, cùm vltro quædam quæ notabantur correxerit.

3. Quod tametsi Theodorus in quibusdam errasset, laudari ab Iba potuerit propter alia quæ rectè scripsit.

4. Quod Theodorum Synodus, si apud eam accusatus fuisset, damnare post mortem in Ecclesiæ pace defunctum non debuerit.

5. Quod Athanasium nemo damnat propter excusatio-

LIBRI XI.

LIBRI XII.

FACVNDI HERMIANENSIS ECCLESIÆ

Epiſcopi prouinciæ Africanæ,

Pro defenſione trium capitulorum Concilij Calchedonenſis,

LIBRI XII.

Ad Iuſtinianum Imperatorem.

PRAEFATIO.

A CVM in pręiudicium ſancti Concilij Calchedonenſis impugnatores eius Acephali per quoſdam ſubriperent, vt epiſtola Ibę Edeſſeni Epiſcopi, quam ad ſe delatam memorata Synodus catholicam iudicauit; ſed & Theodorus Mopſueſtenus, eiúſque doctrina, quæ in eadem epiſtola Ibæ laudata eſt; nec non & quædam Theodoreti Cyrri Epiſcopi

ſcripta, qui in prædicto Calchedonenſi Conci- A
lio epiſtolam dogmaticam Papæ Leonis aſſe-
ruit, ſub anathemate damnarentur: hoc opus ſua-
dentibus fratribus ad Imperatorem Conſtanti-
nopoli ſcripſi. Quo necdum finito ac pertracta-
to, adductus eſt Romanus Epiſcopus: in cuius
examine cùm geſtis ſuper hac cauſa diſceptare-
mus, mediante conflictu interrumpi acta præce-
pit; & ab vniuerſis Epiſcopis, qui aderamus, ex-
petiit, vt ſcripto quiſque reſponderet quod ei de
his capitulis videretur. Cùm ergo per Magiſtrũ B
officiorum ſub graui neceſſitate reſpondere
conſtringerer, vix mihi ſeptem dierum induciæ
datæ ſunt, in quibus erant etiam duo feſti. Vnde
vt omnia dicerem, quæ magis neceſſaria iudica-
bam, ex his libris aliquanta decerpſi: quia non
occurrebam omnia noua dicere, ſi quidem tria
millia verſuum excedit illa reſponſio. Sanè quo-
niam, ſicut dixi, necdum à me pertractati fuerãt
iidem libri, quædam teſtimonia pro mendoſitate
codicum, ex quibus ea poſueramus, vel pro in-
curia tranſlatorum, aliter continebant, quæ ſic C
etiam in illam reſponſionem tranſcripta ſunt.
Idcirco igitur præloqui ac præmonere curaui,
vt neminem, qui memorata reſponſione perle-
cta hos contigerit libros, offendat iſta diuerſi-
tas: ſed illic ignoſcat feſtinanti, & huic potius
credat. Nam & aliqua ibi cum perturbatione
prolata, moderatiùs hîc ordinatiúſque tractata
ſunt.

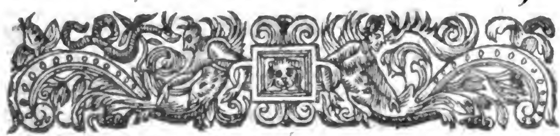

FACVNDI
EPISCOPI HERMIANENSIS,
Pro defenſione trium Capitulorum,
LIBER I.

A CONFESSIONEM tuæ fidei, clementiſſime Imperator, magni Concilij Calchedonenſis definitionibus conſonantem,& approbaui ſemper,& aduerſus multorum contradictiones aſſerui. Nam cùm duæ nunc ferueant hæreſes ab eodem Concilio refutatæ,quæ contentione quidem contraria, ſed deteſtatione ſimili, myſterium diuinæ incarnationis oppugnant, Neſtorianorum dico, & Eu- CAP. I.
B tychianorum: quid ſalubrius, vel quid euidentius aduerſus vtramque hæreſim dici potuit, quàm quod ipſe confeſſus es, vnum de Trinitate pro nobis crucifixum? quem magnũ Deum te credere docuit Apoſtolus dicens: *Apparuit* Tit. 2. 11.
enim gratia Dei ſaluatoris noſtri omnibus homi-

nibus, erudiens nos, vt abnegantes impietatem & sacularia desideria, castè & iustè & piè viuamus in hoc saculo, expectantes beatam spem, & aduentum gloria magni Dei saluatoris nostri Iesu Christi. Propter quod etiam beatam virginem Mariam verè & propriè matrem Dei esse dixisti. Non enim alium scis Deum verbum, & alium Iesum Christum, quem in duabus naturis vnum eundémque pronuntiasti consubstantialem esse patri secundum deitatem, & consubstantialem nobis eumdem secundum humanitatem: & de quo consequenter etiam hoc dixisti: Nam sicut est in deitate perfectus, ita idem in humanitate perfectus est. Quæ omnia certum est te iuxta Calchedonensis Concilij sententiam protulisse. Nam vnum esse de Trinitate dominum Iesum Christum, ex eiusdem synodi allocutione, quam ad Martianum principem fecit, euidenter ostēditur. Vbi cùm beati Leonis Ecclesiæ Romanæ præsulis epistolam contra hæreticorum maledicta defenderet, post aliquanta sic ait: Facilè est aduertere, quòd ambiguitate quæstionis exorta, patrum interpretationibus nostram confessionem coaptasse cognoscimur, satisfacientes quòd in nullo discordem intelligentiæ eorum detulerimus animum, sed his vtamur testibus ad nostræ fidei firmitatem. Sic Athanasij ad Epictetum amplectimur literas: sic tamquam propriam Gregorij ad Cledonium epistolam vbique præferimus. Et quid oportet plura dicere? Si enim per epistolas Ecclesiæ dogmata declarari pro vnaquaque quæstione, dignum culpa iudicant, ipsum imprimis beatissi-

Cod. de summa Trin. l. 6.

Post acta Concilij.

A mum Cyrillum quilibet poterit denotare, qui «
literis suis quod sentiebat Orientalibus expres- «
sit: nec non & magnum Proclum huic vitupe- «
rationi subiiciet, qui eisdem Orientalibus vo- «
lumen ad Armenos pro fidei congruentia de- «
stinauit. His autem consociabitur ad culpam «
& sapientissimus Ioannes Antiochenus Episco- «
pus, qui hæreticorum maledicta reiiciens, & «
apostolicæ doctrinæ dogma declarans, totiús «
Orientis confessionem, velut ex vno ore, sanctis- «
simo Proclo, & ei qui per idem tempus mundi «
B regebat gubernacula, destinauit. In hoc autem «
volumine ad Armenos, quod, vt memorata
synodus ait, magnus Proclus Orientalibus quo- Edit. Rom.
que pro fidei congruentia destinauit, ita confes- pag. 128.
sus est: Nec enim dicentes filium passum, ra- «
tione deitatis eum pati potuisse sentimus; si- «
quidem diuina natura, nullam prorsus recipit «
passionem: sed confitentes Deum verbum v- «
num ex Trinitate incarnatum, tribuimus intel- «
ligendi materiam his qui fideliter scis citantur «
cur incarnari dignatus est. Scribens etiam bea- «
C to Ioanni Antiocheno, cui & illa, quæ scripserat
ad Armenos, pro seruanda communis fidei so-
cietate direxit; vt sicut vnum atque idem om-
nes corde credebant ad iustitiam, sic etiam vna Liberat.
& eadem ore omnium confessio fieret ad salu- cap. 10.
tem, sic ait: Dicentes autem iterum passibilem «
Deum, id est Christum, confitemur eum non eo «
passum quod erat, sed quod factum est, id est «
propria carne, & ita prædicantes nullo modo «
fallimur: quoniam quidem & vnum ex Trini- «
tate secundum carnem crucifixum fatemur, & «

» deitatem paſſibilem minimè blaſphemamus. Et A
hanc eius ſanam doctrinam ſapientiſſimus Ioannes Antiochenus cum Orientali concilio ſuis literis approbauit : in quibus eum memorata ſynodus Calchedonenſis teſtatur hæreticorum maledicta reieciſſe, & apoſtolicam declaraſſe doctrinam. Qui reſcribens eidem beato Proclo
» dixit : Tomum qui ad Armenos factus eſt à
» reuerentiſſimo noſtro filio diacono Theodo-
» ſio, qui dignus eſt tuis diſpoſitionibus mini-
» ſtrare, ob eam quæ ineſt ei ſuper ætatem dili-
» gentiam, & petiuimus, & cum omni delecta- B
» tione eius fecimus mentionem. Faciebat au-
» tem nobis delectationem non pulcritudo com-
» poſitionis ſola, neque argumentationum mul-
» titudo contra vtramque partem aduerſantium
» pertractata, quantum ipſa ſacrorum dogma-
» tum cautela ſimul & pietas. Pietas quidem, quia
» regalem diuinarum ſcripturarum in his quæ di-
» cebantur, verbum veritatis rectè confitens, per-
» gebas, non ſine teſtimoniis ſcripturæ præſumens
» aliquid ex poteſtate propria prædicare: cautela
» verò, quia cum diuinis ſcripturis etiam patrum C
» dicta, ad probandum quæ dicebantur, propo-
» nebas. Scribens etiam B. Cyrillo ſupradictus
Ioannes cum eadem ſynodo Orientis, ita ſe tomum ipſum ad Armenos approbaſſe perhi-
» buit: Sanctiſſimo, inquit, Epiſcopo Proclo to-
» mum rectè reuera & piè habentem, quem ad
» Armenos ſcripſit, nobis deſtinante, & noſtrum
» quærente conſenſum, omnia facta ſunt à no-
» bis, & in nullo minus fecimus. Apparuit igitur,
religioſè Imperator, quòd ſecundum ſenten-

A tiam ipsius magnæ synodi confessus es vnum de Trinitate pro nobis crucifixum: quando quidem in eis epistolis hæc tua confessio continetur, quibus tantam auctoritatem detulit, vt earum exemplo defendendam B. Leonis epistolam iudicaret. Illud etiam quòd B. Mariam verè & propriè matrem Dei esse dixisti, in eadem synodi allocutione inuenimus esse firmatum, vbi dictum est: Verùm non latuit indormitabilem oculum naturæ communis inimicus, sed tamquam luminaria confestim patres nostros, his quos tenebrarum peruaserat error, ostendit; qui cunctis reserarent intelligentiam fidei, & incarnationis diligenter benefici. prædicarent: quomodo dispensationis sacramentum sit ab initio ex vulua dispositum: quomodo & Dei genitrix sit virgo vocitata propter eum qui virginitatem eius dignatus est etiam sacrare post partum, vuluámque, vt decebat Deum, integritate signare: quomodo secundum veritatem mater Dei dicta sit propter carnem, quam ex se omnium domino ministrauit. Ecce & hoc ostensum est, quoniam eadem sancta synodus docuit, quòd illa virgo Dei genitrix secundum veritatem vocata sit, propter carnem, quam ex se omnium domino ministrauit. Nec interest, vtrum secundum veritatem, id est, verè Dei mater vocetur; an verè & propriè, sicut ipse confessus es. Nam quod Ioannes Apostolus dicit verum Dei filium, ipsum Paulus proprium dicit. Sic enim scribit: *Scimus quoniam Dei filius venit, & dedit nobis intellectum, vt*

Post acta Concilij.

B

C

1. Ioan. 5. 20.

sciamus quod est verum, & simus in vero filio A
eius Iesu Christo. Hic autem scribens Romanis ait: *Si Deus pro nobis, quis contra nos? qui etiam filio suo proprio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum.* Non igitur est aliud, quòd dominum nostrum Iesum Christum Ioannes verum Dei filium vocat, quàm quòd eum proprium Dei filium Paulus appellat. Et ideo non aliud putandum est etiam, quòd sancta Calchedonensis synodus beatam Mariam verè matrem Dei esse confessa est, quàm quòd eam ipse confessus es verè & propriè matrem B
Dei. Quod si cui minus hoc sufficit, & adhuc eam verè & propriè Dei matrem dubitat appellare, pleniorem de hoc ipso rationem, quam inferiùs reddemus, expectet. Quia verò simul secundum Calchedonense concilium, etiam in duabus naturis dominum Iesum Christum confessus es, ipsius concilij definitione monstratur: in qua statuit vnum eumdémque Christum, filium Dei vnigenitum, in duabus naturis, sine confusione, sine conuersione, sine diuisione, & sine se- C
paratione esse noscendum; nusquam naturarum differentia per vnitatem penitus amputata, magis autem salua proprietate vtriusque naturæ. His igitur omnibus probatur confessio fidei tuæ magni Concilij diffinitionibus consonare. Propter quod etiam nos & congratulati semper eius rectitudini sumus, & pro ea de te maximè gloriati. Quid enim priùs laudetur in homine? quid excellentiùs decet in Principe, quàm catholi-

Rom. 8. 31.

A ca fides, quæ totius nostri boni est fundamentum, & sine qua nihil in nobis est bonum? Omne enim quod non ex fide, peccatum est.

SED rogo, clementissime Imperator, vt rationes meas vel gratanter, vel patienter accipias. Nam demonstrare proposui, quoniam pro eiusdem fidei quam tenes defensione, & propter Calchedonensium custodiam decretorum, quibus & manifestata est & firmata, his qui nuper contrariam eis sententiam protulerunt, consen- CAP. II.
B tiendum esse non duxi. Inquietus enim & impudens hæreticorum spiritus, qui facilis & promptus ad impugnanda vetera constituta, in confusionem suam semper extollitur, quia sæpe frustratus est, cùm euidenti contradictione Calchedonensis decreta Concilij subuertere niteretur; obliqua nunc & obtecta malignitate subrepens, intelligi non posse credidit suæ factionis insidias. Inuenit autem desideratam occasionem ex furore quorumdam, qui sub nomine Christiano latenter in Ecclesia gentile Origenis
C dogma sectantur. Et quia per instantiam tuæ religionis eiusdẽ profani dogmatis iterata damnatio est: hinc eius sectatores exarserũt aduersus Ecclesiam, quærentes eam quacunque possent immissione turbare. Et hoc totum publicam notitiam non effugit: præsertim cùm & Domitianus Ancyrensis quidem ciuitatis Episcopus prouinciæ primæ Galatiæ, qui fuit ipsius Origenianæ hæresis manifestus assertor, per libellum, quem ad beatissimum Papam Vigilium scripsit, Deo extorquente confessus est, quòd eius com-

plices Origeniani, cùm viderent non se posse A
proprium dogma defendere, neque sibi quicquam spei de conflictu restare, ad vltionem eorum quæ contra Origenem gesta sunt, hæc Ecclesiæ scandala commouerunt. Horum igitur satellitio fungens Eutychianorum perfidia, ea quæ per se contra Calchedonense Concilium nequicquam sæpe tentauerat, per ipsos latenter aggressa est, qui nobis non videbantur in hac parte suspecti. Nec tamen & illi magnam Synodum palàm reprehendere præsumpserunt:
magis autem sub quodam colore defensionis, B
quam tuæ pietati commendabat fallax eorum promissio, robur eius infirmare conati sunt. Iactabant enim, sicut optimè nosti, quòd omnes Eutychiani, qui decretis eius offenduntur, communicarent Ecclesiæ, si epistola venerabilis Ibæ Edesseni Episcopi ad Marim Persam scripta, quam prædicta Synodus, cùm pro ea memoratus Ibas tanquam iniuriosus in B. Cyrillum accusaretur, pronuntiauit orthodoxam, damnaretur quidem vt Nestoriana, sed approbata fuisse
à Synodo negaretur. Hoc agentes astutè, vt dum C
nescios & ignaros aduocant, quòd per falsam & impudentissimam negationem defendi Synodus possit, quæcunque mendacia Eutychiani in reprehensione ipsius epistolæ dictarent, nemine iam resistente, vel hinc satagente, scriberent nostrorum, quod valde lugendum est, subscriptionibus affirmanda: vt cùm postea, quod facillimum erat sola gestorum prolatione, suscepta fuisse ab illo Concilio monstraretur, nil iam superesset, quod Eutychianis de Nestoriano

A dogmate ſemper illud infamantibus reſpondere poſſemus. His igitur ita fraudulenter agentibus, ac neſcio quam promittentibus vnitatem, quæ ſi etiam ſequeretur, confuſio potiùs dicenda erat, illud execrandum horrendúmque conceſſum eſt, vt epiſtola, quam ſancti illi venerabiles patres orthodoxam probauerunt, non ſola ſaltem, ſed cum ſuis approbatoribus eſſet anathematizata. Et ideo tam nefariæ occurſurus audaciæ, quoniam ſatis ipſorum Eutychianorum conſuetudinem habemus expertam, quòd om-
B nibus pro veritate ſibi reſiſtentibus Neſtorianorum crimen imponant; fidem meam in primis, quam de ſalutifera incarnatione domini noſtri Ieſu Chriſti teneo, non ſolùm ſimplici ſermone aperire, quod in tuæ confeſſionis approbatione iam feci, ſed etiam documentis neceſſariis affirmare, atque aduerſus impugnantes defendere ſtatui: vt eorum calumnias quanta valeo manifeſtatione veritatis euitem, quórum fraudes mendaciáque detegere, & errores propoſui refutare. Id autem facio, ne animos quorumque
C ſimplicium, qui nos ignorant, noſtri nominis infamatione, à veritate agnoſcenda, quam inſinuaturi ſumus, auertant. Nam & hoc bene compertum eſt, quòd non ſolùm Eutychiani de ſua vanitate conuicti Neſtorianos, verùm etiam ipſi Neſtoriani, quos non minùs redarguit fidei noſtræ defenſio, è contra nos de Eutychiana hæreſi criminantur. Et licet iſta nec expaueſcamus, nec quaſi noua miremur: quoniam ſic aliquando etiam patres noſtros Ariani velut Sabellianos, Sabelliani verò velut Arianos men-

daciter infamabant: oportet nos tamen, ſicut A
Rom.12.17. monet Apoſtolus, prouidere bona, non tantùm coram Deo, ſed etiam coram omnibus hominibus, & criminationes detrahentium, præſertim in cauſa fidei, præuenire. Et hæc quidem dicta ſint ad ſatisfactionem eorum, qui cùm eam neceſſitatem ignorent, etiam ea quæ dicuntur minus vigilanter attendunt. Intelligentiores autem profectò cognoſcent, quid & defenſioni præſentis cauſæ proficiat defenſio fidei, quæ mihi cum tua pietate communis eſt. Si enim probauero eam rectè ac prudenter Neſtorianis Euty- B chianíſque reſiſtere, quam ſupra iam docuimus magnæ Synodi Calchedonenſis definitionibus conuenire; nimis abſurdum videbitur, vt Neſtoriana credatur epiſtola, quam illa Synodus approbauit, quæ ipſis ſuis definitionibus Neſtorianorum fallaciæ tam ſolerter occurrit. Deinde cùm propter hæc eam, vel in ſententia ſuper epiſtola Ibæ prolata, vel in ceteris hinc atq; inde Neſtoriani & Eutychiani calumnientur, omnis eorum vana fiet intentio, & fruſtra ſe laborare cognoſcent, ſi cùm fidem noſtram aſſerimus, il- C li decreta ipſius Synodi viderint confirmari, pro quibus infirmandis fallaci & longo circuitu auctoritatem eius in aliis auferre conantur. Quoniam igitur cum defenſori, tum etiam cauſæ defenſioni, propoſitus ordo conducit, tria quæ ſuperius commemorata ſunt breuiter in hoc volumine defendemus. Quid enim nos contra calumniantes Eutychianos manifeſtiùs probat à fallacia Neſtorianorum penitus alienos, quàm ſi duo hæc aſſeramus, id eſt, vnum de Trinitate

A pro nobis crucifixum, & beatam Mariam rectè vocari & verè & propriè matrem Dei? Vel quid nos item contra calumniantes Nestorianos, àb Eutychianorum discordia longiùs abesse demonstret, quàm vt illud quoque tertium adstruamus, quia idem dominus noster Iesus Christus in duabus naturis, hoc est, in diuinitate atque humanitate perfectus est.

SANE tacendum non arbitror, quòd sint etiam catholici, qui sicut credimus nescientes hoc ante memorata Synodo confirmatum, superfluè B contra de verbo contendant: quia videtur eis quòd dici non debeat vnum de Trinitate pro nobis crucifixum, sed potius vnam de Trinitate personam. Hos ergo tanquam propinquos priùs nobis sociare debemus, vt ipsi quoque nobiscum hanc confessionem teneant, in qua non potest, sicut plerisque videtur, Nestorianorum dolus abscondi: ne cum inaniter de verbo contendunt, rei controuersiam minùs examinatè definiant. Nam cùm dominum nostrũ Iesum Christũ sic perhibeant vnam esse de Trinitate perso- C nã, vt & Dei subsistentiam vnam esse non denegent, quæ naturarum adunatione, id est diuinitatis & humanitatis, existat; eundem esse dicentes Deum, quem hominem, nec aliter Deum, aliter hominem, sed & hoc & illud similiter, id est naturaliter, de verbo contendere mihi videntur. Siquidem hoc etiam suo sermone demonstrant. Si enim dicamus, inquit, vnum de Trinitate pro nobis crucifixum, si quis interroget, quid vnum dicamus, non possumus respondere Deum, aut filium; quia non tres sunt in Trini- CAP. III.

tate Dij, vel filij, ex quibus vnus crucifixus dicatur: & ideo rectè dicimus vnam de Trinitate crucifixam esse personam, quoniam tres sunt in Trinitate personæ, ex quibus vna crucifixa dicatur. At hæc non generalis est loquendi regula, sed quædam priuata lex, quam sibi sua contentione fecerunt. Nam in tantum necesse non est tres intelligi Deos, aut filios, si vnus de Trinitate crucifixus dicatur; vt ita in Genesi scriberetur: *Ecce factus est Adam vnus ex nobis.* Quod vtique non ex solius persona patris, neque ex solius filij, vel Spiritus sancti, dictum accipitur; sed tota ipsa Trinitas, idest pater, & filius, & Spirirus sanctus, illic inducitur loqui; ideo pluraliter *ex nobis* dictum est. Cur igitur non ibi scriptura dicit, Ecce factus est Adam vna persona ex nostris personis, sed potiùs, *Ecce factus est Adam vnus ex nobis?* Nunquid vnus Deus ex nobis, quasi ex tribus? aut vnus pater ex nobis, quasi ex tribus patribus? aut vnus filius, vel spiritus sanctus ex nobis, quasi ex tribus filiis, vel spiritibus sanctis? Quis hoc vel insanus dixit? Nullus autē de Trinitate meliùs loqui potest, quàm ipsa de se locuta est Trinitas. Non ergo sequitur, vt cùm dicitur vnus de Trinitate dominus Iesus Christus, vnus Deus, aut vnus filius subaudiatur ex tribus Diis, aut filiis. Tres tamen sunt, pater, & filius, & Spiritus sanctus, ex quibus vnus rectè dicitur dominus Iesus Christus. Nam & Ioannes Apostolus in epistola sua de patre & filio & Spiritu sancto sic dicit: *Tres sunt qui testimonium dant in terra, spiritus, aqua, & sanguis, & hi tres vnum sunt:* in spiritu signifi-

Margin: Gen. 3. 22. — A — B — C — 1. Ioan 5. 7.

A cans patrem, sicut Dominus mulieri Samaritanæ secundum ipsius Ioannis Euangelium loquitur, dicens: *Crede mihi, quia veniet hora, quando neque in monte hoc, neque in Hierosolymis adorabitis patrem. Vos adoratis quod nescitis; nos adoramus quod scimus; quia salus ex Iudæis est. Sed venit hora, & nunc est, quando veri adoratores adorabunt patrem in spiritu & veritate. nam & pater tales quærit qui adorent eum. Spiritus est Deus, & eos qui adorant eum, in spiritu & veritate oportet adorare.* In aqua verò Spiritum B sanctum significans, sicut in eodem suo Euangelio exponit verba Domini dicentis: *Si quis sitit, veniat ad me, & bibat. Qui credit in me, sicut dicit scriptura, flumina de ventre eius fluent aquæ vivæ.* Vbi subsecutus adiecit: *Hoc autem dicebat de spiritu, quem accepturi erant credentes in eum. Nondum enim erat spiritus datus, quia Iesus nondum fuerat glorificatus.* In sanguine verò filium significans, quoniam ipse ex sancta Trinitate communicauit carni & sanguini. Non ergo ait Ioannes Apostolus, loquens de Patre & C Filio & Spiritu sancto, tres sunt personæ, quæ testificantur in terra, spiritus, aqua, & sanguis, & hi tres vnum sunt. Quid ergo pro Ioanne respondent Apostolo? Qui sunt hi tres, qui in terra testificari, & qui vnum esse dicuntur? num Dij? num patres? num filij, aut Spiritus sancti? Non vtique. sed hi tres, Pater & Filius & Spiritus sanctus sunt, tamen etsi non inuenitur vnum nomen, quod de omnibus communiter masculino genere prædicetur, sicut communiter de illis personæ prædicantur gene-

Ioan. 4. 21.

Ioan. 7. 37.

re feminino. Aut ſi forſitan ipſi, qui de verbo A
contendunt, in eo quod dixit : *Tres ſunt qui te-*
ſtificantur in terra, ſpiritus, aqua, & ſanguis, & hi
tres vnum ſunt, Trinitatem, quæ vnus Deus
eſt, nolunt intelligi, ſecundum ipſa verba quæ
poſuit pro Apoſtolo Ioanne reſpondeant. Nun-
quid hi tres, qui in terra teſtificari, & qui vnum
eſſe dicuntur, poſſunt ſpiritus, aut aquæ, aut
ſanguines dici ? Quod tamen Ioannis Apoſtoli
Tomo 2. teſtimonium B. Cyprianus Carthaginenſis anti-
» ſtes & martyr in Epiſtola, ſiue libro, quem de
» Trinitate ſcripſit, de Patre & Filio & Spiritu B
» ſancto dictum intelligit. Ait enim : Dicit Do-
o. » minus, *Ego & pater vnum ſumus*, & iterum de
» Patre & Filio & Spiritu ſancto ſcriptum eſt, *Et*
ſ. » *hi tres vnum ſunt*. Proinde conſiderare debent,
qui verborum captionibus ſuperuacuè ſtudent,
quia non ſimul & coniunctè dicimus vnum fi-
lium ex Trinitate crucifixum, vt tres aut duos
filios inducere videamur : ſed priùs dicentes,
quod magna Synodus confirmauit, vnum ex
Trinitate incarnatum, vel paſſum, vel crucifi-
xum, cùm interrogati fuerimus, quem vnum de C
Trinitate dicamus, rectè poſtea reſpondemus,
filium. Non autem rectè ſimul diceretur vnus fi-
lius ex Trinitate incarnatus, aut paſſus, aut cru-
cifixus. Sed non eſt conſequens, vt quæ ſimul
non rectè dicuntur, etiam ſigillatim non rectè
dicantur. Ac ne hoc diſſimulent intelligere, aut
fortaſſe non poſſint, verborum ſuorum vel con-
uincantur vel admoneantur exemplo. Nam
& ipſi, cùm rectè dicant vnam ex Trinitate per-
ſonam crucifixam, ſecundum quod ille etiam vir
beatus,

beatus, & doctrinæ admirabilis, Augustinus in opere, quod scripsit de prædestinatione, & perseuerantia sanctorum, docet: Fidelis, qui in eo veram naturam credit & confitetur humanam, id est nostram, quamuis singulariter suscipiente Deo verbo, in vnicum Dei filium sublimatam: ita vt qui suscepit, & quod suscepit, vna esset in Trinitate persona. Cùm igitur & ipsi, quemadmodum docuimus, iuxta doctrinam patrum rectè dicant, vnam ex Trinitate personam crucifixam; & item interrogati cuius tandem dicant esse personam, rectè respondeant, filij: non tamen quod singillatim rectè dicunt, etiam simul & coniunctè rectè dicere poterunt, id est, vnam personam filij ex Trinitate crucifixam, quasi duæ personæ sint filij. Sicut ergò, quamuis non rectè simul dicatur, vna persona filij ex Trinitate crucifixa, & rectè item de ipsa persona singillatim dicitur quòd filij sit: ita quamuis non rectè simul dicatur, vnus filius ex Trinitate crucifixus, rectè tamen singillatim dicitur, vnus ex Trinitate crucifixus: & item de ipso vno quòd filius sit. Quocirca, rectè dicitur & vnus ex Trinitate crucifixus, & vna ex Trinitate persona. Sed vnam dicere personam Nestorianorum noua subterfugia minùs excludit: qui conuicti innumeris testimoniis patrum, quòd Deus verbum & assumptus homo vna persona sit, pro auctoritatis dignitate ab eis hoc vel existimant dictum, vel existimare se fingunt. Et sic homo Iesus Christus dicatur verbi gessisse personam, sicut etiam gessit Apostolus, qui scribens ad Corinthios dicit: *Nam & ego quod do-*

De bono perseuer. cap. 24.

2. Cor. 2. 10.

naui, propter vos in persona Christi, vt non circumueniamur à satana : non vt vnus idémque esset Deus & homo. Cùm vero & vnus ex Trinitate, & vna ex Trinitate persona pro nobis crucifixa rectè dicatur, hanc vtilitatem, qua fraus Nestorianorum à sancta & magna Synodo sufficienter exclusa est, intelligere & approbare iam debent, qui dici nolebant vnum de Trinitate pro nobis incarnatum, vel passum, vel crucifixum. Qui etiam si nulla inuitaret vtilitas, neque hoc esset tantæ Synodi auctoritate firmatum, modestiùs facerent adquiescere sapienti Gregorio, qui de vocabulorum diuersitate diffidendum non esse decreuit. In eo enim sermone, cuius est titulus De luminibus, ita locutus est : Deum cùm nomino, vno lumine illustramini, simul & tribus. Tribus quidem, secundum vniuscuiusque proprietates, siue subsistentias, sicut placet aliquibus dicere, siue personas. Nihil enim pro vocabulorum diuersitate diffidendum est, cùm ad eundem sensum omnium diuersitas prouocet intellectum. Dum igitur & magna nos ad hanc confessionem inuitet vtilitas, & non inaudita & noua sit ista vox, de qua nobis deliberare sit liberum an admitti debeat, quam diuinarum scripturarum testimoniis conuenire etiam à tantis patribus confirmatum esse docuimus, nihilque de verbo sit diffidendum ; placere omnibus debet, vt vnus ex Trinitate, vel de Trinitate, crucifixus pro vna persona dicatur. Quamquam si quis rem diligenter attendat, & altiùs causam repetat, inueniet quòd non sic diximus, vnus pro vna persona, sed potiùs vna persona pro

Gregor. Nazianzenus Orat. 39.

A B C

vno ex Trinitate dicatur. Nam ſic Eccleſia Chriſti, etiam cùm necdum ad diſtinctionem patris & filij & ſpiritus ſancti vteretur nomine perſonæ, tres credidit & prædicauit, patrem & filium & ſpiritum ſanctum; ſicut teſtimonio Ioannis ſupra docuimus, quo dictum eſt: *Tres ſunt qui teſtimonium dant in terra, ſpiritus, aqua, & ſanguis, & hi tres vnum ſunt.* Perſonarum autem autem nomen, non niſi cùm Sabellius impugnaret Eccleſiam, neceſſariò in vſum prædicationis aſſumptum eſt; vt qui ſemper tres crediti ſunt & vocati, pater & filius & ſpiritus ſanctus, vno quoque ſimul & communi perſonarum nomine vocarentur. Deinde etiam ſubſiſtentiæ dictæ ſunt, quoniam Eccleſiæ placuit, ad ſignificandam Trinitatem, & hoc nomen diſtinctioni perſonali tribuere. Quæſtio itaque aliquando de nouo nomine perſonæ & ſubſiſtentiæ fuit, vtrum ad ſignificandam Trinitatem, quæ Deus eſt, deberet admitti, ſicut & ipſius Trinitatis nomen admiſſum eſt: non de eo quod ſemper tenuit & prædicauit Eccleſia, quia tres ſunt qui teſtificantur in terra, & hi tres vnum ſunt. Vnde etiam memoratus vir Auguſtinus in quinto decimo de Trinitate libro: Clarum, inquit, eſt in ſubſtantia veritatis, non ſolùm patrem filio non eſſe maiorem, ſed nec ambos ſimul aliquid maius eſſe, quàm ſolum ſpiritum ſanctum; aut quoſlibet duos in eadem Trinitate maius eſſe aliquid, quàm vnum; aut omnes ſimul tres, maius aliquid eſſe, quàm ſingulos. Hec ait vir cautiſſimus & ſapientiſſimus, ambas perſonas ſimul aliquid eſſe maius in ſub-

1. Ioan. 5. 7.

Cap.

ſtantia veritatis , quàm ſolum ſpiritum ſan- A
ctum,quod quidem rectè ſi vellet diceret: ſedpo-
tius ambos.neque ait quaſlibet duas perſonas in
eadem Trinitate maius eſſe aliquid,quàm vnam:
ſed quoſlibet duos in eadem Trinitate maius eſ-
ſe aliquid quàm vnum. neq; dixit omnes ſimul
tres perſonas maius aliquid eſſe, quàm ſingulas:
ſed omnes ſimul tres maius aliquid eſſe , quàm
ſingulos. Quod ſi huiuſmodi locutiones ex di-
ctis probatiſſimorum patrum velim colligere,
ante me tempus, quàm exempla, deficiet. Nihil
eſt igitur quod de verbo reprehendamur, dicen- B
tes vnum de Trinitate incarnatum, ſiue paſſum,
ſiue crucifixum. Quod etiam ſancta Calchedo-
nenſis Synodus diuinarum ſcripturarum au-
ctoritate , & antiquiſſimorum patrum teſti-
moniis informata, videns à magno Proclo ad
Armenos vtiliter ſcriptum, & à ſapientiſſimo
Ioanne Antiocheno & ceteris Orientalibus
Epiſcopis in Concilio approbatum, conuenien-
ter ipſa quoque firmauit. Et ideo hanc religio-
ſam & neceſſariam vocem ſuſcipientes , qui de
verbo ſuperfluè contendebant,ita iam nobiſcum C
Neſtorianos vrgere debent ac premere, vt non
tantùm vnam ex Trinitate perſonam dicant;
quod illi malè, ſicut iam diximus, interpretan-
tur: ſed etiam vnum ex Trinitate paſſum, quod
nulla fraude poſſint eludere. Quibus Neſtoria-
nis hoc modo grauius inſiſtimus, ſi eis dicamus,
certum eſt accipere vos nobiſcum, quia Trini-
tatem, quæ vnus Deus eſt, ſignificauit Apoſto-
Rom. 11. 33. lus dicens: *O altitudo diuitiarum ſapientiæ, & ſcientiæ Dei, quàm incomprehenſibilia ſunt iu-*

dicia eius, & inuestigabiles viæ eius! Quis enim cognouit sensum domini, aut quis consiliarius eius fuit? aut quis prius dedit illi, & retribuetur ei? Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in in ipso sunt omnia, ipsi gloria in sæcula. Ex ipso dicens, ex patre: per ipsum verò, per filium. sicut alibi dicit: *Nobis tamen vnus Deus pater, ex quo omnia, & nos in illo: & vnus dominus Iesus Christus, per quem omnia, & nos per ipsum.* In ipso verò, in spiritu sancto. de quo Salomon ait; *Quoniam spiritus Dei repleuit orbem terrarum, & hoc quod continet omnia scientiam habet vocis.* nec aliud est in ipso esse omnia, nisi ab ipso omnia contineri. Quæ cùm ita sint, quomodo non vnus ex hac Trinitate est dominus Iesus Christus, cùm, sicut ostendimus, idem dicat Apostolus: vnus dominus Iesus Christus, per quem omnia, & nos per ipsum? Item cùm ipse dominus Iesus Christus, hanc Trinitatem nobis insinuans, in Euangelio discipulis suis dixerit: *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine patris & filij & spiritus sancti:* quomodo Petrus Apostolus Iudæos exhortans diceret: *Pœnitentiam agite, & baptizetur vnusquisque vestrûm in nomine Iesu Christi, in remissionem peccatorum, & accipietis donum spiritus sancti?* aut quod simul in eisdem Actis Apostolorum legitur, quidam discipuli, quos eius coapostolus Paulus Ephesi reperit baptismo tantùm Ioannis imbutos, ab eo admoniti baptizarentur in nomine domini Iesu, si non vnus esset ex Trinitate, in qua tantùm baptizari

1.Cor.8.6.

Sap.1.7.

1.Cor.8.6.

Matth.28.19.

Act.2.38.

Act.19.

præceptum eſt, dominus Ieſus Chriſtus? Quòd A
autem in nomine domini Ieſu hi quos memo-
rauimus baptizati narrantur, non ex eo creden-
dum arbitror, quia non in nomine patris &
filij & ſpiritus ſancti baptizati ſunt, vt etiam in
ipſis ſeruaretur verbis à Domino conſtituta for-
ma baptiſmi. Sed quia hoc erat inſinuandum
quòd baptiſmo nouo fuerint baptizati; ſuffice-
re iudicatum eſt ad diſcretionem ipſius noui ba-
ptiſmi ſolum nomen domini Ieſu memorare,
quod neque in baptiſmo Ioannis, neque in aliis
baptiſmis Iudaici ritus interſerebatur. Ceterùm B
illis ſacratis verbis, id eſt, in nomine patris & fi-
lij & ſpiritus ſancti, baptizati mihi videntur. Nec
mendaciter dictum, quod abſit, exiſtimo: *Ba-
ptizetur vnuſquiſq; veſtrûm in nomine Ieſu Chri-
ſti*, aut quia baptizati ſunt quidam in nomine
domini Ieſu. quoniam certiſſimè in nomine
Ieſu baptizabant Apoſtoli, & ſi non in ſolius
domini Ieſu, id eſt filij, nomine baptizabant,
verùm etiam in patris & ſpiritus ſancti. Ac per
hoc arbitror, quod cùm baptiſma celebraretur,
in ipſis quoque ſacratis verbis ſeruabatur illa C
forma baptiſmi: in narratione verò ſufficiebat,
ad diſcretionem aliorum baptiſmatum, ſolius
domini Ieſu facere mentionem. Propterea ve-
rò credo, quòd de omnium trium perſonarum
commemoratione, domini Ieſu nomen ad inſi-
nuandum nouum baptiſmum magis aſſumptum
eſt, quoniam ipſi conſepelimur per baptiſmum
in mortem. Veruntamen non diceretur, niſi, vt
iam aſſeruimus, vnus eſſet ex Trinitate domi-
nus Ieſus Chriſtus. His igitur atque aliis quam-

plurimis informatus, priùs quàm hoc à magna synodo Calchedonensi approbatum esse cognoscerem, vnum de Trinitate credidi dominum Iesum Christum. qui Deus ex Deo natus ante sæcula, idem in plenitudine temporum homo sit natus ex virgine; & qui patris existẽs vnigenitus, factus sit vnigenitus matris: vt geminæ gigas substantiæ, sicut intellexit & cantauit Ambrosius, vtriusque veræ natiuitatis proprietate credatur; sitqúe consubstantialis patri secundum diuinitatem, & consubstantialis matri secundum humanitatem. & sicut ideo consubstantialis patri creditur, quia proprius eius & verus est filius; sic etiam matri propterea consubstantialis credatur, quia proprius etiã eius & verus est filius.

VERI autem & proprij filij quis nisi absurdissimus neget verè & propriè esse matrẽ? quod æquè mõstrauimus magnæ synodi Calchedonẽsis sententiæ conuenire, & nos secũdo partitionis loco promisimus asserturos. Insinuandum verò est, quòd hanc quoq; confessionem, qua beatam Mariam verè & propriè dicimus matrem Dei, quidam etiam communicantes Ecclesiæ putent nõ debere suscipi, cùm Nestoriũ fateantur, propter quòd eã matrẽ Dei negabat, debuisse damnari. Quibus antequam Nestorianis respondeamus respondendum puto, sicut & in superiore quæstione iam factum est: quod omnino stultum ac turpe sit, & condemnationem probare Nestorij, & beatam Mariam negare, quòd verè & propriè sit mater Dei. Nam si qua hinc esse potuit quæstio, cùm ipso Nestorio simul exclusa est, qui eam matrem Dei esse negabat. CAP. IV.

Hoc enim & ad credendum difficile, & dignum A
controuersia videbatur, vtrum Deum illa virgo genuerit: ceterùm quòd verè & propriè genuerit, quicquid est ille quem genuit, nulli dignum disceptationis apparet. Qui ergo concedunt, quia Deum virgo genuit, quod incapabile est, & vnius singulariter matris: cur eam negant verè & propriè genuisse, quod commune omnibus matribus, & nullius dignum est quæstionis? Et audent insuper hoc, quod dicimus B. Mariam verè & propriè matrem Dei, Eutychiano dogmati deputare: non intelligentes neque quæ lo- B
1. Tim. 1. 7. quuntur, sicut dicit Apostolus, neque de quibus
In allocut. ad Martian. affirmant, cùm sancta Calchedonensis Synodus, à qua ipse damnatus est Eutyches, sicut memorauimus, dicat: » Quomodo Dei genitrix sit virgo vocitata propter eum qui virginitatem eius » dignatus est etiam sacrare post partum, vulnamque, vt decebat Deum, integritate signare: » quomodo secundum veritatem mater dicta sit » propter carnem, quam ex se omnium domino » ministrauit. Cùm igitur, vt isti patres docuerunt, propterea secundum veritatem mater di- C
cta sit, quia carnem ex se omnium domino ministrauit, quod Eutyches negat: quomodo putatur Eutychiano dogmati deputandum, cui magis inuenitur esse contrarium? Non enim potest beatam virginem verè & propriè dicere matrem Dei, sed nuncupatiuè potiùs ac perfunctoriè, quam non credit carnem ex se omnium domino ministrasse. Non ergo Nestorianam tantùm, verùm etiam Eutychianam hæresim destruit ista confessio, qua dicitur B. Maria

erè & propriè mater Dei. Quòd si nos rectæ dei esse non credunt, & aliquid suspicantur in is verbis occulere, inquirant à nobis id ipsum uemadmodum volunt, & interrogationibus iis quid sentiamus eliciant. Si autem de recti-idine quidem fidei nostræ non dubitant: sed utantes ipsam fidem rectam non rectis verbis ronunciari, dicunt quòd sensu quidem sumus erfecti, non autem sumus perfecti sententia, ùm Apostolus in vtroque nos hortetur perfe-tos dicens: *Sitis autem perfecti in eodem sen-ı, & in eadem sententia:* ipsi doceant quate-us illa virgo, quod non abnuunt, mater Dei icatur, vtrum verè & propriè, an nuncupatiuè c perfunctoriè. Quòd si dicunt non esse conse-uens, vt si verè & propriè non sit, nuncupatiuè c perfunctoriè sit mater Dei: ipsi dicant mo-um quo contra nos prædicanda sit mater Dei.)mnis enim qui alterius prædicationi repu-nat, dicere debet aliquid, quod aut contrarium i sit, aut diuersum. Sicut Arianis dicentibus, uòd minor patre sit filius, contrà nos dicimus uòd æqualis ei sit. sicut Manichæis dicenti-us quòd phantastica, id est, falsa caro fuerit iusdem filij Dei, contrà nos dicimus quòd in era carne homo fuerit factus. Atque ita & illi icissim, impugnantes quod verum est, atque atholicum, affirmant aliquid suum. Nec uisquam aliter doctrinæ resistit alterius, nisi ontrà aliquid dicat: cùm verò aliquid contra-ixerit, tùm demum si acceptabilis sit illa con-:adictio disquiritur. Horum verò, qui nos pro-ibent dicere verè & propriè matrem Dei Ma-

1. Cor. 1. 10.

riam, nec dicunt ſecundum quem modum di- A
cenda ſit mater Dei, non eſt quærendum ſi acceptabilis ſit contradictio. Nam qui contra nihil dicunt, quomodo vel dicere videantur? Et ideo non tam laborioſum ſtudio noſtro eſt eorum abſurditati reſiſtere, quàm exiſtimationi periculoſum, ne videamur ſuperfluè non contradicentibus reſpondere. Quamuis autem negantes hoc noſtrum quod dicimus, verè & propriè eſſe matrem Dei Mariam, nihil hactenus affirmauerint ſuum: interrogandi ſunt tamen, vtrum quod neceſſariò ſequitur, vel negare au- B
deant quod nos prohibent confiteri, vt addita negatione dicant eam non verè & propriè matrem Dei. Et iam non dicam aures catholicorum, ſed frons illorum ferat, ſi poteſt, hanc profanam & deteſtabilem vocem. Si autem non audent dicere, non verè & propriè mater eſt Dei, cur nos prohibent confiteri, quod negare non audent? Cognoſcant igitur cum ſancta ſynodo, cuius ſe profitentur decreta ſuſcipere; quòd propterea beata illa virgo ſecundum veritatem mater dicta ſit Dei, quoniam carnem ex C
ſe omnium Domino miniſtrauit: & non ſe dicant Eutychianis repugnare, negantes verè & propriè matrem Dei Mariam, cùm potiùs eis neſcij fauere monſtrentur, reſiſtendo ſententiæ ſynodi Calchedonenſis, in qua damnati ſunt, & negando quod eorum eſt vanitati contrarium. Illud etiàm caueant Neſtorianorum experti perfidiam, quibus pro hac quoque confeſſione iam reſpondere debemus, ne quaſi pro naturarum

liſcretione dicentes quòd non homo Chriſtus 'eſus,ſed Deus verbum proprius & verus ſit filius Dei; aut quod non Deus verbum, ſed homo Chriſtus Ieſus proprius & verus ſit filius hominis; videantur & ipſi non eundem credere)eum verbum quem hominem, ſed alteram ›erſonam Dei,alteram hominis arbitrari. Porrò i idem eſt Deus qui homo, & idem homo qui)eus, tam rectè dicitur Deus verbum proprius ẞ verus filius hominis,quàm rectè dicitur idem pſe mediator Dei & hominum homo Chriſtus eſus proprius & verus filius Dei: nec vlla con-ıſio naturarum ex hoc inducitur, ſed perſonæ nitas intimatur. Neque enim confuſionem aturarum Ioannes inducebat Apoſtolus dicēs: '*cimus quoniam filius Dei venit, & dedit intel-ꞔctum, vt ſciamus quod eſt verus & ſummus in 'ero filio eius Ieſu Chriſto*: vel Paulus, cùm di-ceret: *Si Deus pro nobis, quis contra nos? qui tiam filio proprio non pepercit, ſed pro nobis mnibus tradidit illum.* Si autem Ioannes Chri-:um, id eſt vnctum, verum Dei filium dicit, uem & veniſſe teſtatur; venire autem & vngi, uantum ad naturarum diſcretionem ſpectat, umanitati potiùs,quàm deitati conueniunt: & Paulus quem proprium Dei vocat filium, ipſi atrem non peperciſſe docet,ſed eum pro nobis nnibus tradidiſſe,& omnia ei donaſſe; quæ ſi-iliter,cùm de naturis agitur diſtinguendis,dei-ti non poſſunt attribui: & neuter horum talia :ædicans creditur confudiſſe naturas, ſed vni-tem magis expreſſiſſe perſonæ. reſpondeant Ieſtoriani, quomodo non eadem perſonalis

1.Ioan.5.20

Rom.8.31.

vnitatis ratio, sine vlla naturarum confusione, A
de nobis flagitat, vt verè & propriè dicamus filium hominis Deum verbum, & beatam virginem verè & propriè matrem Dei. Nam & ille centurio, qui corpus domini gloriæ crucifixi seruabat, cùm expirante mundi creatore, mundi videret elementa turbari, filium Dei eum verum esse cognouit. ait enim: *Verè filius Dei erat iste.* Cuius verbi fidem beatus facit Hilarius, ita dicens: Qui cruci affixerant verè Dei filium confitentur: prædicationi consentit effectus. Dominus dixerat: *Clarifica filium tuum.* Nō B
solùm nomine contestatus est filium, sed & proprietate qua dicitur *tuum.* Multi enim nos filij Dei: sed non talis hic filius est. Hic enim & proprius & verus est filius, origine nō adoptione, veritate non nuncupatione, natiuitate non creatione. Ergo post clarificationem eius veritatem confessio secuta est. Nam verum Dei filium centurio confitetur, ne quis credentium ambigeret quòd vnus persequentium non negasset. Si igitur, Hilario quoque, doctissimo antistite & fortissimo confessore, secundum do- C
ctrinam Apostolicam testante, proprius & verus est filius Dei qui crucifixus est, non est dubium quin etiam Deus verè & propriè pater sit crucifixi filij. Quæ cùm ita sint, quemadmodum nihil ex hoc metuendum est, ne cùm dicitur Deus verè & propriè pater filij crucifixi, sequi videatur quòd illa humanitas à verbo Dei suscepta & crucifixa in deitatem conuersa sit, & natura humana, quæ composita est, simplici naturæ patris consubstantialis effecta: ita non

Matt. 27. 55.
Lib. 3. de Trinitate.
Ioā. 17. 1.

ſequitur, cùm dicimus verè & propriè matrem Dei Mariam, vt deitas Verbi conuerſa videatur in carnem, & natura diuina, quæ ſimplex eſt, compoſitæ naturæ matris conſubſtantialis effecta. Alioquin ſi blaſphemum & abſurdum eſt quòd B. Maria verè & propriè dicitur mater Dei, ſine vlla diſceptatione blaſphemum & abſurdum eſt, quòd Deus verbum verè & propriè dicitur filius hominis. Si autem & hoc blaſphemum & abſurdum videtur, vt Deus verbum verè & propriè dicatur filius hominis; conſequenter blaſphemum videbitur & abſurdum, vt idem ipſe mediator Dei & hominum homo Chriſtus Ieſus verè & propriè dicatur filius Dei. Porrò Scriptura diuina, quæ nihil blaſphemum loquitur vel abſurdum, pro vnitate perſonæ verum & proprium Dei filium dicit mediatorem Dei & hominum, hominem Ieſum Chriſtum: qui dedit ſemetipſum redemptionem pro omnibus, à quo vero Dei filio ſumus, & cui proprio filio Pater non pepercit, ſed pro nobis omnibus tradidit illum. Rectè igitur etiam B. Maria, pro eadem vnitate perſonæ, verè & propriè mater dicitur ipſius vnigeniti Dei verbi. Ideóque ſapientiſſimus atque clariſſimus eccleſiarũ Chriſti magiſter Auguſtinus in opere memorato, quod conſcripſit de prædeſtinatione & perſeuerantia ſanctorum: Clamat, inquit, doctor gentium in capite epiſtolarum ſuarum, *Paulus* « Rom. 1. 1. De præd. ſanctor. cap. 15.
ſeruus Ieſu Chriſti vocatus Apoſtolus, ſegregatus «
in Euangelium Dei, quod antè promiſerat per «
Prophetas ſuos in ſcripturis ſanctis de filio ſuo, qui «
factus eſt ei ex ſemine Dauid ſecundum carnem; «

» *qui prædestinatus est filius Dei in virtute, secun-* A
» *dum spiritum sanctificationis ex resurrectione*
» *mortuorum.* Prædestinatus est ergo Iesus, vt qui
» futurus erat secundum carnem filius Dauid, es-
» set tamen in virtute filius Dei secundum spiri-
» tum sanctificationis, quia natus est de spiritu
» sancto ex virgine Maria. Ipsa est illa ineffabili-
» ter facta hominis à Deo verbo susceptio singu-
» laris, vt filius Dei & filius hominis simul, & fi-
» lius hominis propter susceptum hominem, &
» filius Dei propter suscipientem vnigenitũ Deum
» veraciter & propriè diceretur, ne non Trinitas B
» sed quaternitas crederetur. Igitur iste vir do-
ctus & susceptum hominem veraciter & pro-
priè docuit dici filium Dei: & suscipientem
Deum propter susceptum hominem veraciter
& propriè dici filium hominis. Si quo minus,
necesse non erat dicere quod adiecit, *veraciter
& propriè*, nisi ad huius magni mysterij com-
mendationem, per quod & Deus filius hominis
& homo filius Dei factus est. Nam veraciter &
propriè dici hominem filium hominis, & Deum
filium Dei quis possit ambigere? Idem itaque C
& Deus verbum, qui etiam est mediator Dei &
hominum, homo Christus Iesus, secundum hu-
ius viri sancti doctrinam, tam veraciter & pro-
priè dicitur filius hominis, quàm veraciter &
propriè filius Dei. Si autem veraciter & propriè
dicitur filius hominis Deus, necesse est vt reci-
procè dicatur & B. Maria veraciter & propriè
mater Dei. Cùm verò hoc adiecit dicens, *ne
non Trinitas, sed quaternitas crederetur*, coegit
omnino vt B. Mariam veraciter & propriè ma-

em Dei esse dicamus, ne non Trinitatem, sed
aternitatem credere videamur. Et ideò reli-
osæ ac necessariæ vocis huius negatio non le-
s putetur, quam tanta blasphemia consequi-
r. Sanè mirandum non est, quòd Augustinus
raciter & propriè dici pronunciat filium ho-
nis Deum, cùm in quodam sermone de Epi- De tẽpore
ania, cuius principium est: Nuper celebraui- serm. 33.
as diem quo ex Iudæis Dominus natus est,
die celebramus quo à gentibus adoratus est,
loquatur: Magos sanè ad ipsum propriè lo- "
m, vbi Deus verbum infans erat, stella per- "
xit. Quod ergo verbum Deum dicit infan- "
n, quomodo non veraciter & propriè dice-
prædicari filium hominis Deum? Nam si
ans ille veraciter & propriè dicitur filius ho-
nis, ipse autem infans est Deus verbum, vera-
er & propriè dicitur filius hominis Deus ver-
n. Rursus in alio eiusdem diei sermone, cuius Ibidem
principium: Ad partum virginis adorandum serm. 30.
agi ab oriẽte venerunt, sic ait: Iam vero quòd "
em stella quæ magos perduxit ad locum, "
erat cum matre virgine Deus infans, &c. Is "
o negare potest veraciter & propriè dici fi-
n hominis Deum, qui huius sapientissimi
i doctrinæ repugnans, aut Deum negat in-
tem, aut verè & propriè filium esse hominis
gat infantem. Quia ergo illud pietas, hoc au-
n humanitas negare non patitur; verè & pro-
è esse filium hominis Deum sine dubitatione
dendum est. Hoc autem constituto, non est
bium, quin etiam illa virgo vicissim verè &
priè mater Dei esse dicatur. Item cùm qui-

dam Leporius presbyter apud Gallias, deprauatus à vera & antiqua Ecclesiæ fide, eadem docere præsumeret, quæ postea Nestorius docuit, atque inde pro tali errore depulsus, in Africam docendus veniret, illic instructus, vt docet Apostolus, in spiritu mansuetudinis à spiritalibus patribus Aurelio Carthaginensi, & prædicto Augustino, atq; aliis Africanis Episcopis, prauissimam nouitatem sui dogmatis abdicauit. Scripsit autem libellum satisfactionis idem Leporius ad Gallos Episcopos, quem memorati venerabiles patres Aurelius atque Augustinus & ceteri sic probauerunt, vt ad faciendam veritatis fidem, etiam suas ei subscriptiones adiicerent. A

Gal. 6. 1.

B

» In quo libello post multum sic dicit: Nascitur
» ergo propriè de spiritu sancto & Maria virgine
» Deus homo Iesus Christus filius Dei, ac sic in
» alterutrum vnum fit & verbum & caro, vt ma-
» nente in sua perfectione naturaliter vtrâque
» substantia, sine sui præiudicio, & humanitati di-
» uina communicent, & diuinitati humana parti-
» cipent. nec alter Deus, alter homo; sed idem ipse
» Deus qui & homo, & vicissim homo qui & Deus, C
» Iesus Christus filius Dei nuncupetur & verè sit.

Cùm itaque nefandus error, qui euacuans totum salutis nostræ mysterium cautus sibi videtur ac diligens, in ecclesia Latinorum priùs apparens, non sicut apud Græcos contentionibus augeretur, sed satagendo magna & sollicita patrum pietate, mox vt deprehēsus est, etiam à suo condemnaretur auctore: non aliter visus est eisdem sanctis patribus abolendus, nisi vt de virgine Maria propriè Deum esse natum scripto confitere-

onfiteretur ipsius auctor erroris. Ait enim, si-
ut memorauimus: *Nascitur ergo propriè de*
biritu sancto & Maria semper virgine Deus.
tque ita Deus ab eo dicitur propriè natus ex
irgine, vt etiam homo Iesus Christus vicissim
)ei filius nuncupari & verè esse dicatur. Vnde
 illud adiecit: *Ac sic in alterutrum vnum fit &*
erbum & caro. Nec per hoc discretioni vtriuſ-
ue naturæ præiudicium intulit, qui confessus
st quòd manente in sua perfectione naturali-
er vtraque substantia, sine sui præiudicio & hu-
ıanitati diuina communicent, & diuinitati hu-
ıana participent. non alterum dicens Deum,
lterum hominem: sed eundem ipsum Deum,
uem & hominem, & vicissim hominem, quem
)eum, Iesum Christum Dei filium nuncupari
 verè esse confessus est. Si autem Deus verè est
omo, nec aliunde verè homo nisi nascendo de
irgine, cur non dicatur Deus verè natus ex vir-
ine? Et si Deus propriè factus est homo, nec ali-
nde propriè factus est homo nisi nascendo de
irgine, cur non dicatur etiam propriè natus ex
irgine? Absurdum nimis est, vt Deus, qui nascē-
o de virgine verè & propriè factus est homo, nō
erè & propriè de illa natus esse dicatur: vt vera
t res quam effecit illa natiuitas, & ipsa rei eius
fectrix non sit vera natiuitas. Verùm nec illud
inus absurdum est, vt qui non offenditur pro-
ıeta dicente: *Mater Sion dicit homo, & homo fa-* Psal. 86 5.
us est in ea, & ipse fundauit eam altissimus, &
ıansuetè & fideliter accipit, quòd ipse altissi-
ıus, qui Sion fundauit, homo factus est in ea: &
ui non offenditur Euangelista dicente, *Verbum* Ioan. 1. 14.
C

caro factum est: si audiat ea quæ sunt hominis al- A
tissimo tribui qui factus est homo,&ea quæ sunt
carnis Verbo tribui quod factum est caro, scan-
dalum patiatur, tamquam non horum causam
antè crediderit, quando altissimum factum ho-
minem,& verbum carnem credidit factum. Plus
est autem dicere altissimum hominem factum,
quàm tribuere quæ sunt hominis altissimo: &
plus est dicere, verbum caro factum est, quàm
tribuere quæ carnis sunt Deo verbo. Cùm itaq;
spiritus Dei, ad commendandam nobis in hoc
mysterio adunationem diuinæ humanæq; natu- B
ræ, hoc quod est amplius dicere congruentiùs &
vtiliùs iudicauit, quia altissimus homo factus
est,&, verbũ caro factum est: cur quisquam me-
tuat hac auctoritate fundatus, sine præiudicio v-
triusq; naturæ, ea quæ sunt humanitatis altissi-
mo, & quæ sunt carnis verbo tribuere, propter
sacramentũ ac dispensationẽ incarnationis suæ?
De quo verbo Deo loquens idem Ioannes in e-
pistola sua, ei quæ carnis sunt deputare non du-
bitat, vt pote quem carne factum in suo Euange-
lio prædicauit. Nam sicut ibi sermonem inde C
Ioan.1.1. exorsus est dicens: *In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum:* &
infrà: *Verbum caro factum est, & habitauit in nobis.* Ita & in epistola sua inde similiter cœpit:
1.Ioan.1. *Quod erat ab initio, quod audiuimus, quod vidimus oculis nostris, quod inspeximus, & manus nostræ cõtrectauerunt de verbo vitæ, & vita palam facta est, & vidimus & testamur, & nuntiamus vobis vitam æternam, quæ erat apud patrem, & palam facta est nobis.* Annuncians itaque nobis de verbo vitæ,

quod erat ab initio, nec in his quæ memorauimus susceptæ ab eo carnis nomen intersferens, de ipso verbo dicit, quòd oculis suis illum inspexerit, & manibus contrectauerit, non dubitans quæ sunt carnis incarnato verbo tribuere. Quid ergo Nestoriani, quasi cautiores & diligentiores ipso Ioanne Apostolo, immo ipso Deo verbo, qui sic de se in Ioanne loquebatur Apostolo, refugiunt quæ sunt humanitatis Deo tribuere, & B. Mariam dicere verè & propriè matrem Dei, quam non refugiunt dicere verè & propriè hominis matrem, nisi quia non eundem credentes esse Deum, quem hominem, duos nobis filios, licet non verbis, rebus tamen volunt inducere? Nos autem scientes Apostolum dixisse: *Optabam enim ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis, qui sunt cognati mei secundum carnem, qui sunt Israëlitæ, quorum adoptio est filiorum, et gloria, & testamenta, & legislatio, & cultura, & promissa: quorum patres, & ex quibus Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus in sæcula*, non alterum Christum putamus, & alterum super omnia Deum; sed eundem Christum credentes super omnia Deũ, eius matrem beatam Mariam virginem verè & propriè dicimus matrem Dei. Rom. 9. 3.

Hæc aduersus Nestorianorum perfidiam dixisse sufficiat, quæ nos, sicut arbitror, à calumniis Eutychianorum satis supérque defendunt, qui cùm refelluntur à catholicis, Nestorianorum eis crimen affigunt. Et ideo iam illud tertium prædictis Eutychianis contrarium rectum esse monstremus, quòd dominum nostrum CAP. V.

Iesum Christum confitemur in duabus naturis, A
id est in diuinitate atque in humanitate perfectum. Quo Nestorianorum quoque calumnias euertemus, qui nos putant ad confusionem duarum Christi naturarum dicere, quòd vnus ex Trinitate sit dominus Iesus Christus, & verè & propriè mater Dei Maria. Christum igitur filium Dei, quemadmodum dictum est, in duabus prædicamus esse naturis. Nec dici patimur vnam eius ex diuinitate & humanitate compositam esse naturam, ne patri, cuius simplex natura est, consubstantialis non sit; & sicut alte- B
rius est personæ, quàm pater, ita etiam alterius, id est diuersæ, dicatur esse naturæ. Verùm neque nobis erit consubstantialis, nisi eius duæ naturæ sint: vt scilicet altera sit, in qua consubstantialis est patri, altera verò in qua consubstantialis est nobis. At huic euidentissimæ rationi bruta Eutychianorum contentio refragatur, adfirmans Dei verbi vnitatem incommutabiliter simplicem cum suscepta humanitate in vnam componi potuisse naturam. Quorum Eutychianorum duæ sunt partes. vna, quæ per to- C
tum sequitur Eutychis principis sui sententiam: alia verò, quæ in quibusdam ab eo dissentiens, per superbiam tamen dedignatur ad Ecclesiam pœnitendo reuerti: vt de ipsis dictum videatur
Psal.34.17. in psalmis, *Discissi sunt, nec compuncti sunt.* Nam quia contentiosa vanitate præsumpserunt longè diuersa, id est creatricem naturam creatámque confundere, traditi figmentis & erroribus cordis sui, quamuis ex eodem cœnoso fonte manantes, iustè meritóque discissi sunt.

Sed illi, qui licet, vt diximus, recedentes in quibusdam ab ipsius Eutychis auctoris &capitis sui sententia, sequi tamen dedignantur Ecclesiæ catholicæ doctrinam, cuius caput est Christus in duabus naturis, id est in diuinitate atque humanitate, perfectus, tamquam sine capite remanentes, Acephali vocantur à Græcis, quos significantiùs nos Semieutychianos possumus appellare. Hi ergo scissorum Eutychianorum schismatici, dicunt, quoniam si & vna prædicetur filij Dei natura, potest accipi eadem vna natura secundum aliquid naturæ patris esse consubstantialis, & item secundum aliquid nostræ: hoc est autem dicere, nec patris eam naturæ consubstantialem esse, nec nostræ. Namque cùm aliquid habere dicitur hæc vna filij Dei natura, quod patris natura non habeat, & rursus aliquid quod nostra non habeat, non aliud est, quàm eam negare consubstantialem & naturæ patris & nostræ. Vt enim nos rectè dicamus filium & patri esse consubstantialem & nobis, propterea vtiq; quia licet vnum dicamus esse personam, non tamen diffitemur quòd in quadam naturarum dualitate subsistat, vt secundum vnam consubstantialis patri dicatur, & secundum alteram nobis. Vnam verò, quam ipsi dicunt Christi esse naturam, negant omnino in dualitate aliqua contineri; ne requisiti cuius rei sit illa dualitas, quia non possunt iam dicere naturarum, personarum dicere cogantur, quod nobiscum contra Nestorium negant: et quia, cùm naturæ natura confertur, non potest ibi pronunciari consubstantialitas, nisi

tota toti æquetur, vt definitionis nulla diuersitas intercedat: non autem poteſt vna eſſe definitio naturæ ex diuinitate & humanitate compoſitæ, ſi de filio ſic credatur, & ſimplicis naturæ patris, quæ tantùm diuina eſt, aut noſtræ, quæ tantùm humana eſt. Non ergo erit filius & patri conſubſtantialis & nobis. Et ſi de filio ſic credatur, duas confiteri debent vnius filij Dei naturas; quod innumeris teſtimoniis antiquorum patrum in defenſione magnæ ſynodi Calchedonenſis, & conuictione Eutychianæ vecordiæ, cum plurimis tum etiam vos probaſtis. Ex quibus & nos adhuc aliqua proferimus, & ſi non multa numero, pondere tamen grauia: vt pote quæ ſynodi Epheſinæ ſint auctoritate firmata. Ibi enim prolata ſunt contra Neſtorium, & ex his ibi conuictus atque damnatus eſt. Quia igitur vtraque pars Eutychianorum ipſius ſynodi auctoritatem ſequi ſe dicit, ſufficere confutationi eorum exiſtimo, ſi aliis omiſſis hoc ſolùm clareat, quòd ipſa quoque duas firmauerit Chriſti eſſe naturas, cùm protulit aduerſus Neſtorium ex ſecundo libro beati Ambroſij ad Gratianum Imperatorem, dicens: Sileant igitur inanes de ſermonibus quæſtiones: quia regnum Dei, ſicut ſcriptum eſt, non in perſuaſione verbi eſt, ſed in oſtenſione virtutis. Seruemus diſtinctionem diuinitatis & carnis. vnus in vtraque loquitur Dei filius, quia in eodem vtraque natura eſt. Et ſi idem loquitur, non vno ſemper loquitur modo. Intende in eo nunc gloriam Dei, nunc hominis paſſiones. Quaſi Deus

cap. 4.

loquitur quæ sunt diuina, quia verbum est: quasi «
homo dicit quæ sunt humana, quia in mea sub- «
stantia loquebatur, &c. Audiunt hæc Ambrosij «
verba recitata in Ephesina synodo: cognoscunt Actione 1.
ex his condemnatum esse Nestorium, quibus dicitur, Seruemus distinctionem diuinitatis & carnis, & quòd licet vnus, tamen in vtroque loquitur Dei filius, hoc est in vtraque natura diuinitatis & carnis. vnde secutus adiecit, quia in eodem vtraque natura est. Et non erubescunt apertè mentiri quòd eiusdem synodi statuta custodiant, negantes Christum in duabus esse naturis, & confingentes quòd vna potiùs natura facta sit ex duabus. Verùm aduertant quid etiam ex dictis beati Gregorij Nazanzeni prolatum ibi fuerit contra ipsius dogma Nestorij. Epist. 1. ad Cledonium
Si quis introducit duos filios, vnum quidem ex «
Deo patre, alterum autem ex matre, & non v- «
num & eundem, adoptione fraudabitur, quæ «
promissa est rectè credentibus. Naturæ etenim «
duæ, Deus & homo, quemadmodum & anima «
& corpus, non autem filij duo: neque enim hîc «
duo homines, licet sic Paulus quod interius est « 2. Cor. 4. 16.
hominis & exterius appellauerit. Et vt breuiter «
dicatur, aliud quidem & aliud ex quibus salua- «
tor est: & licet non id sit inuisibile quod visibi- «
le, & tēpore carens quod sub tēpore; non tamen «
alius & alius. absit. Ambo etenim vnum tem- «
peramentum, Deo quidem incarnato, homine «
autem deificato, vel quomodo quis nominare «
potuerit. Dico autem aliud & aliud. Aliter au- «
tem in Trinitate est. Ibi etenim alius & alius est, «
vt non subsistentias confundamus; non aliud & «

» aliud: vnum etenim tria & idem diuinitate. Cùm A
igitur & hîc audiant, quia naturæ duæ sunt Deus & homo, nec vt isti volunt vna dicatur ex vtraque composita: cúmque simul aduertant, quia sicut in Trinitate alius est pater, & alius est filius, & alius spiritus sanctus, & hæc tria nomina non vnius personæ, quamuis vnius naturæ sint; ita etiam in Christo non vna sit natura, quamuis vna persona sit: quomodo Eutychiani, si Gregorio credunt, vel potius Ephesinæ synodo, non vident quòd eiusdem profanationis sit, si vna dicatur Christi esse natura, cuius profanationis est, si vna dicatur patris & B
filij & spiritus sancti esse persona? vtrumque simile esse prædicta synodus, teste Gregorio, demonstrauit. Quid autem illos contra hæc euidentissima patrum testimonia iuuare poterit, quòd in assertionem vanissimi sui erroris dicunt, Iulium Romanum Episcopum nescio vbi rescripsisse quòd vna sit Christi natura? cùm in eadem sancta synodo Ephesina, hoc solùm ipsius beati Iulij contra Nestorium recitatum fuerit ex epistola ad Prosdocium, in C
Actione I » qua ait: Prædicatur verò ad supplementum
» fidei & incarnatus ex Maria virgine filius,
» & habitans in hominibus, non in homine
» operatus. hoc enim in prophetis fuerat, &
» Apostolis. perfectus Deus in carne, & ho-
» mo perfectus in spiritu. non duo filij, v-
» nus quidem proprius filius assumens homi-
» nem, alter verò mortalis susceptus à Deo:
» sed vnus vnigenitus in cœlo, vnigenitus
» Deus in terra. Non aliud, præter hanc ad

Proſdocium epiſtolam, ex dictis beati Iulij
n illa Synodo prolatum eſt, ſi qua forſi-
an alia ſcripſit, neque ex hac epiſtola ali-
uid amplius. Cur igitur non illud potiùs, quod
e vna Chriſti naturá iſti circumferunt tanquam
b ipſo B. Iulio ſcriptum, vel quæque ſimilia
uæ ſcripſiſſe autumant alios venerabiles pa-
es, in Synodo recitata ſunt contra Neſtorium?
Iam ipſa magis eius dogmati contraria vide-
ntur. Quid enim iam controuerſiæ remanſiſ-
t, quòd vna eſſet illius Dei hominis ſubſiſten-
a, ſiue perſona, ſi probarentur patres quòd
iam vnam prædicauerint eius eſſe naturam?
gitur vt omnis auferatur quæſtio, ſi non poſtea
iſtola illa confecta eſt, aut B. Iulij eam non
ſe, ſicut magis credendum eſt, Synodus iudi-
uit, aut etiam & ſi eius eſſe credidit, quod ego
on dico, vt aliam magis quàm ipſam eiuſdem
ncti Iulij contra Neſtorium proferret, non ex
quod incautè dictum eſt contrarium errorem
dicauit eſſe vincendum. Hoc autem & ad-
rſus cetera, quæ ex nomine aliorum antiquo-
n Epheſinæ ſynodi patrum, vel falſa, vel malè
ellecta ventilant, nos reſpondere cognoſcant:
oniam ſi vera fuerant, aut ſicut ipſi volunt
elligenda, eis protinus Epheſina ſynodus
eſtorium refutaret. Nihil igitur habent, quod
magno Calchedonenſi concilio Eutychiani
Semieutychiani querantur: quoniam Chri-
m in duabus eſſe naturis, ſecundum prioris
heſinæ ſynodi, quam nobiſcum ſuſcipiunt,
uta firmauit. Sed nec ex dictis B. Cyrilli,
æ alia, ſicut credendum eſt, intentione prola-

ta ſimul malè intelligunt, contra horum euidentiam meritò poſſunt obiicere: quoniam vel ſi ab his teſtimoniis patrum, quæ in Epheſina Synodo firmata ſunt, diſſonare creduntur, non poſſunt præferri, ſiue conferri decretis ſynodalibus, quæ ſuſcepit vniuerſalis Eccleſia. Huc accedit, quia ipſius Epheſinæ ſynodi primus fuit idem B. Cyrillus, qui non temere credendus eſt ſibi extitiſſe contrarius. Quòd ſi etiam fuiſſet, non in eo ſequendus erat, quod priuatim ſingulis, vt ei viſum eſt, dixiſſe, ſed potiùs quod cum tractatu ac deliberatione Synodi docuiſſe communiter probaretur. Nam & cùm ſanctus Ioannes Antiochenus, & ceteri Orientales, atque aliarum prouinciarum Epiſcopi, prædictum B. Cyrillum putarent, ſicut nunc Eutychiani putant, vnius Chriſtum prædicare naturæ, & ob hoc eum licet probabili zelo fidei, tamen improbè iudicarent hæreticum: omnipotens Deus, cuius ſapiens & mirabilis bonitas humanæ ignorantiæ malum poteſt in vſum doctrinæ conuertere, talem dedit exitum cauſæ, vt illa Orientalium aliarúmque prouinciarum antiſtitum falſa de B. Cyrillo ſuſpicio nihil nobis relinqueret ſuſpicandum. Cùm enim poſtea redintegrandæ pacis Eccleſiarum cura ſuccederet, quoniam de hac ſuſpicione non leue fuerat ſchiſma commotum; memorati Orientales per venerabilem Paulum Emeſenum Epiſcopum ab eodem B. Cyrillo expetiuerunt, vt ſi vellet omne ſcandalum, omnémque offenſionem de medio ſubmoueri, vnum Deum atque hominem Chriſtum in duabus naturis euidentiſſimè fateretur.

Quod & ille gratanter amplexus atq; confessus
:ſt: quippe qui ſibi conſcius erat non ſe aliter &
.ntea credidiſſe. Atque ita Deus omnipotens,
ıon ſolùm Orientalium,& aliorum patrum, at-
ιue ipſius B. Cyrilli rectam fidem manifeſtam
ımnibus fecit,quia nec illi quicquam expetiue-
unt indignum, nec ille quod expetitum eſt de-
ıegauit: verùm etiam contra futuros Eutychia-
ιos multo promptiorem, multóque euidentio-
em reddidit doctrinæ catholicæ veritatem.
ľantum verò contra hunc errorem, quo Chri-
ſtus dicitur vnius eſſe naturæ, eorundem patrum
)rientalium ſolicitudo ac diligentia vigilauit,
t in epiſtola, quam ei miſerunt, ipſius rectæ
onfeſſionis, quam ab illo expectabant, verba
onſcriberent, & præfato Paulo commendarent
:piſcopo, vt ea B. Cyrillus in ſuam transferens
piſtolam eis reſcriberet, ne quid remaneret am-
iguum, vnde quandoq; rurſus quæſtio naſcere-
ır. Quod etiam ille, ſicut iam diximus, optatò
ıſcipiens, ſéque non aliter & anteà credidiſſe
ſtatus, ſic eidem ſancto Ioanni Antiocheno
ſcripſit: Quoniam verò ſuperflua & impor- "
.na Eccleſiarum diuiſio facta eſt, nunc maximè "
tisfactum eſt nobis, domino meo reuerentiſſi- "
o Paulo chartam proferente habentem inre- "
ehenſibilem fidei confeſſionem, & hanc affir- "
ante à veſtra ſanctitate compoſitam, & ab his "
:i illic ſunt religioſiſſimis Epiſcopis. Habet "
tem ita conſcriptio, quæ & in his verbis inſer- "
eſt huic epiſtolæ. *Et poſt aliqua*: Confitemur "
.tur dominum noſtrum Ieſum Chriſtum fi- "
:m Dei vnigenitum, Deum perfectum & ho- "

» minem perfectum ex anima rationali & corpore. A
» ante sæcula quidem de patre natum secundum
» deitatem; in vltimis verò diebus eundem pro-
» pter nos, & propter nostram salutem, de Maria
» virgine secundum humanitatem: consubstan-
» tialem patri eundem secundum deitatem, &
» consubstantialem nobis secundum humanita-
» tem. Duarum enim naturarum adunatio facta
» est: propter quod vnum Christum, vnum fi-
» lium, vnum Deum confitemur. Secundum hanc
» inconfusæ vnitatis sententiam, confitemur san-
» ctam virginem Dei genitricem Mariam, propter B
» quod Deus verbum incarnatus & homo factus,
» ex ipsa conceptione adunauit sibi quod ex ea
» sumptum est templum. Euangelicas verò &
» Apostolicas de Domino voces scimus viros di-
» uini verbi prædicatores alias quidem coniun-
» gentes tanquam de vna persona, alias verò diui-
» dentes tanquam de duabus naturis: & alias qui-
» dem conuenientes Deo secundum deitatem
» Christi, alias verò humiles secundum humani-
» tatem eius tradentes. His vestris sacris vocibus
» intendentes, & sic etiam nosmetipsos sapere C
» reperientes (vnus enim Dominus, vna fides,
» vnum baptisma) glorificauimus omnium sal-
» uatorem Dominum, inuicem nobis ac vobis
» congaudentes: quoniam scripturis diuinitus in-
» inspiratis, & traditioni sanctorum patrum no-
» strorum conuenientem habent fidem, quæ
» apud nos, & quæ apud vos sunt, Ecclesiæ.
Proinde cùm Cyrillus in hac confessione, per quam à se remouit indignæ suspicionis inuidiam, & cum Orientalibus, aliarúmque pro-

uinciarum Ecclesiis adunatus est, sic duarum naturarum vnitionem factam dicat in Christo, quia vtique vnius personæ & substantiæ sunt eædem duæ naturæ, vt Euangelicas & Apostolicas le Domino voces alias quidem coniungendas ateatur, tamquam de vna persona, alias verò diuidendas, tamquam de duabus naturis: quomolo Eutychiani, vel Acephali, ex eiusdem B. Cyilli dictis, non duas Christi naturas, sed vnam x duabus compositam nitutur adstruere? Nam Euangelicæ & Apostolicæ de Domino voces, on de vna composita, sed tanquam de duabus aturis loquuntur, sine dubio Christum in duaus naturis esse testantur. Proinde quænam dita B. Cyrilli sine vlla expositione ac diiudicaone sequenda sunt, vel si eius, vt diximus, alia eluti ab his dissonantia videantur? eáne pro uibus, vel pro quorum similibus, sinistram suitionem incurrit: an illa, ex quibus ab ipsa suicione purgatus est? Illa profectò sine interpretione qualibet, sicut perspicuè claret, indubinter accipienda sunt, quæ omnem suspiciom dubitantibus abstulerunt. Et ideo quęcume & quantacumque ab eis falsa, vel malè inpretata, contra diffinitionem synodi Calchenensis, etiam ex B. Cyrilli nomine proferan-, his quibus est in Ephesina synodo, ipso prim decernente, Nestorius improbatus, & ibus postea apud consacerdotes suos ipse purus est, præferri vel conferri non poterunt. s quoque considerationi lectoris accedat, od iam Nestoriana hæresi vniuersam Eccle- scandalizante, & Eutychiana necdum

exorta, Cyrillus ista protulerit; & non mirabitur, si minus contra Eutychianorum, quàm contra Nestorianorum vigilauit errorem. Verùm nec illud arbitror omittendum, in quo & amplius prædictorum Orientalium patrum pro catholicæ fidei conseruanda integritate libertas, & ipsius B. Cyrilli in hoc ipsum manifestata confessio est. Nam cùm minùs vtilitati Ecclesiæ sufficere videretur, vt solis epistolis, quæ ad paucorum possent peruenire notitiam, in hac fide confessionem mutuò sibi communicarent iidem Domini sacerdotes, memoratus venerabilis Paulus Emesenus Episcopus illic in Alexandrina Ecclesia, ipso præsente beato Cyrillo, de incarnatione Domini disputauit. in quo sermone inter alia dicit: Quid est, *Verbum caro factum est, & habitauit in nobis*, hoc est in nostra natura? Vide Ioánem duas naturas prædicãtem, & vnum filium. aliud tabernaculum, & aliud quod in tabernaculo: aliud templum, & aliud quod inhabitat Deus. Attende quod dicitur. non dixi alius & alius, tanquam de duabus personis, aut duobus Christis, aut de duobus filiis: sed aliud & aliud, tanquam de duabus naturis. Quando ergo dixit, *habitauit in nobis*, & prædicauit duas naturas, tunc intulit, *& vidimus gloriam eius, gloriam quasi vnigeniti*. Non dixit duorum filiorum, sed quasi vnigeniti. Post hunc verò memorati venerabilis Episcopi Pauli sermonem, sanctus Cyrillus alloquitur populum dicens: Beatus propheta Esaias prædicans suauiloquia futurorum in Christo magistrorum, dicit: *Haurite aquas cum lætitia de fontibus sal-*

Conc. Ephes. P. III. Homil. 2.

Ioan. 1. 14.

Esa. 12. 3.

atoris. Ecce igitur hausimus aquam de sancto «
onte; dico autem de magistro prædicante, qui «
ancti spiritus epulis illustratus, disseruit nobis «
nagnum & sacrum saluatoris mysterium, per «
quod saluati sumus credentes in eum, & cetera. «
Cùm igitur in duabus naturis Christum non so-
a synodus Ephesina prædicandum esse perhi-
eat, verùm etiam B. Cyrillus in sua, per quam
Orientalibus communicauit, epistola omnes
Egyptios sacerdotes eandem fateatur habere
doctrinam, dicens, Scripturis diuinitus inspira-
s, & traditioni sanctorum nostrorum, conue-
ientem habent fidem, quæ apud nos sunt, &
uæ apud vos sunt, Ecclesiæ. insuper etiam
aulum Emesenum Episcopum coram se, & in
ua Ecclesia disputantem de duabus Christi na-
uris, atque idipsum repetitione creberrima,
ommendet & magnis extollat præconiis, popu-
etiam qui sermocinanti aderat acclamante, si-
ut legitur, atque dicente, Bene dixisti, Episco- «
e orthodoxe, orbis eruditor, qui sic credit dili- «
tur: nec in his omnibus aliquid audiamus de «
na, quæ composita dicitur, Christi natura. quo-
odo nunc Eutychiani, quorum pars magna est
lexandriæ, non secundùm hanc orthodoxam
antiquam orbis eruditionem credunt, Nesto-
ianæ eam hæresi deputantes, quam sui dile-
re maiores? Desinant igitur ab hac horrenda
ltitia, qua dicentes Christum vnius composi-
esse naturæ, Deum se blasphemare non intel-
gunt, cuius naturam credunt posse componi.
ec B. Cyrillum dicant sibi contraria docuisse.
uoniam per hoc errori quidem suo nihil de-

fensionis afferunt: illi tamen maximum præuaricationis crimen impingunt. A

CAP. VI. SED & iam probare debemus, quomodo iidem Eutychiani, vel Semieutychiani, qui contra Calchedonense, immò verò etiam contra Ephesinum concilium, duas filij Dei negant esse naturas, è contrario Nestorianos per hoc adiuuent, quorum falsitati se putant veritatis negatione resistere. Asserentes enim quòd vna sit filij Dei natura, ipsi potiùs alterius substantiæ hominem Christum Iesum extra Dei filium dicere conuincuntur: quod nobis falsò imputant, qui B duas vnius dicimus filij esse naturas. Nam si quæratur ab eis, vtrum filium Dei, quem vnius dicunt esse naturæ, consubstantialem patri fateantur, negare non poterunt. Deinde si hoc ab eis quæratur, vtrum simplicis naturæ sit pater; hoc quoque similiter fatebuntur. Igitur filium Dei, quem vnius dicunt esse naturæ, patrique consubstantialem, etiam simplicis, id est diuinæ tantùm dicere compellentur; ac per hoc alterius erit substantiæ homo Christus Iesus, cui se- C paratim deputetur humana natura. Atque ita cùm duas vnius filij negant esse naturas, alteram subsistentiam filij Dei, & alteram assumpti hominis arguentur inducere. Cuius probabilis rationis sancta Ephesina synodus non ignara cùm Nestorium condemnaret, quòd Dei filium non solùm in duabus naturis, quod sanctum est, sed etiam in duabus subsistentiis, quod profanum est, prædicabat: non quòd duas fateretur filij Dei naturas, sed quòd duas subsistentias mentiretur, eum redarguit: nec testimoniis antiquo-

rum

rum patrum, quibus eum de praui dogmatis nouitate conuincit, vnam filij Dei naturam esse monstrauit, sed vnam potiùs esse personam. Et vtique ad comprimendum & penitus extinguendum errorem Nestorij, qui duos nobis filios inducere conabatur, nihil vtilius, sicut iam diximus, nihilque validius esset, si veritas sineret, quàm vt vnã esse filij Dei naturam, vel testimoniis patrum probarent, vel sua definitione decernerent. At quum Nestorium non solùm duas in illo mysterio naturas, verùm etiam duas subsistentias prædicantem, non propter vtrumque, sed propter hoc solum synodus Ephesina redarguit, quòd vnum filium in duas subsistentias diuideret, vel si illa contra eum patrum testimonia non proferret, quibus Christus in duabus esse naturis ostenditur, affirmasse meritò iudicaretur duas vnius filij Dei esse naturas, quod in Nestorio, propter aliud improbato, non pariter improbauit. Vnde vel hac auctoritate ostensa coerciti Eutychiani, iam desinant contra sanam & necessariam confessionem Ecclesiæ disputare: quæ non tantùm secundum Calchedonensis, sed etiam secundum Ephesinæ synodi instituta, Christum in duabus prædicat esse naturis. Non enim, vel si eis constare possit, humanorum argumentorũ ratiocinationi credere se debuerunt, vt vnam Christi contenderent esse naturam; sed patrum potiùs auctoritati se subiicere, in quibus spiritus Dei locutus est. Verùm hoc prudentia eorum non patietur, de qua dicit Apostolus *quoniã prudentia carnis mors est: prudentia autem spiritus, vita & pax. quoniam prudentia carnis* Rom. 8. 9.

inimica est in Deum: legi enim Dei non subiicitur, nec enim potest, vt in personæ quidem vel subsistentiæ vnitate, auctoritatem nobiscum diuinam sequantur, quoniam tanti miraculi secretum humana ratio indagare non valet. In hoc autem, quòd putantes vnam ex duabus factam esse naturam, à fundatissima patrum auctoritate discedunt, videamus si, quemadmodum fidunt, vel secundum sapientiam mundi constare illis sua ratio potest. Dicunt igitur, sicut ex duabus naturis, id est ex anima & carne, vna composita est humana natura, sic ex deitate & humanitate vna composita est Christi natura: & ideo ex duabus quidem, sed non in duabus naturis Christum confitemur. Equidem nulla causa est, cur etiam vnusquisque homo in duabus negetur esse naturis, in carne scilicet atque anima. Quæ tamen quia & vna ex duabus composita, rectè hominis naturã dici certissimum est. potuit enim hominis anima in vnam naturam cum sua carne componi. De Christi verò diuinitate inconuertibiliter simplici, non sine ingenti blasphemia dicitur, quòd in vnam naturam cum suscepta humanitate componi potuerit. Deinde considerent, quòd siue anima, siue caro, adunationis suæ causa extiterunt, & non hunc habent naturæ finem, singulariter ac separatim consistere: sed ad sui coniunctionem tendunt, & inuicem sibi debent quodammodo vt existant. Nam sicut caro animæ facta est, ita & anima carni: & ipse naturalis earum intentioni est finis, pariter esse. Non enim credendum est Origenis deliramentis, qui suspicatur humanarum animarum substan-

A B C

tias longè antequàm in corporibus essent, non solùm fuisse, verùm etiam peccasse, & priùs quidem mentes, postea verò animas factas, cùm pro peccatorum suorum meritis in corpora truderentur. cùm dicat Apostolus: *Rebecca ex vno concubitu habens Isaac patrem nostrum*, &c. *Cùm enim nondum nati fuissent, aut aliquid egissent bonum ac malum secundùm electionem, vt propositum Dei maneret, non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei, quia maior seruiet minori.* Rom.9.10. Paulo itaque meliùs & fideliùs credimus docenti, quia cùm Iacob & Esaü necdum nati fuissent, nihil egerunt bonum aut malum, nec ex operibus, sed ex vocantis gratia sunt discreti: quàm Origeni somnianti quòd, vt nascerentur, supplicium fuerat nescio cuius mali. Nam & cùm morte à suis corporibus animæ separantur, ad sui tamen coniunctionem similiter tendunt, & propterea vnam naturam humanam efficiunt. Quod de verbi Dei natura nefas est credere, quoniam aliquando non sola substiterit, sed humanæ naturæ adunatio causa ei fuerit existendi, ut ipsa sibi adunata quiesceret naturalis eius intentio. Verùm neque de humana natura dici potest, quòd non possit sine Dei verbi in vnam naturam compositione subsistere: quam videmus specie sua contentam, non in aliquid tendere, cui sic naturaliter adhærescat, vt vnam cum illo naturam efficiat. Nihil igitur Eutychiani humanæ naturæ adiuuantur exemplo, vt vnam asserant Christi esse naturam, sed si, remota patrum auctoritate, concedatur his secundùm argumentationes humanas de

incarnationis diuinæ mysterio disputare, quod A
mensuram humanæ rationis excedit. Ad personæ verò vnitatem, præcedente auctoritate diuina, conuenientiùs hoc refertur exemplum, ad quam & à sanctis patribus relatum esse cognoscimus. Propter quod etiam beatus vir Augustinus, in catholicæ doctrinæ sinceritate ac prudentia diffamatus, in libro de fide, & spe, & caritate, qui penè ab omnibus, quibus notus est, Enchiridion appellatur, ita de Christo locutus
Cap. 36. „ est: Nempe ex quo esse homo cœpit, non aliud
„ cœpit esse homo quàm Dei filius, & hoc vni- B
„ vnicus, propter Deum verbum, quod illo susce-
„ pto caro factum est, vtique Deus: vt quemad-
„ modum est vna persona quilibet homo, anima
„ scilicet rationalis & caro; ita sit vna persona
„ Christus, verbum & homo. nec ait, ita sit Christi vna natura verbum & homo. Sed iam breuiter quæ acta sunt colligamus. Apparuit in primis, quòd secundum magnæ synodi Calchedonensis sententiam confessus es, Imperator, & vnum esse de Trinitate crucifixum pro nobis dominum Christum, & verè & propriè matrem C
Dei Mariam, & eundem dominum nostrum Iesum Christum in duabus esse naturis. Apparuit etiam, in declaratione ac defensione ipsius fidei nostræ, memoratam synodum hæc ipsa, pro diuinarum scripturarum auctoritate & patrum testimoniis, definisse siue firmasse. Vbi simul & illi licet qui communicantes Ecclesiæ, & auctoritatem venerantes ipsius sanctæ synodi, tanquam dogmati Eutychiano contrarij, tamen per contentionem verbi superfluam, negant debere

dici vnum ex Trinitate crucifixum, & verè propriè matrem Dei Mariam, inuenti sunt aduersus eandem synodum facere, & Eutychianos è contrario suis contentionibus adiuuare. Apparuit etiam, ipsos Eutychianos, qui tanquam contra dogma Nestorij, duas vnius filij Dei negant esse naturas, Nestorianis per hoc indubitatam dare victoriam, & synodum Ephesinam reprehendere, quam acceptare se fingunt. Sic meretur cæcari, vt sibi primùm contradicat, obuia veritati contentio, quæ nec rationis est capax, nec contenta esse patrum auctoritate dignatur.

FINIS LIBRI PRIMI.

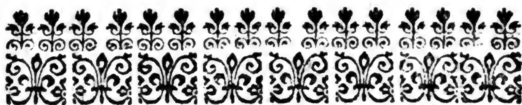

FACVNDI EPISCOPI HERMIANENSIS,

Pro defensione trium Capitulorum,

LIBER II.

CAP. I. VONIAM integritatem fidei, quæ A
mihi, religiose princeps, cum tua pietate communis est, & declaratam sufficienter arbitror, & defensam; nihilque relictum est calumniis hæreticorum, in quo vel nos malè sentire de mysterio diuinæ incarnationis infament, vel magnam synodum Calchedonensem, cuius decretis eandem nostram fidem consonare monstrauimus: securi iam pergimus occultas eorum fraudes & execranda mendacia ventilare, quibus per suos sa- B
tellites atque fautores prædictam synodum, sub obtentu defensionis, expugnare moliti sunt. Confido enim, quòd non solùm tuæ serenitati, sed omni hæc legenti, qui talis non est, qualem
Psal.35.4. notat sermo propheticus dicens: *noluit intelligere vt bene ageret*, luce clariùs apparebit,

quòd in euacuationem prædictæ ſynodi facta ſunt quæ in eius purgationem ſcripta eſſe iactantur. Vnum ſolum petimus de tua clementia, cuius cognomine decoraris, vt quia in Eccleſiæ præiudicium multa per ſubreptionem hæreticorum & acta & ſcripta ſunt, quæ zelus Dei nos impellit arguere, noſtra te reſponſio nihil offendat. Egerunt enim callidè per ſuos complices, ſicut ſolent, aduerſarij veritatis, vt ea ipſa quæ ſcribi fecerunt, etiam titulo nominis tui prænotarentur: exiſtimantes quòd propoſito terrore tuæ perſonæ, condemnationem, vel etiam conuictionem ſuæ temeritatis & falſitatis effugerent. Verùm nos illa ſcripta nolumus tua dici, quæ ſcimus cognitæ nobis tuæ fidei contraria. Nam ſi legibus veſtris bene atque vtiliter cenſuiſtis, vt quæcumque veſtra reſcripta, contra ipſas quas promulgaſtis leges, in quibus vobis deſeruitur, & quas vobis infringere licet, per ſubreptionem fuerint elicita, vacuentur, nec dicantur à vobis data, quæ generalibus conſtitutionibus veſtris inueniuntur aduerſa: quomodo illa, quæ aduerſantur conſtitutionibus patrum tuorum, quibus te ſicut religiosum neceſſe eſt deſeruire, & quas nec tibi nec omnibus tecum in commune hominibus licet infringere, non iure meritóque tua non eſſe dicimus? Obedientes itaque Petro Apoſtolo dicenti, *Deum timete, regem autem honorificate*, & pro Dei timore, quæ contraria ſunt Eccleſiæ Chriſti refellimus: & pro regis honorificentia, quæ refellenda ſunt, tua non dicimus. Sint igitur illorum, qui fruſtra putaue- 1.Petr.2.17.

runt, quòd falſo tui nominis titulo munirentur quæ ratione ſtare non poſſunt : & illis potiùs imputentur, quorum & fraudulentis excogitationibus adinuenta, & diuturnis elucubrationibus contra ſanctam Calchedonenſem ſynodum nouimus eſſe compoſita. Nam quid opus erat, obſecro, quietem Eccleſiæ ſuperuacuarum quæſtionum, vt non dicam noxiarum, concurſionibus agitare? Quid opus erat eiuſdem ſynodi retractare decreta, non ſolùm contra religionis reuerentiam, ſed etiam cõtra ipſius humanitatis pudorem, quæ conſenſu totius Eccleſiæ per centum fermè annos, te cuſtode, hactenus inuiolata manſerunt? Vel quid opus erat Theodori Mopſueſteni Epiſcopi, olim in Eccleſiæ pace defuncti, calumniosè dicta diſcutere, & ſicubi lapſus putatur, vel etiam verbo humanitatis lapſus eſt, tanta aduerſus eum furere contumelia, quanta, ſi adhuc in corpore degeret, eum affici non deceret, niſi reprehenſus priùs, atque conuictus, poſt vnam & ſecundam correptionem, pertinaciter veritati reſiſteret? Sed quia laudatur idem Theodorus in epiſtola venerabilis Ibæ, quam memorata ſynodus pronũtiauit orthodoxam, per hoc auctoritatem ipſius ſynodi ſoluendam hæretici crediderunt, ſi nunc eum, poſt centum & amplius defunctionis eius annos, velut auctorem magiſtrúmque Neſtorij condemnare facerent, & conſequenter etiam ipſam epiſtolam, quaſi hæretici laudatricem. Quid autem agent, quòd non ſolùm in ipſa laudatur epiſtola Theodorus Mopſueſtenus Epiſcopus, verùm etiã dum viueret, à ſanctis patribus, qui cũ eo in verbi

prædicatione conuersati sunt, & approbatus & magna laude prædicatus ostenditur, sicut à Ioãne Constantinopolitano, & Gregorio Nazanzeno, & post mortem à Ioanne & Domno Antiochensi, ac tota synodo Orientis apud Antiochiam congregata? Nunquid ergo & istos omnes venerabiles Ecclesiæ Christi doctores, vel dicta eorum anathematizari facient? Aliter enim videri non potest epistola Ibæ pro laude Theodori iustè sub anathemate condemnata, nisi & isti omnes beatissimi patres, aut eorum saltem scripta, similiter abdicentur, in quibus eundem Theodorum multo ampliùs, quàm in ea, docebimus esse laudatum. Sed nec illa quæ dicuntur à Theodoreto Cyrri Episcopo contra B. Cyrillum nescio quando scripta, ob aliud modò damnata sunt, nisi vt per hoc quoque synodus Calchedonēsis quasi notabilis videretur, quòd idem Theodoretus deliberationi ac definitioni eius interfuit, atque epistolam Papæ Leonis, Eutychis dementiam confutantem, ibi defendit, & quibusdam minùs intelligentibus rectam esse monstrauit. Nam vt inferiùs ostendetur, & alij quorum memoriæ communicamus, scripserunt aduersus B. Cyrillum eundem: verumtamen in hoc anathemate denominati non sunt, quoniam in Calchedonensi concilio non fuerunt. De quibus omnibus dicturus, hoc ordine totam causam tractare disposui. Priùs euidentium documentorum prolatione demonstrare, quòd in euacuationem memorati magni Concilij, & decretorum Papæ Leonis, hæreticorum fautores hæc egerint. Deinde quoniam frustra confin-

gitur, ſupradictam epiſtolam venerabilis Ibæ ab A eodem Calchedonenſi concilio non fuiſſe ſuſceptam: ſed cùm oſtendi non poſſit, tali mendacio nos in eius condemnationem adducere voluerunt. Poſtremò autem probabo, non poſſe iuſtè culpari ſanctam ſynodum quòd eam pronuntiauit orthodoxam. Vbi ſimul inopinum quoddam, & quod difficile credes, Auguſte, monſtrabitur. Nam cùm Eutychiani memoratam ſynodum criminentur, quòd velut in approbatione ipſius epiſtolæ B. Cyrillum hæreticum fuiſſe firmauerit, & Neſtorij excuſationem, B Epheſini verò concilij reprehenſionem receperit: ego contra doceam, quia ſi prædictam epiſtolam quaſi hæreticam improbaret, hinc potiùs B. Cyrillum credidiſſe hæreticum, & Neſtorium excuſaſſe, atque Epheſinum reprehendiſſe concilium videretur.

CAP. II. SED iam primam diuiſionis huius partem tractare debemus. Dicimus igitur, quia vel ſi, vt quidam mentiti ſunt, epiſtolam venerabilis Ibæ minimè Calchedonenſis ſynodus approbaret, nec omnino ad eius deferretur examen; ſic quo- C que in ipſius euacuationem pro Theodori laude damnaretur. Quod ex eius allocutione, quam, ſicut priore libro docuimus, ad Martianum ſcripſit Auguſtum, cuius auctoritatem veſtra quoque pietas ſua lege firmauit, euidenter oſtenditur. Sed priuſquam allocutionis ipſius ſuper hac quoque cauſa teſtimonium proferamus, ſiue expendamus, prædictam legem veſtram, quæ auctoritati eius, vt diximus, atteſtatur, commemorare neceſſarium credo. Titulus autem, ſub quo

continetur, iste est: De summa Trinitate & fide catholica, & vt nemo de ea publicè contendere audeat. Principium verò: Imperator Iustinianus « Augustus Epiphanio sanctissimo ac beatissimo « Archiepiscopo regiæ vrbis huius, & vniuersali « patriarchæ. Scire volentes tuam sanctitatem « omnia quæ ad Ecclesiasticum statum respi- « iunt. Et post alia: Eadem verò sancta Calche- « donensis synodus, & magni Procli ad Armenios « scriptam epistolam, de eo quòd oportet dicere « Dominum Iesum Christum filium Dei, & Deum « nostrum, vnum sanctæ Trinitatis, per suam re- « ationem suscepit & confirmauit. Si enim præ- « dictas sanctas quatuor synodos egrediamur, aut « ab his disposita, damus facultatem hæreticis, qui « depositi ab eis sunt, & eorum dogmatibus, suam « pestilentiam iterum in sanctas Dei Ecclesias o- « stentare. Hæc in confirmationem prædictæ al- « locutionis ex lege vestra protulisse sufficiat. Cu- ius titulus, quo interdictum est, vt de fide catholica nemo publicè contendere audeat, vtrum obseruetur, cùm de synodi vniuersalis sententia, post centum ferè annos, in Ecclesia modò contenditur, tuæ pietatis est iudicare: aut si nul- transgressione quatuor sanctæ synodi, & ab is disposita conuelluntur, cùm epistola venerabilis Ibæ Edesseni Episcopi, quam magna synodus Calchedonensis orthodoxam pronuntiauit, velut impia & Nestoriana damnatur. Quid ergo prodest præuidisse quòd per hæc facultas datur hæreticis, qui depositi ab eis sunt, & eorum dogmatibus, suam pestilentiam iterum in sanctas Dei Ecclesias ostentare, & minimè proui-

Cod. de summa Trinit. l. 7

disse ne fieret? Sed ex illa iam allocutione quod A
intendimus probare debemus. Alloquens itaque Martianum Augustum prædicta synodus, & tam decretorum simul rationem, quàm epistolæ B. Leonis, patrum auctoritate confirmans, ita respondit aduersus Eutychianos, qui eam culpabant, quòd duas diffinierit Christi esse naturas: Ambiguitate quæstionis exorta, patrum interpretationibus nostram confessionem coaptasse cognoscimur: satisfacientes quòd in nullo discordem intelligentiæ eorum detulerimus animum, sed his vtimur testibus ad nostræ B
fidei firmitatem. Et vt ostenderet, quòd non tam ipsam, quàm doctores antiquos Ecclesiæ, quorum sententiam in hoc secuta est, prædicti culparent hæretici, commemoratis in eadem allocutione quorundam patrum epistolis, etiam magni Procli volumen ad Armenios, cuius in vestra lege meministis, & epistolam sapientissimi Ioannis Antiocheni sic memorat dicens: Necnon & magnum Proclum huic vituperationi subiiciet, qui eisdem Orientalibus volumen ad Armenios pro fidei congruentia desti- C
nauit. His autem consociabitur ad culpam & sanctissimus Ioãnes Antiochenus Episcopus, qui hæreticorum maledicta reiiciens, & Apostolicæ doctrinę dogma declarans, totius Orientis confessionem velut ex vno ore, sanctissimo Proclo, & ei qui per idem tempus mundi regebat gubernacula, destinauit. Non igitur admirandi Romanæ vrbis Præsulis epistolã, velut innouationis offendiculum, criminentur, &c. In hac verò sapientissimi Ioannis Antiocheni, & totius

Post acta Concilij.

Orientis confeſſione, ſanctiſſimo Proclo & Imperatori Theodoſio deſtinata, cuius exemplo ſynodus Calchedonenſis admirandi Romanæ vrbis Præſulis, id eſt, B. Leonis defendit epiſtoam, vt pote per quam memoratum Ioannem Antiochenum & hæreticorum maledicta reiecisſe, & doctrinam Apoſtolicam declaraſſe teſtatur, per quam & illud confirmatum eſſe primo libro docuimus, quòd vnus ex Trinitate it dominus Ieſus Chriſtus, multo maiori laue, quàm in epiſtola venerabilis Ibæ, Theodorus rædicatur. Nam Proclo quidem reſcribens ıper confirmatione tomi eius ad Armenos nıſſi, idem Ioannes cum ſynodo Orientis dicit ec: Non ſolùm nos viuentes tales calumnias › his qui conturbare volunt Eccleſias contiuè ſuſtinemus: ſed & qui bene de vita profeus eſt B. Theodorus, & quinque & quadranta annis clarè in doctrina præfulſit, & omem hæreſim expugnauit, nullam alicubi deıctionem ab orthodoxis in vita ſuſcipiens; ›ſt longi temporis hinc diſceſſum, & poſt mulcertamina, & poſt decem millia libros aduers hæreſes conſcriptos, & poſteaquam in conectu ſacerdotum & Imperatorum & populoım probatus eſt, periclitatur quæ hæreticorum nt ſuſtinere, & illis proximus prædicari. Theoſio verò Imperatori, qui per idem tempus ındi regebat gubernacula, ſic dicit: Theodos enim, quem quando dicimus, virum dicimus epiſcopatu clarum finem habentem, & quinaginta pene annis fortiter repugnantem cuns hæreſibus, & in expoſitionibus, quas in om-

» nibus Ecclesiis Orientalibus faciebat, & qui- A
» bus in regia ciuitate valde esse comprobatus
» apparet, à nullo quoquã neque maiorum, neque
» similium, iudicatus est hæreticus: è contrario au-
» tem ab omnibus sacerdotibus, propter eam quæ
» illi aderat doctrinę gratiam, in admiratione sem-
» per est habitus, & superiorem honorem gloria
» possedit. & non à sacerdotibus tantummodo, sed
» à sacratissimo vestro auo, dicimus ter beato, & à
» Deo imperij sceptra sumente, & vobis trãsmit-
» tente Theodosio. qui in desiderio visionis viri
» factus, in Ecclesia eius doctrinæ fuit auditor ma- B
» gnus ille Imperator: nec arbitratus est alterum
» se talem comperisse doctorem, superadmiratus
» quidem eius doctrinam, & colloquio delectatus
» atque obstupefactus tunc, quem nunc spernunt
» aliqui, tanquam sortem sumentes probandi &
» reprobandi obeuntium doctorum quos volunt.
» Iam verò & à vestro Imperio, pro sui reueren-
» tia, & spiritali sapientia, ei sæpius attestatum est,
» & vestris literis honoratus est. Itémque de
» illo inferiùs: Iste ille est Flauiani magni Antio-
» chensium sanctæ Dei Ecclesiæ pontificis aman- C
» tissimus discipulus, & B. Ioannis Constantino-
» politani Episcopi condiscipulus, cuius memo-
» riam rediuiuam fecistis, maximam hinc gloriam
» pietatis vestræ imperio facientes. Dicunt &
alia, quæ tunc conuenientiùs memorabuntur,
cùm & aliorum sanctorum patrum testimonia,
quibus eidem Theodoro similiter attestati sunt,
proferemus. Et cùm Ioannes Antiochenus, &
ceteri Orientales Episcopi, Mopsuestenum
Theodorum præconiis in eisdem epistolis, qua-

rum formam se attendisse in suis diffinitionibus Calchedonensis synodus fatetur, tamquam Apostolicam declarantem doctrinam, vt epistolam B. Leonis acciperet: quomodo non in eius euacuationem, pro laude Theodori, damnaretur epistola Ibæ, vel si, vt dictum est, non eam pronunciaret orthodoxam, neque ad eius deferretur examen? Nam si quia Theodorus, vt aiunt, Nestorij quidem magister fuit, maiore autem quàm ille impietate blasphemauit, & si quia omnia Theodori dicta aduersus Christum diaboli transgrediuntur insaniam, ideo non solus ipse iustè damnatur, sed etiam quæ illum laudauit epistola: synodus quoque Calchedonensis iustè damnabitur, quæ non tantùm maximos laudatores ipsius Theodori, prædictum Antiochenum, & ceteros Orientis Episcopos, suscepit vt patres, verùm etiam ipsas quibus eum laudauerunt epistolas secutam se fuisse in suis definitionibus confitetur. Peruides igitur, clementissime Imperator, quoniam vel nos quoque contra testimonium conscientiæ denegemus epistolam venerabilis Ibæ orthodoxam fuisse iudicatam in synodo, & huic mendacio etiam illud addamus; quòd nec ad eius fuerit delata iudicium, prædicta synodus à nobis non possit defendi, si eandem epistolam pro Theodori laude damnemus. Et illi quidem qui videntur in Ecclesia falsi fratres, qui vtinã foris essent, modò negãtibus non resistunt, quin immò & laudantur. Quod vt nos seducerent fallaciter immiserunt: vt postea nobis ab ipsis, & ab his qui foris sunt dicatur hæreticis, qui

Theodorum iustè damnastis, quòd eius omnia A
dicta diaboli transgrediantur insaniam, & ideo
consequenter etiam Ibæ reiecistis epistolam,
atque à synodo negastis esse susceptam; crimini
vtique deputantes, si eam orthodoxam pronuntiasse
diceretur, quæ blasphemum laudauit &
impium: quomodo ipsam Calchedonensem
synodum recipitis, euidentissimè testantem illas
epistolas Apostolicam declarasse doctrinam,
& hæreticorum maledicta reiecisse; in quibus
doctrina Theodori multo maiore, quàm in Ibæ
epistola, prædicatione laudatur? Amplioris autem B
delicti est, quòd illarum epistolarum iudicio
atque auctoritati se subdidit, quàm si malè
de ipsa, quod negastis, Ibæ epistola iudicaret.
Sed & hoc addiicient dicẽtes, ista est quam magnificatis
Apostolica Leonis vestri doctrina: cuius
epistolã synodus Calchedonensis illarũ epistolarum
testimonio, vel exemplo, excusare tentauit,
quæ profanum Theodorum, & à vobis pro
sua impietate damnatum, maximis præconiis
extulerunt. Hæc cùm obiecerint, quid respondebimus,
obsecro? quid dicemus nostro iudicio C
nobis ora claudentes, nisi hoc vnum fortasse
quod restat, & ad quod nos omnia compellunt,
illam synodum non recta de fidei Christianæ
dogmatibus censuisse? Hoc enim consequitur,
si hæresis crimen est laudasse Theodorum, in
illis epistolis prædicatum, quarum se formam
attendisse in suis decretis, quibus B. Leonis approbauit
epistolam, prædicta synodus confitetur.
Si autem volumus immutilatam nobis eius
auctoritatem manere, non dicemus Nestorianam

nam

nam epiſtolam venerabilis Ibæ pro laude Theodori,quem in illis epiſtolis, quas tantùm prætulit,amplius inuenimus eſſe laudatũ. Sicut autem ipſarum epiſtolarum teſtimonio conuincuntur, qui cùm teneantur Calchedonenſis auctoritate concilij, à quo laudatæ ſunt, nolunt vnum de Trinitate dicere dominum Ieſum Chriſtum:ita & illi earum teſtimonio conuincentur, qui ſimili fide probantes eiuſdem decreta Concilij,epiſtolam venerabilis Ibæ, quia Theodorũ laudauit, tanquam Neſtorianam voluerint abdicari.Et hæc adſerta ſunt,vel ſi,vt iam diximus, non eam ſynodus pronunciaret orthodoxam,nec apud eam recitata poſſet oſtendi. Quia verò fatetur quòd ibi recitata fuerit, adhuc eis ampliùs concedamus, & diſſimulemus ab hac quoque ſententia ſynodi,qua pronunciauit quòd ſanctiſſimus Ioannes Antiochenus,hæreticorum maledicta reiiciens, & Apoſtolicæ doctrinæ dogma declarans, totius Orientis confeſſionem, velut ex vno ore,ſanctiſſimo Proclo,&ei qui per idem tempus mundi regebat gubernacula,deſtinauit: et ſicut negatur eadem ſynodus epiſtolam venerabilis Ibæ orthodoxam pronunciaſſe, ita etiam negetur memoratas ſapientiſſimi Ioannis, & totius Concilij orientalis epiſtolas, in quibus Mopſueſtenus Theodorus multò ampliùs laudatus eſt, approbaſſe, & earum formam in ſua definitione, quemadmodum docuimus, attendiſſe. Numquid etiam ſic non in reprehenſionem ipſius ſynodi pro quacumque cauſa prædicta epiſtola videbitur ? Nam ſi credendum eſt ad zelum catholicæ fidei pertinere, quod

post centum ferme annos tanquam Nestoriana damnata est: sancta illa synodus hæresi Nestorianæ cohibuit, quæ apud se recitatam eandem epistolam non damnauit. si tamen sola illa synodus, & non tota Christi Ecclesia vsquequaque diffusa, quæ decreta ipsius synodi in magna semper auctoritate suscepit. Indubitatū est igitur, quòd synodum Calchedonensem non falsa negatio, ad deceptionem facilium ab hæreticis adinuenta, sed sola possit defendere ratio veritatis: quam nos, discussis ipsorum hæreticorum fraudibus atque mendaciis, Deo adiuuante reddemus. A B

CAP. III. VT autem clementiæ tuæ magis appareat, quòd non forsitan minùs occurrente ratione, qua illa defenderetur epistola, negatum sit à synodo fuisse susceptam; sed potiùs in præiudicium ipsius synodi facta sint omnia, quæ in in eius purgatione elaborata dicuntur: considera quæso, aut eos etiam qui talia conscripserunt interroga, cur tanta in ipsius epistolæ reprehensionem scripta; cur tam multa vitia adscripta sunt, nec ab ipsis Ibæ accusatoribus imputata; cur postremò velut impia & Nestoriana damnata est. Non & istud defendendæ synodi necessitas flagitabat: cùm magis excusari debuerit, vt etiam si metuendum putabatur, vtroque defensionis latere muniri synodus videretur, cùm dicerent & illam epistolam non fuisse susceptam, & vel si suscepta fuisset, synodum non esse culpandam. Nunc autem congerunt in ipsam epistolam multa crimina, adfingunt velut acceptabiles damnatio- C

nis eius causas, quod ab hæreticis expectatum est; & iactant non fuisse susceptam, quod ostendere nemo potest. Namque cùm venirent ad locum ipsius epistolæ, vbi refert Ibas, & dicit: Multi autem, ante oculos non habentes « Dei timorem, occasione Ecclesiastici zeli, ini- « micitias, quas occultas in cordibus suis habe- « bant, ad effectum perducere festinauerunt. Ex « quibus vnus existit nostræ ciuitatis tyrannus, « quem nec tu ipse ignoras; qui occasione fidei « non solùm nunc viuentes insequitur, sed & hos «
B qui olim ad Deum præcesserunt. Quorum vnus « est B. Theodorus, præco veritatis & doctor Ec- « clesiæ. qui non solùm in sua vita colaphizauit « hæreticos per veritatem suæ fidei, sed & post « mortem spiritalia arma in libris propriis Eccle- « siæ filiis dereliquit, sicut & tua reuerentia eidem « collocuta cognouit, & ex his quæ scripsit instru- « cta est. Hunc præsumpsit qui omnia præsumit « in Ecclesia palàm anathematizare. qui propter « zelum Dei, non solùm propriam ciuitatem ab « errore ad veritatem conuertit, sed & longè po- «
C sitas sua doctrina instruxit Ecclesias. Cùm ergo « ad istum locum, sicut dixi, venirent, vbi quemdam denotat idem venerabilis Ibas ad Marim Persam scribens, quòd Theodorum anathematizare præsumpserit: quamuis ipsius epistolæ verba non ita in suo libro posuerint, sicut habentur, sed quæ voluerunt pro sua voluntate decerpserint: tamen non dubitauerunt & hoc addere dicentes, Oportet apertè inspicere ad « Marim epistolam, omnia quidem sine Deo & « impiè dicentem: illud tantummodo ostenden- «

„ tem bene,quia ex illo Theodorus per Orientem A
„ in Ecclesia anathematizatus est. Vellem itaque mihi responderent,atque monstrarent,non dico qui talia scripserunt,(ipsi enim sciunt quid egerint) sed isti qui talibus subscripserũt, quomodo confirment quòd illa epistola ad Marim scripta omnia sine Deo & impiè dicat. Num etiã confessionem duarum naturarum Christi damnauerit. An non in eadem epistola continentur hæc
„ verba:Ecclesia enim sic dicit,sicut & tua sancti-
„ tas nouit, & sicut à principio didicit, & confir-
„ mata est diuina doctrina ex libris beatorum pa- B
„ trum,duæ naturæ,vna virtus, vna persona, quod
„ est vnus filius dominus Iesus Christus. Liquet igitur,iámque quantum existimo,etiam his quibus fortè aliud videbatur, quòd astutè ad denegationem duarum Christi naturarum,sub obtẽtu nescio cuius nouæ diligentiæ,epistola illa dãnata sit. Nam quare dicerent quòd omnia sine Deo & impiè dicat, nisi vt illud quoque complecterentur,quòd duas Christi confiteatur esse naturas? Ac ne secundum aliquã loquendi consuetudinem acciperetur, quod dixerunt omnia, C non leuiter, sed cautè atque sollicitè se id posuisse exceptione addita monstrauerunt, adiicientes atque dicentes,
„ Illud tantummodo ostẽ-
„ dentem bene,quia ex illo Theodorus per Orien-
„ tem in Ecclesia anathematizatus est. Si igitur illo tantummodo excepto,omnia sine Deo & impiè dicit,in ipsis omnibus proculdubio etiam illud voluerunt intelligi, quòd duas professa est Christi esse naturas. Non autẽ, sicut iactant,hoc illa bene ostendit epistola,quia ex illo Theodo-

A rus per Orientẽ in Ecclesia anathematizatus est, cũ hoc ab vno factũ referat: sed hoc potiùs bene ostendit, quòd anathematizandus non sit, quem vnus tantummodo anathematizare præsumpsit: cuius præsumptionem si quis approbat, ceteros Orientis Episcopos, qui hoc impiũ iudicauerũt, sine dubitatione condemnat. Vt autẽ alio quoq; ostendamus indicio, quòd ad denegationẽ duarũ Christi naturarũ, quas in memorata epistola cõfessus est idem Ibas, adiecerunt vt dicerent eam omnia sine Deo & impiè dicentem: recordare, B quæso, Imperator, quæ formula priùs data fuerit damnationis ipsius epistolæ, & quę sit modò cõposita. Nã priùs dictũ fuerat: Si quis dicit rectam « esse ad Marim impiam epistolam, quę dicitur ab « Iba esse facta, aut eius assertor est, & non magis « anathemati subiicit, vt pote malè tractantẽ san- « ctum Cyrillum, qui dicit quia Deus verbum fa- « ctus est homo, & eiusdem S. Cyrilli XII. ca- « pitulis detrahentem, & primam Ephesinam sy- « nodum impetentem, Nestorium verò defenden- « tem, laudantem autem Theodorũ Mopsuestiæ, « C anathema sit. Nunc autẽ, submotis his omnibus « causis, nolo dicere vtrùm veris aut qualibus, ne propter ipsas tantũ videretur esse damnata, ac non etiã pro confessione duarum naturarũ Christi, quam continet, postea talis data est formula subscribendi, & sic absolutè fieri præceptum est: Si quis dicit rectam esse ad Marim impiã episto- « lam, aut eam defendit, & non anathematizat eã, « anathema sit. Cùm ergo & in ipsius contestatio- « ne libri pronuntiauerint, quòd omnia sine Deo & impiè dicat, & in subscriptionis formula, quã

postea mutauerunt, abstulerint alias qualescunq; A
damnationis eius causas, vt non pro aliquibus damnata, sed pro omnibus videretur: quid aliud intelligendũ est, nisi quia sub prætextu falsæ diligentiæ confessionem duarũ naturarũ Christi destruere voluerunt? Emendauerunt & alia, & adhuc emendant, in eodem nescio quali suo libro: si tamen emendatio illa dicenda est, per quã non aufertur mendacium, sed augetur. Vnde si post hanc quoq; responsionẽ nostrã mutauerint alia, nobis imputare non debent, quasi falsè reprehẽderimus, quæ ab eis aliter dicta sunt. Si enim ali- B
quando consisterẽt, & mutari atq; mutare desinerent, congrua dictis ipsorum inueniretur etiã nostra responsio. Quod si quisquã dolos eorũ ex his quæ memorauimus inuestigare non possit, quoniam non omnes habent studium lectionis, cui sola ipsius facti consideratio nõ sufficeret ad cognoscenda factionis hæreticæ non experta cõsilia? Primùm quòd subitò, & nulla saltim prouocante causa, ante centum fermè annos ab vniuersali iudicata Cõcilio ventilatur. Deinde quòd data formula subscribendi, quã non liceret exce- C
dere, passim & vbicunq; reperti, ad augendum nnmerũ, alieno decreto subscribere compelluntur Episcopi, quod per diuersas circumlatũ prouincias omnium sacerdotum videretur subscriptione firmari. Nam scientes Eutychiani quoniã priuata cuiuscunq; voluntas vniuersali synodo preiudicium, quod semper quæsierunt, inferre nõ posset; id egerunt per suos satellites, arte qua solet hæreticorũ exercitata malitia, vt quasi totius Ecclesiæ iudicato Nestorianã esse epistolam

comprobarent, de cuius receptione vniuersalem synodum criminantur. Nam alia causa nec videtur, nec dicitur, pro qua subscribendũ in multas prouincias mitteretur. Quòd si & hæc intelligere non possemus, quem sanum tandem non sollicitaret, si ei nec petenti, nec egenti, ingereretur antidotum, quod vtique contra aliquid dari, ipsum nomen eius indicium est? Et propterea, si morbus non sit contra quem detur, non sine suspicione auferendę salutis ingeritur. Quod tibi, religiosè Imperator, non aliena ratione suademus. nam vestra sunt ista quæ dicimus. Tũ enim
B cùm pro firmanda, vel amplius publicanda, condemnatione Theodori Alexandrini, aliorúmque similium, beatissimo Romano Episcopo scripsistis, hoc etiam quod asserimus addidistis, ita dicentes: Ceterùm quod generale dicitis fieri debere Cõciliũ, quę huius rei causa sit ignoramus. Nullus ignotus processit hæreticus, nulla nostris est temporibus nata perfidia, nec aliquid in fide, quod retractari debeat, inuenitur. & intulistis quod & nos in hac causa dicimus: Qui enim sanis ea adhibet quę solent adhiberi vulneribus, nõ
C reducere cupit, sed expellere sanitatem. Hæc tua est ratio, serenissime Imperator. à qua si nõ auertamus aspectũ, non aliud de causa pręsenti possumus iudicare, nisi quòd in condemnatione huius epistolæ fautores hæreticorum non reducere cupierunt, sed expellere sanitatem. Ob hoc ergo non abducimur falso titulo nominis tui, vt quæ huic sanę rationi contraria cernimus, tuæ pietatis esse dicamus; aut talibus purgatam credamus sanctam & vniuersalem synodum, quasi hacte-

nus impura remansisset, & mendacij atque A coactæ defensionis indigeret verax & omnium catholicorum deuotione honorata semper eius auctoritas. Quando si ita pro ea respondendum hæreticis videretur, vt negaretur, quòd epistolā venerabilis Ibæ pronunciauit orthodoxam, non illorum hoc possit Episcoporum subscriptione siue testimonio confirmari, quibus Eutychiani si crederent, non se à communione Ecclesiæ separarent. Propter quod nec aliquis vnquam propriis testibus vsus est aduersus hæreticos: sed diuina potiùs auctoritate, atq; necessaria ratio- B ne, & antiquorum patrum testimoniis, quorum se nobiscum doctrinam accipere mentiuntur. At enim dicitur, quòd Eutychiani grauiter beati Cyrilli doleant iniurias, quas epistola continet, & propterea scandalizantur in synodo, à qua dicunt esse susceptam. Quid ergo, si negauerimus esse susceptam, credent nobis? aut nobis, id est catholicis crediderunt, & non ipsi potiùs viderunt esse susceptam, vt hinc expostulent? Quòd si etiam dicantur nobis credidisse quia suscepta est; quomodo nobis iterum credent, si dicamus C quia suscepta non est? Si autem non crediderunt testimonio nostro, sed ipsi quod manifestum est cognouerunt; numquid plus nostris subscriptionibus credituri sunt, quàm suæ rationi? Non igitur hæreticorum dolosi fautores hoc illorum Episcoporum subscriptionibus voluerunt efficere, vt conuincerentur Eutychiani, quòd non fuerit à synodo epistola venerabilis Ibæ suscepta: sed vt ipsa potiùs eorum negatione videretur non fuisse suscipienda. Verùm ista pu-

A tauerint Eutychianos falso nostro testimonio
credituros. cur igitur non ita saltim statue-
runt vt dicerent : Si quis dicit susceptam es-
se à synodo Calchedonensi ad Marim episto-
lam , anathema sit : sed magis dicendum , Si
quis dicit rectam esse ad Marim epistolam,
aut impiam defendit , & non anathematiza-
uerit eam, anathema sit : nisi vt sanctos, qui
eam in concilium congregati non anathe-
matizauerunt, immo & orthoxam iudicauerunt,
pro hæreticorum voluntate damnarent ? Et li-
B cet, vt nos ad condemnationem eius induce-
rent, finxerunt quòd iidem patres, qui Calche-
dona conuenerunt, non eam pronuntiauerunt
orthodoxam, de quo postea disquiremus : inter-
ea tamen certum est, quòd cùm apud eos recita-
retur, non eam anathematizari subdiderunt. An
quia non præteriti temporis verbo dixerunt, si
quis non anathematizauit ad Marim impiam
epistolam, sed, si quis non anathematizat : ideo
non pro condemnatione synodi Calchedonen-
sis hoc adinuenisse putandi sunt? Equidem si hoc
C à subscribentibus exigerentur fieri, acta res esset,
nec iam suspicio, sed manifesta contradictio vi-
deretur. At hoc sibi necessarium non esse duxe-
runt, cùm semper dicamus , Propheta dicit,
Apostolus dicit, Euãgelista dicit, & tantumdem
valeat, quantum si dicamus , ille vel ille dixit.
Deinde ipsos qui Calchedona conuenerunt pa-
tres, & apud Deum, & apud nos, in suis dicimus
constitutionibus viuere. quia , sicut Dominus
in Euangelio dicit : *Deus eorum non est Deus* Matt,22.32.
mortuorum, sed Deus viuorum. Quod etiam bea-

tus Leo, Romanæ præsul Ecclesiæ, scribēs venerabili Anatolio, huius regiæ ciuitatis Episcopo, A
» sic accipiendū insinuat: Sancti, inquit, illi & ve-
» nerabiles patres, qui in vrbe Nicæna, sacrilego
» Arrio cum sua impietate damnato, māsuras vsq;
» in finem mūdi leges Ecclesiasticorum canonum
» condiderunt, & apud nos, & in toto orbe terra-
» rum, in suis cōstitutionibus viuunt. Si igitur omnes venerabiles patres in suis constitutionibus viuunt, profectò etiam qui in Calchedona conuenerant, tanquam viuentes, non solùm non anathematizauerunt, verùm etiam adhuc non anathematizant, nec vnquam anathematizabunt epistolam venerabilis Ibæ. Quæ cùm ita sint, certum est quòd ad eosdem patres voluerunt hoc anathema peruenire. Porrò & hac ratione submota, non potest acceptabiliter dici, quòd non pro condemnatione synodi Calchedonensis ita institutum est, sed vt illi qui sunt præsentes in corpore tantummodo damnarentur, si anathema epistolæ Ibæ non dicerent. Nam quomodo nos condemnare possumus, qui iudices in causa non fuimus, illis patribus non condemnatis, qui priùs in suo iudicio recitatam eandem non condemnauerunt epistolam, & quorum exemplo sumus inducti, vt ei nos quoque non diceremus anathema? Ab illorum enim damnatione procedere debet forma iudicij, à quorum errore processit forma peccati: & ampliore supplicio digni sunt qui auctores, quàm qui sequares deprehenduntur erroris. Cùm verò hæc in condemnatione sanctæ synodi, pro hæreticorum voluntate censuerint, & constitue-

(Margin letters: B beside "anathematizauerunt, verùm etiam adhuc non"; C beside "Nam quomodo nos condemnare possumus, qui")

A rint, vt si quis non anathematizat memoratam venerabilis Ibæ epistolam, anathema sit: considera quæso cuius leuitatis, cuius confusionis est atque dedecoris, vt nos sibi communicare compellant, permanentes in ea sententia, qua non solùm anathema ei non dicimus, sed etiam negamus esse dicendum. Vbi omittimus dicere, quoniã si communicemus eis, qui nobis iam dixerunt anathema, non solùm cõdemnationi synodi Calchedonensis communicabimus, verùm & sententias in nos eorum, ipsa eorum com-
B municatione firmabimus. Id enim etiam ipsos fortassis velle dicitur. Sed hoc potiùs dicimus, quoniam si vllus apud eos esset diuinæ religionis, vel rationis humanæ respectus, ipsis quoque profanum & nimis turpe videri debuit, communicando nobis anathema, quod in nos decreuerunt, in semetipsos vltro conuertere. Vnde satis apparet, quanta sit grauitas, & quanta integritas eorum, qui Calchedonensis decreta concilij retractare præsumunt. Proinde beneficio magis, quàm iniuriæ deputent, quòd eis non
C communicamus, donec de medio tollant istud anathema, quod velut magnum chaos interiacens, diuidit à populo spiritu paupere, in sensu paternæ fidei & sententiæ quiescente, inquietos ac superbissimos præsumptores, qui sibi tantùm videntur abundare sapientia, vt ablactati super matrem suam, Ecclesiæ instituta contemnant, cùm scriptum sit: *Fili, custodi legem patris tui, & ne repuleris instituta matris tuæ. Alliga autem illa circa tuam animam semper, & circunda collo tuo.* rursúmque: *Audi fili disci-*

Prou. 6. 20.
Prou. 1. 8.

plinam patris tui, & ne abieceris instituta matris A
tuæ: coronam enim gratiarum accipies tuo vertici, & torquem aureum circa tuum collum. O quantum malum, torquem aureum mola asinaria velle commutare: vt qui debemus, Dei patris disciplina & lege seruata, de reuerentia quoque matris nostræ institutorum, coronam gratiæ accipere nostro vertici, & torquem aureum circa collum nostrum; abiiciendo quæ mater sancta constituit, scandalum eius filiis præbeamus, & incidamus in illud iudicium, de quo Dominus

Matth.18.6. dicit: *Qui autem scandalizauerit vnum de pusil-* B
lis istis, qui in me credunt, expedit ei, vt suspendatur mola asinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris. Væ mundo à scandalis. necesse est enim vt veniant scandala: verumtamen væ homini illi, per quem scandalum venit. Si igitur vnum pusillum scandalizare tam graue est, vt magis expediat scandalizanti, mola asinaria collo eius suspensa, in profundum maris demergi, quanto magis totam Ecclesiam sola inquietudine animi, & non tacendi libidine contur- C
bare?

CAP. IV. QVALE verò illud est quod iactant, ideo se damnasse hanc epistolam, quòd eius conscriptor videatur in ea de beato Cyrillo quod malè sensisset, cùm scripserit aduersus eundem sanctum Cyrillum, & XII. eius capitula, beatæ quoque memoriæ Gennadius huius regiæ ciuitatis Episcopus, nec ab istis reprehensus in hac condemnatione denominetur, qui multo vehementiùs & contumeliosiùs eum in sua responsione tracta-
» uit? Nam sic aduersus eũ dicit: Væ mihi à malis.

A heu, heu! vnde enim quiſquam in præſenti aliun-
de ſumat exordium? Quales Cyrilli Ægyptij, &
quantas blaſphemias incurri, & quantas bla-
ſphemias audiui! Quis reuera det capiti meo
aquam, & oculis meis fontem lacrymarum? &
plorabo iſtud die & nocte: quoniam extendit
lingua eius mendacium, & non fidem: confor-
tatus eſt ſuper terram. ex certo pax peccatori-
bus deceptio: propter hoc enim obtinuit eos,
inquit, ſuperbia eorum in finem: cogitauerunt
& locuti ſunt in malignitate. iniquitatem in al-
B tum locuti ſunt: poſuerunt in cælo os ſuum, &
lingua eorum tranſiuit ſuper terram. Pſalmiſtæ Pſa.72.9.
iſta ſunt: Ieremiæ autem prophetæ illa prima. Hier.9.1
Euge ô beate Paule. *Exurgent*, inquit, *& ex vo-* Act.20.
bis ipſis viri loquentes peruerſa, vt abducant di- 30.
ſcipulos poſt ſe. Væ malo Alexandriæ, familiari
eius, & proprio iam iſti ſecundo. quæ corrupta
ploremus, quæque corrumpit. ex toto iam my-
ſterium iniquitatis, & vereor ne fortè nunquam
qui tenet de medio fiat. Euge Ieremiæ prophe- Thren.2.
tæ. Item illi voci extaſis terribilis facta eſt ſuper
C terram: Prophetæ prophetant iniqua: ſacerdo-
tes plauſerunt manibus ſuis, & populus meus
dilexit ita. Quid enim minimum, aut quid me-
diocre in illis? omnem ſupereminentiam bla-
ſphemiæ iaculatus eſt aduerſus ſanctos patres,
aduerſus eorum priores Apoſtolos, aduerſus ip-
ſum Saluatorem, in reſurrectionem meditatus
eſt. Aſſumptam quidem humanitatem ex nobis
& pro nobis iniuriat: diuinam eius naturam, &
impaſſibilem paſſionibus ſubiacere contendit.
Ecce quanta & qualia ſanctus Gennadius in

beatum Cyrillum effudit, & nulla hinc fit nominis eius inuidia, quoniam ipse non interfuit Calchedonensi concilio. Quin etiam respondens primo eiusdem sancti Cyrilli capitulo, quo dixit, Si quis non confitetur Deum esse secundum veritatem Emmanuel & propterea Dei genitricem sanctam virginem, genuit enim carnaliter carnem factum Dei verbum, anathema sit; ita eum inuectus est: Anathematizaturus est te Deus, paries dealbate. iustissimū enim est te, si-
Act. 23. 3. militer Ananiæ Iudæorum principi sacerdotum linguam aduersus discipulos Christi mouentē, similem ab eis indignationem experiri. & cetera, quæ in eodem opere, si quis volet, inueniet. Cur igitur in hac vltione, sicut dicunt, iniuriarum beati Cyrilli, non magis sancti Gennadij nomen, & pro sui loci auctoritate, quasi regiæ ciuitatis Episcopi, & pro maledictionum atque contumeliarum magnitudine, ventilatur? Quod si hoc considerauerunt, quoniam talia Gennadius de Cyrillo non scriberet, nisi dicentis intentionem minùs intellexisset: hanc prudentem & piam considerationem ego quoque suscipio. Potuit enim & ipse de Christiana religione quæ recta sunt credens, non intellectum beatum Cyrillum bona intentione culpare, & bonam damnare intentionem damnabile crediderunt. Quod si hoc etiam considerauerunt, quoniam si ea, quæ ante centum annos à beato Gennadio scripta sunt, modò condemnarentur, in reprehensione totius Ecclesiæ fieret, quæ hoc antè non fecit: hoc quoque sapienter atque modestè consideratum esse, si quis sapiens & modestus, agnoscet. Sed

A quare non ampliùs hoc super epistola venerabilis Ibæ consideratum est, quæ, vt non dicam ab vniuersali synodo approbata est, certè recitata illic ostenditur, nec ostenditur abdicata; nisi quia pro destructione ipsius synodi, & non pro iniuria ipsius Cyrilli, quasi profana damnata est? Denique etiam dicta venerabilis Theodoreti Episcopi Cyrri, in quibus contraria dicitur scripsisse beato Cyrillo, sub huius vltionis obtentu similiter reprehenderunt; & ob hoc eum volentes videri notabilem; quia ipse inter
B alios patres affuit Calchedonensi Concilio, & beati Leonis epistolam, quam Eutychiani anathematizant, cùm ibi relegeretur, dubitantibus Episcopis Illyricianis & Palæstinis asseruit. Alioquin cur aduersus Ibæ epistolam, & Theodoreti scripta, sic euidenter agerent, aliorum nominibus tacitis, quorum & dignitas potior, & opinio clarior, & ipsa quæ contra beatum Cyrillum, vehementiora, atque acriora cernuntur? Nam vir etiam sanctissimus, & magnæ in Ecclesia Christi gloriæ, Isidorus presbyter Ægyptius
C Pelusiota, quem duo millia epistolarum ad ædificationem Ecclesiæ multi scripsisse nouerunt, qui etiam pro vitæ ac sapientiæ suæ meritis, vt pater ab ipso Cyrillo & honoratus est & vocatus, sic ei scribit, quin potiùs rescribit: Terrent
" me diuinæ scripturæ exempla, & rescribere quæ " 1. Reg 4.
" oportet compellor. Siue enim pater sum, sicut
" ipse dixisti, propter Heli condemnationem, qui
" filios peccantes non castigauit: siue filius sum
" tuus, sicut magis noui, quòd magni illius Marci
" habitum gestes, formido Ionathæ condemna- " 1. Reg. 13.

1.Par.10 » tionem, quòd patrem alloquentem ventrilo- A
13. » quam non prohibuit: & prior mortuus in bello,
» eo qui peccauit, qui prohibere poterat. Vt au-
» tem neque ego condemner, neque ipse à Deo
» condemneris, requiesce à contentione, nec vl-
» tionem propriarum iniuriarum, quæ tibi à
» mortalibus hominibus debetur, exigas à viuen-
» te Ecclesia, & æternam ei discordiam sub præ-
textu pietatis ædifices. Nec Isidori scripta, di-
centis quòd æternam discordiam sub prætextu
pietatis Cyrillus ædificaret Ecclesiæ, cum ma-
gna inuidia, quemadmodum Theodoreti Epi- B
scopi dicta, & venerabilis Ibæ epistola, denotan-
tur. Scribit autem ad illum rursus idem sanctus
„ Isidorus dicens: Compassio quidem aciem ocu-
„ lorum obtundit: æmulatio verò excæcat omni-
„ no. Noli ergo ab vtraque sententiarum exsecu-
„ tor fieri, sed examini iusto causas permitte: quo-
„ niam & Deus, qui omnia scit antequam fiant,
Gen. 18. „ descendere & videre clamorem Sodomorum
21. „ humaniter cum bonitate voluit, diligentis in-
„ quisitionis nos docens argumentum. Multi
„ namque te quasi per comœdiam irrident ex his C
„ qui collecti sunt in Ephesum, quòd priuatam in-
„ iuriam iudicans, non quæ Christi sunt orthodo-
„ xè requisieris. dicunt, quòd consobrinus Theo-
„ phili est, & imitans illius voluntatem. Sicut
„ enim ille insaniam apertam diffudit cōtra Theo-
„ dorum, & nostrum Ioannem: sic concupiscit &
„ iste gloriari. licet inter examinatos, multum est
quod discrepet. Ecce & in hac epistola arguit
illum, velut animi passione & æmulatione cæca-
tum, violēter magis, quàm iusto examine, causas
agere

A agere atque irrideri à multis, quòd iniuriæ priuatæ vindictam, non quæ Christi sunt orthodoxè requisierit apud Ephesum in causa Nestorij, sicut etiam Theophilus, consobrinus ac decessor eius, in cōdemnatione Ioannis Constantinopolitani hominum gloriam requisisset. Ideo sanctus quoque Gennadius de ipso beato Cyrillo dixit, quemadmodum supra docuimus: Væ malo Alexandriæ, familiari eius, & proprio iam isti secundò: primum volens intelligi Theophilum, secundum verò Cyrillum. Et quanquam vir do-
B ctus diuersam causam Ioannis & Nestorij iudicet, dicens, Licet inter examinatos multum est quod discrepet, in quo reprobat Nestorium ipsum: tamen in vtraque credidit æmulationis fuisse propositum. Alias quoque similiter ad eum scribit epistolas, quibus perhibet quòd per suam mutabilitatem cælestia proderet, & contrarius sibimetipsi in suis scriptis existeret, cupiditate vanæ gloriæ victus. Non igitur venerabilibus Iba & Theodoro coepiscopis innocentiores in hac parte credendi sunt Gennadius
C & Isidorus viri probatissimi, sed feliciores potiùs, quòd ipsi non sunt participes synodi Calchedonensis inuenti.

HÆC si tranquillo animo, & meliore intentione considerare dignemini, illo vobis aperiente cor vestrum, & claudente surreptionibus impiorum, qui, sicut scriptum est, *sanctus & verus, habet clauem Dauid, & qui aperit, & nemo claudit, & qui claudit & nemo aperit*, ipsa rerum gestarum euidentia cognoscetis quòd in euacuationem decretorum synodi Calchedonensis, CAP. V. Apoc. 3. 7.

atque epistolæ Papæ Leonis, cuius Theodoretus Episcopus in eadem synodo fuit assertor; hæc omnia & ab hæreticis esse adinuenta, & ab eorum fautoribus constituta: quæ nisi melioris emendatione iudicij rescissa fuerint, frustra, vel si credi posset, negatur quòd epistolam venerabilis Ibæ memorata synodus approbauit. Cùm enim constet, quòd ibi prædicto Episcopo ab accusatoribus suis obiecta sit: proculdubio, sicut supra iam diximus, si nunc iustè damnatur, tunc maximè condemnari debuerat. Quia verò non ostenditur factum: videtur illa synodus, vt non dicam hæresi cohibuisse, aliquid certè minus fecisse, quod adiicere isti deberent, atque supplere. Beatus autem Leo, fidelis ac fidens propugnator Ecclesiæ, & hæreticorum non fictus aut trepidus impugnator, sic ibi esse dicit omnia definita, vt nihil eorum perfectioni adiici posse confirmet. Namque cùm multis & variis machinationibus eiusdem synodi auctoritatem, sicut & nunc, Eutychiani infringere vel minuere conarentur, & quæ ibi sunt iudicata discuti quærerent, vt sub prætextu diligentioris tractatus, aut emendari in eis videretur aliquid, aut suppleri, prudenter ac fortiter eorum insidiis resistit, Leoni Augusto ita scribens: Detestandum nobis est, perseuerantérque vitandum, quod fraus hæretica nititur obtinere, nec in aliquam disceptationem piè & plenè definita reuocanda sunt: ne ad arbitrium damnatorum ipsi de his videamur ambigere, quæ manifestum est per omnia propheticis, & Euangelicis, atque Apostolicis auctoritatibus consonare. Vnde si qui

Epist. 88.

A ſunt, qui ab his quæ cælitus ſunt conſtituta diſ- «
ſentiunt, ſuis opinionibus relinquantur, & ab «
vnitate Eccleſiæ, cum ea quam elegerunt per- «
uerſitate, diſcedant. Nam nullo modo fieri po- «
teſt, vt qui diuinis audent contradicere ſacra- «
mentis, aliqua nobis communione ſocientur. «
Iactent ſe in ſui eloquij vanitate, & de argumen- «
tationum ſuarum verſutia, quæ inimica eſt fidei, «
glorientur. Nobis placet Apoſtolicis obedire «
præceptis, dicentibus: *Videte ne quis vos decipiat* « Coloſſ. 2.
per philoſophiam, & inanem ſeductionem homi- « 8.
B *num.* Nam ſecundum eundem Apoſtolum, ſi « Gal. 2.
quæ deſtruxi, hæc ædifico, præuaricatorem me « 18.
conſtituo, & eis me vltionum conditionibus «
ſubdo, quas non ſolùm auctoritas beatæ memo- «
riæ principis Martiani, ſed ego etiam mea con- «
feſſione firmaui. Quia, ſicut ſanctè veracitérque «
dixiſtis, perfectio incrementum, & adiectionem «
plenitudo non recipit. Peruidet igitur ſerenitas
tua, quòd ſicut nihil in eiuſdem ſynodi decretis
emendari, ita nec adiici poſſit. Vnde non ſolùm
contra ipſam ſynodum, verùm etiam contra
C huius Apoſtolici viri ſententiam, conuincuntur
egiſſe, qui venerabilis Ibæ epiſtolam temere
damnauerunt. Quoniam, vel ſi dicunt quòd ni-
hil in eius decretis emendare præſumpſerunt,
negare non poſſunt, quòd aliquid eorum pleni-
tudini iudicauerint defuiſſe: vt quod ipſa minus
fecit in cauſa quæ ibi tamdiu tractata eſt, iſti
quaſi prudentiore ac diligentiore conſideratione
ſupplerent. Quomodo igitur inſultationes hæ-
reticorum valebimus declinare dicentium, Vbi
ſunt illa magnifica veſtri Leonis verba, quibus

nimis arrogans decretis synodi Calchedonensis A
aiebat, Perfectio incrementum, & adiectionem plenitudo non recipit? Ecce testimonio vestro conuincitur, quòd in vacuum ventosa verba iactabat. Nam quæ in illa synodo iudicata sunt, vel si non emendatis, certè suppletis, atque perficitis, & quòd in eis non fuerit illa quæ dicebatur perfectio & plenitudo, mõstratis: nec potestis vlteriùs dicere, quòd non meritò à vestra communione discessimus. An communicare debuimus illi synodo, in qua cùm Ibæ à suis accusatoribus obiiceretur impia & Nestoriana epistola, si- B
cut vos quoque estis confessi, & coram omnibus legeretur, vt dicamus quod frustra negastis, & orthodoxa pronuntiata est. quam in tantum probastis fuisse damnandam, vt serò ad nostram sententiam redeuntes, etiam post centum fermè annos, quo vos ab eius crimine purgaretis, necessariò anathematizandam esse vidistis? & non hæc immeritò dicent. Namque cùm isti fautores eorum, nos, qui iudices in causa non fuimus, per condemnationem huius epistolæ à Nestoriano crimine iudicauerunt esse purgandos, con- C
sequenter illos patres, in quorum discussa iudicio non condemnata est, ab eodem crimine iudicauerunt non esse purgandos. Ecce quale præiudicium nobis quæsierunt inducere: ecce quomodo voluerunt aduersus Ecclesiam hæreticorum calumnias roborare. qui non solùm beati Leonis, verùm etiam illis conciliis tantorum Episcoporum vel epistolis refragantur, in quibus de memorata synodo interrogati,

A Leoni principi responderunt dicentes: Neque " vnum iota, vel vnum apicem, possumus aut com- " mouere, aut commutare eorum quæ apud illam " diffinita sunt. & iterum: Quoniam sicut soli ni- " hil minus est ad demonstrandum, quia sol est: " sic & magnæ, & sanctæ, & vniuersali synodo " Calchedonensi, minus quidem bonorum nihil " omnino est, neque additamento aliquo eget, " neque detractione, ab spiritu sancto veluti di- " uino quodam sale condita. Etenim qui in ea " tunc damnati sunt, indigni sacerdotalis ordi- " B nis iudicati, decreto ac iudicio magni Dei, " velut impij condemnati sunt. Qui verò in ea " recepti sunt, iniustam & tyrannicam antea " sustinentes inscriptionem, confestim decreto " spiritus sancti iustè suscepti sunt: in quibus " est & nostrorum temporum secundus Abel, " beatus Flauianus. Dicunt & alia multa, quæ commemorare perlongum est. Quomodo igitur hæreticorum complices recipimus, noua & contraria decernentes, tanquam minùs religioni consultum fuerit in his quæ definita C sunt ab illa synodo: cùm antiqui patres vnum iota, vel vnum apicem, se in eis mouere non posse pronuntient? aut quid putamus perfecto soli & toto mundo radianti deesse, quod debeat istorum adiectione suppleri; qui sicut insuperabilem splendorem eius frustra obscurare conantur, ita nihil possunt plenitudini eius adiicere?

ET adhuc dicunt, quòd de tanta sua præsumptione Ecclesiam quoque Romanam consulue- CAP. VI.

rint, & nunc ſententiam beati Vigilij præſulis A eius expectent. De quo quid ſentiant huius temporis homines, vt eum tantum nefas definire præſumerent, quod ab intentione beati Leonis, ſub tantis eius deceſſoribus, non ad id tempus tentatum eſt, proculdubio intelligit & ipſe vir prudens. Nam quis hoc non intelligat vel imprudens? S enim, vt dicunt, etiam conſulere hinc illum auſi ſunt, & eius expectant in hac cauſa iudicium: non video quemadmodum iam ab eis de ipſo non fuerit iudicatum. Verùm experientur quantum illos ſuſ- B picio ſua fefellerit. Quia ille, non in deſtructionem paternæ ſententiæ, ſed potiùs in defenſionem, atque vltionem, primam accepit & maximam poteſtatem: nec aliquid contra veritatem, ſed pro veritate plus ceteris ſuis conſacerdotibus poteſt. Paulus enim
2.Cor.13.7. dicit Apoſtolus: *Non enim poſſumus aliquid aduerſus veritatem, ſed pro veritate.* Quid autem relictum eſt, quod de reſponſione Romani Epiſcopi ſperent: cùm ita iam dudùm prædictus venerabilis Leo, vehemen- C tibus & crebris omnino ſententiis coercens illicitos auſus, inſidioſis prudenter occurrerit; vt nunc eius ſucceſſorem, non quaſi dubiis in quæſtionibus expetamus iudicem, ſed certiſſimæ tranſgreſſionis expectemus vltorem? Illa quippe multiplex & aperta prohibitio deceſſoris eius, ſicut præuaricatoribus crimen auxit, ita nihil cuiuſquam iudicio dereliquit. Cui enim magis alteri, quàm

A Leoni, liceret pro tantis laboribus, quos propter, memoratam ſynodum perſeuerantiſſima virtute ſuſtinuit, aliquid in his quæ ab ea decreta ſunt retractare? Sed abſit, vt ille vir ſanctus licitum ſibi putaret, quod non expedire cernebat, & magni ſui certaminis palmam poſtquam vicit amitteret. Quid enim iam integrum, vel quid conſtare poſſit immobile, ſi tanti Concilij ſententia, vel ſicut imperfecta ſuppleri, vel ſicut dubia rurſum diſcuti videretur? Non au-
B tem in ſola fidei dubitatione, vel definitione, Conciliorum valet auctoritas: verùm etiam in omnibus; quæ pro pacis & vnitatis obſeruantia, cuius maxima ſapientibus cura eſt, modeſtè ibi fuerint ac bene compoſita. Hinc ergo rurſus agnoſce, Auguſte ac venerabilis Imperator, in quantum totius mundi præſidium diuina ſis prouidentia præparatus, & quid auxilij matri tuæ Eccleſiæ debeas, quæ te filio maximè gloriatur, intellige. Non ſinantur, contra
C dexteræ omnipotentis triumphum, rediuiuis aſſurgere motibus extincta certamina. præſertim cùm id damnatis iam dudum hæreticorum auſibus omnino non liceat: & hic fructus piis laboribus debeatur, vt omnis Eccleſiæ plenitudo in ſuæ vnitatis ſoliditate ſecura permaneat; nihílque prorſus de bene compoſitis retractetur. quia prius legitimas, & diuinitus inſpiratas conſtitutiones velle confligere, non pacifici eſt animi, ſed rebellis, dicente Apo-

2.Tim.2.14. stolo, *Verbis enim contendere ad nihil est utile, nisi ad subuersionem audientium.* Nam si humanis persuasionibus semper disceptare sit liberum, nunquam deesse poterunt, qui veritati audeant resultare. Et reuera quis erit contentionum atque certaminum finis, si de his, quæ totius Ecclesiæ consensione firmata sunt, semel licuerit ferre iudicium? cur enim non rursus & ipsum iudicium iudicetur? Et ideo prudentissimus vir, nullam penitus dans occasionem quærentibus, denunciabat dicens, Nihil prorsus de bene compositis retractetur. Ergo si nihil, nec illud quod paruum putatur admisit. Et tamen isti, qui Romanum Antistitem impugnare posse præclari decessoris sui sententiam sperant, gloriantur offensiones se de illa synodo sustulisse, dicentes quòd pro ea nobis Eutychiani semper communicare noluerint. quia si, vel tanta illa synodus, qua numerosior alia pro fidei veritate non fuit, tam diuturna deliberatione, stimulantibus etiam hæreticorum contradictionibus, quæ maximè solent in nouitate feruere, quicquam præterire potuerit negligēter; vel prædictus Leo, cùm toties pulsaretur ex his quæ ab ea constituta fuerant aliquid retractare: nullas huiusmodi noxias rationes, verisimilem speciem prætendentes, & audisse, & immobili grauitate disposuisse credendus est, prudentissimè cauens, ne fortè qualibet occasione aditu patefacto malè pulsantibus, in Ecclesiam Christi insidiantium furor irrumperet. Porrò hi qui supra modum sunt diligentes, nolunt hæc omnia prudentiæ

A atque cautelæ magis, quàm negligentiæ deputare. Sed quid facient, quòd omnis Ecclesia, Deo præstante, positos sibi æternos patrum suorum terminos non excedit? Quorum æmulari exoptat negligentiam potiùs, quàm istorum obscuram diligentiam. Cuius autem rationis sequi iudicium debeamus, satis in promptu est. Vtrum istorum, qui putauerunt, quoniam si retractarent, immò reprehenderent patrum sententiam, Acephali communicarent Ecclesiæ, quod non est penitus subsecutum, quod e-
B tiam si sequeretur, non erat adprobandum: an sapientissimi Leonis, qui sicut in aliis scriptis eius ostenditur, nullum per hoc collidendis Ecclesiis modum poni, sed data licentia rebellandi, dilatari magis, quàm sopiri, certamina prædixit: quod veraciter esse dictum, euidenti rerum exitu, quin potius exitio, comprobatur. Credo quòd etiam tacentibus nobis appareat, quid fuerit prouidentiæ diuinæ, quid temeritatis humanæ. Si verò beatissimus Leo, quamuis recentioris Concilij, & nulla an-
C tè sui decessoris assertione defensi, quicquam in disceptationem reuocare non passus est: quomodo ab his creditur quartus decimus successor eius sanctus Vigilius nouum posse aliquid iudicare? præsertim illo dicente, Nam secundum Apostolum, si quæ destruxi hæc ædifico, præuaricatorem me constituo, & eis me vltionum conditionibus subdo, quas non solùm auctoritas beatæ memoriæ principis Martiani, sed etiam ego mea defensione firmaui. vt pote qui nouerat Apostolum hoc dixisse: *Sed licet* Gal. 1. 8.

nos, aut angelus de cœlo euangelizet vobis præter quàm euangelizauimus vobis, anathema sit. A
Epist. 65. Nam si, vt ipse beatus Leo Calchedonensi Concilio, postquam eius gesta suscepit, rescripsit dicens; & fraterna vniuersitas, & omnium fidelium corda cognoscant, me non solùm per fratres qui meam vicem executi sunt, sed etiam per approbationem gestorum synodalium, propriam vobis communicasse sententiam: nec quicquam in eisdem gestis reprehendisse atque arguisse monstratur, nisi quòd referretur venerabilis Anatolius, Constantinopolitanus B Episcopus, priore, quàm Maximus Antiochenus, loco sedisse. quomodo, si hanc Ibæ epistolam, quæ cùm Nestoriana dicitur, ad causam vtique dicitur fidei pertinere; vel tale aliquid, quod in illa synodo recitatum nec damnatum gesta continent, anathematizari, aut saltim discuti pateretur, non semetipsum præuaricatorem constitueret, dubitationi subiiciens quæ se iam dixerat approbasse? Et idcirco, si etiam nulla eius interdictio præcessisset, neque Imperatori Leoni pro ipso Con- C cilio responderet, perfectio incrementum, & adiectionem plenitudo non recipit, hoc tantummodo prouocaretur, quòd in illis gestis solam Constantinopolitani Episcopi præsumptionem arguerit: profectò nihil in eis, quod Nestorianum credi possit, successoris eius relictum iudicio videretur. Quoniam si hæreticum aliquid continerent, quod delatum ad illius synodi iudicium non inueniretur esse damnatum, Leo hoc priùs reprehenderet, cùm

A ad eius deferretur examen. Vnde ſi tanquam Neſtoriana debet ab omnibus iſta epiſtola condemnari, quæ ab accuſatoribus oppoſita Ibæ Epiſcopo geſtis ſynodalibus continetur, non ipſa tantùm ſynodus, verùm etiam Leo præſul Apoſtolicæ ſedis, à quo approbata ſunt, hæreſi Neſtorianæ cohibuit. Qui non ſola conſideratione veritatis, ſed etiam præcedentis facti ſui argueretur exemplo. Nam cùm ei beatus Flauianus Conſtantinopolitanus geſta dirigeret, in quibus Eutyches interroga-
B tus reſpondit dicens: Confiteor ex duabus na- "
turis fuiſſe dominum noſtrum ante adunatio- "
nem, poſt adunationem verò vnam naturam "
confiteor: relectis eiſdem geſtis, idem vir religioſiſſimus & prudentiſſimus Leo, memorato Flauiano ita reſcribit: Miror tam abſur- " Leo epiſt.
dam, támque peruerſam profeſſionem, nulla " 12.
iudicantium increpatione reprehenſam, & ſer- "
monem nimis inſipientem ita emiſſum, quaſi "
nihil offenderet, eſſe auditum: cùm tam im- "
piè duarum naturarum ante adunationem vni- "
C genitus Dei filius fuiſſe dicatur, quàm nefa- "
riè, poſtquam verbum caro factum eſt, na- "
tura in eo ſingularis aſſeritur. Quod ne Eu- "
tyches ideo vel rectè, vel tolerabiliter, exiſti- "
met dictum, quia nulla veſtra eſt ſententia "
confutatum, dilectionis tuæ diligentiam com- "
monemus, cariſſime frater, vt ſi per inſpira- "
tionem miſericordiæ Dei ad ſatisfactionem "
cauſa perducitur, imprudentia hominis im- "
periti etiam ab hac ſenſus ſui peſte purgetur. "
Velim itaque inſtrui, quid contra Eutychia-

nos possimus referre, cùm dixerint, Cur Leo A
vester, in examine gestorum, quæ apud Flauianum sunt habita, aduersus Eutychem, sicut putatis, diligens, in approbatione gestorum synodi Calchedonensis, aduersus Nestorium negligens inuenitur, vt Nestorianam epistolam confirmaret, quæ ibidem continetur: nisi quia contrario Nestorij præoccupatus errore, Eutychi resistebat? Nam qua de causa professionem eius, qua dixit, Confiteor ex duabus naturis fuisse Dominum nostrum ante adunationem, de qua in iudicio Flauiani B
non fuerat accusatus, absurdam vocat atque peruersam, culpans quòd nulla iudicantium increpatione reprehensa fuerit, quæ ipsi nimis insipiens & impia videbatur: Nestorianam verò epistolam, ad concilij Calchedonensis examen ab accusatoribus Ibæ delatam, ibique relectam, damnatam non fuisse dissimulat, quam nunc anathematizantes anathematizandam illic fuisse fatemini? Nam vel si, quemadmodum imprudenter negastis, orthodoxa pronunciata non esset ab illo Concilio, damna- C
ri tamen debuit, ne videretur ignorantibus approbata. Cùm igitur secundum has euidentes & ineuitabiles rationes damnationis huius epistolæ, tantum beati quoque Leonis crimen necessariò consequatur, quid ab istis de iudicio successoris eius expectetur ignoro: nisi, quod dictum quoque magni erroris est, & quod nunquam sperare potuerunt hæretici, vt cum magna & vniuersali synodo Calchedonensi, idem gloriosissimus auctor

A atque defenſor eius Leo damnaretur. Sed quanta animaduerſione ſit dignum, quòd hoc non tentare tantùm, verùm etiam de ſucceſſore eius auſi ſunt expectare, ipſius conſiderationi dimittimus, quem latere non poteſt, quàm grauiter offendatur Eccleſia, ſi tantum nefas, quod abſit, reliquerit impunitum. Confidunt equidem, non bene ſentientes de obedientia, quam Chriſto debetis, & deuotione, quam exhibetis eius Eccleſiis, quòd contra vigorem, ac iuſtitiam canonum defendi queant. Verùm
B expedit illis metuere potiùs, ne forſitan experiantur, Domino regente cor veſtrum, quòd non in patrocinium, ſed in vltionem potiùs tranſgreſſionum poteſtatem deſuper habeatis. Deſinant itaque temeratores paternæ ſententiæ in neſció quo aſylo confidere, quod eis non Romulus Chriſtianus, cuius ille Deus eſt pater, qui veraciter dicitur *Dominus fortis & potens, Dominus potens in bello*, ſed inanis ſua ſuſpicio fabricauit. Nec in tali facto de veſtra conſenſione præſumant, quoniam vobis Pſal. 23. 8.
C ſubreptum eſt, in plurimis reip. diſpoſitionibus occupatis, vt conſentiretis hoc fieri: cùm multo ampliùs inde quoque plectendi ſint, quòd volentes obiectu veſtræ perſonæ impunitam eſſe cohibentiam, quam præbuerunt hæreticis, non permiſerunt inſinuari vobis patrum decretis eſſe contraria quæ fiebant. vt eo modo, per auctoritatem veſtræ conſenſionis, etiam multos ſibi conſcios aggregarent: & quaſi multitudinem ſequeretur impunitas, ſecundum quod viſum eſt cuidam dicere, quicquid multis pecca-

tur inultum eſt. minus attendentes, quòd nec A diuino iudicio poſſit peccantium multitudo reſiſtere: nec humano per multitudinem illudere temeritatis auctores. Nam futuro examini Dei relictis eis, qui vel factione illorum inducti, vel oppreſſione coacti ſunt, debitam ſententiam iidem factioſi præſumptores excipient, tanto grauiorem, quanto plurioribus obfuerunt.

FINIS LIBRI SECVNDI.

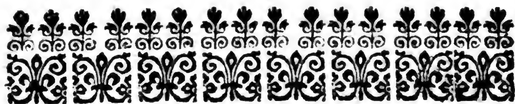

FACVNDI EPISCOPI HERMIANENSIS,

Pro defensione trium Capitulorum,

LIBER III.

A EXIGIT à nobis operis cura suscepti, vt quod superiore libro demonstrare cœpimus, in isto multipliciter ostendamus, quoniam hæreticorum complices Theodorum quoque Mopsuestenum Episcopum, in Ecclesiæ pace defunctum, & à sanctis patribus, sicut iam memorauimus, prædicatum, in destructionem magnæ synodi Calchedonensis, atque institutorum beati Leonis, anathemati subdiderunt. Et quia, vt in suum consensum leues corde possent adducere, dicunt beatum Cyrillum B aliqua eiusdem Theodori scripta culpasse: hoc quoque probemus, quòd etiam si verum sit, contra eius sententiam fecerint, cuius exemplo præsumptionem suam inaniter excusare conantur. Vt quemadmodum euidenter apparuerunt quòd fallaciter se iactauerunt, ob iniuriarum CAP. I.

eius dolorem, epiſtolam venerabilis Ibæ damnaſſe; ita ſuo teſtimonio conuincantur, & in damnationem Theodori eius impugnaſſe iudicium. Vbi autem docuimus, quoniam vel ſi eandem epiſtolam ſynodus Calchedonenſis non pronunciaret orthodoxam, nihilominus in eius euacuationem pro laude Theodori damnaretur: ibi vtique ſimul oſtenſum eſt, ipſum quoque Theodorum propterea fuiſſe damnatum. Vnde & illud quoque neceſſe eſt ſequi, quod etiam de ſupradicta epiſtola venerabilis Ibæ iam diximus, quoniam ſi dicatur, ad veritatem atque iudicium catholicæ fidei pertinere quod ſtatuerunt iſti, dicẽtes, Si quis nõ anathematizat Theodorũ Mopſueſtiæ, & eius dogmata, eóſq; qui aut ſimilia ei ſapuerunt, aut ſapiunt, anathema ſit; illa ſynodus catholica non fuiſſe firmabitur, quæ non illum damnauit, cùm ex epiſtola memorata recitari laudes dogmatum eius audiret. Verùm nec Leo Romanus antiſtes carebit hoc crimine: qui cùm geſta prædictæ ſynodi ſe diceret approbaſſe, non arguit quòd ibi Theodori laudes non inuenerit improbatas. Hoc autem, vbicumque de ipſius ſynodi reprehenſione conquerimur, oportet aduertere, quoniam non ſine prædicto beato Leone culpatur. Quid etiam illud, quod de modo ipſius facti, quo epiſtola illa damnata eſt, prudentium rationi conſiderandum propoſuimus, nonne in condemnatione quoque Theodori debet attendi, quoniam nec aduerſus eum, vel ſi adhuc in corpore degeret, & hæreticus probaretur, olim Neſtoriano errore damnato, in quo præoccupatus

A patus fuisse dicitur, tam multorum Episcoporum erat quæri sententiam; quæ nunquam pro veterum hæreticorum damnatione, sed aliquando pro nouorum exclusione fuit necessaria, si tamen admoniti errata corrigere despexissent? Ideo verò nunc quæsierunt hæreticorum fautores ab vniuersali Ecclesia magistrum Nestorij pronunciari Theodorum; vt quia facilè monstrare possunt, non solùm epistolam venerabilis Ibæ, laudes eius continentem, à synodo, quod falsè negatum est, approbatam; verùm etiam sa-
B pientissimi Ioannis Antiocheni, & Orientalis concilij literas, ad beatum Proclum & Imperatorem Theodosium datas, in quibus idem Theodorus multo ampliùs est laudatus; etiam per hoc prædictam synodum Nestorianam esse firmarent. Nam & ipsa subscriptionis formula, quæ data est in condemnationem eiusdem Theodori, non aliud videtur ostendere, cùm dictum est, Si quis non anathematizat "Theodorum Mopsuestiç, & eius dogmata, ana- "thema sit, quod in nullius hæretici damnatio- "
C ne meminimus contigisse; vt illi quoque anathema essent, qui anathema ei non dicerent. Si quidem multorum hæreticorum multos & dogmata latent, & nomina, qui anathema esse non debent, quoniam non anathematizant eos quos nesciunt. Sed quemadmodum dictum est, vt ad synodi Calchedonensis iniuriam peruenirent, quæ cùm apud se recitarentur ex epistola venerabili Ibæ laudes ipsius Theodori, neque ipsi, neque dogmatibus eius dixit anathema; propterea talis data est contra consuetudinem,

contráque humanitatem formulas subſcribendi, A
quaſi nemo aliter probari catholicus poſſit, niſi Mopſueſteno Theodoro, & eius dogmatibus anathema dixerit. Quod decretum ſi recipimus, nihil eſt quod hæreticis pro ſynodo Calchedonenſi reſpondere poſſimus, cùm dixerint, Sic vobis viſum eſt illam ſynodum excuſare in libro cui conſenſiſtis, vt diceretis, quòd non contenta facta ab Iba denegatione propter ad Marim epiſtolam, neque etiam pro eo facta teſtificatione clericorum Edeſſenorum, ſed confirmans
iudicatum Photij & Euſtachij, petiuit Ibam, ad B
deſtructionem & excluſionem ad Marim impiæ epiſtolæ, anathematizare Neſtorium, & eius dogmata. Et reuera ſic oportebat orthodoxam ſynodum facere, cuiuſcumque eſſet illa epiſtola, quæ Ibæ tanquã ſua erat obiecta, vt ad remouendam penitus ſuſpicionem, cogeret eundem Ibam Neſtorium anathematizare, cuius in eo mentio facta eſt. Quomodo igitur prædicta ſynodus Calchedonenſis, ſi verè orthodoxa fuerat, expetens Ibam anathematizare
Neſtorium, & eius dogmata quæ non lauda- C
uerat; non expetiuit vt maximè Theodorum anathematizaret, quem audierat apud ſe ex memorata epiſtola recitari beatum præconem veritatis, & doctorem Eccleſiæ, & in ſua vita colaphizaſſe hæreticos per veritatem ſuæ fidei, & poſt mortem ſpiritalia arma in libris propriis Eccleſiis reliquiſſe? An Theodorus, de cuius blaſphemiis dixiſtis, quòd diaboli tranſgrediantur inſaniam, propter zelum Dei, ſicut ſcriptum eſt, non ſolùm propriam ciuita-

A tem ab errore ad veritatem conuertit, ſed & longè poſitas ſua doctrina inſtruxit Eccleſias? Quæ omnia cùm ex epiſtola obiecta Ibæ ſynodus Calchedonenſis audiret, non coegit eundem Ibam ſic laudatum anathematizare Theodorum: ob hoc profectò, quia Neſtorij impium ſuſcipiens errorem, eius quidem nomen occultauit, Theodori autem Mopſueſteni defendit, qui magiſter Neſtorij fuit, quemadmodum in prædicto libro, cuius diffinitionibus ſubſcripſiſtis, de talibus dictum eſt. Hæc B cùm nobis oppoſita fuerint, quid contra referre valebimus, ſi orthodoxus non eſt, qui Theodoro Mopſueſtiæ,& eius dogmatibus,non dicit anathema? Proinde cognoſcis, Auguſte, quòd in reprehenſionem ſynodi Calchedonenſis hæc fuerint conſtituta, vel ſi recitatam ſolummodo, non etiam receptam ibi memoratam epiſtolam mentiamur. Et ideo complices hæreticorum, ſua ratione, ſuóque teſtimonio, ſicut diximus, conuincuntur aduerſus magnam ſynodum talia decreuiſſe. Nam C ſi, vt fallaciter ſuadent, inde à nobis excuſetur, quòd non contenta venerabilis Ibæ Epiſcopi negatione propter ad Marim epiſtolam, neque facta pro eo teſtificatione clericorum Edeſſenorum, expetiuit ab illo anathematizare Neſtorium, quem in ipſa epiſtola non laudauit: inde non poterit excuſari, quia non expetiuit, vt Theodorum maximè, cum ſuis ibi dogmatibus prædicatum, anathematizaret, cùm ſecundum iſtos non aliter probari catholicus poſſit.

CAP. II. QVID etiam illud, quòd finxerunt eundem Theodorum à B. Leone, velut magistrum Nestorij, denotatum? numquid ob aliud eos tam manifestum mendacium, sine vllo respectu pudoris humani, formasse credendum est, nisi vt ipsius synodi causam, quòd ibi nec ipse damnatus est, nec quæ illum prædicauit epistola, * non solùm Nestorij, id est catholici, verùm etiã magni testis grauaret auctoritas? Sic enim dixit: Oportet igitur manifestè intelligere, quia sanctus Leo, confirmans ea quæ in Epheso acta sunt aduersus Nestorium à sancto Cyrillo, & hæc custodiri præcipiens, definita quidem vocat XII. capitula sancti Cyrilli, quibus Nestorij adiudicatus est error: doctores autem anathematizat, Nestorij quidem Paulum Samosatenum, & Theodorum Mopsuestenum: Eutychis autem Manichæum & Apolinarem impios. cùm probari non possit, quia Theodorum Mopsuestenum B. Leo magistrum dixit esse Nestorij. Sed proferant, vel epistolam, vel quamcunque aliam scripturam, in qua hoc eum dixisse confirmant. Nam & oportebat eos promere, vbi hoc B. Leo dixerit, si verum se dicere confidebant. Verùm ne hoc dubium relinquatur, nos ipsius Theodori verbis doceamus, quantum ab errore Pauli Samosateni fuerit alienus, qui tertiodecimo libro codicis, quem mysticum appellauit, Angelus diaboli est, inquit, Samosatenus Paulus, qui purum hominem dicere præsumpsit dominum Iesum Christum, & negauit existentiam diuinitatis vnigeniti, quę est ante sæcula. Item in opere, quod contra A-

A polinarem edidit, tertio libro; ita locutus est:
Manifestum est enim, quòd Samosatenus Paulus «
Episcopus quidem fuit Antiochenæ Ecclesiæ «
domini Dei, & Theodori autem & Artemonis «
errore ægrotans, qui purum hominem dixerunt «
esse dominũ Iesum Christum, non eum cogno- «
scentes Deum verbum, & in substantia propria «
filium Dei ante sæcula ex Deo patre æterno ex «
tantem. Numquid hunc talia de Paulo Samosateno loquentem, & talia de Christo docentem, Leo Romanus cum ipso Paulo doctorē diceret
B esse Nestorij? Sed isti sic confidenter affirmant quodcumq; voluerint, quasi hoc sit verum probare, quod verba iactare. Ceterum absit, vt hoc de illo sanctissimo viro credamus. Quoniam etsi Theodorus in quibusdam errasse monstretur, nō ideo mendaciter accusandus est, in quibus culpabilis non est. Qui enim reprehendit & accusat errorem non voluntarium, voluntario mendacio se implicare non debet: quoniam scriptum est: *Perdes omnes qui loquuntur mendacium.* Non tā- Psal. 5. 7.
tùm verò miramur Eutychianos per suos satelli-
C tes ita mentiri, quantum quòd illis sic temere & sic facilè creditur. Quomodo autem idem Theodorus dicitur, quòd hominem purum, id est hominem tantùm, non etiam Deum, dixerit Christum, qui propterea Paulum Samosatenum diabolum vocat, & Theodorũ atq; Artemonem hoc dicentes, fatetur non sanā tenere doctrinam, sed in suo errore potiùs ægrotare? Quid igitur ipse credidit esse dominũ Iesum Christum? hoc profectò, quod illos non cognouisse redarguit, id est Deum verbum, & in substantia propria filium

Dei, quippe quem & ante sæcula ex Deo patre A
æternè dicat extantem. Non ergo, sicut in reprehensione sanctæ synodi fingitur, duos iste credidit, aut duos docuit filios, quasi alterius substantię dicens hominem Christum, & alterius Deum verbum. qui, sicut eius verba declarant, ipsum dominum Iesum Christum non purũ hominem, sed etiam Deum verbum esse cognouit: nec sola auctoritate aut dignitate personæ, sed in substãtia propria Deum & filium Dei; sicut etiam in substantia propria hominem & filium hominis.
Quæ in his verbis occasio, quæ suspicio errori B
Nestoriano relinquitur? Ecce est aperta, & omni ambiguitate carens Theodori fides, pro qua in epistola venerabilis Ibæ, sicut & à doctissimis patribus, laudatur. Non est igitur, quòd Eutychiani de Nestoriano dogmate synodum criminentur, quia prædictam epistolam, laudes Theodori continentem, ponunciauit orthodoxam. Sicut autem non est dicendus Manichæus, quia in hoc testimonio dominum Iesum Deum verbum, & in substantia propria filium Dei, ante sæcula ex Deo patre æternè extitisse confessus, C
de eius humanitate conticuit: ita velut Nestorij doctor accusari non debet, vbi de eius humanitate disputans, de diuinitate non loquitur: aut vbi Apolinaristarum hæreticorũ contradictione cogente, naturas ampliùs diuidit, quàm vt hæredum ipsorum, id est Eutychianorum, calumniam posset effugere. Accipe porrò iam & aliud eorum mendacium, quod similiter finxerunt in eodem libro suo dicentes: Oportet enim inspicere animo, quia dicens Apostolus, qui personam

A verbi significauit in Dei esse forma, quod est in « Philip. 2. 6.
essentia patris, non dixit, quia qui erat in forma «
serui accepit, vt non præexistenti homini demõ- «
straret verbum vnitum, secundum Theodori & «
Nestorij insaniam: nec tamen ostendunt vbi «
Theodorus dixit, quia homini præexistenti vnitũ est verbum. Nos igitur, etiam hoc in denotationem atque inuidiam magnæ synodi mendaciter eos dixisse, ipsius Theodori verbis simpliciter ostendamus. Qui non, sicut isti confingunt, antè iã subsistenti homini verbum dixit vnitum; sed ab

B ipsa in matris vtero plasmatione, hominis naturam cum Dei verbi natura in vnam substitisse personam. Nam tertiodecimo de Incarnatione libro, sic dicit: Bonum est in hoc loco maximè «
concludere, quid virtutis habeant ea quæ dicta «
sunt, siue conuersari, siue baptizari, siue crucifigi, «
siue & mori, siue & sepeliri, & resurgere. Nõ pu- «
ro alicui hæc coaptantes homini dicimus. hoc «
enim in vnaquaque dictorum demonstratione «
addere non moramur, vt nullam calumniantibus «
præbeamus malè loquendi occasionem. sed in- «

C habitato quidem à Deo verbo ab ipsa in vtero «
matris plasmatione. inhabitato verò, non secun- «
dum communem inhabitationem, neque iuxta «
eam quæ in multis intelligitur gratiam: sed iuxta «
quandam excellentem, secundum quam etiam «
adunari dicimus vtrasque naturas, & vnam iuxta «
adunationem effectam esse personam. Ecce dum «
volumus aliud eorum mendacium prodere, etiã omnes hîc, aut penè omnes, eorum aduersus Theodorum de incarnatione Christi calumnias videmus exclusas. Nam accusant eum illi, quòd

hominem purum dixerit Christum. Ipse autem A
» dicit: Siue conuersari, siue baptizari, siue crucifi-
» gi, siue mori, siue & sepeliri & resurgere, non pu-
» ro alicui hæc coaptantes homini dicimus. Si autē
non puro alicui homini hęc coaptat: igitur etiam
Deum conuersari, & baptizari, & crucifigi, &
mori, & sepeliri, & resurgere fatetur in carne suscepta.
» cepta. suámque solicitudinem monstrans, Hoc
» enim, inquit, in vnaquaq; dictorum demonstra-
» tione addere nō moramur, vt nullam calumniā-
» tibus præbeamus male loquendi occasionem. Et
neq; sic amputare potuit occasionem quærenti- B
bus occasionem. Item accusant eum illi, quòd
B. Mariam Deum genuisse negauerit. Ipse autem
dicit, quòd ab ipsa in vtero plasmatione Deus
verbum adunatum sibi hominem inhabitauerit,
Ioan. 1. 14. secundum quod Euangelista dicit: *Verbum caro factum est, & habitauit in nobis.* Item accusant eū
illi, quòd sic habitasse dixerit Deum verbū in assumpta hominis natura, sicut habitauit in multis sanctis atq; prophetis, non vt adunatis vtrisque naturis vna fieret ex earum adunatione persona. Ipse autem dicit, eū non secundum com- C
munem habitationem inhabitasse, sed iuxta quādam excellentem, secundum quam etiam adunari dicimus vtrasque naturas, & vnam iuxta adunationem effectam esse personam. Vbi simul & illud attendat pietas vestra, quoniam confictū de B. Leone, quòd Theodorū dixerit doctorem
Leo epist. 66. fuisse Nestorij. Nam cùm idem B. Leo scribens Maximo Antiocheno doceat, quoniā catholicæ fidei petra, cuius cognomen B. Petrus Apostolus sūpsit à domino, propterea Nestoriū anathema-

A tizet, quòd verbi carnísq; naturā in beatæ virginis conceptione seiungens, vnúmq; Christum in duos diuidens, aliam deitatis, & aliam humanitatis voluerit esse personam : non posset velut eius magistrum Theodorum condemnare, qui iam dudum præuertens ipsius errorem Nestorij, contrà docet ab ipsa in vtero matris plasmatione Dei verbi naturam cum ea quæ assumpta est in vnam substitisse personam. Et hæc quidem protulimus de Theodori scriptis, ex occasione conuincendæ falsitatis eorum, quos apertè mentiri non puduit: dum pro eius persona epistolam venerabilis Ibæ conantur excludere, & pro epistola venerabilis Ibæ Calchedonense concilium.
B
Competenti verò loco tanta & talia proferemus, vt si non ipsos calumniosos atque fallaces, alios certè pœniteat, qui eis facilè crediderunt. Quis autem commemorare possit, aut eorum omnes falsitates, aut omnia quæ in illo libro sparsa sunt, ad augendum crimen ipsius Theodori, & epistolæ Ibæ, in qua laudatus est, vt ex hoc magnæ synodo suscitaretur inuidia, quòd
C eam pronunciauit orthodoxam? Nam siue cùm Nestorij, vel nescio cuius Cyri, siue cùm Ioannis Græci faciunt mentionem, nolunt eos sine his conuitiari : siue cùm testimonia proferunt patrum, nolunt eos sine alterius eorum vituperatione laudare. Ad[hæ]c tamen aliud magnum ac duplex eorum mendacium publicemus : quòd Calchedonense concilium, non Ephesini tantùm, verùm etiam ipsius Calchedonensis iudicio videri notabile voluerunt, dicentes : Theo- «
dori symbolum & in Epheso sub sancto Cyrillo «

» ſynodus,& in Calchedone condemnauerunt,at- A
» que anathemati ſubdiderunt,cum conſcriptore
eius: cùm in Epheſina ſynodo referatur quidam nomine Chariſius,preſbyter & œconomus Philadelphiæ, neſcio quos Antonium & Iacobum preſbyteros accuſaſſe de ſocietate Neſtorij, & docuiſſe quòd non Eccleſiæ ſymbolum, ſed aliud, conuerſis Teſſareſcædecatitis hæreticis, qui non cum Eccleſia, ſed quartadecima luna Paſcha celebrabant, tradiderunt: nec ibi dicatur, vel ab ipſo Chariſio, vel à quoquam, illud ſymbolum Theodori fuiſſe. Beatus Cyrillus B
» ſcribens Orientalibus dicit: Prolata eſt in ſan-
» ƈta ſynodo Epheſina diffinitio,veluti à Theodo-
» ro depoſita, ſicuti offerentes dicebant. nec affirmat eam Theodori fuiſſe: verùm neque cum eius conſcriptore, vt iſti confingunt, refert eſſe damnatam: quia & nec iuſtè fieret. *Lex enim noſtra*, ſicut in Euangelio ſcriptum eſt, *non iudicat hominem, niſi audierit ab eo priùs, & cognouerit quid faciat.* Falſum ergo eſt & quod dixit, apud ſynodũ Epheſinam Theodori ſymbolum cum ſuo ſcriptore damnatum. In Calchedone etiam non alibi mentio Theodori facta eſt, niſi vbi ex epiſtola venerabilis Ibæ recitatum eſt nomen eius. Cognoſcant itaque,ſe nihil ſuis ſubreptionibus profeciſſe, quibus obtinere conati ſunt, vt Calchedonenſis ſynodus ſibi contraria videretur, approbans epiſtolam laudantem Theodorum, quem cum ſymbolo damnauerit ſuo. Ex his quidem ſatis ſupérque produntur fautores hæreticorum, ſicut epiſtolam venerabilis Ibæ,ita etiam Theodorum Mopſueſte-

Ioan.7.51.

C

A num Episcopum, in destructionem synodi Calchedonensis, & decretorum Papæ Leonis, à quo eiusdem synodi gesta sunt approbata, anathemati subdidisse.

NVNC illa proferamus, in quibus etiam beati Cyrilli testimonium suo conuincuntur impugnasse iudicio. Nam affirmantes ipsum esse auctorem nescio cuius operis, in quo aliqua sancti Diodori Tarsensis Episcopi, ac Theodori dicta culpantur, negare non possunt, quin ibi B dixerit: Scripti sunt à magno Theodoro aduersus Arrianorum & Eunomianorum hæreses viginti fortè & adhuc amplius libri, & alia præter hæc Euangelica & Apostolica scripta interpretatus est. Et hos quidem labores nullus ausus est increpare, sed dextro decreto honorare studium rectorum dogmatum, quod in eis est. Isti verò è contrario, eundem Theodorum in Euangelij expositione reprehendunt: in quo labores eius, quisquis est auctor illius operis, perhibet quòd nullus ausus fuerit increpare, sed dextro potiùs honorare decreto. & hinc C eum impium vocant, quòd Dominum in passione, & formidasse, & turbatum esse dixerit: ita vt hoc quoque dicerent, Horremus etiam solam memoriam blasphemiarum eius, & Deo supplicamus vt nobis fiat propitius, quòd omnino in lingua talia sustinemus asserentes, trepidare in passione eum posse, qui suis famulis, qui pro eius nomine martyrium susceperunt, talem donauit gratiam, vt cum gaudio, & promptitudine, & alacritate passiones adirent. Hęc autem reprehensio & detestatio scriptorum

CAP. III.

Theodori, sanam doctrinam B. Leonis synodi A
Calchedonensis auctoris impugnat, qui scribens
Epist. 78. » Iuuenali Hierosolymitano Episcopo dicit: Vte-
» re igitur, frater carissime, inuictissimis catho-
» licæ fidei documentis, & Euangelistarum præ-
» dicationem sanctorum locorum, in quibus degis,
» testificatione defende. Apud te est Bethleem, in
» qua salutifer. Dauidicæ virginis partus illuxit,
» quem inuolutum pannis inter angustias diuer-
» sorij præsepe suscepit. Apud te est declarata ab
» Angelis, adorata à Magis, & per multorum in-
» fantium mortes ab Herode quæsita Saluatoris B
» infantia. Apud te est, vbi pueritia eius adoleuit,
» vbi adolescētia maturauit, & per omnia incremē-
» ta corporea in virum perfectū veri hominis na-
» tura profecit, non sine cibo esuritionis, non sine
» somno quietis, non sine fletu miserationis, nec
» sine pauore formidinis. Vnus enim atque idem
» est, qui & in Dei forma operatus est miracula
» magna virtutis, & in forma serui subiit sæui-
tiam passionis. Si ergo de nobis hæretici quæ-
runt, cur non & Leonem condemnemus prædi-
cantem, & prædicari cogentem, quòd Christus C
non sine pauore formidinis subiit sæuitiam pas-
sionis, quid respondebimus, Theodoro nunc pro
tali confessione damnato, nisi aut Leonis esse il-
lam epistolam denegemus, ad solitum menda-
cium confugientes auxilium, aut & ipsum Leo-
nem cum Theodoro concedamus esse damnan-
dum? En qualia in defensionem cōcilij Calche-
donensis, & Romani Leonis, conscripta dicun-
tur, quæ nos suo præiudicio, & ipsam synodum,
& Leonem damnare compellunt: & qui pro

A Dei timore talibus noluerint admisceri, & in Ecclesiæ præiudicio composita esse docuerint, digni dicuntur exilio, digni carceribus. Nihil autem mirum. nam talia semper mundus arguenti se retribuit veritati. Quid porrò est, quod in eodem libro, in quo Theodorus dicitur diaboli transgressus insaniam, quia dominum nostrum in passione formidasse & turbatum esse confessus est, Athanasius approbatur, quòd in libro tertio aduersus Arrianos scribens de proprietatibus duarum Christi naturarum, B hoc etiam dicat, Etenim perturbari carnis proprium est: potestatem autem habere ponendi & sumendi quando vult animam, non est hoc proprium hominis, sed verbi virtutis est? Ecce ipsi non alibi, sed in eodem libro, immemores sui fatentur, quòd beatus Athanasius veraciter in passione dominum dixerit esse turbatum. Cur ergo sibi contrarij, in quo Athanasium probant, vt magno Concilio præiudicent, Theodorum damnant? Qui beatus Athanasius ita locutus est etiam in libro quem de C Trinitate conscripsit: Verbum enim & filius Dei semper erat dominus Deus, & non post crucifixionem factus est dominus IESVS Christus: sed, vt prædixi, humanitatem eius effecit diuinitas dominum & Deum. Et quando dicit, *Pater, si possibile est transeat à me calix iste: veruntamen non mea voluntas fiat, sed tua: spiritus quidem promptus est, caro autem infirma*, duas voluntates hîc ostendit: humanam quidẽ, quæ est carnis, aliã verò quæ est deitatis: & humana quidem propter infirmitatem carnis

Matth. 26. 39. & 41.

« recusat passionem, diuinitas eius prompta est. A
Cùm igitur sanctus Athanasius duas voluntates profiteatur in Christo, humanam quidem propter infirmitatem carnis recusantem passionem, aliam verò eius, quæ deitatis est, promptam: rescire iam debent Eutychiani, quoniam sicut est consequens, vt si iustè damnatur pro tali cõfessione Theodorus, Romanus Leo non possit absolui; ita necessariò nec ipse, quem venerari se dicunt, Athanasius absoluatur. Sed quid ego de Athanasio loquar, quando nec ipsos Euangelistas dubitauerunt incessere? cùm per Theodori B damnationem ad B. Leonis & synodi Calchedonensis iniuriam tendant, quòd epistolam Ibæ, laudes eius continentem, pronunciauit orthodoxam? Nam rursus Theodoro Apolinaristis resistente, qui, sicut nunc Eutychiani, humanam in Christo volebant euacuare naturam, & dicente ad comprobationem ipsius humanæ Christi naturæ, quòd imminente passionis articulo, & impensiùs orauit, & ab Angelo confortatus est, dicitur ab istis, Quomodo opus habebat Angeli solatio Angelorum operator? sicut Apostolus C dicit: *Quia in ipso creata sunt omnia quæ in cælis, & quæ in terra, visibilia, & inuisibilia.* & adiiciunt etiam illud, quod suprà meminimus, dicentes, Aut quomodo trepidabat passionem, qui suis famulis, qui pro nomine ipsius martyrium susceperunt, talem donauit gratiam, cum gaudio, & prõptitudine, & alacritate adire passiones? Quæ omnia non cõtra Theodorum, nec cõtra epistolam venerabilis Ibæ, quæ Theodorum laudauit; nec contra B. Leonem, qui similia do-

Colloss. 1. 16.

A cuit, sed potiùs contra Ioannem & Lucam Euangelistas ibi dixerunt. Nam & Ioannes refert dicentem Dominum. *Nunc anima mea turbata est, & quid dicam? Pater saluifica me ex hora hac.* & Lucas autem: *Apparuit illi angelus de cœlo confortans eum; & factus in agonia, prolixius orabat, & factus est sudor eius, sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram.* Quocirca grauissimas illas contumelias, quas Theodoro propter hanc sententiam ingesserunt, volentes ex eis beatum Leonem, & Calchedonense macu-
B lare concilium, quicumque sanum sapiunt, Euangelistis potiùs ingesta esse cognoscant. Si autem recipimus istos dicẽtes, Quomodo opus habebat Angeli solatio Angelorum operator? vt nullius eum credamus in suscepta natura eguisse solatij, Apostolum quoque Paulum non recipiemus dicentem: *Nostis enim gratiam domini Iesu Christi: quoniam propter vos egenus factus est, cùm esset diues, vt illius inopia vos diuites essetis.* Sed refragantes omnibus quæ de illo scripta sunt, dicemus etiam nos, Quomodo opus
C habebat mammis & lacte materno panis Angelorum? aut quomodo opus habebat humanis vlnis, & sinu gestari, qui gerit omnia verbo virtutis suæ? aut quomodo opus habebat somno, qui non dormitat custodiens Hierusalem? Vt ita iam verbotenus duas dicamus eius esse naturas, rebus ipsis euacuantes, quod profitemur in voce: sicut etiam Calchedonense concilium nos dicimus honorare, cuius sententiæ repugnamus. Non autem dicerent Euangelio resistentes, "
Quomodo trepidabat passionem, qui suis fa- "

Ioan. 12. 27.
Luc. 22. 43. & 44.
2. Cor. 4. 9.

mulis, qui pro nomine ipsius martyrium susce- A
perunt, talem donauit gratiam, cum gaudio & promptitudine, & alacritate adire passiones, si vt homines, aut saltim vt hominibus, de rebus loquerentur humanis. Quid ergo? non trepidauerunt martyres mori? neque naturali affectu commoti expauerunt ad mortem, quæ vtique non ex natura, sed ex peccatis supplicium est? Et ita eos spe futurorum cum gaudio atque alacritate passiones adire credimus, vt nullatenus trepidatione malorum præsentium mouerentur? non vtique. nam vellent non per mortem B
ad illud, quò tendebant, peruenire si possent. Propter hoc etiam ipse Dominus Petro dixit:
Ioan 21. 18. & 19. *Amen amen dico tibi: cùm esses iunior cingebas te, & ambulabas vbi volebas: cùm autem senueris, extendes manus tuas, & alius te cinget, & ducet quò non vis. Hoc autem dixit*, sicut Euangelista nos docuit, *significans qua morte clarificaturus esset Deum.* Audiunt dicentem veritatem, Alius cinget, & ducet quò non vis, & ipsi iactant inaniter, quòd nulla fuit in martyribus trepidatio passionis. Sic possunt dicere, quoniam & C
si quisquam letali vlcere de vita desperans, spondente medico quòd ei ferro possit restituere sanitatem, ita spe futuræ salutis gaudeat, vt præsentem sectionis molestiam non reformidet. Attendat verò quid etiam Paulus dicat Apostolus, de ipsa morte corporis loquens:
2. Cor. 5. 1. *Scimus enim, quoniam si terrestris domus nostra huius habitationis dissoluatur, quòd ædificationem ex Deo habeamus domum non manufactam æternam in cœlis. Nam & in hoc ingemiscimus habita-*

A *habitationem nostram quæ de cælo est, superindui cupientes, si tamen & vestiti, non nudi inueniamur. Nam & qui sumus in tabernaculo, ingemiscimus grauati, eo quòd nolumus exspoliari, sed superuestiri, vt absorbeatur mortale hoc à vita.* Apostolus itaque domum, siue tabernaculum vocans corpus, dicit quòd eo nollet exspoliari; sed si fieri potest, & superuestiri potiùs immortalitate, vt ad eam non corporis exspoliatione transiret. Sed nescio quid dicunt, quia martyres quibus dictum est: *Cùm autem* Matth.10.
B *persequentur vos in ciuitate ista, fugite in aliam,* 23.
non trepidabant mori, immò trepidabant non mori. Nollent, si fieri posset: sed naturali suæ voluntati, voluntatem Dei deuotione & obedientia præferebant. Quod & illa verba Domini significauerunt, quibus dum diceret: *Pater,* Luc. 22.
si vis transfer calicem istum à me, ibi statim subiunxit, & ait: *Veruntamen non mea voluntas,* 42.
sed tua fiat. Quod ergo ait, *Nolite timere eos,* Matth. 10.
qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere: sed potiùs eum timete, qui potest animam 28.
C *& corpus perdere in gehennam,* non illud quod contra naturam est imperauit, vt humanam mentem nulla mortis trepidatio tangeret: alioquin suum diceretur impugnasse præceptum, cùm ipse daret de fuga consilium. sed vt timor timore vinceretur, dixit: *Nolite eos timere, qui occidunt corpus.* ideo secutus adiecit, *sed potiùs eum timete, qui potest animam & corpus perdere in gehennam.* Quid autem hinc etiam, condiscipulus prædicti Mopsuesteni Theodori, sanctus Ioannes Constantinopolitanus dixerit

aduertamus. Qui exponens eumdem locum A
Euangelij secundum Matthæum, sic ait: Ipse
» quidem intentiùs orat, ne videatur simulatio
» esse negotium, & sudores defluunt propter
» eamdem iterum causam. & ne hoc dicant hære-
» tici, quoniam simulabat agoniam; ideo & su-
» dores sicut guttæ sanguinis, & Angelus con-
» fortans eum apparuit, & mille timoris argu-
» menta. Et nequis dicat verborum esse figmen-
» tum; propterea & oratio. & dicere quidem,
» si possibile est transeat, ostendit humanitatem:
» dicere verò, veruntamen non sicut ego volo, B
» sed sicut tu, ostendit quomodo per virtutis stu-
» dium & patientiam doceamur, & retrahen-
te nos natura, subsequi Deum. Qui etiam in
commento, quod in Ioannis Euangelium fecit,
capitulo vigesimosexto, cuius est initium, Qui
amat animam suam perdet eam, ita locutus est:
» Vt non dicant, quoniam ipse alienus à dolori-
» bus humanis existens, facilè de morte philoso-
» phatur, & periculi expers nos admonet, osten-
» dit quia & agoniam propter vtilitatem non re-
» cusat. hæc autem dispensationis sunt, non di- C
Ioan.12. 27. » uinitatis. propterea ait, *Nunc anima mea tur-*
» *bata est*. Alioquin, nisi hoc est, quam conse-
» quentiam habet quod dictum est, & dicere,
» *Pater saluifica me ex hac hora*? sic perturbari, vt
» & liberationem quæreret, siquidem esset effuge-
» re? Hæc naturæ humanæ infirmitatis sunt. sed nō
» habeo quid dicam, inquit, liberationem poscēs:
» propter hoc veni in horam hanc. quasi diceret,
» vel si turbamur, ac perturbamur, non fugiamus
» mortem. Nam & ego nunc perturbatus, non

non dico vt fugiam : decet enim ferre quod su- «
peruenit. Non dico, libera me ex hora hac. «
sed quid? pater, glorifica nomen tuum. & «
quidem perturbatione hoc cogente dicere, è «
contrario dico, glorifica nomen tuum, hoc est «
dum eam ad crucem : quod multum hoc quod «
humanum est demonstrat, & naturam non vo- «
lentem mori, sed præsentis auidam vitæ. osten- «
dens quoniam non erat alienus ab humanis paf- «
sionibus. Quomodo enim nec bibere crimen «
est, neque dormire, sic neque præsentis vitæ «
B habere desiderium. Christus autem corpus «
mundum à peccatis habuit, non à carnalibus «
necessitatibus expeditum: alioquin nec corpus «
fuit. Numquid Mopsuestenus Theodorus, qui in beati Leonis & synodi Calchedonensis præiudicium condemnatur, ad asserendam Christi humanitatem, sicut eius condiscipulus beatus Ioannes, mille timoris argumenta in ipsius passione confessus est? aut alicubi ab eis, quemadmodum iste præclarus doctor Ecclesiæ, sic turbatum ac perturbatum in passione Christum
C dixisse probatus est, vt etiam liberationem quæreret, siquidem esset effugere? & alia multa, quæ naturam eius humanam non volentem mori, sed præsentis auidam vitæ, Ioannes insinuare testatur: quoniam sicut potare crimen non est, neque dormire, ita nec desiderium habere vitæ præsentis. Quódque maius est, & quorumdam modò nouitiæ doctrinæ peremptorium, in hoc suam sententiam claudit, Quoniam hæc passionibus Christi subtrahere, nihil est aliud, quàm ipsam corporis substantiam eius dene-

„ gare, cùm dicit, Chriſtus autem corpus mun- A
„ dum à peccatis habuit, non à carnalibus neceſſi-
„ tatibus expeditum: alioquin neque corpus fuit. Quid autem ego alia de hac re, vel prædicto-rum, vel aliorum venerabilium patrum teſtimonia proferam, cùm iam ſibi ſufficienter in eodem ſuo libro ipſi reſponderint, ſancti Athanaſij teſtimonium contra ſe, quemadmodum ſuprà meminimus, proferentes, in quo ait, Etenim
„ perturbari carnis proprium eſt: poteſtatem au-
„ tem habere ponendi & ſumendi, quando vult,
„ animam, non eſt hoc proprium hominis, ſed B verbi virtutis eſt. Quid igitur ibi è contrario quaſi aliquid magnum dicunt, beatum Athanaſium, in eodem tertio aduerſus Arrianos libro, de
„ Chriſto dixiſſe, Quem Deus exiſtens formida-
„ ret, aut cur mortem pertimeſceret, dum eſſet
„ ipſe vita, & alios ex morte liberans, aut quomo-
„ do dicens, Nolite timere occidẽtem corpus, ipſe formidaret? Intelligant hoc eum ſecundum eius diuinitatem dixiſſe aduerſus Arrianos, qui ea quæ humanitatis fuerant, ad diuinitatis eius iniuriam transferebant. Nam quomodo non C ſolùm in eodem opere, ſed in eodem etiam libro, vtrumque diceret? niſi fortè ſimilem iſtis Athanaſium credimus, vt ipſe quoque dicatur ita ſibi fuiſſe contrarius. Hoc & de aliorum teſtimoniis patrum dixerim, quæ ibi ſe congeſſiſſe contra Euangelicam ſententiam gloriantur. Sunt & alia multa in ipſo eorum libro, quibus ſemetipſos impugnant, aduerſa ſibi loquentes, quæ nunc perſequi longum eſt, & melius vobis relinquimus arguenda, quoniam hoc facillimè fieri

A potest: & illud opus à quolibet elaboratum magis ornari debet titulo nominis vestri, per quod callidè excogitata in præiudicium magnæ synodi falsitas refellitur.

CAP. IV.

NVNC aliud aperiamus, in quo iterum suo testimonio conuincuntur, beati Cyrilli, quod secutos se iactant, impugnasse iudicium, cùm ad præiudicium magnæ synodi similiter eundem Theodorum criminantur interpretantem Euangelium secundum Matthæum dixisse, quia « B Christum, non tamquam filium Dei, & ante « omnem existentem creaturam, & eorum quæ « sunt opificem, adiit centurio pro pueri sui salu- « te. In hoc autem capitulo etiam fraudulenta falsitas eorum satis apparet. Nam inde ab eis Theodorus accusatur, vnde magis debet ab eorum accusatione defendi. Non enim, sicut fingunt, exponens hunc locum Euangelij, quid ipse de Christo sentiret ostendit, sed potiùs quid centurio de illo putauerit. Immò & quid ipse sentiret ostendit. Nam qui centurionem dixit, quòd ignorantia non vt Deum, & ante omnem C existentem creaturam, & eorum quæ sunt opificem, Christum adierit, proculdubio ipse non hominem tantummodo, sicut Nestorius, sed etiam Deum, & ante omnem existentem creaturam, & eorum quæ sunt opificem, Christum esse cognouit. Quomodo autem ipsi consuetè, prout voluerunt, corruptam Theodori sententiam in libro suo posuerint, ostendemus, ac deinde quomodo se habeāt eius verba, secūdum scriptorum monumenta docebimus: vt in hac vna cognoscere valeatis quanta, per alias eius sententias

immiserint importuna, quæ ille non dixit, quan- A
„ ta subtraxerint opportuna, quæ dixit. Sic enim
„ dixerunt. Sed & residuas Theodori blasphemias
„ simili conuincamus modo. Dicit enim ipse im-
„ pius Theodorus, aduersus Christum insaniens,
„ & neque ab eo facta mirabilia tanquam à Deo
„ facta dans, centurionis vocem, quam ad Domi-
„ num dixit in pueri curatione, contrariè interpre-
„ tans in Euangelio secundum Ioannem dicit hęc.
„ Bene adiecit illud, Nam & ego homo sum:
„ Quasi nihil mirabile, si istud posse habes homo,
„ cùm sis accipiens à Deo. quoniam ego cùm sim B
„ homo, accipio obedientes, semel habens iubendi
„ potestatem vt voluero, per dantis munificen-
„ tiam. Propter quod nihil ab re est, te & hanc su-
„ mente à Deo potestatem, verbo tantùm iubente
„ expelli passiones. Neque enim tamquam Dei fi-
„ lium, & ante omnem creaturam subsistentem, &
omnium quæ sunt opificem, adierat centurio.
Hæc ex eorum libro in nostrum transtulimus.
Et licet in his etiam verbis, quæ pro suo libitu
composuerunt, non penitus obscurari potuerit
dicentis intentio: quoniam, sicut dictum est, non C
suam fidẽ, sed existimationem in eis ignorantis
centurionis expressit: tamen vt hoc euidentiùs
appareat, integra ipsius Theodori verba pona-
mus. Supplicabat autem ei, inquit, vt curaret
„ puerum. Ad quem Dominus dicit, ego veniens
„ curabo eum. Propterea maximè ipse promptiùs
„ ire promisit, vt virtus centurionis cùm refugit
„ appareret. Etenim, non sum dignus, dicit, vt in-
„ tres sub tectum meum. Igitur verbo tantùm dic,
„ & hoc curare sufficiet. Primùm igitur reueren-

A tiam multam, secundò autem maximam fidem ostendit. Deinde & cum prudentia fidem propriam monstrans, Nam & ego homo sum sub potestate, habens sub me milites, & dico huic vade, & vadit: & alio veni, & venit: & seruo meo, fac hoc, & facit. Prudentiæ enim erat, secundum rationem quæ ei videbatur, talia credere de Christo. Homo enim & ego. sed tamen, quorum accepi potestatem, horum sum dominus, & quæ mihi videntur ea fiunt à meis subiectis. Ergo nihil ab re est, & te hanc sumente B à Deo potestatem, verbo tantum iubente expelli passiones. Neque enim tamquam Dei filium, & ante omnem creaturam subsistentem, & omnium quæ sunt opificem, adierat centurio. Hæc enim neque discipulorum erat tunc scire ante crucem, sicut in reliquis ostendemus Domino adiuuante subtiliùs. sed tanquam hominem per virtutem adeptum à Deo maiorem quàm est hominis potestatem. Vnde ei dixit, Nam & ego homo sum. Hoc modo se habent verba Theodori. Iam nunc cōfer vtrumque sicut te dignum C est, Imperator, & inuenies quanta ab eis fuerint supposita, & quanta subtracta, ne veritas appareret. Maximè autem, quis non videat, quia non ob aliud subtraxerunt quod ibi dictum est, Prudentiæ enim erat, secundum rationem quæ ei videbatur, talia credere de Christo; nisi vt in illis verbis centurionis ignorantis existimationem, quàm suam fidem, videretur Theodorus magis expressisse? vel illud extremum quod pertingere noluerunt, vbi ait: Hæc enim neq; discipulorum erat tunc scire ante crucem,

» ſicut inferius oſtendemus, Domino adiuuante, A
ſubtiliùs, Collige itaque pariter cum his verbis finem ſententiæ, & inuenies Theodorum, qui Chriſtum, non tanquam hominem per virtutem adeptum à Deo maiorem, quàm eſt hominis, poteſtatem, ſed verum Dei filium credidit, & ante omnem creaturam ſubſiſtentem, & om-
» nium quæ ſunt opificem. Nam quomodo di-
» ceret, Nec diſcipulorum erat tunc ſcire ante crucem, niſi hæc ipſe ſciret, & diſcipulos quoque poſt crucem crederet cognouiſſe? Quis porrò iſtorum tantas fraudes mendaciáque non B
horreat? Si non conſideratur quod ſcriptum eſt:
Pſal. 5. 7. *perdes omnes qui loquuntur mendacium*, & timor Dei contemnitur; pro humano ſaltim pudore, qui facilè deprehendi poterant, manifeſto mendacio debuerant abſtinere. & tamen de
„ ipſo Theodoto loquentes dicunt, Horremus
„ etiam ſolam memoriam blaſphemiarum eius, &
„ Deo ſupplicamus, vt nobis fiat propitius, quòd
„ omnino in lingua talia ſuſtinemus. Quanta
„ conſcientiæ ſanctitas, & quanta ſinceritas!
Quomodo ſe probant blaſphemiarum, quæ ab C
alio dictæ ſunt, horrere memoriam, qui tanta, quæ non ſunt dicta, confingunt? aut quomodo eis non propitietur Deus, ita ſimpliciter ac veraciter inuocatus? Iſti ſunt, qui docent nouam, & tam Leoni Romano, donec aduixit, quàm toti hactenus Eccleſiæ incognitam veritatem. Abiiciantur obſecro tales, & profugentur ab auribus veſtris, nec eis vltra ſit liberum titulo veſtri nominis ſua mendacia prænotare. Nam ſi hanc manifeſtam

A Theodori de centurione ſententiam, per quam magis eum, quomodo promiſeramus, oſtendimus ab eorum accuſatione defendi, ſic impudenter accuſauerunt; ſic aliis ſuppoſitis quidem, aliis verò ſubtractis, obſcurare conati ſunt, vt ea in contrarium ſenſum ſæua interpretatione conuerterent: quid illos in ceteris feciſſe credendum eſt, vbi prædictus Theodorus Apolinariſtis contradicens, quædam certatiuè magis, quàm modeſtè cautéque locutus eſt? Ac ſi beati Cyrilli, quemadmodum iactant, eos teneret au-
B ctoritas, non ſolùm Euangelica ſcripta malè fuiſſe à Theodoro interpretata non dicerent, in quibus ille perhibet, ſicut affirmant, labores eius nullum fuiſſe auſum increpare, ſed dextro decreto honorare ſtudium rectorum dogmatum, quod in eis eſt: verùm etiam quæcunque in aliis eiuſdem Theodori ſcriptis ſimilia non culparent, ſed potiùs ſe crederent minùs eorum rationem potuiſſe cognoſcere; ne talibus temerè improbatis, conſequenter & illa, quæ in laboribus eius à beato Cyrillo approbata eſſe non
C denegant, culpare pro ſimilitudine viderentur. Si autem quia Neſtorianus error Chriſtum, non tanquam Dei filium, & ante omnem creaturam exiſtentem, & omnium quæ ſunt opificem credit; ideo Theodorum condemnauerunt, velut ſimilia ſapientem: neceſſariò ſequitur, vt quia probatus eſt idem Theodorus, Chriſtum Dei filium, & ante omnem creaturam ſubſiſtentem, & omnium quæ ſunt opificem crediſſe, iniquè fuerit condemnatus, quaſi Neſtorij doctor, cuius errori multum videtur fuiſſe contrarius.

Cernis itaque, pie princeps, quomodo si nobis A
alia defuissent, hoc vno satis idoneè doceremus, etiam epistolam venerabilis Ibæ, quam synodus approbauit, indignè pro laude Theodori fuisse damnatam.

CAP. V. Quid etiam, quòd æquè ad exaggerandam inuidiam sanctæ synodo iniuriam, in qua dum recitarentur laudes ipsius Theodori, anathematizatus non est, dicunt eum Trinitatem quoque negasse, & iuxta Sabellium vnam patris & filij & spiritus sancti credidisse personam? Numquid & hoc contra beati Cyrilli sententiam di- B
cunt, si ipse in illo opere quædam scripta sancti Diodori, & discipuli eius Theodori, culpat? Nam quicunque sit, testificatur interea, quoniam Theodorus aduersus Arianorum & Eunomianorum hæreses viginti & amplius libros irreprehensibiliter scripsit: quod non aliter posset, nisi confitens Trinitatem. quoniam & euangelica, atque apostolica scripta rectè interpretatus est: in quibus & Matthæus præcepisse do-
Matth.28. minum refert: *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine patris & filij & spiri-* C
2.Cor.13.13. *tus sancti.* & Paulus Corinthiis dixit: *Gratia domini nostri Iesu Christi, & caritas Dei, & communicatio sancti spiritus, cum omnibus vobis.* & similia, per quæ nobis in Euangelicis atque Apostolicis scriptis insinuata est Trinitas. Cùm igitur hæc, vt dicunt, beatus Cyrillus Theodorum irreprehensibiliter exposuisse perhibeat, quomodo non contra eius testimonium affirmatur, quòd idem Theodorus negauerit Trinitatem, & vnam trium docuerit esse personam?

A Dixerunt enim, Verumtamen vt omnes Christiani Theodori insaniam cognoscentes non circumferantur impiis illius doctrinis, parua ex eius blasphemiis conscriptis, in conficto ab eo symbolo, præsenti nostro indidimus libro, quæ constant in ipsis sermonibus: Confitemur patrem perfectum persona, & filium similiter, & spiritum sanctum ibidem. Et hæc quidem Theodorus impius. Oportet autem auditorem inspicere, quia in sancta Trinitatis persona dicens similiter & ibidem, vnam personam ostenditur B dicere trium nominum sanctæ Trinitatis, secundum Sabellij insaniam. Quoniam ergo dixerunt, Oportet autem auditorem inspicere, non mihi contemnendi videntur, sed vt monuerunt inspicienda nobis atque aperienda sunt & illa verba, quæ dicunt esse Theodori, & ipsorum, quibus ea refellere voluerunt: vt dinosci facillimè queat, qui magis videantur loqui secundum Sabellium. vtrum ille, quisquis est, qui dixit, Confitemur patrem perfectum persona, & filium similiter, & spiritum sanctum ibidem: an C isti, qui dicunt: Oportet autem auditorem inspicere, quia in sanctæ Trinitatis persona dicens similiter & ibidem. Hi enim magis videntur iuxta Sabellij errorem, quem quasi redarguunt, loqui, qui dicunt in sancta Trinitatis persona, & non sicut veritas habet, in sanctæ Trinitatis personis. Hæc autem priùs inconsideratè loquentes, postea laborant ostendere, & nobis tamquam hinc dubitemus probare conantur, quod tres personæ sint, pater & filius & spiritus sanctus. Quibus hoc ego compendiosè re-

ſpondeo, quod iſtud ſymbolũ, in quo negatam A
perhibent Trinitatem, priorum teſtimonio affirmetur non eſſe Theodori. quia Trinitatem negare non poſſet, quem beatus Cyrillus, vt ferunt, aduerſus Arianorum & Eunomianorum hæreſes, viginti fortè, & adhuc ampliùs libros, & alia præter hæc Euangelica & Apoſtolica ſcripta interpretatum eſſe indicat: & hos quidem labores eius nullum fuiſſe auſum increpare, ſed dextro decreto honorare ſtudium rectorum dogmatum, quod in eis eſt. Denique idem Theodorus in epiſtola ad Artemium Alexan- B
» drinum preſbyterum ſecunda, ſic dicit. Quos
» oportuit ſcire, quia patrem & filium & ſpiritum
» ſanctum adoramus, in iſtis diuinam & æternam
» & increatam compleri dicentes Trinitatem.
» Quoniam eiuſdem eſſentiæ eſt vnumquodque
» horum, hoc eſt æternæ omnium factorum cau-
» ſæ, & reuera diuinæ. Et pater non propter aliud,
» ſed propter propriam eſſentiam adorandus eſt.
» Ita etiam & filius, non pro alio hoc accipiens, ſed
» quia illius & talis eſſentiæ eſt, circa quam con-
» gruebat hæc impleri. Similiter etiam & ſpiri- C
» tum ſanctum eiuſdem eſſentiæ cognoſcentes,
» propter propriam eſſentiam adoramus. Sic &
» tres perſonas dicimus, vnamquamque perfe-
» ctam, & eiuſdem eſſentiæ, æternæ ac diuinæ, &
» eorum quæ facta ſunt, cauſam arbitrantes eſſe,
» & tres adoramus perſonas, vnius eas eſſentiæ
» credentes reuera diuinæ. Quomodo itaque poſ-
» ſibile eſt quartam perſonam ſuper has addere
» illam quæ aſſumpta eſt ſerui formam? quam ne-
» que eiuſdem ſubſtantiæ arbitramur eſſe, cui

A neque propter se cultus debetur, neque propter « propriam essentiam debere suscipere adoratio- « nem agnoscimus, neque ipsam solam apud se « diuisè in propria persona adoramus, sicuti diuidi « eam putant. Numquidnam post horum com- « memorationem iactare debent, à Theodoro symbolum esse confictum, in quo negatam asserunt Trinitatem? Aut vel nos dubitare debemus sanctis patribus credere, quòd alienus fuerit à sensu Nestorij? Nam in hoc testimonio non solùm tres personas & Trinitatem B confitetur, patrem & filium & spiritum sanctum; sed etiam negat esse possibile, velut quartam personam super has addere illam quæ assumpta est serui formam. quam sic contra Apolinarem & Eutychem asseruerat alterius esse substantiæ, & non eiusdem cuius est deitas: vt tamen eam solam contra Nestorium neget, velut in propria persona, esse diuisam; tamquam sciens ad vnam ex Trinitate subsistentiam pertinere. Quòd si & hæc nobis ex his quæ scripsit testimonia defuissent, & alia multa quæ postea C proferemus, pudere debuit eius accusatores, tam absurda sibique contraria de quocumque confingere. Nam cùm ipsi dicant quòd Trinitatem negauerit, tanquam Deus solitarius, nec filium habeat, nec spiritum sanctum: contra iterum ipsi dicunt, quòd duos prædicauerit filios. Sed quomodo & vnum negasse, & duos prædicasse dicatur, ignoro. Ridiculum, pie Imperator, ridiculum, sed dolendum. Ecce quales nugæ sunt, quibus subscribere coguntur Episcopi, & nisi fecerint, digni exilio iudicantur.

Ecce ad quod confirmandum adducitur etiam A
Romanus Episcopus, ne quid inausum videretur ambitiosa hæreticorum subreptio reliquisse.

CAP. VI. Verùm etiam & aliud accipe, in quo similiter vt ampliùs notabilem facerent magnam synodum, tamquam non vnius tantùm hæresis, aut duarum, criminibus inuolutum Theodorum laudari pertulerit, & sibi, & iudicio beati Cyrilli, suo testimonio conuincuntur esse contrarij, dicentes eundem Theodorum amputare quoque omnes in Christo factas prophetias. B
Quem cùm indignè, velut pro Iudaica impietate, damnauerint, dicentes quòd non Deum crediderit Christum; rursus ex aduerso etiam Manichęorum ei crimen impingunt, quos nouimus vetus non accipere testamentum. Nam Iudæi quoque Christum per prophetas annuntiatum esse non denegant: sed adhuc eum venturum expectant, quem venisse nos credimus. Cui verò sit vel parum intelligenti credibile, vt dicatur Episcopus in Ecclesia catholica credidisse, ac docuisse, quòd nihil prænuntiauerint de Christo C
prophetæ, & in eius communione mansisse? Neque enim, sicut multorum hæreticorum, occultus hic error est, aut aliqua verisimilitudine coloratus, vt non primo religiosas aures offendat auditu, cùm dicitur, nihil de Christo prophetasse prophetas. Hoc quippe est euacuare omnes in Christo factas prophetias, quod iactatur fecisse Theodorus. Quamuis itaque sua sponte, quod hîc de illo confictum est incredibile videatur: tamen & hoc secundum ipsos contra

A beati Cyrilli sententiam dicitur. Nam si omnes in Christum factas prophetias Theodorus amputauit, non rectè Euangelica scripta interpretatus est, in quibus Lucas dominum dixisse commemorat: *Hæc sunt verba quæ locutus sum ad vos, cùm adhuc essem vobiscum: quoniam necesse est impleri omnia quæ scripta sunt in libro Moysi, & prophetis, & psalmis de me.* Sed neque Apostolum rectè exposuit, qui in epistolarum suarum principio dicit: *Paulus seruus Christi Iesu, vocatus apostolus, segregatus in Euangelium Dei, quod*
Luc. 24.44.
Rom. 1.1.

B *antè promiserat per prophetas suos, in scripturis sanctis de filio suo, qui factus est ei ex semine Dauid secundum carnem.* & alia sexcenta huiusmodi, quibus plena sunt Euangelica & Apostolica scripta. Quid autem idem Theodorus in commento epistolæ ad Romanos prædictum capitulum exponens dixerit, attendamus: "Et quoniam nouũ quodammodo esse videbatur, quod ab eis de Christo dicebatur, adiungit, quod antè promiserat per prophetas suos, ex prophetia volens doctrinæ antiquitatem ostendere. Vnde &

C "magnificans prophetiam, bene adiunxit, in scripturis sanctis. Neque enim literam, vel characterem sanctum volebat dicere; sed prophetiam ipsam, quæ erat spiritu sancto reuelationem eis donante. Ipsam ergo prophetiam rectè sic appellauit. Sic & alibi dixit: *Omnis scriptura diuinitus inspirata vtilis est.* Quid itaque istæ dicunt? de filio eius. Et quoniam commune est filij nomen, & cùm de diuinitate dicitur, etiam de humanitate accipitur: manifestiùs aperire volens, vnde ei nunc dicere propositum sit, vel
2. Tim. 3. 16.

» cuius rei gratia prophetarum testimonium ad- A
» iunxit, Qui factus est ei ex semine Dauid secun-
» dum carnem, apertè quidem ostendens, quo-
» niam de assumpto homine sermonem inducit.
» tamen nec diuinitatis indicium non significa-
» tum reliquit. In eo enim quod addidit, secun-
» dum carnem, sufficienter ostendit, quia & aliter
» filij significationem nouit accipere. Si quidem
» secundum hoc scit eum ex semine Dauid factũ,
» tanquam secundum aliud non ita eum cogno-
» scens. Duæ enim naturæ. vnum autem quiddam
» connexione intelligunt. Altera quidem est as- B
» sumpti hominis, altera verò Dei verbi. Con-
» currunt autem in vnum ambæ propter assum-
» ptionem, & propter adunationem, quæ ex as-
» sumptione facta est, quam ad Deum habet serui
» forma. Ecce Theodorus, & prophetas de domino Christo locutos, & ipsum dominum Christum hominem confitetur, & Deum: qui sic Apostolum dicit doctrinæ suæ antiquitatem per prophetiam in Christo factam ostendere, vt etiã dicat, quòd filij nomen, cùm de diuinitate dicitur, de humanitate quoque accipiatur: & quia C cùm de assumpto homine sermonem inducit, nec diuinitatis indicium non significatum reliquit. quódque est euidentius, & quod nulla posset in deuium sensum maligna interpretatione conuerti, dicit, quòd Apostolus filium Dei secundum carnem quidem, sciat eum ex semine Dauid factum, tanquam secundum aliud non ita eum cognoscens, id est secundum deitatem. Quamuis itaque secundum aliud & aliud, eum tamen in vtroque Theodorus, & non alterum, esse

A esse docet filium Dei. Non igitur alterum esse personâ vel subsistentiâ, sicut Nestorius, credidit secundum carnem ex semine Dauid factum, & alterum secundum deitatem filium Dei, qui & secundum carnem, & secundum deitatem, eumdem filium dicit Apostolum cognouisse. Vnde secutus adiecit, Duæ enim naturæ, vnum autem quiddam connexione intelliguntur. Et quamuis altera sit hominis, altera verò Dei verbi natura: concurrunt tamen in vnum ambæ, propter assumptionem & propter adunationem, quæ ex
B assumptione facta est. Fatetur autem secundum Apostolum, quòd antè Deus per prophetas promiserit Christum, & quia de filio eius prophetæ locuti sunt. Non ergo euacuat iste omnes factas in Christo prophetias. Sanè quia verum est, impugnatores sanctæ synodi ob hoc de illo ista iactare, quod in interpretatione psalmorum quædam moraliter exposuisse dicatur, quæ in Christum magis dicta debent intelligi: vt non discutiamus, quomodo ipsi ea posuerint, & quomodo ab illo sunt posita; neque iam probe-
C mus, quòd ista res hæreticum non faciat, cùm sæpè laudabile iudicetur, si etiam moraliter exponantur, quæ propheticè dicta sunt: his terminum contentionibus dant, quæ idem Theodorus in libro de allegoria & historia, quem contra Origenem scripsit, (vnde & odium Origenianorũ incurrit) dicit ad Cerdonem. Ego qui- «
dem, quòd nostra sic laudes, non alij cuipiam «
imputo, quàm amicitiæ quam circa nos habes, «
quam etiam in multis & magnis rebus semper «
ostendisti: & maximè quoniam ea quæ scripta «

» sunt in psalmos miraris, quæ etiam prima cete- A
» rorum omnium scripsimus. Non autem quãtam
» oportuerat habuimus circa istam rem diligen-
» tiam. passi enim sumus quæcumque incipien-
» tes, vt euenit, in imperitia scribendi constituti.
» Si quidem & multas immutationes illo tẽpore
» quæ nostra sunt susceperunt, quas non est præ-
» sentis tẽporis enarrare : ex qua causa magis ne-
» gligenter à nobis cõposita sunt plurima, & ma-
» ximè illa quæ prima sunt. Ecce vel si hæreticum facerent ea, quæ in illo reprehenderunt interpretante psalterium; ipse semet retractans eandem interpretationem suam displicere sibi fatetur, & leuia confidentis adolescentiæ dicta, maturioris ætatis grauitate castigat. Magis igitur etiam in hoc ipso probandus, nec tantùm vituperari pro errore, quantum debet pro correctione laudari, diuina scriptura dicente: *Qui labitur, sed non ex animo: & quis est qui non peccauit in lingua sua?* Et hic itaque non ex animo se lapsum spontanea sui reprehensione monstrauit, & quod est amplius, in opere in quo ab amico laudatus est. Vtinam hunc imitari vel ab aliis reprehensi dignentur, qui scientes ac volentes Ecclesiam prodiderunt! Et hæc quidem Theodori purgationi sufficiunt. Sed isti, qui hæresi deputant, si quædam prophetice in Christũ dicta etiam moraliter exponantur, cogitare debent quomodo beatum Cyrillum possint defendere. In illo enim opere, quod eum scripsisse dicunt in reprehensionem quorundam dictorum Diodori atque Theodori, tale aliquid inuenitur: vt si adhuc ab ipso compositum dicant,

Eccli. 19. 16. 17.

B

C

A hæreticum eum fuisse confirment. Namque auctor eiusdem operis tractat ibi capitulum, in quo ad Hebræos dicit Apostolus: *Non enim Angelis subiecit orbem terræ futurum, de quo loquimur. Testatus est autem in quodam loco quis dicens: quid est homo, quod memor es eius, aut filius hominis, quoniam visitas eum? Minuisti eum paulominus ab angelis, gloria & honore coronasti eum, & constituisti eum super opera manuum tuarum: omnia subiecisti sub pedibus eius. In eo enim quòd omnia subiecit, nihil dimisit non subiectum ei.* B *Nunc autem necdum videmus omnia subiecta ei. Eum qui modico quàm Angeli minoratus est, videmus Iesum propter passionem mortis gloria & honore coronatum: vt gratia Dei pro omnibus gustaret mortem.* Tractans ergo memorati operis auctor hoc testimonium, ea quæ Apostolus prophetam de Christo prædixisse testatur, de aliis affirmauit scripta esse personis: sed ab eodem Apostolo artificiosè ad manifestandum Christi mysterium esse translata. Ait enim: Paulus autem valde sapiens artifex, ad introducen- C dum diuina mysteria, etiam illa quæ de aliquibus aliis dicta sunt in scriptura diuinâ, aliquotiens ad manifestandum Christi sacramentum inducit. Verumtamen non ea separat ab illis personis, in quas dicta esse cognoscimus, sed neque omnia illorum ad Christum redigit: verùm aliquam partem minimam aliquotiens suscipit, quam ipse possit sine vllo periculo artificiosè ad suum referre propositum. Hæc vtrum B. Cyrilli an alterius esse velint, ipsorum arbitrio permittimus eligendum. Nam si B. Cyrilli sunt, &

Hebr. 2. 5.
Psal. 8. 5.

ſi qui propheticè dicta moraliter quoq; tracta- A
uerit, hæreticus eſt dicẽdus; multo magis ipſum hæreticum fuiſſe aſſeuerant, qui ſuperiùs memorata contra teſtimonium Apoſtoli non propheticè de Chriſti ſacramento, ſed de aliquibus aliis perſonis, dicta eſſe confirmat. Si verò magis hoc eligerent dicere, quòd illud opus non beati Cyrilli ſit, præſumptionem ſuam, qua Theodorum cum ſuis dogmatibus damnauerunt, eius exemplo excuſare non poſſunt. Licet quicunque auctor illius operis eſſe dicatur, nihil huic
poterit eorum defenſioni proficere: quia nec B
Theodoro anathema dixiſſe, nec eius dogmatibus inuenitur. Conſiderare igitur debent, vtrum affirmantes illud opus à B. Cyrillo ſcriptum, habeant quod pro illo reſpondeant, ſi eis dicatur, Quoniam mortuorum iudices eſſe, & in Eccleſię pace atque honore defunctos, velut hæreticos, damnare præſumitis; quid de Cyrillo Epiſcopo iudicatis, qui dedocet quod Paulus Apoſtolus docet & aſſerit, ea quæ propheticè in Chriſtum ſcripta ſunt, de quibuſdam aliis dicta eſſe per-
ſonis; ab Apoſtolo autẽ, artificioſè magis quàm C
veraciter, aliquotiens ad manifeſtandum ſacramentum eius induci? Quaſi tanta ſit ſcripturæ diuinæ penuria, vel tanta fuerit ignauia ipſius Pauli Apoſtoli ad manifeſtandum ſacramentum Chriſti, vt tale teſtimonium inueniſſe non poſſet, quod de ipſo verè ſit ſcriptum, & cuius non aliquam partem minimam, aliquotiens artificiosè, ſine periculo quemadmodum dicit, ſed integrum, atque ſyncerum, ſicut habetur, ſimpliciter ac ſecurè ad ſuum referre propoſitum

A possset. Cùm verò dicat idem Apostolus: *An experimentum quæritis eius qui in me loquitur Christus?* si non artificiosè potiùs, quàm veraciter dixit, omnipotens Christus, qui etiam nostra est veritas, affirmatur quòd vt sacramentũ suum manifestaret, in sua scriptura verum testimonium inuenire non potuit. Videant igitur quid aduersus ista respondeant, qui Theodorum in Calchedonensis concilij præiudicium condemnantes, vt semet excusent, obiiciunt hoc ideo se fecisse, quoniam in illo opere beatus Cyrillus 2. Cor. 13. 3.
B eius dicta culpauit. Nam nec Iudæis quomodo persuadeant habent, si dicatur ille vir, in quo Christus loquebatur, falsum & de aliis personis dictum testimonium, ad manifestandum sacramentum artificialiter induxisse. Postremò nec ipsis catholicis scire quærentibus, cur Apostolus quæ de aliis dicta sunt ad manifestandum Christi sacramentum induxerit, satisfacere possunt, & dicere quòd aliqua saltim hoc fieri vtilitas inuitauit: quia super quod à nostræ fidei veritate longè est, si Christiana vtilitas verax
C non esse dicatur, etiam sine adiudicatione B. Cyrilli non dicitur. Nam si vtiliter illud propheticum de Christo fuisse scriptum Apostolus dixit, noxiè contra dictum est à B. Cyrillo, quòd de Christo scriptum non fuerit: nec prodere debuit, quod Paulus voluit esse celatum. Præsertim quia inaniter hoc suadere quærebat, qui docens ne fides haberetur Apostolo, multo magis docebat sibi non esse credendum. Nouerint autem isti, quòd consequens non sit, vt euacuet omnes factas in Christum prophetias, qui aliqua

mysticè in eum dicta moraliter quoque rectè A
tractauerit. Nam audiant Apostolum scriben-
Ephes. 5. 31. tem Ephesiis, atque dicentem: *Propter hoc relinquet homo patrem & matrem suam, & adhærebit vxori suæ, & erunt duo in carne vna. Mysterium hoc magnum est. ego autem dico in Christo & in Ecclesia.* Hoc autem quod ait magnum esse mysterium, erunt duo in carne vna, scribens
1 Cor. 6. 15. Corinthiis aliter interpretatur, ac dicit: *Nescitis quoniam corpora vestra membra Christi sunt? Tollens ergo membra Christi faciam membra meretricis? absit. An nescitis, quoniam qui adhæret* B
meretrici, vnũ corpus efficitur? Erunt enim, inquit, *duo in carne vna.* Ecce magnum illud commendatúmq; mysterium, quod in Christo & in Ecclesia esse insinuat, etiam fornicatori ac meretrici Paulus Apostolus sine blasphemia coaptat. Nec alicubi mentitur, aut fallitur, vel talia scribendo factas in Christum prophetias euacuat, cùm plerumque sermo diuinus, vt similis margaritæ vndique penetrabilis, rectissimo tantum & librato ac medio aperiri debeat intellectu. Audiant & ipsum Christum in Euangelio factas in C
se prophetias non euacuantem, Pharisæis tentan-
Matth. 19. 3. tibus, atque dicentibus, *Licet homini dimittere vxorem suam quacunque ex causa?* taliter respõdisse: *Non legistis, quia qui fecit ab initio, masculum & feminam fecit eos, & dixit, propter hoc dimittet homo patrem & matrem, & adhærebit vxori suæ, & erunt duo in carne vna? Itaque iam non sunt duo, sed vna caro. Quod ergo Deus coniunxit, homo non separet.* Atque illud magnum & singulare mysterium, quod in ipso & in Eccle-

A ſia verax eius dixit Apoſtolus, ipſe, qui noſtra eſt veritas, etiam pro reſeruando generaliter fœdere coniugali ſcriptum fuiſſe pronuntiat. Et his quidem ſufficiat probaſſe, quòd ſæpè laudabile iudicatur, ſi etiam moraliter exponantur, quæ prophetícè dicta ſunt. Interea verò perſpicis, Imperator, & ipſa multiplicium documentorum euidentia magis ac magis cognoſcis, quòd epiſtola Ibæ Neſtoriana conuinci nequeat ex laude Theodori. Idcirco autem, ſicut iam diximus, quæſierunt hæretici, vt negaretur B à ſynodo fuiſſe ſuſcepta, quod palam falſum eſt, vt primùm nobis nihil reſiſtentibus, immo affirmantibus, quæcumque crimina vellent, in eam congererent: deinde vt ipſa noſtra negatione ſuſcipiendam non fuiſſe monſtrarent. Verùm accipe iam, quomodo non ſolùm in his quæ memorauimus, ſed in omnibus omnino, pro quibus Mopſueſtenum damnauerunt, iudicium beati Cyrilli calcauerint, qui reſiſtens hæreticis accuſantibus dicta memorati Theodori, ſic beato Ioanni Antiocheno & C vniuerſæ Orientali ſynodo ſcribit. Audacia verò, & certamen, quod omnes pariter ſuſcepiſtis pro viro admirabili, & maximam gloriam merente apud vos, Theodoro dico, reclamantes aduerſus aliquos, qui ſe, vt apparet, circa illum infenſè habent, & occaſionem facientes contrario dogmate, quo tenentur, vt capitula quædam non ex melioribus intellecta, ſicut quidam dixerunt, de quibus & veſtram ſanctitatem perturbauerunt, exigerent condemnari. Hoc autem & nunc, ſicuti

» vestræ literæ monstrant, ad regiam vrbem per- A
» gentes mouent, si quomodo præualeant per-
» suadere concursu aliquorum, vt per imperato-
» riam formam anathemati subdantur illa quæ
» ab eis proferuntur, cum accusatione volen-
» tium ea defendere. Ad hoc autem dico, si-
» cut mihi videtur, & omni mentem haben-
» ti, quoniam nefas est reputare vel grauiter
» ferre eos, qui rectè ambulare nesciunt, sed e-
» tiam quantum potest longissimè derelinque-
» re qui ita sentiunt. Nisi fortè in mentem ad-
» sumendum est, quod concinnare volunt; B
» cùm maximè neque in promptu est persona
» quam culpæ supponunt, & capitulorum re-
» dargutio incerta, & qui hæc agunt in incer-
» tum currentes, & aërem verberantes inuenien-
tur. Ecce probauimns non quædam, sed omnia quæ accusant in dictis Mopsuesteni Theodori, contra beati Cyrilli sententiam fuisse damnata: quia cùm non est in promptu persona, quæ culpæ supponatur, capitulorum redargutio inuenitur incerta. Verùm & hoc attendere pietas vestra dignetur, quia non C illos dicit obsessos morbo Nestorij, qui certabant, ne viri admirabilis, & maximam gloriam merentis, Theodori quædam capitula damnarentur: sed ipsos potiùs dicit quòd occasionem facerent contrario dogmate quo tenebantur, qui se circa Theodorum infensè habebant. Quos etiam obiurgans quòd rectè ambulare nescirent, admonet, vt eos qui ita sentiunt, quantum possumus, longissimè relinquamus, nec assumamus in

A nostram mentem quod concinnare quærebant, vt cùm non existeret certa persona, quæ aut bene interpretaretur ea quæ dixerat, sicut ipse beatus Cyrillus de suis capitulis fecit, aut si non faceret culpæ supponeretur, vana capitulorum redargutio fieret. Humanitus itaque suo admonebat exemplo, quòd multa recto proposito dicerentur, quæ aliter possint intelligi. Sciamus ergo, clementissime Imperator, iuxta Cyrilli sententiam, quòd qui hæc agunt, in incertum currentes, & aërem verberantes inueniantur. Ideóque

B rursus in fine ipsius epistolæ de talibus dicit.
Sed iustè audient tametsi nolint, qui huiusmodi «
causas præbent, obliuiscimini vos ipsos, quando «
aduersus pulueres arcus extenditis. Non enim «
superest, qui apud vos inscriptus est. & me nul- «
lus culpet in hæc verba progressum, sed cedat «
famoso nimium præcessori. Graue enim est in- «
sultare defunctis, vel si laici fuerint, ne dum illis, «
qui in Episcopatu hanc vitam deposuerunt. Iu- «
stissimum enim apparet prudentibus viris, cede- «
re præscienti vniuscuiusq; volũtatem, & cogno- «
C scenti qualis vnusquisque nostrûm futurus sit. «
Apparuit ex his quæ memorata sunt, clementissime Imperator, quòd Cyrillus Episcopus graue iudicet insultare defunctis, etiam laicis. quanto magis in Episcopatu vitam finientibus anathema dicere, & eorum causæ iudicium Deo præripere, præscienti vniuscuiusque voluntatem, qua intentione quid dicat? qui etiam nouit qualis vnusquisque nostrûm futurus sit, & quales inueniuntur in illo iudicio, vbi omnes adstabimus ante tribunal Christi, vt referat

vnusquisque propria corporis prout gessit, siue A
malum, siue bonum. Cuius verò catholici animum non offendat, quod isti iudices mortuorum dicunt, eundem beatum Cyrillum sibi extitisse contrarium, & aliter postea de quibusdam scriptis memorati Theodori iudicasse, atque in hoc incidisse, quod in aliorum inquieta præsumptione culpauit? cùm dicat Apostolus,
Gal. 2, 18. *Si enim quæ destruxi, hæc iterum ædifico, præuaricatorem me constituo.* Namque cùm ipse docuerit, quòd illi, qui se infensè haberent circa virum admirabilem, & maximam gloriam me- B
rentem Theodorum, quærentes quædam eius capitula non ex melioribus intellecta damnari, occasionem potiùs facerent contrario dogmate, quo tenebantur, eósque non rectè ambulare pronuntiet; quomodo se præuaricatorem non constitueret, & in se conuerteret omnia, quæ inuectus in alios dixit, si ipse quoque postea vellet aliqua Theodori capitula condemnari? Aut quomodo non deprehenderetur sibi esse contrarius, qui cùm nos monuerit, vt alia quærentes, quantum fieri potest, longissimè relinqua- C
mus; postmodum in mentem assumeret, quod concinnare illi volebant, vt cum persona in promptu non esset, quam culpæ supponerent, incertam, sicuti ipse definiuit, capitulorum Theodori faceret redargutionem, in incertum iuxta suam sententiam currens, & aërem verberans? Durum nimis est, vt hoc temerè de Cyrillo putetur, quòd obliuiscens semetipsum, & non se cogitans esse mortalem, aduersus pulueres, id est aduersus mortuum, & in pulueres

A redactum, arcum extenderet : cùm impossibile non esset, vt hoc pateretur & ipse post mortem, quando iam defendere, vel melius interpretari sua dicta non posset. Ipse Theodori æmulos arguens dixit, Graue est enim insultare defunctis, vel si laici fuerint, ne dum illis qui in Episcopatu hanc vitam deposuerunt : & ipse temere credendus est, quòd postea Theodoro in Episcopatu mortem obeunti potuerit insultare, & non sicut oratus est, cedere Deo præscienti vniuscuiusque voluntatem, & cognoscenti qua-
B lis vnusquisque nostrûm futurus sit? Quis hoc de Cyrillo dicere audeat, nisi qui in eum voluerint non alienam prouocare, sed suam reuocare sententiam? Quod enim de illo forsitan alius dicere non auderet, ipse iam dixit, Quoniam hæc iustè audient, tametsi nolint, qui huiusmodi causas præbent. Et ideo non temerè credendus est contra suam sententiam causas huhuiusmodi præbuisse. Sed iam multipliciter, sicut promisimus, ostensum Auguste cognoscis, quoniam hæreticorum complices in euacuatio-
C nem magnæ synodi Calchedonensis, atque statutorum beati Leonis, Theodorum quoque Mopsuestenum Episcopum nimis audacter sub anathemate damnauerunt : & quòd incassum nituntur temeritatem suam nescio quo patrocinio beati Cyrilli defendere. Vbi simul aduertere potuit serenitas tua, quoniam hæc demonstrare quærentes, illa etiam tria, licet ex occasione, & aliò intenti, falsa esse docuimus: videlicet quod de ipso Theodoro dixerunt, quia Christum hominem tantummodo, non

etiam Deum credidit, & quia Trinitatem iuxta A
Sabellium denegauit, & quia euacuauit omnes in Christum factas prophetias. Et hæc quidem sufficere iudicamus eis, qui fideli ac pia intentione volunt cognoscere veritatem. Sed propterea dicemus & alia, quoniam satis non est ad contentionem, quod abundat ad fidem.

FINIS LIBRI TERTII.

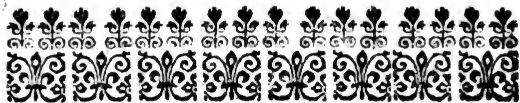

FACVNDI EPISCOPI HERMIANENSIS,

Pro defensione trium Capitulorum,

LIBER IV.

A VT NOVERINT aduersarij, quanta sit efficacia veritatis, quam sequi nemo nolens potuit effugere persequentem, concedamus eis Theodorum, Mopsuestenum Episcopum, in quibusdam scriptorum suorum capitulis à beato Cyrillo esse culpatum. nunquid, si etiam ab ipsis culpatus esset tantúmmodo, & non sub anathemate condemnatus, possent exemplo Cyrilli conuictionem veritatis eludere? Nam cùm ipse definiret, quia B cùm non sit in promptu persona, quæ culpæ supponatur, capitulorum redargutio sit incerta, & quòd graue sit insultare defunctis, vel si laici fuerint, nedum illis qui in Episcopatu hanc vitam deposuerunt, eo quòd iustissimum appareat prudentibus viris, cedere præscienti vniuscuiusque voluntatem, & cognoscenti qualis vnus- CAP. I.

quisque nostrûm futurus sit: quomodo, si aliquid A
postea contrarium diceret, eius ipsi putarentur secuti sententiam, quando in contrarium currentia sequi possibile nulli sit, & frustra se quisque confidat illo iudice vel teste purgari, à quo in vno eodemque facto, non ob aliud atque aliud, sed ob hoc ipsum, & defenditur & culpatur? Non igitur, etiam si B. Cyrillus aliud postea contra Theodorum scripsisset, isti rectè crederentur eius secuti iudicium, sed potiùs Calchedonensis Concilij quæsisse præiudicium viderentur. Nisi fortè sine vlla humanitatis consi- B
deratione respondeant, quòd auersandus sit Cyrillus, cùm insultare prohibet, non dicam admirabilibus viris, & maximam gloriam merentibus, quod ipse dixit, sed quod solùm sufficit, in Ecclesiæ pace defunctis: sequendus autem, cùm eos criminandos existimat. Quod si & hoc impudenti obstinatione dicant, quid dicturi sunt quòd eum non sequuntur in condemnatione sancti Ioannis Constantinopolitani, eiusdem Theodori condiscipuli, de quo tanta & talia locutus est, vt quod commemoramus sola nos C
excusare causæ necessitas possit? Rescribens quippe beato Attico, huius regiæ ciuitatis Episcopo, dicit: Legens literas à vestra reuerentia missas, cognoui nomen Ioannis in sacris dypticis scriptum. Interrogans autem inde venientes, cognoui non in ordine laicorum, sed in Episcoporum taxari. Præsciens autem, & apud me ipsum cogitans, si regulis sanctorum patrum, qui Nicæam conuenerunt, concinant qui hæc fecerunt, & paululum mentis oculum ad magnam

A illam congregationem eorundem ſanctorum "
patrum extendens, video omnem illam congre- "
gationē velut quibuſdam oculis abnuentem, & "
omni virtute prohibētem nos concurrere in hu- "
iuſmodi conſenſum. Qualiter autem ſacerdoti- "
bus Dei connumeretur, & induatur illorum ſor- "
tem, qui de ſacerdotio pulſus eſt? vel qualiter in "
ordine erit Pontificum, qui ab Eccleſiaſticis mu- "
ris excluſus eſt? Qui rurſus in conſequentibus
eiuſdem epiſtolæ dicit: Iube ex catalogo Epiſco- "
porum Ioannis nomen auferri. Si enim nihil hoc "
B eſſe arbitramur, non contriſtet etiam Apoſtolo- "
rum chorum traditor eis connumeratus. intro- "
ducto autem nomine Iudæ, vbi nobis Mathias "
ponitur? Si ergo nemo, excludens Mathiam, ſcri- "
bit Iudam in Apoſtolorum choro; maneat & "
ſeruetur rogo poſt beatæ memoriæ Nectarium "
ſecundus gradus beati Arſacij, vt non per vio- "
lentiam introductum huius nomen excludat "
beati memoriam. Item inferius dicit: Non igi-
tur connumeretur depulſus Iechonias cum Da- "
uid, & Samuele, & prophetis: neque quia ineptè "
C placuit Eudoxij cadauer in ſanctis locis depo- "
nere, ideo & nos profanum ſicut & ſanctum in- "
troducamus. Hæc amariſſima beati Cyrilli ver-
ba, Chriſtianis mentibus auerſanda, quæ contra
ſuauiſſimum Eccleſiæ patrem, melle attico dul-
ciorem, ſui oblitus Cyrillus effudit, non ſine
triſtitia coacti repetimus, quoniam cauſas
cum ſuis auctoribus iam ſepultas, in præiudi-
cium Calchedonenſis Concilij, reſuſcitare qui-
dam, & ad contentiones reducere voluerunt.
Nam quis memorare non horreat, quòd Cyril-

lus Ioannem, & quod eſt crudelius, iam defunctum, proh nefas! Iudam, Iechoniam, profanúmque vocare non trepidat, & eum conferens Eudoxio huius vrbis Ariano, ſicut fertur, Epiſcopo, ab Eccleſiaſticis muris dicit excluſum? Qui pro vnitate ſeruanda Eccleſiæ, quam dilexit, maluit ſuæ cauſæ ferre iacturam. Nam ſi eam vellet aſſerere, ſicut erat vitæ probabilis, & facundiæ ſingularis, habens etiam magnam gratiam populi Chriſtiani, cui pro maioribus ſuis meritis erat acceptus, & defenſionem ſedis Apoſtolicæ, ſine cuius erat iudicio condemnatus; facilè poſſet obtinere victoriam, quæ illum etiam fugientem eſt perſecuta poſt mortem. Sed metuens, ne abſolutus aliorum iudicio, per obſtinationem aduerſariorum ſuorum non reciperetur ab aliis; atque ita quibuſdam ei communicantibus, quibuſdam verò auerſantibus eius communionem, Eccleſia ſcinderetur, pro cuius vtilitate ſciebat ſe Epiſcopum factum: elegit conſultiſſimè, & admodum mirabili pietate, cathedram Epiſcopatus ſui relinquere; quàm vt per eius defenſionem vnica Chriſti diuideretur hereditas. Sed væ mundo à ſcandalis, per quæ Ioannes pro talibus meritis, Iudas, Iechonias, ac profanus dicitur, & Eudoxio Arriano Epiſcopo comparatur. Quale porrò illud eſt, quòd beatus Atticus nomen deceſſoris ſui Ioannis, non in ordine laicorum, ſed in Epiſcoporum, quaſi contra regulas ſanctorum patrum qui in Nicæa conuenerant, taxaſſe culpatur? & hinc aſſeritur inter laicos eum adſcribere debuiſſe, quòd non liceat ab Eccleſiaſticis muris excluſum

ſum

A ſum in ordine habere Pontificum : neque Iudæ traditoris nomen in Apoſtolorum choro introducere : ſiue Iechoniam cum Dauid & Samuel, & prophetis connumerare ? Quaſi verò, ſi Ioannes ab Eccleſiaſticis muris eſſet excluſus, & vt Iudas, atque Iechonias habendus, ipſorum patrum regulis conueniret, vt taxaretur vel in ordine laicorum. Quia verò non negatur Ioannes quocumq; ordine in ſacris diptycis interim debuiſſe taxari, ſufficienter & ipſius criminatoris ſui teſtimonio probatur, quòd nec ab Eccleſia-
B ſticis muris excluſus, nec Iudas, vel Iechonias dici debuerit, & profanus. Cùm autem, ſicut diximus, iſti nimij dilectores, & vltra modum Cyrilli ſequaces, non ſequantur eius exemplum in cauſa Conſtantinopolitani Ioannis ; quomodo in condiſcipulo eius Theodoro Cyrillum ſecuti exiſtimentur ? Intelligis igitur, Auguſte, quòd Eccleſiæ conturbatores euidentiſſimam conniuentiam ſuam, quam Eutychianis contra ſanctum Concilium præſtant, nequicquam exemplo beati Cyrilli obumbrare nitantur.
C Nam cùm ille Ioannem dicat profanum, & ab Eccleſiaſticis muris excluſum, iſti eum habent, ſicut habendus eſt, virum admirabilem, & maximam gloriam merentem : Theodorum verò cùm idem dicat virum admirabilem, & maximam gloriam merentem, iſti eum habere volunt profanum, & ab Eccleſiaſticis muris excluſum.

QVID etiam quòd, ſicut iam memorauimus, ita dicunt ab eodem Cyrillo reprehenſum eſſe Theodorũ, vt ſanctũ quoq; Diodorũ, magiſtrum CAP. II.

ipsius Theodori, pariter ab eo, & in eadem causa A
dicant fuisse culpatū? Si igitur auctoritatem Cyrilli secuti sunt Theodorum damnantes, quamquam dicere non audeant, quòd ille Theodoro anathema dixerit, cuius etiam scripta anathematizare prohibuit, quare tamen non Diodorum quoque damnauerunt? An quia ipse non est laudatus in Calchedonensi concilio, non eum iudicauerunt esse damnandum, Theodorum verò damnauerunt, quia & in epistola Ibæ, quam pronunciauit orthodoxam, & in decretis synodi orientalis, quæ approbauit idem Calchedonen- B
se concilium, inuenitur laudatus, vt auctoritatem ipsius concilij huius damnatione calcarent? Ita planè est, & hoc negare nullus sapiens potest. Nam priùs vtique, & ampliùs magistrum eius Diodorum damnarent, velut communis erroris auctorem. Verùm ego promere non omittam, qualecunque illud est, quod hîc videri potest eorum defensioni competere. Fortassis enim dicentes, Siquis non anathematizat Theodorū Mopsuestiæ, & eius dogmata, in eo quod adiecerunt, eósque qui aut similia ei sapuerunt, C
sanctum Diodorum intelligi voluisse dicentur. Sed cur, obsecro, si auctoritatem secuti sunt beati Cyrilli, magis & priùs Diodorus magister eius nominatus non est, vt ita saltem decerneretur, Si quis non anathematizat Diodorum, & eius dogmata, anathema sit, velut quibus malè Theodorum dicitur imbuisse: & deinde sequeretur, eósque qui aut similia ei sapuerunt, aut sapiunt. Nunc autem in Theodoro eius discipulo intentio aperta & manifesta diri-

A gitur, Diodorus verò non dinumeratur, vel si & ipse subintelligitur abdicandus. Deinde sic beatus Cyrillus in accusationem sancti Diodori aliquid scripsisse dicitur, vt nihil in eius defensionem scripsisse dicatur: in accusationem verò Theodori sic aliquid scripsisse dicitur, vt etiam in eius defensionem scripsisse monstretur. Clarũ est itaque, si videre velimus, quòd propterea, non denominato Diodoro, Theodorum cum suis dogmatibus, & eos qui ei non dicunt anathema, damnauerunt, quia laudatus est & in
B epistola venerabilis Ibæ, quam synodus pronunciauit orthodoxam; & in epistolis Orientalium patrum, quibus auctoritatem præcipuam detulit. Alioquin, si error consideretur, qui fuisse iactatur amborum, idem Diodori qui Theodori dicitur. Si persona magistri atque discipuli, aut solus, aut priùs nominatim condemnandus erat auctor erroris. Si auctoritas beati Cyrilli, Diodorus euidenter & sine ambiguitate culpandus; contra quem sic inuehi dicitur, vt pro illo non inueniatur alia Cyrilli sententia. Cur
C igitur aduersus Theodorum nimis, aduersus Diodorum nihil? Quis in hæc paululum cordatus attendens, non statim factionis hæreticæ dolos intelligat, quòd solus denominatus est in causa communi Theodorus; cùm si non vterque, sed alter eorum denominandus esset, Diodorum potiùs denominari deceret? Et idcirco frustra negatur, quod lucet omnibus, & luce clarius, vel si nolimus, apparet, quoniam vt hæc agerentur contra Theodorum, non Ecclesiæ opus erat iudicare de mortuo, sed

hæreticis potius Calchedonensi præiudicare A
concilio. Quod si dicunt, propterea se non ausos fuisse condemnare beatum Diodorum, quoniam, sicut & inferius ostendemus, optimum & maximum testimonium habet sancti Athanasij, & Petri atque Timothei Alexandrinorum antistitum, & Basilij Cæsariensis, & Ioannis Constantinopolitani, & Epiphanij Cyprij, & Episcoporum Ægyptiorum, qui in exilium relegati à Valente Imperatore fuerant, & Concilij CL. sacerdotum, qui cum ipso Diodoro in hanc vrbem contra Macedonium conuenerant, quibus B
tantis ac talibus Cyrillus non erat præferendus: omitto nunc respondere, quòd nec in causa Theodori solus Cyrillus tantis patribus, quorum & ille testimonio commendatur, præferri debuerit. Hoc vnum interim teneo, quoniam & ipsi docent, iusta ratione dictante, B. Cyrilli se iudicium reliquisse. Incipiamus itaque iam prædictorum venerabilium patrum testimonia recensere, quibus commēdatur Diodorus, quem cum Theodoro pariter & in eadem causa culpatum dicunt à Cyrillo, velut ea docentem, quæ C
Nestorius docuit. vt quia sine magistro suo, cum quo illi causa communis est, non potuit iustè Theodorus condemnari: cùm probauerimus Diodorum non esse damnādum, multo amplius manifestum fiat omnibas, pro solo præiudicio synodi Calchedonensis, iniquè Theodorum fuisse damnatum. Beatus igitur Athanasius ita memorato sancto Diodoro scribit. Domino meo filio, & amantissimo consacerdoti, Episcopo Tarsi Diodoro, Athanasius in domino salutem. Gra-

A tias domino meo, qui vbicunque suam doctrinam fundat, & maximè per filios proprios, qualem & te ipsum res ipsa demonstrat. Etenim antequàm scriberet vestra reuerentia, cognouimus quanta gratia facta est in Tyro per tuam perseuerantiam: & congaudemus tibi, quia per te cognouit & Tyrus rectum verbum pietatis. Et ego quidem occasionem assumens scripsi tibi, dilectissime & amantissime. Tu verò quomodo me scribente non rescripsisti, miratus sum. Itaque B non sis segnis scribere continuè: sciens quia sicut filius requiescere me facis patrem, & sicut præco veritatis superlætificas me. Et nihil contendas aduersus hæreticos, sed silentio verbositatem illorum supera, mansuetudine malitiam. Sic enim sermo tuus, sale conditus, habebit gratiam: illi autem apud omnium conscientiam culpabuntur. Quid hîc decernit vestra iustitia, serenissime Imperator? Æquúmne censetis, vt iste veritatis præco Diodorus, cui tantum congaudet vir doctus & bonus Athanasius, liuoris & inuidiæ nescius, quoniam per eius perse- C uerantiam rectum verbum pietatis Tyrus quoque cognouit, vt etiam hortetur eum scribere sibi continuè, & requiescere se in illo tamquam patrem dicat in filio, damnetur velut hæreticus, qui & ipse culpatus dicitur à Cyrillo? Durum nimis est, vt hoc de vestra æquitate credamus. Nam & ipsi præsumptores inquum esse viderũt. Si verò magister Diodorus condemnari velut hæreticus iustè non poterit, contra quem sic inuehi dicitur, vt pro illo non inueniatur alia Cyrilli sententia: quomodo in eadem causa,

vt ferunt, pariter accusatus, nisi in præiudicium A
synodi Calchedonensis, eius discipulus Theodorus, velut hæreticus damnaretur, contra quem sic inuehi dicitur, vt etiam pro illo inueniatur alia Cyrilli sententia? Petrus quoque, successor eiusdem sancti Athanasij, scribens Episcopis & presbyteris atque diaconis, pro vera fide in exilio constitutis dicit: Amor, quo,
„ circa vos in Christo gaudeo, non permisit pa-
„ tienter ferre: immò etiam scribens veluti non
„ scribens sum, & iterum ad scribendum com-
„ pellor. & infrà: Consiliatoribus igitur vobis in B
„ his quæ incurrunt vtor. & quid oportet me fa-
„ cere sic semper perturbatum, Timotheo diffa-
„ mante se ipsum Episcopum esse, vt per hoc
„ confidentiùs iniuriet, & paternas leges infrin-
„ gat? Voluit enim me anathematizare, & Basi-
„ lium Cæsareæ, & Paulinum, & Epiphanium,
„ & Diodorum Episcopos, & soli Vitali com-
municare. Ecce etiam Petrus, Athanasij successor, æquè nefarium ducit Basilium Cæsariensem, Paulinum Antiochenum, Epiphanium, & Diodorum Episcopos, tanquam propugnato- C
res fortissimos veritatis, anathematizare, & Vitali Antiocheno alteri, quem Apolinaris ordinauerat, communicare. Quis igitur istum Diodorum, quem cum Basilio, & Paulino, & Epiphanio, eiusdem fuisse doctrinæ, Petro iudicante cognouimus, vel si, vt ferunt, cum Theodoro culpatus à Cyrillo credatur, pro eius sententia existimet esse damnandum? Aut quis Theodorum sine ipso Diodoro, cum quo dicitur, vt discipulus, à Cyrillo culpatus, pro eius

A ſententia, & non pro ſynodi præiudicio, exiſtimet eſſe damnatum? Timotheus quoque, Petri ſucceſſor, qui cum ipſo Diodoro pariter aderat concilio in hanc ciuitatem regiam contra Macedonium congregato; ſic ei ſcribit: Domino " meo per cuncta honorabili, & ſanctiſſimo Epi- " ſcopo, & conſacerdoti Diodoro, Timotheus in " Chriſto ſalutem. Virtutem tuam, & vitæ per- " fectionem, & zelum rectæ & Apoſtolicæ tuæ fi- " dei, pro dignitate prædicare nequaquam potero, " etiam ſi nimium properauero. non enim æquan- " B tur ſermones & res. Vobis ex certo donatum eſt, " non ſolùm credere in Chriſtum Ieſum, ſed etiam " pro ipſo pati. Hanc tuam rectam & beatam cir- " ca Deum voluntatem, & indeclinabilem circa " pietatis myſterium conſcientiam, olim vobis in- " eſſe, & diuinus Papa noſter Athanaſius atteſta- " tus eſt veſtræ religioſitati, & nos ſuos diſcipulos " adduxit ad amandam tuam perfectionem, & " orare à Deo in multos annorum circuitus prę- " ſeruari veſtram vitam, ad vtilitatem Eccleſiarum " Chriſti. Perſpicis, vt exiſtimo, clementiſſime C Imperator (nam res omnino perſpicua eſt) cuius virtutis, & perfectionis, & zeli circa rectam & Apoſtolicam fidem Diodorus ſemper fuerit, quem cùm Theodoro culpatum ferunt à B. Cyrillo, & quomodo eius gloria ſimul cum ætate creſcebat. Laudatur adoleſcens ab Athanaſio, laudatur à Petro iam grauis, laudatur à Timotheo ſenex. Tota vita eius fuit in laudibus, & poſt mortem ab Athanaſij, Petri, Timothei ſucceſſore cum Theodoro dicitur accuſatus. Quis hoc poſſit æquanimiter ferre? quis patienter au-

dire? Sed ab his melius auertimur, vt meliora potiùs attendamus. Delectat enim me huius sancti viri Timothei verba repetere, quemadmodum & virtutem Athanasij consecutus, & sedem, cùm Diodoro diceret, Vobis ex certo donatum est, non solùm credere in Christum Iesum, sed etiam pro ipso pati; hoc quoque intulit dicens, Hanc tuam rectam & beatam circa Deum voluntatem, & indeclinabilem circa pietatis mysterium conscientiam, olim vobis inesse, & diuinus vir Papa noster Athanasius attestatus est nostræ religiositati; & nos suos discipulos adduxit ad amandam tuam perfectionem. in hoc dignum se probans Athanasij successorem, quòd eius testimonium non impugnans, adductus ab eo est ad amandum perfectionem Diodori, quem & ille dilexit, & ad orãdum Deum, vt in multorum annorum circuitus vitam eius conseruaret, ad vtilitatem Ecclesiarum Christi. Sed aliarum quoq; ciuitatum Episcopos transeuntes, quale etiam sanctus Basilius Cæsareæ Cappadociæ, Diodoro testimonium perhibeat, debemus aduertere: qui scribens ad Patrophilum Episcopum Ægensis Ecclesiæ dicit: Diodorũ autem velut nutrimentum B. Siluani ab initio accepimus, nunc autem diligimus & prædicamus propter gratiam verbi, quæ ei adest, per quam plurimi ad eum conuenientium meliores efficiuntur. Idémque scribens ipsi Diodoro dicit: Legi libros à tua honorabilitate transmissos, & secundo quidem admodum institi, non solùm propter breuitatem, vt pote qui sim circa omnia debilis, sed etiam quia variatur sententiis, & facilè eo discernuntur è contrario oppositiones, & ad eas responsiones;

A & eſt oratione ſimplex,& ſine vllo ſermonis cothurno: quod conuenire mihi viſum eſt Chriſtiani ſtylo, non ad oſtentationem, ſed ad vtilitatem hominum conſcribentis. Et infrà: Certum enim habeo, quòd qui tantum habes ſcribendi ſtudium, etiam alia ſcripturus es. Nam neque qui ſcribendi occaſiones generent, deſunt vobis: nobis autem ſuaue & amabile eſt legere veſtra ſcripta. Et pòſt pauca: Direxi autem nunc per lectorem maiorem codicem, primùm pertranſiens eum, ſicut mihi poſſibile fuit. B Minorem autem tenui, volens eum deſcribere, & non habens ad præſens aliquẽ velociter ſcribentium. nam vſque ad tantam paupertatem peruenerunt inuidioſa Cappadocum. Cùm verò iſtum Diodorum, quamquam dicatur cũ Theodoro, immò præ Theodoro, ſicut eius magiſter, fuiſſe culpatus, tamen quia ſic eum diligit ac prædicat vir ſanctus & doctus Baſilius, & quia ſic honorat propter gratiam Dei, per quam plurimi ad eum conuenientes meliores efficiebantur: & quia ſcripta eius legere ita ſuaue illi & C amabile fuit, vt etiam ea ſibi deſcriberet ad legendum; fautores hæreticorum cum ſuis dogmatibus nequaquam damnare præſumunt: multo minùs Theodorum, ob ea quæ ſuperiùs memorauimus, niſi in præiudicium ſynodi Calchedonenſis, cum ſuis dogmatibus damnare præſumerent. Agedum veniamus & ad illud os aureum Conſtantinopolitani Ioannis, quem Domnus Antiochenus Epiſcopus, ſicut in ſequentibus oſtendemus, diſcipulum Diodori fuiſſe teſtatur: in quo potiſſimum doctrina tanti

magiſtri ſuæ probitatis & virtutis dedit indi- A
cium,& cuius fecundum pectus copioſiore ſpei
ſatoris vbertate reſpondit,vt quantis ipſe quo-
que Diodorum præconiis extulerit aduertamus.
Nam ſic de illo in quodam ſermone locutus eſt.
» Sapiens iſte & fortiſſimus doctor, nuper infirmi-
» tate corporis expoſita,ſuper ſedem iſtam aſcen-
» dens,de me ſermonis fecit exordium,baptiſtam
» me Ioannem dicens,& vocem Eccleſiæ, & vir-
» gam Moyſi, & alia horum plurima de me dixit.
» Et ipſe quidem laudauit, vos autem adclama-
» ſtis. Sed ego procul ſedens, amariſſimè ſuſpi- B
» raui. Et pòſt aliquanta: Sic etiam Imperatores
» faciunt aliquotiens, & ſibi aptum diadema au-
» ferentes,filiorum imponunt capitibus: atque
» ita cùm viderint minus infantile caput, quàm
» corona eſt,cupiunt eis tantummodo imponere,
» quamuis incongruè, eo ipſo ſolùm ſatisfacien-
» tes animo ſuo: auferentes deinde,ſibimetipſis
» imponunt.Quoniam ergo & pater hic coronam
» ſibi competentem atque ſedentem nobis im-
» poſuit, & maior noſtro capite apparuit; ex no-
» ſtro eam capite detrahentes, aptam huius patris C
» capiti imponamus. Ioannis enim nomen apud
» nos, intellectus autem apud ipſum eſt:& appel-
» lationem quidē nos ſuſcipimus, philoſophiam
» autem ipſe poſſidet. Propter hoc & ipſius ap-
» pellationis iuſtior magis ipſe ſit hæres, quàm
» nos. Synonyma enim, non nominum commu-
» nio, ſed rerum cognatio facere conſueuit, & ſi
» nomina differant.Et infrà: Quia ergo indubitan-
» ter iſta eſt regula, & integra diffinitio ſynony-
» morum apud ſcripturam diuinam, age oſten-

A damus qualiter morem æmulatus eſt Ioannis «
ſapiens iſte noſter pater, vt cognoſcatis quoniã «
& appellationem illius iuſtè ipſe poſſidere de- «
bet. Non erat illi menſa, neque lectus, neque «
domus ſuper terram: ſed neque huic aliquando «
fuit. & huius rei nos teſtes ſumus, qualiter om- «
ne tempus aduixit, Apoſtolicam demonſtrauit «
vitam, nihil proprium habens, ſed à ſociis ſem- «
per nutritus, ipſe in oratione & doctrina verbi «
permanens prædicabat. Ille trans fluuium præ- «
dicabat in deſertis: & iſte trans fluuium aliquan- «
B do ciuitatem omnem edocens, ſalutiferam do- «
ctrinam docebat. Habitauit ille in cuſtodia, & «
capite diminutus eſt propter fiduciam, quã pro «
lege habebat. ſed etiam iſte ſæpiùs illa patria «
fraudatus eſt, propter fiduciam, quam pro fide «
gerit: ſæpiùs etiam capite diminutus eſt, propter «
eamdem cauſam, & ſi non reipſa, propoſito ta- «
men. Non enim ſufferunt veritatis inimici eius «
linguæ virtutem, decem milia ſemper præſtrue- «
bant inſidias, & ex omnibus eum liberauit Do- «
minus. Age itaque, iam linguam eius audiamus: «
C hanc ipſam, propter quam & periclitatus eſt, & «
ſaluatus. Illam linguam, de qua ſiquis dixerit, «
quod de terra promiſſionis dixit Moyſès, nulla- «
tenus peccat. quid ergo de illa dixit? terra fluẽs «
lacte & melle. hoc etiam de iſtius lingua di- «
cendum eſt, lingua fluens lacte & melle. Vt igi- «
tur lacte & melle ſaturemur, hic noſter iam «
quieſcat ſermo, & audiamus lyram & tubam. «
Quando enim ſuauitatem ſentio verborum, ly- «
ram appello huius vocem: quando verò forti- «
tudinem intelligentiarum, tubam quandam bel- «

» licam, & talem, qualem habebant Iudæi, cùm A
» Hiericho muros destruerent. Sicut enim tunc
» tubarum sonus, igne velocior super lapides ir-
» ruens, omnia consumebat: sic & eius vox, non
» minùs quàm illa tuba, super molimina hæreti-
» corum irruens, hoc est, disputationes illorum
» euertit, & omnem altitudinem extollentem se
» aduersus scientiam Dei. Quòd ne per nostram
» magis linguam, quàm per huius hæc dicamus,
» iam hic noster sermo quiescat, gloriam dantes
» Deo tales nobis tribuenti doctores. Hanc eloquentissimi Ioannis in Diodorum præcipuam B laudem, per quam nobis doctrinam eius commendauit & vitam, quamquam minùs decorem suum, pro necessitate ipsius interpretationis, vel etiam pro interpretis facultate, seruauerit, meis tamen longè imparibus verbis commendare superfluum puto. Hoc solùm nobis considerare sufficiat, quòd Ioannes eum baptistæ Ioanni conuersatione ac martyrio comparans, & suum nomen in illum transtulit, & coronam. Qui rursus in alio sermone de ipso suo magistro Dio-
» doro dixit: Non superfluè, sicut apparet, sermo- C
» nes prolixos expendimus. Sed enim in marty-
» rum celebratione commonemur etiam viui
» martyris vicini martyrio fluminis spiritualis.
» Viuus est enim iste martyr, & martyr, si quidem
» mortuus est sæpiùs proposito. Videte eius mem-
» bra mortificata, videte figuram circumferentem
» quæ sunt hominis, & sensum habentem Ange-
» licum. Et pòst aliquanta: Sed reuertamur ad mar-
» tyrem istum iterum, propter quem & ista dixi-
» mus, Quomodo itaque mortuus est mortificans.

A membra sua, & conculcans naturæ cupiditates «
in humano corpore, & Angelicam nobis demõ- «
strans vitam? Si autem vultis videre, quia & re «
ipsa mortuus est, recordamini illius temporis, «
quando bellum asperum aduersus Ecclesiam «
exsurrexerat, & exercitus mouebantur, & arma «
præparabantur, quando trans fluuium omnes «
congregabantur. Tunc ipse exiens, & velut tur- «
ris ante posita, vel scopulus quidam altus & ma- «
gnus ante alios stans, & contrariorum suscipiens «
fluctus & resoluens, in tranquillitate ceterum «
B corpus Ecclesiæ custodiuit, repercutiens tem- «
pestatem, & præstans nobis quietum portum. «
Hunc itaque viuum martyrem, ac sæpiùs martyrem, & mortificatione membrorum continuũ martyrem, solámque figuram circumferentem hominis, vitam verò Angelicam demonstrantem; quem etiam velut turrim in prælio, aduersus inimicos fidei stantem, & ingentem scopulum, Ioannes eius discipulus dicit, in quem contrariorum fluctus resoluerentur illisi; numquid iustum existimas, pie Princeps, talem retri-
C butionem laborum & certaminum suorum de Christi Ecclesia mereri, vt ab ea velut hæreticus excludatur? Non arbitror. Et tamen in præiudicium synodi Calchedonensis, idcirco iactatur exclusus fuisse Theodorus, quòd à Cyrillo sectator eius fuerit iudicatus. Sunt adhuc multa pro eodem sancto Diodoro magni Ioannis dicta, quæ ad alia properantes omittimus. Epiphanium quoque Cyprium, virum doctissimum, scimus scripsisse de hæresibus libros, in quibus & auctores earum, & causas diligenter exposuit:

& non ſolùm Diodorum velut auctorem alicu- A
ius hæreſis minimè denotauit, verùm etiam in
literis ſuis tali eum honore dignatus eſt, vt fi-
lium eum & diſcipulum & ſucceſſorem Heliæ,
aliorúmque prophetarum pronunciaret, & pro-
pinquam illis à Domino gratiam diceret con-
ſecutum. Vnde conueniens videtur, vt hoc ſicut
in aliis fecimus, ex epiſtolæ ipſius tenore mon-
» ſtremus. Domino meo honorabili fratri &
» conſacerdoti Diodoro, amabili Epiſcopo, Epi-
» phanius in domino ſalutem. Gratiam maiorem
» præſtans, quàm accipiens, petebat Dominus à B
» Samaritana aquam bibere, ipſe fons extans, iux-
» ta puteum ſedebat, & fatigatus ex itinere inue-
» niebatur, vt conſequenter præſenti ſermone, in-
» carnationis non excederet veritatem. Et pòſt
» paululum. Sed etiam eius diſcipuli & ſerui, à
» quibus aliquid petebant, magis eis dabant, quã
» accipiebant ab eis. & alloquebatur quidem He-
» lias, qui erat figura propriè Domini, & neceſſa-
» riorum quantum opus erat exigebat menſuram:
» ſuperabundanter autem replebat præbentem
» ſibi benedictionem, à vidua petens panem, per C
» occaſionem autẽ petitionis præſtans abundan-
» tiam benedictionis. ſic & tua honorabilitas no-
» ſtram exiguitatem petens, magis das, quàm ſu-
» mis. Subminiſtrans quidem tua ad Deum po-
» ſtulatio capſaci noſtro indeficientiam ex paruo
» præſtat, & hydriæ indeficientem ex paruiſſimo
» cumulum largitur. Petis itaque in principio e-
» piſtolæ tuæ, honorabilis, de lapidibus in rationa-
» li ſuperhumeralis ſacerdotis ſuper pectus Aaron
» diſpoſitis & inſertis, & eorum & nomina, & co-

A lores,& species, & loca, & ad pietatem ducentes ipsorum lapidum contemplationes,& vnusquisque lapis pro quali tribu ordinatus erat, & vnde inuentus est,& ex qua patria. Et,sicuti dixi, nobis quidem harum rerum difficilis fuit omnino,velut illi viduæ propter paupertatem, inuentio. Sed sicut illi per benedictionem miraculum contigit, & Samaritanæ pro aqua sensibili Domini mysterium reuelabatur : sic & nobis exiguis extantibus, sed nouo intellectu & noua cognitione,& noua ratione, abundantia B vndique effecta est, veluti ex magna imbrium effusione per orationem Heliæ,& aliorum prophetarum,quorum & filius & discipulus & successor existis,honorabilis, suscipiens propinquã illis hanc gratiam à Domino, & nobis per orationem attribuens. Non parui esset indicij,clementissime Imperator,vel si aliorum patrum testimonia defuissent, nullius auctorem hæresis extitisse Diodorum, quòd eum Epiphanius, vir sagacissimus, & in doctrina catholicæ fidei laudabiliter diffamatus, non memorauerit inter C hæresiarchas, quando neque illos qui ante aduentum Domini nouas doctrinas instituerunt, omiserit. Cùm ergo tanta fuerit industria eius, atque scientia,vt antiquos etiam, qui temporibus Iudæorum noua docuerunt, hæreticos non taceret,quomodo præsentem Diodorum magistrum Theodori præteriret, si nouæ doctrinæ, quam Nestorius secutus est, fuisset inuentor? Super hæc autem adiicimus etiam Episcoporum Ægyptiorum,qui in Diocæsarea exulabant sub Valente Imperatore, magnum pro sancto

Diodoro teſtimonium. Nam cùm aduerſus A
Apolinarem ſcriberent monachi in Nitria conſtituti, hæc poſt aliquanta dixerunt. Mirabilis
„ verò Apolinarius tales literas ex nomine noſtro
„ ſuſcipiens, ſuſcipiens etiam & propriam epiſto-
„ lam in nomine Adelphi & Iſidori, iuxta votum
„ ſuum, in tantum nos contempſit, vt ipſe poſtea
„ auderet ſuis literis accuſare irreprehenſibilem
„ & religioſiſſimum Archiepiſcopum Antiochiæ
„ Paulinum, qui ſemper communicauit ter bea-
„ to Papæ noſtro Athanaſio, & omnibus in occi-
„ dente orthodoxis Epiſcopis. Nobis autem ex B
„ acceptione talium literarum commotis, & ha-
„ bentibus de accuſato, vel hæreſis, vel ſchiſma-
„ tis ſuſpicionem, ſæpè volueramus illi reſcribe-
„ re. Sed dum hæc aguntur, ex diſpenſatione Dei
„ demonſtratæ ſunt nobis & inſcriptæ eius diſ-
„ poſitiones & diffinitiones de fide, conſonantes
„ eis quæ antea multi venientes ad nos de ipſo
„ nobis Apolinario dixerant, habentes ſe non re-
„ ctè de incarnatione ſaluatoris. Ad hæc etiam &
„ alias literas, in quibus accuſauit venerabilem
„ Archiepiſcopum Cypri Epiphanium orthodo- C
„ xum, & communicantem ſemper beatiſſimo
„ Papæ noſtro Athanaſio. Adhuc etiam & ſan-
„ ctiſſimum Tarſenſem, & communicantem ſi-
„ militer beato Papæ noſtro Athanaſio, & noſtrũ
„ ipſorum Epiſcopum, Diodorum abiudicauit in-
„ iuſtè per proprias literas, ſi non abſtinuiſſet à
„ communione antedictorum orthodoxorum E-
„ piſcoporum Paulini & Epiphanij. His etiam
conſideratis, quæ confeſſores iſti loquuntur,
confiteri debemus, condemnandum non eſſe
Diodorum,

A Diodorum, quem videmus à talibus & pro talibus adiudicatum. Non enim decet Apollinaris hæresiarchæ nos inueniri socios, vel irreprehensibili & religiosissimo Paulino Antiochiæ, & venerabili Episcopo Epiphanio Cyprio contrarios: vt eius memoriæ non communicemus, velut hæretici, qui propterea condemnatus est ab hæretico, quòd non abstinuisset à communione antedictorum orthodoxorum. Accedit etiam nostræ considerationi auctoritas Concilij CL. Episcoporum, in hanc regiam ciuitatem cōtra Macedonium congregatorum, inter quos
B erat sanctus iste Diodorus. Accedat quòd in Ecclesiæ pace, plenus dierum, cum gloria magna defunctus est. Et nimis audax profectò videbitur, vt contra horum omnium auctoritatem, talis ac tantus Ecclesiæ doctor, pro Cyrilli querelis anathematizetur, velut hæreticus. quod & istos iudices mortuorum considerasse credendum est. Sed cùm pro iisdem querelis, vel si verum sit, non nisi priùs excluso magistro Diodoro, excludi eius discipulus possit: quomodo
C ab istis solus Theodorus non ad euersionem synodi Calchedonensis credatur exclusus? Hieronymus quoque noster, vir admodum doctus, qui etiam tantæ fuerat lectionis, vt omnes, aut pene omnes, siue in Græco, siue in Latino eloquio diuinarum scripturarum tractatores legeret, scripsit librum, cuius est titulus De viris illustribus, in quo non solùm catholicos, sed etiam hæreticos memorauit, qui de scripturis sanctis in vtraque lingua aliquid conscripserunt. non tacuit qui hæresum fuerint conditores, quiue asserto-

res, vel qui etiam à quibuſdam vt hæretici ac- A
cuſarentur, aliis contrà defendentibus: qui tamen ſanctum Diodorum nec in ſuſpicionem
» hæreſis veniſſe retulit, de quo ſic ait: Diodorus
» Tarſenſis Epiſcopus, dum Antiochiæ eſſet preſ-
» byter, magis claruit. Extant eius in Apoſtolo
» commentaria, & multa alia, ad Euſebij magis
» characterem pertinentia: cuius cùm ſenſum ſe-
» cutus ſit, eloquentiam imitari non potuit pro-
» pter ignorantiam ſæcularium literarum. Conſonat autem hic ſermo B. Hieronymi, quo refert
eloquentia minorem Diodorum fuiſſe, verbis B
quæ memorauimus B. Baſilij, quibus eidem Diodoro ſcribens de libro quem ei miſerat dixit, Quia variatur ſententiis, & facilè in eo diſcernuntur è contrario oppoſitiones, & ad eas reſponſiones. & eſt oratione ſimplex, & ſine vllo ſermonis cothurno: quod conuenire mihi viſum eſt Chriſtiani ſtylo, non ad oſtentationem, ſed ad vtilitatem hominum ſcribentis. Et abundauerant quidem nobis, ad demonſtrandum quod propoſuimus, iſta quæ dicta ſunt. Ve-
rùm quia nihil debemus, vel gloriæ ipſius B. C
Diodori, vel cauſæ cognitioni minuere, qualiter etiam prædeceſſores veſtri religioſi principes, Gratianus, Valentinianus, & maior Theodoſius, ei fuerint atteſtati, omittendum eſſe non credimus. qui quum ſcriberent ad Auxonium Proconſulem Aſiæ de reſtituendis Eccleſiis, ita poſt
» aliquanta dixerunt: Soli illi habeant Eccleſias,
» qui communicant Nectario Conſtantinopoli-
» tano, & Timotheo Alexandrino, & Pelagio Lao-
» diciæ orientis, & Diodoro Tarſi, & totius Con-

A cilij ſub Vicario Aſiæ conſtituti, & Amphilochio «
Epiſcopo Iconij, & Optimo Antiochiæ. In Pon- «
tico verò concilio, Helladio Epiſcopo Cæſareæ, «
& Epiſcopo Melitinæ Otreio, & Gregorio Nyſ- «
ſeno, & Terentio Scythiæ, & Martyrio Marcio- «
politano. Qui verò & eandem fidem non hono- «
rant, veluti hæretici ab Eccleſiis excludantur, & «
nunquam deinceps ad eas reuertantur. Opor- «
tet enim vndique poſt hanc legem purgatam «
eſſe apud omnes Chriſtianorum religionem. «
Cùm igitur iſti religioſi principes hoc eſſe cer-
B tum indicium ſtatuerint, vt ſi quis non communicaret B. Diodoro, eadem quæ Theodorus ſentienti, hęreticus haberetur: qua nunc ratione ſtatutum eſt, vt ſi quis Theodorum Mopſueſtiæ, & eius dogmata, eoſque qui aut ſimilia ei ſapuerunt, aut ſapiunt, non anathematizat, hæreticus habeatur? Quia verò Diodorus, veritatis maximus prædicator, in virtute Dei per arma iuſtitiæ, à dextris & ſiniſtris, Apoſtolo docente belligerare didicerat: attende quæſo, clementiſſime Imperator, quemadmodum per gloriam &
C ignobilitatem, per infamiam & bonam famam, forti ſemper & animoſa intentione cucurrerit. Nam ſicut ab Eccleſiæ doctoribus ſemper approbatus eſt, & ab hæreticis accuſatus, ita etiam ſemper à religioſis principibus laudatus, & vituperatus ab impiis inuenitur. Iulianus etenim Chriſto perfidus Imperator, ſic Photino hæreſiarchæ aduerſus Diodorum ſcribit: Tu quidem, «
ô Photine, veriſimilis videris, & proximus ſal- «
uare, benefaciens nequaquam in vtero inducere «
quem credidiſti Deum. Diodorus autem Na- «

» zaræi magus, eius pigmentalibus manganes a- A
» cuens irrationabilitatem,acutus apparuit ſophi-
» ſta religionis agreſtis. Et poſt paululum: Quòd
» ſi nobis opitulati fuerint dij & deæ, & muſæ
» omnes, & fortuna; oſtendemus infirmum &
» corruptorem legum, & rationum, & myſterio-
» rum paganorum, & deorum inferrorum; & il-
» lum nouum eius Deum Galilæum, quem æter-
» num fabulosè prædicat, indigna morte & ſepul-
» tura, denudatum confictæ à Diodoro deitatis.
» Sicut autem ſolent errantes conuicti fingere,
» quòd arte magis quàm virtute vincantur, ſe- B
» quitur dicens: Iſte enim malo communis vtili-
» tatis Athenas nauigans,& philoſophans impru-
» denter,muſicorum participatus eſt rationem,&
» rhetoricis confectionibus odibilem adarmauit
» linguam aduerſus cæleſtes Deos, vſque adeo
» ignorans paganorum myſteria, omnemque mi-
» ſerabiliter imbibens, vt aiunt, degenerum &
» imperitorum eius Theologorum piſcatorum
» errorem. Propter quod iam diu eſt quòd ab ipſis
» punitur diis. Iam enim per multos annos in pe-
» riculum conuerſus, & in corruptionem thoracis C
» incidens, ad ſummum peruenit ſupplicium.
» Omne eius corpus conſumptum eſt. nam ma-
» læ eius conciderunt, rugæ verò in altitudinem
» corporis deſcenderunt. quod non eſt philoſo-
» phicæ conuerſationis indicio, ſicut videri vult
» à ſe deceptis,ſed iuſtitiæ pro certo, deorúmque
» pœnæ,qua percutitur competenti ratione,vſque
» ad nouiſſimum vitæ ſuæ finem aſperam & ama-
» ram vitam viuens,& faciem pallore confectam.
Sanctorum teſtimoniis patrum in Epiſcopis

A Epiſcopi ſuprà cognouimus, quorum iudicium ſequi debeamus in cauſa Diodoro Theodoróque communi, vtrum Athanaſij, Petri, Timothei, Baſilij, Ioannis, Epiphanij, atque Ægyptiorum Epiſcoporum apud Diocæſaream pro vera fide exulantium, & Conſtantinopolitani concilij, nec non doctiſſimi viri Hieronymi, an Apollinaris & diſcipulorum eius, qui neque ſi catholici fuiſſent, tantis præferri debuerant. Nunc ex principibus principes cognouerunt, quorum magis in eadem Diodori atque Theo-
B dori cauſa iudicium debeant ſequi: vtrum Gratiani, & Valentiniani, & maioris Theodoſij, an Iuliani apoſtatæ ſacrilegi, qui propterea Photinum veriſimilem, & ſaluti proximum dicit, quòd non, vt Diodorus, in vterum induceret quem crediderat Deum. Quis autem ferat, accuſatum à Iuliano Diodorum, quòd Deum natum de virgine fateretur, accuſari etiam à Chriſtianis, tanquam hoc negauerit? vel quis audiens Iulianum Diodoro comminantem, quòd Ieſum Galilæum Deum æternum
C prædicaret, quem mortuum & ſepultum negare non poterat, & dicentem propterea illum puniri à ſuis diis ſummo ſupplicio, quòd miſerabiliter imbibens Theologorum piſcatorum errorem, talia prædicaret: à Chriſtianis quoque iudicet abdicandum, velut qui Ieſum Galilæum hominem tantùm, non etiam Deum eſſe crediderit? Hanc itaque fautoribus hæreticorum proponimus optionem, vt aut eligant imitari venerabiles patres, & religioſos principes, & cum eis Diodorum & Theodorum pro-

bent: aut si Apollinarem magis,& eius discipu- A
los,atque Iulianum deligent sequi, non saltem propter aliud Diodorum culpent, nisi propter quod eum Apollinaris & eius discipuli, atque Iulianus,crediderunt esse culpandum. Quòd si culpare non possunt Diodorum, quia Iesum Nazaræum,quem in duabus naturis Deum credidit, in vterum induxit, ipsum dicens æternum, quem sepultum & mortuum: quomodo iustè Theodorum eius discipulum damnare potuerunt? Eandem enim amborum causam, & vnam accusationem fuisse testantur ambo- B
rum. Proinde vel serò desinant Theodorianos vocare, qui tantorum patrum testimonium secuti sunt, vt Diodorum minimè condemnare præsumerent. Cæterùm nimium duri & obstinati cordis est, nec approbantibus Diodorum, consequenter etiam Theodorum nec reprobantibus, credere, vt eos nec sicut laudati sunt à sanctis patribus laudent, nec propter quod damnati sunt à sacrilegis damnent. Verùm ecce sicut probas, serenissime Imperator, etiam si demus eis, vt volunt, C
Theodorum Mopsuestenum Episcopum à beato Cyrillo fuisse culpatum, nemini vel parum intelligenti videbitur, quòd vt eum sub anathemate condemnarent, ipsius beati Cyrilli iudicium secuti sunt, quod in sancto Ioanne Constantinopolitano eius condiscipulo, & magistro Theodoro spernunt: sed potiùs quia præiudicium Ecclesiæ quæsierunt, vt eius condemnatione sancta synodus Calchedonênsis, quæ neque ipsum, neque laudatricem eius e-

A pistolam condemnauit, Nestoriana fuisse videretur.

Hoc est autem mirabile, vt postquàm horum condemnationem fecerunt, dicerent quòd Ecclesiam Romanam consulerent, & sententiam Vigilij eius præsulis expectarent: cui, quantum ad illos attinet, non permiserunt censere quod senserit, antè statuentes, vt si quis Theodorum Mopsuestiæ cum suis dogmatibus, & epistolam venerabilis Ibæ non anathematizat, fiat anathema. Sed ecce iam veniens ex itinere quod ei videbatur edixit, & facti huius auctori correctionem tumultuariè suæ transgressionis indixit: & nisi citiùs quod malefactum est auferatur, etiam vindicaturum se esse prædixit, protestans & dicens cum Apostolo Timotheo: *Ne fortè quum venero, non quales volo inueniam vos, & ego inueniar à vobis qualem me non vultis.* Propter quod & de vestra clementia, summis precibus, summóque adnisu, per suos legatos petit, sicut eum venientem diuersæ prouinciæ contestatæ sunt, ne patiamini stare quod factum est. Tale siquidem ipsius facti crimen esse iudicauit, vt illo doctoris gentium testimonio duceret arguendum, quod discipulo Timotheo scribens dicit: *Depositum custodi, deuitans profanas vocum nouitates, & oppositiones falsi nominis scientiæ, quam quidam promittentes, circa fidem exciderunt.* Quid ergo adhuc quæritur, vtrum contra fidem, & synodum Calchedonensem factum fuerit, quod dolemus, quando ille, cuius dicebatur expectari sententia,

Margin notes: Cap. III. (beside "Hoc est autem"); B (beside "nere quod ei"); 2. Cor. 12. 20. (beside "stolo Timotheo"); C (beside "sunt, ne patiamini"); 1. Tim 6. 20. (beside "scribens dicit").

profanas vocum nouitates, & oppositiones falsi A
nominis scientiæ, quam quidam promittentes
circa fidem exciderunt, in ipsius facti auctoribus
iudicauerat arguendas? Denique B. Dacium
Mediolanensium Episcopum, quem hinc reuersum in Sicilia se vidisse perhibuit, & alios
consacerdotes suos, sed & venerabilis memoriæ Stephanum diaconum, quem Romanæ Ecclesiæ, cui per Dei gratiam præsidet, hîc habuit
responsalem, & per multos Ecclesiæ filios approbauit, quòd se pro hac causa à venerabilis Mennæ, huius regiæ ciuitatis Episcopi, communione B
suspenderit, & eos qui ei communicauerant
sub debita satisfactione susceperit. Quod non
faceret, nisi contrarium synodo Calchedonensi,
quod factum est, sicut & alij, iudicaret. Non
autem solos, quos memorauimus, sanctos &
venerabiles viros hoc secum iudicasse monstrauit, quando non tacuit, quòd Romana
quoque vniuersitas egredientem, quòd venientem Africa etiam, atque Sardinia, quamquam
non per eas transierit, per ipsius tamen consiliarium publica eum contestatione pulsauerint, sicut Hellas & Illyricus prouinciæ, C
per quas venit, vt nullatenus nouitati quæ
facta est acquiescat. Non ergo ciuilis hæc
causa credenda est, nec talis, quæ pro Ecclesiarum pace ferenda sit, sed quæ meritò
iudicetur contra ipsius catholicæ fidei statum hæreticorum surreptione commota, pro
qua pars maxima orbis Christiani, quæ potuit,
primum inter primos Christianos sacerdotem publica contestatione pulsauit. Et Ro-

A mana quidem vniuersitas, atque Africa, priusquam ipsius Romani Antistitis acceperimus epistolam, non paruo iam cognoueramus indicio, quid de huius facti nouitate sentirent. Nam venerabiles Pelagius & Anatolius, Romani diaconi, debitam officio suo & loco sollicitudinem pro Ecclesia Dei gerentes, laudabilis in Christo memoriæ Ferrando Carthaginensi diacono scripserunt, vt habito de hac causa diligenti tractatu, cum reuerendissimo eiusdem Ecclesiæ Carthaginensis Episcopo, vel aliis, quos
B & zelum fidei, & diuinæ scripturæ sciret habere notitiam, consulentibus responderet, quid obseruandum in commune omnibus videretur. In ipsa verò consultationis epistola non tacetur, quòd hæc immissione Acephalorũ, quos, vt diximus, semieutychianos significantiùs appellare possumus, contra Calchedonense concilium, & decreta Papæ Leonis, mota fuerint per eos, qui sub nomine catholico ipsorum parti studium præbent. Sed & ille qui consultus fuerat rescribens interrogantibus, retractandam non
C esse docuit epistolam, quam vniuersalis synodus approbauit. quoniam si fieret, non ipsius tantùm, sed omnium Conciliorum statuta deducerentur in dubium.

VERVM hoc insolitum non est, vt vel Apostolica sedes temeratores paternæ sententiæ, tanquam excedentes à fide corriperet, vel incontaminati quique, & ab hac præsumptione penitus alieni, contestatione publica de tali facto quererentur, & pronuntiarent, quòd si hoc semel admissum fuerit, non tantùm Calchedonensis, CAP. IV.

ſed omnium Conciliorum definitiones conſtare A
non poſſint. Illud eſt inſuetum, illud mirabile, illud in quo magna vis veritatis apparet, quod ipſos quoque præſumptores internis conſcientiæ ſtimulis fateri coëgit, ad deſtructionem ſynodi Calchedonenſis hæc fuiſſe compoſita. Nam primus confirmator eorum Mennas Conſtantinopolitanus Epiſcopus, cùm adhuc cunctaretur ſcripto, ſicut præceptum fuerat, eis præbere conſenſum, contra ſynodum Calchedonenſem fieri proteſtatus eſt. Sed & poſtea quàm cõſenſit, à prædicto venerabilis memoriæ Stepha- B
no Eccleſiæ Romanæ diacono, & apocriſario conuentus, cur priori ſententiæ ſuæ contrarius, acquieuiſſet his quæ antè culpauerat, & de quibus ſe nihil acturum ſine Apoſtolica ſede promiſerat, ſub ea ſe conditione ceſſiſſe, & iuratum ſibi fuiſſe reſpondit, quòd chirographum ſuum reciperet, ſi hæc Romanus Epiſcopus non probaret. In quo ſatis oſtendit, de iudicio ſe potiùs humano, quàm diuino eſſe ſolicitum. Sed numquid, vel ſi propriam manum Romano Epiſcopo
non probante recipiat, nihílque illi quod metuit C
de iudicio humano contingat, ideo ſententiam Dei iudicis atque vltoris effugiet? Nunquam hoc ei alterius ſecreta iuratio, ſed ſola correctio ſua præſtabit. Semel Deo iurauimus, Imperator, quum baptizandi in morte filij eius ſpopondimus nos fidei, qua ſaluati ſumus, cuſtodire depoſitum. Aduerſus hanc igitur dare vel accipere iuramentum, magnum periurij crimen eſt. Nam ſi nimis terribile creditur, cùm ita ſecum homines fœdus ineunt in iuſiurandum, vt ali-

A quos inter pacta baptizari faciant: quid de illo iuramento credendum est, in quo sumus cum Deo depacti, & nos qui iurauimus baptizati? Sed & ipsam tanti mysterij quæso consideres actionem. quemadmodum lauacro regenerationis abluendi, in conspectu Dei, & sanctorum Angelorum stemus, occulta dedecoris Ecclesia teste damnantes. Nihil ibi obtectum, nihil absconditum fuit. expoliato denique corpore, magnum illud fidei percepimus, & seruare spopondimus sacramentum: & non sola B voce, verùm etiam totius habitu corporis, profitemur exuisse nos hominem veterem cum actibus suis. Cur itaque nunc actum, cui renuntiauimus, veteris hominis resumentes, nescio quid extraordinarium in operto de ipsa fide paciscimur, Ecclesia ignorante, quæ testis fuit, quando nos illam simpliciter seruaturos palàm & nudi iurauimus? Quis porrò auctoritatem contemnere possit istorum? quis dubitet talium sequi sententiam, videns quoniam liberè ab eis, & intrepidè veritas prædicatur? C Zoilus quoque Alexandrinæ vrbis antistes, cùm Romanum Episcopum venire cognosceret, obuiam illi ad Siciliam misit, conquerens necessitate se ad ipsius decreti affirmationem fuisse compulsum: quod hîc ei, postquàm venit, idem Romanus Episcopus in facie palàm, nobis quoque inter alios præsentibus, exprobrauit. Necnon & Effremius Antiochenus, cùm primùm ei mandaretur, vt hoc etiam ipse rescribendo firmaret, consentire noluit. At postquam

ei denunciatum est, quòd excludendus esset, nisi A
faceret, sui potius honoris, quàm veritatis, dilector inuentus est. Quid etiam Petrus Hierosolymitanus? nonne publica notitia refert, quoniam conueniente ad se multitudine monachorum, iuratus pronuntiauit, quòd siquis eidem decreto nouitio consentiret, contra Calchedonense concilium faceret? nec tamen se ab eius consensione suspendit. Hoc autem, velut hæreditarium; de præuaricatione primæ illius mulieris cognoscimus esse contractum, quæ priùs interdictum sibi fuisse respondit, ne de ligno quod erat in me- B
dio paradisi comederet, & postea quod ipsa illicitum pronunciauerat vsurpauit, ac viro vt comederet persuasit. Et quid dicemus ad hæc? nisi
Luc. 18. 8. quod ipse Dominus dixit: *Verumtamen veniens filius hominis putas inueniet fidem in terra?* Iam verò de aliarum ciuitatum Episcopis quid loquamur, qui & cùm scribere compellerentur, palàm reclamauerunt contra magnam synodum fieri: & post subscriptionem, memorato Stephano Romano diacono libellos dederunt, sedi
Apostolicæ transmittendos, confitentes in eis C
quòd à Constantinopolitano Episcopo coacti subscriberēt, qui si à vestra pietate quærātur, poterunt & apud vos nostris assertionibus attestari. Vnde non solùm ipsi qui hæc fecerunt, sed & illi etiam qui facientibus communicando consentiunt, de ignorantia semetipsos excusare non possunt, & frustra dissimulant, frustra se dicunt nescire quod factum est, siue lucra temporalia diligentes, siue gratis suas animas negligentes. Cui enim non sufficiat, ad cognoscendum causæ

A meritum, sola confessio transgressorum, & verbis publicè facta, & libellis exposita? Manifestos habent errores eorum, qui verisimilibus argumentis, quasi constanter sua errata defendunt; & iste illis incognitus esse potest, auctorum suorum confessione damnatus? His omnibus accedit & confessio Domitiani Galatæ, Ancyrensis olim Episcopi, quem confessum diximus, quòd eius complices Origeniani ad Ecclesiæ conturbationem ista moliti sunt. Nam in libello quem ad Vigilium scripsit, conquerens de his, qui con-
B tradicebant dogmatibus Origenis, asserentis animas humanas ante corpora in quadam beata vita præextitisse, & omnes quæ fuerint æterno supplicio destinatæ, in pristinam beatitudinem, cum diabolo & angelis eius restitui; dicit etiam hæc. Prosiluerũt ad anathematizandos sanctissi- « mos & gloriosissimos doctores, sub occasione « eorum, quæ de præexistentia & restitutione mo- « ta sunt, dogmatum, sub specie quidem Orige- « nis, omnes autem qui ante eum, & post eum « fuerunt sanctos anathematizantes. Hi verò qui «
C proposuerant huiusmodi dogma defendere, id « implere nullo modo voluerunt: sed talem re- « linquentes conflictum, conuersi sunt vt moue- « rent aduersus Theodorum, qui fuit Mopsueste- « nus Episcopus, & moliri cœperunt quatenus « anathematizaretur & ille, ad abolitionem vt « putabant eorum, quæ contra Origenem mota « constituerant. His autem consideratis, clementissime Imperator, quis nòn intelligat, quoniam si Ecclesiarum primates, quorum confessiones memorauimus, pro veritate constarent, facilè

de vobis possent obtinere ne fieret, quod fru- A
stra se non voluntate fecisse causantur. Quasi verò propter hoc tantùm ordinati sumus Episcopi, vt ditemur principum donis, & cum eis inter maximas potestates consedeamus, tanquam diuini sacerdotij priuilegiis fulti: sicubi autem fallaciis malignorum, quæ nullis temporibus defuerunt, aliquid eis inter tantas reipublicæ suæ curas subreptum fuerit, quod Ecclesiæ Dei præiudicet, vel Ecclesiæ pacem turbet; non eis debeamus pro ipsorum salute quæ sunt vera suggerere, & si B
necesse fuerit religionis auctoritate resistere, ac patienter offensionem quoque illorum, si acciderit, sustinere. Et vbi erit illud propheticum: *Loquebar in testimoniis tuis in conspectu regum, & non confundebar?* Nisi fortè pastores, quidem ad lac & vellera ad auertendas verò luporum insidias, & tuenda ouilia, desertores. Quid enim iam passi fuimus, vel quid pati ab Imperatore Christiano timuimus, pro eiusdem fidei, quam tenet, defensione certantes? Enimuerò dici forsitan ab aliquo posset, quòd C
spiritus quidem promptus, caro autem infirma, diu cruciatus ferre non potuit: vt prona sit indulgentiam succumbentibus tribuere, vniuscuiusque conscientia suî fragilitas. Solet enim de humanis cordibus, pro deuotione sui fidelis exordij, si non perseueret vsque in finem, veniam pusillanimitas impetrare. Sed in hac causa quid tandem potest excusationis obt[...]di? Præsertim cùm vestra clementia, sui cognomenti non immemor, in ipsis quo-

Psal. 118. 46.

A que contradicentibus ſibi hæreticis nihil egerit inclementer. Siquid igitur ob hanc cauſam aliquis pertulerit, illorum magis eſt inuidioſis ſuggeſtionibus imputandum, qui diſſimulantes ab aliis, vnum ſibi ſolum contradicere querebantur. Quaſi verò non ſtatim, vt meditatio facti huius innotuit, Chriſtianæ plebis offendit auditum, vt vnus hoc voluiſſe facere diceretur, tanquam magnæ & ſingularis eſſet iuſtitiæ, non condemnare tot venerabiles, qui contra Calchedonenſe concilium hoc fieri cognouerint, palámque deteſtati

B ſunt. Qui tamen ſubſcripſerunt diffinitionibus libri, in quo dictum eſt, Siquis dicit, hæc nos ad « abolendos aut excludendos ſanctos patres, qui « in Calchedonenſi fuere concilio, dixiſſe, anathe- « ma ſit. atque ita ſemetipſos anathema fecerunt, « qui dicentes aduerſus ſanctos patres, qui in Calchedonenſi fuere concilio, hæc eſſe conſcripta, adſenſerunt, vt ſi quis hoc dicit, fiat anathema. Quòd ſi hoc etiam nō fuiſſet, numquid inter canones atque ſtatuta, quibus de rebus diuinis decernitur, haberi debet, vt ſiquis de conſcriptore,

C quicumque ſit aut dicatur, illius libri aliter crediderit, quàm vult ipſe conſcriptor, anathema ſit velut hæreticus, cùm ſi videbatur ita decerni ac dici debuerit, vt anathema fieret, ſiquis ad abolēdos aut excludendos ſanctos patres, qui in Calchedonenſi fuere concilio, eis quę in memorato libro dicta ſunt vteretur. Nunc autē, ne quis talibus dictis reſiſteret, omnibus interdicitur queri: vti verò eis ad excluſionē ſanctæ ſynodi, nulli negatur. Verùm quia, ſicut prædixeramus, tā epiſtolam venerabilis Ibę, & Theodoreti ſcripta, quàm

Theodori eiúsque dogmata in præiudicium synodi Calchedonensis probauimus esse damnata: illud etiam, quod secundo partitionis loco promisimus, hoc volumine terminato iam debemus ostendere. Quoniam frustra negatur eandem epistolam à synodo fuisse probatam: sed Eutychiani, vt nobis illuderent, hoc mendacium per suos seminauere fautores. A

FINIS LIBRI QVARTI.

FACVNDI

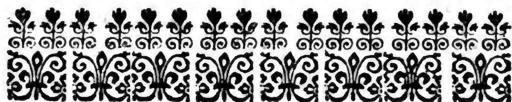

FACVNDI EPISCOPI HERMIANENSIS,

Pro defensione trium Capitulorum,

LIBER V.

A INTENDE nunc, Auguste, quàm manifesta & multiplici ratione hoc etiam demonstretur, quod sequenter me demonstraturum esse promisi, quoniam hæreticorum fautores aperto mendacio nos decipere voluerunt, vt dicerent epistolam venerabilis Ibæ à concilio Calchedonensi non fuisse susceptam. Vbi dum recitaretur, ex præcedentibus gestis, apud reuerentissimos Photium, & Eustachium, atque B Vranium Episcopos habitis, quæ contra memoratum Episcopum Ibam protulerat Theophilus diaconus, qui eius aduersarius existebat, considentibus Episcopis, talis est data sententia: Cognouimus ex sententia reuerentissimorum Episcoporum, Ibam reuerentissimum Episcopum innoxium demonstratum. Le- CAP. I.

M

» cta enim eius epistola, cognouimus eum esse or- A
» thodoxum, & ob hoc decernimus, & honorem
» ei Episcopatus, & Ecclesiam, de qua iniustè & absens expulsus est, instaurari. Vides quomodo nobis hæretici per suos satellites voluerunt illudere, vt hanc epistolam iactarent susceptam à Concilio non fuisse: cùm palàm sit, quòd ex eius lectione conscriptor eius Ibas innoxius & orthodoxus ab ea fuerit iudicatus, & ob hoc eum & honorem Episcopatus, & Ecclesiam recipere decreuerint, de qua iniustè fuit expulsus. Scie- B runt igitur Ecclesiæ pietatem ferre non posse, si condemnanda diceretur epistola, quam synodus approbauit; vel potiùs ipsa synodus, propter quòd eam iudicauit orthodoxam. Non enim ipsam tantummodo Ibæ epistolam, sicut iam diximus, quasi Nestorianam culpare, & abiicere præsumpserunt; sed approbatores quoque eius, qui eam rectam dicunt, & anathemati non subiiciunt. Et qui magis intelligendi sunt eius approbatores, quàm patres qui Calchedona conuenerant, & eam iudicauerunt orthodoxam? Hæc igitur scientes, & arbitrati quòd ita possint in ipsius C epistolæ damnationem catholicorum consensus adducere, iactauerunt quòd à magno Concilio suscepta non fuerit, cùm in eo rursus ita pronuntiatum nouerimus:
„ Ex his quæ nuper lecta sunt,
„ clarum est, quia reuerentissimus Ibas innocens
„ est ab omnibus quæ ei illata sunt, & ex relecto
„ rescripto epistolæ, quod prolatum est ab eius ad-
„ uersario, orthodoxa apparuit eius dictatio. Numquid ergo aduersus istas euidentissimas super epistolam memoratam sententias, cùm post eius

A condemnationem exprobrare nobis cœperint hæretici, quòd epiſtolam. noſtro iudicio Neſtorianam ſynodus Calchedonenſis pronuntiauit orthodoxam, poſſemus dicere falſum eſſe, & è contrario demonſtrare, quòd eam ipſa quoque reprobauerit atq; damnauerit? Aduertis igitur, Imperator, quòd inimici iuſtitiæ illudere voluerint Eccleſiæ Chriſti, & auocare nos à veraci aſſertione, qua defendi eadem epiſtola meliùs & fortiùs poteſt, atque diuertere ad falſæ denegationis inane ſuffugium: vt nunc interim affirma-
B remus eam Neſtorianam, negantes à Cõcilio eſſe ſuſceptam, & poſtea cõuicti ab eiſdem manifeſto & impudenti mendacio, quia ſuſcepta eſt, nihil iam reſtaret, quod in ipſius Concilij defenſionem reſpondere poſſimus. Et ideo non recipimus mendacij conſilium, neque nos ſui ſimiles hæretici valebunt efficere. Nam & ſuſceptam dicimus, & quòd omnino fuerit ſuſcepta monſtramus: quia verax ſemper eſt Eccleſiæ pro veritate defenſio, nec vnquam fuit indiga falſitatis. Antè verò nobis diſcutiẽdum eſt, cuiuſmodi ſint
C ea, quæ per ſuos fautores ad noſtrã deceptionem iactauerũt, vt eam denegaremus eſſe ſuſceptam. Primùm itaque videamus, vtrum nobis dicendum ſit, aut credendum, quod perſuadere conati ſunt, quia epiſtolam non venerabilis Ibæ, ſed neſcio quam ſcripturam poſtulationis & deprecationis, quam Photio, & Euſtachio, & Vranio Epiſcopis omnis clerus Edeſſenæ ciuitatis pro ipſo Iba Epiſcopo miſerat, ſynodus pronuntiauit orthodoxam. Sed quid reſpondebimus, cùm poſtea vel ipſi, vel hi quibus fauent hæretici, nobis

dixerint, quòd illa ſcriptura poſtulatio & depre- A
catio omnis cleri Edeſſenæ ciuitatis ſynodalibus
geſtis appellata ſit, ſententia verò ſynodi ex rele-
cta eius epiſtola orthodoxum eum apparuiſſe te-
ſtata eſt: & quia illam poſtulationem & depre-
cationem, ab omni clero Edeſſenæ ciuitatis ad
Photium, & Euſtachium, atque Vranium Epi-
ſcopos datam, Ibas Epiſcopus pro ſe recitari pe-
tiuit; ſententia verò ſynodi, ſicut eadem quæ po-
ſuimus verba declarant, de reſcripto epiſtolæ ip-
ſius Ibæ, quod prolatum eſt ab eius aduerſario,
pronunciauit, quòd orthodoxa apparuit eius di- B
ctatio? Facillimè itaque probabunt, ſi tamen vlla
probatione hîc opus eſt, aliud eſſe quod pro ſe
recitari petiuit Ibas Epiſcopus, & aliud quod
contra eum protulit qui eius aduerſarius exiſte-
bat. Sed & hoc adiicient, quia nec attinebat ad
rem, vt de poſtulatione & deprecatione cleri
Edeſſenæ ciuitatis pronuntiaretur, quòd ortho-
doxa eſſet eius dictatio, cùm potius ſuper epiſto-
la Ibæ ſententia ſynodi expectaretur, vtrum eam
hæreticam, an orthodoxam iudicarent. Cùm er-
go & illud obiicerent, quod ſimiliter in eadem C
ſynodo dictum eſt: Dudum quidem ex relectis
innoxius demonſtratus eſt reuerentiſſimus Ibas;
in quibus etenim viſus eſt culpare malè loquens
beatiſſimum Cyrillum, in poſterioribus rectè
confeſſus reſpuit illa quibus culpauerat; num-
quid contra mutire? nunquid reſpirare valebi-
mus? Quid enim Ibas Epiſcopus in illa poſtula-
tione & deprecatione, quam pro illo clerus om-
nis Edeſſenæ ciuitatis miſerat, locutus fuerat de
B. Cyrillo, quod diceretur in poſterioribus re-

A ſpuiſſe? Si quis autem legat eius epiſtolam ad Marim Perſam datam, quam in ſequenti libro ponemus, ibi hæc omnia recognoſcit. Verùm ecce, ſi multiplicibus documentis oſtendent, quòd epiſtolam Ibæ ſynodus orthodoxam iudicauit, de qua ipſe Ibas fuerat accuſatus; numquid oſtẽdimus & nos, vbi omnis clerus Edeſſenæ ciuitatis accuſatus eſt, quòd non orthodoxam poſtulationem & deprecationem pro ipſo Iba Epiſcopo miſerit, vt neceſſarium ſynodo videretur de illa pronunciare, quòd orthodoxa fuerit eius di-
B ctatio? aut etiam ſi hoc poſſet oſtẽdi, approbatio poſtulationis & deprecationis illius, Ibam Epiſcopum, & non ipſos deprecatores abſolueret. Nam & ipſius ſentẽtiæ recitare verba debemus, ſi fortè, quemadmodum ſuper Ibæ epiſtolam factum eſt, aliquis patrũ dixit in illa ſynodo. Scriptura poſtulationis & deprecationis omnis cleri Edeſſenę ciuitatis orthodoxa nobis apparuit. Sed nihil tale valebimus oſtédere. & optimè ſcimus, quia neceſſe non erat illam poſtulationem & deprecationem orthodoxam pronunciari, de qua
C nulla talis quæſtio vertebatur. ſed vt nos ad illius epiſtolæ cõdemnationem hæreticorum fautores inducerent, iſta finxerunt. Nam quare Iba Epiſcopo accuſato, omnis clerus Edeſſenæ ciuitatis pronuntiaretur orthodoxus; aut orthodoxo pronunciato omni clero Edeſſenæ ciuitatis, Ibas abſolueretur Epiſcopus? Denique fraude ſe iſta iactaſſe, etiam ipſi, extorquente veritate, vel inuiti, vel neſcij prodiderunt. Nam poſt multas & varias ſuas adinuentiones, poſt labores magnos, & infructuoſos, quibus ad deceptionem faci-

lium apertam lucem verbis inanibus obſcurare A
conati ſunt, in eodem libro ſuo dixerunt : Cul-
» pans Ioannes hęreticus ſanctam ſynodum,oſten-
» ditur eadem quidem ſapere ſicut ad Marim epi-
» ſtola : confitens autem eam expulſam atque de-
» ſtructam à ſancta ſynodo, confitetur etiam ſimi-
» liter expulſum ab ea & Theodorum impium
» Mopſueſtenum. Et quoniam calumniatores non
» reſpiciunt in vltimo ordine definita,ſed ante per-
» fectum iudicium à quibuſdam forſitan dicta;
» oportet cognoſcere rectam habentes intentio-
» nem, quia in ſynodis nihil præiudicant,quæ ante B
» perfectum iudicium à quibuſdam forſitan dicta
» ſunt, eis quæ ab omnibus ſimul in vltimo defi-
» niũtur ordine, licet diſſona communi appareant
» calculo. Denique ſanctus Anatolius dixit, quia
» Dioſcorus nõ propter fidem damnatus eſt,& hoc
» neque pręiudicium communi calculo ſynodi fe-
» cit, neque Dioſcorum ab adiudicatione libera-
» uit in Eutychis permanentem peruerſitate. In
his igitur omnibus,omitto nunc arguere,quòd in
hoc libro neſcio quis Ioannes hæreticus non eſt
probatus eadem ſapuiſſe,ſicut ad Marim epiſto- C
la,vel quia ita ſapuerit eſſe deteſtandus. Omitto
quia nec illud probatum eſt, quod iactatur idem
Ioannes fuiſſe confeſſus, prædictam epiſtolam
deſtructam atque expulſam à ſancta ſynodo.
Omitto quia nihil Theodoro præiudicat, quòd
eum ſimiliter à ſynodo expulſum dixiſſe fertur,
quoniam ſi ab illo exigeretur, probare non poſ-
ſet. Hoc eſt vnum, quod volo dicere, quia li-
cet trepidis & inconſtantibus verbis, prodide-
runt ſcire ſe quòd à ſynodo epiſtola illa ſuſ-

A cepta ſit, ſed vt nobis illuderent illa omnia confinxerunt. Nam quomodo neſcientes de illa ſynodum protuliſſe ſententiam, dicerent quòd in ſynodis nihil præiudicent, quæ ante perfectum iudicium à quibuſdam forſitan dicta ſunt, eis quæ ab omnibus ſimul in vltimo definiuntur ordine? Ergo licet quibuſdam diſſonantibus, ſcire ſe tamen confeſſi ſunt de venerabilis Ibæ epiſtola ſynodum iudicaſſe. Quod etiam in poſterioribus eiuſdem ſui libri similiter produnt, ita dicentes: Et hæc quidem di- "
B cta ſunt, vt oſtenderetur omnibus, quia in his "
quæ factæ ſunt ſynodi, vel ſiqua, vt ſæpè contingit, "
diſſonantia ab iudicantibus facta fuerat; "
attamen nullus ea quæ per partes dicuntur at- "
tendit, ſed ea quæ ab omnibus vltimo diffi- "
niuntur in ordine. Verùm nobis ſufficit, eorum dolos etiam ipſis confitentibus cognouiſſe. Ceterùm, nec iſtis adinuentionibus aſſentimus. Primùm quidem, ne cum illis non ſolùm mendaces, ſed etiam in ipſo mendacio deprehendamur inſtabiles, vt dicamus, non de Ibæ epiſto-
C la, ſed de ſcriptura poſtulationis & deprecationis omnis cleri Edeſſenæ ciuitatis, ſynodum pronuntiaſſe: ſed in ſynodis nihil præiudicare quæ ante perfectum iudicium à quibuſdam forſitan dicta ſunt. Deinde quia inueniuntur eadem ſuper epiſtola Ibæ ſententiæ, non ante perfectum iudicium, ſed in vltimo, ſicut dicunt, ordine promulgatæ; & non aliquorum, ſed omnium eſſe, quibus nullus eſt refragatus. Exigitur enim à nobis atque dicitur, Probate Concilij diſſonantiam, quam dicitis. oſtendite

vbi quibusdam pronuntiantibus orthodoxam A
esse Ibæ epistolam, alij contradixerunt quòd impia fuerit & profana; & post dissonantiam quam dicitis ante perfectum iudicium factam, concordem in vltimo sententiam synodi demonstrate, Nestorianam hanc & blasphemam epistolam respuentis. alioquin Nestoriana etiam illa synodus fuit, quæ talem epistolam orthodoxam iudicauit. Apparet igitur, quòd his omnibus mendaciis inaniter adinuentis, non excusari, sed inexcusabilis potiùs videri tanta synodus possit, tamquam B
nihil habeat, quo defendi veraciter queat.

CAP. II. VNDE nec illud dicimus, quod item in sæpe dicto suo libro, qui prænotatus est falsò titulo nominis sui, dixerunt, quia illam epistolam apud iudices Photium & Eustachium suam esse negauit Ibas Episcopus. Quod & ipsum apertè falsum est, & si velimus contra conscientiam dicere, ab ipsis iterum, qui hæc mendacia seminauerunt, similiter arguimur, qui postea dixerunt, Ostendite nobis ipsa negationis eius verba, si dixit, mea non est C
hæc quæ aduersum me profertur epistola, non ego eam scripsi, non ego dictaui. Ostendite etiam nobis accusatorum eius replicationes, quibus eum negantem de hac re, sicut de aliis quoque causis, conuincere nitebantur. ostendite etiam quos testes, vt hoc ei probarent, adduxerint. Ostendite iudicum sententiam, per quam pronunciauerunt, quòd ideo illum absoluerint, quia probari non potuit eius fuisse, quam suam fuisse inficiatus est. & quid horum flagi-

A tantibus? nũquid in illis gestis apud Photium & Eustachium atque Vranium habitis tale aliquid continetur? An his omnibus nos deficientibus, illud ineptum contrà respondebimus, quod in suo libro posuere dicentes, Inuenta est autem in eisdem actis apud Photium & Eustachium habitis, & satisfactio Ibæ ad hæc dicentis, quia post vnitionem orientalium & sancti Cyrilli nullam iniuriam aduersus eum fecerit. & adiiciunt, Si ergo impiam epistolam post vnitionis tempus significat, Ibas autem dicit, quia B post vnitionem nullam iniuriam aduersus sanctum fecerit Cyrillum: ostenditur apertè, Ibam ad Marim epistolam denegasse. Porrò hæc adinuentio deficax omnino & irrisione digna est. Nam licet ante prolatam aduersum se epistolam in iudicio venerabilium Photij & Eustachij atque Vranij Episcoporum, hanc de nomine beati Cyrilli altercationem reuerentissimus Ibas cum accusatoribus suis habuerit; post prolatam verò aduersum se epistolam suam, nullum negationis verbum contra retulisse doceatur: C tamen non sicut ab istis, ad obscurandam veritatem, vel composita, vel attenuata sunt verba, sic in illis gestis habentur. vbi cùm ei vos obiiceret accusator Maras presbyter, & diceret, An non dixisti, quando flagitatum est in secreto, bonæ memoriæ Cyrillum tamquam hæreticum habuimus, & donec anathematizasset sua capitula non recepimus eũ? idẽ reuerentissimus Ibas Episcopus respõdit, Verè nõ sum memor: si autẽ & dixi, quia verè Orientale concilium recepit eum, postquam sua capitula retractauit. Et ite-

rum, cùm prædictus Maras diceret, eum de memorato beato Cyrillo dixisse, Hæreticum eum habuimus, donec sua anathematizasset capitula. idem reuerentissimus Ibas Episcopus dixit, Ego postquàm sua capitula interpretatus est, tantùm abstineo ab anathemate viri: quia & literas ab eo suscepi, & literas ei direxi, & communicauit mihi, & communicaui ei. Non ergo negauit Ibas, quòd hæreticum eum aliquando fuisse putauerit: sed hoc dixit, quia post vnitatem factam abstinuerit ab anathemate viri, quod & illa epistola manifestat. Non est autem idem, quod Ibas Episcopus dixit, Ego postquam capitula sua interpretatus est, tantùm abstineo ab anathemate viri: & quod isti eum dixisse posuerunt, quia post vnitionem Orientalium & sancti Cyrilli, nullam iniuriam aduersus eum fecerit. quasi cōsequens sit, vt quia iam abstinuisset Ibas ab anathemate beati Cyrilli, ideo nec credere antè, nec postea dicere potuisset, quòd aliquando fuerit lapsus, quem potiùs conuersum ab errore falsè putauerat. Et propterea istud quoque commentitium meliùs nos vltro respuimus, quàm ab ipsis, à quibus adinuentum est, cum nostra confessione postea refellatur. Si autem quæris, Auguste, cognoscere, quòd non istis obscuris & captitiis adinuentionibus, sed sua sponte conspicuis & euidentibus documētis, quæ verè facta est negatio demonstretur; attende quæso qualis fuerit super alio capitulo in eadem controuersia ipsius Ibæ negatio, qualis etiam contra replicatio accusatorum, qualis interlocutio iudicum. Vnde necessarium duxi ex eisdem gestis

A aliqua in hunc librum exempli gratia transferre, vbi prædictus Maras, vnus ex accusatoribus ipsius Ibæ Episcopi, dixit: Quid habes de fide " mouere? Maras alloquens dixit, Non inuideo " Christo facto Deo. inquantum enim ipse factus " est, & ego factus sum. Reuerentissimi Episcopi " dixerunt, Confiteatur reuerentissimus Ibas, si " hæc ab eo prolata sunt. Reuerentissimus Epi- " scopus dixit, Anathema ei qui dixit, & ei qui " calumniatur. ego enim non dixi. Samuel dixit, " Testes nobis existunt huius rei, ex quibus hic " B sunt. rogamus hos à vobis euocatos suscipi, & " propria voce testari, si eum audierint hæc di- " centem. Reuerentissimus Ibas Episcopus dixit, " Decies milies ego secari patior, quàm dicere " hoc verbum. absit hoc verbum me vel cogitare. " sed scio ego, quia vnusquisque ex confessione " saluatur. Reuerentissimi Episcopi dixerunt, In " Ecclesiáne dicis reuerentissimum Episcopum " Ibam hæc dixisse? Samuel dixit, Consuetudo " est in die sancto paschæ, aut ante diem, dare eum " de manu clericis quædam pro festiuitate. inde " C cùm hæc dare futurus esset, alloquitur primitus, " & sic dat. Allocutus est autem hoc, & coram " omnibus & præsentibus clericis, vt acciperent " ea quæ pro festiuitate dantur: & conuincetur " ab aliquibus ex iis clericis hîc stantibus, qui " hoc ab isto audierunt dictum. Reuerentissimi " Episcopi dixerunt, Ante quantum tempus hæc " dixisse reuerentissimum Ibam Episcopum pro- " fiteris? Samuel dixit, Sunt tres anni plus mi- " nus, quòd dicta sunt. Attendis, Auguste, quemadmodum priùs à iudicibus interrogatus sit

Ibas Episcopus, vtrum ab eo prolata sit illa A
blasphemia: quemadmodum etiam accusatores aduersus eum testes produci petiuerunt. quemadmodum iudices quæsierint ab accusatoribus, quo loco, quo tempore, quibus præsentibus hanc eam blasphemiam dicerent protulisse: & illi pertinaces, & locum designant, & tempus memorant, & testes pronuntiant, & quotiens hæc dicta, quotiens replicata sint, ipsorum gestorum cætera satis ostendunt. Quid tale potuerimus probare super illa epistola factum, vt dicamus quòd eam prædictus Ibas suam fuisse B
negauerit, quam intantum & ipsi iudices eius fuisse iam nouerant, vt nec interrogandum eum putarent, vtrum ipsius fuerit? Frustra itaque, sicut dixi, fautores hæreticorum nos inducere voluerant, vt diceremus quòd illam epistolam Ibas in iudicio Episcoporum Photij & Eustachij atque Vranij suam esse negauerit. Si autem in eorum iudicio non docetur Ibas negasse, quod ipsius fuerit illa epistola; quomodo istorum suasionibus acquiescentes dicemus, quia eam, quod priùs non fecerat, postea in synodo suam fuisse C
denegauit, vbi potiùs super ipsa inueniuntur prolatæ sententiæ, & idem Ibas Episcopus eius relectione purgatur? Nam & hoc in suo libro ita dixerunt: Sed etiam in sancta Calchedonensi synodo volẽs Ibas liberũ seipsum de accusatione epistolæ demonstrare, post relectionem eiusdem, mox huiusmodi sermonibus hæc ait: Iubete relegi literas clericorum Edessenorũ, vt cognoscatis, quia ab his quæ mihi illata sunt alienus sum, & vim pertuli. & relecta est quæ data

A est ab eo epistola clericorum Edessenorum, in " qua testificabantur ei cum iureiurando, quia " nulli conscij sunt aduersus eum factæ accusa- " tioni, neque cognoscunt eum contrarium quid- " dã rectę fecisse fidei. In quibus verbis, illud priùs aduertendũ est, quòd ab illusione solita nõ recedant, vt illam scripturam, quã pro memorato Iba omnis clerus Edessenæ ciuitatis obtulit, epistolã appellent, volentes per epistolæ nomen, in aliud nobis conuertere sententiam synodi, quæ super epistola ipsius Ibæ prolata est: vt credẽtes quòd
B illam postulationem & deprecationem cleri Edesseni, potiùs quàm memoratam epistolã, pronunciauit orthodoxam, in condemnationẽ eius adduceremur. Deinde quomodo ad denegationem ipsius epistolæ omnis cleri Edesseni testimonium quæreretur, cùm accusatores non epistolæ ad Marim scriptæ, sed illius insuspicabilis blasphemię, clericos Edessenos testes fuisse mentiti sint? In illo itaque capitulo eorum testimonium synodo relegi necessarium fuit, in quo ab accusatoribus fuerant nominati. Denique nec
C ipsi de hac epistola, sed & de illa tantùm blasphemia testati sunt. Nam ostendant nobis in ipsa postulatione & deprecatione, vbi dixerint quòd illam epistolam in iudicio reuerentissimorum Photij & Eustachij atque Vranij non negatam, in synodo postea Ibas Episcopus suam fuisse inficiatus est. Alioquin omnibus apparebit, quòd ad illudendum nobis ista confinxerint: vt si hoc mendacium sectaremur, postea nos cõuincerent, atque confunderent ex manifestis ipsius synodi sententiis. quas profectò vel si

probare possimus, non ab omnibus, sed à quibus- A
dam super eãdem epistolam, si eam suam nega-
ret Ibas Episcopus. Dictum est enim illic, sicut
supra meminimus cognouimus ex sententia re-
uerentissimorum Episcoporum, Ibam reueren-
tissimũ Episcopũ innoxium demonstratũ. Lecta
enim eius epistola cognouimus eũ esse orthodo-
xum, & hoc decernimus, & honorem ei Episco-
patus, & Ecclesiam, de qua iniustè & absens ex-
pulsus est, instaurari. & alia quæ in ipsis gestis si-
milia continentur. Quomodo ergo non velut
insanos accusare conuincimur patres, qui Cal- B
chedona conuenerant, si dicamus eos illius epi-
stolæ merito, quam suam Ibas negauerat, & E-
piscopatui & Ecclesiæ restitui iudicasse? Aduer-
tat autem serenitas tua, quemadmodum se sci-
re verum prodant, quòd illam epistolam suam
fuisse non negauerit Ibas Episcopus. Dixerunt
enim & hoc in suo libro, quod in nostro secundo
» meminimus: Oportet inspicere ad Marim epi-
» stolam, omnia quidem sine Deo & impiè di-
» centem, illud tantummodo ostendentem bene,
» quia ex illo Theodorus per Orientem in Ec- C
» clesiis anathematizatus est. quod non dicerent,
si ipsam epistolam ab Iba crederent denegatam.
Sed respondeãt nobis, cuius testimonio vsi sunt,
quia ex illo Theodorus per Orientem in Eccle-
siis anathematizatus est? Si enim Ibas suam
esse negauit illam epistolam, & confictam ad-
uersus eum ab accusatoribus dicunt, sine dubi-
tatione falsis testibus vsi sunt, quia ex illo Theo-
dorus per Orientem in Ecclesiis anathematiza-
tus est. Si autem, quod magis credendum est,

A denegant quia falsis testibus vsi sunt, scire se iterum produnt, quòd illam epistolam suam fuisse Ibas Episcopus non negauit, & ipsam synodus pronunciauit orthodoxam. Postremò, quid opus erat epistolam, non solùm priuatam, & ad synodum, sicut affirmāt, nullatenus pertinentem, verùm etiam cuius auctor esset incertus, vniuersalis Ecclesiæ nuper condemnari sententia? si tamen sententia fuisse dicenda est, vbi subscriptor, non quod sentiebat aperuit, sed exemplar potiùs formulæ sibi datæ transcripsit. Vnde vel
B si omnia quæ superiùs dicta sunt defuissent, satis indicarent ex solo facti ipsius modo scire se, quòd à Concilio vniuersali recepta sit. Alioquin non quærerent, nisi in eiusdem Concilij præiudicium, vt eam vniuersalis Ecclesia condemnaret. Desinant itaque iam fautores hæreticorum, vel deprehensi ac proditi, vt nobis illudant, studiosè iactare, quia synodus non Ibæ epistolam pronunciauit orthodoxam: ne videantur non aliquid oculis nostris, quod medio die vidimus, sed ipsos oculos, quibus videmus, nobis velle
C furari.

Sanè videamus quale sit etiam illud, quod similiter in excusatione ipsius synodi nos asserere voluerunt, vt ideo diceremus sententiam super epistolam ad eius decreta minimè pertinere, quòd quasi post damnationem Eutychis atque Dioscori, postque fidei definitionem, Theodoretus atque Ibas in Concilio sederint. Sic enim eis in suo libro visum est dicere de reuerentissimis Theodoreto atque Iba Episcopis, Quia propter quod accusati sunt, vt Nestorij dogma « CAP. III.

„ ſuſcipientes, non euocati ſunt, vt ſederent cum A
ſancta ſynodo. Sed poſteaquàm de Eutyche & Dioſcoro factum eſt iudicium, & diſpoſita ſunt à ſancta ſynodo recta patrum conſtituta, per quæ adiudicauerunt, & anathemati ſubiecerunt Neſtorium & Eutychem, & maligna eorum decreta ſequentes; tunc prædicti Theodoretus & Ibas adierunt ſanctam ſynodum. Quis ignarus eorum, quæ in illa ſynodo geſta ſunt, crederet, quòd iſti de cauſa publica, & in conſpectu omnium ſita, confingere talia potuiſſent? Quid ergo? non ſedit cum ſancta ſynodo Theodoretus B
Epiſcopus, niſi in actione octaua, poſtquàm factum eſt de Eutyche & Dioſcoro iudicium, & diſpoſita ſunt à ſancta ſynodo recta patrum cõſtituta? Et quomodo refertur in eiuſdem ſynodi geſtis, quòd in ipſa prima actione Theodoretus inter alios Epiſcopos ſedit, Conſulatu Martiani Auguſti, VIII. Idus Octobris? An non ibi
„ continentur hæc verba? Glorioſiſſimi iudices
„ & ampliſſimus ſenatus dixerunt: Ingrediatur re-
„ uerentiſſimus Epiſcopus Theodoretus, vt ſit
„ particeps ſynodi, quia & reſtituit ei Epiſcopa- C
„ tum ſanctiſſimus Archiepiſcopus Leo, & ſacra-
„ tiſſimus ac piiſſimus Imperator ſanxit eum ad-
„ eſſe ſanctæ ſynodo. Theodoretus reuerentiſſi-
„ mus Epiſcopus tranſiens in medium dixit, Pre-
„ ces obtuli ſacratiſſimis & Chriſtianiſſimis orbis
„ dominis, & narraui quæ in me acta ſunt vulnera, & precor has perlegi. Et poſt hanc eiuſdem reuerentiſſimi Theodoreti proſecutionem, interloquentibus iterum glorioſiſſimis iudicibus ac ſenatu, quòd & à ſanctiſſimo Epiſcopo inclytæ

A clytæ vrbis Romæ proprium locum recepiſſet idem Theodoretus, & teſtimonium haberet Maximi Antiocheni Epiſcopi quòd catholicæ fidei eſſet, ſicut ibi ſcriptum eſt, ſedit in medio, ipſóque præſente, & inter alios Epiſcopos conſidente, recitata ſunt quæ ſub Dioſcoro Epheſi fuerant geſta. Cúmque damnandus idem Dioſcorus cum Iuuenali Hieroſolymitano & quibuſdam aliis videretur, ad Imperatorem priùs referendum eſſe duxerunt. Illud planè fatendum eſt, quòd Ibas Epiſcopus in ſynodo, non niſi
B poſtquam eius cauſa in ſeptima & octaua ſeſſione diſcuſſa eſt atque finita, ſederit: nam antea Nonnus, qui pro eo fuerat ordinatus, in omnibus actionibus ſediſſe relegitur. In ſexto quippe conſeſſu, fidei definitione perfecta, & ab omnibus Epiſcopis ritè ſubſcripta, interlocutus eſt Imperator, vt aliquot diebus expectarent omnes Epiſcopi, & priuatæ quorumcumque cauſæ ibidem finirentur. Poſtquam igitur in octaua ſeſſione purgatus eſt idem Ibas, his quæ iam fuerãt ſuperioribus actionibus definita ſubſcripſit.
C quod ex ſententia ſancti Anatolij Conſtantinopolitani Epiſcopi, quam inter alios ſuper ipſius Ibæ cauſa in octaua ſeſſione protulit, euidenter ostenditur, cùm ait: Iudicantium reuerentiſſimorum ſententiæ innoxium demonſtrant Ibam reuerentiſſimum ab his quæ in eum accuſatores intulerant. vnde omnem in præſenti de eo ſuſpicionem abiicio, quoniam & conſentit & ſubſcribit ei quæ nunc de fide data eſt ſententiæ à ſancto Concilio, & epiſtolæ ſanctiſſimi Archiepiſcopi Romæ Leonis, & dignum iudico Epi- Act.10.

N

» ſcopatu, & habere curam in qua pridem exiſte- A
». bat Eccleſia. De Nonno autem reuerentiſſimo
» Epiſcopo, qui factus eſt pro eo, formam da-
» bit Maximus reuerentiſſimus Antiochenus E-
piſcopus. Hinc ergo probatur, vt dictum eſt, quòd poſt octauam, in qua purgatus eſt, ſeſſionem prioribus Concilij ſubſcripſerit iudicatis: quia de illo ſanctus Anatolius in ſua ſententia, ſicut memorauimus, conſentit & ſubſcribit dixit, non conſenſit atque ſubſcripſit. Non itaque moueat, quòd cum in ſuperioribus actionibus memoratus Ibas nuſquam legatur ſediſſe, inuenitur tamen in eis cum Nonno pro ſe ordinato iudicatis Concilij ſubſcripſiſſe. Nam poſt octauā ſeſſionem, qua purgatus Ibas Epiſcopatum Eccleſiæ ſuæ recepit, prædictum Nonnum in aliis actionibus, quibus iſdem Epiſcopus Ibas interfuit, nec ſediſſe, nèc ſubſcripſiſſe reperimus. In ſecunda quoq; actione, quę in codicibus quidem poſt tertiam ſcribitur, fuit autem eodem Conſulatu, vj. Idus Octobris, in qua de ſtatutis fidei tractatus incipit, cētesimus & vndecimus Theodoretus ſedit. Cúmq; poſt recitationē Symboli trecentorum x. & viij. patrum qui apud Nicæā, & CL. qui apud Conſtantinopolim fuerunt, & duarum epiſtolarum beati Cyrilli, id eſt ad Neſtorium & ad Ioannem Antiochenum, etiā Papę Leonis ad Flauianum relegeretur epiſtola, dubitantes quidam de aliquibus verbis ipſius epiſtolæ, quod & ſecundo libro iam diximus, eodem Theodoreto rationem reddente firmati ſunt. Sic enim eiuſdem actionis continent geſta: Cùm le-
» geretur ex eadem epiſtola pars quæ ita continet,

(B and C margin letters appear beside lines "memoratus Ibas…" and "doretus sedit…")

A Quamuis in domino Ieſu Chriſto Dei & homi-
nis vna perſona ſit,aliud tamen eſt,vnde in vtro-
que communis eſt contumelia,aliud vnde com-
munis eſt gloria. de noſtro enim illi eſt minor
patre humanitas: de patre illi eſt æqualis cum
patre diuinitas. dubitantibus Illyricianis & Pa-
læſtinis reuerentiſſimis,Theodoretus reuerẽtiſ-
ſimus Epiſcopus Cyrri dixit, Eſt ſimul exemplũ
beati Cyrilli ita habens,& factum hominem,&
non amittentem quod proprium eſt. Permanſit
enim idem quod erat: intelligitur verò omnino
B & aliud in alio quod habitat,id eſt,diuina natu-
ra in humanitate. Glorioſiſſimi iudices, & am-
pliſſimus ſenatus dixerunt, Poſt hæc omnia ad-
huc quis dubitat? Reuerentiſſimi Epiſcopi cla-
mauerunt,Nemo dubitat. Hæc omnia ex ipſius
ſynodi geſtis in hunc librum tranſtuli. Quomo-
do ergo dicitur de reuerentiſſimo Theodoreto
Epiſcopo,quòd niſi in octaua non ſederit actio-
ne? In actione verò tertia, in qua Dioſcorus eſt
damnatus, quæ fuit eodem Conſulatu, iij. Idus
Octobris,quæ etiam abſque iudicibus ac ſenatu
C celebrata eſt, & primæ coniuncta in codicibus
inuenitur. propterea ſicut exiſtimo, quia in a-
ctione prima iudicatus erat idem Dioſcorus
Epiſcopatus honore priuandus,vt eius condem-
natio proxima ſequeretur. ceterum non ſola
dierum prænotatio, verùm etiam tenor ipſa-
rum actionum, id eſt, ſecundæ ac tertiæ cùm
legitur, docet quod in codicibus tertia fuerit
ſecundæ præpoſita. In qua tertia actione, quin-
quageſimo & quinto loco, Nonno, qui pro
Iba ordinatus fuerat,ſubſcribente,atque dicen-

te, Nonnus Episcopus ciuitatis Edessenæ subscripsi. etiam ipse Ibas centesimo septuagesimo septimo loco, sicut inuenimus, damnationi eius ita subscribit, Ibas Episcopus Edessenæ ciuitatis subscripsi. deinde quarto consessu, eodem consulatu, sexto decimo Calendas Nouembris, centesimum duodecimum Theodoretum Episcopũ sedisse, & super memorata epistola sancti Leonis trigesimo & octauo loco interlocutum fuisse reperimus, vbi scriptum est, Theodoretus reuerentissimus Episcopus Cyrri dixit: Concinit epistola sanctissimi Episcopi domini Leonis fidei à sanctis & beatissimis patribus in Nicæa expositæ, & symbolo fidei in Constantinopoli dictato à centum & quinquaginta, & epistolis beati Cyrilli. De quinta verò actione, quæ fuit eodem consulatu, vndecimo Calendas Nouembris, in qua priùs expositio fidei recitata est, atque ad Imperatorem relata, vt postea subscriptionibus omnium firmaretur, nihil probare possumus: quia & subscriptio dilata est, quemadmodum dixi, & in ipsa relatione, qua narratur quibus considentibus eadem expositio fidei relecta est, denominatis ibi legatis Romanis, & aliis quinquaginta duobus Episcopis, dicitur, considentibus illis, & reliqua sancta & vniuersali synodo, tacetur autem de nominibus ceterorum. In actione verò sexta, eodem consulatu, viij. Calendas Nouembris, in qua præsens fuit & Imperator, & omnes definitioni fidei subscripserunt, anathematizantes Nestorium & Eutychem, & omnes contraria sentientes, inuenitur Nonnus sedisse vigesimus octauus, subscripsisse autem

A trigeſimus primus hoc modo, Nonnus Epiſcopus Edeſſenæ metropolis definiens ſubſcripſi. Ibas etiã quamuis, vt diximus, ſediſſe nõ relegatur, inuenitur tamen ſubſcripſiſſe nonageſimus in his verbis, Ibas Epiſcopus Edeſſenus definiens ſubſcripſi. Sed & Theodoretus centeſimus vigeſimus ſeptimus ſediſſe, ſubſcripſiſſe autẽ centeſimus & trigeſimus tertius in eiſdẽ verbis, Theodoretus Cyrri definiens ſubſcripſi. Quomodo igitur aduerſus tantam rerum euidentiã fautores hæreticorum mentiri non puduit, vt dicerent B Theodoretũ Epiſcopum, niſi poſt definitionem fidei, non interfuiſſe Cõcilio? Et tamẽ adhuc exigunt in tot falſitatibus deprehenſi, vt eorũ teſtimonio nunc condemnetur epiſtola, quam ante centum fermè annos vniuerſalis ſynodus approbauit. Quis dabit iudicium iuſtũ, & non ipſi potiùs damnabuntur, qui talia confinxerunt? Aut quomodo admittentur, vel atteſtari, vel accuſare quemquã contra paternos canones, quos in tantis conuincimus eſſe mendaces? Et ſi quis noluerit talibus aſſentiri mendaciis hæreticus appel- C latur, tanquã hæreticorum ſit nolle mentiri. His porrò falſitatibus ſubſcribentes, & in talibus cõſtituentes defenſionem ſynodi, quid pro illa poterimus Eutychianis reſpondere, cùm manifeſta nos veritate conuicerint? Aut quanta neceſſitate videbimur ad talia confugiſſe mendacia, in quibus latendi nullus eſt locus, tanquã nihil remanſerit quod pro eadẽ ſancta ſynodo veraciter reſpondere poſſimus? Non ergo nobis perſuadebũt qui Eutychianorum calumnias ſimulatoriè refellendo corroborant, vt dicamus, quòd nõ ante

ſynodum ingreſſus eſt Theodoretus, quàm de A
Eutyche & Dioſcoro factum eſt iudicium, &
expoſitio fidei terminata. Hæc enim ſi cum illis
dicamus, proculdubio cõuincimur, nec euitam⁹
hæreticorum calumnias, ſed magis magiſq; firmamus. Sciant ergo nos intelligere, qui nobis
talia perſuadere nituntur, quòd nimis familiariter inimicitias cum Eutychianis exerceant. Verũ
eſt, non interfuerit Theodoretus, ſicut nec Ibas,
Calchedonenſis definitioni concilij: hæccine
dicenda erant, vt oſtenderemus epiſtolam venerabilis Ibæ, non ad decreta ipſius Concilij pertinere, quia poſt fidei definitionem, de illa iudicatum eſt? Sic igitur etiam canones Eccleſiaſticæ B
diſciplinæ, qui vtiliter ibi ſunt poſt definitionem
conſtituti, non ad eamdem ſynodum pertinere dicentur. Et vtinam docerent, cui ſynodo illos debeamus adſcribere, ſi ea quæ à Calchedonenſi concilio geſta ſunt, Calchedonenſis concilij non ſunt. Deinde quomodo contraria, & ſemetipſa deſtruente aſſertione, illa ſynodus excuſetur? Nam qui nos in eius purgationem voluerunt dicere, quòd nemo reſpicere debeat ea C
quæ ante perfectum iudicium à quibuſdam forſitan dicta ſunt, ſed quæ in vltimo ordine definita; ipſi contra nunc ſuadent, vt per hoc
ſynodum defendamus, quia poſt definitionem
de illa ſit epiſtola iudicatum, vt nos poſtea,
non tantùm rei oſtenſione, verùm etiam ipſius noſtræ aſſertionis contrarietate conuincant. At non ita nos ratio deficit ad defendendam ſynodum ſuper Ibæ epiſtola, vt inde
illam contra Eutychianorum calumnias ina-

A niter excusari velimus, vnde contra Nestorianos excusari non valeat. Nam si ob hoc definitio fidei, quæ in illa synodo facta est, contra Eutychianorum calumnias defendatur, quia propter quod accusati fuerant Theodoretus & Ibas, vt Nestorij dogma suscipientes, non euocati sunt, vt antè sederent cum sancta synodo: ob hoc contra Nestorianorum calumnias defendi non poterit, quòd Anatolius Constantinopolitanus, qui ante Antiochenum priorem illic sibi locum vsurpauerat, & ipse Maximus Antiochenus, & Iuuenalis Hierosolymitanus ibi sederunt, qui vel dogmate, vel communione Eutychianorum polluti antè fuerant. Nam & venerabilis Anatolius, eiecto pro vera fide ab Eutychianis beato Flauiano, & sanctus Maximus similiter pro Domno Episcopo ab eis fuerat ordinatus, & Iuuenalis in ipsum dogma Eutychianum lapsus, ab Ecclesia erat exclusus: quod & literæ beati Leonis, & aliorum scriptorum monumenta declarant. Non ergo sic velimus fidei, quæ in illa synodo firmata est, C constituta defendere, vt ea dicamus, quæ nos quidem nihil contra Eutychianos, sed Nestorianos contra Ecclesiam plurimùm iuuant. Numquid verò tantum valere possunt, ad inclinandum in suam sententiam Cõcilium Theodoretus & Ibas, quantum Constantinopolitanus, & Antiochenus, atque Hierosolymitanus Episcopi, qui primi post legatos apostolicæ sedis ibi sederunt? vt de aliis quamplurimis taceã, qui per impotentiam Dioscori in adfirmationem dogmatis Eutychiani subacti priùs fuerãt.

B

aut tantus labor eſt nobis Calchedonenſe con- A cilium aduerſus Eutychianos ſuper Ibæ epiſtola defendere, quantus nobis eſt cõtra Neſtorianos, non ſolùm pro perſonis multorum omnino Epiſcoporum, qui fuerunt in illo Concilio, verùm etiam pro interlocutione ſancti Anatoli, Conſtantinopolitani Antiſtitis, quem Dioſcorus cõfirmatorem Eutychiani dogmatis, & catholicæ, fidei oppreſſorem in illo Concilio dixit, non pro fide fuiſſe damnatum? Vnde nobis Neſtoriani dicunt, Quomodo illã ſynodũ recepiſtis, in qua non ſolùm multi, ſed etiam potiore loco ſede- B runt Epiſcopi, qui & ab Eutychianis ordinati ſunt, & Eutychis atque Dioſcori dogma ſecuti probantur? Aut quomodo aſſeritis eam pro dãnanda Eutychis atque Dioſcori perfidia congregatam, cùm ibi Conſtantinopolitanus Anatolius perfidiam Dioſcori, quæ communis illi cum Eutyche fuerat, approbauit, pronuntians eũ non pro fide damnatũ? Si autem nos iſta Neſtorianorum non cõmouent, multo minus illa Eutychianorum poterunt commouere. Facilè eſt enim, vt ipſis quoque Neſtorianis oſtendamus, quoniã C tale eſt vt dicant nullius eſſe auctoritatis, quod reſipiſcẽtes à præſumptione Dioſcori patres, qui cum aliis Calchedona conuenerant, definierunt: quale ſi dicatur, etiam Petri Apoſtoli doctrinã, quam de Chriſto cum aliis Apoſtolis prædicauit, nullius eſſe auctoritatis, quòd Chriſtum aliquando negauerit, aut quod reprehenſus fuerit à Paulo, cùm non rectè ambulans ad veritatem Euangelij gentes iudaizare compelleret. Quale eſt etiam, ſi Sabelliani dicere velint, ideo

A ſe non ſuſcipere Eccleſiæ de Trinitate doctrinam, quoniam multo plures Epiſcopi, quàm qui in ſecunda non dicenda ſynodo Epheſina conuenerant, apud Ariminum in Arrianum dogma fuerant ſubacti, opprimente Conſtantio. Sicut ergo Sabellianis dicimus, quòd non propterea fugienda ſit Eccleſiæ de Trinitate confeſſio, quia in Ariminenſe concilio multi Arriano dogmati cohibentes, tres diuerſas eiuſdem ſanctæ Trinitatis mentiti ſunt eſſe naturas: ita Neſtorianis quoque dicimus, quòd non propterea
B fugienda ſit Calchedonenſis ſynodi de vna Chriſti, id eſt, Dei hominiſque ſubſiſtentia ſancta confeſſio, quia prius opprimente Dioſcoro, multi cedentes Eutychiano dogmati, vnam eiuſdem ſubſiſtentiæ mentiti ſunt eſſe naturam. Aut quia Græcos, quamuis non omnes, immò comparatione omnium pauciores, in Dioſcori ſententia lapſos fuiſſe cauſantur, ſequantur tantorum ſententiam Latinorum, qui cùm non poſſint ab eis, de conſenſu Eutychis aut Dioſcori, vel cuiuſlibet alterius accuſari, ipſam tamen
C habent de incarnatione Chriſti ſententiam, quam Calchedonenſe concilium ſtatuit. De interlocutione quoque ſancti Anatolij, quam ſuper Dioſcori perſona protulit, reſpondimus, quia non ad hæreſis crimen pertinere dicendum eſt, aliqua parte cum Dioſcoro bene ſenſiſſe. Non enim ipſam perfidiam Dioſcori ſanctus Anatolius approbauit, ſed eum potiùs ab ipſa perfidia fieri voluit excuſatum. Aliud eſt enim, ideo hæreticum excuſare, quòd catholicus putetur, & aliud ipſam hæreſem approbare atque

defendere: quemadmodum aliud est, ideo accu- A
ſare catholicum quòd hęreticus putetur, & aliud ipſam improbare ac reprehendere catholicam fidem. Nam poteſt caſtitatis approbator atque dilector, non approbata fornicatione, fornicatorem, dum in perſona fallitur, approbare; & non improbata caſtitate, caſtum, dum in perſona ſimiliter fallitur, improbare. Poſtremò quod promptiſſimè concedunt, ſicut non ideo Eutychiani ſui dogmatis crimine defenduntur, quia putantes antiquos patres id credidiſſe, quod ipſi peſſimè credunt, approbant eos, quorum fi- B
dem impugnant: ita non ideò ſancto Anatolio Eutychiani dogmatis crimen impingendum eſt, quòd Dioſcorum vel putauit, vel excuſauit, quaſi à culpa Eutychiani dogmatis alienum, cùm ipſum dogma Eutychianum confutauerit, atque damnauerit.

CAP. IV. VERVM quia & hoc ſatis apparuit, quoniam vel ſi, vt fictum eſt, Theodoretus atque Ibas Epiſcopi non intereſſent ante definitionem Calchedonenſi concilio, non ex eo fuerat excuſandum. illud etiam diſquiramus, quale ſit, quòd C
dicentes ad Romanam Eccleſiam definitionem tantum fidei, non etiam geſta concilij Calchedonenſis fuiſſe perlata, ex hoc volunt efficere, vt credamus quòd in ipſa tantum fidei definitione beatus Leo ſynodi Calchedonenſis decreta firmauerit, & nos quoque memoratam epiſtolam venerabilis Ibæ damnemus: cùm ille dicat, quemadmodum ſecundo libro iam memorauimus, » Et fraterna vniuerſitas, & omnium fide-
» lium corda cognoſcant, me non ſolùm per fra-

A tres, qui vicem meam executi sunt, sed etiam per "
approbationem gestorum synodalium, propriam "
vobiscum vnisse sententiam. Non ergo solam fidei definitionem, sed ipsa gesta synodalia se pronuntiat approbasse. Illud verò, quod ex quibusdam ipsius beati Leonis epistolis, ad deceptionem facilium, sicut alia decerpentes, aiunt eum dixisse, quòd ad extinguendam solam hæresem, & ad confirmandam Catholicam fidem, Calchedonense concilium fuerit congregatum, & quæcumque talia in eius litteris inuenimus,
B vt etiam ex hoc quos potuerint in condemnationem epistolæ huius adducant, tanquam ab ipso non fuerit approbata; non propter hoc quod ab eo dictum est, ab istis assumitur. Et iccirco nos, cur hoc & quomodo dixerit, ostendamus. Anatolius quippe Constantinopolitanus Episcopus, quia sicut memorauimus, priore quàm Maximus Antiochenus loco in eadem synodo consedere præsumpserat: ob hanc causam beatus Leo, scribens ad ipsum Anatolium, dixit: Epist. 53.
Doleo etiam in hoc dilectionem tuam esse pro- "
C lapsam, vt sacratissimas Nicænorum canonum "
constitutiones confringere, tamquã opportunè "
se tibi hoc tempus contulerit, quòd secundi ho- "
noris priuilegium sedes Alexandrina perdiderit, "
& Antiochena Ecclesia proprietatem tertiæ di- "
gnitatis amiserit, vt his locis iuri tuo subditis, "
omnes metropolitani Episcopi proprio honore "
priuentur. Quibus inauditis, & nunquam antè "
tentatis, ita præueniris excessibus, vt sanctam "
synodum, ad extinguendam solam hæresem, & "
ad confirmationem fidei catholicæ, studio Chri- "

» ſtianiſſimi principis congregatam in occaſio- A
» nem ambitus trahas,& vt cohibentiam ſuam tibi
dedat impellas. Non ergo ex his, atque huiuſmodi, quæ vel ad ipſum Anatolium, vel ad alios contra ipſum Anatolium beatiſſimus Leo ſcripſit, putemus ab eo Cōcilij ſententium reprobatā, quæ ſuper epiſtola Ibæ prolata eſt. Quoniā idcirco ait ſanctam ſynodū ad extinguēdam ſolam hæreſim, & ad confirmationem fidei catholicæ, ſtudio chriſtianiſſimi principis congregatam, vt ea quæ pro ambitione Conſtantinopolitani Epiſcopi fuerant vſurpata diſſolueret, quod in aliis B
quoque ſcriptis eius multo amplius apparebit. Alioquin euacuaſſe dicitur cetera quæ in illa ſynodo geſta ſunt: qui eidem quoquæ ſanctæ ſynodi apud Calchedonem habitæ cùm ſimilia ſcripſiſſet, vt intentionem dictorum ſuorum
Epiſt. 61. omnibus aperiret, intulit atque ait: De cuſto-
» diendis quoque ſanctorum patrum ſtatutis, quæ
» in ſynodo Nicæna inuiolabilibus ſunt fixa de-
» cretis, obſeruantiam veſtræ ſanctitatis admoneo,
» vt iura Eccleſiarum, ſicut ab illis trecentis x. &
» viij. patribus diuinitùs inſpiratis ſunt ordinata, C
» permaneant. Nihil alienum improbè concupi-
» ſcat, nec per alterius imminutionem ſuum ali-
» quis quærat augmentum. Quantumlibet enim
» extortis aſſentationibus ſe inſtruat vanitatis ela-
» tio, & appetitus ſuos Conciliorum æſtimet no-
» mine roborandos, infirmum atque irritum erit,
» quicquid à prædictorum patrum canonibus di-
» ſcreparit, quorum regulis Apoſtolica ſedes
» quàm reuerentiſſimè vtatur. ſcriptorum meo-
» rum, quibus Conſtantinopolitani Antiſtitis

A conatus repuli, poterit ſanctitas veſtra lectione « cognoſcere me, auxiliante Deo noſtro, & ca- « tholicæ fidei, & paternarum conſtitutionum eſſe « cuſtodem. Ecce etiam in hac epiſtola, quam beatus Leo ad ſanctam ſynodum ſcripſit, nihil aliud ſibi in eadem ſynodo diſplicuiſſe pronuntiat, niſi quòd Anatolius Conſtantinopolitanus Epiſcopus priore quàm Antiochenus loco ſedere præſumpſit. Si quo minus, non ſolam ſententiam ſuper epiſtola Ibæ prolatam culpaſſe dicetur, ſed etiam quòd eidem reuerentiſſimo
B Ibæ Epiſcopatus eſt redditus, omnéſque canones, quos illic ſancti patres vtiliter ſtatuerunt de obſeruantia Eccleſiaſticæ diſciplinæ, quam eius inimicus Leo impugnaſſe firmabitur, & cætera, quæ ſpecialiter de quibuſque perſonis ibi decreta ſunt, infregiſſe. Aut ſi hoc palam de beato Leone dicere non præſumunt, intelligant nobiſcum, quia cùm de his tantùm duobus in Calchedonenſi concilio geſtis Conſtantinopolitano Epiſcopo ſcriberet, id eſt, de fidei cauſa, pro qua ipſum Concilium fuerat congregatum, & de ſu-
C perba eius elatione, dixit, Vt ſanctam ſynodum ad extinguendam ſolam hæreſim, & ad confirmationem fidei catholicæ, ſtudio Chriſtianiſſimi Principis congregatum, in occaſionem ambitus trahas, & quæque ſimilia in eius inueniuntur epiſtolis. Duo ſola quæ diximus in his verbis diiudicans, de quibus fecerat mentionem, non etiam cetera, quæ ibi ſunt geſta. Sicut Apoſtolus ad Philippenſes de Timotheo ſcribens ait: *Spero autem in dominum Ieſum Timotheum citò* Philip. 2. 19. *mittere ad vos: vt & ego bono animo ſim cognitis*

quæ circa vos sunt. Neminem enim habeo vnanimem, qui syncera affectione pro vobis sollicitus sit. Omnes enim sua quærunt, non quæ sunt Iesu Christi.. Non in Titum & Lucam, non in Epaphroditum & Marcum, non in ceteros sermonem intendens, de quibus in eadem epistola dicit: *Euodiam rogo, & Syntychem deprecor, idipsum sapere in Domino. Etiam rogo & te, germane compar, adiuua illas quæ mecum laborauerunt in euangelio, cum Clemente, & ceteris adiutoribus meis, quorum nomina sunt in libro vitæ.* sed in illos potiùs, de quibus ibi ait: *Videte canes, videte malos operarios, videte concisionem.* His itaque solis conferens Timotheum, dixit, Neminem enim habeo vnanimem, qui in syncera affectione pro vobis sollicitus sit: & eos tantùm attendit, vt diceret, omnes enim sua quærunt, non quæ sunt Christi Iesu. Denique cùm de ipso beato Timotheo loquens diceret: *Experimentum autem eius cognoscens, quoniam sicut patri filius mecum seruiuit in Euangelio. Hunc igitur spero me mittere: mox vt videro quæ circa me sunt. Confido autem in Domino, quoniam & ipse citò veniam ad vos.* ibi secutus adiecit, *Necessarium autem existimaui Epaphroditum fratrem, & cooperatorem, & commilitonem meum, vestrum autem Apostolum, & ministrum necessitatis meæ, mittere ad vos. quoniam quidem omnes vos desiderabat, & mœstus erat, propterea quòd audistis illum infirmatum. Nam infirmatus est vsque ad mortem: sed Deus misertus est eius. Non solùm autem eius, verùm etiam mei, ne tristitiam super tristitiam haberem. Festinantiùs ergo misi illum, vt viso eo iterum*

Philip. 4. 2. Philip. 2. 3. Philip 2. 22. Ibid. 25.

A *gaudeatis, & ego sine tristitia sim. Excipite itaque illum cum gaudio in Domino, & huiusmodi cum honore habetote. quoniam propter opus Christi vsque ad mortem accessit, tradens animam suam, vt impleret id quod vobis deerat erga meum obsequium.* Numquid hunc Epaphroditum Philippensium Apostolum, & alios eius sanctos in Euangelio adiutores, sermo Pauli attendebat Apostoli dicentis, Neminem enim habeo vnanimem, qui syncera affectione pro vobis sollicitùs sit. omnes enim sua quærunt, non quæ sunt B Christi Iesu. & non potiùs illos, de quibus suprà iam diximus? An vnanimis Epaphroditus non fuisse perhibetur, quo ab infirmitate reuocato, sibi quoque Deum misertum dicit, ne de illo tristitiam super tristitiam haberet? An pro Philippēsibus non erat sanctus Epaphroditus syncera affectione sollicitus, quos videre desiderabat, & propter quorum de sua infirmitate mœstitiam mœstus erat, eo quòd audierint illum infirmatum; & qui propter opus Christi vsque ad mortem accesserat, tradens animam suam, vt C impleret id quod ei deerat erga obsequium Pauli? Vnde etiam meritò eis commendauit, vt huiusmodi cum honore haberent. Vt igitur Paulus Apostolus Philippensibus de Timotheo scribens, non Titum & Lucam, non Epaphroditum & Marcum, non ceteros suos adiutores, quorum nomina sunt in libro vitæ, attendit quum diceret, Neminem habeo vnanimem, qui syncera affectione pro vobis sollicitus sit. omnes enim sua quærunt, non quæ sunt Christi Iesu. sed illos potiùs, de quibus ab eo dictum est,

videte canes, videte malos operarios, videte A
concisionem. Ita etiam beatissimus Leo scribens, non sententiam super epistolam Ibæ prolatam, neque Episcopatum prædicto Ibæ redditum, & cetera, quæ in synodo Calchedonensi de quibusdam personis decreta sunt, neque canones Ecclesiasticæ disciplinæ salubriter illic à sanctis patribus constitutos attendit, cùm diceret, Vt sanctam synodum ad extinguendam solùm hæresim, & ad confirmationem fidei catholicæ studio Christianissimi Principis congregatam, in occasionem ambitus trahas, & his similia: B
sed superbam potiùs elationem Constantinopolitani Episcopi, sicut ipsa verba eius indicant. Nam nec aliud inuenitur in eisdem suis epistolis arguisse. Sic nobis intelligenda sunt verba Romani Leonis, sic Apostolicorum scriptorum exemplis asserenda sunt sedis Apostolicæ scripta; si nolumus omnes canones vtiliter à sanctis patribus in eadem synodo constitutos, & cetera quæ in specialibus quorumcumque causis ibi firmata sunt, in maiorem, quam nunc patimur, conturbationem Ecclesiæ commouere. Quis C
autem de B. Leone dicere audeat, quoniam si Nestoriana esset epistola, quam synodus approbauit, posthabita blasphemia, qua Christus negatur Deus esse quod est, de hoc tantummodo causaretur, quòd in illa synodo vnus Episcopus non loco suo consederit? Igitur aut hoc solum peccatum est, quod in synodo Calchedonensi beatus Leo sibi displicuisse non tacuit: aut si & aliud esse dicitur, minus profectò est eo peccato, quod Episcopus Constantinopolitanus admisit.

A misit. cæterùm nunquam Leo posset, relicta hæresis causa, de vnius Episcopi sessione causari. Ostendatur autem nobis, vbicumque B. Leo dixit non omnia se quæ in illa synodo acta sunt confirmare, quòd ipsius synodi sententiam super epistola Ibæ detestetur, ac non potiùs Constantinopolitani Episcopi ambitionem castiget atque coërceat: & ipso purgato, sola synodus crimini subiacebit, si verè Nestoriana est, quam approbauit epistola. Nam & Maximo Antiocheno scribens idem B. Leo, cui prædictus Constantinopolitanus Anatolius dignitatem tertiæ sedis auferre tentauerat, hoc quod asserimus manifestum omnibus facit: qui post multa, quæ & acceptabili ratione, & increpatione vehementi, super eadem præsumptione locutus est, epistolam ita concludit. Quicquid enim præter speciales causas synodalium Conciliorum ad examen Episcopale defertur, potest aliquam diiudicandi habere rationem, si nihil de eo est à sanctis patribus apud Nicæam definitum. Nam quod ab illorum regulis & constitutione discordat, Apostolicæ sedis nūquam poterit obtinere consensum. Quanta verò diligentia custodiatur à nobis, exemplaribus eius epistolæ, quam ad Constantinopolitanum Episcopum refrænantes ipsius cupiditatem direximus, instrueris: quam in omnium fratrum & consacerdotum nostrorum facies notitiam peruenire; vt nouerint pacem Ecclesiasticam per concordiam Deo placitam debere seruari. Illud quoque dilectionem tuam conuenit præcauere, vt præter eos, qui sunt Domini sacerdotes, nullus sibi docendi &

Epist. 62.

B

C

» prædicandi ius audeat vindicare, siue ille mona- A
» chus, siue ille laicus, qui alicuius scientiæ no-
» mine glorietur. Quia & si optandum est, vt om-
» nes Ecclesiæ filij quæ recta & sana sunt sapiant,
» non tamen permittendum est, vt quisquam ex-
» tra sacerdotalem ordinem constitutus, gradum
» sibi prædicatoris assumat: cùm in Ecclesia Dei
» omnia ordinata esse conueniat, vt in vno Christi
» corpore, & excellentiora membra suum offi-
» cium impleant, & inferiora superioribus non
resultent. Manifesta sunt, quantum puto, nec
vllo quæ memorauimus egent interprete, vt in- B
telligi queat, quòd ea contra Constantinopoli-
tani Episcopi ambitioné, non contra sententiam
super epistolam Ibæ prolatam, beatus Leo dixe-
Epist.74. & 55. rit. Nam similiter scribens etiam Martiano
Principi, & Pulcheriæ Augustæ, quas epistolas
memorare perlongum est, non de alia causa
conqueritur. Verùm quod peius est, & illa pro
quibus dicta sunt nullus obseruare dignatur: &
insuper, quæ alia sunt intentione conscripta, in
præiudicium fidei sæua interpretatione vertun-
tur. Contradicit autem nobiscum Papa Gela- C
sius, melior & acceptabilior dictorum sui præ-
decessoris interpres, qui scribens vniuersis Epi-
scopis per Dardaniam constitutis, ea quæ me-
morauimus, non ad destructionem sententiæ su-
per epistola Ibæ prolatæ, sed ad coërcendam
Constantinopolitani Episcopi præsumptionem,
» à B. Leone scripta esse confirmat. Sic enim dicit:
» Sicut quamuis parua ciuitas prærogatiuam præ-
» sentis regni non minuit, sic imperialis præsentia
» mensuram dispensationis religiosæ non mutat.

A Sic clara vrbs illa potestate præsentis imperij, "
religio sub eadem tunc firma, tunc libera, tunc "
prouecta consistit, si potiùs hoc præsente pro- "
priam teneat sine vlla perturbatione mensuram. "
Postremò si sibi de Imperatoris præsentia blan- "
diuntur, & inde putant Constantinopolitanæ ci- "
uitatis Episcopi potiorem fieri posse personam, "
audiant Martianum eiusdem principem ciuita- "
tis, posteaquàm pro augmento vrbis ipsius sacer- "
dotis intercessor accedens, contra regulas obti- "
nere nihil potuit, sanctæ memoriæ Papam Leo- "
B nem summis laudibus prosecutum, quòd cano- "
num regulas violari nulla fuerit ratione perpes- "
sus. Audiant Anatolium eiusdem sedis Antisti- "
tem, clerum potiùs Constantinopolitanum, "
quàm se, tentasse talia confitentem, atque in "
Apostolici præsulis totum dicentem positum "
potestate. ipsúmque beatum Papam Leonem, se- "
dis Apostolicæ præsulem, cuius synodus Calche- "
donensis auctoritate firmata est, quicquid vltrà "
quàm ab eodem pro fide & communione catho- "
lica atque Apostolica illic agendum constaret "
C esse delegatum, per occasionem congregationis "
illius, præter Nicænos canones noua videretur "
actione tentatum, competenti refutatione va- "
cuasse. Numquid sapiens Gelasius decessorem suum B. Leonem pro sententia synodi super epistola venerabilis Ibæ, ac non potiùs, vt diximus, pro ambitione Constantinopolitani Episcopi dixisse quæ memorauimus intellexit? Nam quare pro Ibæ epistola ibi subiungeret dicens, Per occasionem congregationis illius, præter Nicænos canones noua videtur actione tentatum.

Nullus igitur conetur eius verba in aliam detorquere sententiam: quoniam hoc nec ipsa rerum euidentia, nec Gelasius verax permittit interpres. & ideo sinamus Apostolicam sedem interpretari semetipsam, & quare illa superiora per Leonem priùs dixerit, ex his quæ postea per Gelasium locuta est, prudentius aduertamus. Est & alia eiusdem B. Gelasij epistola, per quam similiter deuij horum scriptorum Leonis Interpretes refellantur. sed iudicauimus hanc vnam solam causæ sufficere. Verùm esto, semotis his omnibus, putetur Leo Romanis, ad destruendam synodi super epistola Ibæ sententiam, illa dixisse. Quomodo ergo hinc synodus excusabitur, quæ & recepisse illam epistolam, quod falsè negatum est, & nō debuisse recipere Leone reprehendente conuincitur? Quocirca si ita accipiantur huiusmodi verba quæ proferūtur B. Leonis, proculdubio non repellendæ accusationi synodi, sed confirmandæ proficient: & si Nestoriana illa dicitur epistola, B. quidem Leo fortassis, vti iam dictum est, à Nestoriano crimine defendetur: sed planè synodus Calchedonensis ipso teste damnabitur; atque videbuntur hæretici Eutychiani non immerito se à nostra communione subtraxisse: si tamen ipsi iam dicentur hæretici, qui etiam, Leone teste, comprobabunt quòd Nestoriana sit synodus, quæ in confessione sacrificij nominatur. Videamus tamen, quomodo vel ipse B. Leo poterit excusari, cùm de ipso quoque nobis fuerit dictum, cur non promptis & euidentibus verbis tantum crimen arguit? cur non apertè ac manifestè sententiam synodi Nestorianam

A epiſtolam approbantis infregit? cur quod ab eius primum legatis nuntiatum eſt in præiudicium fidei, non ita ſedes Apoſtolica auctoritate ac ſeueritate damnauit, vt hinc Eccleſia poſtmodum non poſſit ambigere, niſi quia non vera conſcientia, ſed fallaciter, & nomine tenus abdicauit Neſtorium, præiudicio Cæleſtini deceſſoris ſui præuentus? Alioquin eius dogma etiam in Ibæ epiſtola refutaret. Increpat euidenter, atque condemnat, tam vehementibus quàm prolixis, ſed & multis epiſtolis, non ſolùm prædicto Anatolio B ſcribens, verùm etiam vniuerſæ ſynodo, & Maximo Antiocheno, ipſiſque principibus, quòd in illo Cōcilio vnus Epiſcopus non ſuo loco ſedere præſumpſit, atque ſibi diſplicuiſſe in omnium ſacerdotum notitiam perferri demandat; & de ſynodi ſententia, qua Neſtoriana epiſtola approbata eſt, tacet atque diſſimulat, vel ſi non tacet, vt dicitis, nihil tamen apertè, nihil loquitur euidenter. Nempe hoc eſt, quod in Scribis, & Phariſæis hypocritis Dominus arguit mentam & anethum & cyminum decimare, & quæ ſunt grauiora legis, & fidem relinquere. Nempe hoc eſt, quod in ipſis ducibus cæcis ſimiliter obiurgat, culicem colare, & camelum glutire. Et quid contra referre? quid ad hæc vel pro B. Leone reſpondere valebimus, cuius pro catholica fide ſollicitudinem ac diligentiã, cuius laborem & induſtriam, cuius libertatem, atque conſtantiam, & veſtra pietas optimè nouit, & omnis Eccleſia prædicare non ceſſat? Sed Neſtoriana illa non eſt epiſtola. Nam profectò non eam neſcio quæ modò vulpecula emordicaret, ſed tunc Leo fortiſſimus inuaſiſſet.

Matth. 23. 23.

C

Quomodo autem dicunt synodi super epistola Ibæ sententiam non esse à beato Leone firmatam, quam fatentur ea quæ ab illa sunt de fide statuta firmasse, cùm in alia parte gestorum, ex quibus eadem epistola recitata est, inueniatur quòd scriptor eius Ibas de Nestoriana hæresi fuerit accusatus? Sic enim accusatores eius dixe-
„ runt: Quia Nestorianus est, & beatum Cyrillum
„ Episcopum hæreticum appellat. & rursus ibi-
„ dem continetur: Maras dixit, De fide mouemus
„ prius, & alia capitula pòst mouemus. Reueren-
„ tissimi Episcopi dixerunt: Et si proposuimus vo-
„ bis, vt horum trium capitulorum probatio sub-
„ sequatur, non ex hac inquisitionẽ negauimus re-
„ liquorum. Maras dixit, De fide mouemus priùs.
His ergo & huiusmodi probatur, quòd Episcopus Ibas de fide quàm maximè fuerit accusatus. Nam propterea contra eum memoratam epistolam protulerunt. Sed & ipsa epistola duas naturas, & vnam personam vnius filij domini Iesu Christi prædicat: propter quod & synodus eam pronunciauit orthodoxam. quod verbum non proferret, si non esset eius de fide sententia. Verùm non est quare hîc amplius demoremur. Ipsi eam non dicant Nestorianam, & non putetur ad causam fidei pertinere. Si autem Nestoriana dicitur, de fide vtique accusatur: & quia iam suscepta dicitur à sancta synodo, cõsequenter & à beato Leone dicitur esse firmata, quem non negant ea quæ ibi de fide sunt statuta firmasse. Nam si & illud eis concedatur, quia præter fidei definitionem, cetera quæ in illa synodo gesta sunt, neque confirmauerit, neque damnauerit: sic quoque

A non potuerunt nouæ diligentiæ repertores crimen temeritatis euadere, qui ſtatuere auſi ſunt, & dicere, Siquis dicit rectam eſſe ad Marim epiſtolam, aut eam defendit, & non anathematizat eam, anathema ſit. Nam eam Calchedonenſis ſynodus rectam dicit, Leo vel ſi non confirmat, non anathematizat eam. Anathema igitur ab iſtis cum ſynodo Calchedonenſi factus eſt Leo.

SED quia euidenti ac multiplici documentorum cõuictione monſtratum eſt, mendaciter negari, quòd epiſtolam venerabilis Ibæ ſynodus B pronuntiauit orthodoxam, & ſimul apparuit, quòd eam nec beatus Leo Neſtorianam iudicauerit, nam proculdubio etiam manifeſta ſententia vehementique damnaret: ſufficit nobis ad defenſionem ipſius epiſtolæ, quòd eam tanta ſynodus, & ipſius auctor ſynodi, vir Apoſtolicus, & in doctrina veritatis toto orbe notiſſimus, approbauit. Hæc eſt prima & immobilis ac ſecura noſtra ratio, quæ nos tuetur ac firmat aduerſus omnes contradicentium quæſtiones: vt ſicut Apoſtolus dicit, non citò moueamur à noſtro C ſenſu, neque terreamur, vel ſi minus hinc poſſumus dare, ſiue accipere rationem, cur ſynodus orthodoxam iudicauit. Neq; enim eſt alia Conciliorum faciendorum vtilitas, quàm vt quod intellectu non capimus, ex auctoritate credamus, & ſicubi ratio minus nobis occurrerit, fides ne labamur citò ſuccurrat. Nam ſi poſt decretum diſceptare licuerit, vt dicatur, priùs probetur epiſtola illa quòd recta ſit, vt credatur fuiſſe ſuſcepta: non eſt quare iam Concilia cõgregentur, nec terminatæ, immò nec terminabiles dicantur.

CAP. V.

quæstiones, quarum probatio semper exigitur. A
Cur enim non dicatur similiter, probetur prius, quòd vnius essentiæ sint pater ac filius, vt credatur hoc Niceno concilio terminatũ:& quia consubstãtialis est patri ac filio Spiritus sanctus, quia non aliter credi potest quòd hoc synodus Constantinopolitana decreuerit. Atq; ita quæstionibus vniuersis in antiquo statu manentibus, non solùm nihil synodorum constitutionibus absolutum esse videbitur, sed etiam ad perpetuandas lites quæstionũ in eis memoria reseruata. Et ideo non idem modus esse debet, atq; ordo quærendi, B
post definitionem Concilij totius Ecclesiæ consensione firmati, qui fuit ante definitionem. Tũc enim ratio poscebat, vt si orthodoxa probaretur illa epistola, suscipienda iudicaretur à synodo. nunc autem ratio poscit, vt si suscepta probetur à synodo, iudicetur orthodoxa. Hanc obseruantiã tenentibus, nihil nobis præualebit hæreticorum calliditas, si iudicare non præsumamus, quod intelligere non valemus. Quanquã nonnihil intelleximus. intelleximus enim hæreticorũ fraudes, erroresq; conuincimus. Non ergo parũ est, quòd C
veraciter dedocemus errorem, & si plenam docere non possumus veritatem. Ad Hieremiam Dominus dicit: *Ecce dedi verba mea in os tuum, & constitui te hodie super gentes, & regna, eradicare & effodere, & readificare, & replantare.* Iubetur itaq; propheta priùs eradicare & effodere, & disperdere errores atque mendacia, & reædificare & plantare scientiam & veritatem. Hoc perfectum est opus, & iste prædicatoris est finis: quem si non valemus attingere, certum est tamen nos aliquid

Hier. 10.

A incepiſſe. Nam eradicauimus, & effodimus, & diſperdimus quod eradicandũ & effodiendũ & diſperdendũ fuit: & ſi minùs poſſumus etiam reædificare & replantare, melioribus hoc reſeruemus; & ſimus interea patrum auctoritate contenti. Sed dicit aliquis, Et numquid Eutychianis auctoritatem ſynodi Calchedonenſis obiecturus es, vt ex eo Neſtorianam non eſſe conuincas epiſtolam venerabilis Ibæ, quòd eam orthodoxam iudicauit: cùm inde potiùs illi memoratam ſynodum, velut Neſtorianam, quòd
B eam receperit, criminentur? Vbi primùm reſpondeo, quoniam Eutychianis in hoc debitor non ſum. Non enim me rationis ordo permittit, vt eis reſpondeam, cur ita patres noſtri ſuper epiſtola venerabilis Ibæ decreuerint. Priùs eſt enim, vt fateantur nobiſcum, quòd etiam Concilio Epheſino firmatum docuimus, dominum noſtrum Ieſum Chriſtum in duabus naturis eſſe credendum, de quo eſt inter nos atque illos principalis diſſenſio; & ita demum facti amici, rationem ſibi dari poſtulent pater-
C ni iudicij. Si autem inimici permanent, & præcepta Dei contemnunt, ſanctis patrum definitionibus reſiſtentes, deſpiciendi ac repellendi ſunt, quoniam importunè quærunt illius cauſæ per nos adipiſci notitiam, quam ſolis amicis deberi in Euangelio Dominus dicit. *Vos*, Ioan 14.15
inquit, *amici mei eſtis, ſi feceritis quæ ego præcipio vobis. Iam non dico vos ſeruos: quia ſeruus neſcit quid faciat dominus eius. Vos autem dixi amicos, quia omnia quæ audiui à patre meo, nota feci vobis.* Non ergo debetur peccati ſeruis &

præcepta Dei ſpernentibus, paterni conſilij ratio; vel ſi à nobis eam importunè atque præ-
1. Pet. 3. 15. poſterè ſibi flagitent dari. Sic enim nos Petrus Apoſtolus paratos eſſe iubet, ad reſpondendum omni poſcenti nos rationem de fide & ſpe quæ
Coloſſ. 4. 6. in nobis eſt, vt ad ipſum pertineat apparatum, quod Paulus coapoſtolus eius monet, vt ſciamus quomodo oporteat nos vnicuique reſpondere. Scientes igitur quomodo oporteat nos vnicuique reſpondere, dicimus vt priùs illi nobiſcum de confeſſione duarum naturarum Chriſti conueniant, quæ aut ſola, aut maxima diſ- B
ſenſionis eſt cauſa: & tunc reſidua, reſeruato ordine, requirentur. Nam manente inter nos illa quæſtione, quis non aut ſuperfluum aut præpoſterum iudicet, ſi cum illis de ſynodi ſuper epiſtola Ibæ ſententia diſputemus? Hinc beatus Leo, cùm Legatos expetitos Auguſto Leoni directurum ſe promitteret, ait: Prænoſcat igitur pietas tua, venerabilis Imperator, hos quos ſpondeo dirigendos, non ad confligendum cum hoſtibus fidei, nec ad certandum contra vllos à ſede Apoſtolica profecturos: quia de rebus C
& apud Nicæam, & apud Calchedonem, ſicut Deo placuit, definitis, nullum audemus inire tractatum, tanquam dubia, vel infirma ſint, quæ tanta per ſpiritum ſanctum fixit auctoritas. Inſtructioni autem paruulorum noſtrorum, qui poſt lactis alimoniam, cibo deſiderant ſolidiore ſatiari, miniſterij noſtri præſidium non negamus: & ſicut ſimpliciores non ſpernimus, ita à rebellibus hæreticis abſtinemus, memores
Matt. 7. 6. præcepti Dominici dicentis: *Nolite ſanctum*

A *dare canibus, neque miseritis margaritas ante* "
porcos. Nimis quippe indignum, nimísque in- "
iustum est, eos ad libertatem disceptationis "
admitti, quos significat spiritus sanctus per pro- "
prophetiam dicens: *Filij alieni mentiti sunt mi-* " Ps.17.46.
hi. Qui etiam si Euangelio non resisterent, de "
illis tamen se esse monstrarent, de quibus scri- "
ptum est: *Deum se profitentur scire, factis au-* " Tit.1.16.
tem negant. Hac igitur beati Leonis auctori-
tate nostra ratio confirmatur, quòd disputare
nos cum Eutychianis de sententia super episto-
B la Ibæ prolata nullus ordo permittat. Deinde
quomodo vel ipsi nobiscum quærunt contendere, & accusare sanctam synodum, quòd susceperit epistolam, quæ incongruam de beato Cyrillo suspicionem sui conscriptoris continet, nisi priùs falsam esse confiteantur eamdem suspicionem Ibæ, qua putauit beatum Cyrillum in duabus Christum negasse naturis? Tunc enim poterunt de iniusta reprehensione B. Cyrilli illam epistolam criminari, tunc meritò de ipsius iniuriis queri, si non & ipsi
C cum prædicto Iba dicant, quòd vnam Christi prædicauerit esse naturam. Alioquin eumdem reuerentissimum Ibam de reprehensione falsa culpare non poterunt: nisi fortè nobis persuadeant, & beatum Cyrillum vnam Christi ex diuinitate & humanitate compositam prædicasse naturam, & orthodoxum Ibam hoc non debuisse culpare, quòd omnis Ecclesia confitetur esse culpabile. Cernis igitur, religiose princeps, ad huius epistolæ defensionem sufficere nobis in præsenti tempore, quòd eam

probauimus orthodoxam à synodo iudicatam, A
nec à B. Leone, sicut fingebatur, expulsam,
sed potiùs cum omnibus quæ ibi sunt de fide
statuta firmatam. Quamob rem sufficit nobis,
vt dictum est, horum sola probatio. Siquidem
neque catholicus quisquam potest tantæ synodi
auctoritati resistere: neque nos ratio sinit
cum Eutychianis, nedum inter nos, principali
quæstione finita, de sententia super epistola
Ibæ prolata confligere. maximè quia conqueri
de iniuria B. Cyrilli non potuerunt, quam
ad inuidiam magnæ synodi dolere se fingunt, B
nisi priùs eum fateantur in duabus Christum
prædicasse naturis. Verùm his quæ dicenda
fuerant sufficienter, vt arbitror, explicatis, &
ab huius epistolæ discussione longè repulsis hæreticis;
quia per surreptiones eorum, multa
vitia sunt eidem epistolæ falsè atque fallaciter
imputata: hac necessitate compulsus, instructioni
paruulorum nostrorum, ne scandalizentur
in talibus, non quasi grandis vt Leo, sed inter
illos grandiusculus, ministerij, quoniam & hoc
ipse beatus Leo concessit, non nego quantulumcunque C
præsidium. sub hac conditione
duntaxat, vt non in mea, quam redditurus
sum, ratione meritum causæ constituam, quam
profectò peruides terminatam: sed potiùs in
auctoritate magnæ synodi, quam inter hæreticorum
fluctus, ac turbines, sicut ancoram habemus
animæ tutam & firmam. Huic ego nos
deuotione atque obedientia religantes, obiecta
primùm oblatrantibus mole paternæ sententiæ,
quam super epistola sæpè dicta prola-

A tam docuimus, in quodam placidiſſimo fidei portu cauſæ rationem vel inueniendam quæramus, vel oſtendamus inuentam: vt quod fide creditur, etiam intelligentia cognoſcatur, non poſſe iuſtè reprehendi magnam ſynodum, quoniam eam iudicauit orthodoxam. quod in huius operis diuiſione, vltimo loco nos promiſimus oſtenſuros.

FINIS LIBRI QVINTI.

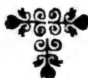

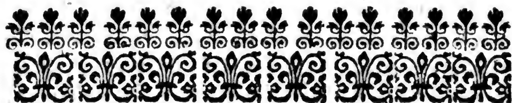

FACVNDI EPISCOPI HERMIANENSIS,

Pro defensione trium Capitulorum,

LIBER VI.

Cap. I.

GE nunc illud etiam, quod superest, probare incipiamus, & ostendere quàm indignè de sententia super epistola venerabilis Ibæ prolata Calchedonensis synodus accusetur. Namque cùm eamdem magnam synodum prædictus Ibas Episcopus adiret, conquerens ac deplorans iniustitiam se ab Eutyche & falsa crimina pertulisse, atque in Ephesina secunda synodo non dicenda absentem & innoxium, sicut idoneorum documentorum testificatio demonstrabat, sub Dioscoro, Eutychis atque Eutychiani dogmatis defensore, fuisse damnatum, & in quadraginta mansiones per diuersas distractum prouincias, viginti & ampliùs carceres mutasse. Hæc acclamantibus Episcopis, & dicentibus, Absentem nemo condemnat, malè fecerunt qui eum præ-

A ter canones damnauerunt. quæ aduersus absentem facta sunt euacuentur. hæc omnes dicimus, nemo condemnat absentem. Postea Theophilus diaconus, qui inter alios ipsius venerabilis Ibæ aduersarius existebat, contrà protulit gesta, quibus cum eo fuerant apud Photium,& Eustachium,atque Vranium Episcopos, ex delegato Theodosij principis altercati: eorum se lectione promittens ostendere,quòd non iniuria condemnatus fuerit. In quo Photij & Eustachij atque Vranij iudicio iactauerant ac-
B cusatores,memoratum Episcopum Ibam se probaturos Nestorianum.idque conficere nitebantur ex epistola, quam aliquando scripserat ad Marim aliquem Persam:eo quòd in illa videretur de beato Cyrillo,Nestorij damnatore,aliter quàm res habuit pro suspicione sua locutus,quæ illi, sicut primo libro docuimus,communis erat cum Orientalibus aliarúmque prouinciarum Episcopis. Quemadmodum verò in ipso Photij & Eustachij, Vraniique iudicio,pro eadem sua epistola Nestorianus iudicari non potuit,
C quoniam hæc fieri non sinebat fidei recta confessio,quæ ibidem continetur: ita nec apud magnam synodum condemnatus est, cùm ibi ex eisdem gestis,ab eius aduersario prolatis,supradicta relegeretur epistola, sed ex eius est magis tenore purgatus. Nam sic duas naturas in ea confessus est,quod Eutychianos offendit, vnde & condemnari eam quæsierunt:vt etiam, quod Nestorianos impugnat, vnam confiteatur esse personam, quod est vnus filius dominus Iesus Christus. Porrò Eutychiani, volentes eiusdem

sanctæ synodi auctoritatem infringere, simulant A
iniuriam se dolere beati Cyrilli, & hinc eam culpabilem dicunt, quòd prædictam epistolam pronunciauit orthodoxam. Addunt & alia in reprehensionem ipsius epistolæ, quæ nec ipsi accusatores Ibæ, quamuis calumniosi ac pertinaces, in tantis quæ sunt experti iudiciis, aliquando aut alicubi obiecisse monstrantur, nec erubescunt impudentiores totiens refutatis accusatoribus inueniri. Nam illi hoc solùm prædicto Ibæ Episcopo ex memorata eius epistola obiecerunt, volentes eum Nestorianum videri, quòd in ea B
beato Cyrillo Nestorij condemnatori detraxerit: ceterorum verò, quæ isti nunc adiiciunt, nec qualemcumque mentionem facere præsumpserunt: quæ nos, omni tenore proposito ipsius epistolæ, ex ordine refellemus. Sed videtur nobis, quòd priùs breuiter quædam dicere debeamus de hoc, quòd iactatur vituperationem beati Cyrilli synodus approbasse, & de quo illam maximè ac principaliter aduersarij criminantes, vel scandalizant, vel si hoc non possunt, exagitant minus instructos. quorum aliqui, licet eamdem C
sanctam synodum pro suæ fidei pietate ac deuotione defendant, tamen quia dare non possunt exitum quæstioni, persuadentibus hæreticorum fautoribus, asserunt non ab ea fuisse susceptam. Nos autem euidentis mendacij & ab aduersariis ministrari suffragium pudet: quod si euidens non fuisset, indignum esse debuit Christianæ conscientiæ mendaciter defendere veritatem. Habet enim suas assertiones veritas, non à mendacio mutuatas, quibus testimonio conscientiæ
non

A non repugnet, & inuicta permanens aduersariorum calumnias frangat: quas siquis inuenire non potest, tacere potiùs eligat, quàm mentiri, & sola sit decretorum auctoritate contentus. Nam si nos hæretici viderint in rebus perspicuis suo vti mendacio, quales nos in aliis putabunt, quæ videntur obscura? Et ideo iam, religiose Imperator, attende quàm fortiter calumnias hæreticorum & sine vlla difficultate dissoluam, exempla proferens diuinæ scripturæ, quomodo à maiore & meliore parte de multis soleat ferre sen-
B tentiam. cuius formam sicuti in omnibus sancta synodus Calchedonensis secuta est, vt epistolam venerabilis Ibæ, quamuis de beato Cyrillo aliter quàm res habuit suspicantis, tamen pro vera fidei confessione, quam de Christo tenet, orthodoxam iudicaret. Sic Regem Iuda Asa, quem scimus non in paruis nec in paucis fuisse culpatum, eadem scriptura laudauit: cuius quæ fuerint culpæ priùs memorare debemus, ac deinde quomodo ab ea fuerit prædicatus. Primùm 3.Reg.15.14.
itaque dicitur, quia illi commune cum multis
C regibus fuit, quia non destruxit excelsa: in quibus licet Domino sacrificaretur, contra eius tamen præceptum fiebat, quia in templo sibi sacrificari præceperat. Deinde quia dato argento & Ibid.18.
auro, quod inuentum est in thesauris domus Domini, & in thesauris domus regis, contra Basa regem Israël, regis Syriæ malè quæsiuit auxi- 2.Par.16.7.
lium. vnde eum & increpauit Anania propheta, dicens quòd insipienter egerit confisus in regem Syriæ, & non in dominum Deum suum. Insuper quia & ipsum Ananiam prophetam,

propter quod eum arguerat, indignatus tradidit A
in custodiam nerui. Postremò de illo scriptura
Ibid.12. dicit: *Et infirmatus est Asa in anno trigesimo & nono regni sui dolore pedum vehementi: verùm neque in ægrotatione sua quæsiuit Dominum, sed medicos.* In quo non propterea credimus esse culpatum, quòd ordinatum à Deo medicorum solatium requisiuit: sed quia sic in illorum arte confisus est, vt ipsorum potiùs, quàm Dei per ipsos, expectaret auxilium. Cùm igitur in his inueniatur esse culpabilis, quoniam tamen à cultura Domini non recessit, neque idolis gentium B
deseruiuit, magis autem, sicut scriptum est, abstulit omnes adinuentiones, quas fecerant patres eius, & Maacham matrem suam à cultura luci remouit, ipsumque succidit lucum, atque succendit in torrente Cedron, sic eum
3.Reg.15.11. scriptura diuina laudauit, vt diceret: *Fecit Asa quod rectum est in conspectu Domini, sicut Dauid pater eius.* Ac ne fortè dicatur, quòd eius priora laudauerit, & postea fuerit deprauatus, accipe quid de illo iterum eadem scriptura pronunciet:
Ibid.15. *Verumtamen*, inquit, *cor Asa erat perfectum cum* C
Domino omnibus diebus suis. Et vtique omnibus diebus suis non diceretur, si ab eo in quo fuerat laudatus aliquando recederet. Proinde cùm Dei scriptura regem Asa, in tantis culpabilem, sic propter culturam vnius veri Dei laudauerit, vt eum compararet atque conferret sancto regi Dauid, ac pronuntiaret, quòd esset cor eius perfectum cum Domino omnibus diebus eius; quomodo religiosus quisquam reprehendere audeat synodum Calchedonensem, quòd con-

A ſuetudinem ſcripturæ diuinæ formámque cuſtodiens, venerabilis Ibæ epiſtolam, confitentem duas naturas & vnam Chriſti eſſe perſonam, quod maximè ad culturam Dei pertinet, pronuntiauit orthodoxam. contemnens quòd eius conſcriptor de beato Cyrillo aliter quàm res habuit fuerat ſuſpicatus, & hæc attendere, vel cuiuſcumque momenti pendere, quum de fide Chriſtiana eſt quæſtio, ſuperfluum ducens: ſicut ipſe quoque beatus Cyrillus ſuperfluum duxit, quum ſcriberet Orientalibus per
B Paulum Emeſenum Epiſcopum, dicens: Quoniam verò ſuperflua & importuna Eccleſiarum "
diuiſio facta eſt, nunc maximè ſatisfactum eſt "
nobis, domino meo reuerentiſſimo Paulo char- "
tam proferente, habentem irreprehenſibilem "
fidei confeſſionem. Cùm igitur & ipſe B. Cy- "
rillus, rectam fuiſſe cognoſcens Orientalium fidem, pro falſa ſuſpicione, quam de illo habuerunt, non eos iudicauit hæreticos, quia nec debuit: quomodo ſancta Calchedonenſis synodus non eidem B. Cyrillo contraria videre-
C tur, ſi pro ipſa ſuſpicione falſa atque ſuperflua, veram & neceſſariam de Chriſto fidem, quæ in illa epiſtola continetur, non pronuntiaret orthodoxam? Putauerat autem reuerentiſſimus Ibas Epiſcopus, quòd idem B. Cyrillus, directa ſibi ab Orientalibus confeſſione, non communem fidem in ea cognouerit, ſed proprium errorem correxit. Quod neque nos, neque ſancta Calchedonenſis ſynodus approbauit, vbi dictum eſt, Dudum quidem ex relectis innoxius demonſtratus eſt reuerentiſſimus Ibas. In qui-

» bus etenim visus est culpare malè loquens bea- A
» tissimum Cyrillum, in posterioribus rectè con-
» fessus respuit illa quibus culpauerat. Verùm nõ pro ista de B. Cyrillo suspicione illa epistola quasi Nestoriana fuerat abdicanda; quoniam longè alterius erroris, & summæ in Christum impietatis, hoc nomen est. Conscriptor autem ipsius epistolæ non catholicam fidem, quam verè habuit Cyrillus, quæque culpanda non est, sed ipsum Cyrillum culpauit, æstimans eum immoderatè resistendo Nestorij dogmati, in contrarium Apollinaris dogma per ignorantiam B
lapsum. Hæc duo si discriminemus, Nestorianam non dicimus epistolam, quam synodus catholicam dixit. quoniam aliud est cùm de huiusmodi persona falsè aliquid creditur: aliud verò, quum de ipso Christianæ fidei fundamento malè sentitur. Nisi fortè quis dicat, quòd pro iniuria B. Cyrilli damnare synodus debuit rectam fidem ipsius Cyrilli, quam epistola illa confessa est, aut eam non approbare, cùm diuina scriptura, sicut ostendimus, Asa Regem Iuda cum tanta laude prætulerit: quasi C
amplioris sit criminis lapsum putasse Cyrillum Episcopum, quàm prophetam, vt alia omittam, de peccato arguentem, in nerui custodiam tradidisse. Accipe autem iam & aliud exemplum, quòd sine mendacio defendimus synodi super epistola Ibæ sententiam. Nam Iosaphat regem quoque similiter Iuda, filium prædicti Asa, meminimus inter alios reges excel-
2. Par. 20. 33. sa non sustulisse, sicut etiam patrem eius. De-
2. Par. 18. 1. inde affinitate iunctum Achab regi profano

A Israël, qui etiam in auxilium eiusdem Achab, posthabitò Dei sermone, quem ante per Micheam prophetam ei annuntiauerat, contra regem Syriæ frustra præliatus est. Propter quod, interempto in eodem prælio memorato Achab, obiurgatus est idem Iosaphat, Ieu filio Anania propheta dicente, *Si peccatorem illum adiuuisti, & eorum qui oderunt Dominum amicus es: in hoc super te ira à facie Domini.* 2.Par.19.2.
Postremò pro societate Regis Achab increpatus, etiam cum Ochozia similiter profano rege
B Israël, quique patri Achab in regno simul & in omni abominatione successerat, idèm Iosaphat amicitiam iunxit. Vnde & Heliezer, filius Dodiau prophetæ, eum redarguit dicens, *Pro eo quod communicasti cum Ochozia confregit Dominus opera tua.* 2.Par.20.37
Et in tantis etiam iste reprehensus atque culpatus, tamen quia solum Deum coluit, & reliquias simulacrorum quæ remanserant in diebus patris eius sustulit de terra, sic à diuina scriptura laudatur: *Et ingressus est Iosaphat in via* Ibid.32.
Asa patris sui, & non declinauit ab ea, faciendo
C *quod rectum est in conspectu Domini.* Si igitur regem quoque Iosaphat, quem in tantis errasse cognoscimus, & non solùm à prophetis increpatũ, verumetiam post denuntiationem ipsos cõtempsisse prophetas, pro Dei veri cultura, quia non diuertit vt adoraret Deos alienos, sancta scriptura perhibuit non declinasse ab eo quod rectũ est in conspectu Domini: quomodo synodus Calchedonensis non profanè culpatur, quòd morẽ scripturæ diuinæ custodiens, epistolam venerabilis Ibæ, quamuis de beato Cyrillo aliter suspi-

cantis, pro veræ fidei confessione, quam continet, in qua rectè colitur Deus, pronuntiauit orthodoxam? An fortè leuior culpa est amicitia & affinitate profanis fuisse coniunctum, & prophetas missos à Domino contempsisse, quàm de Cyrillo Episcopo falsum aliquid æstimasse? Sed iam tertium, quod extremum quoque erit, proferamus exēplū, quomodo, sicut diximus, à maiore & meliore parte scriptura diuina de multis soleat ferre sententiā; cuius formā sancta synodus secuta est, vt venerabilis Ibæ epistolam approbaret. Nam de rege quoque Ezechia sic eadē scriptu- B

2. Par. 32. 24 ra narrauit: *In diebus illis infirmatus est Ezechias vsque ad mortem.* & orauit ad Dominū, & exaudiuit eum, & dedit illi signum, & non iuxta retributionem, quam tribuit illi, repræsentauit Ezechias. sed exaltatum est cor eius, & fuit super illum ira, & super Iuda, & super Israël. Propter

4. Reg 10. 16. quod Esaias in eum prophetauit dicens: *Ecce dies*

veniunt, dicit Dominus, & auferentur omnia quæ

Esa. 39. 6. *sunt in domo tua, & quæcumque recondiderunt patres tui vsque in hunc diem, & in Babylonem introibunt, & non derelinquetur sermo quem dixit* C *Dominus. Ecce ex filiis tuis qui procedent ex te, quos generabis, adducentur & erunt eunuchi in domo regis Babylonis.* Cúmque tanta esset cordis eius elatio, vt hanc vltionem grauissimam de iustitia Dei reciperet, eadem scriptu-

4. Reg. 18. 3. ra de illo sic dicit: *Fecit quod rectum est in con-*

2. Par. 29. 2. *spectu Domini secundum omnia quæ fecit Dauid*

4. Reg 18. 5. *pater suus.* Et iterum: *Hic in domino Deo Israël sperauit, & post eum non fuit ei similis quisquam in Regibus Iuda, & in his qui fuerunt ante*

A *ipsum. & adhæsit Domino, nec recessit ab ipso, & custodiuit mandata eius quæcumque mandauit Moysi, & erat Dominus cum ipso in omnibus.* Quomodo igitur illum, quem sic commemorauit, vt filij quoque eius in captiuitatem adducti, in domo regis Babylonis eunuchi seruirent, sic diuina scriptura laudauit? Vt enim non attendamus quod de illo dixit, Et fecit quod rectum est in conspectu Domini, secundum omnia quæ fecit Dauid pater suus: rursúmque, Hic in domino Deo Israël sperauit, &
B post eum non fuit ei similis quisquam in regibus Iuda, & in his qui fuerunt ante ipsum: quomodo de illo dictum est, Adhæsit Domino, nec recessit ab ipso, & custodiuit mandata eius, quæcumque mandauit Dominus Moysi? An fortè dicitur elatio cordis eius, quæ sic Domino displicuit, adhæsisse Domino, nec recessisse ab eo, & custodisse mandata eius, quæcumque mandauit Dominus, cùm sit omnis initium peccati superbia? Quid ita dicemus, nisi quia in his verbis hoc intelligi voluit Dei scriptu-
C ra, quòd non sicut alij reges Deos gentium adorauit Ezechias, neque ab vnius Dei veri cultura discessit: sed obseruauit quæcumque de hac mandauit Dominus Moysi, & quemadmodum scriptum est: *Destruxit excelsa, & comminuit omnia simulacra, & abscidit lucos, & comminuit serpentem illum æreũ, quem fecit Moyses, cui filij Israël ad illud tempus sacrificabant.* Ibid. 4.
Secundum hoc ergo dictus est adhæsisse Domino, nec recessisse ab eo, & custodisse omnia mandata eius, quæcumq; mandauit Dominus Moysi,

non secundum illam cordis elationem, pro qua A
tam grandem meruit iram diuini iudicij.

CAP. II. VNDE sancta illa quoque synodus formam canonicæ scripturæ in sua sententia non excedens, secundum duarum naturarum in vna Christi persona, catholicam & generalem confessionem, non secundum priuatam suspicionem, quam de B. Cyrillo cum aliis Ibas habuit, eius epistolam pronuntiauit orthodoxam: hoc ipso vocabulo, quòd eam orthodoxam nuncupauit, ostendens fidei se confessionem in illa probasse. Non enim laus beati Cyrilli, sed vera fidei B
Christianæ confessio, mereretur hoc nomen. Alioquin Eutychianos dicimus quòd sint orthodoxi, qui B. Cyrillum magnificant, putantes hoc eum sensisse quod sentiunt: quod reuerentissimus Ibas, licet non in beato Cyrillo debuerit, verè tamen culpabile iudicauit. At si nihil Eutychianos adiuuat laus beati Cyrilli, vt pro illa iudicentur orthodoxi, sed potiùs pro denegatione duarum Christi naturarum pronuntiantur hæretici; nihil grauare debuit de beato Cyrillo suspicio, vt pro illa iudicaretur hæretica, sed po- C
tiùs pro confessione duarum Christi naturarum, in vnitate personæ pronuntianda fuit orthodoxa. Quocirca, sicut consequens non est, vt quia prædictos Eutychianos pronuntiamus hæreticos, propterea debeamus laudem in eis beati Cyrilli culpare: ita consequens non est, vt quia sancta synodus epistolam venerabilis Ibæ pronuntiauit orthodoxam, propterea videatur iniuriam in ea beati Cyrilli probasse. At enim, dicit aliquis, si ergo

A non recipit synodus Calchedonensis iniuriam beati Cyrilli, cur epistolam malè de ipso loquentem absolutè approbauit, & eam sine vlla exceptione pronuntiauit orthodoxam? Debuit enim dicere, quòd in quibusdam errauerit. Ostenditur equidem ex superiùs memoratis, quòd ob hoc auctorem ipsius epistolæ de isto errore non arguit, quoniam in quibus erat visus culpare malè loquens beatissimum Cyrillum, in posterioribus rectè confessus ipse iam respuerat illa quibus culpauerat. Verumtamen & si hoc
B sententia synodi minimè contineret, neque sic esset credibile, quòd in epistola venerabilis Ibæ iniuriam beati Cyrilli approbauerit, cuius fidem multis & consonis vocibus laudasse testimonio gestorum ipsius synodi monstraretur. Quod si nobis & hoc defuisset, nullus ostendere posset in eius sententia, quòd approbauerit omnia quæ in illa epistola continentur. Vnde si liceret alteri hinc accusare synodum, quia in eius sententia non inueniretur quòd eam in quibusdam approbauerit; profectò liceret etiam
C mihi hinc eandem synodum excusare, quia in eius sententia non inueniretur quòd eam in omnibus approbauerit. Nam sicut eam non in quibusdam dixit esse rectam, ita nec in omnibus dixit. Quòd si & in omnibus diceret, quæ ad confessionem fidei, quam in Christum habemus, acciperem; sicut accipimus, quoniam pro vnius veri Dei cultura scriptum est, quòd cor Asa perfectum erat cum Domino omnibus diebus suis: & sicut accipimus, quia propterea de Iosaphat dictum est, *Ingressus est in via patris*

sui Asa, & non declinauit ab ea, faciendo quod rectum est in conspectu Domini : & sicut accipimus, quia ob hoc Ezechias dictus est adhæsisse Domino, nec recessisse ab ipso, & custodisse mandata eius, quæcumque mandauit Dominus Moysi. Quamuis & ipsum nomen, sicut iam diximus, quòd orthodoxa vocata est, confessioni fidei Christianæ soleat à synodo distribui. Mirandum tamen est, quòd illi dicant, pro transitoria & leuissima suspicione, quam continet, non debuisse aut potuisse orthodoxam iudicari à synodo epistolam rectè de incarnationis Christi mysterio confitentem, qui dixerint, Oportet apertè inspicere ad Marim epistolam, omnia quidem sine Deo & impiè dicentem. Nam si eis iustissimum visum est definire, quòd sine Deo & impiè dicat illa epistola, quæ duas Christi naturas in vnitate personæ confessa est, quomodo sanctæ synodo videretur iniustum orthoxam eam pro eadem recta confessione fidei, quam continet, pronũtiare, cùm eam non inueniatur in omnibus approbasse? Et ideo si epistola venerabilis Ibæ, & in confessione fidei, quam de Christo continet, approbanda est, & in suspicione, quam de beato Cyrillo conscriptor eius habuit, improbanda: iudica quæso, religiose Imperator, vtrum synodus culpanda sit, in cuius sententia non ostenditur, quòd in omnibus eam probauerit; an illi, qui pronuntiare ausi sunt, quòd omnia sine Deo & impiè dicat. Sancta Calchedonensis synodus, quamuis in reuerentissimo Iba notauerit, quòd de beato Cyrillo falsa fuerit suspicatus, tamen & si non fa-

A ceret, ostenderetur, sicut diximus, iam formam diuinæ scripturæ secuta, vt eius epistolam pro recta confessione incarnationis Christi, quæ maximè ad diuinum cultum pertinet, pronuntiaret orthodoxam. Isti verò cuius formam vel regulam secuti dicentur, qui pro hominis de homine suspicionibus, etiam rectam de Christo confessionem nimis inconsideratè simul impiam vocauerunt?

His autem præmissis, quæ contra calumnias hæreticorum magni Concilij sententiam Cap. III.
B sufficienter à recepta, sicut iactant, beati Cyrilli vituperatione defendunt: profectò iam colligis animo, pie Princeps, multo facilius nos illa posse refellere, quæ nec ab ipsis venerabilis Ibæ accusatoribus obiecta in eius epistola criminantur. cuius integrum tenorem ex synodi gestis, sicut promisimus, in hunc transferimus librum. Post procemia ergo sic habet. In breui autem luminosæ tuæ prudentiæ, quæ in paucis multa cognoscit, qualia pridem & nunc hîc acta sunt, festinauimus indicare: scien-
C tes quoniam quæ vestræ sanctitati scribimus, & quæ hîc aguntur, omnibus ibi positis per vestram sollicitudinem innotescent, quia nullam permutationem scripturæ à Deo traditæ susceperunt. Facio autem huius causæ principium ex dictis, quæ & ipse cognoscis. Contentio facta est, ex quo hîc tua sanctitas fuit, his duobus hominibus, Nestorio & Cyrillo, & conscripserunt aduersus se noxios libros, qui audientibus fuerunt scandalum. Nestorius enim dixit in suis libris, sicut & sanctitas tua nouit, quia

» beata Maria Dei genitrix non est, vt multi pu- A
» tarent ex hærese Pauli Samosateni hunc esse, qui
» dixit hominem purum esse Christum. Cyrillus
» autem, volens Nestorij libros destruere, lap-
» sus est, & in dogma Apollinaris inuentus est in-
» cidisse. Conscripsit enim & ipse similiter illi,
» quia ipse Deus verbum factus est homo, tan-
» quam non sit differentia inter templum & in-
» habitantem in eo. Conscripsit enim duodecim
» capitula, quæ puto & tuam cognouisse sancti-
» tatem, quia vna natura est deitatis & humani-
» tatis domini nostri Iesu Christi: & quia, sicut B
» dicit, non oporteat diuidere voces dictas, quas
» vel ipse Dominus de semetipso dixit, vel Euan-
» gelistæ de eo. Hæc autem omni impietate plena
» sunt, antequam nos dicamus, sicut sanctitas tua
» nouit. Quomodo enim potest accipi, *In princi-*
» *pio verbum* de templo nato ex Maria? aut illud,
» *Minuisti eum paulominus ab angelis*, de deitate
» vnigeniti dici? Ecclesia enim sic dicit, sicut &
» tua sanctitas nouit, & sicut à principio didicit, &
» confirmata est diuina doctrina ex libris beato-
» rum patrum, duæ naturæ, vna virtus, vna perso- C
» na, quod est vnus filius dominus Iesus Christus.
» Ob hanc contentionem, victores & pij Impera-
» tores iusserunt primates Episcoporum in Ephe-
» sinam congregari ciuitatem, & coram omnibus
» libros Nestorij & Cyrilli iudicari. Sed ante-
» quàm omnes Episcopi, qui congregari iussi fue-
» rant, in Ephesum peruenirent, anticipans idem
» Cyrillus aures omnium pigmento, quod excæ-
» cat oculos sapientum, præoccupauit. Inuenit au-
» tem causam ex odio quod erat aduersus Nesto-

A rium, & antequàm adesset sanctissimus & reuerentissimus Archiepiscopus Ioannes, de Episcopatu Nestorium deposuerunt, iudicio & inquisitione non facta. Post duos autem dies damnationis eius venimus in Ephesum. & cognoscentibus nobis, quia in damnatione Nestorij, quæ facta est ab eis, xij. capitula quæ à Cyrillo conscripta sunt, contraria existentia veræ fidei, posuerunt, & firmauerunt, & consenserunt eis, tanquam veræ fidei consonantibus, omnes Orientales Episcopi eundem Cyrillum damnauerunt,
B & aduersus alios Episcopos, qui consenserunt eius capitulis, excommunicationem decreuerunt. & post hanc perturbationem vnusquisque in suam ciuitatem reuersus est. Nestorius autem quoniam suæ ciuitati odio erat, & qui erant in ea excellentioribus, illò reuerti non potuit. Et mansit Orientale concilium non communicans his Episcopis qui communicauerunt Cyrillo: & propter hoc multa tristitia inter eos facta est, & in contentione erant Episcopi aduersus Episcopos, & populi aduersus populos, & comple-
C pletum est opere quod scriptum est, *Quia erunt inimici domestici eius.* Ex hoc detractiones multę aduersus nos factę sunt paganorum. Nõ enim audebat aliquis de ciuitate ad ciuitatem, aut ad prouinciam de prouincia proficisci: sed vnusquisque proximum suum sicut inimicum persequebatur. Multi autem, ante oculos non habentes Dei timorem, occasione Ecclesiastici zeli, inimicitias, quas occultas in cordibus suis habebant, ad effectum perducere festinauerunt. Ex quibus vnus existit nostræ ciuitatis tyrannus,

» quem nec tu ipse ignoras, qui occasione fidei, A
» non solùm nunc viuentes insequitur, sed & hos
» qui olim ad Deum præcesserunt. Quorum vnus
» est beatus Theodorus, præco veritatis & doctor
» Ecclesiæ, qui non solùm in sua vita colaphizauit
» hæreticos per veritatem suæ fidei, sed & post
» mortem spiritalia arma in libris propriis Eccle-
» siæ filiis dereliquit: sicut & tua reuerentia ei-
» dem collocuta cognouit,& ex his quæ cōscripsit
» instructa est. Hūc præsumpsit in Ecclesia palam
» anathematizare, qui propter zelum Dei non so-
» lùm propriam ciuitatem ab errore ad veritatem B
» conuertit, sed & longè positas sua doctrina in-
» struxit Ecclesias. Et de libris quidem eius multa
» vbique perscrutatio fiebat: non quia vera fide
» existerent alieni, vidi enim eum adhuc illo viuo
» frequenter codices eius legentem, sed propter
» inimicitias latentes, quas aduersus eum habuit,
» quoniam eum manifestè conuicit in synodo.
» His ergo malis intercedentibus, & vno quoque,
» sicut scriptum est, prout volebat discedente,
» Deus noster adorandus, qui sua semper clemen-
» tia curam gerit Ecclesiæ, fidelissimi atque vi- C
» ctoris principis cor rexit, vt dirigeret venerabi-
» lem atque sanctissimum Archiepiscopum Orien-
» tis, dominum Ioannem, vt reconciliaretur Cy-
» rillo, ab eo enim fuerat Episcopatu depositus.
» & postquàm literas Imperatoris accepit, san-
» ctissimum & reuerendissimum Paulum Emese-
» num direxit Episcopum, scribens per eum ve-
» ram fidem, & præcipiens ei, quia si huic fidei
» Cyrillus consenserit, & anathematizauerit eos,
» qui dicunt quia deitas passa est, vel dicentes

A quia vna natura eſt deitatis & humanitatis, vt «
communicaret ei. Voluit autem Dominus, qui «
ſemper curam ſuæ gerit Eccleſiæ, quam ſangui- «
ne proprio redemit, cor Ægyptij emollire, vt «
ſine fatigatione fidei conſentiret, & hanc ſu- «
ſciperet, atque omnes qui abſque hac cre- «
derent anathematizaret. & communicantibus «
illis ſibi inuicem, contentio de medio eſt «
ablata, & pax in Eccleſia facta eſt: & non «
eſt in ea ſchiſma, ſed pax ſicut pridem eſt. Quæ «
autem verba ſint, quæ à ſanctiſſimo & reueren- «
B tiſſimo Archiepiſcopo Ioanne ſcripta ſunt, & «
quæ à Cyrillo reſcripta ſuſcepit, ipſas epiſtolas «
huic, quam ad veſtram direxi reuerentiam, «
coniungens tranſmiſi tuæ ſanctitati, vt relegens «
ſcias, & omnibus noſtris fratribus amantibus «
pacem denunties, quia contentio iam quieuit, «
& medius inimicitiarum paries ablatus eſt, & «
qui ſeditiosè aduerſus viuos & mortuos irrue- «
rant, in confuſione ſunt, pro ſuis ſatisfacientes «
exceſſibus, & contraria docent modò his quæ «
antè docuerant. Non enim quiſquam audet di- «
C cere vnam eſſe naturam diuinitatis & humanita- «
tis, ſed confitentur in templum & inhabitan- «
tem in eo, qui eſt vnus filius Ieſus Chriſtus. Hæc «
autem ſcripſi tuæ ſanctitati ex magno affectu, «
quem circa te habeo, ſciens quia tua ſanctitas «
nocte & die in doctrina Dei temetipſum exer- «
ces, vt multis ſis vtilis. Hic eſt integer illius epi-
ſtolæ tenor, quam apud ſe recitatam, ſicut iam
docuimus, magna ſynodus Calchedonenſis
pronuntiauit orthodoxam. Aggrediar igitur in
adiutorio Saluatoris, non ab his tantùm ſenten-

tiã ipsius synodi defendere, quæ scripto ab hære- A
ticorũ fautoribus in epistola supradicta culpata sunt, & in reprehensionem memoratæ sententiæ quasi Nestoriana damnata: verùm etiam quæcumque petulantibus irreligiosorum verbis passim accusari cognouimus. Per huius autem diffinitionis contextum, illud quoque, vbi opportunum fuerit, ostendemus, quoniam si eandem epistolam synodus iudicaret hæreticam, hinc potiùs beatum Cyrillum hæreticum fuisse firmaret, & excusaret Nestorium, atq; concilium reprehenderet Ephesinum. Vnde ea nunc, quæ scripto B
reprehendenda esse dixerunt, pro tenore atque contextu quo ab illis sunt posita, ex eorum libro transferamus in nostrum, ne quis nos existimet aliquid eorum quæ ad causam pertinent omisisse. Sic ergo dixerunt. " Ingressi sunt accusatores " Ibæ, petiuerunt & ipsi relegi quæ in Tyro de Iba " accusata sunt apud Photium & Eustachium " Deum amantes. Et dum relegerentur acta, in" uenta est in eis epistola quædam posita, tanquam " ab Iba facta ad Marim Persam, omni impietate " cumulata. Continet enim hæc, Cyrillus volens C
" Nestorij libros destruere lapsus est, & in dogma " Apollinaris inuentus est incidisse. Conscripsit & " ipse similiter illi, quia Deus verbum factus est " homo. & post alia: Quomodo enim potest accipi, " *in principio verbum* de templo nato ex Maria? aut " illud, *Minuisti eum paulominus ab Angelis*, de " deitate vnigeniti dici? Denuo, Cyrillus aures " omnium pigmento, quod excæcat oculos sa" pientum, præoccupauit, & de Episcopatu Ne" storium deposuerunt, iudicio & inquisitione

non

A non facta. His adiicit, quia in damnatione Ne- «
storij quæ facta est ab eis, XII. capitula, quæ à «
Cyrillo conscripta sunt, contraria existentia veræ «
fidei, posuerunt & firmauerunt, & consenserunt «
eis, tanquam veræ fidei consonantibus. Et post «
pauca Episcopo Edessæ derogans dicit, Hic no- «
stræ ciuitatis tyrannus beatum Theodorum, «
præconem veritatis & doctorem Ecclesiæ, præ- «
sumpsit qui omnia præsumit in Ecclesia palàm «
anathematizare. Hæc omnia manifestum est legenti, quoniam non sicut in in illa epistola continetur, sed sicut ipsi ea decerpentes ac discerpentes pro suo asserunt arbitrio, & in vnum centonem redegerunt, etiam nos posuimus. Vt autem luce clarius consuetas eorum fraudes serenitas tua cognoscat, & quos saltus in sua narratione fecerint, non quasi, vt videri voluerunt, vitandæ prolixitatis, sed potiùs obscurandæ veritatis gratia, ne aliquo modo dicentis Ibæ appareret intentio: confer ea quę posuerunt, cum epistolæ tenore quem suprà memorauimus; & erit iam prudentiæ tuæ dignoscere, vtrum ea quæ transilierunt, & noluerunt attingere, prolixam narrationem facerent, an potius ipsam rem, quod timuerunt, euidentius aperirent. Ex omnibus autem, quę in hac epistola reprehenderunt, priùs duo purgamus, quoniam connexa in vno capitulo habentur, sed ab istis malè diuisa sunt. Vnum

B

C

est, quod in principio posuerunt dicentes, Cy- «
rillus volens Nestorij libros destruere, & cetera. «
Alterum verò, quod secundo loco posuerunt, id «
est, Quomodo enim potest accipi in principio «
verbum de templo nato ex Maria, & cetera. «

In primis sanè fatendum est, hanc epistolam satis ostendere, quòd reuerendissimus Ibas, quemadmodum dictum est, cum Orientalibus aliarúmque prouinciarum Episcopis, intentionem dictorum beati Cyrilli minus intelligens, & suspicatus quòd negaret in Christo differentiam naturarum, consequens iudicauit, quia in Apollinaris dogma incidisset, qui non assumptione humanæ naturæ Deum verbum credebat hominem factum, sed partem substantiæ ipsius Dei verbi putabat in carnem esse conuersam. Ob
» hoc igitur ibi subiecit, atque ait: Conscripsit
» enim, & ipse similiter illi, id est Apollinari, quia
» ipse Deus verbum factus est homo, tanquam
» non sit differentia inter templum & inhabitantem in eo. Non itaque venerabilis Ibas Deum verbum nesciuit hominem factum: sed aduersus Apollinaris dementiam conuertibiliter factum esse hominem denegauit. Nam & ipse beatus Cyrillus in libro qui Scholia dicitur, sub titulo,
» Quomodo vnus Christus, Ergo, inquit, & si
» alij simili appellatione vocati sunt Christi, vnus
» tamen est, per quem omnia Iesus Christus, non
» quòd homo sit factus opifex omnium. Quod Cyrillus non contra prophetam dicentem, *Mater Sion dicit homo, & homo factus est in ea, & ipse fundauit eam altissimus*, scripsisse credendus est: sed ea potiùs intentione, quòd Deus verbum, opifex omnium, secundum Apollinaris sensum, id est conuertibiliter, nòn factus sit homo. Aut igitur vtrobique subintelligimus propterea negatum esse Deum verbum, id est opificem omnium, hominem factum, quia con-

Psal. 86. 5.

A uertibiliter non factus est homo, & neutrum de Nestoriano errore culpabitur : aut si non conceditur, eadem culpa erit amborum. Beatum verò Cyrillum nec ipsi Eutychiani volunt Nestorianum videri, dicentem, non quòd homo sit factus opifex omnium, seu Deus verbum, per quem omnia facta sunt, similiter vt nos participarit carni & sanguini, & nuncupatus sit homo. Quanquam ipsa nuncupatio calumniæ pateat, quasi perfunctoriè nuncupatus, & non verè fuerit factus homo. Nam & ipse ibi
B secutus adiecit : Tanquam non sit differentia "
inter templum & inhabitantem in eo. Quòd si "
propterea magna synodus hanc epistolam velut hæreticam improbaret, nónne sicut diximus, hinc potiùs beatum Cyrillum, similiter dicentem, non quòd homo sit factus opifex omnium, credidisse hæreticum videretur? Si autem venerabilis Ibas alia eiusdem beati Cyrilli dicta legisset, aut sicut oportuit attendisset, inuenisset proculdubio, quòd ipse quoque contra Apollinarem, intentione qua diximus, negaue-
C rit Deum verbum hominem factum, & differentiam naturarum docuerit. Sed Nestorio respondens, quid vnum Christum in duos filios diuidebat, necesse non habuit de duabus naturis aduersus eum euidentiùs atque expressiùs disputare. Quinimmò, ne quam daret occasionem eius erroris, parciùs de naturarum discretione locutus est : ne cùm ipse naturas distingueret, ille duas personas induceret. Audiebant itaque, vel relegebant verba dicentis Orientales patres, neque animaduertebant

eius intentionem, secundum quam de verbis A
est iudicandum: quia non magis quid dicatur attendendum est, quàm cur quidque dicatur. Et possemus quidem multa scripturæ diuinæ proferre testimonia de diuersitate intentionis atque verborum, si tamen diuersitas illa dicenda est, quomodo plerumque negare videtur aliquid quod negandum non est, vt aliud quod magis est necessarium intimetur: quia verò de causa nunc agimus à suis auctoribus pacificè terminata, hæc nobis duo sufficiant. Quis enim, nisi aliis diuinæ scripturæ testimoniis B
doceretur, dominum Iesum Christum aut bonum aut Deum esse crederet, audiens Marcum Euangelistam ita de illo narrantem: *Et cùm egressus esset in viam, procurrens quidam genuflexo ante eum, rogabat eum dicens, Magister bone, quid faciam vt vitam æternam percipiam? Iesus autem dixit ei, Quid me dicis bonum? nemo bonus nisi vnus Deus.* Quod ideo Dominus dixit, vt admoneret illum Deum se credere, si vellet eum verè bonum confiteri, quia tanquam cordis inspector videbat ab eo se C
hominem tantummodo, non etiam Deum credi. Quamuis ergo videatur quibusdam hæreticis non intelligentibus bonum se negasse; catholicis tamen intelligentibus Deum se insinuasse magis apparet. Quis enim illud solum audiens, quod idem Marcus Euangelista de Domino similiter narrat, non eum cum Manichæis negaret filium esse Dauid? Nam ipso testimonio abutentes Manichęi sacramentum incarnationis eius abiurant. *Respondens*, inquit,

Marc. 10. 17.

Marc. 12. 35.

A *Iesus dicebat docēs in templo, Quomodo dicunt scribæ Christum filium esse Dauid? Ipse enim Dauid dicit in Spiritu sancto, Dixit dominus domino meo, sede à dextris meis: donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Ipse ergo Dauid dicit eum dominum, & vnde est filius eius?* Non igitur & hîc talia dicendo, filium Dauid, id est hominem se negauit, quod videtur ignaris: sed indicauit potiùs quod necessarium fuit, Deum se esse Dauid. Nam si neque Deus est, dicendo, *Quid me dicis bonum? nemo bonus nisi vnus Deus*: neque
B homo, dicendo, *Ipse ergo Dauid dicit eum dominum, & vnde est filius eius?* quid illum esse dicímus? Et alias huiusmodi locutiones in diuinis litteris prudens lector inueniet: secundum quas qui sic loquitur earum quisque tractator, vt ipse quoque negare videatur aliquid quod negandum non est, vt aliud quod magis est necessarium intimetur; sic non est reprehendendus velut hæreticus, sed ex aliis dictis suis potiùs æstimandus, sicut nec ipsas scripturas diuinas in talibus reprehendere quisquam catholicus audet,
C sed potiùs ex aliis manifestioribus, quomodo ea quæ obscura sunt intelligere debeat, recognoscit. Vnde si B. Cyrillus Nestorium quādam nefandam dualitatem conantem inducere, ne quam occasionem daret eius errori, sermonem suum magis ad ea quæ vnitatis sunt coarctabat; sicut è contrario priores doctores Ecclesiæ respondentes Apollinari, naturarum diuersitatem stultissimè confundenti, earum distinctionem amplius incumbebant: sic ipse Nestorio repugnans, putari nō debuit negasse differētiam naturarum,

quemadmodum nec illi repugnantes Apollinari, putandi sunt vnitatem negasse personæ. quia non idem semper est ordo pugnæ, vel modus: sed in oppugnatore causa est, quomodo contraire debeat propugnator. A

CAP. IV. HÆc autem dicta sunt, non quòd de Christo, sed quòd de ipso beato Cyrillo venerabilis Ibas malè crediderit: nec quòd prædicatoris de Christiana fide confessio, sed quòd hominis de homine suspicio displiceat in eius epistola. Cui enim potest catholico displicere differentia naturalis inter templum & inhabitantẽ in eo, B cùm Dei Ecclesia sic confiteatur verbum carnem factum, vt non deneget quod ibi subiunctum est, quia & habitauit in nobis? Nam verbum quidem caro factum est, quia sempiternus filius, qui verbum est patris, ipse in plenitudine temporum factus est homo. habitauit autem in nobis, quia nullam conuersionem sustinuit inconuertibilis eius diuinitas; sed manens quod erat, naturã inhabitauit assumptam. Et ideo, verbum caro factum est, Nestorianos expugnat: Eutychianos autem, vel Apollinaristas eorum progenitores, & habitauit in nobis. C quia verbum caro factum est, vnam significat esse personam: habitauit autem in nobis, duas mansisse naturas. Non enim possunt duæ esse personæ, quando is qui verbum est, ipse etiam factus est caro: aut duæ non esse naturæ, quando aliud sit quod inhabitat, & aliud quod inhabitatur. Si quis autem non declinans in alterutram partem, sine contentione rem quærat, inueniet quòd tam san-

A ctorum Orientalium patrum, quamuis de beato Cyrillo malè ſentirent, quàm ipſius beati Cyrilli, eadem fuerit ſemper intentio, vt dominum vnum Ieſum Chriſtum docerent in duabus naturis, id eſt, diuinitate atque humanitate perfectum: ne aut propterea duæ perſonæ crederentur, quia duæ duæ naturæ ſunt; aut propterea vna crederetur eſſe natura, quia vna perſona. Contigit autem nonnunquam inter vnius ſententiæ viros, vt cùm de rebus ipſis, quæ in quæſtione ſunt, idem
B ſapiunt, de ſe tamen inuicem aliud ſuſpicentur, cùm vel à dicente minus aperitur verbis, quod corde conceptum eſt, vel ab audientibus minùs inſpicitur dicentis intentio. Diſcernenda eſt autem impietas, qua de Deo malè creditur, ab ignorantia, qua quiſque aliter de ſuo proximo, tanquam homo de homine ſuſpicatur. Et ſi fortè videtur hominis de homine culpanda ſuſpicio, approbanda tamen eſt intentio, qua veritas fidei, quam de Chriſto habemus, aſſeritur. Hanc
C intentionem volentes obſcurare nouæ diligentiæ repertores, quomodo totum fideliter ac ſimpliciter agunt, cùm poſuiſſent ex illa epiſtola quod ibi dictum eſt, Conſcripſit enim « & ipſe ſimiliter illi, quia ipſe Deus verbum « factus eſt homo, tranſilierunt quod ſequitur, tanquam non ſit differentia inter templum & inhabitantem in eo. Cuius rei cauſa puta- « mus? Nunquid ideo, quia iſtæ pauciſſimæ » ſyllabæ prolixitatem facerent? an ideo potiùs, quia manifeſtè intentionem dicentis oſtende-

rent? O fides! ô integritas! ô conſcientia A
rectè tractantium ſermonem veritatis! Poſſunt
2. Cor. 4. 2. iſti profectò cum Apoſtolo dicere, *Abdicamus occulta dedecoris, non ambulantes in aſtutia, neque adulterantes verbum Dei, ſed in manifeſtatione veritatis commendantes nosmetipſos ad omnes conſcientiam hominum coram Deo.* Verùm in hoc quoque deprehenſis ac proditis eorum fraudibus, attende obſecro, sereniſſime Imperator, quomodo ex aliis quæ ſequuntur etiam manifeſtum fiat, quòd non contra fidem, quam de Chriſto habemus, reuerentiſſimus B
Ibas in ſua epiſtola ſit locutus; ſed intentionem beati Cyrilli minus intellexerit in eius capitulis. Nam ſequitur adhuc dicens, quemadmodum integer ipſius epiſtolæ tenor habet: » Conſcripſit enim XII. capitula, quæ » puto & tuam reuerentiam cognouiſſe, quia » vna natura eſt deitatis & humanitatis domi» ni noſtri Ieſu Chriſti: & quia ſicut dicit, non » oportet diuidere voces dictas, quas vel ipſe » Dominus de ſemetipſo dixit, vel Euangeliſtæ de eo. Cui non appareat, quia ſicut dictum C
eſt, non incarnationis Chriſti myſterium, ſed intentionem beati Cyrilli minùs intellexerit reuerentiſſimus Ibas, quem ſicut alij quoque Orientales patres, & ipſi qui eum venerari ſe fingunt Acephali, arbitratus eſt vnam deitatis & humanitatis domini noſtri Ieſu Chriſti prædicaſſe naturam, & dixiſſe, quia non oportet ſecundum naturas diuidere voces dictas, quas vel ipſe Dominus de ſe, vel Euangeliſtæ de eo dixerunt? Denique etiam hoc ab illo

A per venerabilem Paulum Emeſenum expetiuerunt, vt in ſcriptis apertiſſimè fateretur: quod & venerabilis Ibas in eadem epiſtola ſua narrauit, vbi de S. Ioanne Antiocheno dixit, Poſtquam literas Imperatoris accepit, ſanctiſſimum & reuerentiſſimum Paulum Emeſenum direxit Epiſcopum, ſcribens per eum veram fidem, & præcipiens ei, quia ſi huic fidei Cyrillus conſentiret, & anathematizaret eos qui dicunt quia deitas paſſa eſt, vel dicentes quia vna natura eſt deitatis & humanitatis, vt cõmunicaret ei. Sa-
B nè quoniam beatus Cyrillus, Orientalium legatione ſuſcepta, magis quod à conſacerdotibus ſuis expetebatur feſtinauit implere, quàm dictorum ſuorum, in quibus offenſi fuerant, ſufficientem purgationem facere, ideo putatus eſt, veluti priſtino errore damnato, Orientalium admonitione conuerſus: cùm ille recuperandæ vnitatis cupidus, in defenſione dictorum ſuorum noluerit immorari, ne cùm probare diu contendit, quòd non vt putabatur ab eo fuerint dicta, de quibus minùs intelligentes aliter ſen-
C tiebant, controuerſiæ hac diſſenſione terminus non daretur. Quod item illis verbis reuerentiſſimus Ibas oſtendit, quibus ſequenter eumdem B. Cyrillum retulit ſine fatigatione Orientalium fidei conſenſiſſe, & hanc ſuſcepiſſe, atque omnes qui abſque hac crederent anathematizaſſe. Sed numquid B. Cyrillum putaſſe conuerſum, Neſtorianum eſt crimen? Reſpondeant ergo nobis, qui Neſtorianam hanc dixerunt epiſtolam, vtrum vnum Deum atque hominem Ieſum Chriſtum, per quem omnia facta ſunt, &

qui inter omnia factus est, in duas personas di- A
uidere, an Cyrillum seruum eius putasse conuersum, hæresis Nestoriana dicenda sit. Multum excusamus Nestorium, si in hoc eius hæresim constare dicamus, Cyrillum putasse conuersum. Vnde si Calchedonensis quoque synodus idcirco velut Nestorianam hanc epistolam improbaret, hinc potiùs, quod item promisimus demonstrandum, excusasse Nestorium videretur. Non autem ita debuit religiosa illa synodus grauissimum crimen leuigare Nestorij, quæ
bene cognouerat, quòd longè alia blasphemia B
sit quæ huius hæresis nomen accepit. Illa mysterium diuinæ incarnationis euacuat, in qua salus nostra consistit: illa aliam hominis, aliam Dei subsistentiam dicit, vt humanam naturam alienet à Deo, quæ in suis primitiis verbo assumente sanata est. Ibæ autem epistolam perspexit euidentissimè confitentem, quod isti attingere timuerunt, quia licet duæ naturæ sint, vna tamen est virtus, vna persona, quod est vnus filius dominus Iesus Christus. Quocirca siquis
hanc Nestorianam dicit epistolam, proculdu- C
bio contra Ecclesiam cum Eutychianis affirmat Nestorianum esse, vnam Christi personam in duabus prædicare naturis. Non enim est aliud, vnde nunc Eutychiani infamant Ecclesiam, & Nestorianos Christi fideles appellant, nisi quia duas vnius filij domini nostri Iesu Christi profitentur esse naturas. Ergo non fingant cohibentes hæreticis, quòd ideo tamquam Nestorianam damnauerint epistolam venerabilis Ibæ, quia beatum Cyrillum dixit esse conuersum. Id enim

A ac si culpandum est, Nestoriani tamen criminis non est: cùm potiùs hæreticorum fautores probentur, ob hoc eam Nestorianam pronuntiasse, quia conscriptor eius duas in illa confessus est Christi esse naturas. Neque iam dicant quòd fidem B. Cyrilli culpauerit, quod penitus probare non possunt. Primùm quidem, quia post vnitionem inter Orientales & ipsum factam approbat eius fidem. Deinde quoniam & ante vnitionem, non Cyrilli fidem, quam verè habuit, sed quam illum habuisse putauit, accusat.
B Putauit autem, sicut iam probauimus ipsius epistolæ verba testari, quia sic B. Cyrillus prædicauerat Deum verbum hominem factum, vt nulla esset differentia naturarum, hoc est inter templum & inhabitantem in eo, sed vna esset natura deitatis & humanitatis domini nostri Iesu Christi. Quicumque igitur dicit, quòd reuerentissimus Ibas in epistola sua fidem B. Cyrilli, quam verè habuit, & non quam habuisse eum putabat, arguerit, ipse profectò confirmat, quod idem beatus Cyrillus sic prædicauerit
C Deum verbum hominem factum, vt nulla esset differentia naturarum, sed vna facta esset diuinitatis humanitatísque natura. Hoc enim reuerentissimus Ibas per suam culpauit epistolam. Quinam ergo B. Cyrillum affirmant hæreticum? vtrum nos, qui dicimus quia non eius fidem, an illi qui dicunt quia eius fidem accusauit Ibas Episcopus? Nos enim, qui eum non B. Cyrilli fidem dicimus accusasse, negamus vtique quòd idem Cyrillus differentiam abstulerit naturarum, & vnam dixerit ex diuinitate

atque humanitate compositam esse naturam. A
Hæreticorum verò fautores, qui dicunt quòd fidem Cyrilli Ibas arguerit, ipsi procul dubio assertiones Eutychianorum affirmant, dicentiũ quòd B. Cyrillus differentiam non crediderit naturarum, sed vnam ex diuinitate atque humanitate docuerit factam esse naturam. Quamobrẽ si Calchedonensis quoq; synodus reuerentissimum Ibam crederet fidem, quam B. Cyrillus habuit, & non potiùs errorem, in quem eum lapsum putauerat, arguisse, proculdubio affirmaret & ipsa quòd vnam prædicauerit Christi B
esse naturam. Cognoscis igitur, religiose Imperator, illud quod diximus iterum doceri, quoniam si hanc epistolam magna illa synodus abiiceret, tamquam fidem B. Cyrilli culpantem, hinc potiùs ipsum beatum Cyrillum credidisse hæreticum videretur. Vnde nobis quoque fautores hæreticorum, vt hoc affirmaremus, persuadere conati sunt, nequid esset residuum quod Eutychianis, quibus cohibent, respondere possimus dicentibus, Qui Nestorianam esse dixistis epistolam Ibæ, cuiuslibet alterius esse dicatur, C
quæ putauit hæreticum esse negare differentiam naturarum, & vnam credere deitatis humanitatísque naturã domini nostri Iesu Christi; quomodo vestro iudicio Nestoriani non estis, qui similiter dicitis hæreticum esse negare differentiam naturarum, & vnam credere deitatis humanitatísque naturam domini nostri Iesu Christi? aut quomodo iam potestis dicere, quòd B. Cyrillus differentiam naturarum docuerit, & non potiùs vnam dixerit deitatis hu-

A manitatísque naturam; cùm propterea illā damnaueritis epiſtolam, quòd eius fidem culpauerit, quæ hoc in eo culpaſſe deprehenditur, quòd negauerit differentiam naturarum, & vnam docuerit deitatis humanitatísque naturam? Et iccirco, nec illam damnamus epiſtolam, nec dicimus quòd fidem Cyrilli culpauit, quia non fidei Cyrilli fuerat quod culpauit. Nam veriſſimè omni impietate plenum eſt, ad confuſionem naturarum accipere, quod de templo nato ex Maria dixit Euangeliſta, *In principio erat verbum*;

B aut de vnigeniti deitate, quæ nec augeri nec minui poteſt, credere quòd ſecundum ſui naturam deminuta ſit paulò minus ab angelis: ſicut in vno eodémque homine dicimus, quòd interior homo ad imaginem Dei formatus, aut exterior ſecundum lineamenta membrorum, ſexúſque diuerſitatem, ex limo terræ creatus. Sed numquam hoc beatus Cyrillus putaſſe monſtratur, quia idem natura eſt templum quod ex virgine Maria ſumpſit initium, & verbū Deus, quod in principio erat carens initio. Hoc enim

C Apollinariſtæ ſapuerunt: hoc ab Apollinariſtis dementes Eutychiani traxerunt. hoc ſi etiam Cyrillus ſentiret, veriſſimè diceretur quia lapſus eſt, & in dogma Apollinaris inuentus eſt inciſſe. Nunc autem propterea verum eſſe non credimus, quia non probatur hoc aliquando ſenſiſſe.

Sed iterum dicit aliquis, Quomodo ergo ſynodus epiſtolam pronunciauit orthodoxam, quæ B. Cyrillum, quem dicis nihil tale prædicaſſe, culpauit? Reſpondeo, quia fidem illa B. Cyrilli CAP. V.

probauit. Nam si post vnitionem inter Orientales & ipsum factam approbat eius fidem, nos autem credimus quòd semper eadem fuerit Cyrilli fides: necessariò sequitur, quòd ante vnitionem quoque fidem eius Ibas probauerit, quamuis eius fuisse nescierit. Attende porrò ipsam synodi sententiam, & inuenies, quòd in illa epistola, dissimulans ab humanis suspicionibus, ea quæ ad fidem Christi pertinent, propter quam manifestandam atque firmandam conuenerat, approbauit. orthodoxa enim, non pro honorificentia Cyrilli, nec pro cuiuslibet hæretici iniuria diceretur, sed pro vera de Christo fide, quam continet. Siquis autem Calchedonensem synodum culpat, quòd hominis de homine suspicione posthabita, epistolam venerabilis Ibæ pronuntiauit orthodoxam, ipsum beatum culpet, necesse est, quòd ipse quoque contemnens eamdem suspicionem Orientalium consacerdotum suorum, qui cum aliis diuersarum prouinciarum Episcopis congregati eius capitula damnauerunt, confessionem fidei, quam ei per venerabilem Paulum Episcopum miserunt, in suam epistolam transtulit, & eis cõmunicauit, séque professus est eadem credere ac prædicare de incarnationis Christi mysterio: nec suspicionem, quam de illo habuerunt, ab eis damnari quæsiuit, quin nec etiam satisfacere pro ea necessarium duxit. Verùm neque cum solo beato Cyrillo synodus Calchedonensis culpatur, quòd hanc epistolam pronuntiauit orthodoxam, sed cum toto Ephesino concilio, quòd eorum communionem simul amplexi sunt. Vn-

A de iam videtur magna ſynodus, non quòd epiſtolam venerabilis Ibæ orthodoxam dixerit, ſed quòd non & ipſa beatum Cyrillum cum Epheſino Concilio reprehenderit, accuſari. Adſignata igitur omnia quæ promiſimus. Recognoſce quoniam ſi Calchedonenſis ſynodus epiſtolam venerabilis Ibæ velut hæreticam improbaret, hinc potiùs beatum Cyrillum credidiſſe hæreticum, & Neſtorium excuſaſſe, atque Epheſinum reprehendiſſe concilium videretur. Quocirca etiam in hoc memorata ſynodus exemplũ ipſius
B beati Cyrilli, vel potiùs Epheſinæ ſynodi ſecuta eſt: vt ſicut illa omnium Orientalium rectiſſimam de Chriſto fidem, quamuis de ſe non rectè ſuſpicantium, prudenti ratione ſuſcepit: ita & ipſa ſimili ratione ſuſciperet epiſtolæ Ibæ cõgruentiſſimam de Chriſto fidem, quamuis de beato Cyrillo quaſdam ſuſpiciones incongruas contineret. Numquid ergo hæc ſancta ſynodus iniurias B. Cyrilli gratanter accepiſſe credenda eſt, quem probatur imitata, quòd diſſimulàuit ab alieniſſimis ſuſpicionibus, & cuius, niſi ab eis
C diſſimularet, argueretur exemplo? Aut numquid ideo reuerentiſſimum Ibam non debuit abſoluere, & Epiſcopatum ei & Eccleſiam reſtituere, de qua per Eutychis factionem iniuſtè & abſens erat expulſus: quia falſus erat in perſona B. Cyrilli, vt eum aliquando putaret erraſſe, cuius fidem non ſolùm ſciens poſt vnitionem cum Orientalibus factam, verum antè vnitionem neſciens approbauit? Sed non oportuit, inquiunt, poſt hanc vnitionem de beato Cyrillo talia loqueretur. Ego autem dico, quia nec ante vnitio-

nem oportuit, immò nec ante ipsam synodum A
Ephesinam. quia priùs interrogari Cyrillus debuit, ac deinde culpari, si non satisfaceret. Sed nunc illud quærimus, vtrum hæc venerabilis Ibę culpa, quæ sicut iam probauimus à synodo quoque notata est, tanti debuerit æstimari, vt eius epistola pronuntiaretur hæretica, cùm fidem ipsius beati Cyrilli in confessione, quam ei per Paulum Episcopum Orientales subscribendam miserant, approbaret, licet in illis XII. capitulis intentionem eius necdum intelligeret. Cognoscens magna synodus, quòd siue in illis capitu- B
lis, siue in illa confessione cui beatus Cyrillus subscripsit, eadem fides esset, nihil differre iudicauit, quibus verbis enuntiatam Cyrilli fidem Ibas approbasset, cùm eum quod necessarium fuerat approbasse constaret. Vnde nec aliud credidit, nec credere debuit, nisi quia patres Orientales, inter quos fuit etiam ipse Ibas, aliarúmque prouinciarum Episcopi, intentionem capitulorum B. Cyrilli minùs animaduerterant, vt ea etiam à Concilio Ephesino suscepta culparent. Sicut aliquando in diuina Trinitate ca- C
tholici quidam tres hypostases accipere noluerunt, quamuis tres personas acceperint; nec ideo sunt à viris sapientibus hæretici iudicati, quoniam comperti sunt non in re quæ illo nomine significabatur, sed potiùs in ipso nomine quo significabatur offendi. Vnde non potest hæretica Ibæ epistola iudicari, nisi dicatur, quòd in capitulis quidem B. Cyrilli recta contineatur fides, Nestoriana verò sit illa Orientalium confessio cui subscripsit, quam & Ibas, & Calchedonensis

A donensis synodus in sua definitione suscepit: atque ita, vt Ibas & prædicta synodus accusetur, Cyrillus post Nestorium condemnatum in hæresim Nestorianam declinasse firmabitur. Hinc autem creditus est idem B. Cyrillus, non rectam priùs in suis capitulis tenuisse sententiam, sed admonitione Orientaliũ postea esse correptus; quoniam cùm ipsa vnitas Ecclesiarum fieret, non Orientales patres eius capitulis subscribere compulsi sunt, sed ipse potiùs expetitus est directæ sibi ab eis cõfessioni subscribere. Ipsámque capitulorum suorum retractationem, non
B ideo eum post Ephesinam synodum fecisse aliqui crediderunt, vt quæ clausa quibusdam fuerant panderentur, & quæ videbantur obscura clarescerent: sed potiùs vt pristinum in eis emẽdaret errorem, quòd putabatur, sicut adhuc Eutychiani putant, quòd vnam in eis dixerit Christi esse naturam. Hinc ergo contigit, vt conuersione B. Cyrilli facta vnitas crederetur. Et reuera cui nõ surriperet ista suspicio, (de humanis cordibus loquimur, & humana corda gestamus)
C cùm nihil Orientales patres, qui hæc capitula corrigenda iudicauerunt, corrigere cogerentur; beatus autem Cyrillus, non solùm fidei confessioni, quam sicut necessarium crediderunt illi dictauerant, expetitus antè subscriberet, sed etiã ipsa sua capitula retractaret: De hoc autẽ quod opponitur ac dicitur, quia non tam contra beatum Cyrillum, quàm contra Ephesinam synodum locuti sunt, quia parum intelligendo malè de illis iam receptis capitulis crediderunt, sequenti libro, quia ibi magis opportunum vide-

tur, multa & ſicut exiſtimo non contemnenda A
dicemus. Si verò hæreticum eſt Cyrillum credidiſſe conuerſum, cur obſecro non multo magis B. Theophilus dicatur hæreticus, qui de ſancto Ioanne Conſtantinopolitano, cuius auctoritati atque doctrinæ multo maiorem venerationem Chriſti debet Eccleſia, talia & tanta conſcripſit, vt etiam nos, quòd ea vel memoramus, ſola poſſit neceſſitas excuſare? Fratres, inquit, Ioannes perſequitur immundo ſpiritu, quo ſuffocabatur Saül: & iterum, ſanctorum miniſtros necauit. Dicit illum contaminatum, & in B
Eccleſia primitiuorum impium, peſtilentem, veſanum, & tyrannicæ mentis inſania furibundum, atque in ſua veſania gloriantem, animam ſuam adulterandam tradidiſſe diabolo. Hæc autem omnia, ſicut habentur in ipſius Theophili libro, ita poſuimus. Vocat illum etiam humanitatis hoſtem, & qui ſcelere ſuo latronum viciſſet audaciam, ſacrilegorum principem, & ſacerdotium agentem impium, atque oblationes ſacrilegas offerentem, procacem & frontis duriſſimæ. Hoc quoque adiiciens, quòd non his Ioan- C
nes laqueis irretitus tenetur, qui poſſint aliquãdo diſſolui, ſed qui audiret pro merito flagitij ſui comminantem Deum atque dicentem, Iudicate inter me & Ioannem. expectaui vt faceret iudicium, fecit autem iniquitatem, & non iuſtitiam, ſed clamorem. Dicit etiam, quia ſicut ſatanas transfigurauit ſe in angelum lucis, ita etiã Ioannes non eſſet quod videbatur: nec tantùm ſimilem ſatanæ, ſed immundum dæmonem eum appellat, more torrentis trahentem verborum

A ſpurcitiam, quem & in Chriſtum perhibet impium extitiſſe,& Iudæ traditoris eſſe conſortem. Addit etiam quòd arguatur in Deum manus impias extendiſſe, & quòd Iacobus Apoſtolus de quibuſdam rerum mundanarum cupidis dixit, *Petitis & non accipitis, eo quòd male petatis,* Iac. 4. 3. hoc beatus Theophilus beatum Ioannem aſſerit dixiſſe de Chriſto. Auſus eſt, inquit, dicere « in Eccleſia, quòd Chriſtus orauerit, & non fue- « rit exauditus, quia non benè orauerit. Quis hæreticorum deterius blaſphemauit, quàm beatum B Ioannem refert beatus Theophilus blaſphemaſſe, quem affirmat conſortio Iudaicæ impietatis ſemetipſum tradidiſſe, & offerre temeritate ſolita, quod obtulerunt Iudæi, ſe ipſum ac populos decipientem, & Dathan atque Abiron æmulatorem? Audiat, inquit, cum Iudæis, ini- « quitas magnificata eſt nimis. Adiicit etiam hoc, « Arriani & Eunomiani contra Chriſtum Ioan- « nis blaſphemiis delectantur: Iudæi & idololatræ « iuſtificati ſunt tua comparatione gentiles. Et « iterum dicit, Non ſolùm non eſt Chriſtianus « C Ioannes, ſed peior eſt rege Babylonio, multo « ſceleratior quàm Balthaſar, idololatris & ethni- « cis ſceleratior eſt Ioannes. Tibi ait præſens igno- « minia, æterna in futuris ſæculis pœna reddetur. « Hoc quoque viſum eſt & idem beato Theophilo dicere, Saluator clamauit& dixit, tollite Ioannem, & mittite in tenebras exteriores. & iterum, Largiſſimos fomites ante tribunal Dei ſuo miniſtrauit incendio. Et hæc omnia non ſuffecerunt iræ atque furori, niſi etiam hoc de memorato ſanctiſſimo viro Ioanne diceret,

quòd alia ei pœna quærenda ſit, eo quod vince- A
ret ſceleris magnitudo multitudinẽ tormentorum. Siquis autem experiri voluerit, quòd non ſententias tantùm, verùm etiam ipſa verba poſuimus, & noſſe quotiens hæc ab illo replicata ſunt, legat innormen librum, non ſolùm contumeliis, ſed ipſa quoque ſæpè repetita maledictorum recapitulatione, nimis horribilem, ab Hieronymo preſbytero tranſlatum. De quo idẽ beatus Theophilus expectauit, vt per eiuseloquium, qualis Ioannes fuerit, Latini cognoſcerent. Nos autem in illo libro, non qualis Ioan- B
nes, qui nihil horũ merebatur, nec qualis Theophilus, cuius virtus in multis probata, non ex iſto accedenti morbo iudicanda eſt, ſed potiùs qualis ſit miſerabilis humana vita cognoſcimus,
Iob 7. 1. de qua ſcriptum eſt, *Quia tentatio eſt ſuper terram.* Nam ſi talia talibus acciderunt, quid nõbis metuendum non ſit, noſtrîque ſimilibus? At ego hîc interrogari vellem iudices mortuorum, qui ad deſtructionem ſynodi Calchedonenſis nos quoque volunt de mortuis iudicare; qua ratione, quáve iuſtitia, hæreſis crimen depute- C
tur, Cyrillum dixiſſe conuerſum, & Theophilus non iudicatur hæreticus, qui ſanctum Ioannem clariſſimum doctorem Eccleſiæ dixiſſe criminatur, quòd Chriſtus orauerit, & non fuerit exauditus quia non bene orauerit; & talia prædicaſſe, vt Arriani & Eunomiani contra Chriſtũ eius blaſphemiis delectentur, ſed Iudæi & idololatræ; & quia ſe Iudaicæ impietati tradiderit. Si verò nihil habent quod reſpondeant, quoniam Theophilum pro humanis iniuriis iudicant non eſſe

A dicendum hæreticum: hoc etiam synodum Calchedonensem in epistola venerabilis Ibæ iudicasse desinant criminari. Huius autem venerabilis Theophili sui decessoris B. Cyrillus sententiam sequens, ipse etiam postea, quemadmodum quarto libro docuimus, contra iudicium quoq; sedis Apostolicæ, quæ per beatissimũ Papam Innocentium prædicti S. Ioannis in exilio constituti damnationem soluerat, nomen eius post mortem inter Dei sacerdotes in sacrificio recitari prohibuit: & sicut eius decessor Theo-
B philus dixerat quòd Ariani blasphemiis eius delectarentur, ita & ipse eum Eudoxio Ariano Episcopo comparauit: nec pro hac existimatione vel Theophilum quisquam vel Cyrillũm iudicauit hæreticum, quoniam longè alia causa est, quæ meretur hoc nomen. Quod etiam sancta synodus in epistola venerabilis Ibæ considerans, neglectis atque posthabitis hominis de homine suspicionibus, pro vera Christianæ fidei confessione quam continet, eam pronuntiauit orthodoxam. Quæ hoc etiam prospexisse credenda
C est, quoniam si eam pro leuissima & præterita suspicione, quam de B. Cyrillo cũ Orientalibus diuersarúmque prouinciarum Episcopis cõscriptor eius habuit, hæreticã iudicaret; multò magis eadem ratione Theophilus iudicaretur hæreticus, qui dixit Ioannem in Christum impium extitisse, & ausum fuisse in Ecclesia dicere, quòd Christus orauerit, & non fuerit exauditus, quia non bene orauerit; & quia Ariani & Eunomiani contra Christum eius blasphemiis delectarentur: Iudæi quoque, & Idololatræ. Cuius nec

leuis & transitoria fuit ista suspicio, sed quam A
suo quoque successori Cyrillo transmisit, vt & ipse eum de Ecclesiasticis muris excluderet, & Iudam atque Iechoniam diceret, ac profanum, & Eudoxio Arianorum Episcopo crederet conferendum. Non ergo iustè dicitur sancta synodus epistolam Ibæ pro suspicione, quam de B. Cyrillo conscriptor eius cum multis aliquando habuit, velut hæreticam debuisse damnare: cùm potiùs, si hoc præsumeret, hinc ipsum B. Cyrillum, quod iam sæpè monstratum est, faceret videri damnabilem. Quis enim B
vel ipsorum calumniantium neget, quòd grauiora Cyrillus de sancto Ioanne, quàm Ibas de Cyrillo conscripsit? Hæc autem scandala, vel quælibet meritò nos offendunt in patribus, quos tamquam luminaria Deus in Ecclesia sua constituit, vt eorum desuper illuminemur excellenti scientia atque doctrina, sic habenda mihi videntur, sicut ipsorum quoque luminarium cæli defectus. quæ licet non numquam splendoris sui detrimenta sustineant, non tamen amittunt luminaria esse quod sunt. C
Et crebrò quidem accidit, vt ista quoque Ecclesiæ luminaria, quoniam multa à nobis celsitudine separantur, pro quodam nostræ ignorantiæ nubilo, cùm in se splendentia maneant, nobis videantur obscura. Habeatur itaque velut eclipsis quædam luminarium Theophili & Cyrilli, quòd tam horribilia de magno luminari Ioanne Constantinopolitano locuti sunt. Habeatur etiam altera eclipsis velut luminarium Orientalium, siue aliorum patrum,

A qui cum eis ex diuersis prouinciis conuenerant, quòd intelligentiæ defectu paululum obscurati, aliter quàm res habuit de luminare Cyrillo æstimauerunt. Nam quos Christus in Ecclesiæ suæ stabili pace, tamquam in cœli firmamento seruauit, nos venerari atque suscipere oportet: nec de illorum controuersiis iam finitis infinita mouere certamina, & temere condemnarè mortuos. magis autem cogitare nos morituros, & credere potiùs, quod pietati conuenit Christianæ, quia pro
B suis in Ecclesia Christi laboribus, & pacis merito, quam ipsi seruauerunt Ecclesiæ, si quid in aliquas priuatim personas, non liuore diabolico, sed humano erroré peccantes emendare non potuerunt, antequam de hac vita transirent, indulgentia Domini remittente, quem precari non desinebant, vt delicta iuuentutis eorum & ignorantiæ non meminisset, in requie sint apud eum, expectantes securi iudicium retributionis æternæ. Vnde metuere debemus, ne quos hîc mo-
C dò, vbi nobis omnia licent, sed non omnia expediunt, iudicamus, cùm iudicare venerit filius hominis in maiestate sua, & omnes Angeli cum eo, & congregabuntur ante eum omnes gentes, ipsi sint iudices nostri. Adesse autem nobis debet & in hoc loco illa ratio atque similitudo, quam in superiori libro dedimus, cùm de interlocutione venerabilis Anatolij Constãtinopolitani Antistitis ageremus, qua pronuntiauit Dioscorum non pro fide esse damnatum. quoniam sicut eum hæreticum non

fecit, quòd ipsum Dioscorum à perfidia fieri voluerit excusatum; eo quòd aliud sit ideo hæreticum excusare, quòd catholicus putetur, & aliud ipsam hæresin probare atque defendere: ita nec epistola venerabilis Ibæ potuit hæretica iustè videri, vel si non rem gestam, prout in tempore visum est, narrasse, sed B. Cyrillum accusare firmetur. eo quòd aliud sit, ideo accusare catholicum, quòd hæreticus putetur, & aliud ipsam improbare ac reprehendere catholicam fidem. Et sicut venerabilis Anatolij defensioni profecit quod ibi diximus, quia potest castitatis approbator atque dilector non approbata fornicatione fornicatorem, dum in persona fallitur, approbare: ita etiam reuerentissimi Ibæ, & ceterorum Orientalium, atque aliarum prouinciarum antistitum defensioni proficiat, quod ibidem consequenter adiecimus, quia potest castitatis approbator atque dilector, non improbata castitate, castum, dum in persona similiter fallitur, improbare. Nam si venerabilis Ibas, siue alij, quos memorauimus, Orientales, aliarúmque prouinciarum Episcopi, in persona potiùs B. Cyrilli, quàm in ipsa fidei regula fallebantur, sicut etiam ipse Cyrillus cum Theophilo fallebatur in beato Ioanne; quod etiam sancta synodus intellexit, vt & illius epistolam pronuntiaret orthodoxam, & illos acceptaret vt patres. Nos autem, per contentionem & inanem gloriam, quam passim etiam de ignominiosa præsumptione gestimus adquirere, sapientiores nos tanta synodo iudicantes, leuissimam de persona suspicionem traximus ad regulam fidei,

A & non quasi festucam auximus in trabem, quæ si non eiusdem quãtitatis, eiusdem tamen est generis; sed contemptibilem stipulam in ingentem vertimus arietem, qui totum Romani orbem imperij frustra quateret atque vexaret. Quis autem dignè consideraret, quis verbis explicare sufficeret, quàm sapienter ad instructionem prædestinatorum humana quoque ignorantia Deus vtatur, cuius omnipotens bonitas in magnam vtilitatem, cùm voluerit, noxia quæque conuertit? Illa namque de beato Cy-
B rillo consacerdotum eius ignorantia, quæ paci Ecclesiarum aliquando contraria fuerat, si quis bene consideret, instructioni Ecclesiæ nunc assertionique proficit. Euidentius enim documentum est veræ fidei, si inter se diffidentium, quasi pacatorum, inueniatur eadem de illa fuisse sententia. Nam licet Orientales Episcopi cum aliis malè de beato Cyrillo sentirent, & ob hoc etiam vehementer insectarentur; venerabili tamen Paulo Emiseno Episcopo mediante comperimus, quòd vtraque pars pro vna
C eadémque fide certabat. cùm & Orientales nihil aliud à beato Cyrillo confitendum expectarent, quàm tenuit semper & taenet Ecclesia: & beatus Cyrillus quod expectab tur cum magna exultatione perficeret, confessionem eorum de incarnationis diuinæ mysterio desideranter accipiens, suámque esse protestans. Vnde qui bene de Cyrillo sentit, qui eum verè Apostolici credit affectus, cogitare debet quantum exultare potuerit, videns aduersum se zelum patrum, maximè Orientalium, pro fidei, quam ipse quoque

tenebat, veritate feruere. Non enim tanti penderet vir sanctissimus, quòd in illo fallebantur sui collegæ, quanti pendebat quòd pro fidei catholicæ veritate certarent. magisque volebat consacerdotes suos errorem, in quem illum incidisse putauerant, sine personæ acceptione damnare, quàm eos pro sua persona defendere quod erat contrarium veritati. Audiamus Apostolum dicentem Galatis, *Sed licet nos, aut Angelus de cælo euangelizet vobis præterquam quod euangelizauimus vobis, anathema sit. sicut prædiximus, & nunc iterum dico, si quis vobis euangelizauerit præter id quod accepistis, anathema sit.* Cùm ergo Apostolus non tantùm se, verùm etiam Angelum de cælo, euangelizantem præterquam quod euangelizauerat, anathema esse maluerit, quàm vt Christi fideles à firmitate prædicati sibi euangelij mouerentur: quantum beatus Cyrillus lætari potuisse credendus est, cùm se videret ob eam fidem, quam tenebat, & quam ab omnibus teneri volebat, à suis consacerdotibus insectari? Quòd enim in illo fallebantur, nec ibi credebat statum fidei Christianæ constare, nec æstimabat diu esse mansuros, cùm in eius esset potestate, quod postmodum fecit, dictorum suorum pandere rationem, & sedare aliter æstimantium motus. Quòd autem fideliter, quòd constanter, ea quæ veritatis fuerant asserebant, quamuis contra ipsum asseri necesse non fuerat, ibi rectæ fidei statum, ibi suam illorúmque salutem, ibi Ecclesiarum omnium de cetero firmitatem consistere indicabat. vt de incarnationis

Gal. 1. 8.

A B C

dominicæ sacramento nemo dubitaret vlterius, de quo etiam inter dissidentes, ac de se aliter sentientes, vna inueniretur eadémque sententia. Cur itaque pusillanimes nos de magnanimi Cyrilli gaudio contristamur? cur inde perturbamus Ecclesiam, vnde ab omnibus est perturbationibus defendenda? cur de hoc ridere damus hæreticis, de quo à nobis confundi debuerant? Sed hoc totum agit præceps & ignara temeritas, quæ neque quomodo contradicentibus respondeat nouit, neque paternis de-
B finitionibus acquiescit. Hinc est quod facilè decipitur. hinc hæreticorum circumuentionibus irretitur, magis inquieta, quàm fortis. Nos autem, quod est prius ac tutius, sanctorum patrum constitutis placido atque humili corde subiecti, eorum auctoritate firmamur. Dehinc etiam intelligimus, quòd sancta synodus prudenter intentionem Eutychis atque Ibæ diiudicans, sicut illum sacrilegum iustè damnauit, eiúsque dogma, quamuis beatum Cyrillum laudaret, pronuntiauit hæreticum,
C quia fidem ipsius Cyrilli, quod magis attendendum fuerat, improbat: ita iustè reuerentissimum Ibam absoluit, eiúsque epistolam, quamuis beatum Cyrillum vituperaret, pronunciauit orthodoxam; quia fidem ipsius Cyrilli, quod magis attendendum fuerat, approbat. Vide quid ille præclarus Episcopus, inanis gloriæ studiosissimus contemptor, & amator sincerissimus veritatis, Augustinus dicat, In exor- "
dio librorum meorum opinaturos me sensisse "
quod non sensi. quorum errorem mihi tribui "

» non debere quis nesciat, si velut me sequen- A
» tes, neque adprehendentes, deuiauerint in
» aliquam falsitatem, dum per quædam densa
» & opaca cogor viam carpere? quandoquidem
» nec ipsis sanctis diuinorum librorum auctori-
» tatibus vllo modo quisquam rectè tribuerit
» tam multos & varios errores hæreticorum: cùm
» omnes ex eisdem scripturis falsas atque falla-
» ces opiniones suas conentur defendere. Ad-
» monet me planè, ac mihi iubet suauissimo
» imperio lex Christi, hoc est caritas, vt cùm
» aliquid falsi in libris meis me sensisse homi- B
» nes putant, quod ego non sensi, atque idip-
» sum falsum alteri displicet; malim me repre-
» hendi à reprehensore falsitatis, quàm ab eius
» laudatore laudari. Ab illo enim quamuis ego
» non rectè, qui hoc non senserim, error ta-
» men rectè vituperatur: ab hoc autem nec ego
» rectè laudor, à quo existimor id sensisse, quod
» vituperat veritas, nec ipsa sententia, quam
vituperat veritas. Si quid igitur de beato Cy-
rillo bene sentimus: si quid ei prudentiæ vel
caritatis adscribimus, ipsum quoque cum iu- C
sto viro sapientia & pietate prædito Au-
gustino credamus, quod cùm falsè putare-
tur in suis capitulis sensisse quod non sensit,
malebat se reprehendi ab Iba reprehensore
falsitatis, quàm ab Eutyche eius laudatore
laudari. Et si nunc aduiueret, ipse quo-
que interrogatus à nobis respondere posset
ac dicere, A meo venerabili fratre Iba, &
aliis consacerdotibus meis, quamuis ego non
rectè, qui hoc non senserim, error tamen

A ipse rectè vituperatus est : à nefando viro Eutyche, eiúsque complicibus, nec ego rectè laudor, à quibus existimor id sensisse, quod vituperat veritas, nec ipsa sententia, quam vituperat veritas.

FINIS LIBRI SEXTI.

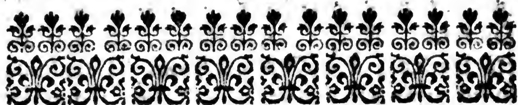

FACVNDI
EPISCOPI HERMIANENSIS,
Pro defensione trium Capitulorum,
LIBER VII.

CAP. I. ON ignoro quòd imperitis rerum æstimatoribus absoluendarum quæstionum lenta & minùs efficax videatur oratio. Etenim quia circumspectans omnia cauto potiùs & explorato, quàm festino gradu procedit, hinc ab eis de tarditate culpatur. Deinde quoniam pro difficultate quoque conditionis suæ, vt calumniam insidiantis, vel ignorantiam minùs intelligentis, quæ in superficie rerum verborúmq; versantur, excludat, necesse habet subtiliore tractatu intimæ veritatis secreta quædam ac penetralia, quod non citò prouenit, omnibus aperire: hoc illi, qui cùm incapaces, tum etiam impatientes sunt rationis, molestissimè ferunt. Nemo enim magis de ratiocinantis mora causatur, quàm ille, cuius per eam tarditati consulitur. Nos autem sa-

A pientium magis iudicium veremur offendere, à quibus hunc profectò culpabimur, si quod causæ vtilitas maximè postulat omittamus. Et ideo quærendum est, cuiusmodi sint alia, pro quibus epistola venerabilis Ibæ dicitur non debuisse orthodoxa iudicari. Nam quia idem reuerentissimus Ibas etiam fidem suam confitens ait, Eccle- "
sia enim sic dicit, sicut & tua sanctitas nouit, & "
sicut à principio didicit,& confirmata est diuina "
doctrina ex libris beatorum patrum, duæ natu- "
ræ, vna virtus, vna persona, quod est vnus filius "
B dominus Iesus Christus. hinc alij rursus eum è cōtrario reprehendunt quòd vnam domini Iesu Christi dixerit esse virtutem. Aiunt enim: Quî fieri potest, vt duarum à se longè distantium naturarum, id est deitatis & humanitatis, vna sit virtus? ac per hoc, cùm vna dicitur virtus, naturarum diuersitas tollitur, vt secundum Eutychis dementiam vna etiam videatur esse natura. Porrò hæc dicentes, nobiscum profectò memoratam epistolam Nestorianam non esse confirmant, qui vnius filij domini Iesu Christi vnam
C dicere virtutem, Eutychiano, id est Nestorianis contrario, putant errori congruere. Vnde etiam creditur, non esse reprehensum ab istis Eutychianorum fautoribus. Cur autem propter hoc verbum, vel reuerentissimus Ibas, vel synodus, quæ ipsam eius epistolam pronuntiauit orthodoxam, culpetur ignoro. Non enim ille contra naturarum discretionem, de qua superiùs rectè locutus est, idem adiecit, tamquam vnam, hoc est parem creatricis & creatæ substantiæ putauerit esse virtutem: sed potiùs illud

adtendit, quòd vnius personæ sit eadem virtus. A
Nam si tantum caritas valuit in multis personis per spiritum ipsius domini nostri Iesu Christi diffusa, vt rectè in Actis Apostolorum diceretur,
Act.4.32. *Multitudinis autem credentium erat cor & anima vna*, quomodo rectè dici non potuit, quòd vna virtus sit eius personæ, cuius dono factum est, vt illa multitudo vnius esset cordis & animæ? Quòd si respondetur, quia illius multitudinis credentium propterea dici potuit vnum fuisse cor & animam vnam, quòd omnes vnius naturæ fuerint, id est humanæ: domini au- B
tem Iesu Christi duæ ac diuersæ naturæ sint. intelligant in primis, quia non idcirco illorum credentium erat cor & anima vna, quòd vnius naturæ fuerint, sed potiùs quòd vnus Christus spiritus hanc illis præstiterit vnitatē. Non enim natura nos vnanimes, sed animorum societas facit. Deinde considerent quod ad Corinthios
1 Cor.6.16. Apostolus dicit, *An nescitis quoniam qui adhæret meretrici, vnum corpus efficitur? Erunt enim*, inquit, *duo in carne vna. Qui autem adhæret Deo, vnus spiritus est*. Si autem non solùm de naturis, C
verum etiam de personis diuinis rectè dictum est, *Qui autem adhæret Domino, vnus spiritus est*. quomodo rectè dictum non potest intelligi, quod in epistola venerabilis Ibæ sancta synodus adprobauit, quia vna virtus est vnius personæ domini Iesu Christi? Et si fidelis quisque, per bonam tantummodo voluntatem adhærens Domino, vnus cum illo spiritus fit, quamuis non sit vna persona; quanto magis in Christo rectè dici potuit quòd vna sit virtus, vbi naturarum con-
u entu

A uentu vna facta est Dei hominisque persona. Amplius autem est ac superius, si quis diligenter adtendat, quod Apostolus ait, *Qui autem adhæret Domino, vnus spiritus est,* quàm si diceret, vna virtus est: quoniam causa virtutis ille spiritus esse cognoscitur, à quo procedit, non autem virtus causa est eius spiritus, à quo procedit. Quamobrem non possunt in epistola venerabilis Ibæ, vel in synodi sententia, quæ illam orthodoxam iudicauit, iustè culpare quod minus est, & de vna persona dictum, quando illud quod
B est maius, & de duabus dictum personis, in Apostolicis scriptis culpare non audeant. Voluntas igitur dicentis in omnibus debet attendi. quam de præsente Iba diligentius, etiam citra gesta, spectare magna synodus potuit, vt eius epistolam orthodoxam iudicaret. atque hoc in omnibus, quorum ratio minùs patet, non dicam pietas, sed ipsa considerare debet humanitas.

IGITVR ad illa redeamus, quæ in eadem epistola fautores hæreticorum scripto reprehenderunt, vt eam quasi profanam & impiam refu- CAP. II.
C tarent. Hæc autem sunt quæ sequuntur: Cyril- «
lus aures omnium pigmento, quod excæcat ocu- «
los sapientium, præoccupauit, & cetera. & ite- «
rum, Quia in damnatione Nestorij, quæ facta «
est ab eis, xij. capitula quæ à Cyrillo conscripta «
sunt, contraria existentia veræ fidei posuerunt, & «
cetera. Quæ duo sub vno capitulo continentur, sicut & illa duo priora: sed ab istis consuetè discissa & deminuta sunt, ne in eis appareret intentionis integritas. Ipsius autem capituli, malè ab ipsis dissipati, hoc est principium, sicut in illa epi-

» stola continetur. Ob hanc contentionem, victo- A
» res & pij Imperatores iusserunt primates Epi-
» scoporum in Ephesinam congregari ciuitatem,
» & coram omnibus libros Nestorij & Cyrilli iu-
» dicari. Sed antequam omnes Episcopi, qui con-
» gregari iussi fuerant, in Ephesum peruenirent, an-
» ticipans idem Cyrillus aures omnium pigmento
» quod excæcat oculos sapientũ præoccupauit. In-
» uenit autem causam ex odio, quod erat aduersus
» Nestoriũ, & antequam synodo adesset sanctissi-
» mus & reuerẽtissimus Archiepiscopus Ioannes,
» de episcopatu Nestorium deposuerunt, iudicio B
» & inquisitione non facta. Post duos autem dies
» damnationis eius venimus in Ephesum. & co-
» gnoscentibus nobis, quia in damnatione Nesto-
» rij, quæ facta est ab eisdem, XII. capitula, quæ
» à Cyrillo conscripta sunt contraria existentia ve-
» ræ fidei, posuerunt, & firmauerunt, & consense-
» runt eis tanquam veræ fidei consonantibus, om-
» nes Orientales Episcopi eundem Cyrillum dam-
» nauerunt, & aduersus alios Episcopos, qui con-
» senserunt eius capitulis, excommunicationem
decreuerũt. Videtur in his acerbis & tumentibus C
verbis reuerentissimus Ibas indigestam adhuc
exhalare quodammodo offensionis præteritæ
cruditatem, quòd cùm ab Imperatoribus ita præ-
ceptum fuerit, vt in causa Nestorij sanctus quoq;
Ioannes Antiochenus cum Oriẽtalibus Episco-
pis, & alij primates Episcoporum cum suis,
iudices considerent, illis necdum in Ephesum
peruenientibus condemnatus est. Hinc extitit
totius causa discidij: hinc omnis tumultus sum-
psit originem. hinc oriẽtales, aliiq; patres offensi,

A aduersa iam mente crediderunt, quòd B. Cyrillus, malè sibi cõscius, iudicium & inquisitionem dictorũ patrum effugerit, vt eorũ non expectaret aduentum. Arbitrabãtur enim, quòd si etiam de capitulis eius, quę postea retractauit, iudicium & inquisitio facta esset, non solus posset Nestorius culpabilis inueniri. Ob hoc itaque venerabilis Ibas dixit, iudicio & inquisitione non facta condemnatum esse Nestorium: tanquam de B. Cyrilli dictis, quorum intentionem minùs intelligebãt, non fuerit facta discussio; cùm Imperatores, sicut retulit, propterea iusserant primates E-
B piscoporum in Ephesinam congregari ciuitatem, vt coram omnibus non tãtùm Nestorij libri, sed etiam Cyrilli, iudicarentur. Non ergo necesse est de Nestorio dictum accipere, quod ait, iudicio & inquisitione non facta, velut Nestorius sine iudicio & inquisitione fuerit condemnatus; cùm possit intelligi propterea dictum, quòd capitula B. Cyrilli, de quibus iam satisfecimus, in illo iudicio inquisita non fuerint. Quod si etiam concedamus quia de Nestorio dictum est, iudicio &
C inquisitione, numquid etiam hoc concesso, necesse nobis est intelligere, quòd in his verbis Nestorius fuerit excusatus? Cur enim non credamus reuerentissimum Ibam non excusantem, sed indignantem quòd Orientales expectati non fuerint, dixisse in illo Concilio, iudicio & inquisitione non facta finitum, quod sine ipsis ibi iudicatum fuerat & quæsitum: tanquam iudicium non esset legitimum, neque legitima inquisitio, vbi ipsi non aderant, qui pariter inquisitores delecti erant & iudices? Verùm existimo, & credere nos

oportet, quòd Orientalibus,& aliarum prouin- A
ciarum patribus, aliquæ causæ ineuitabiles accidere potuerunt,vt venire tardarent:ex altera parte B. Cyrillo, & aliis qui præuenerant, similiter quæcumque necessitas, vt eos diutius expectare non possent. Vbi nos quid dicamus, nisi illud quod iam diximus,cùm de maledictis ipsius Cyrilli, quæ contra S. Ioannem protulit, ageremus,
Matth. 18. 7. *Væ mundo à scandalis?* Si quidem non solùm voluntariis animorum motibus, verùm etiam præter voluntatem, prætérque scientiam, exagitandis mortalibus oriuntur. B

CAP. III. AD hæc omnia quibus apparere possit, ex qua causa cum aliis,& maximè Orientalibus Episcopis, offensus reuerentissimus Ibas ita de B. Cyrillo locutus est,doctores isti nouitiæ veritatis in suo libro ponere vitauerunt, quo illa epistola, quam synodus pronuntiauit orthodoxam, excusasse Nestorium videretur. Quod quidem si faceret, quod respondebamus Nestorianis pro B. Anatolio, à quo damnatus est Dioscorus, quem excusare volẽs dixit, cum non pro fide esse damnatum; hòc etiam Eutychianis pro reuerentissi- C
mo Iba non immeritò respondere possemus. Quoniam aliud est, si quisque simpliciter in hæretico dolos suos occulente fallatur, vt eum putet orthodoxum:& aliud, si ipsammet eius hæresim agnitam sectetur atq; defendat. Quamquam si quis etiam sic vtrorumque causam diligenter adtenderet, grauior Episcopi Anatolij probaretur: quoniam ipse,quemadmodum dictum est,in ea synodo voluit ab hæresis crimine Eutychis atque Eutychiani dogmatis defensorẽ Dioscorum

A excuſare, in qua Eutyches cum ſuo dogmate, & Dioſcorus, vt eius defenſor, inter alios ipſo decernēte damnati ſunt. Ibas autē non interfuit Epheſino Cōcilio, in quo Neſtorius eſt damnatus. quin imo & ex eo quod Orientales patres, atque alij diuerſarū prouinciarū Epiſcopi, qui cum illis Epheſo cōuenerunt, expectati non fuerint, in Neſtorij damnatione grauiter erat offenſus. Nam & ſi legere alia dignentur, qui legenda conſcribunt, inuenient etiam Timotheum, Apollinaris diſcipulum, à B. Athanaſio per ignorantiam temporibus B. Damaſi ſedi Apoſtolicæ velut ortho- B doxum cōmendatum, atq; ab ipſo Papa Damaſo ſine cohibentia hæreſis ſimpliciter eſſe ſuſceptū. Inuenient etiam Pelagium hæreſiarcham, à quo Pelagiani dicuntur, in iudicio Palęſtinorū Epiſcoporum, quæ contra Chriſti gratiam ſentiebat operientem, prauáſque ſententias ſuas verſutia interpretantem, per eandem ignorantiam abſolutum. Inuenient poſtremò B. quoq; Zoſimum, Apoſtolicæ ſedis antiſtitem, contra S. Innocentij deceſſoris ſui ſententiam, qui primus Pe- C lagianam hæreſim cōdemnauit, fidem ipſius Pelagij, eiúſq; complicis Cæleſtij, quem in Eccleſia Carthaginenſi conuictum, atq; appellantem Apoſtolicam ſedē, & ipſe geſtis diſcuſſerat, tamquam veram & catholicam laudantem, inſuper etiam Africanos culpantem Epiſcopos, quòd ab illis hæretici crederentur: cùm necdum ipſi Africanis Epiſcopis dolos eorum multo manifeſtiùs detegentibus, memoratos Pelagium & Cæleſtium putaret orthodoxos. Et tamen nec Athanaſium, nec Damaſum, nec illos Palæſtinos Epi-

ſcopos, & Zoſimum hæreticos credit Eccleſia, A
quia de hæreticis bene ſenſerunt, ſed potiùs pro
merito ſuæ fidei catholicos iudicat & honorat:
quoniã nõ debet crimini deputari ſimpliciũ, non
intellecta verſutia malignorũ. Quocirca ſi etiam
venerabilis Ibæ epiſtola excuſaſſe Neſtoriũ probaretur, non propter hoc hæretica, ſed meritò
ſuę fidei, orthoxa debuit à ſynodo iudicari. Porrò
neceſſe non eſt hæc Eutychianis in defenſionem
ſanctæ ſynodi reſpondere, quoniam ſatis in ipſius
epiſtolæ verbis apparet, & adhuc ex his quæ circa
ipſum venerabilem Ibam geſta ſunt multo euidentiùs apparebit, quòd non ad excuſationẽ Neſtorij, ſicut quidã videri voluerunt, idem Ibas dixerit, De epiſcopatu Neſtoriũ depoſuerunt iudicio & inquiſitione nõ facta. Nam ſi etiam nolint,
quod priùs adſtruximus, de capitulis B. Cyrilli
dictum intelligi; nihil obſiſtit vt credatur, quòd
idem dictũ eſt, quia venerabilis Ibas ob Orientalium aliorúmq; patrum iniuriam, qui expectati
non ſunt vt iudicio & inquiſitioni adeſſent, dedignatus eſt dicere Neſtoriũ, ab ipſis quoq; deponendum, iudicio & inquiſitione facta depoſitum. tantum auctoritatis tribuens S. Ioanni Antiocheno, & cæteris comprouincialibus ſuis, ſiue
aliarum prouinciarum Epiſcopis, vt quod abſq;
ipſis actum fuerat, nec iudicatũ, nec inquiſitum
dicere dignaretur. Non enim paruus numerus,
aut parua fuit auctoritas illorũ etiam primatum,
qui cum ſuæ diœceſeos Epiſcopis, ſicut erant admoniti, venientes Epheſum cum memorato
S. Ioanne Antiocheno, & cæteris Orientalibus
ſenſerant. Nouem quippe prouinciarum eis ad-

A iuncti erant Episcopi, id est Bithyniæ, Pisidiæ, Cappadociæ secūdæ, Pelagoniæ, Europæ, Mysiæ secūdæ, Rodopæ, Thraciæ, atq; Thessaliç. Quid autē attinebat ad synodū Calchedonensem, quod idem arroganter, vel iniuriarum dolore, vel ex alia quacumque causa, venerabilis Ibas dixerit, cùm de Christiana fide, pro qua conuenerant, nihil profanum fuerit in epistola sua locutus?

INTENDE nunc, Auguste, nobiscum, vt deprehendere queas consueta furta latronum. quomodo hanc sententiam, ex qua posuerunt, Cyril- " CAP. IV.
B lus aures omnium pigmēto, quod excęcat oculos "
sapientum, præoccupauit, & de episcopatu Ne- "
storium deposuerunt iudicio & inquisitione non "
facta, non solùm capite truncauerunt, neque contenti fuerunt solùm cum capite finem eius auferre: sed vt apertiùs proderētur, quòd non causa breuitatis potiùs, quàm obscurandæ veritatis hoc fecerint, etiam de medio eius furati sunt alia, quę legentibus facilè demonstrarēt reuerentissimum Ibā, nō pro Nestorij excusatione, sed Episcoporū Orientis, aliorúmq; iniuria sic locutū. Nam con-
C ferte quæ illi malè decerpta posuerunt, & quæ nos secūdùm ipsius epistolæ tenorem posuimus; & non solùm quæ furati sunt, verùm etiam furtorum causas videbitis. Cur enim in primis narrationis ipsius epistolæ fugerent initium, quos inde oportebat incipere, nisi quia nescientibus quid epistola ipsa contineat, vel minus intelligētibus, subripere voluerūt? Facio autem, inquit, initium "
narrationis de verbis quæ & ipse nosti. Cōtentio "
facta est, dum reuerentia tua hìc esset, his duobus "
hominibus Nestorio & Cyrillo: & conscripse- "

» runt aduerſus ſe noxios libros, qui ſcandalũ fue- A
» runt audientibus. Neſtorius enim docuit in ſuis
» libris, ſicut & reuerentia tua nouit, quia B. Maria
» Dei genitrix non eſt, ita vt multi putarent de hę-
» reſe Pauli Samoſateni hunc eſſe, qui dixit homi-
» nem purum eſſe Chriſtum. & poſtea ſequitur, vn-
» de iſti cœperunt: Cyrillus autem volens Neſtorij
» libros deſtruere, lapſus eſt, & in dogma Apollina-
» ris inuentus eſt incidiſſe. Cõſcripſit etiam & ipſe
» ſimiliter illi, quia ipſe Deus verbum factus eſt
homo. & deinde ſequitur illud, quod iterum ſub-
» traxerunt, tanquam non ſit differentia inter tem- B
» plum & inhabitantem in eo. Cur itaq;, ſicut dixi, narrationis ipſius principia contingere vitauerunt, vnde potiùs ratio docendæ veritatis ſuadebat incipere, niſi quia falſitati contrariũ eſt, quod eſt conueniens veritati? Nam calumniari volentes huic epiſtolæ, quòd quaſi Neſtorium excuſa-
» uerit, occultare voluerũt quod ibi dictum eſt de
» ipſo Neſtorio, vel B. Cyrillo, cõſcripſerũt aduer-
» ſum ſe noxios libros, qui ſcandalo fuerunt audientibus. Quomodo enim videretur reuerentiſſimus Ibas excuſaſſe Neſtoriũ, ſi ſciretur dixiſſe, C quòd noxios libros, qui ſcandalo eſſent audientibus, ipſe quoq; conſcripſerit? Non igitur excuſando Neſtorium, ſed accuſando ſimul B. Cyrillum, videretur erraſſe: quod ſicut in illo noxium iudicauit, quia B. Mariam Dei genitricem negabat, ita & in S. Cyrillo noxiũ credidit, quòd eum putauerat ſimiliter vt Apollinarem conſcripſiſſe, quia ipſe Deum verbũ ſic factus eſt homo, vt non eſſet differentia inter templum, & inhabitantem in eo. Et idcirco nec illud credendum eſt ad excuſationem dictum eſſe Neſtorij, quod iſti

A quidem, nescio vtrum conscientia renuente, an quia preteriit illos in alias fraudes intentos, non posuerunt in eodem calumniarum atque mendaciorum suorum libro: tamen quòd videmus ab eorum sociis vel satellitibus obiectari, nõ omittimus simili ratione refellere. Nã cùm memoratus venerabilis Ibas narraret ac diceret, Omnes oriẽtales Episcopi eundẽ Cyrillum damnauerunt, & aduersus alios Episcopos, qui consenserunt eius capitulis, excommunicationem decreuerunt, ibi secutus adiecit, Et post hãc
B turbationem vnusquisque in suam ciuitatem "
reuersus est. Nestorius autem, quoniã suæ ciuitati "
odio erat, & qui erant in ea excellentioribus, "
illò reuerti non potuit. Obiiciunt ergo nobis, & dicunt, Ecce vbi est rursus ab Iba Nestorius excusatus: quia non eum dixit vt hæreticum in suam ciuitatem reuerti non potuisse, sed quoniam ei odio erat, & qui erant in ea excellentioribus. Quasi probare possint, quòd reuerentissimus Ibas Nestorium dixerit, non propter hæresem, sed propter alias quascumq; causas, odio
C fuisse ciuitati suæ, & qui erant in ea excellentioribus, vt in eam reuerti non posset, qui superiùs iam dixerat, quòd noxios conscripserit libros, qui scandalo fuerint audientibus, quia B. Mariam matrem Dei negabant. Respondemus igitur eis hoc modo, vt omittamus alia, quibus refragantibus hæc calumnia multipliciter ac facillimè confutatur, Numquid alicubi reuerentissimus Ibas ait, quòd Nestorius quidem odio erat suæ ciuitati, & qui erant in ea excellentioribus, sed non tamquam hæreticus, vt in

eam reuerti non posset? Non, inquiunt. Numquid hoc saltem dixit, odio erat suæ ciuitati, & qui in ea erant excellentioribus, ob alias priuatas causas, vt in eam reuerti non posset? Neque hoc, inquiunt. Si igitur nec hoc reuerentissimus Ibas dixit, quod quidem si diceret, non erat cōsequens, vt qui pro aliis priuatis causis odibilis diceretur, etiam pro sua hæresi negari videretur odibilis: tamen cùm neque hoc dixerit, vnde potestis ostendere, quòd his verbis venerabilis Ibæ fuerit Nestorius excusatus? An fortè videretur vobis ad sacerdotis orthodoxi testimonium pertinere, si dicatur odio esse ciuitati suæ, & qui in ea sunt excellentioribus? Non videretur, inquiunt. verumtamen in verbis huius epistolæ subauditur hoc, quia Nestorius non hæreticus, sed vt ob alias priuatas causas odibilis, in suam ciuitatem reuerti non potuit. At ego in illis verbis hoc potiùs significatum subaudio, quia Nestorius tamquam hæreticus odio erat suæ ciuitati, vt in eam reuerti non posset. Quænam subauditio acceptabilis esse videbitur? Arbitror quòd ea potiùs, quæ verbis superioribus congruit, quibus dictum est quòd idem Nestorius noxios scripserit libros, qui scandalo fuerint audientibus, quia B. Mariam matrem Dei negabat: quàm illa, quæ videtur his omnibus repugnare, quia Nestorius pro suis noxiis libris, quibus negans matrem Dei Mariam scandalizauerat audientes, odibilis erat suæ ciuitati, vt in eam reuerti non posset. Tamen ex abundanti constituamus reuerentissimum Ibam non subaudiendum significasse, sed apertè dixisse, quòd Nesto-

A rius odio erat quidem ciuitati suæ, & qui erant in ea excellentioribus, sed non tamquam hæreticus, magis autem propter alias causas, vt in eam reuerti non posset; & defuisse nobis alia, quæ iam diximus, & quæ multo plura dicemus, quibus conuincentibus satis ostenderetur, quòd etiam hæc non ad excusandum Nestorium dicta essent: numquid necesse erat eadem per se cõsiderata quæ finximus verba sic intelligere, vt excusatus in eis Nestorius videretur? Possent enim & aliter intelligi, id est, quia licet hæreti-
B cus Nestorius esset, sua tamen ciuitas hoc de illo non credidit: nec tamquam hæreticus, sed propter quod ei ob alias causas odio erat, in eam reuerti non potuit. Possent etiam sic intelligi, quia licet hæreticus Nestorius esset, & hoc etiam suæ ciuitati videretur; non tamẽ propterea in eam reuerti non potuit, cùm ab Orientalibus, & aliarum prouinciarum Episcopis, non esset condemnatus, quos Imperatores eius caussam iudicare præceperant; sed quòd ei ob alias causas odio fuerit. Tamquã si venerabilis Ibas,
C multũ tribuens auctoritatis suo Metropolitano, & ceteris orientalibus aliarúmque prouinciarũ Episcopis, qui non fuerant expectati, diceret quia Nestorius, licet hæreticus, non tamen ab eis condemnatus, posset reuerti in ciuitatem, & eorum expectare iudicium, nisi ei propter alias causas odio esset. Nam cùm iidem orientales, & qui cum eis erant, tantum præualuerint aduersus Ephesinum Concilium pro receptione capitulorum B. Cyrilli, vt eumdem B. Cyrillum, & Memnonem Ephesinum Episcopum con-

demnarent, & Imperatore iubente Comes quoque ſacrarum largitionũ eos in cuſtodia traderet: quid eſſet pręiudicij, ſi & hoc diceret Ibas, quia in Neſtorio, quamquam hæretico, tamen ab orientalibus non excluſo, non illorum eſt conſiderata ſententia, qui condemnati velut hæretici potuerunt in cuſtodiam mitti: ſed quia propter alias cauſas ciuitati ſuæ fuit odibilis, ideo in eam reuerti non potuit? Verùm nihil horum in eius epiſtola continetur, in qua hoc tantummodo dictum eſt, Neſtorius autem, quoniam ſuæ ciuitati odio erat, & qui erant in ea excellentioribus, illò reuerti non potuit. De quo iam calumnioſis reſpondimus ampliùs fortè quàm neceſſarium fuit. A B

CAP. V. In tantum verò vel reuerentiſſimus Ibas, vel eius epiſtola lõgè aberat ab hac ſuſpicione, quòd Neſtorium dicitur excuſaſſe, vt nec ipſi iudices Photius, & Euſtachius, atque Vranius, obiecta atq; relecta eadẽ epiſtola, prædictum Ibam Epiſcopũ compellerent anathema Neſtorio dicere. Non enim verum eſt, quod in ſuo libro poſuerunt iſti, quibus tantum mentiri libet, quantum impune licet, dicentes, Denique & Photius, & » Euſtachius Dei amatores, conſpicientes dene» gationem Ibæ de epiſtola factam, iudicatum » dederunt ad deſtructionem & excluſionem im» pietatis epiſtolæ ad Marim. quod iudicatum, ſicut ſuperius diximus, adiens Ibas ſanctam ſynodum petiit legi. Habet autem iudicatum ita, vt Ibas in ſua Eccleſia anathematizaret palàm malignæ impietatis principem Neſtorium, & eos qui aut libris aut codicibus eius vtuntur. C

A Non itaque verum est quod dixerunt, quia nec ostenditur, sicut iam docuimus, Ibas denegasse quòd sua fuerit ad Marim epistola: neque venerabiles Photius & Eustachius Episcopi iudicauerunt, vt Ibas in sua Ecclesia anathematizaret palàm malignæ impietatis principem Nestoriũ, & eos qui aut libris aut codicibus eius vtũtur. Sed ipse prędictus Ibas Episcopus vltro & ex abundanti, hoc nemine vi compellente vel quærente promisit, sicut prædictorum Photij & Eustachij Episcoporum definitione monstratur.

B Namque cùm absente iam venerabili Vranio Episcopo, qui cum illis iudex in hac causa iubente Imperatore consederat, ex iudicibus mediatores pacis semetipsos partibus præberent, post aliquanta dixerunt, cùm multa mota fuissent, quæ in actis inserta sunt, Nos cognitorum ordinem paululum relinquentes, & ad sanctarum Ecclesiarum communem vtilitatem respicientes, pro iudicibus mediatores nosmetipsos partibus fecimus, & multis vsi consiliis, pietatem vbique proponentes, præparauimus C Episcopum Ibam, quod ipse ad satisfactionem eorum quæ dicta fuerant sapuit, scripto dare quid sentiret vel saperet de pia nostra fide: quod etiã fecit. Ex abundanti autẽ prædictus reuerentissimus vir promisit, vt in suæ ciuitatis Ecclesia palàm anathematizaret malignæ impietatis principem, & eos qui sicut ille sapiunt, & qui aut libris aut codicibus eius vtuntur. Confessus est autem sese credere sicut continent literæ, quæ interuenerunt inter reuerentissimæ & sanctissimæ memoriæ Ioannem magnæ Antiochenæ ci-

„ uitatis, & Cyrillum Alexandrinum Episcopos, A
„ quorum minister fuit beatæ memoriæ Paulus
„ Emesenorum ciuitatis Episcopus, ex quibus & vniuersalis consensus effectus est. Ecce venerabiles Photius & Eustachius, ex iudicibus mediatores pacis effecti, dicunt quòd non ipsi iudicauerint, sicut fingitur, ad destructionem & exclusionem impietatis epistolæ ad Marim, vt reuersus Ibas in suæ ciuitatis Ecclesia palàm anathematizaret Nestorium, qui non pro excusatione Nestorij, sed pro iniuria Orientalium & cæterorum, qui cum eis expectati non fuerant, dixisse B eum iudicauerunt quæ quidam in illa epistola malè interpretantur. Alioqui non dicerent, ex abundanti promisisse reuersum Ibam, vt anathematizaret in Ecclesia ciuitatis suæ Nestorium; sed semetipsos potiùs necessariè hoc ab illo dicerent flagitasse. Illud quoque procul dubio simul apparet, quoniam solita fraude subtraxerunt quod nos ex eisdem gestis posuimus, quia confessus est ita se credere Ibas Episcopus, sicut continent literæ, quæ interuenerunt, mediante Paulo Emesenæ ciuitatis Episcopo, inter beatæ memoriæ Ioannem Antiochenum, & Cyrillum Alexandrinum Episcopos: ne ex hac testificatione Photij & Eustachij Episcoporum, quam ad destructionem, & exclusionem epistolæ venerabilis Ibæ factam esse mentiti sunt, eius potiùs veritas ostenderetur. quoniam & hæc ipsa non tacuit. Quod si cui quæ dicimus adhuc videntur obscura, & pleniùs causam scire desiderat, admonendus est vt legat tantùm eadem gesta, non vt intelligat adiuuãdus. Quod enim hîc

A videtur obſcurum, ibi luce clarius inuenitur. Sed & illud falſum omnino eſt, quod in eodem mendaciorum ſuorum libro ita dixerunt: Sancta ſynodus non contenta neque facta ab Iba denegatione propter ad Marim epiſtolam, neque etiã pro eo facta teſtificatione clericorum Edeſſenorum, ſed confirmans iudicatum Photij & Euſtachij, petiuit Ibam, ad deſtructionem & excluſionem ad Marim impiæ epiſtolæ, anathematizare Neſtorium, & eius dogmata, quæ eadem epiſtola laudibus afficiebat. Vbi enim vel reB uerentiſſimus Ibas ſuam eſſe negauit illam epiſtolam, vel illa epiſtola Neſtorium & eius dogmata laudibus ſicut loquũtur affecit, de quo dixit quod noxios conſcripſerit libros, qui ſcandalo fuerint audientibus, quia B. Mariam matrem Dei negabat? Sed recitent ex ea laudes ipſas quas dicunt Neſtorij, & dogmatum eius. Si autem non eſt quod recitent, erubeſcere debuerunt toties, apertéque mentiri. Piget enim me, fateor, ac pudet omnino tot arguere mẽdacia, & multa præteriens ad aliquorum redargu-C tionem neceſſitate compellor. Quamuis autem ipſis probare immineat quod dixerunt, nos tamen illis, præter ipſius epiſtolæ documentum, quod nihil tale continet, etiam ex memorati Concilij Calchedonenſis ſententia, de qua ipſi teſtimonium confinxerant, probemus quod reuerentiſſimus Ibas non ſolùm Neſtorium & eius dogmata in ſua epiſtola non laudarit; verùm etiam, quod iam dudum propoſuimus demonſtrare, nullam Neſtorij fecerit excuſationem. Namque cùm apud ſynodum Calchedo-

nensem, ex gestis Photij & Eustachij atque Vranij Episcoporum eadem relegeretur epistola, hoc tantùm in illa notauit, quòd B. Cyrillum minus intellecta capitulorum eius intentione culpauerit, non quòd Nestorium fecerit excusatum. Talem enim dedit sentētiam, sicut quinto libro docuimus: Dudum quidem ex relectis innoxius demonstratus est reuerentissimus Ibas. in quibus etenim visus est culpare malè loquens beatissimum Cyrillum, in posterioribus rectè confessus respuit illa quibus culpauerat. quia verò Nestorium excusauit, non inuenitur à synodo reprehensum. quòd proculdubio reprehenderet, si ille Nestorum, quem ipsa damnauerat, excusaret: multo magis, si etiam laudibus, sicut loquuntur, afficeret. Sententia igitur eiusdem synodi, si quid ei creditur, probat nec laudatum, nec excusatum fuisse in epistola Ibæ Nestorium. quæ non solùm Nestorium fecit vt anathematizaret, verùm etiam & Eutychem, quod isti dicere noluerunt: cùm Ibas Episcopus de Eutychiano dogmate non fuerit accusatus, quin potiùs querebatur iniustitiam se ab ipso Eutyche & crimina falsa perpessum. Sed quia sancta illa synodus, quæ non tantùm Eutychem damnare, verùm etiam Nestorij damnationem firmare conuenerat, epistolam ipsius Ibæ orthodoxam esse cognouit, & Nestorio maximè, Eutychique contrariam, dignum iudicauit socium sibi eum in condemnationem hæreticorum quos refutabat adsciscere. Quòd si Eutychiani putant fieri debuisse, vt eius epistolam confitentem duas Christi naturas in vnitate personæ,

A ſonę, quaſi Neſtorianam vellet ſynodus aſpernari, Neſtorium profectò, quantum ad ſe excuſaret, atque ab hæreſis crimine faceret alienum. quod etiam ſuperiore libro, ſicut promiſeramus, oſtendimus. Vnde videant, qui hanc epiſtolam Neſtorianam eſſe dixerunt, ne ipſi potiùs videãtur excuſare Neſtorium, affirmantes quod ſecundum eius doctrinam confiteatur quòd duarum naturarum vna perſona ſit, quòd eſt vnus filius dominus noſter Ieſus Chriſtus. Nam hæc epiſtola rectè dici non poteſt Neſtorium defen-
B diſſe, cuius confeſſio videtur dogmati Neſtoriano contraria. quod ſancta ſynodus videns, orthodoxam eam non immeritò iudicauit. Verùm mihi minùs videtur apparere, quàm ſint impudentes qui calumniantur in epiſtola venerabilis Ibæ excuſatum fuiſſe Neſtorium, ſi teſtimonio tantùm Epiſcoporum Photij & Euſtachij atque Vranij, vel etiam Calchedonenſis ſynodi, de ſuo mendacio refellantur, niſi ipſorum quoque accuſatorum Ibæ confundantur exemplo, quibus eos calumnioſiores & impudentio-
C res oſtendimus. Nam & illi ad hoc tantùm ipſam protulerũt epiſtolam, ſicut ea in quibus cõtinetur geſta demonſtrant, vt ex illa probarent, quòd B. Cyrillo detraxerit, non quòd Neſtorium voluerit excuſare. Cumque Neſtorianum vellent eumdem Ibam videri, magis hoc ex B. Cyrilli detractione, quàm ex Neſtorij excuſatione, vel laude, ſicut ampliùs fingitur, probare conati ſunt. Dixerunt enim de illo, quia Neſtorianus eſt, & beatum Cyrillum Epiſcopum hæreticum appellat. Et quid opus erat iſta cir-

T

cuitu, vt qui B. Cyrillo Nestorij damnatori de- A
traxerat, hinc eum Nestorianum vellent osten-
dere; cùm hoc compendiosè posset ex ipsius
Nestorij excusatione, vel dogmatum eius laude
monstrari, si quemadmodum isti dixerunt, illa
epistola excusasset? Quòd si nec ab ipsis calum-
niatoribus ex eadem epistola tale aliquid inue-
nitur obiectum, quantum videntur hi malitiam
eorum & impudentiam supergressi, vt quod il-
li nec in querelis apud Imperatores depositis,
nec in iudiciis Episcopalibus ante Calchedo-
nense concilium non semel expertis, nec in ipso B
magno & vniuersali Concilio tentauerunt obii-
cere, ipsi post eiusdem Concilij sententiam cri-
minentur? Illi, quamuis obstinatissimi, & ipsa
obstinatione sua cæcati, viderunt & sibi turpe
fore, & aliis incredibile, si dicerent in illa episto-
la Nestorium fuisse defensum: & sapientes no-
stri non solùm dicibile sibi hoc esse, verùm e-
tiam nobis credibile putauerunt. Viderint au-
tem vtrum illos ita mentiri deceat, nobis tamen
quod mentiuntur incredibile esse cognoscant.
Aduertis itaque, clemētissime Imperator, quòd C
epistola venerabilis Ibæ à falso crimine excu-
sati Nestorij etiam accusatorum suorum testifi-
catione purgetur, nec alicuius in hoc assertionis
indigeat, in quo eam sui quoque accusatores
sufficienter excusant. Sed quid dicemus de ca-
lumniis temporum nostrorum, vt quæ tunc pu-
duit impudentissimos accusatores, modò non
pudeat iudices, & quales iudices? non humanæ
sed diuinæ auctoritatis, sicut existimant. Nam
iudices sunt iudicum, & iudices mortuorum.

A Et ex his quidem quæ circa venerabilem Ibam gesta sunt, satis superque probauimus maliuola interpretatione iactari, quòd Nestorius in eius epistola fuerit excusatus. Si quis autem & hoc consideret, quòd idem venerabilis Ibas venire non posset contra iudicium S. Ioannis Antiocheni, cui tantam tribuit auctoritatem, & ceterorum Orientalium, atque aliorum cum eis in Ephesium ex diuersis prouinciis conuenientium sacerdotum, qui Nestorium, licet sine iudicio suo, cui deputatus fuerat, condemnatum,
B absoluendum tamen non iudicauerunt, multo manifestiùs cognoscit quoniam eum nullatenus excusauit. Quod considerasse etiam eius accusatores existimo, vt cum diuturna excogitatione aduersus memoratum reuerentissimũ Ibã tot calumnias præstruerent inauditas, tamen impudentissimum iudicarent contra omnium conscientiam dicere, quòd Iba apud plures excusauerit aliquãdo Nestorium. Nam cùm post damnationem ipsius Nestorij, orientales Episcopi, atque ipse reuerentissimus Ibas, cum S. Ioanne
C Antiocheno Ephesum peruenirent, de capitulis tantùm B. Cyrilli, quòd ibi fuerint approbata conquesti sunt, sicut eorum scripta declarant: nihil autem sunt de Nestorij damnatione causati. quod etiam venerabilis Ibas in hac epistola sic narrauit: Post duos autem dies depo- «
sitionis eius venimus Ephesum. & cognoscen- «
tibus nobis quia in damnatione Nestorij, quæ «
facta est ab eis, XII. capitula, quæ à Cyrillo «
conscripta sunt, contraria existentia veræ fi- «
dei, posuerunt, & firmauerunt, & consen- «

„ ferunt eis, tamquam veræ fidei consonanti- A
„ bus, omnes orientales Episcopi eumdem Cy-
„ rillum damnauerunt, & aduersus alios Episco-
„ pos, qui consenserunt eius capitulis, excommunicationem decreuerunt. Pro capitulis ergo tantùm B. Cyrilli, quorum ignorabant intentionẽ, non etiam pro condemnatione Nestorij reuerentissimus Ibas Orientales Episcopos dixit offensos. Quomodo ergo vel ipse contra B. Ioannis Antiocheni, qui in eo primatum habuit, totiusque Concilij orientalis, ac suum iudicium, Nestorium conscribentem libros noxios excusaret; vel ipsi eius accusatores crediturum sibi quemquam sperarent, si hinc eum contra publicam notitiam criminarentur? Et ideo, siue illa epistola Ibæ esse dicatur, siue ab eius accusatoribus perhibeatur esse conficta, non est arbitrandum quòd omitterent hinc eum accusare, si viderent hoc esse credibile. Amplius tamen absurdum est opinari, quòd accusatores illam epistolam ex nomine venerabilis Ibæ fingentes, vt Nestorianus videretur, nihil ei vel in tantis Episcopalibus iudiciis ante Calchedonense Concilium, vel in ipso Concilio, de Nestorij defensione tentarent obiicere. Nam si illa verba quibus dictum est, De Episcopatu Nestorium deposuerunt iudicio & inquisitione non facta. & iterum, Nestorius autem, quoniam suæ ciuitati odio erat, & qui erant in ea excellentioribus, illò reuerti non potuit, Nestorium significant excusatum; cur ea finxisse credantur aduersus Episcopum, quando eum non ac-

(Margin letters B and C appear beside the lines "dicium, Nestorium conscribentem libros no-" and "rianus videretur, nihil ei vel in tantis Episco-".)

A cuſauerunt pro excuſatione Neſtorij? Vnde ſatis inſinuatur, quòd & Ibæ ſit illa epiſtola, & falsò dicatur excuſaſſe Neſtorium. Sed nec poſt condemnationem tãtummodo, verùm etiam priuſquam condemnaretur, idem Neſtorius inuenitur ab orientalibus Epiſcopis per memoratum S. Ioannem Antiochenũ eſſe culpatus. Nam ſcribẽs ei quòd vanè recuſaret B. Mariam matrem Dei nominare, ſic dicit: Ego verò non veluti accuſa- « bilem tuam ſanctitatem ad corrigendum ver- « bum exhortor, neque veluti ad contrarietatem, «
B vt ita dicam, puerilem. Sed quia à te & ſæpius « & ad multos dictum eſt, ſicut agnouimus, quòd « non erubeſcens de hac pia confeſſione ſolum « nomen recuſas: ſi autem à vobis aliqui in Eccle- « ſia magnorum & hoc exquirant, numquam re- « cuſabis & Dei genitricem dicere ſanctam vir- « ginem. Proinde ad tuum te exhortor, in quo vos « non errare cognoui. nomen & verbum illi rei « iam à multis patribus conſtitutum, & ſcri- « ptum, & dictum eſt. Non itaque oportet nega- « re verbum, cuius rem in animo habere pro in- «
C tellectu probaris. Hoc itaque nomen nullus « Eccleſiaſticorum doctorum recuſat. Qui enim « eo vſi ſunt, & plurimi ſunt, & inſignes: qui autem « vſi non ſunt, non culpauerunt vtentes. Et vanè « nos, ſicut apparet, tamquam duplicis exami- « nationis gratia, in hæreticorum prauas opi- « niones incurrimus, & conſcientias fratrum nulla « vtilitate extante percuſſas deſpicimus. recuſan- « tes nomen, cuius intellectum bene, optiméque « recipimus, multum erramus, magis autem peri- « clitamur circa inenarrabilem diſpenſationem «

» vnigeniti filij Dei. Sequitur enim ablatione no- A
» minis huius, vel significationis eius, neque Deũ
» esse eum, qui inenarrabilem corporis dispensa-
» tionem pro nobis suscepit, neque Deum verbum
» euacuans seipsum, & formam serui accipiens,
» inæstimabilem circa nos misericordiæ suæ ma-
» gnitudinẽ demonstrans, sicut diuina hac dispen-
satione factũ. Cùm igitur ab oriẽtalibus & ante damnationem correptus Nestorius ostendatur, & post damnationem, licet ab indignantibus & iniuriam suam grauiter dolentibus, non tamen fuerit absolutus, sed venerabilibus Cyrillo & E- B phesino Memnone Episcopis sola suspicione damnatis, Nestorium in ea quam meruerat condemnatione dimiserint; quomodo non erubescerent vel pertinacissimi accusatores venerabilis Ibæ, multis recenti rerum memoria refragaturis, dicere quòd Nestorium in sua epistola fecerit excusatum? Viderunt itaque pro tantis quæ memorauimus nemini credibile fore, quòd in excusationem Nestorij dictum esset, De Episcopatu Nestorium deposuerunt iudicio & inquisitione non facta: sed vel pro capitulis B. C Cyrilli, quæ postea interpretatus est, tamquam de illis iudicio & inquisitione non facta Nestorius fuerit condemnatus; vel quia dedignaretur Ibas, vt suprà iam diximus, iudicium & inquisitionem vocare, vbi non inter fuerint Orientales, atque aliarum prouinciarum Episcopi, qui simul dati fuerant inquisitores & iudices. Viderunt etiam, quia nec illud, quod æquè multifariam repulimus, in eius excusationem dictum intelligeretur, in quo ait, Nesto-

A rius autem, quoniam suæ ciuitati odio erat, & « qui in ea erant excellentioribus, illò reuerti non « potuit. Et hinc calumniari, licet impudentissimi, turpe sibi duxerunt; faciliúsque putauerunt à iudicibus posse credi, quod memorare magni horroris est, Episcopum Ibam dixisse, Non video Christum factum Deum, in quantum enim ipse factus est, & ego factus sum: quàm si contra tantorum conscientiam diceretur in illa epistola defendisse Nestorium.

B SOLVM ergo est, quod cum malitiosis & obstinatis accusatoribus venerabilis Ibæ in eius epistola criminari possint hæretici, vel fautores eorum, quia de B. Cyrillo, sicut alij quoque plurimi, aliter quàm res habuit æstimauerit. Quamuis & in hoc malitiosiores & obstinatiores isti probentur, qui hominis de homine ignorantiam ad hæresis crimen trahunt. quia hoc post Concilij sententiam faciunt, quod illi antè fecerunt: nec patiuntur antiquitus refutatas antiquari calumnias; C sed olim suis auctoribus sepultas rediuiua contentione resuscitant. Verùm de hac ignorantia, per quam memoratus reuerentissimus Ibas cum tot prouinciarum Episcopis fallebatur in persona B. Cyrilli, multa iam dicta sunt, & plusquam sufficiebat ostensum est, quod hæreticum res ista non faciat. Sed quia nonnullos videmus in suis remissiores, in alienis vehementiores esse peccatis, suámque sanctitatem in exaggerandis proximorum offensionibus ostentare: illam quoque remouea- CAP. VI.

mus inuidiam, qua grauiter conqueruntur, dicentes in his capitulis non tam B. Cyrillum, quàm synodum Ephesinam, quæ illa iam receperat, fuisse culpatam: nec posse approbari hanc epistolam, nisi eadem synodus improbetur. Hinc volentes efficere, vt magnum Calchedonense Concilium, quod illam iudicauit orthodoxam, ipsius Ephesinæ synodi videatur impugnare decreta. At ego dico, quia propterea magis sæpedictam epistolam pronuntiauit orthodoxam, quoniam vidit eam secundum ipsius Ephesinæ synodi decreta confessam vnum filium dominum Iesum Christum in duabus esse naturis. Vnde prudenter cognouit, quòd hoc solùm conscriptor eius, cum orientalibus & aliarum prouinciarum Episcopis, in omnibus quæ illic acta sunt non intellexerat, quomodo capitula B. Cyrilli iustè receperit, in quibus ab eis putabatur quia sic dixerat Deum verbum hominem factum, vt auferret differentiam naturarum, & vnam perhiberet esse naturam deitatis & humanitatis domini nostri Iesu Christi, quod omnis catholicus execratur. Cognoscens autem magna synodus Calchedonensis, illorum capitulorum intentionem, quam diligenter à præsente B. Cyrillo synodus Ephesina didicerat, Ibam atque alios, tamquam absentes, sicut exitus causæ docuit, ignorasse, nihil differre iudicauit, quòd in iisdem capitulis, sicut B. Cyrilli dicentis, ita etiam sanctæ synodi Ephesinæ probantis, intentionem minus intellexerunt: cùm vtrorumque fides eadem fuisset,

A qua ſimul omnes ita credebant Deum verbum hominem factum, vt in vna Chriſti perſona maneret duarum differentia naturarum. In hoc quippe nulla partis alterutræ fuit ignorantia, nulla diſſenſio. Et ſi altera pars de altera, vel inuicem de ſe aliter crediderunt, quod ad hæreſim non pertinet; de Chriſtiana tamen fide eadem fuit partis vtriuſque ſententia. Si quis autem dicit, quòd Ibas, atque Orientales, & aliarum prouinciarum Epiſcopi, (vna quippe horum omnium cauſa eſt) etiam in his quæ non B intelligebant, auctoritatem Epheſini Concilij ſequi debuerint: ipſe quoque primùm conſiderare debet, quod etiam ſynodus Calchedonenſis conſideraſſe credenda eſt, quoniam tantis diſſentientibus, qui moniti fuerant ſimul in ipſum Concilium conuenire, non tanta illo tempore, quanta nunc eſt, eius eſſe poſſet auctoritas, cùm nec dum etiam iudicio magnæ Calchedonenſis ſynodi firmaretur. Nam & ipſa multum roboris ad auctoritatem addit antiquitas. Deinde quia cuiuſcumque temeritatis ac profanationis eſſe dicetur, quòd ea B. Cyrillus nō iam C propria, ſed totius Epheſinæ ſynodi, cuius fuerant auctoritate firmata, pro ipſorum orientalium voluntate auſus eſt retractare. & ſi Neſtorianæ hæreſi deputetur, quòd orientales, cum aliarum prouinciarum Epiſcopis, capitulorum eius intentionem minimè intelligentes, crediderunt quòd ea non debuiſſet ſynodus Epheſina ſuſcipere; eidem Neſtorianæ hæreſi B. Cyrillus communicaſſe dicetur, cùm ipſis orientalibus, ita de ſuis capitulis, quorum

retractationem exegerunt, & Ephesina synodo A
æstimantibus cõmunicauit, & eorum confessioni subscripsit. Nam si hæc existimatio tanti penditur, vt hæresis iudicetur, in nullo inclinari eisdem orientalibus, sed potiùs ipsos cogere Cyrillus debuit, vt etiam in his quæ minus intelligebant, synodi se auctoritati subiicerent, suámque præsumptionem, per quam promulgato decreto capitula memorata damnauerant, similiter publicè, & in monumentum posteritatis, scriptis allegata confessione damnarent: & neq; vel sic orientalium definitioni subscribere, sed B
potiùs ab illis exigere, vt subscriberent eisdem capitulis, non pro illorum voluntate interpretatis, sed sicut ab Ephesina synodo fuerant antè suscepta; ipsámque suspicionem, per quam ea damnauerant tanquam hæresim anathematizarent, & ita demum eos in communione recipere. Vnde nec alij patres, qui cum illo Ephesum conuenerant, & simul prædictis orientalibus, ita de ipso concilio Ephesino credentibus communicauerũt, potuerũt excusari. Quia verò illam eorum ignorantiam non de ipsa Christiana fide, C
sed de intentione dictorum suorum fuisse, & B. Cyrillus, & alij, qui apud Ephesum ea probauerant, cognouerunt, turpe illis & indignum visum est, pro hac causa contendere, & hinc in longum protrahere dissensionem Ecclesiarum, quam nos sanctorum patrum modestia sopitam post centũ annos inquieta imperitia suscitamus. Et vtinam nonnullas tantùm conturbaremus Ecclesias, quæ fuerant in prima dissensione commotæ, ac non etiam longè positas cogeremus

A causas olim obliuioni datas, quas scientes quoque reminisci piget, inquirere, & inuentas necessitate respondendi non sine offensione audientium ventilare. De illo verò quod item dicunt, propterea synodum debuisse hanc epistolam hæreticam iudicare, quia post vnitatem factam talia conscriptor eius Ibas dicere vel sentire non debuit, iam superiore libro respondimus. Quomodo autem sancta synodus eandem epistolam pro recta fidei confessione quam continet approbando, Ephe-
B sini Concilij perhibetur impugnasse decreta, cùm potiùs, si eam pro hac suspicione iudicaret hæreticam, simul & B. Cyrillum, & ipsum Ephesinum reprehendisse concilium videretur, quòd ita suspicantibus orientalibus communicauerunt, orthodoxos eos proculdubio iudicantes. Cernis igitur, Imperator, illa quæ superiore libro, sicut promiseramus, ostendimus, hîc quoque iterum ac sæpe monstrari. Quamobrem si Calchedonensis synodus Nestoriana dicatur, quòd hanc epistolam iudicauit ortho-
C doxam, etiam B. Cyrillus & Ephesina synodus consequenter in Nestorianam hæresim postea diuertisse dicentur, quòd orientales hoc ipsum credentes orthodoxos, nec solos orientales, sed aliarum quoque nouem, quas suprà memorauimus, prouinciarum Episcopos, qui simul eumdem B. Cyrillum & Memnonem Ephesinum, atque capitula prædicta damnauerunt; in ceteros quoque Episcopos, quòd ea recepissent, excommunicationis sententiam proferentes. Hæc autem orientalium, aliorúmque pa-

trum, de synodo Ephesina suspicio, qua existi- A
mantes eam traditiones paternas esse transgres-
sam, pro ipsa fide, quam communiter tenebant,
aduersus eam certabant, mihi similis videtur ei
Iosue.22. suspicioni, quæ Iesu Naue tēporibus orta fuerat
in populo Israël, cùm laudabiliter eiusdem po-
puli pars pro Dei cultura sollicita, aduersus alte-
ram partem æquè sollicitam concitaretur, in-
tentionem eius ignorans. Nam cùm pergeret
idem populus Israël ad capiendam omnem ter-
ram, quam Deus Abrahæ promiserat, filij Ru-
ben & Gad, & dimidia tribus Manasse, antequam B
Num.32. fuissent Iordanem ingressi, regionem Iaser &
regionem Galaaditim habitare delegerant, eo
quòd esset locus aptus iumentis, quorum
eis multa erat copia: nec voluerunt vltra Iorda-
nem possessionem capere cum tribubus Israël.
qui tamen perrexerunt cum fratribus suis in ter-
ram Chanaan ad debellandas gentes, quas ex-
pulit Dominus ante faciem eorum. Porrò au-
tem, cùm dedisset Dominus Israël vniuersam
terram, quam iurauerat dare patribus eorum,
& hæreditate recepissent eam, reuertentes iidem C
filij Ruben & Gad, & dimidia tribus Manasse,
in terram Galaad, id est in terram possessionis
suæ, quam acceperant in hereditatem, venerūt,
Iosue 22. sicut scriptum est, in Galioloth Iordanis,
10. quæ est in Chanaam, & ædificauerunt ibi aram
supra Iordanem. In terra Chanaan possessio-
nem aliæ tribus acceperant, in qua fuit ta-
bernaculum, & altare Dei. ipsi verò citra
Iordanem, ne posteri eorum alieni fierent à
Dei cultura, quasi ab eius populo Iordanis li-

A mite separati, religiosa vtique intentione, & zelo Dei feruentes, illam erexerant aram, vt testimonio esset ac monumento posteris eorum, quòd ipsi quoque ad Dei culturam & eius populum pertinerent. Cùm verò alias tribus, quæ in terra Chanaan vltra Iordanem hæreditatem fuerant consecutæ, ista eorum lateret intentio, & putarent eosdem filios Ruben & Gad, & dimidiam tribum Manasse, propterea illam ædificasse aram, vt semetipsos segregantes à synagoga totius Is-
B raël, contra obseruantiam diuinæ culturæ offerent super eam sacrificium Domino, quod fieri non licebat præter vnum altare, quod erat ante tabernaculum eius, eodem quo & illi zelo Dei feruentes, & pro eadem cultura Dei certantes, conuenerunt omnes in Silo, vt ascenderent expugnare eos. Quibus cùm filij Ruben & Gad, & dimidia tribus Manasse, facti rationem redderent, quo proposito atque intentione aram erexerint, illi dixerunt: *Hodie cognouimus quia nobiscum est Dominus,* Ibid.31.
C *quia non deliquistis in conspectu Domini delictum, & quia liberastis filios Israël de manu Domini.* Vides igitur, Auguste, quòd pro eadem religione, quà rectè colitur Deus, non solùm dissentire à se inuicem, verùm etiam laudabiliter pugnare aduersum se religiosi ac rectissimi possint, dum eos non ratio diuini cultus, sed alterius alterum latet intentio. Qua propter qui nobis dicunt, si Ephesinam synodum recepistis, condemnate

prouinciæ orientis & aliarum nouem prouinciárum Episcopos; meritò audient, vt si & ipsi filios Ruben & Gad, & dimidiam tribum Manasse recipiunt; condemnent tribum Leui, & alias nouem tribus, quas cùm fratrum suorum lateret intentio, eos debellare conuenerant. Et certè in illo populo erant etiam prophetæ, nec eis imputat quisquam, quòd animorum fratrum suorum prudens cõsilium non viderint, cùm facilè posset orantibus ex accepta prophetiæ gratia reuelari: omnes autem orientales, atque aliarum prouinciarum antistites, quos capitulorum B. Cyrilli latuit intentio, vt Ephesinam synodum pro eorum susceptione culparent, Episcopos dicimus, non prophetas. Qui ergo prophetis non imputamus, quòd religiosam intentionem fratrũ suorum nescierint, sed laudamus eos potiùs, quòd eadem religiosa intentione aduersus eos fuerint concitati: quomodo possumus non prophetis patribus orientalibus atque aliis imputare, quòd religiosa intentione aduersus eorum adprobatores fuerint concitati? Quære intentionem filiorum Ruben, & Gad, & dimidiæ tribus Manasse, atque ex altera parte tribus Leui, & aliarum nouem tribuum Israël, & inuenies vtramque partem pro diuino cultu fuisse sollicitam. Quære ignorantiam, & neutram inuenies quæ ad diuinum cultum pertinent, sed alteram partem intentionem alterius ignorasse. Quære intentionem synodi Ephesinæ, atque ex altera parte antistitum prouinciæ orientis, & aliarum nouem prouinciarum, & inuenies vtramque partem pro diuino cultu fuisse sollicitam. Quæ-

A re ignorantiam, & neutram partem inuenies quæ ad diuinum cultum pertinent, ſed alteram partem intentionem alterius ignoraſſe. Quod ex eo ſatis apparet, quoniam per venerabilem Paulum Emeſenum Epiſcopum, nec orientales patres aliquid improbum à B. Cyrillo confitendum expetiuerunt; nec ipſe B. Cyrillus aliquid eorum quæ expetita fuerant denegauit. Si autem patres orientales, & alios qui cum eis erant, ob alienæ intentionis ignorantiam, ſicut & illas plures tribus Iſraël, condemnare non poſ-
B ſumus, quomodo venerabilis Ibæ epiſtolam Calchedonenſis ſynodus condemnaret, quæ ſecundum eorum ſuſpicionem de capitulorum B. Cyrilli receptione conqueſta eſt? Numquid enim vel Ibas Epiſcopus, vel alij multarum prouinciarum antiſtites, Epheſinam ſynodum culpaſſe aliquando monſtrantur, quòd contra Neſtorium, licet in duabus naturis, vnum tamen Dei atque hominis filium IESVM Chriſtum confitendum eſſe firmauerit; vt credi poſſit fidei, quam de Incarnatione Chriſti habuit, &
C reſtitiſſe, & aliud prædicaſſe? Nihil eſt igitur, quod in hac epiſtola etiam de capitulorum B. Cyrilli, & Epheſinæ ſynodi intentione, Eutychiani querantur.

VIDEO autem nobis, ex omnibus quæ ſcripta in illa epiſtola reprehenderunt, vltimum remanſiſſe capitulum, de laude quam continet Theodori Mopſueſteni Epiſcopi. De quo quia multa dixerunt, & in eo ſuas maximè exercuiſſe calumnias gloriantur, vnde nos quoque ſuper hoc capitulo multa reſpondere compellimur, eo CAP. VII.

paulisper dilato, eligo nunc potiùs defendere, quamquam posterius ordine videatur, id quod non scripto, sed verbis tantùm procaciter culpent, quod in finem ipsius epistolæ dictum est.
» Non enim quisquam audet dicere vnam esse na-
» turam diuinitatis & humanitatis : sed confiten-
» tur in templum & inhabitantem in eo, qui est
» vnus filius dominus Iesus Christus. Quod tale quidem est, quale illud quod supra defendimus, vbi ait, tamquam non sit differentia inter templum, & inhabitantem in eo. Verùm ne putemus aliquid omisisse, in hoc quoque loco B eandem calumniam refellamus. Nam dicunt ad diuisionẽ vnius filij Iesu Christi pertinere, quod
„ ait, Sed confitetur in templum, & inhabitantem
„ in eo : tanquam aliam voluerit intelligi templi subsistentiam siue personam, & aliam inhabitantis in eo. Sic autem possunt & de verbis Domini ipsius dicere, vbi Iudæis de templo sui corporis
Ioan. 2. 19. dixit, *Soluite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud.* tanquam aliam voluerit intelligi personam excitandi corporis sui templi, & aliam excitaturi illud. Quid autem nobis in epistola sua C venerabilis Ibas dubium dereliquit, cùm priùs intentionem suæ mentis aperiens, & docens non se ad personæ diuisionem, sed ad naturarum distinctionem, talia conscripsisse, præmiserit ac
» dixerit: Non enim quisquam audet dicere vnam
» esse naturam diuinitatis & humanitatis. & deinde subiecerit, Sed confitentur in templum & inhabitantem in eo. atque ita suam clauserit sententiam dicens, qui est vnus filius Iesus Christus. Quid expressius, vel quid amplius dici potuit?

A potuit? Sed vt video duos filios credere iudicatur, quisquis sic vnum dixerit filium, vt nõ etiam duas eius negando naturas, cum Eutychianis incarnationis mysteriũ eius euacuet. Hoc etiam dicunt, Non debuit prius templum nominare, & deinde habitantem in eo. Quasi vel ipse ordo loquendi permitteret, vt prius diceret inhabitantem in eo, & postea templum. Quamquam sit etiam doctrinæ conueniens, vt quia per humanitatem Christi ad diuinitatis eius cognitionem peruenimus, prius in templo eius humanitas, &
B postea commemoretur habitans in templo diuinitas. Ob hoc etiam venerabilis Paulus Emesenus Episcopus in sermone suo, quem coram ipso beato Cyrillo in Alexandrina Ecclesia fecit, & quem ipse beatus Cyrillus tanta laude, sicut primo libro docuimus, prædicauit, ita locutus est: Vide Ioannem duas naturas prædicantem, & " vnum filium: aliud tabernaculum, & aliud quod " in tabernaculo: aliud templum, & aliud qui " inhabitat, Deus. Quocirca si culpatur venerabilis Ibas, quòd prius templum ac deinde inha-
C bitantem in eo in epistola sua posuerit, culpetur necesse est etiam beatus Cyrillus, quòd sermonem prædicti Pauli Episcopi laudauerit, in quo prius tabernaculum & templum, & postea quod in tabernaculo, & Deum qui templum inhabitat nominauit. Cognoscis igitur, Imperator, quòd epistolam venerabilis Ibæ dicentem, Sed confitentur in templum, & inhabi- " tantem in eo, qui est vnus filius IESVS " Christus, secundum iudicium beati Cyrilli " magna Calchedonensis synodus adprobauit,

& quia vel si propter hoc eam velut hæreticam A
improbaret, hinc potiùs beatum Cyrillum, id
ipsum in sermone coepiscopi sui Pauli approbantem, firmasse hęreticũ videretur. Nunc ad illud capitulum, quod intermissum fuerat, reuertamur, cuius ita meminerunt dicentes, Et post
" modica Episcopo Edessæ derogans dicit: Hic
" nostræ ciuitatis tyrannus beatissimum Theodo-
" rum præconem veritatis & doctorem Ecclesiæ
" præsumpsit, qui omnia præsumit, in Ecclesia pa-
" làm anathematizare. quod ideo ex illa epistola
posuerunt, quia prædictum Theodorum, sicut B
sæpe dictum est, accusant quasi ea quæ sunt Nestorij prædicantem. vt quasi per hoc Nestorianam hanc epistolam demonstrarent, quæ laudauerit eumdem: atque ita synodum quoque Calchedonensem Nestorianam probarēt, quòd ipsam epistolam, laudantem eum qui Nestoriani dicitur auctor erroris, pronuntiauit orthodoxam. Quia verò non solùm in epistola Ibæ laudatus est ipse Theodorus, sed à multis quoque sanctis patribus, iam pridem & in secundo libro docuimus ex epistolis beati Ioan- C
nis Antiocheni, totiúsque orientalis Concilij apud Antiochiam congregati, & adhuc ex aliorum, sicut promisimus, pátrum litteris infra docebimus. Necessarium tamen existimo & ex hac epistola docere, quòd de Mopsuesteno Theodoro non solius Ibæ fuerit ista sententia. Nam & ipsum Marim Persam, ad quem scribit, eorum quæ de ipso Theodoro dixit conscium esse perhibet, & confidenter publicam quoque sibi dicit attestari notitiam. Verùm

A isti commemorationem eorum quibus hoc ostenditur consueta fraude fugerunt. Nam quis in illis verbis non videat venerabilis Ibæ de veritate fiduciam? quia nisi certa & manifesta essent, nequaquam ei ad quem scripsit diceret de illo qui Theodorum anathematizauit, Quem nec tu ipse ignoras, qui occasione fidei non solùm nunc viuentes insequitur, sed & omnes qui olim ad Dominum præcesserunt: quorum vnus est beatus Theodorus, præco veritatis, & doctor Ecclesiæ, qui non B solùm in sua vita colaphizauit hæreticos per veritatem suæ fidei, sed & post mortem spiritalia arma in libris propriis Ecclesiæ filiis dereliquit. Deinde ipsius etiam, ad quem scribit, attestari sibi notitiam docet, cùm ait, Sicut & tua reuerentia eidem collocuta cognouit, & ex his quæ conscripsit, instructa est. Et infra quidem de eodem Theodoro, Qui propter zelum Dei non solùm propriam ciuitatem ab errore ad veritatem conuertit, sed & longè positas sua doctrina instruxit Ecclesias. Postremò, quia idem C Theodorus in sua synodo palàm redarguit eum quem suæ ciuitatis tyrannum vocauit. Quæ nisi vera forent, quomodo ea posset reuerentissimus Ibas dicere omnium Episcoporum orientalium testimonio refragante? Quinimmo & sui status periculum sustineret, si Theodorus vt hæreticus haberetur, à quo dixit in Concilio redargutum esse nescio quem suæ ciuitatis tyrãnum. Omnes quippe orientales Episcopos criminatus est, si in eorum synodo hæreticum dixit redarguendi habuisse fiduciam ad excommunicandos fautores

hæreticorum. In hoc capitulo ne proderentur, A consultò contingere noluerunt. Quæ vera esse recognoscentes venerabiles Photius & Eustachius atque Vranius, cùm in eorum iudicio memorata epistola relegeretur, non ab illo exegerunt anathematizare Theodorum. Et vt eos qualicumque testimonio tamen suo conuincam, ipsi certè in illo mendatiorum libro dixerunt, sicut antè meminimus: Denique & Photius & Eustachius, conspicientes denegationem Ibæ de epistola factam, iudicatum dederunt ad destructionem & exclusionem impietatis epi- B stolæ ad Marim, quod iudicatum habere affirmant, vt Ibas in sua Ecclesia anathematizaret palàm malignæ impietatis principem Nestorium, & eos qui aut libris aut codicibus eius vtuntur. Vbi non dico, quòd immemores sui, qui Theodorum dixerunt Nestoriani erroris auctorem, magistrúmque Nestorij, rursus ipsi Nestorium malignæ impietatis principem dicunt, & per hoc negant, quòd Theodorus fuerit communis auctor erroris, tanquam nisi per obliuionem verum loqui non possint. Sed illud magis nobis- C cum pietas tua consideret, quoniam qui voluerunt ex hoc ostendere Nestorianam esse epistolam venerabilis Ibæ; quòd Photius & Eustachius Episcopi, conspicientes negationem eius de sua epistola factam, ad destructionem & exclusionem ipsius epistolæ tale iudicatum dederunt, vt Nestorium & eius dogmata Ibas anathematizaret, quod eos falsò iactasse probauimus: proculdubio hæreticum non fuisse Theodorum ipsorum Photij & Eustachij iudicato

A confirmant: quoniam cùm præcipuas laudes doctrinæ eius audirent, non exegerunt à prædicto reuerentissimo Iba simul eum cum Nestorio, quem non laudauerat, abdicare. Quia verò eum, sicut iam docuimus, non solùm Theodoro anathema dicere, sed etiam Nestorio minimè compulerunt; si quid eorum testimonio Eutychiani vel eorum satellites credunt, neque Nestorium excusatum in hac epistola mentiantur, neque Theodorum dicant Nestorianæ impietatis auctorem, quem in eorum iudicio, & ante Calche-
B donense Concilium laudatum inueniunt, nec inueniunt denotatum. Verùm promissi memores, ad illa iam præclara Ecclesiæ lumina veniamus, quorum magis testimonio synodus Calchedonensis credidit, vt epistolam venerabilis Ibæ pro laude Theodori non iudicaret hæreticam. Et primum testem citemus clarissimum doctorem Ecclesiæ, & confessorem fortissimum veritatis, Ioannem Constantinopolitanum, qui prædicto Mopsuesteno Episcopo de exilio scribēs dicit. Si Epist. 112.
" essem quidē venire possibile, tuámq; reuerētiam,
C " caritatémq; complecti, & in ipsa iocundari, cum
" multa hoc velocitate & studio faceremus: quo-
" niam autē hoc nobis non adiacet, nunc & literis
" hoc implemus. Et si enim ad ipsos fines mundi
" ducamur, tuæ dilectionis integritatem & fauo-
" rem, & sine dolo sinceritatem obliuisci non pos-
" sumus, quæ est antiqua & à principio, quam-
" que nunc monstrasti. Neque enim nos latuit,
" quanta pro nobis & dicere, & facere festina-
" sti, domine meus honoratissime, atque san-
" ctissime. Sed etsi nihil amplius factum est,

» Deum tamen habes pro tuo ſtudio & alacritate A
» debitorem, integramque mercedem. Et nos
» autem non quieſcimus ſcientes tuæ gratiam ſan-
» ctitatis, & tuam reuerentiam omnibus prædi-
» cantes, atque poſcentes eandem dilectionem
» florentem per omnia conſeruari. Non enim in
» deſerto ſedentes fortuitæ interceſſionis fructus
» habemus, quando talem in Cilicia theſaurum
» & reconditas diuitias poſſidemus. Hæc enim eſt
» fortis & vigilantis animæ tuæ dilectio. Animad-
uertit mecum ex tenore præſentis epiſtolæ ſere-
nitas tua, quòd ſicut teſtatus eſt Ioannes Antio- B
chenus, & ſynodus orientis, Theodorus, qui con-
demnatus eſt quaſi Neſtoriani auctor erroris,
condiſcipulus fuerit huius B. Ioannis. Hoc enim
ſatis indicant eius verba, cùm dicit quòd anti-
qua & à principio fuerit eiuſdem Theodori cir-
ca ſe dilectionis integritas. quod etiam litteris
Domni Epiſcopi Antiocheni probabitur. Cur
autem magna Chalcedonenſis ſynodus argua-
tur, quæ ſciens ſanctum Ioannem Theodoro
ſcribentem dixiſſe, Neque enim nos latuit, quan-
ta pro nobis & dicere & facere feſtinaſti, do- C
mine meus honoratiſſime, atque ſanctiſſime,
credidit quòd ille non eſſet hæreticus, qui tanta
pro Ioanne in exilium aſportato, & dicere &
facere feſtinauit, ſtudio atque alacritate, qua
Deum haberet mercedis integræ debitorem, in-
credibile iudicans, quòd magiſter Neſtorianæ
perfidiæ religionis veræ magiſtrum, ſibi profe-
cto contrarium, quæreret ab exilio reduci, &
pro ſui loci auctoritate, aduerſum praua ſua do-
gmata liberè in Eccleſia diſputare. Niſi fortè ob

A hoc illa synodus impia denotetur, quod piè de Ioanne Constantinopolitano sentiens, eum talem arbitrata est, quem vel sic amaret, vt velut adiutorem suum in Ecclesia propria reuocari vellet hæreticus; vel sic ipse quoque diligeret, & magna laude prædicaret hæreticum. Cùm verò & hoc inter alia dixit, Talem in Cilicia thesaurũ, & reconditas diuitias possidemus, quid hinc synodus culpetur, si reuerita est anathematizare thesaurum Ioannis, & reconditas eius diuitias? An & ipsa statuere debuit, & dicere, si quis Theo-
B dorum nõ anathematizat, anathema sit? Sed nonne melius est, vt de ceteris patribus taceam, anathema cum Ioanne audire, quàm Ioanni anathema dicere? Si enim anathema est qui Theodorũ Mopsuestiæ non dicit anathema, etiam Ioannes Cõstantinopolitanę clarissimus antistes Ecclesię, & confessor fortissimus veritatis, anathema est, qui tali thesauro, & reconditis diuitiis, quas Mopsuestię in Cilicia possidebat, nõ dicit anathema. Verùm neque vir ille magni ponderis, & expectatæ semper auctoritatis, nobis deerit in defensio-
C nem magnę synodi, quę ab Iba Episcopo nõ exegit, vt Theodorum Mopsuestenum condemnaret, cùm eius epistola recitari laudes eius audiret. Adsit igitur etiam B. Gregorius Nazanzenus, temerariorum & ipse crimen aucturus, qui Theodoro adhuc iuueni ac nouello ita scribit, eius perfectioni congratulans. Dilectionis in- «
diciis delectamur, præcipuè in tali tempore, «
& à tali nouello simul atque perfecto, &, vt te «
ex his quæ sanctæ scripturæ sunt amplectar, «
constituto super iuuentutem. Sic enim vocat «

» illa eos, qui intellectu ætatem excedunt. Et A
» veteres quidem patres rorem cœli, & vbertatem terræ, cum cæteris aliis concedi filiis deprecantur, nisi cui amabile est hæc ipsa altiùs intelligere, nos autem spiritaliter omnia tibi rependimus. Impleat Dominus omnes petitiones tuas, & fias talium filiorum pater, (quoniam quidem oportet compendio, & familiariter orare pro te) qualem te demonstraris patribus tuis, vt & in ceteris nos etiam de te gloriemur.

Quomodo itaque synodus sancta culpatur, quia Theodorum non damnauit, cognoscens B quantus adhuc à quanto viro de perfectione laudatus est, id est nouellus à Gregorio Nazianzeno, ita vt intellectu excessisse diceretur ætatem, supra iuuentutem suam sublimitate sapientiæ constitutus? Quódque magis gratum est ac iocundum, cùm scientia esset excelsus, tantam humilitatem ac reuerentiam exhibuit patribus, vt hæc ei benedictio pro talibus meritis à Gregorio redderetur, per quam tales haberet filios, qualem se patribus exhibebat. Quam benedictionem si religiosè ac piè illa synodus C non credidit esse frustratam, idcirco velut impia & profana frustratur. Sed ad aliam transeamus epistolam. Namque cùm ætate confectus idem beatus Gregorius longa quoque ægritudine laboraret, & ob hoc se causaretur onus Ecclesiæ suæ ferre non posse, neque Apolinarianis gregem Dei vastantibus, pro eadem gemina debilitate resistere, Episcopatus curam depositurus, & relicta sua ciuitate cum monachis in rure victurus,

A vbi etiam defunctus est, Theodorum de toto oriente in defensionem & visitationem eiusdem Ecclesiæ suæ delegit; non aliud caput illam prouinciam habere testificans, cuius flagitaret auxilium. Sic enim ei iterum scribit: Tempus mihi est illud scripturæ dicere, ad quem vociferabor vim patiens? quis mihi porrigat manum oppresso? ad quem pondus Ecclesiæ transeat tam malè iacentis ac dissolutæ? Testificor coram Deo, & electis Angelis, quoniam non iusta patitur Dei grex sine B pastore degens, & sine visitatore propter torporem nostrum. Me enim ægritudo detinet, & citiùs abduxit ab Ecclesia, nunc omino extrema sperantem, & ampliùs rebus ipsis afflictum. Si quidem aliud caput haberet prouincia, ad illud oporteret clamare & contestari. Tua verò reuerentia superposita, ad te adtendere necesse est. Curam habeas tuæ Ecclesiæ quouis modo, & non eam despicias indignè agentem. Vt enim alia prætermittam, qualia nunc insurgentes Apolinariani aliqua quidem fecerunt, alia C verò minantur, à dominis meis & compresbyteris disces, Eulalio Chorepiscopo & Eleusio, quos impendio ad tuam reuerentiam misimus. Et hæc comprimere non est nostræ ætatis, sed tuæ prudentiæ tuæque virtutis: quoniam tibi cum aliis facultatẽ donauit Deus ad communem defensionem Ecclesiæ. Si autem hæc dicens & scribẽs non audiar, quod restat solùm hoc fiet, publicè prædicare omnibus & notũ facere, quia Episcopo indiget Ecclesia, ne propter meam infirmitatem fundatur. De cetero vos videritis. O quàm

fortia ſunt & inuicta iuſtorum merita, clemen- A
tiſſime Imperator, quæ tanto certiùs & euidentiùs oſtenduntur ſuperari non poſſe, quanto ſtudioſiùs & vehementiùs fuerint impetita. Nam quotusquiſque ſcire poſſet aut quærere tot inexpugnabilia pro ſententia patrum, qui Calchedona conuenerant, teſtimonia, niſi prouocaret aduerſitas? Et ideo non ſolùm patienter, verùm etiam gratanter ſuſcipienda mihi videtur. Nam clariorem ſemper efficit ſanctorum iuſtitiam, dum obſcurare contendit. An non ampliùs illorum patrum iuſtitia declaratur, cùm oſtendun- B
tur Ioannis Conſtantinopolitani & Gregorij Nazanzeni teſtimonio credidiſſe magis, quàm eorum qui volebant quædam Theodori capitula condemnari, occaſionem facientes, ſicut B. Cyrillus ait, contrario dogmati quo tenebantur? Non ergo damnabile iudicetur non damnaſſe Theodorum, quem ſingulare totius caput Gregorius iudicauit, & cui gregem Dei ſuo regimini creditum dereliquit. Gregorius manum ſibi eius porrigi aduerſus hæreticos Apolinarianos flagitauit, teſtificans coram Deo & electis An- C
gelis, quòd ſe ægritudinis torpore detento, Chriſti grex viſitationis eius indigeret auxilio, & talis quæ culpa eſt? Synodus eum non condemnat, & hinc putatur hæretica. Ille Theodoro prudentiam deputauit atque virtutem, & nec leuis inde querimonia commouetur: & Calchedonenſi Concilio, papæ! quòd ei non adſcripſit imprudentiam, tanta inuidia ſuſcitatur. Sed numquid & Gregorius Nazanzenus, & Ioannes Conſtantinopolitanus, & alij, quos memorauimus ac

A memoraturi ſumus, patres Neſtoriano morbo dicentur obſeſſi, quia non ſolùm Theodorum non abdicant, verùm etiam prohibent abdicari? aut & ipſos nouo nomine & hactenus inaudito Theodorianos quiſquam vocare præſumet? Quòd ſi nullus hoc audet, cur alios, qui tenentes eorum catholicam fidem, ſententiamque ſeruantes, non audent in præiudicium ſynodi Calchedonenſis damnare Theodorum, Theodorianos vocant, vt hac contumelia memoratam ſynodum, vbi cùm laudes eius recitarentur damnatus non eſt, ſimul iniurient? Si de religione ac fide illorum eſt dubitatio, requirantur: ſi de cauſa condemnandi Theodori, manifeſta eſt patrũ ſententia quam ſequuntur. Numquid enim, qui conſentire noluerit nouis præſumptionibus, nouum debet nomen accipere? Non autem turpe eſt, quod cum tantis patribus ſuſtinemus. nam ſicut laudari contra illorum ſententiam criminoſum eſt; ita cum eis criminari laudabile. Cognoſcẽtes autem, quòd magna ſynodus in cauſa Mopſueſteni Theodori non ſine iſtis Eccleſiæ C luminibus accuſetur, nullis Eutychianorum calumniis turbari debemus, ſed potiùs ipſorum eos auctoritate confundere. Et ideo commemoratis horum venerabilium patrum teſtimoniis, qui eidem Theodoro ſunt adteſtati dum viueret, ad amborum quoque teſtimonia tranſeamus, qui ſimiliter eius memoriam, poſtquam exceſſit è vita, magnis & multis ſunt laudibus proſecuti. Igitur præſenti libro terminum damus, vt intentio legentis ab alio innouetur exordio.

FINIS LIBRI SEPTIMI.

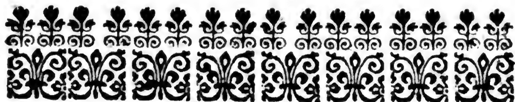

FACVNDI EPISCOPI HERMIANENSIS,

Pro defensione trium Capitulorum,

LIBER VIII.

CAP. I. CCIPE, serenissime Imperator, A
quantis adhuc testimoniis sanctorum & venerabilium patrum synodus Calchedonensis contradixisse culpatur, à quibus Mopsuestenus Theodorus, etiam defunctus, multo ampliùs quàm in epistola venerabilis Ibæ laudatus est. Vnde prius ad illas epistolas S. Ioannis Antiocheni & oriētalis Concilij, sicut libro secundo promisimus, reuertamur. Beatus enim Proclus synodicas in orientem literas miserat, conscripto ad Armenios tomo, quem sicut iam docuimus orientalis synodus adprobauit. B
In cuius legationis occasionem tentauerunt quidam subrepere, vt aliqua ex dictis antiquorum Ecclesiæ doctorum excerpta, præpositis etiam eorum nominibus, anathemati subderentur. Tali ergo ausu com-

A mota ſynodus orientis, quoniam putauerat hoc ab eodem B. Proclo mandatum, poſtquam directum ſibi tomum ſe adprobaſſe reſpondit, illa etiam quæ ſecundo libro memorauimus, & alia multa quæ tunc intermiſſa memorare diſponimus, ei pro Theodoro ſcribens ait. Nimis noſtræ animæ vulneratæ ſunt, quia non ſolùm nos viuentes tales calumnias ab his qui conturbare volunt Eccleſias continuè ſuſtinemus; ſed & qui bene de vita profectus eſt B. Theodorus, & qui quinque & quadraginta annis clarè in
B doctrina præfulſit, & omnem hæreſem expugnauit, & nullam alicubi detrectationem ab orthodoxis in vita ſuſcipiens, poſt longi temporis hinc diſceſſum eſt, & poſt multa certamina, & poſt decem millia libros aduerſus errores conſcriptos, & poſteaquam in conſpectu ſacerdotum & Imperatorum & populorum probatus eſt, periclitatur quæ hæreticorum ſuſtinere, & illis primus prædicari. Et adiiciunt quæ intermiſſa fuerant, dicẽtes, Hac nos confuſione & turbis compleuerunt, non autem nos ſolùm, ſed & Chriſtia-
C nos populos, qui hæc cognoſcentes nullatenus ſine turba Eccleſiaſticas celebrationes impleri permittũt, ſed aduerſum nos ſeditiones faciunt, nec vſque ad auditum paſſi ſuſcipere quòd aduerſus dormientes patres meditabantur anathema, & decem millia aduerſus nos mala minantur, ſi quid ab aliquo fuerit tale præſumptum. Sciat autem & hoc tua ſanctitas, quia ſcripturas antiquorum doctorum Eccleſiæ requirentes, decem millia talia & his ſimilia inuenimus, qualia quidam malo more ex libris B. Theodori colli-

» gentes,& corpus reliquum abſcidentes,tuæ ob- A
» tulerunt ſanctitati. Etenim apud magnum martyrem Ignatium,qui ſecundus poſt Petrum Apoſtolorum primum Antiochenæ ſedis ordinauit Eccleſiam, & apud beatiſſimum Euſtachium, qui ſanctorum patrum, qui apud Nicæam congregati ſunt,primus exiſtens fidem orthodoxam confirmauit, & apud ſanctiſſimum & beatiſſimum Athanaſium, qui millia millium certaminum pro Euangelicis dogmatibus paſſus eſt; ad hæc autem,& apud Baſilium,& vtrumque Gregorium,qui eiuſdem ſententiæ fuerunt,& apud B
» beatiſſimum Flauianum,Diodorum, & Ioannē, qui clara luminaria Orientis fuerunt totius:rurſum autem & apud beatiſſimum Ambroſium, qui omnes partes Heſperias illuſtrauit, & apud beatiſſimum Amphilochium probatiſſimum doctorem;necnon & apud B. Atticum tuum patrem,& apud alios decem millia, vt non ſingulos percurramus, conſona decerptis his capitulis inuenimus. quibus anathematizatis, neceſſe eſt & ea quæ à prædictis patribus ſunt dicta cōplecti. & quis de cætero noſtris adſit doctrinis, C
» ſic admirabilibus & famoſiſſimis viris poſt mortem damnatis? Non noſtrum eſt ergo, glorioſis eorum qui præceſſerunt opinionibus inſultare, neque iudicare eos qui honoratè defuncti ſunt, ſed ſolius iudicis viuorum & mortuorum. Hic doceri ab Eutychianis vellem, quid ſancta ſynodus Calchedonenſis debuerit obſeruare, cùm apud eum in epiſtola venerabilis Ibæ recitarentur laudes Theodori, ab orientalibus patribus, vt de Ioanne Conſtantinopolitano, & de

A Gregorio Nazanzeno taceam, præconio multo maiore laudati. Numquid eam iustè pro laude Theodori condemnaret, hac epistola Orientalium non damnata, in qua confirmatū est vnum ex Trinitate pro nobis crucifixum. aut numquid iustè possit solum condemnare Theodorum, absque martyre Ignatio, & Eustachio, & Athanasio, & Basilio, & vtroque Gregorio, & Flauiano, & Diodoro, & Ioanne, & Ambrosio, & Amphilochio, & Attico, & aliis decem milibus, si, vt Ioannes Antiochenus & omnes orientales Epi-
B scopi dicunt, in eorum dictis consona certis quibusdam Theodori capitulis inueniuntur. Quòd si non inueniuntur, & isti cohibentes Theodoro nos fallere voluerunt, numquid etiam sic iustè posset Calchedonensis synodus solum condemnare Theodorum absque Ioanne Antiocheno, & omnibus Orientalibus Episcopis, qui erroribus eiusdem Theodori cohibentes, Ignatium martyrem, qui secundus post Petrum Apostolum Antiochenæ sedis ordinauit Ecclesiam, & ceteros gloriosissimos patres, quos
C commemorauerunt, consona Theodoro sapuisse criminati sunt? Nam si epistola Ibæ impia iudicatur, quòd eius leues suspiciones de B. Cyrillo contineat, nedum Ioannes Antiochenus, & omnes Orientales Episcopi, maioris incomparabiliter impietatis arguendi fuerant, qui sedulo tractatu in Concilium congregati, tantos ac tales patres nominatim criminantes, & alios vt dixit decem millia, consona Theodoro, quem isti dicunt hæreticum, scripsisse finxerunt. Qui Theodorus Mopsuestenus aliter à synodo Cal-

chedonensi iustè damnari non posset, nisi aut A
cum Ignatio martyre, & ceteris cum eo commemoratis gloriosissimis patribus, si consona decretis quibusdam eius capitulis conscripserunt: aut cum Ioanne Antiocheno, & omnibus orientalibus Episcopis, si eos consona Theodoro scripsisse mentiti sunt. Verùm nec illud omittendum, quòd ipsos quoque orientales patres absque Proclo Constantinopolitano iustè damnare non posset. Si enim illi scribentes ei mentiti sunt Ignatium martyrem, & alios cum eo commemoratos patres, similia scripsisse Theo- B
doro, qui nunc vt hæreticus accusatur; tacere subdolè perniciosa simulatione non debuit, magis autem cum magna detestatione continuò refragari, quoniam quæ dicerent, vera non essent: maximè quia non leui & transitorio verbo, sed sententia synodica, omniũ orientalium subscriptione firmata, tantis beatis patribus aduertebat in Ecclesiæ prçiudiciũ horribile crimen affigi. Quæ cùm ita sint, desinant magnam synodum criminari, quòd Theodorum non damnauit: quem vel sine martyre Ignatio, & Eusta- C
chio, & Athanasio, & Basilio, & vtroque Gregorio, & cæteris similiter numeratis, vel sine Ioanne Antiocheno & orientali Concilio, & Proclo Constantinopolitano, iustè damnare nõ potuit. Sed priùs dicant cum quibus horum priùs Theodorus condemnari debuerit, & ita demum negligentiam vel cohibentiam synodi Calchedonensis accusent.

CAP. II. Sanè videamus quid etiam B. Proclus, scribente sibi Ioanne Antiocheno, & synodo

A orientali reſcripſerit, vt appareat quàm ſit impudens hæreticorum falſitas. quorum fautoribus catholicos credere non oportuit, fingentibus, quòd idem S. Proclus, prædicto Ioanni Antiocheno ſcribens, Theodorum malè nominauit. Sed dixerit ſubdidiſſe tomo, quem miſit Armeniis, Iudaicæ impietatis plena eiuſdem Theodori capitula, vt ſub anathemate damnarentur. Qui Proclus conquerenti & contradicenti memorato Ioanni Antiocheno & eius ſynodo ita reſpondit: Quando enim ego ſcripſi tuæ ſancti-"
B tati, oportere aut Theodorum, aut alios quoſ-"
dam qui pridem defuncti ſunt, anathemati ſubdi, aut nominatim alicuius fieri mentionem? "
Sed puto, ſicut & ipſæ literæ ad tuam ſanctitatem directæ clamant, nihil difficile vel prauum "
epiſtola continet: ſed quia oportet omni ſuſpicione liberari, & detrahentium ora conſuere, ex "
hoc quod in tomo directo ſubſcripſi, & illa capitula quæ ſubiecta ſunt repuli, vt pote ſubtilitatem non habentia pietatis. Neque autem de "
Theodoro, neque de alio quoquam, qui iam "
C defuncti ſunt, ſcripſi tibi, Deo amantiſſime, aut "
vt anathematizetur, aut abdicetur. Sed neque "
cariſſimus Theodorus, qui à nobis directus eſt, "
diaconus talia mandata percipit. Et ea euidentiſſima negatione B. Procli nec dum confundũtur hæretici, vel fautores eorum: ſed audent adhuc dicere, quòd Theodorum Mopſueſtenum poſt mortem malè nominauerit, eumque velut hæreticum impietatis arguerit, cùm ille reclamet, quòd non ſolùm Theodorum, verùm nec alium quemquam ex his qui iam defuncti fue-

rant, anathematizari aut abdicari quæsierit, aut A
nominatim alicuius fecerit mentionem? Absit hoc à conscientia Procli, vt ex mala diffamatione venerabilium nominum, & diuulgata vituperatione defunctorum in pace Ecclesiæ sacerdotum, puerilem gloriam captaret, atque inde videri doctus aut religiosus appeteret. Negat ergo se nominatim alicuius fecisse mentionem: & non solùm testari, verùm & contra surditatem contentiosorum clamare dicit literas suas, quòd nihil prauum contineant. prauum vtique esse definiens, quod quæsisse falsò putabatur, B
vt contra Ecclesiæ morem post mortem damnarentur Episcopi numquam in vita sua culpati. Scribit autem etiam Maximo, vni ex duobus per quos, vt dictum est, synodicam epistolam miserat Orientalibus Episcopis, dicens, Memor est tua reuerentia, quando ad sanctissimum Antiochenum Episcopum tibi literas iniungebam, quia omnia cum eius admonui voluntate fieri oportere, & nihil ad confusionem vel tumultum Ecclesiarum pacem habentium agi, sed tomum
quidem subscribi, capitula autem subdita sine C
nomine, hæc tamquam non habentia subtilitatem pietatis auerti & abdicari. Quomodo igitur per literas didici nunc, quia Theodori Mopsuesteni & aliorum quorumdum nomina præposita sunt capitulis ad anathematizandum, cùm illi ad Deum iam migrauerint, & eos qui iam vitam reliquerunt superuacuum est iniuriari post mortem, quos nec viuos aliquando culpauimus? Rogo ergo, festina sicut filius exquirere, sed omnia permittere auctoritati eiusdem re-

A uerētissimi consacerdotis Ioannis. post subscri- «
ptionem autē tomi, & post abiectionem capitu- «
lorum, quæ cuius sint ignoramus, continuò præ- «
para diaconum Theodorum venire ad regiam «
ciuitatem, quatenus tempēstate & tumultu non «
impleātur Ecclesiæ vrbis sanctissimæ, & donetis «
aliquid desiderio impij Nestorij, qui se putat «
multos habere similia sapientes. Hîc quemadmodum perspicis, Imperator, non ex ductu ratiocinationis nostræ colligitur, sed ipsis B. Procli verbis euidentissimè demonstratur, quoniam
B si Calchedonensis quoque synodus, vt quidam fecerunt, epistolam venerabilis Ibæ pro laude Theodori tanquam Nestorio similia sapientis abiiceret, hinc potiùs, sicut diximus atque probauimus, excusasse Nestorium videretur, & donasse aliquid desiderio Nestorianorum, qui se putant multos habere similia sapientes. Intellexit itaque vir sapientissimus Proclus, quòd domini sapientes intelligere noluerunt, quoniam Mopsuesteno Theodoro, cum aliis quibusdam, quorum nomina capitulis nescio quibus ana-
C thematizanda præposita fuerant, condemnato, expostulare Nestorius posset, & dicere, quomodo velut inuentor nouæ doctrinæ ab Ecclesia sum depulsus, cùm Theodorus vir doctissimus, & à doctissimis patribus prædicatus, atque alij, qui sicut ille sine querela in Ecclesiæ pace defuncti sunt, eadem sapuisse dicantur? Vos ergo potiùs dicēdi estis noui dogmatis inuentores, qui ab eorum doctrina desciscitis, quos Ecclesia semper habuit honoratos. Nam ego etiam vestro testimonio catholicus probor. si enim ea

doceo, quæ Mopsuestenus Theodorus, & alij in A
Ecclesia docuerunt, ipsorum verò doctrina vel à
sanctis patribus laudata est, vel quod interim
certum est, per omne quo vixerunt tẽpus à nullo
inuenitur esse culpata, inculpabilis est etiam
mea doctrina. Quòd si hæc ratio non mea, sed
viri atque prudentissimi Procli modò contem-
nitur, quam hactenus Ecclesia custodiens in pa-
ce degebat, cur quæso de aliorum nominibus ta-
cetur, quæ illo tempore simul præposita fuerant
capitulis ad anathematizandum? cur, putamus,
illis pariter accusatis nunc parcitur, & solus in B
hac condemnatione Mopsuestenus Theodorus
nominatur? Estne aliud, quod hîc intelligere
vel suspicari possimus, nisi quia solus in episto-
la venerabilis Ibæ laudatus est, quam synodus
Calchedonensis orthodoxam iudicauit? Porrò
vir sapiens Proclus hunc Theodorum non est
ausus iniuriari post mortem, quoniam hoc nec
Christiana pietas admittebat; nec habuit quod
respondere posset, si ei diceretur, cur Iudaicæ
impietatis accusas, & condemnare quæris mor-
tuum, quem cùm viueret palam in Ecclesia do- C
centem nunquam arguere præsumpsisti? Nam
si condemnandus videretur velut hæreticus, vi-
uentem admoneri à te prius oportuit, cùm aut
interpretari semetipsum posset in his in quibus
offenderis, & meliorem accipere vel reddere ra-
tionem, aut meritò pro sua obstinatione dam-
nari. Nunc autem nihil aliud agis, nisi vt inter-
minabile scandalum posteris derelinquas, aut
aliis sequentibus antiquorum patrum senten-
tiam, qui eum laudauerunt, aliis verò tuam, qui

A eum præſumis accuſare poſt mortem, magnis litibus ſemper Eccleſia quatiatur. Hac ita perſpicua cunctis ratione ducebatur vir bonus & ſapiens Proclus, vt neque de Theodoro, ſicut hæretici fingunt, neque de alio quoquam in Eccleſiæ pace defuncto, mali aliquid ſcriberet. Propter quod increpans ſuum diaconum dicit, quod nihil ad confuſionem & tumultum Eccleſiarum pacem habentium ei agendum iniunxerit. Vnde non ſolùm Theodori Mopſueſteni, & aliorum quorumdam, nomina capitulis neſcio quibus
B præpoſita fuiſſe culpauit, verùm etiam confitetur ignorare cuius eſſent. Quomodo autem ſancta ſynodus ex epiſtola Ibæ & Theodori laudem aduertens, eundem Ibam compelleret ipſum anathematizare Theodorum, cùm ſciret non ſolùm pro illo, ſed pro omnibus qui iam vitam inculpati reliquerant, S. Procli ſententia, cuius doctrinam tenuit, definitum quòd ſuperuacuum eſſet eos iniuriari poſt mortem?

SED nunc ad aliam partem illius epiſtolæ reuertamur, à prædicta ſynodo orientis Imperatori ſcriptæ Theodoſio, quam in ſecundo libro memorare opportunum minimè iudicantes, diſtuleramus in ſubſequentibus explicãdam. Cùm igitur eadẽ orientalis ſynodus Imperatori Theodoſio aduerſus illos, qui volebant quædã Theodori capitula condemnari, poſt multa de ipſo Theodoro diceret, quòd non à ſacerdotibus tantummodo, ſed à ſacratiſſimo eius auo, ter beato & à Deo imperij ſceptra ſumente Theodoſio, ſingularis eſt habitus, tanquam Flauiani magni Antiochenſium ſanctæ Dei Eccleſiæ Pontifi- CAP. III.
C

cis amantissimus discipulus, & B. Ioannis Con- A
stantinopolitani condiscipulus, hoc etiã addidit
» atque ait: Si autem quicquam, Imperator sancte,
» obscurum aliquis inueniri dicat in eius vel alio-
» rũ literis, hoc retractationi necessarium non est.
» Quorum enim vita in sacerdotio & ministerio
» optimum habuit finem, his præclaram glo-
» riam dedicamus, & non ex illis eos iudicamus,
» de quibus aliqui atrociter eos accusant. Impos-
» sibile enim est, cùm homines sint qui in Ecclesia
» docent, vt calumniantium vituperationes effu-
» giant. Et quid de Ecclesiæ doctoribus dicimus? B
» quoniam & ipsa sancta Euangelia multi hæreti-
» corum ad suam recipiunt voluntatem, diuina di-
» cta vertentes, & in multos partes corpus Eccle-
» siæ discindentes. Hæc in breui pietatem vestram
» nos omnes Episcopi qui in Antiochiam Dei su-
» mus gratia congregati docuimus. Et post hęc,
cùm multos & antiquos doctores Ecclesiæ no-
minatim cõmemorarent, sicut etiam Proclo scri-
bentes Episcopo fecerant, perhibentes eos simi-
lia docuisse Theodoro, ad vltimum dicunt: Ar-
» bitramur autem etiam ipsi pio imperio esse in- C
» utile, dum homines huc atque illuc iactari co-
» guntur, nec quiescere permittuntur ab hac im-
portuna hominum inquietudine. Stent ergo
causæ deposcimus tempestatis, & tranquillitatẽ
Dei Ecclesiis disponi præcipite. Nihil quantum
æstimo, religiose princeps, agendum nobis apud
vestrã mansuetudinem reliquerat sancta hæc o-
rientalium synodus sacerdotum. Quòd enim nõ
solùm Ecclesiarũ paci, verùm & ipsi imperio ve-
stro inutile sit, videlicet homines huc atque illuc

A iactari cogantur, nec quiescere permittantur, illi cautè dixerunt. sed actum est, vt hæc vobis seriùs innotescerent, dum qui potuerunt hoc facere noluerunt, & qui voluerunt, ne facerent, ab eis oppressi sunt. Nam quis Christianus horum magnæ auctoritati, quis prudens horum consultæ rationi non cederet? Denique scriptis eorum instructus etiam Theodosius Imperator, sancti aui sui Theodosij secutus est in Theodoro Mopsuesteno iudicium, & salubria eorum decreta & monita non spreuit, aut distulit in
B effectum deducere, sicut inferiùs ostendemus. Et non eadem tunc fuerat causa Mopsuesteni Theodori. nec in præiudicium magnæ synodi, sicut nunc, damnari quærebatur cum suis dogmatibus, nec cogebatur quisquam anathematizare eos qui anathema ei non dicerent. Quid autem, quasi nouum, vel hæreticum, synodus Calchedonensis in epistola venerabilis Ibæ damnaret, quòd Theodorus, à tantis patribus prædicatus, & ab Imperatore Theodosio maiore, à Deo imperij sceptra sumente, singu-
C laris habitus, etiam ab ipso Iba laudatus est? Neque enim parui pendere sancta synodus debuit beati quoque Imperatoris illius iudicium, cui tantùm ab Ecclesia tribuenda fuit auctoritas, quantum sibi ille nihil auctoritatis vnquam contra Ecclesiam vindicauit. Proinde quæso te, clementissime Imperator, & obsecro pro reuerentia quam Christo Deo & eius sacerdotibus debes, vt exhortationem sanctorum patrum tuorum obedienter accipias. Tibi enim modò loquuntur, tibi suadent isti omnes

antiqui orietales Episcopi. Tibi nüc dicüt, quod A
Theodosio minori aliquando dixerunt. Si autem
» quicquam, Imperator sancte, obscurum aliquis
» inueniri dicat in Theodori Episcopi vel aliorum
» literis, hoc retractari necessarium non est. Quo-
» rum enim vita in sacerdotio & ministerio o-
» ptimum habuit finem, his prælatam gloriam
» dedicamus, & non ex illis eos iudicamus, de
» quibus aliqui atrociter eos accusant. Impossi-
» bile enim est, cùm homines sint qui in Eccle-
» sia docent, vt calumniantium vituperationes
» effugiant. Et quid de Ecclesiæ doctoribus dici- B
» mus, quando & ipsa sancta Euangelia multi
» hæreticorum ad suam recipiunt voluntatem,
» diuina dicta vertentes, & in multas partes cor-
pus Ecclesiæ discindentes? Exaudi itaque, re-
ligiose Princeps, exaudi, precamur hortan-
tes te salubriter, patres tuos, si cupis vt eos
pro te orantes Christus exaudiat. Graue est
enim, vt quos olim præsentes in corpore, & pe-
regrinantes à Domino, Theodosius minor ac-
cepit, modò peregrinantes à corpore, & præ-
sentes ad Deum Iustinianus abiiciat in zelo C
fidei prædicatus. Et Theodosius nullius obe-
dientis in hac causa, Imperatoris inuitaba-
tur exemplo: tu autem quod sequaris ha-
bes. Et Theodorus vtilitatem ipsius obe-
dientiæ nondum erat expertus: tu autem
rerum exitu cognouisti quomodo eius in-
terdictione sedata fuerit illa tempestas. In-
comparabiliter itaque vtiliùs tu respondes,
clementissime Imperator, expectationi totius
Ecclesiæ, quàm ille respondit: quoniam in-

A comparabiliter maior eſt nunc cauſa non condemnandi Theodorum, quàm illis temporibus fuit. Si enim Ioannes Antiochenus, & omnes orientales Epiſcopi, quos memorauimus, ſiue Domnus æquè Antiochenus, ex cuius epiſtola quædam memoraturi ſumus, poſſunt aliquibus videri pro ſolo Theodoro certaſſe. Nos autem, qui timemus anathematizare Theodorum, & omnes qui ei non dicunt anathema, non pro ſolo Theodoro, nec pro ſolo Calchedonenſi
B concilio, vbi cùm poſtea laudes eius recitarentur damnatus non eſt, verùm etiam pro ipſorum Ioannis & Domni Antiochenorum, & omnium orientalium ſacerdotum, & beati Procli damnatione certamus: qui non tantùm ei anathema non dixerunt, ſed nos quoque dicere vetuerunt. Quid ergo Theodoſius minor adeunte ſe etiam prædicto beato Prodo reſponderit, quo vtiliùs vos reſpondere poſitis, inſinuare debemus. « Imperatores Cæſares, Theodoſius & Valentinia- « nus, victores triũphatores piiſſimi ſemper Augg. « Deo amatori Ioanni Archiepiſcopo, & ſynodo «
C cum eo in Antiochia congregatæ. Turbam at- « que tumultum, qui euenit in Oriente, noſtrũ co- « gnouit imperium per religioſiſſimum & ſanctiſ- « ſimum patrem noſtrum & Epiſcopum Proclum. « Quoniam ergo pro quiete & pace omnium pro- « uidemus, præcipuè autem pro fide catholica, « quæ noſtrum quoque cuſtodit imperium, ve- « ſtræ ſcribimus ſanctitati, quatenus pacem obti- « neatis, & nullum verbum intendatis eorum, qui « volunt cõtra ſalutem propriam religionem ſan- « ctiſſimam cõturbare. Intentio etenim noſtræ di- «

» uinitatis illa est, vt omnes homines cum quiete A
» degant: præcipuè autem sanctę Dei Ecclesiæ, per
» quas & nos saluamur, & nostrū pollet imperium.
» Hac itaque voce quieti Ecclesiæ prouidentes
» nos aliquid de vobis vtilius nisi, vt hoc quoque
» cum omni statuatis Ecclesia, ne quis aduersus
» eos, qui in eius pace defuncti sunt, quicquam de
» cætero tale præsumat.

CAP. IV. ADIICIAM verò & aliam sæpe dicti sancti Ioannis Antiocheni, & synodi eius epistolā, ad beatum etiam Cyrillum pro non condemnandis dictis Theodori scriptam. Deo amabili, & sanctis- B
» simo Episcopo Cyrillo, Ioannes Antiochiæ, &
» qui cum eo Deo amabiles Episcopi. Conuenien-
» tes ex vnaquaque prouincia, quę in oriente sunt
» Dei gratia in ciuitatem amabilem Christo Antiochiam, propter literas sanctissimi Episcopi domni Procli. & infra, loquentes de ipsis qui, vt dictum est, volebant importunè quædam de Theodori libris excerpta capitula condemnari,
» sic inquiunt: Nunc autem iidem ipsi, velut ex
» somno exsurgentes, perrexerunt ad regiam ci-
» uitatem, & eam perturbātes, Ecclesiasticam pa- C
» cem, quantum in ipsis est, turbauerunt. Sanctissi-
» mo enim Episcopo Proclo tomū rectè reuera &
» piè habentem, quem ad Armenios scripsit, nobis
» destinante, & nostrum quærente consensum, om-
» nia facta sunt à nobis, & in nullo minus fecimus.
» Erat autem & hoc in præsenti tempore superua-
» cuum, propter quòd iam Dei gratia omnes vbiq;
» vnum & eundem custodiunt pium intellectum.
» Solent enim aliquoties res, quæ quasi necessariæ
» videntur, nisi opportunè fiunt, augmentum per-

A turbationis accipere. Aliud etiam malum eſt in
iſtorum feſtinatione manibus extenſis, & al-
ter tomus excerpta quædam habẽs B. Theodori,
qui fuit Mopſueſtiæ Epiſcopus, & ea quæ ille di-
uerſis libris dixiſſe videtur, volẽtes eis anathema
inferre. Propter hoc petimus, vt mentem tuam
nobis applices ſtudioſiùs quàm in aliis rebus,
& dignare conſiderare malum opus hoc eſſe, niſi
communi ſententia illud extinguere labores. De-
dit enim tibi Deus ſuper velle etiam poſſe, vt in
commune omnes iuues. Sunt in illo tomo quæ-
B dam incerta, & aliter quàm dicta ſunt intelligi
valentia, confitemur hoc etiam nos. plurima ve-
rò eorum aperta videmus, & ſine aliqua ambi-
guitate recta. Sed illis quæ putantur obſcura, ſi-
milia multa & à plurimis anterioribus eius, &
glorioſis patribus dicta inuenimus: & periculum
hinc pendet non leue, ne in iſtis etiam illorum
ſoluamus, eius viri reprobantes dicta, qui in
Epiſcopatu quidem defunctus, agonibus autem
aduerſus Arianos, & alios hæreticos, decemmili-
bus per omnem ſuam vitam vbique decoratus
C eſt. Quod ſi fiat, multa etiam ab aliis ſanctis
patribus, apertè dicta retractaturi ſumus, & re-
probaturi. Excerptis enim iſtis ſimilia quædam
inuenimus apud ter beatum & nobilem Atha-
naſium, quædam etiam apud beatum Baſilium,
quædam apud Gregorium vtrumque: multa
verò & apud Amphilochium ſæpiùs dicta, non
parua verò & apud communem patrem B. Theo-
philum. Sunt enim quæ etiam tua ſanctitas ita
cõfitetur, & eumdem de illis habes intellectum.
Quædam etiam ab ipſo amabili Deo Proclo in

» eodem ipso tomo, quem ad Armenios misit, quo A
» multis sensibus istis decerptis concurrit. Et dies
» nos deficiet percurrentes beatum Eustachium
» Antiochiæ ciuitatis Episcopum, qui fuit pro
» recta fide in Nicæno Concilio, & magnæ famæ
» Alexandriæ vestræ. sed etiam post illos sanctissi-
» mos Episcopos, Meletium, Flauianum, à quibus
» plura istis concordantia dicta sunt. Quid iam
» dicam de his qui in Occidēte secundum doctri-
» nam, & eandem confessionem decorati sunt,
» quos etiam tua sanctitas melius nouit? Intende
» itaque, rogo, ad quod præcipitium nos impel- B
» lant, qui ad nullam vtilitatem verbis conten-
» dunt: Quid non hinc læsionis vel corruptionis
» & confusionis plenum generetur, si aperiamus
» ianuam his qui dicta transeuntium patrum
» euertere? quale damnum non apertum erit dicta
» non solùm refutare, sed etiā anathematizare? Vt
» enim aliud alicui placeat, aliud non, in aliquorū
» dictis, siue antiquorum, siue posteriorum, siue
» non nostrorū, alia ratio est. Vt autem & anathe-
» ma eis imponatur, arbitramur audax & asperum
» apparere, & si personæ cum dictis non anathe- C
» matizentur. Quis enim nostrum speret quòd
» alium posset mouere? aut quid horum non præ-
» beat occasionem semper vt populi perturben-
» tur? Et hoc quidem & viuentibus & transeunti-
» bus contingere solet. quod non scienti tantum
» hæc dicimus, sed etiam plus omnibus conside-
» rare valenti magnitudinem huius absurditatis.
» Quid autem non speramus ex hoc desiderabile
» Nestorij defensoribus? Quis enim eum non ho-
» norabit, si cum isto, & aliis, qui in Episcopatu

A vitam depoſuerunt, ſimul anathematizetur? aut «
vbi eius opinio per hoc non accipiat incremen- «
tum? Quis autem deceptorum hominum, de «
iſtis occaſionẽ aſſumens,non confeſſorem voca- «
uerit,veluti propter illos paſſum quæ paſſus eſt, «
quę etiam illi qui in Eccleſia fulſerunt paſſi ſunt? «
Quis autem mentem habentium neſcit, quia ea «
quæ durè à B. Theodoro dicta ſunt, neceſſitate «
compulſus dixit? Proponebat enim eum totus in «
commune oriens inter eos qui ante nos fuerunt, «
ſicut virtutem multam doctrinæ habentem ad- «
B uerſus hereſes,contra quas pugnans & dimicans «
multa quadam diuiſione vſus eſt, non ex prauo «
intellectu veniens, ſed efficaciùs aduerſus hære- «
ticos illo modo vti iudicans: neque vnitatem «
ſummam ignorans vel negans,abſit,(pleni enim «
huiuſmodi ſunt omnes eius libri) ſed naturarum «
proprietates amplius diuidens, ſicut ei pugna, «
quam aduerſus hæreticos habuit, faciendum di- «
cebat. Hoc & tua religioſitas diſpenſauit aper- «
tè in anterioribus literis veſtris, ad ſatisfactio- «
nem quorumdam venerabilium coepiſcoporum «
C noſtrorum. quod & ipſum tuæ virtutis tuæque «
ſapientiæ proprium eſt. Verùm ego, religioſe «
princeps, quantum ex his dictis afficior, quibus «
venerabiles patres per donatam ſibi à Deo ſa- «
piẽtiam præuenerũt quicquid in cauſa Theodo- «
ri pro magna ſynodo reſpondere poſſemus; tan-
tùm doleo, & illis quod factum eſt imputo, qui
non hæc antè vobis oſtendere conſueuerunt.
Quis enim credit, quòd vel tantæ auctoritati
religio tua, vel prudentia tali rationi reſiſteret?
Hæc enim verba ſynodi Orientis, non dicam ti-

morati & ſapientis principis animum, ſed cuiuſlibet hominis, quem non penitus deſeruit humanitas, commouerent. Nam ſi tunc potuerunt ardentem flammam reſtinguere, quanto magis nunc à vobis obtinere poſſent, ne quis reſuſcitaret extinctam? Si autem veluti ex ſomno exſurgentes dicti ſunt illi, qui cùm nihil contradixiſſent viuēti Theodoro, poſt eius obitum illo tempore perrexerunt huc ad regiam ciuitatem, Eccleſiaſticam pacē, quantum in ipſis eſt, cōturbantes: quid de iſtis fautoribus hæreticorum dicendum eſt, qui poſt centum annos ſomnum illorum, qui rem malo ſuo ſurrexerant, peius euigilare cœperunt? Proinde ſynodus Calchedonenſis quomodo iuſta ratione culpetur, quia credidit orientalibus patribus in concilium congregatis, quos nouerat, & non negaſſe quòd quædam in Theodori ſcriptis aliter quàm dicta ſunt poſſent intelligi, & adfirmaſſe quòd recto ſenſu prolata ſunt, ſicut ex aliis plurimis eius dictis intelligebant, quę aperta & ſine aliqua ambiguitate recta ſunt ſe videre dixerunt? Sciens etiam eoſdem orientales perhibuiſſe, quòd illis dictis Theodori, quæ putantur obſcura, multa ſimilia & à plurimis anterioribus eius & glorioſis patribus dicta ſunt. Sed noluit eius viri dicta reprobare, qui in Epiſcopatu quidē defunctus eſt, agonibus autem aduerſus Arianos & Eunomianos, & alios hæreticos, decem milibus per omnē ſuam vitam vbique decoratus eſt. Nūquid debet pro hac modeſtia & ratione culpari? præſertim quia non leue periculum impendebat, ne dictis eius condemnatis, etiam illorum patrum omnia ſoluerentur.

A Cõsultissima igitur, & prouida potius, quàm Nestoriana, dicenda est illa synodus, quæ prudenter & occasiones abstulit quibus possunt populi perturbari, & excusationem vel etiam auctoritatem Nestoriano errori nõ prębuit; quòd profectò faceret, si Nestoriani dogmatis auctorẽ iudicaret esse Theodorũ à tantis patribus prædicatũ. Propter quod & ipsi dicebant: Aut quid horum non « præbeat occasiones, vt semper populi perturben- « tur? quid autem non præbeamus ex hoc deside- « rabile Nestorij defensoribus? quis enim eum nõ « B honorabit, si cum isto, & aliis qui in Episcopatu « vitam deposuerũt, simul anathematizetur? & cætera, quæ ab eis commemorata nos quoq; videmus Nestorij potius excusationi proficere. Sed & B. Cyrillum, & alios, qui cum illo Ephesum conuenerant, patres sancta illa synodus tacitè reprehendisse videretur, quòd prædictos oriẽtales, eundem Theodorum defendentes, & multo ampliùs laudantes, iniustum duxerunt hæreticos iudicare. Neq; enim solus B. Cyrillus, an nõ etiam memorati sacerdotes eius, qui cum illo fuerunt C Ephesi, maximè verò Ægyptij, hanc orientalium de Theodoro sententiam cognouisse credendi sunt, qui tamen omnes in ipsorum communione manserunt? Vnde cognoscis, Imperator, illa tria quæ huius operis partitioni subiunximus, hîc iterum atq; iterũ simul ostendi. Quoniam si Calchedonẽsis synodus vel pro laude Theodori epistolã venerabilis Ibæ dãnasset, excusasse Nestorium, & culpasse B. Cyrillũ, atq; Ephesinũ conciliũ probaretur. quas ob res omnino piè atq; prudenter egit, vt discerneret à Nestorij causa cau-

ſam Theodori. Neſtorius enim perfidiam ſuam A
noxiæ diligentiæ celabat obtentu, negãs ſanctam virginem Dei matrem; & admonitus atque increpitus offenſionem totius concepiſſe Eccleſiæ. Theodorus autem, non Eccleſiæ contradicens, ſed hæreticis, quædam ſic locutus eſt, vt niſi ad intentionem dicentis lector adſpiciat, offendatur in verbis. Nec vnum eſſe Chriſtum in duabus naturis abnegabat, ſicut oſtendimus, ſed neceſſitate hæreticorum oppugnantium cogebatur multum proprietates diſcernere naturarum.
» Vnde dictũ eſt: Proponebat enim eum totus in B
» cõmune oriẽs, ſicut virtutem multam doctrinæ
» habentem aduerſus hæreſes, contra quas pu-
» gnans & dimicãs, multa quadam diuiſione vſus
» eſt, non ex prauo intellectu veniẽs, ſed efficacius
» aduerſus hæreticos ſe illo modo vti iudicans. ne-
» que vnitatem ſummã ignorãs, vel negans, abſit,
» (pleni enim sũt huiuſmodi omnes eius libri) ſed
» naturarum proprietates amplius diuidens, ſicut
» ei pugna, quam aduerſus hæreticos habuit, fa-
ciendum dictabat. Si verò licebit poſteris antiquorum prædicatorum dicta ſimplicia, velut C
hæreticorum fraudulenta diſcutere, nec conſiderare quod in præſentes, non in futuras, quas neſciebant, hæreſes intendebant, plurimos cum Theodoro ſine dubitatione damnabimus. Nam ſicut hi patres orientales perhibent, multa in eis inueniuntur, quæ non ſeuerum iudicem, ſed piũm quærant interpretem. Quorum orientalium teſtimonio quia non creditur, idcirco nos ex dictis antiquorum doctorum Eccleſiæ pauca de multis proferimus, vt Eutychiani,
vel

A vel fautores eorum, diſſimulare non poſſint, quòd in condemnatione dogmatum Theodori, quam in deſtructione Calchedonenſis Concilij quæſierunt, illorum quoque patrum, quos venerari ſe dicunt, doctrina damnetur. Verùm & his omiſſis, vel paululum intermiſſis, reprehendi nō poteſt ſancta ſynodus, quòd venerabilis Ibæ epiſtolam pro eius laude non iudicauit hæreticam. Primùm quidem, quoniam tantorũ patrum ſententiam ſecuta eſt, quod ſolùm eius defenſioni ſufficit. deinde quia nec illud improbandum eſt,
B ſi aut eos, qui de quibuſdam ſcriptis Theodori cauſarentur, credidit occaſionem facere cōtrario dogmati quo tenebantur, vel ea minus intelligendo culpare, aut ipſum Theodorum minus commodis explicare verbis quæ ſentiebat, quod multis poteſt catholicis doctoribus euenire. Nã ſæpe etiam intentione aduerſariis reſiſtēdi in dicēdo modus exceditur: nec facile eſt homini futuras euitare quęſtiones, cùm aduerſus pręſentes toto niſu mentis inſurgit. Agebat enim Theodorus frequenter tam libris, quàm ſermonibus, in
C populum contra Synuſiaſtas, ſiue, vt ab auctoris ſui nomine ſunt vocati, Apollinariſtas, progenitores Eutychianæ demētiæ, qui temporibus eius exorti vnam Chriſti dicebant eſſe naturam. quibus repugnãs ſi fortè per humanam fragilitatem lapſus inuenitur in verbo, quid impium ſynodus fecit, quòd eum tãtis atteſtãtibus credidit in ſenſu manſiſſe catholico? maximè quia necdum perfidia Neſtoriana ſurrexerat, quæ ſollicitum ſemper ex altera parte faceret diſputantem; ſed hoc ſolũ quod vincere propoſuerat attēdebat. Quòd

ſi aliquo inexcuſabili præoccupatus errore Theodorus oſtendatur, non impiè ſancta ſynodus fecit, quod piè de Chriſti Eccleſia ſentiens, credidit eum in tempore admonitum corrigere potuiſſe, vt in ea permaneret Epiſcopus, & ob hoc pro cęteris quamplurimis, quæ rectè ſapuit, non immeritò eius doctrinam eſſe laudatam. Hæc ſanè Orientalium patrum verba, quibus de Theodoro dixerũt, Proponebat enim eum totus in com- A
» mune oriens inter eos qui ante nos fuerunt, ſicut
» virtutẽ multam doctrinæ habentem aduerſus hęreſes, conuenire ſerenitas tua cognoſcit epiſtolæ B
B. Gregorij Nazãzeni, per quam eidem Theo-
» doro ſcribens ait: Si quidem aliud caput haberet
» prouincia, ad illud oporteret clamare & conte-
» ſtari. tua verò reuerentia ſuperpoſita, ad te atten-
» dere neceſſe eſt. Et iterum: Hæc comprimere
» non eſt noſtræ ætatis & infirmitatis, ſed tuæ pru-
» dentiæ atque virtutis. quoniam tibi cum aliis fa-
» cultatem donauit omnipotẽs ad communem defenſionem Eccleſiæ. Quid verò etiam B. Cyrillus reſcripſerit orientali ſynodo, prohibens non tantùm perſonam, verùm etiam dicta Theodori condemnari, tertio memorauimus libro. C

CAP. V. NVNC igitur Domni quoque Antiocheni ſynodicã memoremus epiſtolam, qui ſicut eius deceſſor Ioãnes, & ipſe Imperatori Theodoſio ſcri-
» bens, Veſtrã, inquit, docere cogitur pietatẽ, quo-
» niam Apollinaris hæreſiarchæ impietatem Euty-
» ches presbyter renouare pertentat, & Apoſto-
» licas labefactore doctrinas, myſterij incarnatio-
» nis dogma corrumpẽs, & diuinitatem vnigeniti
» & humanitatem vnam naturam vocãs, commix-

A tionemq; & confusionem asserens factam, & sa- «
lutarem passionem ipsi incontaminabili deitati «
adnectẽs, & hos qui columnæ veritatis & propu- «
gnatores pietatis fuerunt, & aduersus omnẽ hæ- «
resem clarè virtutem exercuerunt, Diodorum & «
Theodorũ anathematizare præsumit, & in hoc «
Apollinaris similis vanitati. Ille etenim linguam «
aduersus magnum Diodorum mouit, quoniam «
eum agentem impiè obiurgauit. Clarũ autem & «
hoc affinitatis dogmatum signum est. qui enim «
magnum pietatis certatorem Diodorum cum «
B Apolinario verbis blasphemis impetit, è con- «
trario semetipsum ostendit similitudinem vani- «
tatis illius amplectentẽ. Iste autem magnus Dio- «
dorus testem quidem pietatis habet, clarorumq; «
certaminum, magnũ illum Basilium. In illo enim «
claruit tempore, quo Arij impietatis patroni, tũc «
Imperatorum animas irretientes, aduersus veri- «
tatem illorum mouere potẽtiam. Habuit autem «
iste in Antiochia certaminum cursus aduersus «
hæreticorum austeritatem decertans. Dei autem «
homo S. Meletius, à quo appellationem habent «
C apud nos Apostolicorum custodes dogmatum, «
(Meletianos enim nos vocãt Arij sectatores) sa- «
cratissimum Diodorum gubernatorem Ciliciæ «
vniuersæ præposuit, & Tarseorũ ei regimen com- «
misit. Iste in regia ciuitate cum Gregorio & Gre- «
gorio, & reliquis qui eius erant studij, ter beatum «
Nectarium Archiepiscopũ ordinauit. Iste Ioan- «
nis magni doctor, qui sedem regiæ ciuitatis or- «
nauit, & vniuersum mundum doctrina cõpleuit. «
Iste diuulgatissimum illum Theodorum iis do- «
gmatibus enutriuit, & clarè atq; fortiter edocẽs «

» laborare, hæreticorum cateruis eum immisit. Et A
» sacratissimus quidem Diodorus cum Athanasio
» magno, & Petro, & Timotheo confloruit, Theo-
» dorus autem cum Theophilo, viris vice lumina-
» rium orbem illustrantibus, & qui sedem Alexan-
» driæ ornauerunt. sed laudatores quidem horũ illi
» in omni vita fuerunt; accusare autem eos nullus
» alicubi præsumpsit euidenter. Apparet etiam ex
his quæ nunc protulimus, condiscipulum fuisse
magni Ioannis diuulgatissimum Theodorũ, cum
quo, vt Domnus attestatur, à S. quoq; Diodoro,
sicut à Flauiano Antiochensi, piis dogmatibus B
enutritus est. Hoc etiam simul est proditũ, quòd
odium contra Theodorũ Eutychiani ab ipso Eu-
tyche patre suo contraxerint, qui diuinitatem v-
nigeniti & humanitatem vnam naturã vocabat,
commixtionem & confusionem asserens factam,
& salutarem passionem ipsi incõtaminabili dei-
tati adnectens. Nõ ergo mirum, si rami infelices
amarissimæ radici suę conueniant. At ego hîc iu-
diciũ vestrę pietatis expecto; cui sententiæ nos in
causa Mopsuesteni Theodori adiungi oportere
censetis: vtrumnã vesaniæ Eutychis, heredúmq; C
eius, qui pro sua pecuali stultitia, qua tenẽtur, in
eius condẽnationem frustra semper armati sunt,
an Ioannis Constantinop. eius condiscipuli, &
Gregorij Nazãzeni, Ioannis deinde Antiocheni,
atq; Orientalis concilij vniuersi, Cyrilli ac Pro-
cli eidem rescribentiũ, & huius Domni Antio-
cheni? Puto, clemẽtissime Imperator, quòd ma-
gni sceleris magnæq; profanationis esse iudices,
istorũ luminarium mundi pro Theodoro Mop-
suestiæ calcare sententiam, & ad tenebras cæci-

A tatis Eutychianæ transire, vt in Ecclesia catholica hæreticorũ exerceamus inimicitias, & alieno cõtra nostros odio militemus. Si autem profanum nobis est, in solius condemnatione Theodori patrum calcare sententiam, vt Eutychianorũ desiderio satisfiat, nedum ipsos condemnare venerabiles patres, decernendo, vel decernẽtibus assentiẽdo, vt anathema sit qui Theodoro Mopsuestię nõ dicit anathema. Quod ergo vos religio vestra profanum iudicare cõpellit, hoc etiam venerabilis synodus Calchedonensis profanũ iudicauit, si-
B cut iudicare debuerat, Eutychis iudiciũ in causa Theodori sequi, contra quem fuerat cõgregata, potiùs quàm istorũ patrum, quorum eum testimoniis refellebat. & ideo, Domno Antiocheno cum multis patribus attestante, quòd diuulgatissimus Theodorus, cum magno Ioãne, qui sedem regiæ ciuitatis ornauit, à Diodoro piis dogmatibus fuerit enutritus, epistolam venerabilis Ibæ, siue Theodorum condẽnare non debuit, cùm ex ea recitari laudes eius aduerteret. Quippe cùm & hoc sciret, quia cõmunem ab Apollinaristis & Eutyche accusationem cum suo magistro Dio-
C doro sustinebat: Diodorum verò similiter sciret testem pietatis, clarorũq; certaminum, habuisse magnum Basilium, & S. Meletium, à cuius nomine Ariani nos Meletianos appellant, & Gregorium, & alterũ Gregorium, cum quibus B. Nectarium in regiam ciuitatem Episcopum ordinauit, cúmque Alexandrinis Episcopis, id est Athanasio magno, & Petro, & Timotheo cõfloruisse, quod etiam ex eorum epistolis quarto libro docuimus; sicut ipsum quoque Theodorum cum

Theophilo, viris vice luminarium orbem illu- A
ſtrantibus. Et vtiq; non poſſet magna Calchedonẽſis ſynodus crimen intolerabilis præſumptionis euadere, ſi Apollinariſtas & Eutychem ſequeretur, qui Diodorum & Theodorũ cum Baſilio, & Meletio, & vtroq; Gregorio, & Ioãne, & Nectario, & Athanaſio, & Petro, & Timotheo, atq; Theophilo, in prædicatione verbi conuerſatos ſine querela, falſis criminationibus impetebant. Nonne hoc erat ſapientiores, & diligentiores Apollinariſtas, & Eutychem oſtentare, & condemnare tot venerabiles patres, qui conuenientes B
Diodoro atq; Theodoro, nihil inde iſtos vnquã reprehendiſſe mõſtrantur? Horum itaq; patrum auctoritate calcanda & conterenda fuerat Eutychianorum ſtulta præſumptio, & nõ mendaciter excuſanda ſynodus, quæ ſaniùs & fortiùs poteſt acceptabili, quod diximus, ratione & euidẽti veritate defendi. Tantis autem ac talibus Eccleſiæ Chriſti magiſtris diuulgatiſſimi Theodori vitam doctrinãq; laudantibus, & teſtantibus quòd clarè & fortiter laborãs hæreticorum cateruas euerteret, nuſquam accuſatus à quopiam, cùm qui- C
dam eum & eius dogmata condemnarent, quid arrogãter egi, religioſe Imperator, quoniam hoc de me viſum cuidam eſt vel ſentire vel dicere, quod inter vtroſq; medius nec prædicare illum volui, nec dãnare: præſertim quia, ſicut ſuperiùs diximus, non ſaltem ſolum Theodorum, ſed omnes qui ei anathema non dicunt, anathemati ſubdiderunt. Quomodo autem facillimè probaretur non eſſe dicendum anathema Theodoro, niſi & omnes anathema illi non dicentes eius damna-

A tioni coniungerent, quod quàm crudele esset, & nimis iniquum, etsi hoc nulla patrum sententia fieri vetaretur, videre perfacile est. Numquid enim anathema esse deberent, qui Theodoro Mopsuestiæ, vel quia incognitos & incertos haberēt, si fuissēt aliqui eius erroris, vel quia in Ecclesiæ pace defunctus est, metuerent anathema dicere? Nam si cauillari quisquam volens obiectet eis, ac dicat, Quid commeruit innocentia infantium, vel necessitas mutorum, vt à vobis anathema fierent, qui nec Theodoro Mopsue-
B stiæ, nec cuiquā dicere possunt anathema? multum pro sua peritia, sicut arbitror, æstuabunt. Quantum porrò & ipsorum hæreticorum mētes, cùm in omnibus, tum maximè in hoc facto, furoris sui zelo fuerint obscuratę, satis clarum est: qui dum longis suæ factionis ambagibus ad euacuationem Calchedonensis synodi peruenire contendunt, illos etiam patres, quos venerari se dicunt, simul etiam condemnari cum Theodoro nescierunt. Nam doceant nos vel ipsi, vel fautores eorum, si verè aliquid possunt, quomodo si-
C mul & Theodorus talis pronuntietur hæreticus, vt ab eius nomine iam Theodoriani vocentur, qui Nestoriani hactenus vocabantur, & laudatores fidei, & doctrinæ eius non videantur hæretici, vt de omni Ecclesia taceam, quæ illum, donec aduixit, habuit honoratum. Hîc itaque probent subtilitatem suæ doctrinæ. Hîc exerceant illud ingenium petulans, procacémq; scientiam, qui perite philosophari se putant, qui calumniari aliis mortuis possunt, cùm defendere sua dicta non possunt. Ideóq; vel nunc admoniti debent no-

bis improbare quod factum est. Quod si no- A
luerint, catholici saltem desinant, vel iniustè,
vel nimis seuerè de mortuis iudicare, & synodi
Calchedonensis auctoritatem tali hæreticorũ ar-
gumentorum destruere. Nam cui rei necessaria
est ista multa iustitia, quæ cùm malè argumen-
tantibus hæreticis fauet, durè atque crudeliter
in sanctorum patrum contumeliam redundauit?
Nonne propriè videtur in Ecclesiaste talibus in-
Eccl.7.17. terdictum vbi scriptum est: *Noli effici iustus
multum, & noli argumentari abundanter, ne fortè
obstupescas. ne impiè agas multum, & noli esse du-* B
rus, ne moriaris in tempore non tuo. Et quia ibi se-
quitur dicẽs: *Bonum est parcere te in hoc equidem.
ab hoc noli contaminare manum tuam, quia is qui
timet Deum, euadit omnia.* Maluimus nos, pro
Dei timore, vt euaderemus hanc culpam, parcere
venerandis patribus, quàm illis admisceri, qui
manus suas cõtaminauerunt inconsulta eos sub-
scriptione damnantes. Pertinet igitur ad pietatis
vestræ iustitiam, vt qui non iudicatis paternæ
sententiæ contemptores, qui se tantis patribus
prudentiùs intellexisse, & vtiliùs fidei consuluis- C
se gloriantur, multo minus me vel de cetero iu-
dicetis, qui non meum sed tantorum patrum vi-
deor in Theodoro sequi iudicium. quod etiam
sancta synodus Calchedonensis secuta est, sciens
eum & à Ioanne Constantinopolitano, atque
Gregorio Nazanzeno, superstitẽ prædicatum, &
post obitum ab Ioanne & Domno Antiochenis,
ac tota synodo Orientis, atque Cyrillo Alexan-
drino, & Proclo Constantinopolitano, contra hæ-
reticorũ calumnias multiplici ratione defensum,

A Vnde magis probatur, quòd ſtultè propter hoc putetur hæretica, quòd in cauſa Theodori illorum patrum teſtimonio fidem habuit, quorum fidem in ſuis definitionibus tenens hæreticos improbauit. Animaduertendum ſanè videtur, & fidelium cordibus inculcandum, nõ tam pro cauſa Mopſueſteni Theodori, quàm pro cunctorũ qui vitã in pace Eccleſiæ finierũt, atq; finierint; quòd omnes hi patres, quorum ſententias memorauimus, diuerſis quidẽ verbis, ſed eodem ſenſu, pronuntient quoniam vnuſquiſq; in vita ſua corre-
B ptioni Eccleſiæ pertinaciter nõ reſiſtẽs poſt mortẽ cũ ſuis dictis nõ debeat abdicari. Sanctus nãq; Ioannes Antiochenus, & tota ſynodus Orientis, B. Proclo ſcribentes, inter alia ſic queruntur. Et quid de cetero nominis adſit doctrinis, ſic " admirabilibus & famoſiſſimis viris poſt mor- " tem damnatis? Non meum ergo eſt glorioſis eo- " rum qui præceſſerunt opinionibus inſultare, ne- " que iudicare eos qui honoratè defuncti ſunt, ſed " ſolius iudicis viuorum & mortuorum. Scribentes etiam Theodoſio Imperatori dicunt: Si au-
C tem quicquam, ſancte Imperator, obſcurum ali- " quis inueniri dicat in eius vel aliorum literis, " retractari neceſſarium non eſt. Quorum enim " vita in ſacerdotio & miniſterio optimum habuit " finem, his prælatam gloriam dedicamus; & non " ex illis eos iudicamus, de quibus aliqui atrociter nos accuſant. Proclus etiam ſic deploranti & conquerenti prædicto Ioanni & ſynodo orientali reſpondit: Quando enim ego ſcripſi tuæ ſan- " ctitati, oportere aut Theodorũ, aut alios quoſ- " dam, qui prius defuncti ſunt, anathemati ſubdi? "

» & infrà; Neque autem de Theodoro, neque de A
» alio quoquam, qui iam defuncti ſunt, ſcripſi ti-
» bi, Deo amantiſſime, aut vt anathematizetur,
aut abdicetur. Item ſcribens Maximo diacono
» dicit, Quomodo ergo per literas didici nunc,
» quia Theodori Mopſueſteni & aliorum quo-
» rumdam nomina præpoſita ſunt capitulis ad
» anathematizandum, cùm iam illi ad Deum mi-
» grauerint, & eos qui iam vitam reliquerunt ſu-
» peruacuum eſt iniuriari poſt mortem, quos nec
viuos aliquando culpauimus. Cyrillo etiam ſcri-
bens memoratus Ioannes Antiochenus cum B
» orientali Concilio dicit: Quid non hic læſionis
» vel corruptionis & confuſionis plenum genere-
» tur, ſi aperiamus ianuam his qui volunt dicta
» tranſeuntium patrum euertere? qua damnum
» non apertum erit dicta non ſolùm refutare, ſed
etiam anathematizare? Cyrillus quoque reſcri-
bens eidem Ioanni & eius ſynodo, ſic ait: Niſi
» fortè in mentem adſumendum eſt quod conti-
» nuare volunt, cùm maximè neque in promptu
» eſt perſona quam culpæ ſupponunt, & capitulo-
» rum redargutio incerta, & qui hæc agunt in in- C
» certum currentes & aërem verberantes inue-
» niuntur. Et infrà. Sed iuſtè audient, tamen etſi
» nolunt, qui huiuſmodi cauſas præbent, obliui-
» ſcimini vos ipſos, quoniam aduerſus pulueres
» arcus extenditis. non enim ſupereſt qui apud
» vos inſcriptus eſt. Et me nullus culpet in hæc
» verba progreſſum, ſed cedat famoſo nimium
» progreſſori. Graue eſt enim inſultare defunctis,
» vel ſi laici fuerint, nedum illis qui in Epiſcopa-
» tu hanc vitam depoſuerunt. Iuſtiſſimum enim

A apparet prudẽtibus viris, cedere præſcienti vniuſcuiuſque voluntatem, & cognoſcenti qualis vnuſquiſque noſtrûm futurus ſit. Hæc animo nobis tenenda, hæc non ſolùm præſentibus, ſed etiam futuris, ſi qui fortè rurſus emerſerint, præſumptoribus opponenda, ne quis condemnare audeat, niſi correptioni pertinaciter reſiſtentem. Quòd ſi etiam quiſquam ex his patribus, qui conſona & vna poce pro Theodoro reſponderunt, quod abſit à conſcientia & veritate ſanctorum, præuaricatus ab omnium communi

B ſententia, contrarium ſibi tantiſque patribus habuiſſe poſtea iudicium probaretur, ipſius potiùs qui diſcordaret ab omnibus, non omnium communis pro Theodoro fuit euacuanda ſententia. Propterea ſi qui ſunt, qui vituperantes B. Cyrillum, dicunt quòd aliter poſtea de Theodoro Mopſueſteno locutus eſt, quàm in hoc iudicio, quod commune cum Ioanne Antiocheno, atque orientali ſynodo, & Proclo Conſtantinopolitano habuerit, in quo probatur etiam eius condiſcipulo Ioanni Conſtantinopolitano,

C Gregorio Nazanzeno, & Donno Antiocheno congruere, recipiendi non ſunt aduerſus eundem Theodorum, vel potiùs aduerſus ipſum B. Cyrillum. quem talia dicendo, quantum in illis eſt, inconſtantem videri faciunt atque mutabilem. Nam defenſioni ſynodi Calchedonenſis, quæ Theodorum non iudicauit eſſe damnandum, tametſi nullam pro eo Cyrilli Epiſcopi ſententiam teneremus, ſufficerent proculdubio tot aliorum patrum teſtimonia. ſufficeret poſtremo, ſi hæc etiam defuiſſent, Eccleſiæ ca-

tholicæ communicatio, in cuius pace, non solùm A
sine vlla querela, sed etiam cum gloria magna defunctus est.

CAP. VI. REPELLENDI ergo sunt, ac meritò coercendi, qui volentes in præiudiciũ sanctæ synodi condemnari Theodorum, tantis venerandis patribus, & Ecclesiæ, sibique ipsi B. Cyrillum posthac dicunt extitisse contrarium. Vt autem non suspectum lectorem vel dubium relinquamus, siue scripserit aliquid aduersus Theodorum Cyrillus, siue non scripserit, defensio synodi debet nobis ex omni parte constare. Et ideo B
certum aliquid de hoc incerto conficiendum est, quod rectè secuta videatur, vt Theodorum vel eius dogmata non damnaret, cùm apud se recitari laudes eius animaduerteret. Inueniuntur itaque ex nomine B. Cyrilli quædam contra Theodorum, quædam pro Theodoro scripta. Vnde necesse est aut vtraque esse B. Cyrilli, aut neutra, aut eorum alterutra. Si igitur vtraque B. Cyrilli dicentur, cùm eum in vtrisque sibi contrarium, vel si vellet, sancta synodus sequi non posset, in his eum sequi debuit, in quibus C
non impugnat aliorum sententias patrum, Ecclesiæque iudicium. Si verò neutra B. Cyrilli esse dicentur, nihil est cur sancta synodus putetur impugnare debuisse tantorum sententias patrum, Ecclesiæq; iudiciũ. Sin autẽ alterutra eorũ B. Cyrilli esse dicentur, laudanda est sancta synodus, quòd illa eius esse credidit, quæ non impugnant aliorum sententias patrum, Ecclesiæque iudicium. Quod si etiam aliquo certo & manifesto indicio probaretur, quòd illa contra

A Theodorum potiùs,quàm pro Theodoro, ſcripta B. Cyrilli ſint,idque oſtenderetur quòd eandem ſynodum minimè latere potuerit:quis eam ſic quoque culparet, quòd Theodorum non & ipſa culpauit? Nam credis Cyrilli eſſe illa contra Theodorum ſcripta,in quibus tamen dictum eſt, Scripti ſunt à magno Theodoro aduerſus « Arianorum & Eunomianorum hæreſes xx. for- « tè & adhuc ampliùs libri; & alia præter hæc E- « uangelica& Apoſtolica ſcripta interpretatus eſt. « Et hos quidē labores nullus auſus eſt increpare, « B ſed dextro decreto honorare ſtudium rectorum « dogmatum quod in eis eſt. Quomodo Theodorum culparet,velut Neſtorianæ vel cuiuſlibet hæreſis inuentorem, cùm neque xx. & amplius libros irreprehenſibiliter ſcribere contra hæreticos poſſet, neque Euangelica & Apoſtolica ſcripta rectè interpretari, ſi malè quicquam de Chriſtiana fide ſentiret? Si quidem omnes hæreticos non aliunde magis, quàm de ſcripturis Euangelicis atque Apoſtolicis refutamus. Et eſt omnino ſibi contrarium, vt ſimul dicatur quiſ-C quam & Euangelica & Apoſtolica ſcripta rectè interpretatus fuiſſe, & non rectè de Chriſtiana fide ſenſiſſe. Quod ſi & hæc contra Theodorum ſcripta,quæ ſola putarentur eſſe B. Cyrilli, non ſemetipſa deſtruerent, nemo niſi abſurdiſſimus iudicaret, quòd non eorum patrum in Theodoro debuerit ſequi ſententiam, qui cum illo in eadem prouincia degentes,& frequenti ac familiari moderatione fidei conferentes, optimè nouerant qua intentione diceret, quæ aliquos hanc ignorantes videntur offendere.

Nimis enim graue fuerat, ſanos ſequi verborum, immo ſigna ſonorum atramento in chartulis figurata, & contemnere ſanctarum conſcientiarum teſtimonia ſcripta non atramento, ſed ſpiritu Dei viui, non in chartulis, ſed in tabulis carnalibus, quæ doctrinæ Theodori teſtimonium præferebant. Illud verò quis niſi incõſideratus credat, niſi impudens dicat, niſi obſtinatus affirmet, quòd à ſancta ſynodo Cyrillus vel ſoli Ioanni Conſtantinopolitano, non dicam præferri, ſed conferri debuerit, non tantùm pro maiore meritorum Ioannis auctoritate, verùm etiam quòd de Theodoro ipſi magis, ſicut antiquo amico & à principio condiſcipulo, credere debuit, quàm Cyrillo, quem nouerat etiam de ipſo Ioanne ſimiliter iam defuncto contra iudicium ſedis Apoſtolicæ ſcripſiſſe, vt ex catalogo Epiſcoporum nomen eius Atticus Epiſcopus iuberet auferri, quaſi profani & ab Eccleſiaſticis muris excluſi, eo quòd non oporteret traditorem Iudam adſcribi cum Apoſtolis, neque Iechoniam expulſum connumerari cum Dauid & Samuele, & prophetis? quem nouerat etiam prædicto Theodoro communicaſſe, donec ſupereſſet, nec vnquam corripuiſſe viuentem, quãdo & ipſe interpretari ſemetipſum poſſet, & certum facere ſi quid in illo dubium videretur? Religiosè itaque ſynodus ageret, ſi fidem Cyrilli approbans, in qua non diſſenſit à patribus, ſuſpicionem eius, quam de Theodoro contra tantorum patrum ſententias habuit, non probaret: ſicut etiam fidem Ioannis Antiocheni, & ceterorum orientalium, atque aliorum qui cum

A eis Ephesum ex diuersis prouinciis conuenerant sacerdotum approbans, in qua non dissenserunt à patribus, suspicionem eorum quam de ipso beato Cyrillo habuerant improbauit. præsertim quia si credidisse dicatur illa synodus Mopsuestenum Theodorū à B. Cyrillo culpatum, negari non possit, quòd etiam S. Diodorum simul ab eo reprehensum esse crediderit. Nam sicut quarto libro memorauimus, vnus est quicumque credatur reprehensor amborum, in eodem opere, & in eadem fidei causa vtrisque pariter B culpatis. & idcirco si nullæ fuissent pro Theodoro patrum sententiæ, quas proculdubio synodus impugnaret, si eum condemnare præsumeret, perspicuum est quod iustè non posset absque magistro suo Diodoro Theodorus discipulus ex Cyrilli auctoritate damnari. Diodorum verò damnare non posset à magnis Ecclesiæ luminibus, sicut ostendimus, prædicatum, id est ab Athanasio, Petro, & Timotheo Alexandrinis Episcopis, à Basilio Cæsareæ Cappadociæ, à Ioanne Constantinopolitano, ab Epiphanio Cyprio, ab C Episcopis Ægyptiis confessoribus sub Valente Imperatore in exilium missis: habentem etiam magnum testimonium Constantinopolitani aduersus Macedonium congregati Concilij, cui eum interfuisse manifestum est; & religiosorum principum Gratiani, Valentiniani, & maioris Theodosij: Iuliani denique Imperatoris apostatæ, reprehendentis quòd Deum natum de virgine fateretur, & quòd Iesum Galilæum & Deum æternum prædicaret & mortuum. Proinde cùm sancta synodus contra horum testi-

monia Diodorum condemnare nullatenus posset, quomodo Theodorum eius discipulum, vel si, vt dictum est, nullis fulciretur patrum testimoniis, condemnaret, quem sine magistro hæc eadem sentiente iustè condemnare non posset? Itaque nihil est, cur ex his quæ dicitur B. Cyrillus scripsisse contra Theodorum synodus reprehendatur, quòd Ibæ epistolam laudes eius continentem pronuntiauit orthodoxam: quando si etiã contra Theodorum scribens Cyrillus nihil pro Theodoro scriberet, laudanda esset sana ratio libertasque Concilij Calchedonensis, quòd non in toto Cyrillum approbaret; cùm laudetur etiam Pauli minimi Apostolorum sana ratio atque libertas, quòd Petrum Apostolorum primum adductum in hypocrisim & non recta via incedentem ad veritatem Euangelij fidenter improbans, in faciem illi restitit, eúmque coram omnibus coràm obiurgauit. Non ergo nouum videretur, nec religioni Christianæ contrarium, vt contra tantorum patrum sententias Cyrillum sancta & magna illa synodus non acciperet in causa Theodori, sicut neque in causa Constantinopolitani Ioannis accipiendum esse quis dicit. A B C

CAP. VII. QVÒD si nobis in defensionem ipsius magnæ synodi etiam illorum patrum in scripto testimonia deessent, quibus commendatur fides atque doctrina Diodori, sine quo Theodorum docuimus iustè non posse damnari, numquid culpabilis iudicari debet, quòd Ecclesiæ testimonium non contempsit, in cuius perpetua pace excellenti honore Diodorus, Theodorúsque man-

A manserunt? aut illius temporis Ecclesiam, cùm neque adhuc Eutyches, neque Nestorius esset exortus, Eutychiani audebunt de Nestoriano dogmate criminari? Non arbitror quòd hoc apertè palámque præsumant. Sicut ergo lex naturalis vna & tota in hominis mente defixa, cuius meminit Dominus in Euãgelio dicens, *Omnia quæcumque vultis vt faciant vobis homines, & vos facite eis. hæc est enim lex & prophetæ,* Matt. 7. 12. multo fortior inuenitur, quàm ea quæ foris habetur in literis. ab illa quippe interiore regula B descenderunt, & illius partes sunt singula quæque nobis forinsecus in scripto data pro lege, nec omnia collecta simul, vel etiam multiplicata, possunt mensuram illius interioris excedere. Ita fortius est vnum illud generale testimonium Ecclesiæ, quæ neminem vnquam expulit, aut iudicauit hæreticum, nisi correptioni pertinaciter resistentem; quàm multa quæ remotè ac priuatim certarum personarum pro Diodoro Theodoroque protulimus. partes enim sunt & ipsa vnius testimonij generalis Ecclesiæ, & quã-C tumlibet multiplicentur, eius auctoritatem ac terminum non excedent. Sed quemadmodum, cùm illam naturam & interiorem legem, quæ tota simul est, homo desereret in exteriora delapsus, opus erat intimorum cõtemptorem particulatim priuata scriptorum testificatione conuincere: non quòd partes toto, & membra vniuerso suo corpori præferamus; sed quia conuenientius hoc modo calumniatores magnæ synodi iudicauimus refellendos. sic nec generali symbolo fidei Christianæ, qua initiamur, quic-

quam est fortius, quamuis scripto non tradatur: A
verumtamen aduersus corruptores intelligentiæ & virtutis eius vtimur etiam priuatis testimoniis patrum quæ continentur in scripto, cùm & omnia illa vni generali symbolo seruiant, nec præfixos terminos eius excedant. Et ideo sicut dictum est, vel si nobis deessent hæc testimonia patrum literis commendata, quæ in propugnationem synodi Calchedonensis pro Diodoro Theodoróque protulimus, nemo sapiens diceret, quòd aut religiosiorem se aut sapientiorem eisdem sanctis patribus & multis aliis credere B
debuisset, qui temporibus Diodori atque Theodori Ecclesiæ Dei luminarium vice fulserunt, vt quos illi viuentes non excluserunt, quando magis possent alios corrumpere si fuissent hæretici, pia synodus ac religiosa mortuos crederet excludendos: cùm si aliquid in eorum verbis quosdam videretur offendere, alia potiùs eos credere debuerit intentione dixisse, aut familiariter admonitos in ipso tēpore correxisse; quàm semetipsum religione vel sapientia tam multis venerandis patribus anteferre. Nunquam enim, C
sicut didicimus, tantos ac tales simul habuit doctores Ecclesia, quantos & quales Diodori Theodorique temporibus. Vt enim propter linguæ diuersitatem scientissimos viros Ecclesiæ occidentalis omittam, quamquam multi ex illis etiam in Græco eruditi essent eloquio, vt Diodori atque Theodori scripta legentes intentionem eorum cognoscere potuissent: vt prætercam & illos Græciæ doctissimos, qui Episcopi non fuerunt, cum eis Athanasius interea, Petrus,

A Timotheus, ac Theophilus Alexandrini in verbi prædicatione degerunt. deinde Meletius & Flauianus Antiocheni. Nectarius quoque, & Ioannes, & Atticus Constantinopolitani. Amphilochius etiam Iconiensis, Epiphanius Cyprius, Basilius Cæsariensis Cappadociæ, & eius frater Gregorius Nyssenus, Gregorius Nazanzenus, Gelasius Cæsariensis Palæstinæ, Theotimus Tomitianus Scythiæ. quorum nemo Diodorum aliquando hæreticum iudicasse monstratur: quin potiùs vna cum eis ab hæreticis Apol-
B linaristis sustinuerunt inuidiam, tamquam duos prædicarent filios, duas Christi perfectas adserendo naturas. Quapropter vel si minùs attentè legere possent scripta Diodori atque Theodori, admoniti saltem hæreticorum calumniis attentiores proculdubio redderentur. Quid igitur opus erat, in tantorum patrum contumeliam, sacrilegum & impium ac peiorem dæmonibus pronuntiare Theodorum, cùm si etiam in aliquibus probetur errasse, peior dæmonibus iudicari non debuit in Ecclesiæ pace
C atque honore defunctus? De cuius laude nec reuerentissimi Photius & Eustachius atque Vranius iudices Ibam Episcopum reprehenderunt, apud quos ei sua epistola priùs obiecta est atque discussa. Sed nec ipsi eius accusatores, vel cùm Imperatorem aduersus eũ adirent, vel cùm elicita accusatione iudices memoratos adducerent, & in eorum examine multis & magnis & inauditis eum criminationibus impetentes, sæpè ac diu confligerent, aliquid ei de laude Theodori opponere tentauerunt. quod proculdubio

facerent, si ab Ecclesia Christi Theodorus aliquando iudicaretur hæreticus. Vnde Eutychianis dicimus, vt quia dissentiunt à synodo,quæ memoratam epistolam, duas Christi naturas & vnam confitentem esse personam, pronuntiauit orthodoxam, refutatis ab ea saltem accusatoribus venerabilis Ibæ consentiant, nec in ea quicquam ampliùs, quàm illi calumniosissimi, impudentissimi, atque obstinatissimi criminentur. Quo modo verò Theodorum synodus prædicta condemnans, vel si vt dictum est,tam multorum patrum testimoniis in scripto manentibus minimè repugnaret, ac non superiùs memoratos aut hæreticos diceret, quod intelligentes consentiebant prauis, vt aiunt, dogmatibus Diodori Theodorique communibus, aut nimis indoctos, si hoc putaret, quòd illorum dogmata intelligere non valebant? Non enim de personis ignobilibus disputamus, quarum dici possit latuisse doctrina,cùm de Theodoro scriptum sit,quòd & XL. annis clarè in doctrina præfulserit, & omnem hæresem expugnauerit, & decem millia conscripserit libros aduersus errores, contra quos eum totus in commune Oriens proponebat, tanquam virtutem multum doctrinæ habentem: & quod in expositionibus, quas in omnibus Ecclesiis orientalibus, & in hac regia ciuitate faciebat, probatus fuerit in conspectu sacerdotum, & Imperatorum, & populorum. Quomodo si tales sancta synodus abdicaret, non sicut diximus omnes venerabiles illius temporis patres aut hæreticos diceret, aut

A ignaros? Quid itaque horum dicere mallet, ignoro: quòd autem necesse est horum alterum dicere, non ignoro. Multo igitur magis nunc, quia non desunt eorum testimonia pro Diodoro atque Theodoro, literis etiam commendata, si Theodorum id quod Diodorus sentientem damnare præsumeret, aut hæreticos fuisse omnes hos patres, aut ignaros & inscios dicere cogeretur. Sed numquid ita mundo Christus irascitur, vt aures Christianorum ferant, si dicatur quòd illa synodus Athana-
B sium, Basilium, & vtrumque Gregorium, & Ioannem, hæreticos iudicare debuerit, vt temerarij condemnatores Theodori orthodoxi iudicentur? an quod est satius, indoctos eos iudicare debuisse dicetur, vt istorum mirabilis peritia, quod maximè appetunt, efferatur? Sed vt hoc iterum vel ampliùs aliquid dicam, numquid ita mundo Christus irascitur, vt aures non dicam Christianorum, sed quorumque hominum, ferant doctiores istos nostros dici talibus doctoribus? An fortè puta-
C bitur, quòd nec hæredici dicendi essent à synodo illi patres, quoniam non consentiebant dogmatibus Diodori atque Theodori; nec indocti, quoniam sciebant ea recta non esse: sed tantummodo negligentes, quòd eos corrigere, aut ab Ecclesia pellere minùs curauerint? At hoc ipsum quòd tacuerunt in tempore, cùm eis & ad intelligendum magna scientia, & ad respondendũ sermo nõ defuisset idoneus, pro consensu teneri merito potest. Igitur etiam sic non aliud efficeretur, nisi vt illi sancti patres hæretici affir-

marentur à synodo. Quamuis itaque in tali A
causa negligens tolerabilior forsitan iudicetur
hæretico, proculdubio tamen indocto deterior.
Venerabiles autem patres, quos indoctos illa
synodus dicere non audebat, multo minus negligentes, quod est deterius, iudicare præsumeret. Diligentes igitur iudicauit, quos & sciebat temporibus eorum exortos hæreticos expulisse. Vt enim omittamus eos, quorum nomina abolita sunt cum hæresibus suis, id est Basianos, quos & anthropomorphitas dicimus, Semiarianos, Aërianos, Antidicomaritas, Massalianos, quos & Euchitas, Euphomitas, Martyrianos, Sacianos, temporibus eorum & exorti & expulsi sunt etiam Martiani, Photiani, Macedoniani qui & pneumatomachi, Aëtiani qui & Eunomiani, sed & Apollinaristæ. Et quomodo in his tantis æmulatores fidei comprobati, in solis Diodoro atq; Theodoro negligentes à sancta synodo crederentur? Igitur vt Diodorum ac Theodorum non expellerent, aut melius eorum dicta intellexerunt, sicut ab aliis sua volebant intelligi, quod nos facere nolumus, siue non possumus; aut rationem à præsentibus cur ita locuti sint exegerunt, aut inuenerunt eos iam mutasse sententiam, aut quod extremum est admonitos mutare fecerunt. Nam aliter eos in Ecclesia catholica manere potuisse quis sapiens catholicus credat? Cùm verò tanta quæ dicta sunt, ego indoctus & Latinæ linguæ, de causa apud Græcos habita, post centum annos pro meo captu & facultate, vel intelligere vel explicare potuerim, quan-

A ta credendum eſt illam ſanctorum patrum congregationem in cauſa penes ſe & recenti memoria cognoſcere potuiſſe, illo etiam reuelante qui dixit, *Vbi ſunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi in medio eorum ſum?* Nam fideliter inuocatus non ſolùm à ſacerdotibus, ſed ab omni quoque populo ſuo, cuius fides & expectatio ex illorum auctoritate dependet, dat omnibus congregatis vnum cor & animam vnam, vt nullus eorum ſuam velit eſſe ſententiam, niſi quæ fuerit veritatis. Quoties ibi doctiores in- Matt.18.20.
B doctioribus, & plures paucioribus, illo eorum medio cedunt? quotiens etiam per neſcientes ſcienter operatur ipſe qui poteſt omnia facere ſupra quàm petimus, aut intelligimus. aut qui promiſit quòd nobiſcum ſit omnibus diebus vſque ad conſummationem ſæculi? Vtinam ſibi numquam ſecularis poteſtas, quod ei creditum non eſt, in his negotiis vſurparet, quæ numquam feliciter vſurpauit. Ceterùm congregatis in ſuo nomine ſacerdotibus ſuis Chriſtus deeſſe non poteſt: quia cùm ſit om-
C nipotens veritas, mentiri nullatenus poteſt. ſicut nec illi ſynodo defuit, quæ in cauſa quidem fidei omnium communiter patrum doctrinam ſecuta eſt: in Theodori verò, non vnius Cyrilli, vel ſi credamus quod dicitur, quia nec poſſet, cuius contraria ſibi eſſe videbatur vel incerta ſententia; ſed aliorum patrum ſecuta eſt, quos & auctoritate & numero & ratione præferre debuerat. Quis enim Ioannem Conſtantinopolitanum Cyrillo, quis plures probatiſſimos viros vni, quis excuſationem cer-

tissimam & constantissimam incertæ & incon- A
stanti accusationi non præferat? Nihil igitur vel hinc calumnientur hæretici, vel catholici offendantur. Quæ fuerat Ioannis ac Procli Constantinopolitanorum, Gregorij Nazanzeni, Ioannis ac Domni Antiochenorum & orientalis Concilij fides, nec non Ecclesiæ, à qua non est expulsus Theodorus, eadem fuerat & Cyrilli. De Theodoro tantùm, sicut & de Diodoro, cui simul Athanasius atque Constantinopolitana synodus attestatur, in solo Cyrillo dicitur inueniri diuersa sententia; B
& quod est indicium certissimæ veritatis, in ipsa dissensione consensus vnius eiusdémque fidei comprobatur. De quo enim Cyrillus Theodorum culpasse dicitur, manifestissimè prauum defensores Theodori non denegabant; sed hoc Theodorus non sensisse dicebatur. Inde igitur & ille putabat exequendum esse Theodorum, quòd velut eadem senserit, quæ malè Nestorius sensit. ac per hoc vtrique, diuersa de Theodoro sentientes, Nestorij condemnationem sine vlla diuersitate C
firmabant. Quid ergo Nestorianos adiuuet, qui Theodori dictis, sicut & aliorum qui in Ecclesia claruerunt, malè vti dicuntur, si qua de illo fuit diuersa patrum sententia: cùm & ideo fuerit accusatus, quia similia putabatur sapuisse Nestorio, & aliter non potuerit excusari, nisi probaretur alienus ab errore Nestorij? Hoc quoque meminisse iidem Nestoriani debent, quoniam in eis literis orientalium patrum B. Proclo rescri-

A bentium Theodorus excusatur, in quibus firmatur, sicut ostendimus, vnum de Trinitate pro nobis crucifixum; & in quibus dicitur, Quòd autem omne orientale Concilium Nestorij nouitates abdicauit, nouit & tua sanctitas, quæ nostras super hoc literas secundò iam tertióque suscepit. Sed nec Eutychiani vel Semieutychiani dissimulent, quod interim nihil aduersus Theodorũ ex nomine B. Cyrilli, quem sequi se dicunt, proferre potuerint, in quo culpetur in duabus Christum prædicasse naturis. Siue enim verè, si-

B ue falsè perhibeatur Theodorus ab eo culpatus, quòd duos crediderit filios, hactenus fictum non est hoc eum reprehendisse in dictis Theodori, quoniam duas prædicauit Christi esse naturas; quod eum Eutychiani prædicasse non negant, quem etiam duas mentiuntur putasse personas. Cur igitur eum B. Cyrillus non simul de duarum quoque naturarum prædicatione culpauit, si hæresi Nestorianæ deputandum est duas Christi credere ac docere naturas? Quin potiùs hinc sapientissimus Ioannes & Orientale Concilium,

C scribentes eidem B. Cyrillo, Theodorum purgant, quòd aduersus hæreticos naturarum proproprietates ampliùs diuidens, putaretur etiam duas Christi asseruisse personas. Quomodo igitur vel orientales patres ex eo magis excusansandum Theodorum à Nestoriano crimine iudicarent, quòd naturarum proprietates amplius diuideret, si Nestoriani est criminis duas Christi naturas asserere? vel quomodo ipse quoque B. Cyrillus non eosdem orientales hæreticos & nimium stultos, qui Theodorum incertum cri-

men sustinentem certo crimine defendere nitebantur. Præsertim quoniam & ipsum B. Cyrillum affirmabant non aliter docuisse, dicentes ei sicut supra memorauimus, Sunt enim etiam quæ & tua sanctitas ita confitetur, & eumdem de illis habet intellectum. Qua de re si hæresi Nestorianæ debet adscribi duas Christi prædicare naturas, B. Cyrillus, qui nihil contra retulit, magnum in se crimen sua taciturnitate firmauit: à quo purgari non poterit, nisi catholicum iudicetur duas Christi naturas adserere. Intelligis igitur, Imperator, quod si qua patrum disceptatio de Theodoro fuisse dicatur, Nestorianos pariter & Eutychianos confundat. Sancta verò synodus vnam & communem accusantis, si tamen verè dicitur, ac defendentium Diodorum fidem tenens, illos sequendos in persona Theodori iudicauit, quorum & maior fuit auctoritas, & qui cum illo degentes, diuturna familiaritate bene cognouerant, qua intentione scripserit in quibus putabatur ab ignorantibus arguendus. Hoc iustitiæ congruebat, hoc etiam pietati; quæ quantum ratio patitur debet excusationi magis, quàm accusationi fauere personæ. Hoc etiam conueniens fuit assertioni veræ fidei, quã contra Nestorium & Eutychem synodus illa susceperat, ne aut diceretur Nestorius similia sapuisse Theodoro à tantis patribus prædicato, aut per hoc eius errori daretur auctoritas, aut Apollinaristarum progenitorum Eutychianæ dementiæ, vel ipsius Eutychis in Theodoro videretur secuta iudicium, vt de ipsa quoque secundum sententiam B. Cyrilli meritò diceretur, quòd pro-

A B C margin letters: A (line 1), B (line 12), C (line 22)

A pterea se circa Theodorum, virum admirabilem, & maximam gloriam merentem, infensè haberet, vt occasionem faceret contrario dogmati, quo tenebatur, quærens capitula quædam eius non ex melioribus intellecta damnari. Quibus ita constitutis atque firmatis, quod nuper à quibusdam condemnatus est, cohibentiæ
B quam præbent Eutychianis,& abominandæ prę-sumptioni debet adscribi. & ideo sicut hos temerarios contra sanctorum patrum Ecclesiæque testimonium nullatenus adprobare quisquam sapiens potest, ita magnam synodum Calchedonensem, cum iisdem patribus & Ecclesia, in qua Theodorus mansit, non potest improbare.

FINIS LIBRI OCTAVI.

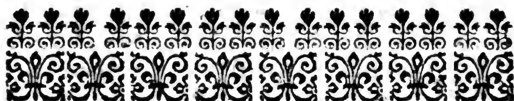

FACVNDI EPISCOPI HERMIANENSIS,

Pro defensione trium Capitulorum,

LIBER IX.

CAP. I. 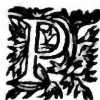ROMISSIONIS memores, competenti loco iam proponamus de Theodori scriptis non pauca, sicut tertio libro ex occasione conuincendæ falsitatis aduersariorum fecimus, sed multo plura, quibus abundè monstretur, quantum ab iis quæ in præiudicium magnæ synodi Calchedonensis de illo conficta sunt, fuerit alienus: vt iam non patrum testimonio, sed ipsis rebus ostendatur, quòd conturbatores Ecclesiæ, qui epistolam venerabilis Ibæ de laudibus eius Theodori culpant, non quasi latentem inuenire non potuerint, sed manifestam videre dissimulauerint veritatem. Igitur tria sunt, in quibus eius dicta calumnianiur, sicut iam diximus. Vnum est, quòd eum criminantur vnicam, iuxta Sabellij dementiam, diuinæ Trinitatis credidisse personam.

A Alterum, quòd semetipsos destruentes è contrario rursus affirmant quòd quaternitatem introduxerit, duos filios prædicando, id est aliam Dei verbi, & aliam Christi asserendo personã, qui homo tantùm fuerit, nõ etiam Deus, sicut putauere Iudæi. Tertium verò est, quòd eum dicunt euacuasse omnes in Christum factas ptophetias, quod Manichæorum erroris est, quos nouimus Iudaicæ infidelitati malè contrarios. Nam illi nouum detestantes vetus se dicunt accipere; isti vetus detestantes nouum se dicunt accipere testamentum. Quæ quidem, vt ostensum est, sic

B absurda sunt, sibique cõtraria, vt nullus ea refellere vel attendere dignaretur. Despicienda enim magis hæc erant & silentio contemnenda, nisi tãtorum Episcoporum coacta subscriptio magis talibus nos respondere compelleret. Nam quid hinc metueremus? an fortè credendum est, quòd his ridiculis, mutuò se destruentibus nemine refellente, quisquam vel parum cordatus præberet assensum? Quomodo autem posset euidentiùs omnibus apparere, quales sint reprehensores sy-

C nodi Calchedonensis, qui se Ioanni Constantinopolitano, Gregorio Nazianzeno, Ioanni & Domno Antiochenis, atque orientali Concilio, nec non & Proclo item Constantinopolitano, & Cyrillo Alexandrino religione atque scientia præferunt, nisi probarentur & nimis irreligiosè amare mendacium, & neque hoc saltem scire quomodo mentiantur? Accipe verò iam, serenissime Imperator, quid idem Theodorus de quadragesimo & quarto psalmo disputãs dicat: Quid " itaque inuenietur maius his quæ à Christo facta "

„ sunt in tanta mundi commutatione omnibus ag- A
„ noscentibus, Deum vniuersorum & pietatis at-
„ que virtutis diligentiam habere festinantium,
„ & glorificantium quidem Dei vnigenitum,
„ exhibentium verò sancto spiritui condignam
Psal. 44. 1. adorationem. pro quibus B. Dauid ait: *Eructauit cor meum verbum bonum?* Cernit hîc tua pietas omnes simul hæreticorum calumnias esse destructas. Nam quis vnam patris & filij & spiritus sancti credens esse personam, diceret quòd pietatis atque virtutis diligentiam festinantes habere sic glorificent vnigenitum Dei, vt simul B etiam condignam adorationem exhibeant spiritui sancto? Si enim ipsum esse crederet Dei vnigenitum, quem spiritum sanctum, suffecerat dixisse glorificantium quidem Dei vnigenitum, nec erat opus dicere, exibentium verò sancto spiritui condignam adorationem. Quocirca tres Theodorus credidit & docuit esse personas, alium dicens patrem, cuius sit filius quem vocauit vnigenitum, & alium spiritum sanctum, cui condignam, id est talem qualem etiam filio, adorationem exhibeant qui pietatis atque vir- C tutis digentiam habere festinant. Sed neque Christum hominem tantummodo prædicauit, cuius operibus nihil maius esse perhibet, confitens eum Deum vniuersorum, à quo tanta mundi commutatio facta sit. Quod autem nec euacuet omnes in Christum factas prophetias, palàm est, quia rursus in eiusdẽ psalmi expositione
„ dicit: Quoniam quidem prius ait regna, postea
„ autem memoratus est inimicorum perditio-
„ nem, & reliquorum subiectionem, ne aliquis

A existimet nuper ei accessisse regnum, vel certè « posse eum denuo priuari eadem potestate, post « hæc infert: *Sedes tua Deus in sæculum sæculi*; hoc « Psal. 44. est consequenter quidem interimentur inimici, « 7. reliqui verò omnes subiicientur. Quoniam qui- « dem non subintromissum habes regnum, sed ex « sempiterno omnium regnas, & in æternum re- « gnas, & regnum tuum manet in æternum. « Hæc Iudæi vt fabulas inanes intelligunt, existi- « mantes de homine rege dicta. Cui enim homi- « num tantum hoc insigne virtutum, aut talium « B magnitudo dictorum? cui verò conueniet, *&* « Psal. 44. *deducet te mirabiliter dextera tua*? diuina scri- « 5. ptura de omnibus iustis semper ita loquente, « quia ex diuino adiutorio virtutem possideant. « Manifestum autem hîc & illud est, quia non de « aliquo impio loquatur in propria virtute fiden- « te. Ad quem itaq; hominum loquens infert, *Se-* « *des tua Deus in sæculum sæculi*? Si autem de rege « Deo dicit, manifestum quoniam & de regina « non muliere, sed Ecclesia, quam Christus sibi per « fidem desponsauit, per affectum animæ scilicet « C sibi iungendam. Etenim moris est scripturæ di- « uinæ, eos qui per scientiam adiunguntur Deo, « coniugem eius vocare, ad ostendendam eorum « cum Deo plenissimam copulationem & vnita- « tem. Et paulò post, Sicut & Ioannes Baptista di- « cit, *Qui habet sponsam sponsus est*. Quoniam igi- « Ioan. 3. tur semper Dei coniunx dicitur congregatio « 29. hominum, qui ei per scientiam copulantur, re- « gem autem Christum conuenienter appellauit: « necessariò ergo est regina, quæ regis vxor est, « non alia promotione circa illam procedente, «

„ quàm ea, quam de viri dignitate communicat. A
„ Consequenter ergo reginam vocat Ecclesiam,
„ ostendens quantam sortita sit ex Christi admiratione dignitatē, quæ ei accessit ex fide. Quoniam
„ autem de Deo & patre hæc dici non possunt, quæ sequuntur adstruunt manifestè. Quod etiam in præsenti capitulo nempe videntur hæretici nequicquam de Theodori persona reprehendere Calchedonense concilium. Nam omnes eorum calumnias æquè in illo videmus exclusas. Non enim eumdem credidit patrem quem filium, qui ait quoniam hoc quod de filio dictum est, de Deo & patre dici non possit. B Neque Deum verbum alterius credidit esse personæ, & alterius Christum, cui dictum à propheta confitetur: *sedes tua Deus in sæculum sæculi*; & quem negat subintromissum regnum habere, & docet ex sempiterno regnare. Non ergo Theodorus Iudaicæ impietatis arguendus est, tāquam hominem tantūmodo putauerit Christum, cùm potiùs Iudęos irrideat dicens, Hæc Iudæi vt fabulas inanes intelligunt, existimantes de homine rege dicta: & quid ipse cre- C dat insinuans dicit, quòd nulli hominum conueniat tantum hoc insigne virtutum, & talium magnitudo dictorum, quibus dicitur Christo, *Deduxit te mirabiliter dextera tua*. quandoquidem diuina scriptura omnes homines iustos ex diuino adiutorio dicat possidere virtutem: Christum verò, tanquam Deum, adseuerat diuino adiutorio non egere. Itemque inferiùs ait, Si autem de rege Deo dicit, manifestum quoniam & de regina non muliere, sed Ecclesia, quam

Psal. 44. 7.
Psal. 44. 5.

A quam sibi Christus per fidem desponsauit, per affectum animæ scilicet sibi iungendam. Vtque monstraret iterum quòd Christum Deum crederet, Etenim, inquit, moris est scripturæ diuinæ, eos qui per scientiam adiunguntur Deo, coniugem eius vocare, ad ostendendam eorum cum Deo plenissimam copulationẽ: Deum pronuntians, quem superiùs Christum dixit. Ideo ait & inferiùs, quòd semper Dei coniunx dicatur congregatio hominum, qui ei in scientia copulantur. Quia verò non euacuat omnes in Christum fa-
B ctas prophetias, ex eo manifestum est, quòd hanc ipsam prophetiam in Christum esse dictam & in coniugem eius confitetur. Denuo quoque sequentia eiusdem psalmi interpretans dicit: *Propterea vnxit te Deus Deus tuus.* De Deo vero « Psal 44. 8.
hæc denuo dici manifestum est. Sed quia hæc « Deo patri non conueniant, *propterea vnxit te* « *Deus Deus tuus*, claret de reliquo quod hæc de « Christo dicantur. In quo mirabiliter & naturas « diuisit, & personæ vnitatem demonstrauit. & « naturas quidem diuisit in eo, quòd diuersa- «
C rum intelligentiarum declaratiuas voces emi- « sit. multum enim differt ab inuicem, *Sedes* « Psal. 44. 7
tua Deus in sæculum sæculi, &, *Propterea vnxit te* « *Deus Deus tuus.* Vnitatem verò ostendit per- « sonæ ea quæ diuersa sunt colligens in vnitatem personæ. Hîc autem non iam necesse est immorari, & ostendere quia similiter omnium calumniarum à se remouit inuidiam. Vnum est quod aliqua egere interpretatione pro istorum calumniis forsitan videretur, quia dixit, & naturas diuisit, & personæ vnitatem demon-

strauit, nisi ipse interpretans semetipsum do- A
ceret quatenus dixerit esse diuisas. cùm sub-
» secutus adiecit, Et naturas quidem diuisit in
» eo, quod diuersarum intelligentiarum decla-
» ratiuas voces emisit. Multum enim differt ab
» inuicem, *Sedes tua Deus in sæculum sæculi.* &,
» *Propterea vnxit te Deus Deus tuus* Eatenus igi-
tur asseruit esse diuisas, quatenus intelligen-
tia Dei viui diuiduntur. Et claret, quòd ab
inuicem differant. non quòd duas personas ef-
ficiant, sicut etiam paulò inferius ostendimus
etiam in homine vno dixisse animam à suo B
corpore naturaliter esse diuisam. Vnde simul
» hæc quoque subiunxit, & ait, Vnitatem ve-
» rò ostendit personæ ea quæ diuersa sunt col-
» ligens in vnitatem personæ. Cognoscis ergo,
Imperator, quoniam veraciter sapientissimus
Ioannes cum orientali Concilio, ad beatum
Cyrillum de beato Diodoro scribens, dixerit,
» Proponebat enim eum totus in commune
» oriens, sicut virtutem multam doctrinæ ha-
» bentem aduersus hæreses, contra quas pug-
» nans & dimicans, multa quadam diuisione C
» vsus est, non ex prauo intellectu veniens, sed
» efficacius aduersus hæreticos illo modo vti se
» iudicans. Neque vnitatem summam ignorans
» vel negans, absit. pleni enim huiusmodi sunt
» omnes eius libri. sed naturarum proprietatem
» amplius diuidens, sicut ei pugna, quam ad-
» uersus hæreticos habuit, faciendum dictabat.
Quis enim ex his quæ memorauimus non co-
gnoscat, quòd omnes libri Theodori huius-
modi sententiis pleni sint, cùm ex vno scri-

A ptorum eius loco, hoc est ex prima parte interpretationis XL. & IV. psalmi omnia simul tria, quæ improbè de illo iactata sunt, falsa esse tertiò probauimus? Sic ergo sapiens lector intelligat quanta possint in omnibus eius libris similia binatim ac singillatim posita reperiri.

VERVM nobis videtur, quod ea plus ex dictis eius proferre debeamus, in quibus fatetur Christum non hominem tantùm, sed etiam secundum naturam Deum & essentialiter extantem, verum filium Dei, omniúmque factorem; quod eum negasse maximè criminantur. Nam disputans de eo quod scriptum est in Euangelio secundum Matthæum: *Veniens autem Iesus in partes Cæsareæ Philippi, interrogabat discipulos suos dicens? Quem me dicunt homines esse filium hominis*, ita locutus est: Dominus enim Christus erat quidem & Deus & homo, vtrumque secundū naturam similiter; ex altero quidem apparens, ex altero verò, vt pote secundum naturam diuinam, inuisibilis extans. Erat autem vnum quidem omnibus manifestum, vt pote quod apparebat. hominem enim eum omnes tunc tempus æstimabant esse, & amplius nihil. Quod enim in illo latebat, omnibus erat incredibile priore tempore. sed ex magnitudine rerum quæ circa illum agebantur, & nouitate miraculorum, quæcumque ad doctrinam videntium efficiebat, & ex gratia sancti spiritus, qui super Apostolos venit, intellectus est. postea & creditus verus

CAP. II.

Matt. 16. 13.

„ Deus essentialiter extans filius verus Dei æter- A
„ ni. Quoniam verò in priore tempore ignora-
„ batur hoc secundum essentiam extare, ex eo
„ autem quòd apparebat videntibus homo purus
„ putabatur, secundum hominem pleraque, & se-
„ cundum eam quæ apparebat naturam loque-
„ batur. Et hæc ex his quæ in Euangelio scripta
„ sunt quiuis inueniet animaduertens attentiùs.
Putásne iam, clementissime Imperator, subreptum sibi cognoscunt, qui dolosis calumniatoribus Calchedonensis synodi crediderunt, vt ad eius destructionem Theodorum, velut B Nestoriani erroris auctorem, putarent esse damnandum? Quid enim examinatius, vel quid subtilius contra Nestorianos inueniri à catholicis potest, quàm vt dicatur Christus quòd Deus erat & homo, & vtrumque secundum naturam similiter? Non quasi homo tantùm secundum naruram, Deus verò Dei similis, id est secundum relationem dignitatis, vel auctoritatem personæ, vel gratiæ nuncupationem, quod solùm dicere iidem Nestoriani solent: sed vtrumq; secundum naturam & simili- C ter est vnus Christus in vtroque: ex altero quidem apparens, ex altero verò, vt pote secundum diuinam naturam, inuisibilis extans. Eumdem ergo, qui vtrumque est, & visibilem & inuisibilem Theodorus confitetur. hoc quoque
„ adiiciens: Erat autem vnum omnibus manife-
„ stum, vt pote quod apparebat. hominem
„ enim eum omnes tunc temporis æstimabant es-
„ se, & amplius nihil. Quod enim in illo la-
„ tebat, omnibus erat incredibile priore tem-

A pore. Quomodo itaque dicitur iste quòd hominem tantummodo putauerit Christum, & amplius nihil, cùm ipse hoc ignorantiæ deputet, quòd hoc illius temporis homines æstimarent, & eis esset incredibile quod in eo latebat? qui etiam ex magnitudine miraculorum, & ex gratia sancti spiritus super Apostolos descendentis, intellectum eum esse postea & creditum verum Deum essentialiter extantem filium verum Dei æterni fatetur. Quid ergo dicimus? numquid videtur intelligentibus
B credibile, vt quod intellectum postea & creditum esse docuit, ipse nec intellexerit, nec crediderit? Et amplius hoc ipsum quasi contra calumniatores, quos patitur, repetens & inculcans: Quoniam verò, inquit, in priore tempore ignorabatur hoc secundum essentiam extare; ex eo autem quod apparebat videntibus, homo purus putabatur: secũdum hominem pleraque, & secundum eam qua apparebat naturam loquebatur? Ignorantiæ fuisse iterum dicens, quòd non intelligebatur Christus secundum essentiam Deus, sed homo tantum-
C modo purus, qui non etiam esset Deus, & hoc ipse fingitur ignorasse? Qui post aliquanta sic iterum dicit, Proximus etiam passioni ad discipulos Dominus dixit, *Si me sciretis, vtique & patrem meum sciretis*; & ad Philippum, *Tanto tempore vobiscum sum, & non cognouistis me, Philippe qui videt me, videt & patrem meum.* ostendens quoniam neq; diuinam naturam sciebant vnigeniti, neque Deum sciebant verum patrem. Vnde neque dicentem de

Ioan. 8. 19.
Ioan. 14. 9.

proprio patre veluti de Deo dicentem aliquatenus aduertebant: sed diuisa intelligentia eadem ipsa putabant etiam illa. Hinc etiam adductus est Philippus ad dicendum, *Ostende nobis patrem, & sufficit nobis.* Si enim sciret integrè, quia patrem suum dicebat eum, qui reuera eius esset pater, ex quo erat verè sicut Deus ex Deo, nunquam dixisset ostende nobis patrem tuum, bene sciés quia inuisibilis est hominibus diuina natura. Consequenter itaque & Dominus dixit ad illum, *Tanto tempore vobiscum sum Philippe, & non cognouistis me Philippe.* Velle enim patrem videre, indicium erat eo quòd neque ipsum sciret quis esset secundum naturam, neque quem diceret patrem esse, filius ex eo extans. Et aperiens hoc ipsum addidit, *Qui videt me, videt & patrem.* Si enim cognoueris, inquit, quis sim, cognosces & illum, secundum quod possibile est, per me contemplans patris naturam, cuius sum filius ex ipso extans secundum essentiam, & eiusdem cum illo extans essentiæ. Quoniam verò nescis me, neque patrem meum scis quem dico: cognoscens autem me cognosces & patrem quem dixi. me videns contemplatione intelligentiæ, per me videbis omnnio etiam illum. Addidit etiam: *Vsque nunc nihil petistis in nomine meo.* Et aperiens quoniam necdum diuinam naturam eius intelligentes, neque orationes ei offerebant vt Deo, neque petitiones aliquas in eius nomine faciebant, sicut oportebat facere in nomine Dei extantis & filij Dei omnium. & quia propter hanc eorum infirmitatem in similitudinibus de patre loquebatur,

Ibid. (margin, beside "ctus est Philippus")
Ioan. 16. 24. (margin, beside "lum. Addidit etiam")
Margin letters: A, B, C

A eo quòd neque illi potuerunt integrè ſcire ea quæ dicerentur, vel de quo diceret patre, vel qualiter extante, adhuc apertiùs indicatur. Dixit enim, *Hoc in parabolis locutus ſum vobis. ſed veniet hora, quando non iam in parabolis loquar vobis, ſed manifeſtè de patre annuntiem vobis.* Quid autem erat quod de patre non manifeſtè dixerat, niſi quia reuera diuinam naturam vnigeniti neſciebant, ex quo poſſent diſcere Deum patrem, qui ex certo eius eſſet pater, vt Deus Dei ex eo nati ſecundum eſſentiam? Ioan.16.25.

B Cuius rei gratia per ſimilitudines eis de patre loquebatur. nunc quidem nomine tantùm apud eos vtens, eius autem veram intelligentiam in poſterum illis reſeruans edicere, quando eos gratia ſpiritus ſancti, quæ ſuper eos venit, inſtituens perceptibiles tantæ doctrinæ perficeret. Propter hoc etiam ipſe Dominus in eodem ipſo ſermone proximus paſſioni, vt infirmitatem eorum oſtenderet, vnde poſſent doctrinam perfectiorem adſumere, dicebat, *Multa habeo vobis dicere.* Cuius ergo rei gratia mo- Ioan.16.12.

C dò non dicis? quia non poteſtis modò portare: non inuidens, ſed quia non ſufficitis ad maiorem rerum perceptionem, infirmiùs adhuc affecti, quàm vt horum dogmatum integritatem poſſitis edoceri. Quando ergo poterunt, vel vnde? *Quando venerit ille ſpiritus veritatis, inducet vos in omnem veritatem.* Ioan.16.13. Superueniet enim ſuper vos ſpiritus ſancti gratia, ex qua cunctam dogmatum ſubtilitatem cognoſcitis. Proinde ſi diuinitatem vnigeniti

docerentur, & patrem Deum vtique docerentur, vt pote Dei filij patrem; & quid perfectius ad dogmatum ſcientiam eis remaneret? Sed his commemoratis, non tantùm pro ſuſceptæ cauſæ merito, quàm longè diſtemus ab accuſatoribus Theodori, quin potiùs Calchedonenſes Concilij, debetis adtendere: verùm etiam quàm ſimpliciter nos ac fideliter rem geramus. Hæretici enim, velut fures & canes, non integras ſicut habentur ipſius Theodori ſententias ſincerè depromunt atque ſimpliciter. ſed quemadmodum de ipſis quoque ſcripturis canonicis facere ſolent, pauca ex eius dictis obſcura verba ſubripiunt, & hæc ipſa maledico dente concidunt. Nos autem, ſicut videtis, magis eligimus faſtidium de longitudine, quàm de breuitate atque obſcuritate ſuſpicionem fraudis incurrere. Non eſt quare in his quæ nos proferimus lector quærat, vel quid ſuperiùs à Theodoro fuerit dictum, vel inferiùs ſubſequatur, vel qua ratione fuerit ſic locutus, totam ſi cauſam ante oculos iudicantium inſpiciendam conſtituimus: non ex multis atque apertis pauca, quemadmodum illi, & obſcura verbis non ex integris & perfectis particulas demordemus. Sicut autem poteſt ex his quæ memorata ſunt vnuſquiſque cognoſcere, non hominem purum, id eſt, qui non ſit etiam Deus, ſed vnigenitum Dei filium conſubſtantialem patri; pro nobis aſſerit paſſum. quem dicit proximum paſſioni ſuæ dixiſſe diſcipulis: *Si* Ioan 8.19. *me ſciretis, vtique & patrem meum ſciretis.* &

A ad Philippum. *Tanto tempore vobiscum sum, & non cognouistis me? Philippe qui videt me, videt & patrem.* ostendentem quoniam neque diuinam naturam sciebat vnigeniti. quod Theodorus non diceret, nisi crederet vnigenitum diuinæ naturæ pro nobis passum. Verùm nec illud ibi poneret quod ait, Hinc etiam adductus est Philipus ad dicendum, *Ostende nobis patrem, & sufficit nobis.* Si enim integrè sciret, quia patrem suum dicebat eum, qui reuera eius esset pater, ex quo erat verè sicut Deus ex Deo, numquam B dixisset, *Ostende nobis patrem tuum*, bene sciens, quia inuisibilis est hominibus diuina natura. Ioan. 14.9.

CAP. III.

Ergóne iste, qui verè Deum ex Deo, & inuisibilis ac diuinæ naturæ filium pro nobis asserit passum, duos filios volebat intelligi, tanquam alterius subsistentiæ sit qui pro nobis passus est, & alterius vnigenitus, qui verè sicut Deus ex Deo inuisibilis diuinæque naturæ sit? aut posset de eo quem purum credebat hominem dicere, Si enim cognoueris, inquit, quis sum, cognosces C & illum secundùm quod possibile est, per me contemplans patris naturam, cuius sim filius, ex ipso extans secundũ essentiam, & eiusdẽ cum illo extans essentiæ? Et vt non alium, sed ipsum patri consubstãtialem pro nobis passionẽ suscepisse monstraret, hoc ipsum repetens iterum dicit: Propter hoc etiam ipse Dominus in eodem ipso sermone proximus passioni, vt & infirmitatem eorum ostenderet, vnde possent doctrinam perfectiorem ad sumere, dicebat, *Multa habeo vobis dicere.* Ipse ergo Dominus, qui

consubstantialis est patri,& non alius, à Theodoro pro nobis dicitur passus. Verùm neq; ipse ab eo pronuntiatur pater esse qui filius. alioquin loquens de Philippo non diceret, Velle enim pa- A
» trem videre, indicium erat eo quod neque ipsum
» sciret, id est Christum. vel quod ibi subsecutus
» ait ex persona Domini, Si enim cognoueris, in-
» quit, quis sim, cognosces & illum secundũ quod
» possibile est, per me contemplans patris naturã.
& quæque similia ibi continentur, quæ de patre ac filio, quorum vna natura est, non nisi pro discretione personarum dicta queunt intelligi. In B
fine verò ipsius sententiæ omnes tres personas patris & filij & spiritus sancti simul insinuat, cùm ex persona Domini dicit, Quando venerit
» ille spiritus veritatis, inducet vos in omnem ve-
» ritatem. Superueniet enim super vos spiritus
» sancti gratia, ex qua cunctam dogmatum sub-
» tilitatem cognoscetis. Proinde si diuinitatem
» vnigeniti docerentur, & patrem Deum vtique
» docerentur. Quid igitur hæreticorum complices in præiudicium sanctæ synodi tantam rerum euidentiam obscurare conati sunt, quasi om- C
nibus sic possent oculos claudere, sicut sibi clauserunt? Nam secundũ Ioannem Euangelium in-
Ioan.1.10. terpretans dicit: *In mundo erat, & mundus per*
» *eum factus est, & mundus eum non cognouit*, dicẽs
» venientem in hunc mundum de domino Chri-
» sto bene intulit, in mundo erat, vt ostenderet
» quia venientem ad manifestationẽ retulit. Sub-
» stantia enim & natura erat in mundo, inquit, &
» antea. Et veluti hoc parum esset, intulit, *mundus*
» *per eum factus est*, hoc est, & quid mirum si erat

A in mundo, qui non esset, nisi ille voluisset? Sed "
tamen erat quidem in mundo & antea, & fecit "
etiam mundum ipse, & mundus eum non co- "
gnouit. Bene hîc & non cognouit dixit, velut si "
diceret, non cognouerunt proprium dominum. "
Cōfirmatur omnino quod sapientissimus Ioannes cum orientali Concilio de Theodoro dicit. Re enim vera, sicut apparet, non ignorabat vel negabat summam vnitatem, qui & illa tam multa, quæ superiùs memorauimus dixit, & quod de Christo in carnis manifestatione veniente di-
B cebat, quia substantia & natura erat in mundo & ante ipsum, dicens antè fuisse in mundo qui est postea manifestatus in carne. Nec mirum esse pronuntians, quòd dicatur & anteà Christum in mundo fuisse, qui non esset nisi ille voluisset: eundem rursus adfirmans in principio fecisse mundum, quem perhibet nouissimis temporibus venientem à mundo non esse cognitum proprium dominum. Quocirca nouerat iste Christum in carnis manifestatione venientem factorem esse mundi & proprium dominum, nec di-
C cendo duas esse naturas Christi, duos dicebat filios, aut duos dominos, aut duos Christos, sicut mentiuntur hæretici. Nam sic apertè in libro ad baptizatos locutus est. Neque enim, si duas "
naturas dicamus, necessitas nos vlla constringit "
aut duos dicere filios, aut duos homines, aut "
duos Christos: quoniam hoc putare extremæ "
est amentiæ. Sed quid etiam quinto de Incarnatione libro, capitulo LII. dicat aduersus Apollinaristas & Arrianos interrogantes vtrum alter & alter, an idem ipse, attentius quæso considerare

dignemini. Nam in eo non solùm recta de incarnatione Christi fides eius apparet, verùm etiam secundũ quam rationẽ, vel secundum quẽ dicendi morem locutus est alia, pro quibus eum calumniantur hæretici. Ait enim: Quando naturas quisque discernit, alterum & alterum necessariò inuenit, & huic rei neque ipsos puto repugnare, quia alterum Deus verbum natura, alterum autem quod adsumptum est, quicquid illud sit, concedatur. hoc interim item persona idem ipse inuenitur, nequaquam confusis naturis, sed propter adunationem quæ facta est, adsumpti ad adsumentem. Si enim integrè conceditur hoc alterum esse ab illo natura, & manifestum quia æquale non est quod adsumptum est adsumenti, neque simile hoc illi, neque idem quod adsumptum est adsumenti: manifestum quia idem ipse inuenietur adunatione personę. Sic ergo oportuit diuidere quæ circa Christum sunt. istis enim diuisionibus contrarium nihil est. hæc enim multam etiam cum diuinis literis consonantiam habent. Sic neque naturarũ confusio fiet, neque personæ quædam praua diuisio. Maneat enim & naturarum ratio inconfusa, & indiuisa cognoscatur esse persona. Illud quidem proprietate naturæ, diuiso quod adsumptum est ab adsumente: illud autem adunatione personæ in vna appellatione totius considerata; siue adsumentis, siue etiam adsumpti natura, & veluti sic dicam in filij appellatione simul & Deum verbum appellamus, & adsumptam naturam, quæcumque illa sit, consignificamus propter adunationem quam ad illum habet. Estne quisquam, clementissime Imperator, tam ob-

A ſcurati cordis & ab humano intellectu penitus alieni, qui hæc audiens & relegens, putet Theodorum duos filios prædicaſſe? Magis enim accuſatores eius, quæ egerunt ad euacuationem ſynodi Calchedonenſis, exiſtimo contra conſcientiam fallaciter agere, quàm per ignorantiam in manifeſtis rebus errare. Illud autem eſt quod petiui vt attentiùs aduertatis, vel quo modo dicendi loquatur, vbi imperitos & ignaros ſuæ intentionis videtur offendere. quia dum naturas in Chriſto diſcernens alterum &
B alterum dicit, non quaſi duos filios introducit: ſed quia alterum Deus verbum natura, ſicut hîc euidentiſſimè docet; alterum autem quod adſumptum eſt, qui tamen perſona idem ipſe inuenitur. Nec mea, ſed eius hæc verba ſunt, exponentis ſemetipſum, & docentis quomodo intelligi debeat in ceteris, vbi ſic loquitur. qui hoc ipſum repetens, vt decebat, ſicubi tale aliquid dicitur, non aliter nobis accipiendum eſſe commendat. Si enim integrè conceditur, inquit, « hoc alterum eſſe ab illo natura, & manifeſtum, «
C quia æquale non eſt quod adſumptum eſt ad- « ſumenti, neque ſimile hoc illi, neque idem quod « adſumptum eſt adſumenti, manifeſtum quia « idem ipſe inuenietur adunatione perſonæ. Perſpicis, Auguſte, quòd non perſona, ſed natura potiùs, adſumentem ab adſumpto alterum dicat, & de naturis hoc velit intelligi, quarum eſt multa diuerſitas, & de quarum ratione conuenit dicere, quia non eſt idem quod adſumptum eſt adſumenti: de perſona verò dicat quod idem ſit adſumens atque adſumptus. Plúſne aliquis

dicere potuit, quàm idem ipſe? quod in hac A
ſententia non tantùm ſemel, ſed iterùm dicit,
ideóque ſequitur dicens ſic: Neque naturarum
» fiet confuſio, neque perſonæ quædam praua di-
uiſio. Quid euidẽtius quærere, vel quid ampliùs
de illo expectare poſſemus? & tamen ille ad-
» huc addit & dicit: Maneat enim & naturarum
» ratio inconfuſa, & indiuiſa cognoſcatur eſſe per-
ſona. & iterum cumulata, ſi dicendum eſt, ſuper
» accumulans ait: Illud quidem proprietate natu-
» ræ, diuiſo quod adſumptum eſt ab adſumente.
» Illud autem adunatione perſonæ, in vna appel- B
» latione totius conſiderata ſiue adſumentis ſiue
» etiam adſumpti natura, & veluti ſic dicam in
» filij appellatione ſimul & Deum verbum appel-
» lamus, & adſumptam naturam, quæcumque illa
ſit, conſignificamus. Ideo verò dicit, quæcunque
illa ſit, quoniam hæretici, contra quos agit, etiã
à ſe diuerſo errore de incarnatione diſſentiunt.
Nam Apollinariſtæ quidem carnis & animę na-
turam ſine mente adſumpſiſſe Dominum cre-
dunt: Arriani verò carnis tantummodo. Idcirco
etiam ſuperius ait, alterum Deus verbum natu- C
ra, alterum autem quod adſumptũ eſt, quicquid
illud ſit. Sed numquid poſt hanc manifeſtam
nobis ab eo regulam conſtitutam, & non ſemel
aut iterum, ſed ſæpius conculcatam, vbicumque
dictorum ſuorum inuenitur de Chriſto loquens
alterum ab altero ſecernere, & adſumentem ita
diſtinguere ab adſumpto, vt & hoc & illud idem
non eſſe confirmet, pro diuiſione vnius perſonæ
dictum, & non potiùs pro diuerſitate duarum
naturarũ debemus accipere, cùm dicat quia per-

A sona idem ipse est adsumens atque adsumptus, & hoc ipsum repetat, & vario dicendi modo cõmendet? Prodesse itaque nobis hæc eius ratio debet ad illa quæ videntur obscura, vt ex his certissimis alia quæ fortè sunt dubia iudicemus. Non adspiciamus in furtiuas sententiarum eius particulas, quas ideo præcidunt hæretici, vt in eis non appareat dicentis intentio. Quod ergo nobis dicunt, disputantem de Christi incarnatione scripsisse Theodorum non idem esse adsumptum adsumenti, sed alterum esse & alterum, hoc &
B nos eum dixisse testimonio præsenti monstrauimus, sed pro duarum diuersitate naturarum, non pro vnius diuisione personæ: sicut dicimus, alterum esse interiorem hominem ad imaginem & similitudinem Dei factum, & alterum exteriorem similiorem magis pecoribus factum: non quod duæ personæ, sed quod duæ naturæ sint. Quod etiam huius manifesta verba declarant, & inconcussè tenendum multiplici nobis repetitione commendant. Illud ergo nobis potiùs probent si possunt, vbi secundũ personam non
C eumdem esse, vel alterum esse dixerit, vt eum nos quoque fateamur errasse. Probari autẽ hoc expetimus, non pro nescio cuius suspicione aut voluntate iactari, vt non ex aliorum coniectura siue calumnia, sed ex suis verbis meritò iudicetur. Si verò nihil in eum tale probari potest, quomodo eum dicunt à synodo Calchedonensi tamquam Nestoriani dogmatis inuentorem debuisse damnari? Qui rursus sexto eiusdem operis libro, capitulo LIV. aduersus eosdem Apollinaristas, qui nos videri volunt hominicolas, sic re-

» pondit. Si ergo hominem dicentes Christum A
» hominicolæ vocari iustè eis videmur, hoc ante-
» quam nos diceremus scriptura docuit, omnes
» homines per ea quibus hominem vocare non
» recusat, sicut superiùs in plerisque locis vocari
» hoc nomine Christum ostendimus. Sed homi-
» nem, inquiunt, purum dicentes esse Christum
» hominicolas oportet vocari. hoc iam apertum
» mendacium est. si quidem hoc dicere volue-
» runt. Nullus enim aliquando hæc nos dicere
» audiuit. Et puto neque istos suscipere posse mẽ-
» tiri mendacium tam apertum: non quia non co- B
» gnitè se habeant ad mendacium, sed quia redar-
» gui se posse facillimè vident. quamquã si minus
» eius curet, & hoc forsitan contingat. Nos enim
» hæc dicere, id est vnigeniti negare diuinitatem,
» summæ furiæ esse arbitramur, aut quid iam re-
» stat cur ab hæreticis separemur? cuius rei gra-
» tia & tales & tantas persecutiones sustinemus?
» aut quis ignorat semper aduersum nos ab hære-
» ticis bellum agi? omne metallum, & omne lo-
» cum desertum repletum est ex nostris homini-
» bus propter doctrinam pietatis. & post aliquan- C
» ta. Hæc autem, inquit, omnia quando B. Mele-
» tius sustinuit primus, & cum illo deinde multi
» per prouincias & ciuitates & loca ab hæreticis,
» cuius rei gratia? nonne quia dominum Chri-
» stum verum confitebantur? nonne quia verum
» prædicabant filium Dei, de essentia paterna ge-
» nitum, semper simul extantem cum generante
» patre, addentes etiam de spiritu sancto piam cõ-
» fessionem? Qualiter itaque, qui tanta propter
» hanc confessionem passi sumus, calumniam pati

ab ipsis

A ab ipsis possumus, veluti hominem purum dicentes, rebus ipsis hanc calumniam manifestam redarguentibus? Quomodo iste imprudenter solùm, ac non etiam impudenter accusetur, quòd quasi Christum hominem purum dicat, ignoro: quia iam pridem Apollinaristis, Eutychianorum auctoribus, duas naturas Christi negantibus, & propterea velut hominicolas orthodoxos calumniantibus, qui Christum & hominem confiterentur & Deum, falsum esse respondit quòd Christum purum hominem dicere putabantur,
B affirmans quòd hoc ab eis nullus audierit, & hoc dicere summæ furiæ esse contestans. S. Meletium Antiochenum antistitem, & alios catholicos confessores cum illo, propterea dicit metalla & omne locum desertum repleuisse, quia Deum verum Christum confitebantur, ex paterna essentia genitum, & cum generante patre semper extantem, addentes etiam piam de spiritu sancto confessionem. Proinde cùm Dominus in Euangelio dicat, *ex verbis tuis iustificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis*, quomodo Matt.12.37
C sancta synodus posset hunc hominem, ex verbis suis iustificatum, ex verbis Apollinaristarum Eutychisque damnare? Ecce clamat & sæpius iterat, non se dicere Christum hominem purum, sed verum Deum & verum Dei filium, de paterna substantia genitum, & semper cum generante patre simul extantem; & nescio qui dicunt, quòd eum post mortem synodus anathematizare debuerit, tamquam Christum hominem purum, & non ipsum esse dicentem, qui secundũ essentiam filius Dei sit. Vbi simul aduertant, nec

videre diſſimulent, quia etiam cùm dicit filium A
Dei Chriſtum de eſſentia paterna genitum, & ſemper cum generante patre ſimul extantem, & adhuc referens ſequitur, Addentes etiam de ſpiritu ſancto piam confeſſionem, Trinitatem quoque prædicat, quam negaſſe ſimiliter fingitur. Recognoſcant itaque facilitatem ſuam, & circumuentos ſe tamdem intelligant, qui magis hæreticis vel hæreticorum fautoribus, quàm ſanctis patribus Eccleſiæ catholicæ, de Theodo-
» ro crediderunt. Decimò etiam libro eiuſdem o-
» peris capitulo LXX. ſic ait: Sicut enim per tales B
» voces ex ſcriptura diuina naturarum differentiæ
» edocentur, ſic & adunationem diſcimus, quo-
» ties ambarum naturarum proprietates in vnum
» cõducit, & ſicut de vno quodam eloquitur. Hoc
» enim eſt ſimul oſtendere & naturas differentes,
» & perſonæ adunationem. ex differentia quidem
» eorum quæ dicuntur, differentia intelligitur na-
» turarum: cùm autem in vnum rediguntur, ma-
» nifeſtam ſuſpicimus adunationem. Beatus ita-
» que Ioannes Euangeliſta dicit: *Altera die vidit*
Ioan.1.29 » *Ieſum venientẽ ad ſe & dicit, Ecce agnus Dei, ecce* C
» *qui tollit peccata mundi. Iſte eſt de quo ego dixi,*
» *quia poſt me venit vir, qui ante me factus eſt, quia*
» *prior me erat, & ego neſciebam eum.* Hîc enim di-
» cẽdo, Vidit Ieſum venientem ad ſe, & dicit, Ecce
» agnus Dei, manifeſtè humanitatẽ ſignificare mihi
» videtur. Hoc enim videbat baptiſta Ioannes, hoc
» erat quod ſuſceperat mortem: corpus videlicet,
» quod pro omni oblatum eſt mundo. Quod verò
» ſequitur, qui tollit peccata mundi, nequaquam
» iam conuenit carni. Non enim illius erat totius

A mundi peccatum auferre, ſed erat hoc pro certo «
diuinitatis opus. Quis talia non exiſtimaret
poſt exortas Neſtorianorum & Eutychianorum
hæreſes dicta, niſi auctorem dictorum titulus in-
dicaret? Sic inter vtroſque medius & rectus in-
cedit, ſic vtroſque ſcripturæ diuinæ teſtificatio-
ne confutat iſte, qui dicitur confutari debuiſſe
à Concilio Calchedonenſi, tamquam Neſtoria-
ni auctor erroris, vt nihil aliud eſſe definitum
vel Epheſino vel ipſo Calchedonenſi Concilio
lector inueniat. Sed vtinam hæc Neſtoriani &
B Eutychiani nobiſcum ſequerentur, quia non eſ-
ſent hæretici. Vtinam hæc nobiſcum tandem
Neſtoriani & Eutychiani ſequantur, vt non ſint
hæretici. in quibus ſic in Chriſto duarum natu-
rarum differentia prædicatur, vt ſimul etiam
prædicetur vtriuſque naturæ vnam eſſe perſo-
nam. Non ergo ſimulent Eutychiani, propter-
ea ſe odiſſe Theodorum, quaſi duas perſonas fi-
lij Dei ac filij hominis prædicantem: cùm ex
his quæ memorata ſunt oſtendantur ob hoc il-
lum potiùs odiſſe, quòd duas vnius prædicaue-
C rit eſſe naturas. Non ad hæc ingenioſum intel-
lectorem, ſed potiùs lectorem non faſtidioſum
requirimus. Aperta res ac manifeſta interpre-
tatione vlla non indiget. tantum eſt vt videre
iam velint, qui clauſis oculis veritati reſiſtunt.
Nam & in XII. prædicti operis libro, Si verò ali- «
quis, ait, interrogare voluerit, quid tandem eſſe «
dicã Ieſum Chriſtum, dico Deum & filium Dei. «
Ecce qualis erat eius confeſſio, qui purum ho-
minem Chriſtum dixiſſe confingitur. cui me-
tuendum eſt, ne cùm eum Iudaicæ impietatis ab

istis calumniatoribus argui recusamus, è contrario Manichæorum ei crimen & in mysterio incarnationis impingant, quoniam in hoc loco Iesum Christum Deum confitens & filium Dei, nihil de eius humanitate locutus est. Quid enim mirum, si illi qui eum dudum & solitarium Deum prædicasse sine filio & spiritu sancto, & duos è contrario docuisse filios, hoc quoque simili contrarietate confingant, vt cùm eum dixerint, sicut Iudæi, purum hominem Iesum Christum credidisse, tamquam non sit etiam Deus, rursus illum, sicut Manichæus, dicant quòd dominum Christum Deum tantùm & filium Dei credens, hominem fuisse negauerit. siquidem eum iam, sicut supra docuimus, & Iudæorum & Manichæorũ duxerint errore maculandum, quasi euacuantem omnes in Christo factas prophetias. Omnia enim eorum sapientię licent, & nihil est quod libeat, & sibi non expedire credant. Sicut autem non propterea hominem denegat Iesum Christum, quia de humanitate eius tacens Deum illum tantummodo hîc fatetur & filium Dei: ita etiam non Deũ denegat Iesum Christum, vbi de diuinitate eius tacens, aut naturarum discretionem faciẽs, reticet quod idem sit etiam Deus & filius Dei. Non enim & Petrus Apostolus Deum denegabat Christum, cùm Iudæis loquens de diuinitate eius dispensatiuè taceret, quam vel leui auditu illi ferre non possent, & diceret, *Viri Israëlitæ, audite verba hæc. Iesum Nazarenum, virum adprobatum à Deo in vobis virtutibus & prodigiis & signis, quæ fecit per illum Deus in medio vestrî, sicut vos scitis, hũc*

Act. 2. 22.

A *definito cõsilio & præscientia Dei traditũ per manus iniquorum affligentes interemistis. quem Deus suscitauit solutis doloribus inferni*, & talia cætera, quæ sequũtur. Neque Paulus eius Apostolus Deum negabat Christum, cùm diceret: *Vnus Deus, vnus & mediator Dei & hominum homo Christus Iesus, qui dedit semet ipsum redemptionem pro omnibus, testimonium temporibus suis.* quasi Christus Deus non esset, sed tantùm mediator Dei & hominum; aut conditor non esset & rector omnium temporum, vt quædam quasi eius tempora dicerentur, sicut de vno quolibet simile nostrî homine loqui solemus, & dicere, temporibus suis hoc vel illud dicit, aut facit. Sed pro diuersitate causarum diuersa semper est dicentis intentio. Nam & ipse Dominus in Euangelio Iudæis dicit, *Nunc autem quæritis me interficere, hominem qui veritatem vobis locutus sum, quam audiui à Deo.* Numquid hæc dicens Deum se esse negauit & Christum? Proinde secundum hanc formam & Apostolos eius, & doctores Ecclesiæ quædam locutos esse credamus, tamquam diuini sacramenti dispensatores, non omnibus eadem, nec eodem modo tradentes. Quos in Ecclesiæ pace defunctos piè ac religiosè facimus si melius interpretari velimus, sic excusantes homines, vt accusemus errores. Nec non & xv. libro, quo ipsum totum opus de Incarnatione conclusit, vtramque naturam in vnius filij personam conuenire testificans, ait: Propter quod vtrumque iustè filius vocatur, vna extante persona, quam adunatio naturarum effecit. Verùm ego in hoc eius opere de In-

1. Tim. 2. 5.

Ioan. 8. 40.

B

C

carnatione diutius moratus sum, quàm fidei A
& rationi, ac si non diutiùs, quàm contra calumnias ac pertinaciam necessarium videbatur. Nam cui bene scienti non sufficeret ad cognoscendam Theodori fidem ipse solus eiusdem operis titulus? Quis enim eum audiens condidisse libros de Incarnatione, aut vt propriè hoc exprimam, minus quidem Latino, sed necessario verbo, sicut à Græcis dicitur, de Inhumanatione filij Dei, duos eum putet filios prædicasse? Nam qualiter filium Dei, id est Deũ
verbum, non hominem quoque diceret, quem B
diceret inhumanatum? Non enim refugio verbum, quod à me fidei ratio atque vtilitas flagitat, aduersus eos qui non hominem totum, id est carnem & animã rationalem, sed solam carnem, aut carnem tantùm & animam sine ratione, suscepisse dicunt filium Dei. Qualiter itaque Deum verbum, quem docebat inhumanatum, non ipsum & hominem diceret? aut quomodo duos filios docens, tãquam alterius personæ sit verbum Dei, alterius verò homo susceptus, &
non idem in persona Deus verbum qui homo, C
ipsum Dei verbum diceret inhumanatum? Contrarium sibi vtrumque est, & pudere debuit hinc accusasse doctissimum virum, aut si hoc nolunt dicere, doctissimorum certè virorum testimonio prædicatum. cuius impudentiæ non fuisse particeps synodus Calchedonensis arguitur, quam intelligere oportuit, quia vbi Theodorus, necessariò contra hæreticos naturarum proprietates amplius diuidens, adsumentem ab adsumpto alterum esse adsereret, natura eum, sicut

A supra docuimus, non persona diceret alterum. Porrò ab hoc opere de Incarnatione ad aliud quod contra Eunomium edidit transeamus, vbi decimo libro ait: Omnes enim Iudæi ventu- " rum Christum ex propheticis vocibus expecta- " bant, magnum quemdam & multorum bono- " rum eis auctorem futurum. Quapropter inter- " rogante Herode post Magorum præsentiam " Scribas & Pharisæos, vbi Christus nasceretur, " responderunt illi, & locum dixerunt, quia in " Bethleem Iudæ. Sed non propterea Christum " B filium Dei Deum sciebant; hominem autem pu- " rum arbitrati sunt Christum secundum probatis- " simos prophetarum futurum, licet parum ali- " quid his meliorem. quod etiam nunc putantes " Iudæos quilibet videbit. Iustúmne videtur adhuc, vt sancta & magna synodus arguatur, quòd non & ipsa Theodorum simul & Iudaicæ infidelitatis & Manichææ pestis argueret, vt eum & cum Iudæis condemnaret, quasi hominem tantùm crediderit Christum, & cum Manichæis, quasi non acceperit prophetas de Chri- C sto locutos? cùm & illos arguat, quòd licet probatissimis prophetarum parum aliquid meliorem eum fuerint arbitrati, Deum tamen esse nescierunt; & contra istos dicat, quòd eum Iudæi venturum ex propheticis vocibus expectarent, secundum quas etiam Herodi interroganti responderunt, quòd in Bethleem Iudæ nasceretur?

CAP. IV.

VNDE quia & Eutychiani nec erga magnam synodum, nec erga Theodorum placari possunt, quantacumque de libris eius similia

proferantur, tale potiùs aliquid eum dixiſſe mõſtremus, quod ſuo putent errori congruere. A
Nam his quæ memorata ſunt, & aliis huiuſmodi ſedari non poterunt: quia non vt ſimulant vel ipſum, vel Calchedonenſe Concilium, ob hoc oderunt, quia duos prædicauerit filios, hoc enim apertè falſum eſt: ſed potiùs quòd euidentiſſimè duas vnius filij dixerit eſſe naturas. Et propterea quoniam, ſicut primo libro memorauimus, dicere ſolent iidem Eutychiani vel Semieutychiani, ſic vnam Chriſti eſſe naturam ex diuinitate & humanitate compoſitam, B
quomodo vna eſt etiã humana natura ex anima corporéque compoſita; oſtendamus illis, vbi etiam Theodorus dicit, quia ſicut anima adunata corpori homo ex ambobus efficitur, ita ex adunata forma Dei & forma ſerui, id eſt diuinitate atque humanitate, vnus eſt Chriſtus. Sic enim fortaſſe, qui vt catholico non pepercerunt, vel tamquam ſuo, id eſt Eutychiano ſiue Semieutychiano, parcent, & magnum Conciliũ, quòd eum non damnauerit, deſinent criminari. Et ille quidem non pro naturæ, ſed pro per- C
ſonæ vnitate hoc poſuit; ſicut & alij patres, quorum iſti malè vtuntur exemplis. Nam Dei verbi natura, quæ ſimplex eſt & incontaminabiliter ſimplex, componi non potuit. Dicit ergo in quarto aduerſus Apollinarem libro: Quoniam
» autẽ & iuxta nos homo dicitur ex anima & cor-
» pore cõſtare, & duas quidẽ has dicimus naturas,
» animã & corpus, vnum verò hominem ex ambo-
» bus compoſitũ; vt conſeruemus vnũ eſſe vtrũq;,
» oportet confundere naturas, & recõuertentes di-

cere, quoniam anima caro est, & caro anima. Et quoniam illa quidẽ immortalis est & rationalis, caro verò mortalis & rationalis, recõuertẽtes diceremus, quia immortalis est mortalis, & mortalis immortalis; & rationalis irrationalis, & irrationalis rationalis. Sed neque ex diuina scriptura hoc edocti sumus, ô sapientissime omnium, neque alius quisquam hoc dicit vsque in hodiernum diem, eorum qui sanam humanam habent mentẽ, præter vos, qui per omnia estis demẽtes. qui dispensationem, quę propter nos facta est, ab
B oratione adsumptionis mentis in ipsam mentem iudicium recepistis totius insipientiæ plena loquentes, & cum multa inreuerentia leges constituentes. Quæcumque enim secundum aliquid discreta, secundum aliquid acceperũt vnitatem, seruant suam, qua discreta sunt, incolumem rationem, & vnitatem integram habent. Vnum est aliquid natura, sicuti filius & pater; manet autem personarũ discretio. essentia quidem inseparabiliter existente vna, personæ propriam habent discretionem; vt neque pater dicatur filius, neque
C filius pater. Similiter & si natura quædam diuersa sunt, secundum aliud verò adunari contigerit ea, neque naturalem perdunt diuisionem, & vnitatem propriam habent, sicut anima adunata est corpori, & vnus ex ambobus effectus est homo. Manet naturarum diuisio. alia quidem anima est, alia verò caro. & illud quidem immortale est, illud autem mortale; & illud quidem rationale est, illud autem irrationale. Vnus autem homo vtrumque. alterutrum verò in seipso homo nunquam dicitur absolutè & propriè; nisi

» fortè cum aliquo additamento, sicut interior A
» homo & exterior homo, non absolutè homo,
» sed interior & exterior. vt appareat aliud qui-
» dem interius hominis, aliud verò exterius. Ita
» & in domino Christo dicimus, ô mirabilis!
» quoniam in forma Dei extans forma serui,
» neque adsumens quod adsumptum est, ne-
» que quòd adsumptum est adsumens. Vnitas
» autem adsumpti circa adsumentem inseparabi-
» lis est, secundum nullum modum incidi valens.
Iam ergo, sicut diximus, vel tamquam Semieu-tychiano Theodoro parcant, & synodum nõ ac- B cusent, quæ nec antea, nec apud se accusatum adiudicare non posset: maximè cùm dicat, quia sicut interior homo & exterior homo, id est anima & corpus, quamquam non vnius naturæ sint, vnam tamen faciant personam. Quæ porrò subtilior vnitatis confessio vel expressior esse potest, quàm ea quæ putatur non solùm quòd vnus sit Christus, verùm etiam quòd vna sit natura eius, ostendere? hanc autem iste pro exprimenda personæ vnitate non refugit. Sed sicut hoc dicendo non est credendus Acephalorum C caput, quoniàm hoc non pro denegatione duarum naturarum dicit, sed potiùs pro vnius assertione personæ: ita non est credendus etiam Nestoriani auctor erroris, vbi naturarum confusionem repellens, ampliùs earum proprietates necessitate respõdendi hæreticis diuidit; quoniam hoc non contra personæ vnitatem facit. Hinc autem cognoscant Semieutychiani, qua intentione dicatur ab aliis patribus, quos putant in duabus Christum negasse naturis, quia sicut

A anima & corpus vnum hominem faciunt, ita ex diuinitate & humanitate vnus est Christus. quòd hoc ab eis non ad naturæ, sed ad personæ potiùs vnitatem dicatur: quando etiam Theodorus, quem Nestorianum criminantes, negare non possunt in duabus Christum prædicasse naturis, hac vtatur similitudine, quam suæ putant dementiæ conuenire. Apparet ergo sapientibus, quemadmodum veritas vndique fugacibus suis occurrat, & quaqua versum declinauerint, in faciem sibi eam inueniant resistentem. Vnde B enim eis non obuia veniat, quos ex sua quoque accusatione confundit? Nam refugientes eius doctrinam, quam per Calchedonense Concilium docuit, duas vnius Dei Christi esse naturas; siue ipsum, siue Theodorum, cuius ibi laudes recitatæ sunt, de Nestoriana hæresi criminantur, putantes quòd vna sit Christi confitenda natura. Hoc autem ex eo nituntur adstruere, quoniam sancti patres dixerunt, sicut ex anima & carne vnus est homo, ita in diuinitate & humanitate vnus est Christus. Suspicantes ergo, quòd hoc C pro vnius naturæ, & non potiùs, sicut veritas habet, pro vnius personæ adsertione ab eis fuerit dictum; non negant errori Nestoriano omnino esse contrarium. & ideo suis sicut diximus refutantur. Nam in tantum à sanctis patribus illa similitudo de animæ carnisque adunatione, non ad vnius naturæ Christi documentum relata est, vt hac etiam Theodorus vteretur, quem non solùm duas naturas, quod verum ac manifestum est, sed etiam, quod falsum est, duas Christi dicunt credidisse personas: vt hac similitudine

vteretur, qua sanctos parres existimant non solùm vnam personam, verùm etiam vnam Christi docuisse naturam. Sicut autem de anima & carne vnius hominis dicitur, quod nos promiseramus ostendere, manet naturarum diuisio, & alia quidem anima est, alia verò caro, natura vtique, non persona, quoniam illud quidem rationale, illud autem irrationale est, nam vnus homo vtrumque: ita etiam vbicumque, præsertim ante errorem Nestorij diuulgatum, ab aliquibus Ecclesię catholicę doctoribus inuenimus alium dici adsumentem, alium verò adsumptum, non persona vel subsistentia alia, sed natura debemus accipere, sicut in vno homine alius interior, alius exterior dicitur homo. si neque nos errare volumus, neque ipsis calumniari, neque Ecclesiæ Christi detrahere, in cuius pace atque honore defuncti sunt: neque auctoritatem errori Nestoriano tribuere, vt his qui maximam laudem de iudicio Ecclesiæ meruerunt, similia Nestorius prædicasse dicatur. Quod quidem à fidelibus credi veritas nullatenus sinit, quæ maledictorum calumnias ex aliis eorum dictis, quibus euidenter de vnitate personæ Christi locuti sunt, sine dubitatione confutat. Non enim, sicut ignari putant, vel aduersarij simulant, solus Theodorus ita locutus est, sed multi alij patres, quorum sequentia, vt promisimus, proferimus exempla. in quibus Eutychianorum, vel satellitum eorum libertatem volumus experiri, & zelum fidei, quem ostentant in Theodoro contra Calchedonense Concilium, si & ipsos, vt non amplius dicam, ita loquentes pronuntiare audebunt hæreticos. Sic

A autem loquebantur in Ecclesia Christi, tamquam nulla Nestorij quæstione sollicitante securi, non vt vnitatem personæ Christi diuiderent, quam & Theodorus inseparabilem profitetur, & secundum nullum modum incidi valentem. Ad modum verò gratum est, quòd vanas & inuicem se destruentes horum calumnias, qui eum dicunt & vnam Trinitatis credidisse personam, & quaternitatem prædicasse duos filios adserendo, reciprocè simul & ipse ex alterius repulsione alteram quoque repellit, cùm ex his quæ memora-
B uimus docet, quoniam sicut patet & filius vnius quidem naturæ sunt, sed vnius personæ nō sunt: ita in homine vna anima & corpus, vel in Christo Deus & homo, vnius quidem personæ sunt, sed vnius essentiæ non sunt. quia neque forma Dei forma serui est, neque forma serui forma Dei est: quamuis vnitas personæ maneat inseparabilis secundum nullum modum incidi valens.

CAP. V.

Ex his ergo certis & euidentibus Theodori sententiis, intelligenda nobis sunt alia, quæ in eius dictis videntur quibusdam dubia vel obscu-
C ra, si cum eis notari nolumus, de quibus ait beatus Cyrillus, quòd se infensè haberent circa eundem virum admirabilem, & maximam gloriam merentem Theodorum, occasionem facientes contrario dogmati quo tenebantur, vt quærerent quædam eius capitula non ex melioribus intellecta damnari. Hæc vox Cyrillo digna. sic integrum Ecclesiæ doctorem loqui decebat. Nam queadmodum calūniantium hæreticorum est, ex dubiis & obscuris quę certa & manifesta sūt ma-

lè interpretari: ita ſolitum eſt prudentiæ ac pie- A
tatis catholicæ, ex indubitatis atque euidentibus, & firmare ambigua, & latentia declarare. Ideóque melius facimus, ſi virorum doctiſſimorum in pace Eccleſiæ mortem obeuntium ſcripta melius interpretemur, vel ſi minus in eis hęreſum futurarum calumnias vitare potuerunt. Si qui verò orthodoxi etiam aliud faciēdum putauerint, non ſunt in hoc à prudentibus imitandi. Qui ſi vtriuſque partis momenta perpendant, facilè dignoſcent quorum magis propoſitum debeant approbare; vtrum accuſantium, an excu- B
ſantium in Eccleſiæ pace & patrum laudatione defunctos. Primùm itaque conſiderare debeant, quid ſit nobis vtriſque commune, in quo ſimiles eis de orthodoxis accuſatoribus ſumus, & quale ſit cuiuſque proprium, in quo ab inuicem diſſonamus. Fides itaque nobis in Deum communis eſt: proprium verò eſt cuique parti, in quo diſſonamus ab inuicem. Quòd illi crudeliter & audacter condemnant in Eccleſiæ vnitate gloriáque defunctos, quos Dei ſolius eſt iudicare: nos verò, quia nec pietati, nec modeſtiæ con- C
uenit, conſiderantes nos homines eſſe, nihil quod diuinum eſt præſumimus vſurpare. Illi alta ſapientes reſpuunt, & nihil pendunt ſanctorum patrum ſententias, à quibus adprobati atque laudati ſunt: nos humilibus conſentientes, obedienter eas & cum debita veneratione ſuſcipimus. Illi auctoritatem inconſultè tribuunt hæreticorum erroribus, aſſerentes eos honoratorum virorum prædicationi ſimilia docuiſſe. nos autem, nullam donantes hæreticis occaſio-

A nem, prouidè respondemus, quòd tales blasphemias nunquam Ecclesia Christi susceperit; sed omnem nouitatem, mox vt exórta est, refutarit. Illi denique ipsam, quæ nos genuit, criminantur & infamant Ecclesiam, velut adulterinis dogmatibus aliquando corruptam: nos autem virginitatem nostræ matris excidisse vnquam à caritate quæ in Christo est denegamus; adserentes non fuisse hæreticos, quos habuit honoratos. Quas ob res, si volumus & Deo esse subiecti, & sanctis patribus obsequentes; si volumus etiam, B quod ad præsentem attinet caussam, Nestorianorum ora consuere, & Ecclesiam quæ nos genuit ab impiorum calumniis excusare; non solùm non condemnemus in Ecclesiæ communione laudéque defunctos: sed nec dicamus eos ante Nestorium talia docuisse; magisque ex aliis eorum sententiis, euidenter Nestoriano errori contrariis, interpretemur alia quæ in eorum scriptis videntur obscura. ne iure meritóque reprehendamur, quòd & cautela & studio ipsis Nestorianis impares simus, & amplius illi vi-C deantur contra veritatem, quàm nos pro veritate satagere. Nam si illi clarissimos Ecclesiæ doctores suæ parti volentes applicare, sententias eorum, Nestoriano dogmati manifestè contrarias, ex aliis minùs apertis obscurare conantur, & in suam detorquere sententiam; multo magis nos ea, quæ dubia videntur in eorum dictis, melius interpretámur ex his quæ certa sunt. ex quo Nestorius ostendatur, vt noui dogmatis inuentor, non immeritò fuisse damnatus. Constat ergo aliquos ex antiquis Ecclesiæ doctoribus dixis-

ſe, quoniam Deus Verbum adſumptum hominem tradidit morti. Numquid ſi hoc Neſtoriani malè intelligentes dixerint quòd duas voluerint ſignificare perſonas, quaſi altera ſit Dei verbi tradentis, & altera quem dicitur tradidiſſe; nos quoque calumniàs eorum aduerſus Eccleſiam firmare debemus, & teſtari quòd tales aliquando doctores habuerit, qui non vnam Dei atque hominis prædicauerint eſſe perſonam, cùm multa ſimilia habeamus exempla? A

1. Cor. 9. 27. Vnde illud eſt Apoſtoli quod dicit, *Liuidum facio corpus meum, & redigo ſeruituti*, non aliam B volens intelligi perſonam liuidum facientis corpus ſuum, & redigentis in ſeruitutem, ſuam & aliam ipſius. Illud autem amplius videtur eſſe,

Tob. 13. 9. quod ait Tobith, *Ego & anima mea regi cælorum lætitiam dicimus*. & multa ſimilia, non diuinis tantùm literis, ſed etiam in aliis, & in ipſo noſtro quotidiano ſermone, ſi quis attendat, inueniet. Si autem hoc de homine, cuius rectè poteſt vna, id eſt humana, dici natura, nulla quæſtione cogente, ab Apoſtolo & Tobith dicitur: quanto magis de Chriſto, quem in duabus credimus eſ- C ſe naturis, contra Apollinariſtas rectè dici potuit, quòd Deus verbum adſumptum hominem pro nobis morti tradiderit; cùm dicamus quòd eum tradiderit pater, & inſeparabilia credamus

Pſal. 39. 13. opera Trinitatis? Ita cùm propheta dicat, *Cor meum dereliquit me*, nec ſe in duas perſonas vel ſubſiſtentias partiatur, cur ſi quiſquam ex patribus inueniatur dixiſſe, quòd Deus verbum inerat, vel aderat Chriſto, duas Chriſti putetur induxiſſe perſonas? Nam ſi derelinquere dicitur homo

A homo cor suum, & nulla intelligitur vnius personæ facta diuisio, cùm derelinquere separationem quandam significet, quia necesse est, cùm inesse vel adesse dicitur, duas putare significatas esse personas, cùm & anima carni suæ inesse dicatur & adesse, cùm eam nutrit ac fouet, & à morbis passionibusque defendit. Verùm & hoc constituamus, quod antiqui doctores Ecclesiæ dixerunt, quoniam Deus verbum sit principaliter & secundum essentiam vnigenitus filius Dei: homo verò adsumptus ex vnitate per-
B sonæ eius accepit vt vnigenitus filius semper esset ac diceretur, & in vnius filij appellatione cointelligeretur. Numquid hoc quoque non possumus pro distinctione potiùs naturarum, quàm diuisione personæ dictum accipere; sicut dicimus, interior homo principaliter homo dicitur, cuius essentia facta est ad imaginem Dei: homo verò exterior de limo plasmatus ex vnitate personæ eius accepit vt ipse quoque homo diceretur, & in vnius hominis appellatione cointelligeretur, quamquam ipse non sit ad ima-
C ginem & similitudinem Dei factus, sed pecoribus similior esse videatur? Dicimus etiam, sine vnius diuisione personæ, quòd homo interior merito suæ fidei iustificatus transit in adoptionem filiorum Dei; exterior autem per interioris adhæsionem, communem cum illo suscipit dignitatem, Apostolo quoque dicente: *Etsi exterior homo noster corrumpitur, sed interior renouatur de die in diem.* Si dicamus, non interior homo, sed exterior homo corrumpitur, aut non exterior homo, sed 2.Cor 4.16.

interior renouatur de die in diem; numquid in A
duas subsistentias à semetipso hominem separamus? Ergo si tales inueniantur de Christo quædam locutiones patrum, ad duarum potiùs naturarum discretionem, quàm ad vnius personæ diuisionem eas referre debemus. Deinde cùm hæretici synusiastæ putarent Christum vnius essentiæ natum, nec ex vtero Virginis habuisse carnem, sed potiùs in eius vtero Deum verbum partem suæ substantiæ, id est deitatis, in carnem sibi vertisse; & in illa quidem, sed non ex illa
incarnatum esse credentes, non solùm in diuini- B
tate, verùm etiam in carne, consubstantialem dicerent patri. sed contra catholici quique doctores assererent, quòd Christus ex substantia Virginis natus esset. Apollinaristæ rursus, hanc doctrinam veritatis infamantes, iactabant quòd Ecclesia sic doceret Christum natum ex Virgine, quasi etiam secundum deitatem ex illa sumpsisset initium, prædicaret Deum verbum non ante sæcula ex patre sine initio, sed ex eius vtero natum esse, id est velut qui antè non esset
extitisse diceret. Cuius remouendæ criminatio- C
nis necessitate, si aliqui aduersus eos ex antiquis Ecclesiæ doctoribus, necdum ex altera parte sollicitante Nestorij quæstione, dixerunt, non Deus verbum ex muliere natus est: tanquam si dicerent, non vt calumniamini hoc docet Ecclesia, quòd diuina Dei verbi natura ex vtero Virginis extitit, sed humana, quæ ex semine Dauid sumpsit initium. Ideóne causas, cur ita locuti sunt, non inuestigare ac demonstrare debemus; sed condemnando eos, velut Nestoria-

A ni erroris auctores, Christi Ecclesiam, in cuius honore defuncti sunt, criminari? Aut si aduersus eorumdem Apollinaristarum intentionem, malè interpretantium verba Ioannis Euangelistæ, quibus ait, *Verbum caro factum est*, & dicentium, quòd conuertibiliter Verbum caro sit factum, responderunt aliqui dicentes, Deus verbum non factus est caro, id est conuertibiliter, sed adsumpsit carnem manens quod erat, Euangelio debent contrarij iudicari? Quòd si ita est, Apollinaristæ videbuntur Euangelicæ prædicationi congruere. Si autem Apollinaristæ pro suæ mentis intentione, quamuis dicerent Verbum caro factum est, inimici tamen prædicationi Euangelicæ iudicantur, etiam illi, qui talibus in Ecclesia manentes contradixerunt, pro suæ mentis intentione conuenientes prædicationi Euangelicæ iudicentur. Idcirco Theodorus quoque nono de Incarnatione libro aduersus eosdem Apollinaristas dicit. « Si vtique quòd dictum est *Verbum caro factum est*, secundum aliquam conuersionem dictum est, quomodo inhabitauit suscipiẽdum est? Palam est enim omnibus, quia quod inhabitat alius est quàm quod inhabitatur. Sed idem interpres est proprij verbi, & præueniens omnẽ calumniam tibi claudet. « Inhabitauit enim in nobis nostrã naturã sumens & habitans, & in ea omnia salutis nostræ dispensans. Quomodo ergo inhabitans caro factum est Dei verbum? Palàm est quia non conuersus, neque translatus. non enim inhabitare diceretur. Manifestum est ergo ex his Theodori verbis, quòd antiqui doctores Ecclesiæ Deum verbum

Ioan. 1. 14.

B

C

contra Euangelium non negauerint carnem factum. quomodo enim possent Euangelio apertè resistere, & in illa honorati manere? Sed sicut hic docet, conuersione carnem factum aduersus Apollinaristarum insaniam denegabant: A
Ioan. 14. 28. sicut in Euangelio dicente Domino, *Pater maior me est*, quoniam Arriani hoc testimonio abutuntur, etiam nos illorum tentationi non Euangelio resistentes, negamus patrem filio esse maiorem. Et si quis etiam hic verborum sonos, & non propositum mentis attendat, Arrianos potiùs quàm nos putabit Euangelij sententiæ conuenire. B Quomodo autem dicerent Apolinaristæ, *Verbum caro factum est*, & quomodo catholici responderent, si tamen ita respondisse monstrantur, *Verbum caro non factum est*, Ecclesia indicabit, quæ & illos expulit, & illos habuit honoratos. Vnde consequitur, vt si quis ab Ecclesia istos noluerit expellere, stultissimam eorum progeniem Eutychianos cum suo errore faciat introire. Adoptionem quoque filiorum suscepisse Christum, si antiqui doctores Ecclesiæ dixisse monstrarentur, nec C ipsi, nec omnis Ecclesia, quæ tales doctores habuit, iudicari deberent hæretici. Nam sacramentum adoptionis suscipere dignatus est Christus, & quando circumcisus est, & quando baptizatus est; & potest sacramentum adoptionis; adoptio nuncupari. sicut sacramentum corporis & sanguinis eius, quod est in pane & poculo consecrato, corpus eius & sanguinem dicimus. non quòd propriè corpus eius sit panis, & poculum sanguis: sed quod in se mysterium corporis

A eius, sanguinisque contineant. Hinc & ipse Dominus benedictum panem & calicem, quem discipulis tradidit, corpus & sanguinem suum vocauit. Quocirca sicut Christi fideles sacramentum corporis & sanguinis eius accipientes, corpus & sanguinem Christi rectè dicuntur accipere: sic & ipse Christus, sacramentum adoptionis filiorum cùm suscepisset, potuit rectè dici adoptionem filiorum suscepisse. alioquin neque de nobis dicendum est, quoniam adoptionem suscepimus filiorum, aut quia redempti B sumus atque saluati, quoniam Apostolus dicit: *Nos ipsi primitias spiritus habentes, & ipsi intra nos gemimus adoptionem filiorum Dei, expectantes redemptionem corporis nostri. spe enim salui facti sumus: spes autem quæ videtur non est spes.* Sicut ergo, quamuis adhuc secundum Apostolum expectemus adoptionem, & redemptionem & salutem; tamen quia iam sacramentum adoptionis, & redemptionis, & salutis accipimus, & filij Dei, & redempti, & saluati rectè vocamur. ita Christus quoque sacramentum C adoptionis, non ad vtilitatem suam, sed ad ipsius sacramenti confirmationem, in circumcisione & baptismo suscipiens, sicut Apostolus ait, *Dico enim Christum ministrum fuisse circumcisionis propter veritatem Dei, ad confimandas promissiones patrum*, potuit ab antiquis Ecclesiæ doctoribus rectè dici quòd adoptionem susceperit filiorum. Quòd si & hoc dixisse inueniantur, quia post passionem, siue resurgens, siue etiam in cœlum ascendens, glorificatus est Dominus, aut potestatem accepit; sic ab eis dictū intelligi debet,

Rom. 8. 23.

Rom. 15. 8.

1. Pet. 1. 10. ſicut à Petro Apoſtolo dictum eſt, *Exquiſierunt atque ſcrutati ſunt propheta, qui de futura in vos gratia Dei prophetauerunt: ſcrutantes in quibus vel quale tempus ſignificaret qui in eis erat ſpiritus Chriſti, qui prænuntiabat in Chriſto paſſiones,*

Luc. 24. 26. *& poſt hæc glorias.* Et ſicut ab ipſo Domino poſt reſurrectionem dictum eſt: *Nonne hæc oportuit*

Matth. 28. 18. *pati Chriſtum, & ita intrare in gloriam ſuam?* Et iterum, *Data eſt mihi omnis poteſtas in cælo & in terra.* Item de clarificatione poſt aſcenſionem

Ioan. 16. 13. ſuam facienda ſic ait: *Cùm autem venerit ille ſpiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem. Non* B *enim loquetur à ſemetipſo: ſed quæcumque audiet*

Ioan. 7. 39. *loquetur, & quæ ventura ſunt annuntiabit vobis.* Itemque de illo dictum eſt: *Nondum enim erat ſpiritus datus, quia Ieſus nondum fuerat glorificatus.* Proinde melius facimus, ſi quemadmodum diuinam ſcripturam, ſic etiam eiuſdem ſcripturæ tractatores locutos contra hæreticos fuiſſe credamus. Siue quoniam reſurgenti Chriſto aliquid in natura carnis acceſſit, quæ in contumelia ſeminata, iam ſurrexerat in gloria: ſiue quia fidelibus eadem gloria & poteſtas poſt reſurrectionem magis innotuit. C tunc glorificatus & poteſtatem accepiſſe narratur, quando hæc in cognitione credentium facta ſunt: ſicut & in

Luc 11. 2. oratione dicimus, *ſanctificetur nomen tuum*, ſcilicet, vt in cognitione fidelium fiat ſanctum. Siue quia ſi quid poteſtatis, & gloriæ poſt eius reſurrectionem Eccleſiæ donatum eſt, ipſe dicitur accepiſſe, tamquam caput in membris, id eſt, in hominibus fidelibus. Vnde dictum eſt à propheta,

Pſal. 67. 19. *Aſcendens in altum captiuam duxit captiuita-*

ē, *accepiſtis dona in hominibus*. His & aliis compluribus modis dicta præcedētium patrum pius atque exercitati ſenſus lector & intelligere, & aduerſus hæreticorum calumnias defendere poteſt : imperitus autem & arrogans, qui omne quod non intellexerit non diſcere ſed condemnare feſtinat, neceſſe eſt vt conturbetur in talibus, & ſi potuerit, alios quoque conturbet, dum rationem quam pro ſua imperitia non potuit inuenire, etiam pro arrogantia dedignatur accipere. Illud autem quis ferat, quòd aliqui dicentes credere ſe nobiſcum duas Chriſti eſſe naturas, & Deum illum atque hominem non negantes, ſi audierint quòd gratia ſit filius Dei, ſic deteſtantur hac verbum, tamquam ſi de illo dicatur, qui Deus tantùm non etiam homo ſit. Sicut autem & natura filius eſt hominis propter veram humanitatem, & dignatione filius eſt hominis propter veram deitatem ; ita etiam & natura filius Dei eſt propter veram deitatem, & gratia filius Dei eſt propter veram humanitatem. Si verò & ſecundum humanitatem natura filius Dei
C dicatur, in illud Apollinaris inciditur, quòd credidit Deum verbum ex parte ſuæ ſubſtantiæ, quę tota vbique eſt, & partiri non poteſt, carnem ſibi feciſſe. Quòd ſi veraciter duas dicunt eius naturas, & ambæ diuinæ eſſe non poſſunt, quia humanitatis vna natura eſt ; procul dubio, non quemadmodum ſecundum diuinitatem natura filius Dei eſt, ita etiam ſecundum humanitatem natura filius Dei eſt. Si autem ſecundum humanitatem non eſt natura filius Dei, neceſſariò ſequitur, vt aut meritis, aut gratiâ ſit filius Dei,

qui ex quo esse cœpit, non fuit aliud quàm filius A
Dei. Restat ergo, vt secundum humanitatem gratia sit filius Dei. Ob hoc quoque beatus Augustinus, præcipuus catholicæ fidei prædicator, scribens ad Prosperum & Hilarium de prædestinatione sanctorum; & docens quòd gratia Dei non secundum nostra merita detur inter alia dicit: Est etiam præclarissimum lumen prędestinationis & gratiæ ipse saluator, ipse mediator Dei & hominum, homo Christus Iesus: qui vt hoc esset, quibus tandem suis, vel operum, vel fidei præcedentibus meritis natura humana B
quæ in illo est comparauit? respondeatur quæso. Ille homo; vt à verbo patri coæterno in vnitatem personæ adsumptus filius Dei vnigenitus esset, vnde hoc meruit? quod eius bonum qualecumque præcessit? quid egit antè? quid credidit? quid petiuit, vt ad hanc ineffabilem excellentiam perueniret? Nonne faciente ac suscipiente verbo ipse homo, ex quo esse cœpit, filius Dei vnicus esse cœpit? Nonne filium Dei vnicum femina illa gratia plena concepit? Nonne de spiritu sancto, & virgine Maria Dei filius C
vnicus natus est, non carnis cupidine, sed solo Dei munere? Numquid metuendum fuit, ne accedente ætate homo ille libero peccaret arbitrio? aut ideo in illo non libera voluntas erat, ac non tanto magis erat, quanto magis peccato seruire non poterat? Nempè ista omnia singulariter admiranda, & alia si qua eius propria verissimè dici possint, in illo singulariter accepit humana, id est nostra natura, nullis suis præcedentibus meritis. Respondeat hîc homo

Lib. 1. c. 15.

A Deo, si audet & dicat, cur non & ego? & si " audierit, ô homo, tu quis es, qui respon- " deas Deo? nec sic cohibeat, sed augeat impu- " dentiam, & dicat, quomodo audio tu quis es " ô homo? cùm sim quod audio, id est homo, " quod est & ille de quo ago, cur non sim quod " & ille? At enim gratia ille talis ac tantus est: " cur diuersa est gratia, vbi natura communis est? " certè non est acceptio personarum apud Deum. " Quis non dico Christianus, sed insanus hæc di- " cat? Appareat itaque nobis in nostro capite ipse " B fons gratiæ, vnde secundum vniuscuiusque " mensuram se per cuncta eius membra diffundit, " Ea gratia fit ab initio fidei suæ homo quicum- " que Christianus, qua gratia homo ille ab initio " suo factus est Deus Christus. De ipso spiri- " tu & hic renatus, de quo est ille natus: eo- " dem spiritu fit in nobis remissio peccatorum, " quo spiritu factum est vt nullum haberet homo " ille peccatum. Hæc se Deus esse facturum pro- " fectò præsciuit. Ipsa est igitur prædestinatio san- " ctorum, quæ in sancto sanctorũ maximè claruit: " C quam negare quis potest rectè intelligentiũ elo- " quia veritatis? Hunc itaq; Apostolicũ virum, docentem quòd Christus secundum humanitatem, nullis præcedentibus meritis, ex quo cœpit esse per gratiã filius Dei, vnicus esse cœpit, per quam etiam omnia singulariter admiranda singulariter in illo accepit humana, hoc est nostra natura; & cuius gratiæ diuersitate factum est, vt talis esset ac tantus, & non similis nostrî, cùm sit nobis natura communis: atque adserentem quòd ea gratia fiat ab initio fidei suæ homo quicumque

Chriſtianus, qua gratia homo ille ab initio ſuo A factus eſt Chriſtus. audeant iſti, ſi poſſunt, hæreticum dicere, audeant ſolità præſumptione damnare. Et tunc verè diſcent, quæ ſit pietas & conſtantia Eccleſiæ Latinorum, quam Deus magiſterio eius inſtituit atque firmauit; cùm ab omnibus confeſtim anathematizati fuerint, & tanquam putrida, & morbida membra præciſi. Si igitur libet eos in pace quieſcentium buſta refodere, & oſſa conrodere mortuorum, in hoc adamantino viro ſuos experiantur dentes, & cognoſcent quod ita eis in ore frangentur, vt vltra neminem ſub hac ſpecie pietatis mordeant.

FINIS LIBRI NONI.

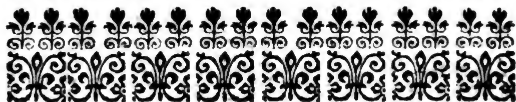

FACVNDI EPISCOPI HERMIANENSIS,

Pro defensione trium Capitulorum,

LIBER X.

A SI QVID mihi creditur, Imperator, multum doleo præsentis mei operis sortem, de quo non tantum expecto fructum, quantum suscepi laborem. Quid enim amplius tam multiplicibus documentis & rationibus persuadere mortalibus conor, quàm ne præsumant esse iudices mortuorum? Hoc quippe nullius suasionis est indigens, CAP. I.
B nec in tali causa vellem tempus expendere, cuius nemo potest recuperare iacturam. Sed enim cùm viderem quosdam sub falso propugnatorum nomine impugnare latenter Ecclesiam, & tamquam in eius purgationem, vt hæreticos damnare, quos illa semper habuit honoratos: tacendum mihi esse non credidi, ne illud inciderem quod Esaias dicit, *Videte quia omnes exca-* Esa. 56.

cati sunt, nescierunt sapere omnes. muti canes, A
qui non potuerunt latrare; somniantes cubile, amantes dormitare. Et canes improbi omnino, nescientes saturitatem, & sunt maligni nescientes intellectum: omnes suas vias executi sunt Esa.57.1. *vnusquisque secundum se. Videte quomodo perit iustus, & nemo animaduertit. & viri iusti tolluntur, & nemo considerat.* Putes hoc de præsenti causa propriè dictum. Quoniam verò non est eadem quæstionis responsionisque conditio, nec quod breuiter accusatur, continuò etiam excusari breuiter potest; sicut nec tanta B maculandi & vulnerandi est difficultas, quanta nos in abluendo medendóque consequitur: necesse est nobis aliquanto impensiùs agere, maximè scientes quàm difficile reiiciant obstinati, quod semel adsumpserunt. Sed opto, clementissime Imperator, tam vestræ modestiæ quàm viris quibusque grauissimis, in quorum manus hæc fortè peruenerint, nimius videri, quàm ne pertinacia resistentium longitudinem mei sermonis excuset. Si enim nec tantis apud eos quod volumus egerimus, prouidus magis C inueniar quàm prolixus. Quamuis itaque in superioribus ostensum fuerit, quædam ex dictis Theodori, pro quibus putatur à synodo Calchedonensi debuisse damnari, ab Eutychianorum fautoribus esse corrupta; quædam verò sanctorum patrum, quos & ipsi venerari se dicunt, doctrinæ similia: quamuis & hoc fuerit demonstratum, quòd idem Theodorus à prædictis sanctis patribus & superstes, & post mortem, magna fuerit prædicatione

A laudatus : quamuis poſtremò etiam dictorum
eius euidentibus documentis manifeſtè clarue-
rit, quòd calumniosè aduerſariorum crimina-
tionibus impetatur. Tamen quoniam religio-
ſi lectoris intentio non tam purgationem Theo-
dori, in quo ſtatus Eccleſiæ non conſiſtit,
quàm abſolutam defenſionem ſynodi Calche-
donenſis expectat : oſtendere debemus, quo-
modo vel ſi culpabilia quædam in libris Theo-
dori iudicentur, reprehendenda ſynodus non
ſit, quòd eum non damnauerit, cùm ex epi-
B ſtola Ibæ relegi laudes eius audiret. vt co-
gnoſcant Eutychiani, quàm inaniter dies no-
ctéſque in malignis conſiliis ducant, & tan-
tis ſumptibus, quos in ſuos complices atque
fautores expendunt, nihil efficiant. Et nos
ergo ponamus, vt dictum eſt, quòd in libris
Mopſueſteni Theodori quædam reprehenſibi-
lia videantur. In primis vnde probari poteſt,
quòd hoc ſynodus Calchedonenſis cognoue-
rit ? Potuit enim fieri, vt eam lateret, ſi-
cut & ipſos accuſatores Ibæ, quamuis ca-
C lumnioſos, & pertinaces atque exercitatæ
malitiæ, latuit. Nam cùm ſæpenumero
eumdem Ibam ante Calchedonenſe Conci-
lium in iudiciis Epiſcopalibus accuſarent, ni-
hil ei de laude Theodori obiicere temptaue-
runt. At enim aliud eſt ſi accuſatorum, aliud
ſi Concilij notitiam fugiſſe dicatur. Sit
aliud, concedamus. ſed num ideo neceſſe
eſt, vt Concilium non latuiſſe firmetur ? Quic-
quid dicant, quæcumque verba multiplicent,
etiam illud proculdubio concedetur, quoniam

aliud est suspicari, aliud certa ratione monstrare A
quòd hoc synodum nõ latuerit. Nam puto quòd
isti pro suspicione sua nec ipsos Ibæ accusatores
dicerent latere potuisse, nisi rerum exitu vincerentur. Non ergo, vel si iudicanda fuisset illa
synodus, ex suspicione, præsertim inimicorum,
sed ex certis posset probationibus iudicari. Nam
si suspiciones iudiciorum sententiam dicent, nihil omnino est, quod non aliter atque aliter iudicetur. Admodùm verò bene prouisum est, vt
iudices non coniectores, sed cognitores potiùs
vocaremus. At isti volunt iudicari tantam synodum per tantos annos tanta vniuersalis Ecclesiæ pace firmatam, & nihil quod cognoscamus, B
sed hoc solùm afferunt, quòd pro suo nos velint
arbitrio suspicari. Ergo si cupiunt, vt cum illis
hanc synodum ego quoque reprehendam, tale
aliquid ad eam destruendam idoneum requirant
ac proferant, quod tam certum mihi sit, quàm
certum mihi est esse me. Videamus tamen quid
hanc eorum suspicionem sequatur, & si vel ipsis Eutychianis conuenit, arguant quòd non cum
illis pariter suspicemur. Si enim credatur quòd C
synodum Calchedonensem latere non potuerunt quædam exnomine Theodori scripta, quæ
Nestoriana dicuntur: quomodo credatur Ecclesiam latuisse, in cuius pace atque honore defunctus idem Theodorus? Et si propterea synodus
Calchedonensis iudicatur similia sapuisse Nestorio, quia Theodorum mortuum non condemnauit, quem interrogare vel corripere antè
non potuit: quomodo prioris temporis Ecclesia
non eadem quæ Nestorius sapuisse firmabitur,

A quæ illum, donec viueret, inter clarissimos Episcopos honorauit? Cùm verò dicitur Ecclesia Christi eadem quæ Nestorius priore tempore sapuisse, proculdubio excusatur Nestoriana hæresis, si tamen iam dicatur hæresis, quando quisquis aliter sapit, ipse potiùs aduersus antiquam doctrinam noui dogmatis inuenitur assertor. Hoc est totum, quod Eutychiani magno sumptu per suos potuerunt satellites obtinere. Sed ô Nestorianorum miseranda felicitas, quibus Eutychianorum stipendiis militatur! Porrò
B cùm Eutychiani Ecclesiam catholicã ante Calchedonense atque Ephesinum Concilium de Nestorij dogmate accusare non possint, in cuius communione Theodorus Episcopus est defunctus; nec sanctam synodum Calchedonensem nisi impudenter poterunt accusare, quæ contra ipsius Ecclesiæ iudicium venire non debuit, etiam si accusatores Ibæ Episcopi aliquas de laude Theodori quæstiones mouerent. Itaque si propterea dicunt prioris temporis Ecclesiam non esse culpandam, quæ nec Theodorum, nec
C ea quæ in libris eius reprehendenda sunt scripta damnauit, quoniã ea nesciuit, credant hæc etiam synodum Calchedonensem potuisse nescire. Si verò dicant, quòd eadem scripta, quibus nunc abuti Nestorianos fecerunt, diuerso & meliori intellectu accipiebat Ecclesia, in cuius communione defunctus est: Calchedonensem quoque synodum credant quòd ea similiter meliore acceperit intellectu. Et hæc quidem magnæ synodi purgationi sufficiant, quibus in causa Theodori non minùs quàm anterior Ecclesia defendi

potest, quæ nequaquam ab Eutychianis de Nestoriano dogmate accusari ante Nestorium potest. Sed quia contenti non sumus prosternere tantùm stultissimam ipsorum Eutychianorum superbiam, quæ sæpe deiecta contra tantorum sacerdotum Christi sententiam adhuc erigitur, verùm etiam conculcare atque conterere; quid nobis amplius post hanc plenam defensionem abundè & ad cumulum proferamus? Nam credibiliùs affirmatur quòd doctrina Theodori, cùm haberetur in scripto, latere potuit Calchedonense concilium, quàm temporis prioris Ecclesiam, in qua sicut ostenditur semper etiam voce propria disputabat. Beatus quippe Ioannes Antiochenus, & orientale Concilium dicunt, quòd in expositionibus quas in omnibus Ecclesiis orientalibus faciebat, & quibus in regia ciuitate valde esse cõprobatus apparet, in conspectu sacerdotum, & Imperatorum, & populorum rectus inuentus est. Facilius quoque videtur, & promptius, vt Ecclesiæ præcedente iudicio, à qua doctissimus semper est habitus, etiam synodus Calchedonensis de illo bene sentiret, quàm vt ipsa temporis prioris Ecclesia nullius iudicio præcedente, spontaneo motu eius dicta meliùs interpretata susciperet. Ad vltimum, temere nimis & impiè, nullóque ad hoc exemplo ducente, synodus damnaret in Ecclesiæ communione sine querela defunctum: prudenter autem ac religiosè, multis præcedentibus exemplis, Ecclesia viuentem, quando & corrigere posset, si necessarium videretur, in examen adduceret. Certum est igitur, quòd

amentes

amentes Eutychiani, vel Acephali, cùm nesciunt quid loquantur, calumniis quibus impetunt Calchedonense Concilium, fidem magis Ecclesiæ, quæ fuit ante Nestorium, criminentur, in cuius se mentiuntur communnione mansisse. Vnde nos quoque non sine antiqui temporis Ecclesia ipsum Calchedonense Concilium contra calumnias eorum defendimus. Et ideo, vel si concedatur quòd eadem prioris temporis Ecclesia, siue postea synodus Calchedonensis, cognouerunt quæ in libris Theodori reprehensibilia iudicantur, nec melius interpretari potuerunt; cur etiam sic arguantur quòd Theodorum non condemnauerunt, cùm potuerint credere quòd hæc ab hæreticis in libros eius fuerint immissa, quemadmodum Theodorus ipse conquestus est? Sic enim dicit in principio cuiusdam sui operis, cui titulum dedit, de Apolinario & eius hæresi: Ante xxx. enim iam hos annos " de Incarnatione Domini codicē conscripsimus " vsque ad xv. milia versuum pertingētem. in quo " Arij & Eunomij de hac re delicta, nec non etiam " C Apolinarij vanam præsumptionē, per totū illud " opus examinauimus: vt nihil, sicut mea fert opinio, præterirē ex his quæ & ad firmitatem Ecclesiasticæ orthodoxiæ pertinerent, & ad conuincendam eorum impietatem. Sed hi qui omnia " facillimè præsumunt, & præterea rursum ab " Apolinario, qui princeps huius hæresis fuerat, " instituti, omnibus quidem similiter sentientibus " opus nostrum manifestum fecerunt, si quomodo aliqua inuenirent valentia ad cōuincendum " ea quæ in eo sunt scripta. Quoniam verò nullus "

» contrà certamen ſcriptis ſuſcipere præſumebat, A
» imitati ſunt infirmos athletas & callidos, qui dũ
» non poſſunt contra fortiores certare, inſidiis eos
» & machinamentis quibus poſſunt conantur e-
» uertere. Scripſerunt enim ipſi inter ſe procul
» dubio quædam inepta, quæ à nobis vnquam mi-
» nimè dicerentur. Denique hæc ipſa in medio
» noſtrorum ſcriptorum in quadam parte interpo-
» ſuerũt, & ſuis familiaribus demonſtrauerunt, ali-
» quando autem & noſtris, qui per facilitatem ſuã
» omnia pronis animis audiebant. & hoc quaſi
» documentum, ſicut putabant, noſtræ impietatis B
» videntibus præbebant. Vnum autem ex his ſcri-
» ptis erat, duos filios dicere. Sic enim nos fecerũt
» in hoc opere dicentes, quòd oporteat putare &
» dicere duos filios, & vehementer nos iſtum ſer-
» monem defendere, dum nos in illa ſcriptura vbi-
» que manifeſtè diceremus, quòd non oporteat
» duos filios dicere. Neceſſe erat ergo, non ſolùm
» inepta, ſed etiam infirma illa ſcripta audienti-
» bus apparere: quoniam neque firma ratione, ne-
» que cõuenienti hoc poſſibile erat oſtendi; & ab
» illis idcirco infirmis erat conſcriptum, quatenus C
» ille qui ſcripſerat facilius inde conuinci potuiſ-
» ſet. Vnus ergo ex noſtris propter multam faci-
» litatem hæc noſtra eſſe credidit ſcripta, & huius
» rei gratia dignus fide ab illis creditus eſt qui iſta
» perlegeret, & renuntiauit nobis ea quæ fuerant
» ſcripta. Cùm ergo audiſſemus, culpauimus qui-
» dem illum, quòd contra nos dictis ſermonibus
» credidiſſet de his rebus, quas ſæpius & in Eccle-
» ſia & priuatim dicentes nos audiuit, cùm fide-
» liorem ſcriptis noſtram vocem iudicare debue-

rit, ad documentum nostræ sententiæ, quam in "
dogmatibus votum nostrum est conseruare. Ac- "
cepisti, clemētissime Imperator, quo liuore semper, & qua fallacia institutores Eutychianorum synusiastæque insidiati fuerint dictis Theodori, & quo modo temptauerint leuissimorum catholicorum mentes à doctrina eius auertere. vt non solùm prauè interpretarentur ea, quæ ille recto sensu docebat obuius eorum stultitiæ, verùm etiam libros eius interposita falsitate corrumperent. At ille hinc vel eorum malitiam, vel
B facilitatem catholicorum fiducialiter arguebat, quòd palàm prædicaret in Ecclesia Christi quæ sanæ doctrinæ congruerent, & vox eius fidelior scriptis esset ad documentum suæ sententiæ. Absentis enim scripta, quæ corrumpi ab inimicis Ecclesię possent, vocis eius testimonio præferri non debuerunt. Quid ergo, si vel Ecclesia illius temporis, vel postmodum synodus Calchedonensis, cognoscens ea pro quibus culpatur Theodorus quasi magister Nestorij, nec meliùs interpretari valens, vt eum non condemnaret,
C credidit ab hæreticis in libris eius immissa? numquid debet hæc pia credulitas hæresis crimini deputari, cùm hinc & ipse Theodorus conqueratur, & alia eius multa & euidentia scripta demonstrent, quantum longè fuerint ab errore Nestorij? Quòd si dicunt aliqui credi non debuisse Theodoro, quoniam mentitus est Apolinaristas quædam hæretica in eius libris immisisse; nam ipse malè rapuit, quod illis voluit imputari: non ego pertinaciter contrà contendam, sed adhuc concedam eis suspicari quod volunt.

Illud interea manifestè verum est, illud negari non poterit, quòd ea Theodorus sua non esse testatus est. Arguendus itaque fuisse dicatur, si mentitus ostenditur, quòd postea quàm resipuit, licet prudenter acquieuerit veritati, errores tamen aliquando suos erubuit humiliter confiteri. Ceterùm & mentitus non iustè diceretur hæreticus, qui quocumque modo suis renuntiauit erroribus. Scribens etiam ad Cerdonem super expositione Psalmorum, sicut tertio libro memorauimus, idẽ Theodorus dicit: Non quantã oportuerat habuimus circa istã rem diligẽtiam. Passi enim sumus quæcumque incipientes, vt euenit, in imperitia scribendi cõstituti. Siquidẽ & multas immutationes illo tẽpore quæ nostra sunt susceperunt, quas non est præsentis temporis enarrare. ex qua caussa magis negligenter à nobis composita sunt plurima, & maximè illa quæ prima sunt. Si ergo vel anterior Ecclesia, vel posterior synodus Calchedonensis, ex his plurimis, quæ per imperitiam negligenter à se composita fatetur, credidit esse quæ in eius libris meliori sensu interpretari non potuit, errori cohibuisse dicenda est, quòd eum pro his, in quibus ignorantiam & negligentiam suam sponte culpauit, non iudicauit hæreticum, & pro ceteris inculpabilibus credidit esse laudatum?

CAP. II. Est & aliud nimirum multo fortius, quod nobis ad defensionem susceptæ causæ proficiat. Nam S. Ioannes Antiochenus arguens literis suis Nestorium, quòd B. Mariam matrem Domini negaret, & vt hoc confiteretur exhortans,

post aliqua dicit: Si videtur autem, etiam boni «
exempli opportunè vos commemorabo, cuius «
meminisse volo, sanctissime frater. Neque enim «
tempus multum est ex quo apud nos contigit, «
vt obliuioni forsitan mandaretur. Recordaris «
enim certè B. Theodori Episcopi in expositione «
dicentis aliquid, quod rectè dici non putaretur, «
tibi ipsi primo, qui fiduciam in illo tempore ha- «
bebas, deinde etiam omnibus audientibus.. Et «
qualiter ille, sentiens læsionem & perturba- «
tionem, quam non minima diuulgatio illius «
3 dicti excitauerat, & intelligens, quia pertur- «
batio faciat discordiam, magis autem & con- «
tradictionem & contentionem hominum aman- «
tium ex quibuscumque rebus occasiones inqui- «
rere huc atque illuc diuidi, & contentionibus «
augere scintillam scandali, quæ paruula vide- «
batur, quod etiam nunc apud vos contigit: «
quemadmodum fortissimus ille exurgens non «
post multos dies, illud quod ab eo dictum erat, «
ad vtilitatem Ecclesiæ sine confusione correxit, «
& corrigens statim contriuit murmur vel accu- «
C sationem, quæ aduersus eum fuerat facta: ne- «
quaquam iudicās turpe aliquid esse corrigere. & «
hoc scientibus quidem omnibus, quia negli- «
genter & minus cautè ab eo fuerat dictum, ex- «
cipientibus autem continuò correctionem. «
Porrò totum hoc arrogantiam confundit illorum, qui se diligentiores & sapientiores antiquissimis patribus iactant, dicentes quòd illius temporis Ecclesia negligenter & insipienter audiebat Theodorum disputantem, vt eum non argueret in quibus ab ipsis arguitur. Quod

absit à pietate synodi Calchedonensis, vt hoc diceret, aut crederet. absit, inquam, vt hoc crederet, Ecclesiam Christi, si Theodorus, vt dicitur, Nestoriani auctor erroris esset, blasphemias ab eo dictas in Christum vel non intelligere, vel negligere potuisse: cùm illud, quod non blasphemum & hæreticum fuit, sed quod rectè dici non putaretur, sicut Ioannes Antiochenus testatur, non minimam perturbationem excitauerit, nec antè sedata sit, quàm fortissimus ille exurgens non post multos dies, illud quod ab eo dictum erat ad vtilitatem Ecclesiæ sine confusione corrigeret. Et reuera magnæ fortitudinis fuit, vt seipsum interpretaretur, calcare gloriam magisterio longi temporis adquisitam, & ad emendationem dicti sine confusione descendere. maximè cùm fretus conscientia, quia non sicut putabatur hoc dixerat, facilè posset audientium paruipendere læsionem, quam tamen diu non passus est tradi. quia citò pudoris victor nō post multos dies offensionem proparauit auferre solo sermone contractam. Non enim ait Ioannes à Theodoro prauè aliquid intellectum, aut saltim negligenter, & minùs cautè ab eo dictum: tanquam de illo loquens, qui non rerum intelligentia fuerit prauus, sed sermone in hoc minus adcommodus. Huic itaque S. Ioannis testimonio, quo Nestorium redarguit, quomodo synodus religiosa non crederet? non solùm quòd tantus fuerit idem Ioannes, verùm etiam quòd Nestorio scribens, quem ad correctionem inuitabat exemplo fortissimi viri & humanæ gloriæ contemptoris Theodori, non eum posset ita

A confidenter suæ conscientiæ testimonio commonere de recenti facto, quod non solùm ipse Nestorius, verùm & Antiochena omnis Ecclesia recordari facillimè poterat, nisi de manifesta rei veritate præsumptus. Nam neque sine tractatu aliorum ad suum Concilium pertinentium sacerdotum, Antiochenus antistes de noui dogmatis assertione corripere palàm Constantinopolitanum Episcopum posset. Tanto verò testimonio sancta synodus credens, quomodo Theodori memoriam veluti hæretici reiiciendam ab Ecclesia iudicaret, in cuius pace ille de-
B functus est, & cuius pacem sic dilexit, vt gloriam suæ auctoritatis non erubesceret eius offensioni postponere? Cur autem hanc offensionem incurrerit prædictus S. Ioannes docuit dicens, Quoniam dixit aliquid, quod rectè dici non putaretur. offensionis caussam magis in existimatione constituens: quod eius & continuò subsecuta correctio demonstrauit. Ex ipsa verò correctione, qua melius semetipsum interpretatus est, siue Ecclesia, quæ illum disputantem audie-
C bat, siue postea sancta Calchedonensis synodus, non illa solùm dicta, quæ tunc audientes offenderant, sed quæ similia eiusdem Theodori debuit æstimare. Quod si etiam contra testimonium S. Ioannis, non per incautelam & negligentiam verbi, sed per intelligentiæ prauitatem, dicatur audientes offendisse Theodorus; nec ita posset correctus, vel ab illius ætatis Ecclesia, vel à sancta synodo hæreticus iudicari. Iacobus Apostolus dicit, *Nolite plures magistri fieri, fratres* Iac. 3. 1.
mei, scientes quoniã maius iudiciũ sumunt. In mul-

tis enim offẽdimus omnes. Cùm ergo omnes offendamus in multis, cur non omnes ſumus hæretici, niſi quia non offenſio, ſed pertinax offenſionis defenſio, facit hæreticum? Similiter autem confiteor amplius me, & multum amplius in hoc S. Ioannis Antiocheni teſtimonio, quàm in ceteris vel ipſius, vel aliorũ patrũ teſtimoniis, delectari atque congratulari Theodoro. Nam in illis iam dudum memoratis, quibus oſtenditur quanta doctrinæ eius fuerit celſitudo, gaudeo quidem, ſed noui hoc eſſe illi commune cum multis. In hoc autem, quo manifeſta cordis eius humilitas intimatur, & acquiſitæ gloriæ pro fraterna offenſione contemptus, paucos admodum ſocios ei reperio. Multos enim didicimus eminuiſſe ſcientia, & maximam pro hac gloriam conſecutos. at vbi humanitus lapſi ſunt, homines ſe cognoſcere noluerunt, & ſimpliciter admoniti contempſerunt credere veritati: atque ita illis ipſa gloria ſcientiæ multum obfuit ad ſalutem, quoniam ſcientia inflat, caritas autem ædificat. Minus itaq; mihi cognitus eſſet Theodorus, quàmuis tantorum patrum laudibus prædicatus, niſi qualis eſſet etiam cùm reprehenderetur, Ioanne teſtificante cognoſcerem. Verùm nec omnibus eſt imitabile, vnde & parum vtile foret, ſcientiæ eius exemplum: correctionem verò gratanter accipere, & citò ac placidè quod offenderit emendare, & imitabile omnibus, & multo vtilius inuenitur. Proinde in Theodoro diſcere obſtinati dignentur, etiam de facili lapſu ſermonis admoniti, Apoſtolicam modeſtiam pietatémque ſeruare. Nam ſic aliquando Petrus

Gal. 2. 14.

A Apoſtolorum primus, ſicut iam diximus, cùm non rectè ambularet ad veritatem Euangelij, reprehenſus à Paulo minimo Apoſtolorum non indignè tulit, nec pro ſui primatus gloria reſiſtentem ſibi deſpexit: quoniam caritas, quæ Paulum ad arguendam prioris culpam fidenter erexerat, eadem Petrum ad ſuſcipiendam minimi correctionem dociliter inclinabat. Hunc itàque virum, non in ſola ſcientia, ſed in humilitate quoque cordis ac modeſtiæ comprobatum, quomodo tēporis illius Eccleſia, quomodo ſyn-
B odus Calchedonenſis reiicere poſſet, cùm ex epiſtola Ibæ recitari laudes eius aduerteret, cuius etiam reprehenſio virtutis exemplum eſt, & qui lapſus in verbo Chriſtianæ humilitatis formam & magnæ ſpecimen pietatis oſtendit? Eant nunc Eutychiani, & calumniis ſuis ſi quid adhuc poſſunt adiiciant. fingant de Theodoro quæcumque libuerit: accuſent etiam Calchedonenſe concilium de cohibentia & conſenſu malorum. Expaueſcent ad iſta proculdubio leues & faciles corde: ceterùm prudentes & graues in-
C telligent, quòd nihil ex hoc applicent Theodoro, cuius purgationi ſufficit quòd paratus ſemper fuit ad corrigendum. Quicquid igitur contra Theodorum dicant, nouerint quoniam ſi recipiatur, non magis ipſi atque Calchedonenſi concilio, quàm omni adſcribetur Eccleſiæ, quæ manſuetum & docilem virum neglexit arguere. Verùm opto, clementiſſime Imperator, vt humilitatem rationémque Theodori illi qui eum culpant imitari aliquatenus velint: & ſicut ille gratanter caſtigationem ſuſcipiens, quod ne-

gligenter & minùs cautè dixerat corrigere prò- A
perauit, ita & isti nos vel patienter ferant, & quod crudeliter & discordiosè fecerunt, emendare tandem aliquando dignentur. Ceterùm Theodorus adeo non fuit à sancta synodo, quemadmodum putant, velut magister Nestorij condemnandus, vt eius argueretur exemplo Nestorius, & idcirco damnaretur, quod eum non fuerit imitatus. Quid autem nos hinc volunt æstimare non solùm Eutychiani, qui de Theodoro calumniantur Calchedonense concilium, verùm etiam Nestoriani, qui eiusdem Theodori B
dictis abuti dicuntur? Quòd ipsius exemplo Nestorius increpatus, non statim ex eius dictis, quasi eadem sentientis, defendere maledicta sua tentauit, & respondere sancto Ioanni, ac dicere, Theodorus, cuius exemplo me arguis, quem beatum & fortissimum dicis, eadem semper sine vllius offensione docuit. Quod quidem si Nestorius responderet, ita Theodoro præiudicare nō posset, sicut nec prophetis, & Apostolis, atque Euangelistis, quoniam eis vel ipse abusus est, vel eius nunc sectatores abutuntur, atque C
alij omnes hæretici. Verumtamen cùm ille homo, ad respondendum malè paratus, & in perniciem suam sufficienter instructus, nihil in erroris sui defensionem ex dictis Theodori, cuius admonebatur exemplo, tentauit adsumere; satis ostendit, eius sanctæ doctrinæ non sequacem, sed obuium se fuisse.

CAP. III. HÆC igitur defensioni magnæ synodi Calchedonensis abundarent. Nunc autem non ipsa eum laudauit, sed laudantis epistolam, pro fide

A recta quam continet, pronuntiauit orthodoxam: quod diuersum esse quis prudens, si caussam diligenter attendat, ignoret? Potuit enim fieri, vt etiamsi quædam Theodori dicta culpabilia viderentur, & ea synodus nec ignoraret, nec interpretari melius posset, verùmtamen Ibam latere potuisse crederet, sicut etiam sanctos patres Ioannem Constantinopolitanum, & Gregorium Nazanzenum, vniuersamque Ecclesiam, quæ ipsum Theodorum docentem aduertebat, latere potuisse credunt Eutychiani, vt non superstes
B condemnaretur idem Theodorus. Igitur quemadmodum sancta synodus antiquam Ecclesiam, cuius pars fuerant memorati patres, non ex communione & laude Theodori, vel si eum in quibusdam sciret errasse, sed ex propria ipsius Ecclesiæ fide iudicare debuit, quod nobiscum Eutychiani fatentur; sic oportuit vt & illam epistolam, non ex laude Theodori, sed ex propria conscriptoris eius fide, quæ ibidem legitur, iudicaret. Quomodo autem synodus non crederet Ibam reuerentissimum latere potuisse dicta
C Theodori, quæ ante Nestorium scripta dicuntur, cùm ipsius Ibæ fidem Nestoriano dogmati videret aduersam? Verùm & hoc demus Eutychianis, quòd reuerentissimum Ibam synodus Calchedonensis crediderit non ignorasse Theodori dicta, quæ videntur esse culpanda; numquid ideo eius epistolam merito rectæ fidei, quam continet, orthodoxam pronuntiare non debuit? præsertim cùm potuerit idem venerabilis Ibas, idcirco Theodorum eiusque laudare doctrinam, quoniam ea quæ in libris eius re-

prehensibilia iudicabat, vel ab hæreticis immissa, vel ab ipso Theodoro reprehensa, sicut docuimus, siue correcta esse credebat: & non ex eo quod scribendi capiens initium, aliquid aliquando reprehensibile scripsit, aut ex lapsu sermonis incurrit, eius doctrina iudicanda fuerat; sed eo potiùs, quòd si quid in ea culpabile videbatur, ipse reprehendit, atq; correxit. Nam si nemo sapiens Ecclesiam credit hæreticam, quia doctrinam B. Cypriani Carthaginensis Episcopi & martyris laudat, cùm ille non solùm priuatim, vt ei visum est, verùm etiam congregato Concilio, definierit vt omnis hæreticus ad Ecclesiam rediens baptizetur, & propter hoc culpatus ab Stephano Antistite Romano restiterit, suámque sententiam scribens ad Pompeium quanta potuit humana argumentatione defenderit, iniuriosè tractans eumdem B. Stephanum, à quo fuerat iure culpatus: quomodo epistola venerabils Ibæ iustè diceretur hæretica, quòd Theodori doctrinam laudauit; qui licet in Concilio nihil definierit veritati contrarium, tamen etiam quæ priuatim ab eo malè fuerant composita sponte reprehendit, & vbi de sermonis lapsu ab aliis reprehensus est, non iniuriam referre, sed offensionem corrigere properauit? Igitur sicut Ecclesia, non approbans B. Cypriani, eiúsque prædecessoris Agrippini, qui hoc antè statuerat, de baptizandis omnibus hæreticis definitionem, non solùm ipsos, sed & omnes, qui cum illis hoc definierunt Episcopos patres adscribit, eorúmque fidem atque doctrinam, & maximè Cypriani toto orbe radiantem iudicat esse laudabilem:

Cyprian. epist. 74.

A B C

A sic potuit etiam venerabilis Ibas doctrinam Theodori, etiam in aliquibus culpabilem non ignorans, absque illorum culpabilium approbatione laudare. Siue autem B. Cyprianus & Agrippinus, aliique cum eis eadem statuentes Episcopi, siue Theodorus, vel si & ipse errata non emẽdasse credatur, siue ceteri doctores Ecclesiæ, ex quorum sententiis hæretici suos errores conantur adstruere, intentione mentis atque proposito, sicut arbitramur, ab hæresis crimine defenduntur: quoniam ante definitionem Ecclesiæ, in B eius communione permanentes, nimio vel immoderato zelo aduersus hæreticos, vel decreuerunt talia, vel dixerunt; non post Ecclesiæ in eadem quæstione sententiam, cum hæreticis segregati, adstruendo talia ipsam impugnauerunt Ecclesiam. Forsitan aliquis dicat, Debuit ergo synodus, si non Theodorum, quia in Ecclesiæ pace defunctus est, neque totam eius doctrinam, quoniam multa rectè locutus est, ipsa certè quæ offendunt eius dicta damnare. Primùm cuius synodi, vt hoc faceret, C sequeretur exemplum? Sed ostendatur quęlibet synodus alicuius doctissimi viri, & in Ecclesia perseuerantis, dicta ex multis decerpta damnasse, & ita saltem de Concilio Calchedonensi querantur. Deinde quando euoluerentur tot libri Theodori, vt in eis diligentissimè atque scrupulosissimè quæreretur quod legentes posset offendere? Nam si faciendum esset, omnia scripta eius debuit synodus illa discutere, ne si eum ex parte reprehenderet, approbasse cetera videretur. & quod tempus ad hæc sufficeret?

vel quando per ſingula tantorum ſacerdotum A
numerus in vnam ſententiam conueniret; cùm diuerſo modo moueatur animus auditorum, & quod alium offendit, meliore intellectu alius ſine offenſione ſuſcipiat? Verùm ſi non Eutychianorum arbitrio ſeruiatur, cur aliquis dicat quòd in illa ſynodo ſolius Theodori dicta, & non omnium antiquorum in Eccleſia vita excedentium, reuolui ac ventilari debuerit? Nam ſi Theodori tantùm quædam ſcripta culparet, omnia omnium adprobaſſe videretur; cùm veritas non omnia doceat adprobanda. Et quis omnium vel nomina ſciat qui de Chriſtiana religione ſcripſerunt? Cùm ergo omnium omnia ſynodus examinare non poſſet, non oportuit vt Theodori dicta damnaret: quoniam ſuffi- B
cit nobis in hoc Apoſtoli ſententia, qua dictum
1. Theſſ. 5. 21 eſt: *Omnia probate, quod bonum eſt tenete.* Quòd ſi non fuiſſet hæc ratio, quis iudex modeſtus & prudens, niſi de propoſitis cauſis & quæſtionibus iudicet? At cùm nihil Epiſcopo Ibæ accuſatores obiicerent de laude Theodori in Eccleſiæ communione defuncti; num- C
quid oportuit ſanctam ſynodum, pro fide ac pace generalis Eccleſiæ congregatam, nouam in priuata cauſa inter litigantes immittere quæſtionem, & in ea tempus expendere? Quaſi non ſufficeret tam graui ac diuturna colliſione in tantis eos iudiciis litigaſſe: vt aliquid prius & ipſa, vel accuſatorum pertinaciæ, vel calamitati Epiſcopi, qui accuſabatur, adiiceret. præſertim cùm ille deploraret de pietate ſanctæ ſynodi au-

A xilium quærens, quòd iam xx. & amplius carceres mutasset, & ad eam de xl. mansionibus aduenisset. Quis hoc hominum præter Eutychianos dicat, quos ratio simul pietasque deseruit, & in quibus nomen solùm remansit humanũ? Meminerit autem lector, quod hæc in defensionem magnæ synodi, nulla necessitate compulsi, ad cõculcandam & penitus conterendam vecordium Eutychianorum superbiam dixerimus. Libuit enim nobis illudere illis, & ita causam constituere, tanquam Theodorus aliqua culpabilia scri-
B bens non emendauerit, & non solùm prædicta synodus Calchedonensis ea cognouerit, nec meliùs interpretari potuerit, verùm etiam venerabilis Ibas hæc eadem non ignorans eius doctrinam laudauerit: quorum nihil probatum est, sed nos hæc vltro concessimus, vt per hoc ampliùs appareret, quàm stultè iidem Eutychiani de sententia synodi super epistola Ibæ prolata quærantur, quoniam ne his quidem omnibus concessis reprehensibilis probaretur.

ALIQVID tamen, & istis adiicimus, vt CAP. IV.
C quod penitus factum non est, vel Theodorum, vel ipsum venerabilem Ibam, de Theodori laude ponamus in synodo accusatum. Si ergo propter hoc hæretica dicenda est illa synodus, quòd eius epistolam Theodorum laudantem pronuntiauerit orthodoxam, quomodo beatus Cyrillus & Proclus, quos honorare se fingunt, ab hæresis crimine defendentur, qui orientales accusatum apud se Theodorum defendentes, & multo ampliùs prædicantes, non vt hæreticos damnauerunt; sed potiùs communicando eis firmauerunt

orthodoxos? vt omittam, quòd etiam ipsorum, A
id est Cyrilli & Procli, aduersus eandem Theodori accusationem sententiæ teneantur, quòd nec ipse, nec eius dicta damnanda sint. Quocirca vel si Theodorus, vel Episcopus Ibas accusaretur in synodo pro laude Theodori, non posset ab Eutychianis eadē synodus accusari, quòd illam epistolam pronuntiauit orthodoxam, nisi etiam Cyrillus & Proclus consequenter accusarentur, quòd iudicauerint orientales orthodoxos, qui accusatum apud se Theodorum defendentes etiam præcipuis laudibus extulerant. Si B
quis autem adhuc paulo attentiùs partis vtriusque momenta perpenderet, leuiorem inueniret causam illius sanctæ synodi, quàm beatorum Cyrilli & Procli. Nam vel si, vt dedimus, accusaretur apud illam Theodorus, leuius esset vt absolueret Ibam Episcopum, qui eum necdum apud se deposita accusatione laudasset, quàm quòd beatus Cyrillus & Proclus fecerunt, qui orientales, à quibus idem Theodorus post accusationem laudatus est, iudicauerunt orthodoxos. Vbi autem probari potest quisquam, C
etiamsi verè fuerit hæreticus, ab vniuersali synodo non prolata accusatione damnatus? Nam patres nostri cunctos quos expulerunt hæreticos priùs admonuerunt sapere meliora; deinde condemnationem, si non resipiscerent, comminati sunt: dantes eis etiam tractandi secum inducias, sicut necessarium videbatur. Non hæc absque documento iactamus. Attestantur nobis exempla maiorum, quorum forma beatus Cyrillus & Nestorium priùs correctum,

A ctum, non quia lapſus erat, ſed quia noluit reſipiſcere, condemnauit: & Theodorum, qui accuſatus antè fuerat, condemnari prohibuit. Quam ſanitatis & modeſtiæ regulam quidam malè transgreſſi, ne vel ſerò confiteantur errorem, dicunt probare ſe poſſe neſcio quos hæreticos poſt mortem fuiſſe damnatos. quaſi verò per hoc probent quòd non etiam viuentes damnati ſint, vel ſi noſtram memoriam ac notitiam fugit. Non enim quiſquam ſcire aut reminiſci omnia poteſt, quia nec omnia quæ
B ſcripto mandata ſunt hactenus perſeuerant. Vt autem hoc omittam, illud certè negare non poſſunt, quoniam priùs correpti ſunt, & in iudicium adducti, atque conuicti: & ſi vt reſipiſcerent non citò ſpoliati ſunt honoribus, quibus in Eccleſia fungebantur, à fraterna tamen communione remoti ſunt. Quid horum iam præceſſerat in Theodoro, vt eum ſynodus etiam apud ſe accuſatum adiudicaret? Si quis autem adfirmat aliquos ante correctionem ab Eccleſia fuiſſe damnatos, non tam ipſos quàm condem-
C natores eorum patres noſtros contrarios Apoſtolo conatur opponere, qui non niſi poſt vnam & ſecundam correptionem vitari iubet hæreticum. Verùm longè abſit à nobis quòd catholica & Apoſtolica Eccleſia Apoſtolo fuerit aliquando contraria. Si quid ergo apud eos valet modeſtiæ & ordinis eius auctoritas, quem ſalubriter ab Apoſtolo conſtitutum in hæreticis euitandis, id eſt excludendis, ſemper tenuit, deſinant cum ſuis contentionibus impugnare. Non enim ſanctam ſynodum,

Tit. 3. 10.

quæ nihil contra consuetudinem Ecclesiæ faceret, etiamsi accusatum apud se Theodorum non damnaret; sed potiùs vniuersam, cuius formam sequeretur, impugnant Ecclesiam. At isti argumentantur, & dicunt in hoc Theodorum ab Ecclesia fuisse depulsum, quoniam sancti patres in suis libris, quos priuatim scripserunt, culpauerunt eos qui talia saperent, qualia sapuisse dicitur idem Theodorus. Equidem superiùs iam, non solùm testimonio magnorum virorum, sed etiam dictorum eius prolatione monstratum est, quomodo sapuerit: tamen quoniam aliqua ex innumeris eius libris, velut his quæ protulimus cõtraria, calumniosè decerpunt, & pro illis eum existimant esse damnandum, affirmantes quòd patres nostri in suis libris antè notauerunt quosque talia sentientes: idcirco ipsorum patrum similia his quæ culpant sequenti volumine proferimus, vt suas calumnias aduersus magnum Concilium excogitatas vndique repulsas adspiciant. Sed his quoque sublatis, vel paululum dilatis, si quemadmodum dicunt iam tunc expulsus erat Theodorus, etiam beatus Cyrillus, necnon Ioannes & Domnus Antiocheni, atque alij orientales Episcopi, cum eo simul expulsi sunt, cùm expulsum condemnare non sinerent. mendaciter quoque Nestorium, vel idem beatus Cyrillus, vel sanctus Cælestinus Romanus Episcopus expulisse dicuntur. Nam si propterea iam depulsus erat Theodorus, quoniam sancti patres in suis libris culpauerunt eos qui talia saperent; multo magis Nesto-

A riusiam depulsus erat, qui & manifestè praua sapuisse demonstratur, & offensionem auditorum, quam profanis vocum nouitatibus incurrerat, auferre contempsit. Verùm ego hinc ipsorum Eutychianorum qualemcumque conscientiam quæram. Ponamus accusatum apud nos aliquem, qui diceretur expellendus quòd contraria doceret quibusdam sententiis patrum; consilium peto, quid agere deberemus. Numquid hoc nobis occurrit, vt non admonitus, neque correptus, ex eo tan-
B tùm ab Ecclesia pelleretur, quoniam patres in suis libris, quos priuatim scripserunt, refutasse inuenirentur eos qui talia sentirent; & non potiùs quia interrogandus prius, & admonendus esset, demonstratis ei sententiis sanctorum patrum, quibus diceretur esse contrarius; & si nòn corrigeret, deuocandus in Concilium, eius auctoritati si non crederet, expellendus? Hoc vtique videtur fuisse faciendum, hic nobis ordo seruandus, hæc habenda humanitatis ratio, vel si hoc non præ-
C cepisset Apostolus. Si autem superstitem, non antè admonitum, atque correptum damnare non deberemus absentem: quomodo sancta synodus, vel si apud eam Theodorus accusaretur, iustè damnare mortuum posset? Nam primùm quis eius accusator sic certus esset quòd ipsius sint omnia illa capitula quæ culpantur, vt si ei tanquam accusatori ex more diceretur, Iura per nomen Domini quòd Theodorus, quem post mortem condemnari quæris, ista scripserit, iurare auderet? Non

enim licebat magnæ illi synodo leuiter crede- A
re, quod grauiter dicitur debuisse damnare. Alia enim causa est, cùm ad instructionem tantummodo aliquid legimus, vt credamus simpliciter eius auctoris esse, cuius nomen titulus præfert, nihil ei de hac nostra credulitate præiudicantes: alia verò, cùm damnatio eius qui creditur auctor in iudicio flagitatur. Vnde vel si iuraret iste accusator Theodori esse omnia illa capitula, nec ita synodus ad condemnandum in Ecclesiæ pace defunctum iuramento eius deberet adduci. Quid igitur ille accusator B
amplius agere posset, quàm testes citare meriti & numeri competentis; qui iurati hoc ipsum testificari vellent? Porrò neque hoc quod ampliùs agi posset eius cõdemnationi sufficeret. Nam si dum viueret idem Theodorus, aduersus eum testes adducerentur, non oportuit in iudicium non deuocatum pro sola testificatione damnare. Si verò conuentus, vel reatus conscientia, vel contumacia, indictum præstolari nollet examen, iam non testibus de absente, sed ipsi de se iudicanti potiùs cre- C
deretur. Nulla verò correctione, siue conuentione præcedente damnatus, de iniquitate iudicum iure quereretur, & acceptabiliter diceret, quòd malignè vel temere aduersus absentem falsis testibus credidissent. Propter quod in eadem sancta synodo pro reuerentissimo Iba clamauerunt Episcopi sæpe dicentes, » Malè fecerunt qui eum præter canones » damnauerunt: quæ aduersus absen-

A tem facta sunt euacuentur. Hæc omnes di- « cimus. nemo condemnat absentem. At si con- « tra viuentem acceptari testes non oportuit vt damnaretur non interrogatus, neque conuentus; quomodo eos sancta synodus, etiam si contra Theodorum in eius testificarentur examine, iustè reciperet? An facilius esset mentiri de viuo, & difficilius mentiri de mortuo? Si autem interrogarentur iidem testes, vnde certissimè scirent illa, quæ reprehenderentur, à Theodoro esse conscripta, quid B possent credibilius respondere, nisi quòd aut in libris, qui eiusdem Theodori dicerentur, ea reperirent, aut ab ipso dùm viueret eius fuisse didicerint? Sed librorum titulum, ad faciendam condemnationem illius viri, qui in Ecclesiæ pace & maxima patrum laude vita excessit, non sufficere supra docuimus. præsertim quia conquestus est quosdam suos libros ab hæreticis fuisse corruptos: & beatus Cyrillus de illo dixit, quia cùm non esset in promptu persona quæ culpæ supponeC retur, incerta capitulorum redargutio fieret, & qui hæc agerent, in incertum currentes & aërem verberantes inuenirentur. Quomodo igitur aliquibus, vel si adducerentur, testibus synodus crederet certum fuisse, quod Cyrillus recentiore adhuc rerum memoria incertum fuisse testatus est? Si autem hoc potiùs dicerent, quòd ab ipso Theodoro eius fuisse cognouerunt; quid respondere possent si eis diceretur, Quid igitur causæ fuit,

vt hæc quæ arguitis, non tunc aduersus superstites ad Ecclesiarum præpositos deferretis, quando & in iudicio posset adduci, & aut negaret quod sua fuerint, aut meliùs ea interpretari posset, aut quod extremum est, abiicere si non posset? Nihil est igitur, quòd sancta synodus de non condemnato Theodoro culparetur, etiamsi apud illam accusatus esset, & testes meriti & numeri competentis ad eius introducerentur examen. Verùm & hoc Eutychianis demus, & constituamus quòd probatum synodo fuerit illa Theodori esse capitula. vnde certum haberet qua fuerint intentione prolata? Nam & multa sicut sentimus eloquimur, & multa non sicut à nobis proferuntur, ita suscipiuntur ab aliis. Sed & hoc ponamus, quòd illa capitula Theodorum errantem scripsisse cognouerint. vnde scire synodus posset, vtrum ex illis, quemadmodum dictum est, vel eorum similibus essent, quæ in suis dictis vel reprehendit, vel emendauit idem Theodorus? Nam & hoc iustè dicitur, quòd illorum reprehensio, siue correctio, aliorum quoque similium debuit excusationi proficere. Quòd si etiam non ostenderetur quædam in suis dictis culpasse, siue correxisse Theodorus, & ea quæ in illo reprehendunt Ecclesiam latuisse credantur; vnde synodus certum habet, quòd postquam illa scripsit non cognouerit veritatem, inspirante Deo, qui occultè ac mirabiliter solet in suorum cordibus operari, vt eum sic iudicaret tanquam in ipso errore defunctum? Nam

A vel ſi probaretur, quòd vſque in die mortis
ſuæ aliquid de incarnatione Chriſti neſcie-
rit, tamen cùm non eſſet ab eius Eccleſia ſe-
paratus, vnde, ſicut dixi, certum ſynodus
haberet, quòd in ipſa hora qua efflaturus erat
extremum, magna & ininueſtigabilis miſericor-
dia Dei, quæ latroni non ignorata ſcelera dimiſit
in cruce, non etiam ipſi dedit pro tantis eius
in Eccleſia laboribus & certaminibus aduerſus
hæreticos, vt ab ignorantia ſua reſipiſceret,
& errore damnato latronem ſequeretur, in
B paradiſo ſtatim & ipſe cum Chriſto futurus,
qui nunc dicitur de Neſtoriano dogmate an-
te Neſtorium fuiſſe damnandus? Quantos
enim hæreticos, quantos Iudæos, atque gen-
tiles idonea teſtificatione didicimus in ipſo
limine mortis fuiſſe conuerſos? Sed quia
publicus fuit error illorum, non potuit pu-
blica non eſſe conuerſio, dum reconciliari,
dum baptizari ab Eccleſia ſupplicarent, dum
poſtremò reconciliarentur, ſeu baptizarentur:
occultam verò ſuam ignorantiam, & à nullo
C culpatam, quam Theodorus dicitur habuiſ-
ſe, cui & orientale Concilium atteſtatur,
quòd nullam detractionem ab orthodoxis in
vita ſuſceperit, & de quo & aliis Proclus
Epiſcopus dicit, quos nec viuos aliquando
culpauimus, poſſet occultè reſpuere. Quòd
ſi & non occultè, ſed aliquibus conſciis
hanc abiecit, tamen hoc ſanctæ ſynodo eſſe
poſſet occultum, & de occulto iudicare non
poſſet, quia hoc Dei eſt proprium, dicente

Moyſe, *quæ occulta ſunt vobis & filiis ve-* A
ſtris. Vnde & beatus Cyrillus ait : Iuſtiſſi-
„ mum apparet prudentibus viris cedere præ-
„ ſcienti vniuſcuiuſque voluntatem. Cur ergo culparetur hæc ſynodus, quæ Deo cederet omnia præſcienti, nec auderet, vt quidam, occultorum iudex eſſe, quod ſolus eſt Deus? Verùm neque illud modeſtus quiſquam, ſicut arbitror, definire præſumit, quòd hæretici habendi ſint omnes, qui non pertinaces, ſed vt imperfecti, & ad diſcendum parati, minus aliquid in Chriſtiana fide co- B
gnouerint; ſicut etiam ipſe Thomas & Philippus Apoſtoli. Nam & Thomæ dicitur,
Ioan. 14. 7. *Si cognouiſſetis me, & patrem meum vtique*
Ibid. 9. & 10. *cognouiſſetis.* & Philippo, *Tanto tempore vobiſcum ſum, & non cognouiſtis me Philippe.* &, *Non credis quia ego in patre, & pater in me eſt?* Quis ergo tales hæreticos dicat, ſi præſentem vitam, quamuis adhuc ignorantes, in Eccleſia tamen finierint, quam falli poſſe non credunt; cùm memoratos Apoſtolos, nec in ipſo tempore quo hæc ig- C
norabant, hæreticos fuiſſe audeat ſuſpicari? Verùm hinc quoque poſtea multa dicemus. Cùm verò incertum ſynodus haberet, & Theodori eſſe omnia illa capitula, pro quibus ab Eccleſia diceretur excludendus; quod etiamſi certum haberet, quali tamen fuerint intentione prolata, adhuc ei eſſet incertum: quòd ſi & erraſſe illum ſine dubitabitatione cognoſceret, non & continuò etiam

A quòd errorem postea non emendauerit appareret: neque si hoc quoque aliqua certa ratione constaret, quisquam pius & grauis definire præsumit, quòd hæretici sint omnes, qui sine pertinacia in Christiana fide falluntur, si necdum instructi in Ecclesiæ pace vitam finierint: quis nisi impius, quis nisi temerarius dicat, quòd illa synodus inter tot incerta debuerit Theodorum sub anathemate condemnare? Sine dubio autem consideras, Imperator, quanta Eutychianis eorumque fautoribus nulla ratione cogente sponte dedimus, siue concessimus; & tamen eis veritas non concedit, vt sententia magnæ synodi, quæ epistolam laudes Theodori continentem pronuntiauit orthodoxam, culpabilis iudicetur. Quod si tantæ nobis conuictiones, quas pro experta obstinatione aduersariorum protulimus, defuissent; quis religiosus reprehendere posset hanc synodum, quæ quod sibi datum non est vsurpare non ausa est? Nam Ecclesiæ suæ nullam Dominus in mortuis ligandi & soluendi tribuit potestatem, cùm discipulis suis diceret:

B

C *Quæcumque alligaueritis super terram, erunt ligata & in cælo, & quæcumque solueritis super terram, erunt soluta & in cælo.* Eos igitur solùm, qui sunt in terris, ligare accepit & soluere. & idcirco reprehendi non debet, quòd Theodorum, vel si culpabilem nosset, tamen quia non erat in terris alligare non ausa est. Aliorum quibus hoc placuit, non eius fuerit ista præsumptio. Nam sicut non oportuit audere & soluere post mortem eos qui alligati erant in terris, quod quidem habere videtur nonnullam pietatis imaginem: Matt. 18. 18.

ita non oportuit vt auderet eum qui alligatus A
non erat in terris, alligare post mortem; quod & apertæ impietatis est, & eius potestati non creditum. Quapropter etiam beati patres definierunt, quia non nostrum est iudicare eos qui honoratè defuncti sunt, sed solius iudicis viuorum & mortuorum.

CAP. V. Quomodò autem dicunt Nestorianam esse synodum non defendentem, nec aliquatenus excusantem scripta Theodori, quem velut magistrum Nestorij criminantur: cùm Athanasium scripta decessoris sui Dionysij defendentẽ dice- B
re non audeant Arianum? Nam neque cùm Ariani vellent quædam ex dictis venerabilis Dionysij Alexandrini Episcopi in testimonium & adsertionem sui erroris adsciscere, vt ex hoc ostenderẽt Arium non esse noui dogmatis inuentorem, quippe cùm Dionysius olim docuisset facturam esse filium Dei, neque natura propriũ, sed extraneum ab essentia patris, & quia idem filius non erat antequàm fieret, aliáque similia, quæ in eodem opere continentur, Athanasius,
germanum specimen & probabile catholicæ C
doctrinæ atque virtutis exemplum, ea constanter excepit, & quamuis nostris auribus dura, & ad excusandum difficilia, defendere non refugit, & priùs eorum auctorem Dionysium per hoc voluit esse purgatum, atque ab Arianorum crimine alienum, quòd ipse non sicut Arius, cùm viueret, de impietate fuerit accusatus, aut de Episcopatu deiectus; neque velut hæresim defendens, de Ecclesia sicut ille discesserit, sed in eius permanserit vnitate. deinde melius hæc ipsa in-

A terpretari conatus est. Vnde conuenientiùs puto, vt si non omnia, quia prolixum est, aliqua tamen in propriis verbis ostendam. Etenim, ait, & Iudæos in quibus contra legem agebant redar- " guebat Dominus dicens, *Hoc Abraham non fe-* " *cit,* & istos impios & mendaces eadem ipsa ve- " ritas redarguit, quoniam Arij aliquid Dionysius " Episcopus neque sensit, neque veritatem igno- " rauit. Sed & tunc temporis Iudæi, & nunc isti " noui, à patre suo diabolo hanc furiam aduersus " Christum rebellem hæreditati sunt. quod ma- " B gno indicio est, quia calumniari tantum volunt " illi viro, & non adtendere quòd neque ab aliis " Episcopis de impietate accusatus est, aut de E- " piscopatu deiectus, sicut isti, ex clericatu, neque " ille velut hæresem defendens de Ecclesia disces- " sit, sed in eadem tamen defunctus est, & memo- " ria eius nunc vsque cum patribus celebratur, & " nomen eius scriptum est. Si enim aliquid isto- " rum sentiret, vel de his quæ scripsit excusatio- " nem non faceret, sine ambiguitate etiam ipse si- " milia pateretur. Et suffecissent quidem ista ad " C redargutionem nouorum Iudæorum, eorum qui " Christum negauerunt, & patres accusauerunt, & " omnes Christianos fallere noscuntur. Quoniam " verò accusationes se habere putant ad accusan- " dum Episcopum, partes aliquas epistolæ eius " age & ipsas videamus: vt etiam ex hoc eorum " vanitas demonstretur, & quiescant vel serò bla- " sphemare Dominum apud seipsos, confiteantur " autem vel cum militibus, videntes testificantem " creaturam, quia verè iste filius Dei est, & non " est ex creaturis. Dicunt itaque in illa epistola "

» B. Dionysium dixisse, facturam & factum esse A
» filium Dei; neque natura proprium, sed extra-
» neum ab essentia patris eum esse, sicuti est agri-
» cola ad vitem, & nauis opifex ad nauem. & quia
» tanquam factura non erat antequam fieret. Ita
» est, scripsit. confitemur & nos esse talem episto-
» lam eius. Sed sicut istam scripsit, ita & alias plu-
» rimas scripsit. & oportebat eos & illas legere,
» vt ex omnibus, & nō ex ista sola, fides illius viri
agnoscatur. Et deinde sequitur eorum quæ me-
morauimus excusatio: quam non in isto, quia
prolixum fuit, sed in eius opere lector inquirat. B
Adspicis verò, Auguste, quæ B. Athanasius in
Dionysio excusanda susciperet, non ob aliud,
nisi quia non ex leui sono verborum, sed ex in-
tentione dicentis æstimanda sunt quæ dicuntur.
Dicentis autem intentio, cùm iam persona de-
functa est, ex communione religiosiùs æstima-
» tur. Hoc est enim quod ait, Si enim aliquid isto-
» rum sentiret, vel de iis quæ scripsit excusationē
» nō faceret, sine ambiguitate etiā ipse similia pa-
teretur. tanquā dicens, Nō quod in verbis sonat
debemus attēdere, sed credere potiùs de Ecclesia C
Christi, quam regit ipse qui sanguine suo rede-
mit, quoniam nisi hæc bona intentione profer-
ret, aut aliis eius dictis auferretur offensio, sine
dubio Dionysius in ea non maneret Episcopus.
Igitur Athanasius, qui non tantū verbi doctri-
na, quantum passionibus, trinæ vnitatis erat as-
sertor, & cuius tota vita martyrium fuit, aucto-
ritati se subdit Ecclesiæ, & quòd Dionysio com-
municauit vsque in finem, hoc solùm iudicat
eius purgationi sufficere, ita vt illum pro talibus

A dictis non condemnare dico, verùm nec leuiter culpare præsumat; sciens quoniam si hoc faceret, totam quæ illi communicauit culparet Ecclesiam. Et nescio qui, quos vtinam verè nesciremus, prædicatum à tantis patribus Theodorum in reprehensionem Ecclesiæ condemnare præsumunt, & insuper sanctam synodum, quòd hoc non præsumpserit criminari? Quid est autem quod in illo inexcusabile iam inuenerant, si in Dionysio potuit excusari, quòd facturam esse dicit filium Dei, & extraneum ab essentia pa-
B tris, & quia non erat antequam fieret, cùm patres apud Nicæam anathematizauerint eos qui dicunt erat quando non erat, & antequam nasceretur non erat, & qui dicunt factum vel ex alia essentia esse filium Dei? Sed Athanasius, vir magna ratione & grauitate fundatus, & cui tanquam experientissimo duci summa prælia aduersus hostes Ecclesiæ meritò crederentur, nouerat ipsis exercitatus periculis hæreticorum fallacias prudenter excipere. Nam & illi non minore, imo callidiore astutia, incautis frequen-
C ter illudunt, vt quos in Ecclesia catholica, velut in castris cuiusdam magnæ reip. sapientes & fortes viderint, ne illorum vel consilio credamus, vel confirmemur exemplo, quia suos facere non possunt, vel nobis faciant esse suspectos. Et ob hoc ille, non velut quidam leuis, atque ad omnia eorum factionibus mouebatur: vt quemadmodum malitiosi ac timidi, & tam malitiosi quàm timidi duces exercitus solent, quia Dionysium Ariani videri sibi conscium volebant & amicum, eum crudeliter & temere condemnaret, &

quem secum propugnatorem aduersus hostes A
habebat, à cælestibus castris excluderet. Hunc itaque doctissimum atque sanctissimum virum imitari, clementissime Imperator, huius rationem & circa pacem Ecclesiæ obseruantiã sequi debemus. Nam illorum deridemus crudelitatem, qui ad defendendum suos ignaui, ad condemnandum verò festini, de reprehensione maiorum ignominiosam & hæreticis communem gloriam captant. Nam credo quod magistros militiæ tuæ hanc in castris à te sibi creditis erga hostium dolos & suorum defensionem cau- B
telam præcipias obseruare, quam magister militiæ Christi Athanasius obseruauit. & ideo non dignos existimes Ecclesiarum Dei præpositos, quales si castrorum tuorum haberes, iudicares indignos. Nunc ergo, si mihi Nestoriani dixerint, Theodorus Mopsuestenus, qui & in Episcopatu defunctus est, & non solùm in epistola, quã nostra synodus pronuntiauit orthodoxã, verùm etiam in illis epistolis quarum auctoritate Romani Leonis dogmaticam defendit epistolam, magna prædicatione laudatus, ita de Christo C
quemadmodum Nestorius sensit, & in defensionem sui dogmatis, sicut de Dionysio Ariani fecerũt, quædam de libris eius capitula ad aliud intendentia, & aduersus alios conscripta protulerunt, quæ indigeant excusari, confestim formam, quam nobis B. Athanasius de Dionysio præbuit, sequar, & iisdem verbis, quibus Arianis ille respondit, ego quoque istis pro Theodoro Mopsuesteno respondeam, dicẽs, Nequicquam illi viro calumniamini, qui neque ab aliis Epi-

A scopis de impietate accusatus est, aut de Episcopatu deiectus, sicut Nestorius, neque ille velut hæresem defendens ab Ecclesia discessit, sed in eadem bene defunctus est. Si enim aliquid istorum sentiret, vel de his quæ scripsit excusationem non faceret, sine ambiguitate etiam ipse similia pateretur. In aliis quoque responsionis eius ordinem tenens, iterum dicam, quia sicut ista scripsit Theodorus, ita etiam alia plurima scripsit, & oportet vos & illa legere, vt ex omnibus, & non ex istis, fides viri illius agnoscatur. B Et proferam eius multa Nestoriano errori contraria, de quibus pauca libris alligaui. Demonstrem verò illis & causam cur talia scripserit, & doceam quòd contra Synusiastas, qui temporibus eius maximè feruebant, vbicumque inuenta occasione securiùs talia loquebatur, necdum ex diuerso Nestorij sollicitante perfidia. Et mihi quidem, vel quibusque catholicis, hæc sola contra Nestorianos sufficient, quæ magno Athanasio cõtra Arianos illo tempore suffecerunt. Quæ autem nos ampliùs habeamus pro Theodoro, C quàm Athanasius pro Dionysio habuit, ostendere, quin potiùs ostensa commemorare non differam. Prouidit enim misericordia Domini, vel pro nostra inscitia, qui minùs habiles ad defendendum sumus, vel pro pertinacia contrariorum, qui manifestæ nolunt acquiescere veritati, vt multo pluribus modis Theodorus excusari quàm Dionysius posset. Quod enim nos asserimus, adeo diuersum fuisse à Theodori sensu Nestorium, vt à reuerentissimo Ioanne Antiocheno admonitus, non ausus fuerit dictorum

illius testimoniis sua malè dicta defendere: quod vtique non omitteret, nisi catholici viri doctrinam contrariam sibi videret. B. Athanasius nihil tale in defensionem venerabilis Dionysij quod diceret habuit: quia non sicut Theodori Nestorius, ita Dionysij Arius exemplo fuerat admonitus & conuictus. Deinde quòd Theodorus vltro semetipsũ reprehendẽs in expositione psalmorũ, confessus est quòd negligenter à se cõposita fuerint plurima, & maximè illa, quæ prima sunt, & quòd perhibuit aliqua in suos libros ab Apollinaristis immissà. Possumus ergo Nestorianis dicere, quòd ex illis plurimis negligenter ab eo compositis credenda sint illa ipsa, quæ putant suo dogmati conuenire, aut ex eis quæ Apollinaristas in suos libros immisisse conquestus est. Possumus etiam proferre quod in quinto de Incarnatione libro idem Theodorus ait, & nos in nostro superiore posuimus, quòd vbicumque de Christo disputans alterum & alterum dicit, non persona, sed natura alterum dicat. Hæc omnia quæ nobis superabundant, B. Athanasio ad excusandam Dionysij epistolam defuerunt. Quem cùm Eutychiani vel Semieutychiani Acephali culpare non audeant, quomodo Calchedonensem synodum culpent, quæ Theodori dicta non excusare voluit, sed noluit non excusatum damnare?

CAP. VI. Sanctus autem Basilius magnum Gregorium, qui miraculorum operatoris cognomen accepit, vt θαυματουργὸς vocaretur & vocetur à Græcis, non ab Arianorum tantũ, qui creaturam & facturam filium dicunt, verùm etiam à contrario

A contrario Sabellianorum errore defendit, qui vnam patris & filij ſubſiſtentiam dicunt; quamuis hæc & prædictus Gregorius dixiſſe videatur. Vnde idem S. Baſilius, loquens de quibuſdam, qui auctoritate ipſius Gregorij excuſare ſuam perfidiam nitebantur, Immiſerunt, ait, quoddam experimentum per epiſtolam ad vnanimem noſtrum Anthimum Tyanorum Epiſcopum, quòd magnus Gregorius dixerit in expoſitione fidei patris & filij perſonas intellectu quidē eſſe duas, ſubſiſtentiam autem eſſe vnam. hoc autem quia B non dogmaticè dictum eſt ſed certatiuè in ſermone ad Gelianum, non potuerunt conſpicere qui in ſubtilitate ſenſuum ſemetipſos beatificāt. in qua multæ ſunt falſitates eorum quæ ſcribuntur, ſicut in ipſis ſermonibus oſtendemus, ſi Deus voluerit. Rurſus verò pagano ſatisfaciens, non arbitrabatur opus eſſe ſubtilitatis rationem circa verba. Eſt etiam vbi & conſentiendum ſit conſuetudini contradicentis, vt non ad neceſſaria reluctetur. Quapropter & multas inuenies ibi voces, quæ nunc hæreticis maximam virtu- C tem prębeant, ſicut creaturam, & facturam, & ſi quid tale eſt. Multa autem dicta & de coniunctione quæ ad hominem facta eſt, ad diuinitatis referunt rationem qui ineruditè audiunt ſcripturas: quale eſt & hoc quod ab his circum fertur. Proinde quomodo ſynodus iuſtè anathematizaret Theodorum in Eccleſiæ pace defunctum, cùm propterea Athanaſius & Baſilius Dionyſium atque Gregorium à criminibus talibus tantiſque defendant, quòd in Eccleſiæ pace defuncti ſunt? aut quomodo epiſtolam ve-

nerabilis Ibæ pro laude Theodori pronuntiaret A
hæreticam, cùm hæc Athanasij & Basilij scripta
hæretica dicere non auderet? aut quomodo Eutychiani eandem synodum culpant, quòd apud se non accusatum Theodorum anathematizare non præsumpserit, cùm istos patres, à quibus Dionysius atque Gregorius etiam excusantur, culpare non possint? Sed aliud quod maius est proferamus. Nam B. Hilarius, Arianorum potentissimus atque acerrimus expugnator, & cõstantissimus fidei Christianæ confessor, in epistola, quam de exilio scripsit Episcopis prouinciæ Germaniæ primæ, & Germaniæ secundæ, & B primæ Belgicæ, & Belgicæ secundæ, & Lugdunensis primæ, & Lugdunensis secundæ, & prouinciæ Aquitanicæ, & prouinciæ Nouempopulanæ, & ex Narbonensi plebibus & clericis Tolosanis, & prouinciarum Brittaniarum Episcopis, non vnius hominis verba priuatim dicta, sed publica decreta concilia approbat, quibus octuaginta nostri patres pro Paulo Samosateno repudiauerũt vt homousios, id est vnius essẽtiæ, cum patre filius vocaretur, & rationem cur hanc C vocem repudiauerint talem reddit, quoniam memoratus Paulus hæreticus solum patrem Deum esse confitebatur, filium verò à Mariæ matris generatione cœpisse, & hominem tantùm esse dicebat, & docebat propterea maluisse illos patres remoto homousio homœousiõ statuere, id est similis essentiæ, quoniam similitudo vnionem non permittit intelligi. At cùm Arius postea homœousion malè intelligeret ac doceret, & negans filium cum patre vnius esse substantię,

A sic diceret similem patri, sicut Ioannes Apostolus de se atque aliis adoptionis filiis dicit, *Nunc filij Dei sumus. & necdum manifestatum est, quòd sumus. scimus quoniam cùm apparuerit similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est.* Cùm ergo praué homœousion Arius prædicaret, alij patres homousion resumpserunt. Proinde Hilarius, vt in neutris patribus accusaret Ecclesiam, quæ vtrosque habuit honoratos, hanc absolutionem quæstioni dedit, quoniam & illi octuaginta contra hæreticum improbauerunt B homousion, & trecenti decem & octo id ipsum contra hæreticum probauerunt. Hoc quoque adiiciens: Cogitemus tot sacerdotes sanctos & quiescētes iam. quid de nobis erit qui rē eò deducimus, vt quia Episcopi nō fuerūt, nos quoq; nec cœperimus. ordinati enim ab his sumus, & eorū sumus successio. renuntiemus Episcopatui, quia officium eius ab anathemate sumpserimus. Verū hæc omnia, quæ vel priuatim à sanctis Dionysio atque Gregorio dicta, vel publicè in Cōcilio à memoratis octuaginta patribus, non tan-C tam excusandi habere difficultatem videntur, quoniam ante definitionē Nicęnæ synodi prolata reperiuntur. Illud est multo amplius, quòd idem S. Hilarius in eadem sua epistola prolata æquè defendit Sirmiense concilium post Nicænum congregatum, in cuius decretis dictum est: Si quis vnum dicens Deum, Christum autem Deum ante sæcula filium Dei obsecutum patri in creatione omnium non confitetur, anathema sit. & iterum, Si quis Deum non dominū patrem, & filium quasi dominum à domino,

1. Ioan. 3. 2.

ca. 3.

» duos dicat Deos, anathema sit. Non enim exæ- A
» quamus vel comparamus filium patri, sed subie-
» ctum intelligimus. Neque enim descendit in
» Sodoma sine patris voluntate, neque pluit ex
» se, sed à Domini auctoritate, scilicet patris. nec
» sedet ad dexteram à semetipso, sed audit dicen-
Ps. 109. 1. » tem patrem, *Sede ad dexteram meam.* Rursum-
» que, Si quis innascibilem & sine initio dicat fi-
c. 26. » lium, tamquam duo sine principio & duo in-
» nascibilia & duo innata dicēs, duos dicat Deos,
» anathema sit. Caput enim quod est principium
» omnium Christus: caput autem quod est prin- B
» cipium Christi Deus. Ita enim ad vnum, qui est
» sine principio omnium principium, per filium
» vniuersa referimus. Et iterum. Confirmantes
c. 27. » Christianismi intellectum, dicimus quoniam
» si quis Christum Deum filium Dei ante sæcula
» subsistentem & ministrantem patri ad omnium
» perfectionem non dicat, sed ex quo de Maria
» natus est, ex eo & Christum & filium nominatū
» esse, & initium accepisse vt sit Deus dicat, ana-
thema sit. Quæ omnia memoratum Sirmiense
Concilium S. Hilarius necessariè contra Pho- C
tinum & Orientales asserit decreuisse. Quorum
sufficientem excusationem faciens quomodo
sint accipienda demonstrat. Hæc ergo Athana-
sio, hæc Basilio, hæc Hilario, & omnibus viris
sanctis, sollicitudo fuit, ne culpatis velut hære-
ticis eis qui in Ecclesiæ pace atque honore de-
functi sunt, ipsa quæ illos magno honore di-
gnata est Ecclesia culparetur. Et ideo vel si for-
tè inueniantur aliqui in plurimis approbati, qui
eumdem Theodorum damnent velut hæreticū,

A hoc probabiliter profectò non faciunt; nec in eo ſequendi ſunt,in quo conſuetudinem Eccleſiæ non ſequuntur. Vnde ſi Calchedonenſis ſynodus Eccleſiæ morem in defenſionem ipſius Eccleſiæ ſequens, dicta Theodori ſimiliter excuſaret, quis eam de hac pietate atque cautela niſi profanus argueret? nec tamen & hoc ſine Athanaſio & Hilario poſſet. Porrò aliquid tale non fecit, quæ hinc inuidiam ſuſtinet, quòd alterius ad ſe delatam epiſtolam,nec de laude Theodori accuſatam, pro veræ fidei con-
B feſſione quam continet, pronuntiauit orthodoxam.

INSPICIAMVS autem ipſos Eutychianorum fautores,qui dicta in Eccleſiæ pace quieſcentiũ,quoniam obſcurum aliquid in eis inuenitur, damnari magis quàm excuſari volunt, vtrum ita vigilantes cauti ſint,vt in ſuis dictis atque conſcriptis reprehendi nullatenus queãt. Si enim tam circumſpecti ſunt, vt in nullo deprehendantur offendere,tolerabile fortaſſe dicatur, quòd ſua ſapientia freti, ad nos noſtrique CAP. VII.
C ſimiles, qui in multis offendimus, condeſcẽdere non dignãtur. Verùm quid agemus,quòd nullos ab eis in alia cauſa conditos libros audiuimus, quorum diſcuſſione irreprehenſibilem eorũ peritiam & peruigilem poſſimus probare cautelã? Placet ergo eis,vt in hoc libro,quem communi ac diuturno tractatu in præiudicium S. ſynodi ſcripſerunt,ſiue ſcribi fecerunt, perfectam eorũ nuſquam culpabilem ſciẽtiam requiramus? Sed iam etſi non omnes,quos continet,quoniã aliud in hoc opere demonſtrare ſuſcepimus, multos

tamẽ ex occaſione prodidimus, eius multa quoque mendacia, ſibique contraria. Vbi & hoc docuimus, quia cùm mendacio ſtudeant, neſciunt vel quomodo mentiantur; & quomodo per eandem ſcientiam etiã verum contra ſe aliquando loquantur. Si autem in hoc libro, in quo ſubſcripſerunt, alienos errores, ſiue falſos, ſiue veros arguere intenti in tantis reprehenſi ſunt, qua fronte non dicam Theodori, ſed cuiuslibet hominis dicta culpare præſumunt? At erubeſcent iſti iudices mortuorum, ſi per totum ipſum librum eorum conſideremus inſcitiam: & idcirco in ipſa tantùm ſententia, qua Theodorum cum ſuis dogmatibus damnauerunt, inſpicere eam ac demonſtrare propoſui. Dixerunt enim » ſicut narrauimus, Si quis non anathematizat » Theodorum Mopſueſtiæ, & eius dogmata, eoſ» que qui aut ei ſimilia ſapuerunt, aut ſapiunt, » anathema ſit. In qua ſententia intende quæſo quot & quàm magna vitia reprehendam. Primum eſt, quòd eum contra ſententiam patrum, & totius Eccleſiæ iudicium, in cuius pace defunctus eſt, anathemati ſubdiderunt. Secundum autem, quòd condemnando omnes qui ei non dicunt anathema, memoratos quoque venerabiles patres, & ipſam quæ Theodoro communicauit Eccleſiam, atque omnes præſentes in corpore Chriſti fideles, qui ſiue quòd in Eccleſiæ pace vitam finierint, ſiue quòd nec errores eius, nec nomen audierint, eum non anathematizant, decreuerunt vt anathema fierent: quod apertè contra iuſtitiam, & contra morem Eccleſiæ factum eſſe iam diximus, nec

A vllum tale inuenimus exemplum, vbi anathema facti sint, qui alicui hæretico, quem ignorare possunt, non dicunt anathema. quod nec isti decernerent, nisi ad synodi Calchedonensis iniuriam, quæ cùm apud se recitarentur eius laudes, non ei dixerit anathema. Tertium verò est, quòd sine vlla exceptione generaliter eius dogmata, & vniuersos qui eis non dicunt anathema condemnantes, in quibus nec ipsi negant plurima recta esse, non solùm quos supra memorauimus patres, & alios præteriti vel præsentis
B temporis innocentes, verùm & ipsam catholicã fidem, cuius assertionibus omnem hæresem, testante Ioanne & Domno Antiochenis, atque Orientali Concilio, Theodorus expugnauit, & quã secundum Cyrillum, vt interim perhibent, magnificè aduersus Arianos & Eunomianos asseruit, anathematizare procul dubio cõuincuntur. Quartum est, quòd contenti non fuerint illos tantùm anathematizare qui similia sapiunt: sed iterum contra iustitiam Ecclesiæque regulã addiderunt & illos qui similia sapuerunt. Et quam-
C quam Theodorum nihil malè sapuisse probauerint; quantum tamen ad eos attinet, condemnauerunt omnes ab ipso, in quem illũ incidisse putant, errore conuersos: nihilque illis præstitit sua conuersio, quod iam talia non sapiunt, quãdo & propter hoc damnantur, quod aliquando talia sapuerunt. Vbi quid agent de Martha & Maria sororibus Lazari, quæ familiari deuotione ipsi Domino, dum hîc in carne degeret, adhæserunt? Et tamen vtraque, id est prius Martha ac deinde Maria legitur ei dixisse, *Domine, si fuisses hîc,* Ioã. 11. 21. 32.

frater meus non fuisset mortuus. Quæ licet crederent quòd ipse esset filius Dei qui in mundũ venisset; tamen non dicerent, si fuisses hîc, si eũ cognoscerent sicut Deum vbique esse pręsentẽ. Eadẽ ergo sapuerunt quæ dicitur sapuisse Theodorus, & cum Theodoro simul anathematizatæ sunt. Et quantos vel eo tempore in Euangeliis & Apostolicis scriptis tales fuisse cognouimus? quantos etiam nunc tales in grege fidelium, sola sanctorũ mysteriorũ participatione, & simplici præceptorum obedientia placentes Deo vidimus? cùm & ipsi primi pastores eius Apostoli sic aliquãdo sapuerint, quos omnes cũ Theodoro vidimus in hoc anathemate condemnatos? Nã etsi dicantur Thomas & Philippus, qui aiunt, *Ostende nobis patrem, & sufficit nobis*, non hominem tantummodo credidisse Christũ, sed Deũ, quamuis patre minorem, aut separatum à patre, propter quod etiam dictum est, *Non creditis quia ego in patre, & pater in me est*? similia proculdubio sapuerunt eis quæ putatur sapuisse Theodorus. Non enim dissimilis aut minoris ignorãtiæ fuit, vel minorẽ credidisse Deum, vel à patre filium separatũ. Nisi fortè sic nobis error Nestorianus displicet, vt placeat Arianus. Quomodo libet ergo sapuisse dicantur, aut eadẽ proculdubio, aut similia sapuerũt. Pro hac ergo præcipiti & inconsiderata sententia sua respondeãt qui tantummodo alienis calumniari sciunt, sua verò defendere nesciunt, & si quid possunt, ab istis vinculis manifestæ veritatis absoluant: & fortè credimus quòd acceperint potestatem ligandi eos qui super terram non sunt, quam nec

Marginalia: A; B; Ioan 14.8.; Ibid. 10.; C

A Apoſtoli acceperunt. Ecce quatuor magna vitia, non obſcura, nec de aliquibus ſecretis educta, ſed clara & manifeſta eos docuimus incurriſſe. Quomodo igitur ille ſubtilis eorum intellectus in nocte obſcurarum quæſtionum elucubratis excogitationibus aduerſus aliena dicta peruigil, in ſuis obtuſus inuentus eſt & medio die lethargicus? In quantis autem librorum voluminibus iſti cenſorij mortuorum iudices tantos & numero & magnitudine feciſſe deprehenduntur errores? Nonne vna breuiſque ſen-
B tentia eſt, quæ ſemel tincto calamo ſcribi poteſt, Si quis non anathematizat Theodorum Mopſueſtiæ, & eius dogmata, eóſque qui aut ſimilia ei ſapuerunt, aut ſapiunt, anathema ſit. & in his pauciſſimis ſyllabis longo tempore meditatis, tam multi ſapientes, & quod eſt amplius, alienorum dictorum ſcrupuloſiſſimi & calumnioſiſſimi diſcuſſores, in ea ipſa calumniæ ſuæ ſententia ſic errauerunt, vt etiamſi vera forent, quæ in denotationem ſanctæ ſynodi de Theodoro iactant, non poſſent eorum erroribus comparari. Et au-
C dēt iſti diſcutere ac reprehēdere inluſtris doctrinæ viros, quorum ſunt innumeri libri, qui non ſine magnis & multis erroribus ſemel intinctum calamum ſcribendo fundere potuerunt? Illud etiam conſiderandum eſt, quòd Theodorus, necdum Neſtorianis apparentibus, in alios intendens, & oppugnantibus Synuſiaſtis obuius, aliquam offenſionem ad aliud pergentis tranſitu ſermonis incurrit. Iſti verò, quod non immeritò venia caret, longo pacis otio ſeduli & quieti, ſi tamē quieti, non ſolùm multipliciter & graui-

ter errauerunt; ſed inter ſe ac tantos patres, & A
vniuerſam quæ Theodoro communicauit Ecclesiam, ipſos quoque Apoſtolos, interpoſuerunt anathema. Quod ille in quibus ab eis reprehenditur non fecit, qui nunc pro ſolo præiudicio ſynodi ſub anathemate condemnatur. Vnde ſi ante centum annos audax & aſperum ſanctis patribus apparebat, vt anathema imponerentur dictis in pace Eccleſiæ mortuorum, quanto nunc audacius eſt atque aſperius, vt non ſolùm eorum dicta, quod conſtat olim prohibitum, ſed perſonæ quoque damnentur? Et patres illi, qui con- B
demnare prohibebant Theodori & aliorum dicta, conſultiſſimè dicebant, Quis enim noſtrûm ſperet nõ defungi? aut à quo nõ dictũ eſt aliquid, quod alium poſſit mouere? cauentes vtique, ne tali exemplo ipſorum quoque dictis poſt mortem imponeretur anathema. quantum nos metuere debemus exemplum poſteris dare, quo non ſolùm dicta poſt mortem dicentium, ſed perſonas quoque condemnent? Nam ſi Theodorus poſt tantos ſuæ defunctionis annos dete- C
ſtandus creditur, qui non probatur correctioni reſtitiſſe dum viueret: ſi Theodorus condemnatur, qui neminem condemnauit in Eccleſiæ pace defunctum: ſi Theodorus excluditur, qui non inuenitur in Eccleſiæ præiudicium ſcripſiſſe aliquid, de quo ipſa conturbaretur Eccleſia. quid de nobis agitur, ſi multis tumultuoſæ noſtræ præſumptioni contradicentibus, non exemplum tantummodo, verùm etiam cauſam poſteris demus aduerſus nos talia præſumendi? ſi tamen dicenda videatur illa præſumptio, & non magis

A præſumptionis digna reprehenſio. An fortè cuipiam videbitur indignum, vt qui in Theodori condemnatione, tot ſanctos patres, tot innocentes, tot placitas & familiares Chriſto perſonas, atque ipſos anathematizauerunt Apoſtolos, ne tantum facinus maneat, ipſum potiùs cum ſuis condemnetur auctoribus? Corrigant ergo nimis profanam temeritatem ſuam, aut ſi nihil ſe putant corrigendum feciſſe, facti rationem reddant, & non in alienorum reprehenſione dictorum, ſed potiùs in ſuorum defenſione, ſubtilitatem ingenij, de qua multũ gloriantur, oſtendant. B Hoc de veſtra iuſtitia petimus, vt ſi reſpondere tentauerint, vltra eis non liceat ſub titulo veſtri nominis ſua & profana conſcribere. quia licet docentibus Apoſtolis didicerimus, quòd Deo magis quàm hominibus oporteat obedire: quantum tamen in nobis eſt, optamus & Deo obedire & hominibus, dum ea volunt & imperant homines, quæ contraria non ſint obedientiæ quam Deo debemus.

FINIS LIBRI DECIMI.

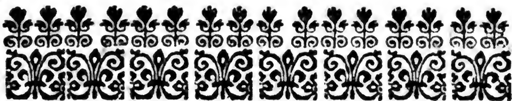

FACVNDI EPISCOPI HERMIANENSIS,

Pro defensione trium Capitulorum,

LIBER XI.

CAP. I. MVLTA sunt equidem dicta, quibus calumnias Eutychianorum magnam synodum Calchedonensem etiam de Theodori causa criminantium ex omni discidimus parte. Quid enim iam superest vnde causari possint, quando non solùm ea concidentes quæ finxisse illos monstratum est, verùm etiam plurima quæ nec conficta sunt nostra sponte vt eis illuderemus dantes, sic quoque docuimus eandem synodum inuicta, & euidenti ratione defendi? At tamen quia voluimus eis amplius quàm in superioribus fecimus comprobare, quomodo multorum patrum doctrinam, quos & ipsi nobiscum honorare se dicũt, in condemnatione dogmatum Theodori criminentur; & quia non tam pro memorata synodo, quæ iam satis abundéque purgata est, quàm pro his-

A dem patribus decertamus; statuimus in hoc volumine magnorum virorum dicta proferre similia, ad excusandũ difficiliora his pro quibus eum putauerunt, tanquam magistrum Nestorij, anathemate percellendum: vt in plurimis exemplis videant, quod sapientissimus Ioannes Antiochenus cum orientali Concilio scribens beato Cyrillo de quibusdam capitulis supradicti Theodori dixit. Sed illis quæ putantur obscura similia multa & à plurimis anterioribus eius, & gloriosis patribus dicta inuenimus; & periculũ im-
B pẽdet non leue, ne istis etiam illorum soluamus, eius viri reprobantes dicta, qui in Episcopatu defunctus, agonibus autem aduersus Arianos & Eunomianos & alios hæreticos decem millibus per omnem suam vitam vbique decoratus est. quod si fiat, multa etiam ab aliis sanctis patribus aptè dicta retractaturi sumus. & post aliqua. Quis enim, inquit, nostrûm speret non defungi? aut à quo non dictum est aliquid, quod alium possit mouere? Et suffecerat quidem hæc protestatio tanti Concilij ad compescendam temera-
C riorum audaciam, quod multa similia capitulis, quæ in Theodoro culpant qui occasionem faciebant contrario dogmati quo tenebãtur, etiam à plurimis anterioribus & gloriosis patribus dicta inuenient. Sed quoniam modo ei non creditur, cui hactenus bene creditum fuit, & ratio eius sana contemnitur, qua rursus ait, aut à quo non dictum est aliquid, quod alium possit mouere? necessitate compellimur ex eisdem multis similibus patrum dictis aliqua proferre, & in quo mouere possint ostendere, vt Eutychiani, co-

rũque satellites, dissimulare non possint, quòd in A
cõdemnatione dogmatum Theodori necessariò
etiam ipsorũ patrum doctrina, in qua inueniuntur similia, condemnetur. Nam B. Eustachius
Antiochenus Episcopus, qui primus in Nicæno
Matth. 24. 36. Concilio fuit, sexto aduersus Arianos libro, de
eo quod ait Dominus, *Nemo scit diem illum*,
» Dicamus, inquit, cuius rei gratia filius hominis
» diem proprij aduentus ignorat. Neq; enim du-
» bium est, quia & hoc causa vtilitatis hominum
» prouidens adinuenit omnium creator & generis
» opifex Deus. Sicut enim hominem causa salutis B
» hominum verbo coaptauit & Deo: sic & insi-
» gnem iudicij diem causa diuini beneficij homi-
» ni competenter abscondit; ne fortè ineffabilia
» mysteria similis generis hominibus homo indi-
» cans, & diem secundi aduentus ostenderet.
Quid tale quæso in dictis Theodori contra synodum Calchedonensem Eutychiani hactenus inuenerunt, aut se inuenire finxerunt? Vt enim omittam quod hic ait, Filius hominis diem proprij aduentus ignorat, nec saltem dixit, ignorauit, vt ante resurrectionem tantùm, non etiam C
post resurrectionem, ignorantem eum dixisse videretur, quando neque in eius fidelibus vlla ignoratio remanebit. Vt ergo hoc, sicut dixi, prætercam, quoniam facilè dici potest secundum illud tempus, quod ante resurrectionem Christus hîc egit, locutus beatus Eustachius. Vt illud quoque relinquam, quod ait, Hominem causa salutis hominum verbo coaptauit & Deo; quod Eutychiani proculdubio in Theodoro, si ipse hoc diceret, accusarent, tanquam priùs

A extiterit homo, qui verbo coaptaretur & Deo. illud certè quòd ait, propterea Christo diem iudicij competenter absconditum, ne similis generis hominibus homo diem secundi aduentus ostenderet, nescimus hactenus Eutychianos in Theodoro criminatos, sed nec aliquid tale, quod huic sententiæ cõparetur. Nam cùm Apostolus raptus in paradisũ audiret arcana verba, quæ non licet homini loqui, nec cuiquam prodiderit, sed diuini secreti custos fidelis inuentus est: quomodo dicitur quòd Deus Christo, non dicam vt
B Deo quod est, sed tantùm vt homini, qui tamen inferior Paulo non esset, propterea diem iudicij absconderit, ne similis generis hominibus proderet: tanquam non posset, quod Apostolus eius seruauit, commissum sibi seruare secretum. Quamquam nec illud quod ait Eustachius, homines Christo similes esse genere, Eutychiani leuiter in Theodoro præterirent: sed profectò calumniarentur, quòd hominem tantùm, non etiam Deum crediderit Christum, cui genere similes omnes homines prædicasset. Itemque in
C eodem libro: Dum sederit, ait, filius hominis in sede maiestatis suæ, alia quidem videtur loqui persona, de altera autem facit manifestè sermonem. Ergo diuinus spiritus de homine clarè dicens apparet, Dum sederit filius hominis in sede maiestatis suæ, sine contradictione denuntians, quia superuenientes glorias homo suscipit iustitia & virtute ornatus, & excelsum regni solium ritè percipiens. Quid etiam hîc dicimus? numquid Theodorus alicubi verba Christi de semetipso loquentis sic tractauit, vt diceret aliam

Matth. 19. 28.

de alia loqui personam, quemadmodum B. Eustachius, cùm tractaret eius verba dicentis, *Dum sederit filius hominis in sede maiestatis suæ?* Nonne de omnibus, pro quibus Theodorum culpant, id conantur suspiciosè vel calumniosè colligere, quòd in Christo alteram Dei, alteram hominis intelligi personam voluerit? quod ille quidẽ grauiter execratur. at Eustachius apertè dicit, in verbis vnius Christi de semetipso loquentis, quod alia persona de altera manifestè sermonem faciat, & non de Deo, sed de homine clarè dicens appareat, *Dum sederit filius hominis in sede maiestatis suæ.* Verùm nec illud quod ait, superuenientes glorias homo suscepit iustitia & virtute ornatus, Eutychiani in Theodoro ferre possent; sed accusarent eum sine dubio, quasi dicentem quòd Christus homo tantùm fuerit, non etiam Deus, cui gloria accesserit, quam antè non habuerit, & iustitiæ virtutísque profectu eam fuerit consecutus, in tanto merito etiam regni soliùm ritè perceperit. Rursus autem eodem libro de verbis Christi disputans dicit, *Omnia mihi tradita sunt à patre meo*, manifestè ex persona hominis prophetare cognoscitur, sicut & antè probauimus. Iste enim maximas & accidentes virtutes percipit ad meliora dignitate procedens. Ecce & hic cùm loquentem Christum perhibet ex persona hominis prophetare, subauditur quòd alteram dicat esse Dei personam. Nam cùm & de homine loquens diceret, Iste enim maximas, & accidentes virtutes percipit, tantumdem valet ac si diceret, Ille verò non percipit tanquam Deus.

Matth. 11. 27.

A B C

A Deus. Dicendo etiam, quòd Christus accidentium virtutum perceptione ad meliora processerit, & accepisse eum quod aliquando non habuit, & profecisse testatur. Qui octauo quoque libro sic ait: Contemplandum autem, quo- «
modo loquens Deo & dicens, *Et ciuitates de-* « Psal.9.7.
struxisti, rursus alterum introducit Domi- «
num inferens, *Et Dominus in æternum manet.* «
Parauit in iudicio sedem suam. Manifestissimè « Ibid.8. &
etenim alij de alio loquens apparet. significauit « 9.
quia iudex est, qui præparauit ei sedem tan- «
B quam prius non habenti hunc honorem. sic vi- «
debatur loqui. quasi per figuras enim indicabat «
propheticas, quoniã homo ex membris iustitiæ «
templum dicentes factus, & sacratissimo habi- «
tans verbo, virtutis adeptus est perpetuum so- «
lium. Loquens, inquit, Deo rursus alterum in- «
troducit Dominum. Hoc si Eutychiani in Theodoro inuenirent, profectò in reprehensionem synodi Calchedonensis, quæ laudes eius continentem epistolam iudicauit orthodoxam, bicipiti nos argumentatione constringerent, ita di-
C centes, Si hæc de patre & filio dixit, quomodo filius alter est Dominus, cùm scriptum sit, *Quoniam Dominus Deus noster, Dominus vnus est.* Deut.6.4.
Neque enim sic dicitur pater Dominus, & filius Dominus, & spiritus sanctus Dominus, vt tres Domini, & nõ potiùs vnus dicatur Dominus: sicut neq; ita dicitur pater Deus, & filius Deus, & Spiritus sanctus Deus, vt tres Dij, & non potiùs vnus dicatur Deus. Si autem de Deo verbo & adsumpto homine loquens, eidem adsumptum hominem alterum Dominum dixit, arguitur

vnum Christum in duos dominos diuisisse; A
atque hoc verbis etiam subsequentibus adfirmarent, quibus dictum est, Alij de alio loquens apparet. & iterùm, Quia Deus iudex præparauit adsumpto homini sedem, tanquam priùs non habenti hunc honorem. Cùm verò tanta inuidia criminentur in epistola venerabilis Ibæ, quòd ait templum & inhabitantem in eo, quæ illis ad exaggerandum verba sufficerent, si hoc dixisset quod Eustachius ait, Quoniam homo ex membris iustitiæ templum decenter factus est, vt sacratissimo co- B
habitans Verbo? Nam si inhabitare, quod Ibas ait, duas dicant significare personas, cùm anima suum corpus inhabitans vna cum eo persona sit; quanto magis cohabitare, & ipsius cohabitationis virtute adeptum esse hominem
„ perpetuum solium? Item in eodem libro. Non
„ enim ait, qui regni sedem habet, alteram sibi
„ apparat sortem: sed cui non adest sedis poten-
„ tia. Ergo hæc ad hominem Christi manifestè
„ respiciunt. Néque autem omnipotenti hæc re-
„ ponenda sunt proprium habenti sceptrum; ne- C
„ que Verbo ipsum regnum habenti, quod etiam
„ pater habet; sed in Christo dicendum, *Do-*
„ *minus in cœlo praparauit sedem suam.* Nam
„ omnium simul creaturarum dominator propter
diuini verbi commixtionem. Attendant ergo quale sit etiam hoc quod ait, Non Deo verbo regnum habenti alteram sortem apparatam, sed potiùs, cui non adest sedis potentia, id est homini Christi. Nec saltem dixit, homini Dei verbi, ipsúmque Christum, cuius

A hominì præparatam perhibet ſedem, ſimul cum Deo patre & eius verbo omnium creaturarum dominari aſſerit. Nec tamen pro his quoque, quæ necdum exorto Neſtorio ſecura ſimplicitas loquebatur, eius eſt anathematizanda doctrina. quod tunc nobis conſtare poterit, ſi nullius antiquorum Eccleſiæ prædicatorum pro talibus dicta damnentur. Alioquin cuiuſlibet eorum ſcriptis anathematizatis, ſicut Ioannes ſapientiſſimus & orientale Concilium dixit, neceſſe eſt & ea quæ ab aliis

B patribus ſunt dicta complecti. Sufficiat ergo poſteris, quòd temporum ſuorum hæreticis repugnantes inlæſam cuſtodierunt Eccleſiam. Sufficiat quòd nobis quoque aduerſus eos arma quamplurima labore ſuo atque induſtria præparantes, cum magna laude de hoc ſæculo tranſierunt. Non iniuriam ſucceſſores labori decedentium debent, non cōuitia referenda ſunt. Poſt certamen bene defunctis victoribus triumphi gloriam negaſſe aliquis inueniatur ingratus: neſcio ſi quiſquam præter nos contu-

C meliam retulit. Quidam prædicator Eccleſiæ ſic præſentes expugnauit hæreticos, vt in nullo, aut certè in paruo, futuris occaſionem daret: hîc dignus laude præcipua iudicetur. Quidam verò in hoſtes obuios intentus, aliis non quaſi latitantibus in inſidiis, qui nondum fuerant, ſed exorturis quandoque prouidè ac vigilanter occurrit: hîc minima, aut etiam nulla, ſi videtur, dignus laude ducatur; non tamen vel incautus patriæ propugnator inter hoſtes habendus eſt. Vnde beatus Eu-

ſtachius, quamquam multos poſſit talibus di- A
ctis offendere, non tamen condemnatur, velut Neſtoriani auctor erroris: ſed honoratur cum multis, & præ multis patribus, tanquam Nicæni Concilij primus exiſtens. & Eutychianis nullam hinc inuidiam commouentibus, ſolenniter inter ſuos deceſſores ac ſucceſſores ad ſacrificia nominatur. Et fortaſſe propterea nihil inde accuſant, quia in hoc, quod vltimum poſuimus, teſtimonio dixit, Propter diuini verbi commixtionem. Vbi enim memorati Eutychiani ab aliquo prædicatorum Eccleſiæ dictum B
inuenerint Deum verbum homini eſſe commixtum, ſecundum ſuum dogma dictum exiſtimant.

CAP. II. MVLTA verò ſuperioribus ſimilia ex dictis eiuſdem beati Euſtachij proferre poſſemus, quæ poſſent in vno tractari volumine: ſed iſta legenti ſufficiant, quoniam volumus ad aliorum ſcripta tranſire, de quibus æquè non omnia quæ his ſimilia dixerunt, ſed aliquanta tantummodo proferimus. Quid ergo etiam ſanctus Athanaſius dicat in epiſtola ad Antioche- C
» nos, debemus inſpicere. Ex veteribus enim eru-
» ditus & legis doctor exiſtens, Prouerbia Salo-
» monis legens, & duas perſonas de Domino in-
» ueniens, vnam quidem circa hominem, quem
» ex Maria pro nobis futurus erat adſumere, al-
» teram autem circa Verbum, quòd ante om-
» nia ſæcula æternè ex patre natum eſt: & de
» IESV quidem ex Maria ſcribit Timotheo,
2. Tim. 2. » *Memor eſto Chriſtum Ieſum reſurrexiſſe à*
8. » *mortuis ex ſemine Dauid, ſecundum Euange-*

A *lium meum.* de Deo verbo autem, quod cum « patre semper est, dixit, quoniam est omnia. « Hanc autem sancti Athanasij ad Antiochenos epistolam, in qua scriptum est, duas esse personas, hominis adsumpti, & Dei verbi adsumentis, & alia scripturæ verba Domino IESV qui ex Maria, alia verò Deo verbo congruere, in tanta auctoritate aduersus Apolinaristas suscepit Ecclesia, vt ex illa hæresi conuersi sua subscriptione ita se sapere faterentur. Vnde successor eiusdem Athanasij Petrus, scribens ad B Episcopos, presbyteros, atque diaconos, qui sub Valente Imperatore Diocæsareum fuerant exules missi, Sine Deo quippe est, inquit, & « in omnibus reprobus, qui non confitetur in- « tegrum hominem saluasse aduentu suo salua- « torem: & si totum saluat, totum adsumpsit, « non in adiutorium saluationis, sed ad totius « saluationem. Nullus ergo piè se sapere existi- « mans infidelis magis existat. Si verò quærere « studet, discat ex epistola quàm ad Antioche- « nos beatæ memoriæ Episcopus Athanasius scri- « C bit, vbi omnia diligenter exponit. quam lege- « re incipientes orthodoxi, & ita sapere & sub- « scripsisse confirmant. In eadem ergo ad Antiochenos epistola, in qua beatæ memoriæ Episcopum Athanasium successor eius Petrus omnia diligenter exposuisse perhibuit, hoc quoque continetur. *Iesus Christus heri & ho-* « Hebr. 13. 8. *die, ipse & in sæcula.* Heri quidem ante sæcula « sempiternitatem significat: hodie autem ter- « renum sæculum: in sæcula verò, post transi- « tum huius vitæ. Iesus Christus autem, qui «

» iuxta hominem ſaluatoris intelligitur, non eſt A
» ipſe. qui enim prouectum ætatis ſuſcepit, ali-
» quando infans exiſtens, & aliquando vir inci-
» piens quaſi annorum xxx. ſicut ait Lucas, non poteſt ipſe eſſe. Quomodo itaque Theodoro condemnato non etiam Athanaſius accuſetur, quaſi duos IESVS, & duos Chriſtos docuerit; quia primùm loquens de IESV Chriſto, qui eſt heri & hodie in ſæcula, poſtea dixit: quia IESVS Chriſtus, qui iuxta hominem ſaluatoris intelligitur, non eſt ipſe, & rationem ſubiicit cur ipſe eſſe non poſſit? Quamquam B ſi Theodorus hoc diceret, non duos tantùm, verùm etiam tres IESVS Chriſtos Eutychiani, ſecundum ſuas calumnias, in his verbis ſignificatos vellent intelligi. Non enim hoc ſaltem dictum eſt, IESVS Chriſtus autem, qui iuxta ſaluatorem intelligitur, ſed iuxta hominem ſaluatoris: vt alium ſignificatum eſſe dicerent IESVM Chriſtum, alium verò hominem iuxta quem eſſet ipſe IESVS Chriſtus, & rurſus alium ſaluatorem, cuius eſſe diceretur idem homo. Denuo in eadem epiſto- C
» ſtola: Eſt, inquit, ſpiritus vitæ ſanctus cum
» patre & filio in ſingulis prophetarum per ge-
» nerationes tranſiens, qui indicat quæ erunt &
» quæ fuerunt, habens oculos antè & pòſt,
» hoc eſt, ſicut diximus, ſcientiam futurorum
» atque præteritorum, quæ in Salomone nar-
» rat ex perſona filij hominis ex Maria, & filij
» Dei verbi, quod ab initio erat apud patrem:
» & duas perſonas ſignificans, de homine qui-
» dem ex Maria creato & plaſmato, de illo

A verò, qui ante sæcula est sine principio, & æ- «
ternæ natiuitatis. Quoniam ergo verborum se- «
ductores, & non eruditi spiritu obseruātes errare «
faciant indoctos, dicentes à quadringentis annis «
est operatio corporis Domini, & quomodo in «
eum quidam referunt quod dictum est, *Dominus* « Prou. 8.
creauit me principium viarum suarum in opera « 22.
eius, cùm dicat scriptura, ante montes & col- «
les, ante fontes, & ante sæculum generatum & «
creatum? Hæc dicentes à quibusdam laudari «
putantur, non diuidentes quæ persona prophe- «
B tico spiritu de corpore Domini clamat, & «
quæ de æterna eius à patre generatione do- «
cet. Sunt multa similia in hac epistola, quæ
aduersus Apolinaristas dicta Nestoriani quo-
que in assertionem sui erroris assumant. Sed
non ideo Athanasius, aut eius doctrina dam-
nanda est. Igitur nec Theodorus, aut eius do-
ctrina, ideo dicatur à synodo debuisse damna-
ri. Sed ad alia eius opuscula transire delegimus.
Dicit itaque idem beatus Athanasius in expo-
sitione symboli. Qui in fine sæculorum de- «
C scendens ex sinu patris, ex immaculata virgi- «
ne Maria nostrum adsumpsit hominem Ie- «
sum Christum, quem pro nobis passioni tra- «
didit. & post pauca, Principium viarum con- «
ditus nobis est in terra, quas nobis ostendit «
de tenebris lumen, salutem ex errore, vitam «
ex mortuis, introitum ad paradisum, de quo «
exclusus est Adam, in quem iterum intrauit per «
latronem, sicut dixit Dominus, *Hodie mecum* « Luc. 23.
eris in paradiso, quò & Paulus intrauit, ascen- « 43.
sum in cœlum, quò præcursor pro nobis ingres- «

» ſus eſt dominicus homo, in quo iudicaturus eſt A
» viuos & mortuos. & poſt aliquanta. Ea verò
» ſalus, quæ nobis condita eſt ad plantationem
» noſtram, noua eſt & non vetus, nobis & non
» eis qui ante nos, Ieſus qui iuxta ſaluatorem fa-
» ctus eſt homo, qui interpretatur paſtor, ſalus,
interdum etiam ſaluator. Calumnientur igitur & huic, tanquam ſecundum Neſtorium alterum dicenti filium Dei, alterum verò noſtrum hominem Ieſum Chiſtum: quia non ait filium Dei ſemetipſum tradidiſſe pro nobis, ſicut Apoſtolus dixit, ſed potiùs quia filius de- B ſcendens ex ſinu patris adſumpſit noſtrum hominem Ieſum Chriſtum. quem? hoc quod ait Dominicus homo, in quo iudicaturus eſt viuos mortuos. quaſi deuio ſenſu alterum putauerit Dominum filium, qui iudicaturus eſt viuos & mortuos: alterum verò Dominicum hominem, in quo iudicaturus eſt. Calumniētur etiam quod ſimiliter ait, Ieſus eſt, qui iuxta ſaluatorem factus eſt homo, dicentes quòd ex eo Ieſum à ſaluatore diuiſerit, quoniam eum iuxta ſaluatorem potiùs quàm ſaluatorem dixit. Scripſit etiam li- C brum cōtra Manichæos, cuius principiū eſt, Diſ-
» ſoluit errorem veritas, in quo ſic ait. Quando
» enim hominem Ieſum video, intelligo qualis eſt:
» quando autem modum contēplor, admiror neq;
» agnoſco. mutatio quippe admirationem præſtat.
» Et eſſentiæ quidem mutatæ non ſunt. manet
» enim corpus non alterum effectū. neque enim
» corpus in incorporeum verſum eſt, neque anima
» altera per eſſentiam extitit. Sed manentibus eſ-
» ſentiis ſtudia non manſerunt. Nequaquam enim

A essentialia sunt studia. nam manerent cùm es-
sentiis,& non auferrentur. Si omnia,quæ pro sua
stoliditate nostri præsumptores nec defendere
nec intelligere bene potuerint, pro ipsorum vo-
luntate damnanda sunt: quomodo non etiam
ista damnanda sunt? aut si hæc bene intelligere
possunt atque defendere, cur non etiam illa
Theodori,quæ in synodi Calchedonensis præ-
iudicium culpantur, bene intelligunt atque de-
fendunt? Ecce Athanasius hoc etiam dicit, quia
cùm modum contemplatur in homine Iesu, ad-
B miratur,neque agnoscit,eo quòd ei mutatio ad-
mirationem præstat. Dicant ergo nobis,qua ra-
tione sub anathemate condemnato Theodoro
eiusque dogmatibus, Athanasij possit doctrina
defendi,si secundum verborum sonos,&non se-
cundum mentis intentionem iudicanda sunt
dicta maiorum? & doceant quæ mutatio in ho-
mine Iesu facta est, non mutatis essentiis; vel
quæ in illo studia ipsis manentibus essentiis non
manserunt. Hæc enim si Theodorus inuenire-
tur dixisse, sic eum detestarentur, quasi Christū
à prauitate vitæ,& à malis studiis ad meliora
C studia prædicasset esse conuersum. quod Atha-
nasius profectò non sensit, & absit à nobis, vt
hoc illum sensisse credamus, quòd non solùm
personali diuisione, sicut Nestorius, hominem
Iesum à Deo verbo, verùm etiam studiis non
bonis aliquando putaret fuisse diuisum. Porrò
& hoc vltimum, & alia eius superiora quæ me-
morauimus, intellectorem quærunt. Nam cum
Dei adiutorio defendūtur multo faciliùs,quàm
ipse B. Athanasius Dionysij sui decessoris dicta

defendit. Et possemus quidem hæc ipsa, pro facultate quam Dominus præstat, quomodo rectè intelligantur ostendere, & benigno ac pio patri hanc in suis dictis officij vicem redhibere, quod ipse priùs in dictis Dionysij sui decessoris exhibuit; nisi quia longum est, & in hoc opere non scripta venerabilium patrum interpretari, sed Eutychianorum calumnias pro magna synodo confutare suscepimus; quarum repulsioni sufficit, si talia vel difficiliora his, pro quibus ab ea dicunt Theodorum & eius laudatricem epistolam debuisse damnari, ostendantur illi patres dixisse, quos culpare non audent. A B

CAP. III. Igitur & ex dictis B. Amphilochij Iconiensis Episcopi aliqua proferamus, quem & sapientissimus Ioannes Antiochenus cum Orientali Concilio probatissimum doctorem pronuntiauit, & Imperatores Gratianus & maior Theodosius talem iudicauerunt, vt præciperent, sicut quarto libro memorauimus, illos solos Ecclesias habere, qui ex prædicti S. Amphilochij, & Diodori, atque aliorum similium communione catholici probarentur. Hic itaque de eo quod C
dictum est, *Qui misit me pater, maior me est,* cùm sermonem faceret, cuius est principium, Laborare nos fecit certamen hæreticorum; sic
Matt. 26. 46. » ait, Vides quòd maior est pater dicente *eamus,*
2. Cor. 6. 16. » non dicente, *Inhabitabo in eis & inambulabo.*
» Vides quod maior est pater dicente, *Ego sum vi-*
Ioan. 15. 1. » *tis*, non dicente, *Ego plantaui vitem veram.* Et
Hier. 2. 21 » vt non longum extendam sermonem, breuiter
» hæretice te requiro. Qui natus est ex Deo ante
» sæcula passus est, an qui ex Dauid in vltimis

A temporibus generatus est Iesus? Siquidem diuinitas passa est, dixisti blasphemiam: si autem homo, sicut veritas habet, quare non applicas homini passionem, aut humilia non confuis verba? Proinde accusari etiam iste doctor probatissimus potest, tamquam alterum significās qui dixit, *eamus*, & *ego sum vitis.* alterum verò qui dixit, *Inhabitabo in eis.* &, *Ego plantaui vitem veram.* & apertè prædicans quia non ipse qui natus est ex Deo ante sæcula passus est, sed ille potiùs qui ex Dauid in vltimis temporibus

B generatus est. Qui etiam disputans de eo quod dictum est, *Amen amen dico vobis, qui verbum meum audit, & credit ei qui me misit, habet vitam æternam*, Si das, inquit, carni passiones, da ei & humilia verba: & cui adscribis miracula, supernos apta sermones. Qui enim miracula facit Deus, iustè excelsa loquitur operum digna: qui autem patitur homo, bene humilia loquitur digna passionum. Hîc quoque culpetur similiter dicens, quod non ille qui miracula facit Deus, ipse sit etiam qui passus est homo. Item in quo-

C dam sermone, cuius principiū est, Adfer hodie certatiuos attingamus sermones, loquens de eo quod dictum est, *Ascendo ad patrem meum & patrem vestrum, & Deum meum et Deum vestrum.* Communis est, inquit, pater pater: ipsius quidem, propter naturam, noster autem, propter gratiam. communiter autem & Deus dicitur. sed noster quidem Deus est, quia ex non extantibus nos vt essemus fecit: eius autem Deus est secundùm carnem. Ipse enim eam formauit in virgine, ipse eam vnxit in Iordane, ipse eam præ-

Ioan. 5. 24.

Ioan. 20. 17

» dicauit, ipſe eam glorificauit in paſſione, ipſe A
» eam ſuſcitauit à mortuis, in nube vacua euexit,
» dextera ſede dignam faciens. Hæc enim omnia
» qui aſcendit ad patrem ſumens habet, non qui
eſt in patre. Et in hoc loco accuſetur, quòd non
eum qui eſt in patre dicit eſſe qui aſcendit ad
patrem. Rurſus de eo quod dictum eſt, *Pater, ſi
fieri poteſt tranſeat calix iſte*, cuius initium eſt,
Tunc ſicut miles legitimus, ita dicit: Si enim
» oportet filium hominis tradi, quomodo dicis, ſi
» fieri poteſt, tranſeat calix iſte? omnino autem
» ſi pati nolebas, quid dicebas, tranſeat calix iſte? B
» Non ego qui cælum feci, qui fundaui terram,
» ſed ſecundum te homo dicit declinans mortem.
» Item inde. Quoniã ego, ait, Deus & homo ſum,
» dic quis eſt qui paſſus eſt. Si Deus paſſus eſt, di-
» xiſti blaſphemiam: ſi autem caro paſſa eſt, qua-
» re paſſionem non applicas ei cui timorem inii-
» cis? alio enim patiente alius non formidat: &
» homine crucifixo Deus non turbatur. Puto quòd
in hoc quoque capitulo non poſſit non monere
lectorem, quòd alium dicat eſſe hominem qui
paſſus eſt, & alium Deum qui nihil crucifixo C
homine formidabat. Quamobrem ſi quis Theo-
dorum vel eius dicta damnauerit, conſequenter
etiam Euſtachium, Athanaſium, atque Amphi-
lochium probatiſſimos doctores, vel eorum di-
cta, damnare cogitur. Quid ergo, ſi aliquis Theo-
dori, vel cuiuſquam in Eccleſiæ pace defuncti,
nobis error apparet, adprobãdus atque ſequẽ-
dus eſt? abſit. Sed quærendum eſt priùs, & cum
inſtructioribus conferendum, ne quod culpabile
nobis apparet, ab auctore ſuo alia intentione

A prolatum ſit. nec ex eo quod nobis videtur non interrogatus iudicandus eſt ille qui dixit. maximè ſi alia dixiſſe inueniatur contraria illi errori, in quem creditur incidiſſe. Nam ſæpè ſcrupuloſa & ſubtilis interrogatio, ſicut hæreticorum dolos inueſtigatos exhorruit, ita ſimplicitatem catholicorum ſe inueniſſe gauiſa eſt. Quòd ſi tam certus error eſt aliquorum in pace Eccleſiæ defunctorum, vt his quæ diximus nequeat excuſari; ſine illorum infamia, ſine offenſione & conturbatione Eccleſiæ, tacitis eorũ nominibus,
B ipſis erroribus occurratur: vt & debita reuerentia exhibeatur prædicatoribus in Eccleſiæ pace defunctis, & nulli catholico ſit offenſa defẽſio veritatis. Sic viros ſanctos & graues, nec ſe de aliorũ reprehenſione iactantes, feciſſe nouimus, quos conuenientiùs atque vtiliùs imitamur. Sicut autem illorum doctrina, qui extra Eccleſiam conſtituti multa vera & neceſſaria conſcripſerunt, non poteſt pro hiſdem rectis & neceſſariis catholica iudicari: ita domeſticorum Eccleſiæ doctrina, vel ſi in aliquibus oſtendantur erraſ-
C ſe, non pro eis condemnanda eſt velut hæretica.

Verùm quid etiam S. Gregorius dicat in libro aduerſus Eunomium tertio proferamus. CAP. IV.
« Neque viuificat, inquit, Lazarum humana natura, neque iacẽtem lacrymat impaſſibilis poteſtas: ſed proprium eſt hominis quidem lacrymare, viuificatio autem eius quæ reuera vita eſt. Non paſcit milia hominum egeſtas humana: non currit ad ficum poteſtas omnipotens. Quis eſt fatigatus ex itinere? & quis ſine labore om-

» nem mundum verbo conſtituit ? quis eſt iſte A
» ſplendor gloriæ ? & quid eſt quod clauis confi-
» xum eſt ? quæ forma in paſſione alapis percuti-
» tur? & quæ ex æternitate glorificatur ? Manife-
» ſta enim ſunt iſta, etſi nulla interpretentur ora-
» tione. Quoniam plagæ quidem ſerui ſunt,
» in quo Dominus exiſtat : honores autem Do-
» mini, circa quem ſeruus agnoſcitur. Attendis quemadmodum S. Gregorius non arbitrans duos Chriſtos aut filios, doceat hominis quidem fuiſſe proprium lacrymare, viuificare autẽ eius quæ reuera vita eſt. & interrogans hæreticum B orthodoxus dicat, quis eſt fatigatus ex itinere? & quis ſine labore omnem mundum verbo conſtituit? & cetera. ac deinde in hoc ſententiam claudat, affirmans quoniam plagæ quidem ſerui ſunt, in quo Dominus exiſtat: honores autem Domini, circa quem ſeruus agnoſcitur. Numquid ergo hæc ſecundum errorem Neſtorij talia dixiſſe credimus; quaſi alterius ſubſiſtentiæ ſit Dominus qui extabat in ſeruo, & alterius ſeruus in quo extabat? vel alterius perſonæ ſit Dominus, cui adſcribendus eſt honor, C & alterius ſeruus, qui circa Dominum agnoſcitur, & cui plagæ ſint deputandæ? Qui rurſus eodem opere libro quarto, Sicut enim, ait, qui non
» cognouit peccatum, peccatum efficitur, vt au-
» ferat peccatum mundi; ſic item caro ſuſcipiens
» Dominum, Chriſtus & Dominus efficitur. Im-
» mutatur enim propter adunationem in hoc
» quod non erat per naturam. Et poſt pauca. No-
» tum ſit omni domui Iſraël, quoniam Dominum
» eum & Chriſtum Deus fecit. hunc Ieſum, quẽ

A vos crucifixiſtis. Hac demonſtratione oſtendere « ſe putant creaturam eſſe vnigeniti Dei eſſentiã. « Quid ergo, dic mihi, num ante ſæcula fuerunt « Iudæi, ad quos ſermo diuinus factus eſt? num « ante mundum fuit crux? num ante omnem crea- « turam extitit Pilatus? num primùm Ieſus, & « poſtea verbum? num antiquior caro quàm di- « uinitas? num ante mundi conſtitutionem Ga- « briel ad Mariam euangelizauit? Nonne ille ho- « mo qui iuxta Chriſtum eſt, ſub Cæſare Auguſto « principium generationis accepit? Verbum au- «
B tem in principio erat Deus & rex noſter ante « ſæcula, ſecundum quod & prophetia teſtifica- « tur? Non vides qualem confuſionem ſurſum « atque deorſum, iuxta prouerbium, commoues « verbo Dei. Quinquageſima poſt paſſionem dies « fuit, quando hæc ad Iudæos concionabatur « Petrus dicens, *Quoniam hunc, quem vos crucifi- « xiſtis, Chriſtum & Dominum Deus fecit?* Non « adtendis ordinem verborum, quid primum & « quid ſecundum in eis quæ dicuntur poſitum ſit? « Non enim dixit, quem Deus fecit Dominum,
C vos crucifixiſtis. Sed quem vos, inquit, crucifixiſtis, hunc Deus Chriſtum & Dominum fecit. Hic etiam de incarnationis Chriſti myſterio loquens dicit, quòd caro ſuſcipiens Dominum Chriſtus & Dominus efficitur. Nec tamen arbitrandum eſt, quòd Gregorius hominem tantùm, qui non etiam Deus eſſet, prius extitiſſe crediderit, qui Dominum ſuſciperet. Quid autem reſpondere poterunt Semieutychiani, vel fautores eorum, ſi eis dicatur, Qui Theodorum putatis à ſynodo Calchedonenſi fuiſſe damnan-

dum, cur Gregorium non damnatis? Namque A
cùm Christum, id est vnctum, non nisi Deum credamus incarnatum, ipsaque vnctio humanæ magis naturæ conueniat, vnde & ipse ait quòd caro suscipiens Dominum Christus efficitur; ipse iterum dicit, Nonne ille homo, qui iuxta Christum est, sub Cæsare Augusto principium generationis accepit? Verbum autem in principio erat Deus. Si igitur caro, id est homo, suscipiens dominum factus est Christus, quis est item ille homo, qui iuxta Christum est sub Cæsare Augusto principium generationis acci- B
piens? aut quare confusionem sursum atque deorsum, iuxta prouerbium, verbo Dei asserit cõmoueri de eo quod dictum est, quoniam hunc quem vos crucifixistis Christum & dominum Deus fecit? & admonet vt ordinem verborum Eunomius, contra quem agit, intendat, & quid primum sit, vel secundum in eis quæ dicuntur intelligat, atque infert, Non enim dixit, quem Deus fecit dominum, vos crucifixistis, sed quem vos, inquit, crucifixistis, hunc Deum Christum
& hominem fecit. Quid ergo? non & ante passio- C
nem Christus & dominus fuit, qui postea crucifixus est, sed post crucifixionem Christus & dominus factus est merito passionis? Et quomodo supra dictũ est, caro suscipiens dominum Christus & dominus efficitur? numquid post crucifixionem dominũ caro suscepit? Proinde si hęc, vt dixi, Eutychianis obiiciantur, Gregorium quoque damnabunt? an ea melius intelligere & exponere conabuntur? Nam & S. Athanasius in libro quem de Trinitate conscripsit, sicut tertio

A tertio nostro memorauimus, ad naturarum distinctionem similiter dixit, Verbum enim & filius Dei semper erat dominus Deus. & non post crucifixionem factus est dominus Christus: sed vt prædixi humanitatem eius effecit diuinitas dominum & Deum. Sed ad propositum reuertamur. Dicit itaque rursus idem S. Gregorius « eodem libro: Diuinam scripturam in manibus « ad exponēdum habentes vetat magnus Aposto- « lus aniles nouitates suscipere. crucem enim ad- « uertens, crucem intelligo, & humanum nomen «
B edoctus, conspicio eam quæ significatur ex no- « mine ipso naturam. Istum itaque doceor à Pe- « tro factum esse dominum & Christum; istum qui « in oculis nostris factus est ab eo dici non dubi- « to: quoniam & concinunt sibi inuicem sancti, & « in aliis omnibus rebus, & in hac parte. Sicut « enim iste eum qui crucifixus est dominum fa- « ctum esse dicit, sic & Paulus inquit superexalta- « tum post passionem & post resurrectionem. A- « nimaduertat & in hac sententia lector, quia cùm dicit, Istum itaque doceor à Petro factum
C esse dominum & Christum; & iterum repetit dicens, Istum qui in oculis nostris factus est ab eo dici non dubito, tantumdem valet ac si diceret, istum, non illum qui ante sæcula dominus erat. nec tamen duos filios in isto & in illo docet intelligi. Et superiorem suam sententiam firmans, rursus eum post crucifixionem asseuerat dominum factum, cùm ait, quia sicut Petrus eum qui crucifixus est dominum factum esse dicit: sic & Paulus inquit superexaltatum post passionem & post resurrectionē. Quocirca

ſicut eum poſt paſſionem & reſurrectionem aſ- A
ſerit exaltatum teſtimonio Pauli dicentis, *Humiliauit ſemetipſum factus obediens vſq; ad mortem, mortem autem crucis. propter quod & Deus illum exaltauit, & donauit illi nomen quod eſt ſuper omne nomen:* ita cum poſt paſſionem quoque & reſurrectionem adfirmat dominum factũ. quod de illo etiam Petrus Apoſtolus ait: *Notum ſit omni domui Iſraël, quoniã dominũ eum & Chriſtum Deus fecit, hunc Ieſum quem vos crucifixiſtis.*
» Item dicit eodem libro: Vt circa vtrumq; quod
» pietatis eſt reſeruetur, ea quæ humana ſunt per B
» adſumptionem glorificata demonſtrat, & ea
» quæ diuinitatis per deſcenſionẽ nullomodo pol-
» luit. Sed dans quidem paſſionibus humanita-
» tem, operationem autẽ reſurrectionis illius qui
» paſſus eſt diuinæ virtuti. & ſic mortis experiẽtia
» ad illum qui communicauit paſſibili naturæ re-
» fertur, propter eam quæ ad eũ eſt hominis adu-
» nationem & altiora. ita, & diuina nomina ad hominem ſimili modo deſcendunt. Numquid ſi Theodorus diceret, dans quidẽ paſſionibus humanitatẽ, operationem autem reſurrectionis il- C
lius qui paſſus eſt diuinæ virtuti, non ad præiudicandũ Calchedonenſi concilio ſapientes viri iactarent, quòd ideo dicit illius qui paſſus eſt, tamquam alterius perſonæ ſit Deus verbum qui paſſus non fuerit? aut quod ibi ſubſecutus adiecit, & ſic mortis experientia ad illum qui communicauit paſſibili naturæ refertur, non accuſarent in Theodoro, ſicut ſolent, dicentes quia non eiuſdem perſonę credidit Deum quem hominẽ, vt diceret, illius qui paſſus eſt, id eſt hominis, ad

A illum refertur, id eſt ad Deum verbum: & homi-
nis paſſionem per relationem ipſi Deo verbo ad-
ſcribi, ſicut ad hominẽ altiora, quæ ſũt Dei verbi,
& diuina nomina ſimili modo deſcendunt. Rur-
ſus eodem libro de hoc ipſo loquens: Si enim «
deceret, inquit, in illa excellenti natura dicere «
aliquid ſecundum profectum contigiſſe; verbi «
gratia, vt ex priuato rex fieret, ex humili excelſus, «
ex ſeruo dominus, deceret fortaſſe & Petri vo- «
cem diuinæ vnigeniti coaptare perſonæ. Quo- «
niam autem diuinitas, quicquid illud eſt quod «
B à nobis eſſe creditur, ſemper eodem modo ſe «
habet, & omni additamento ſuperior extat, di- «
minutionem nequaquam percipiens, neceſſe eſt «
omnibus modis ad humanitatem referre ſermo- «
nem. Deus enim verbum, quod erat in princi- «
pio, hoc etiam nunc eſt, & ſemper permanet, «
ſemper rex, ſemper dominus, ſemper altiſſimus, «
ſemper Deus. nihil horum per profectum ſum- «
pſit, ſed omnia quæcumque dicitur virtute ſuæ «
naturæ conſiſtit. Ille autem ex homine per ad- «
ſumptionem ad Deum exaltatus, aliud conſiſtẽs, «
C & aliud effectus, propriè & verè Chriſtus & «
dominus factus eſſe dicitur. Ex ſeruo enim & «
ex ſubiecto regem, & Chriſtum eum ex obe- «
diente fecit, & quod humile erat ſuperexalta- «
uit, & humanum habenti nomen donauit no- «
men quod eſt ſuper omne nomen. His quo-
que conſideratis, videant qui Theodorum cum
ſuis dogmatibus iudicauerunt eſſe damnandum,
tamquam dicentem per profectum aliquid ac-
ceſſiſſe Chriſto ſecundum humanitatem, quo-
niam ſiue hoc Theodorus dixit, ſiue non dixerit,

Gregorius interim dicit,quia ſecundum profe- A
ctum ex priuato rex,ex humili excelſus,ex ſeruo dominus in ſuſcepta humanitate factus eſt Chriſtus. Nam Deus verbum, quod erat in principio, hoc etiam nunc & ſemper eſt, nec aliquid horum per profectum ſumpſit. Ille autem ex homine per adſumptionem ad Deum exaltatus, cùm aliud per naturam conſiſteret, aliud effectus eſt, propriè & verè Chriſtus & dominus factus eſt. quem Dei verbi adſumptio ex ſeruo & ex ſubiecto regem fecerit, & Chriſtum ex obaudiente. Accuſent igitur & Gre- B
gorium tamquam duos inducentem filios,quia dixit, Deus verbum nihil per profectum ſumpſit: ille autem ex homine per adſumptionem ad Deum exaltatus eſt. Et quaſi dicentem, quòd aliquando dominus Ieſus ſic fuerit ſeruus ac ſubiectus, vt non etiam rex eſſet & dominus, aut prius obediens tantùm fuerit,& poſtea ipſius obedientiæ merito Chriſtus effectus: aut ſic fuerit vnquam humilis, vt excelſus quoque non eſſet: aut ſic aliquando humanum nomen habuerit, vt non haberet etiam C
nomen quod eſt ſuper omne nomen. quia & hoc Gregorius dixit,Quod humile erat ſuperexaltauit, & humanum habenti nomen donauit nomen quod eſt ſuper omne nomen. Accuſent etiam quod ait, Ille autem ex homine ad Deum exaltatus, propriè & verè Chriſtus & dominus factus eſſe dicitur,quaſi Chriſtus & dominus factus homo eſſe deſierit, vt diceretur ex homine Chriſtus & dominus factus. Quanta verò talia in libris huius ſancti

A Gregorij possint inueniri, ex hoc lector coniiciat, quia nos non solùm ex eodem eius opere, verùm etiam ex eodem libro tanta protulimus, quanta necessaria caussæ iudicauimus. Nec tamen pro talibus dignum est eius doctrinam sub anathemate condemnari. Primùm quidem, quia non infamia digni sunt, qui præsentem vitam cum gloria finierunt. Deinde patres quoque Orientales di- «
cebant, Si autem quicquam, Imperator san- «
cte, obscurum aliquis inueniri dicat in Theo- «
B dori vel aliorum literis, hoc retractari neces- «
sarium non est. Quorum enim vita in sacer- «
dotio & ministerio optimum habuit finem, «
his prælatam gloriam dedicamus, & non ex «
illis eos iudicamus, de quibus aliqui atroci- «
tèr eos accusant. Impossibile enim est, cùm «
homines sint qui in Ecclesia docent, vt ca- «
lumniantium vituperationes effugiant. De- «
inde quia multa hinc etiam læsio atque confusio generatur Ecclesiæ. Vnde iterum patres memorati dicebant, Quid non hinc læ- «
C sionis vel corruptionis & confusionis ple- «
num generetur, si aperiamus ianuam his qui «
volunt dicta transeuntium patrum euertere? «
quale damnum non apertum erit, dicta non «
solùm refutare, sed etiam anathematizare? Vt enim aliud alicui placeat, aliud non in aliquorum dictis, siue antiquorum siue posterorum, siue nunc nostrorum, alia ratio est: vt autem & anathema eis imponatur, arbitramur audax & asperum apparere, etsi personæ cum dictis non anathematizentur.

CAP. V. SED iam ad sancti Ioannis Constantinopolitani dicta pergamus : vt aut ipse quoque cum Theodoro antiquo amico, & à principio condiscipulo, communem ab Eutychianis ferat inuidiam ; aut & ab illo atque à synodo Calchedonensi repellat. Qui in sermone quodam, cuius est principium, Iterum equorum cursus, sic ait : Quando ergo dicit, *Si* » *possibile est transeat calix iste.* & , *Non sicut* » *ego volo , sed sicut tu*, nihil aliud ostendit, » nisi quia carnem verè circumamictus est ti- » mentem mortem. Timere enim mortem, & » subtrahi, & agoniam habere, illius est. Nunc » quidem eam desertam & nudam reliquit ab » operatione propria, vt ostendens eius infir- » mitatem manifestaret eius naturam. Iam quidem etiam libro tertio, quomodo idem beatus Ioannes Christum secundum humanitatem mortem docuerit timuisse probauimus. Sed illud modò volumus adtendi, quod ait, Nunc quidem eam desertam & nudam reliquit ab operatione propria, cùm sic eam sibi Deum verbum in vnam subsistentiam adunasse credamus, vt ab ea diuelli nequeat in æternum : quam tamen recto sensu, quem Eutychianorum stultitia non posset indagare, nec impietas placidè & reuerenter accipere, Ioannes ab illo perhibet esse desertam. Qui rursus in commento epistolæ ad Ephesios libro tertio dicit : Considera quantum » est inter hominis & Dei naturam medium, » & ab hac vilitate in illum eum honorem de- » uexit. non vno gradu transcendit, & secundo

A & tertio habe : non simpliciter dixit sursum, «
sed super sursum . nam virtutibus supernis «
superior est. Ergo illuc euexit eum qui ex no- «
bis est. ab vltima meta ad supremum euexit «
principatum, post quem non est alter honor. «
super omnem, inquit, principatum. non hoc «
quidem, hoc autem non : sed & super om- «
nem potestatem & virtutem & dominatio- «
nem, & omne nomen, quod nominatur in cœ- «
lo & in terra, superior factus est. Hoc de «
eo qui à mortuis suscitatus est dignum mira- «
B ri : de Dei autem verbo nequaquam. Neque
hîc dicendo, quòd natura diuina adsumptum
euexit eum qui ex nobis est, duos voluit in-
telligi filios. Vnde nec ita illud debemus ac-
cipere, quod in fine huius sententiæ dixit,
Hoc de eo qui à mortuis suscitatus est di-
gnum mirari : de Dei autem verbo nequa-
quam. Item eodem libro. Duo enim, inquit, «
maxima fecit. ipse in nouissimam humilitatem «
venit, hominem in excellentiam magnam eue- «
xit, in sanguine eius saluauit. Dixit illud prius, «
C quia semetipsum tantum humiliauit. dicit hoc «
postea magnum & supremum. Et licet nullo «
digni efficeremur, sufficiebat : etsi præter hoc «
digni efficeremur absque occisione, sufficie- «
bat. quando autem duo sunt, cuius ser- «
monis magnitudinem non euincat atque tran- «
scendat? Non grande est aliquid resurrectio, «
quando ista considero. de isto dicit, Deus do- «
mini nostri Iesu Christi, non de Deo verbo. «
Quis autem vel hîc Ioannem dicat Nestoria-
ni dogmatis inuentorem, quia dixit, Ipse in no-

uiſſimã humilitatem venit. Item, Deus verbum A
hominem in excellẽtiam magnam euexit. item,
ille in cuius ſanguine nos ſaluauit. vel quia inferius ait, de iſto dicit Deus domini noſtri Ieſu Chriſti, non de Deo verbo: tamquam dominus noſter Ieſus Chriſtus non ſecundũ ſubſiſtentiæ vnitatem ipſe ſit etiam Deus verbum. In interpretatione quoq; epiſtolæ ad Hebræos, ſermone XIV. de eo quod ſcriptũ eſt, Sicut conſummatio per Leuiticũ ſacerdotiũ erat, ita locutus eſt. Di-
» cit alter propheta, *Dolus non eſt inuentus in ore*
» *eius.* hoc eſt nulla calliditas. Hoc forſitã quiſquã B
» de Deo dicat, & non erubeſcit dicens, quia Deus
» non eſt callidus, neque doloſus. De eo verò qui
» ſecundũ carnem eſt, habebit forſitan rationem.
Hîc etiam, quamuis dicat nõ de Deo verbo ſcriptum quod ait propheta, dolus non eſt inuẽtus in ore eius, ſed de eo qui ſecundũ carnem eſt: nõ tamen duos voluit accipi Chriſtos, aut filios. In ſermone quoq; de aſcenſione domini cuius eſt
» initiũ, Feſtiuitatem hodie celebramus mirabilẽ.
» Vtique oportebat, inquit, differentiam ſic dice-
Heb. 1. 7. » re. Ad angelos ſuos quidẽ dicit, *Qui facit ange-* C
» *los ſuos ſpiritus.* ad filiũ autẽ, *Dominus creauit me.*
» aut quia dominũ eum & Chriſtũ Deus fecit. Sed
» neq; illud de filio dictũ eſt, neq; hoc de Deo ver-
» bo, ſed de eo qui ſecundũ carnẽ eſt. Vides quomodo Ioãnes in iſta quoq; ſentẽtia dicat quia nõ de filio dictũ eſt, creauit me, ſed de eo qui ſecũdũ carnẽ eſt: nec tamẽ à veris & piis fidelibus eum qui ſecundũ carnem eſt filium negaſſe credatur.

CAP. VI. CVR autem hæc, vel ipſius S. Ioannis, vel ceterorum, ſi qua memorauimus patrũ, aliáque

A multa, quæ prolixitatis vitandæ gratia memorare nolumus, non creduntur hæretica, nisi quia dictorum offensionem dicentium excusat intentio, secundum quam de verbis meliùs iudicatur? Ipsa est intentio mentis, quæ velut quidam oculus corpori, ita non solùm dictis nostris, sed operibus quoque præsidet. de qua Dominus ait, *Lucerna corporis tui est oculus tuus. Si fuerit oculus tuus simplex, totum corpus tuum lucidum erit. Si autem oculus tuus nequam fuerit, totum corpus tuum tenebrosum erit. Si ergo lumen quod in te est* Matth. 6. 22.
B *tenebræ sunt, ipsæ tenebræ quantæ erunt?* Itaque simplex horum patrum oculus, id est intentio, qua pro Christi Ecclesia, necdum sollicitante Nestorij quæstione, hæreticis talia respondebant, totum corpus doctrinæ illorum lucidum fecit. Si quis autem nunc oculo nequam, id est intentione contra Ecclesiam, his patrum verbis, vel etiam ipsius diuinæ scripturæ, abutatur in assertionem Nestoriani dogmatis, totum corpus eius tenebrosum erit. Non est autem nobis in hac vita concessum, vt propositum nostræ men-
C tis opus æquiparet, & talis tantáque sit actio, qualis & quanta est in nobis intentio: sed quod perfectè lucet in bona intentione, aliquantum vesperascit in sermone vel opere. Quòd si ipsa intẽtio tenebrescat, multo magis dicta vel facta, quæ ab illa processerint, tenebrosa erunt. Hinc ergo Dominus etiam hoc adiecit, *Si ergo lumen, quod in te est, tenebræ sunt, ipsæ tenebræ quantæ erunt?* Proinde sic horum, vel quorumcumque talium patrum scripta legenda sunt, vt sicubi nos aliquid in eis offenderit, aut meliùs hoc inter-

pretemur, aut interpretandum melioribus relin- A
quamus. Si verò tam certus est error, vt excusari nequeat, credamus quòd postea emendare potuerint, vel si non legatur vbi emendauerint; ne non tam ipsos de subrepente lapsu, quàm Christi Ecclesiam de sedula eius adprobatione culpemus. Quòd si & aliqui, pro ambiguitate nouæ quæstionis, de qua necdum vna generaliter sententia tenebatur, sicut aliquãdo fuit, cùm beatus Cyprianus omnes hæreticos crederet baptizandos, aut pro securitate illius temporis, quia nec-
dum sicut nos ex altera parte contrariis quæstio- B
nibus pulsabantur, aut quia Ecclesiam fortè latuit, vt non admonerentur, in ipso dicantur errore mansisse; infirmitatem labentium religiosa excuset intentio. & quoniam in Ecclesiæ caritate manserunt, credamus quòd eorum culpas ipsa
1. Petr. 4. 8. caritas texerit, sicut scriptum est, *Caritas cooperit multitudinem peccatorum*. Nam quis in Ecclesia Christi sic inhumanus atque immitis est, vt virum Dei Augustinũ, tãta pietate præditum, etiamsi in his quorum fide immoramur errasse, & non admonitum in errore permansisse co- C
gnosceret, hæreticum diceret aut putaret: qui in
» exordio suorum de Trinitate librorum, Nec pi-
» gebit autem me, inquit, sicubi hæsito quærere,
» nec pudebit sicubi erro discere. Proinde quis-
» quis hæc legit, vbi pariter certus est, pergat me-
» cum: vbi errorem suum cognoscit, redeat ad me.
» vbi meum, reuocet me. Ita ingrediamur simul
» caritatis viam, tendentes ad eum de quo dictum
Psal. 104. 4. » est, *Quærite faciem eius semper*. Et hoc placitum
» pium atque tutum coram domino Deo nostro

A cum omnibus inierim, qui ea quæ ſcribo legunt. & in omnibus ſcriptis meis, maximéque in his, vbi quæritur vnitas Trinitatis, patris, & filij & ſpiritus ſancti. quia neque periculoſius alicubi erratur, nec laborioſius aliquid quæritur, nec fructuoſius aliquid inuenitur. Quis itaque Auguſtinum ſic ingredientem viam caritatis, & ad Deum tendētem, vt profiteretur quòd ſicubi erraret, eum diſcere non puderet, & hortantem vt ab ipſo reuocaretur errore, hæreticum diceret, vel ſi in his, ſicut iam diximus, probaret erraſſe,
B & nemine admonente etiam in errore manſiſſe, cùm ipſa præparatio mentis ad corrigendum, & exhortatio eius vt à ſuo reuocaretur errore, pluſquam correctio debeat æſtimari? Nam ſæpe verecundia preſſi, aut etiam neceſſitate conſtricti corriguntur: iſte autem ſine vlla verecundia vt reuocaretur omnes qui ſua legerent diuina teſtificatione conſtringit. Et hoc, inquit, placitum, pium atque tutum coram domino Deo noſtro, cum omnibus inierim, qui ea quæ ſcribo legunt. Ergóne huic tutum, ſicut credidit, non eſſet hoc
C placitum pium coram domino Deo noſtro cum omnibus qui ſua legerent initum, etiam ſi non admonitus in aliquo permanſiſſet errore? quis niſi crudelis aut dicat, aut credat? Tales igitur æſtimemus & alios doctores Eccleſiæ, qualem ſe nobis Auguſtinus oſtendit; & nullum dicemus hæreticum in Eccleſiæ pace atque honore defunctum. Quid enim me lædit, ſi de omnibus taliter ſentiam, vel ſi non omnes fuerint tales? Hîc forſitan aliquis dicat, Sed de Auguſtino rectè ſic audis, cuius animũ profeſſio ſua declarat.

de aliis autem qua ratione ſic credas? Quaſi vel A
ipſe qui contradicit certum habeat quòd hoc
alij quoque non dixerint: tanquam omnia omnium legerit, omniumque meminerit. aut vel ipſe animus Auguſtini ideo talis fuit, quoniam taliter eſt locutus, & non potiùs quoniam talis fuit, ideo taliter eſt locutus: ac per hoc, etiamſi nihil tale dixiſſet, idem tamen eſſet habitus animi ad corrigendum quod iuſtè offenderet præparati. De quo ſi etiam ſic bene ſentiremus, & pium proculdubio eſſet, & verum, quamquam videretur incertum. Hoc igitur & de aliorum animis B
ſentiamus, quia interim pium eſt, vel ſi videatur incertum. quòd ſi & malè de illis ſentiamus, hoc quoque certum non erit, ſed certa impietas erit. Melius ergo eſt, vt de duobus illud eligamus incertum, in quo certa pietas adprobetur, quàm hoc incertum, in quo impietas certa damnetur. Arbitror autem, quoniam & ipſi, qui nolunt de ceteris doctoribus Eccleſiæ ſimiliter vt de Auguſtino ſentire, quia non inueniunt vbi ſimiliter & illi dictorum ſuorum lectores exhortati fuerint, vt eos de corore erripiant, impium C
iudicent credere quòd nemo ceterorum fuerit ad corrigendum paratus, ſi quid meritò legentem in eius dictis offenderet. Si ergo impium eſt credere, quòd nullus alius fuerit eiuſdem propoſiti, vnde ſcit ne ille fuerit talis, quem æſtimat damnandum? Omnifariè ergo colligitur, quod nemo pro tali ignorantia in Eccleſiæ duntaxat pace defunctus, niſi ex magna impietate ac temeritate damnetur. Vnde ſi aliquis apud ſanctam ſynodum Calchedonenſem Theodorum

A accuſaret, & aliquos oſtendere poſſet atque oſtenderet eius errores, modeſtè ac piè proculdubio prædicta ſynodus faceret, ſi etiã de incerto eius animo bene ſentiret. Nunc autem accuſatus eſt apud illam; nec animus eius erat incertus, quem libro ſuperiore docuimus negligentia ſua etiam in opere, in quo ab amico Cerdone laudatus eſt, ſponte prouidéque confeſſum, ne quis auctoritate nominis inductus eũ ſequeretur errantem, & offenſionem auditorum non contempſiſſe, cùm diceret aliquid quod rectè di-
B ctum non putaretur: ſed pernicioſi pudoris victorem eãdem offenſionem, quam per incuriam verbi contraxerat, abſtuliſſe. Quę correctio illum non ab his tantùm, in quibus euidenter apparuit, ſed à ſimilibus quibuſque purgauit. Cur ita non laudetur in ceteris eius ſana doctrina, cùm & in ipſo errore laudanda ſit, per quam nos exemplo potiùs quàm verbis docuit & errata ſponte fateri, & reprehenſam offenſionem ſine pudore corrigere? Nihil igitur eſt, quòd de cauſa Theodori ſynodus ſancta culpetur. Neque enim cuiquam
C auctoritate dictorum eius impoſuit, vt ſine vllo examine legerētur, & quicquid ſcripſit inconcuſſum atq; indiſcuſſum teneretur ab omnibus. In his igitur habeatur, de quibus Apoſtolus ait, *Omnia probate, quod bonum eſt tenete.* Aliter itaque ſcripturas diuinas legimus, quę canonicæ vocantur: aliter autem eorum, qui legendi atque ſcribendi ſtudio proficientes, per acquiſitam quotidiano labore facultatem, ſicut potuerunt de his locuti ſunt. ex quibus erat & ille vir ſapientiſſimus ac modeſtiſſimus Auguſtinus,

» qui tertio quoque de Trinitate libro ſic ait : Sa- A
» nè cùm in omnibus litteris meis nō ſolùm pium
» lectorem, ſed etiam liberum correctorem deſide-
» rem, multo maximè in his, vbi ipſa magnitudo
» quæſtionis vtinam tam multos inuentores ha-
» bere poſſet, quàm multos contradictores habet.
» Verùm tamē ſicut lectorem meum nolo eſſe mi-
» hi deditum, ita correctorem nolo ſibi. Ille me
» non amet amplius quàm catholicam veritatem;
» ſicut illi dico, noli meis litteris, quàm ſcripturis
» canonicis inſeruire. ſed in illis & quod non cre-
» debas cùm inueneris, incunctanter crede: in iſtis B
» autem quod certum non habebas, niſi certum in-
» tellexeris, noli firmè retinere. Ita illi dico, noli
» meis litteris ex tua opinione vel contentione,
» ſed ex diuina lectione, vel inconcuſſa ratione
» corrigere. Si quid in eis verum comprehenderis
» exiſtendo non eſt meū, vt intelligēdo & amando,
» & tuum ſit & meū; ſi quid autem falſi conuiceris,
» errando fuerit meum: ſed iam cauendo, nec tum
ſit, nec meum. Aliter itaque, ſicut iſte vir pru-
dentiſſimus docet, canonicas litteras legimus, in
quibus neceſſe eſt etiam quod non credimus, C
cùm inuenerimus incunctanter credere : aliter
autem, vel ipſius Auguſtini, vel talium cetero-
rum ; in quibus quod habemus incertum, niſi
certum intellexerimus, non infirmè retinere de-
Epiſt. 97. bemus. Qui etiam Hieronymo ſcribens dicit,
» Ego enim fateor caritati tuæ, ſolis eis ſcriptu-
» rarum libris, quæ iam canonicæ appellantur, di-
» dici hunc timorem, honorémque deferre, vt nul-
» lum eorum auctorem ſcribendo erraſſe aliquid
» firmiſſimè credam. ac ſi aliquid in eis offende-

A re litteris, quod videatur contrarium veritati, nihil aliud quàm vel mendosum esse codicem, vel interpretem nō assecutum esse quod dictum est, vel me minimè intellexisse non ambigam. Alios autem ita lego, vt quantalibet sanctitate doctrináque præpollerant, non ideo verum putem, quia ipsi ita senserunt, sed quia mihi vel per illos auctores canonicos, vel probabili ratione quod à vero non abhorreat, persuadere potuerunt. Nec te, mi frater, sentire aliud existimo. prorsus inquam, non te arbitror sic legi tuos libros velle, B tanquam prophetarum vel Apostolorum, de quorum scriptis quòd omni errore careant dubitari nefarium est. Absit hoc à pia humilitate, & veraci de temetipso cogitatione. qua nisi esses præditus, non vtique diceres, vtinam mereremur complexus tuos, & collatione mutua, vel doceremus aliqua, vel disceremus. Tenentes ergo huius sapientissimi viri sapientiam, & diuinam auctoritatem libris non canonicis non adscribamus, nec humanam compassionem, sicubi scriptores eorum quasi homines lapsi sunt, de-C negemus. Quid enim faciat, cuius animam cùm caro corruptibilis aggrauet, & deprimat terrena inhabitatio sensum multa cogitantem, suscepti officij necessitate docere compellitur; nisi vt quæ scribit aut dicit, ipsius Ecclesiæ, pro qua & à qua suscepit docendi periculum, discussioni sententiæque permittat? Sed si officio alieno incubuit, si quod ei non est creditum vsurpauit, meritò venia caret, nec potest aliquatenus excusari, qui se vltro ac temere alienis ingessit periculis. Doctorē verò Ecclesiæ excusat loci neces-

sitas, si ea in quibus offenderit corrigere sit paratus. A

CAP. VII. SED iam ex dictis quoque beati Cyrilli aliqua proferamus, vt & hinc lector intelligat, vtrum recipiendum sit, quod in præiudicium synodi Calchedonensis eum perhibent quædam Theodori scripta, post eius mortem, quasi Nestoriana culpare. Atque vt appareat, quia superius memoratorum patrum testimonia ex multis pauca protulimus, huius, qui & Nestorij condemnator fuit, & quem fecerunt Diodori scripta Theodorique culpasse, dupla, id est decem B proferemus, & ipsa pauca de pluribus. Nam in libro quem Scholia nuncupauit, titulo septimo, » Quam esse dicimus adunationem. Anima, in» quit, omnia quæ sunt corporis esse reputat sua, » licet per naturam propriam expers sit passio» num corporis, & naturalium, & quæ extrinsecùs » accidunt. Mouetur enim corpus in concupi» scentias naturales, & consentit anima, nullo qui» dem modo particeps facta concupiscentiæ, ta» men exitu delectationem propriam ducit. Et si » fortè à suo corpore deprimatur, aut torqueatur, C » condolet quidem quòd suum corpus patitur; » ipsa verò in sua natura nullum patitur omnino » tormentum. tamen super hæc quoque dicimus » esse adunationem, quæ est in Emmanuel facta. » Erat enim necesse cum suo corpore adunatam ei » animam dolere, vt timendo passiones subditam ceruicem Deo submitteret. Hæc si Theodorum inuenirent Eutychiani dixisse, quemadmodum putamus singillatim omnia ventilarent, dicentes inprimis, quomodo anima expers est passio-

A paſſionum corporis, ſi conſentit cùm mouetur
corpus in concupiſcentias naturales? aut quo-
modo rurſus conſentiens concupiſcentijs natu-
ralibus, nullo modo fit particeps concupiſcen-
tiæ, exitu tamen delectationẽ propriã ducit? aut
quomodo corpori potiùs cocupiſcentia tribui-
tur, cùm anima etiam ſine corpore concupiſcere
poſſit, corpus verò non poſſit? Namque cùm
dicitur, caro concupiſcit aduerſus ſpiritum, ſpi-
ritus autem aduerſus carnem, non aliud intelli-
gitur, niſi quia carnalis terrena affectio animæ
B aduerſus bonam eius affectionem, quam habet
de diuino ſpiritu, concupiſcat; ſicut illa etiam,
quæ dono ſpiritus datur, affectio concupiſcit ad-
uerſus carnalem. Deinde qua ratione dicitur,
quia cùm à corpore ſuo deprimitur aut torque-
tur, cõdolet quidem quòd ſuum corpus patitur;
ipſa verò in ſua natura nullũ patitur omnino tor-
mentum? Si enim nullum patitur omnino tor-
mentum, quomodo à corpore ſuo torquetur? aut
quomodo ſine ſuo tormento condolet, cùm ne-
mo condoleat, niſi qui doleat? an torquetur qui-
C dem & dolet, ſed non ſua natura? Et quid inueni-
tur in rebus, quod extra ſuam naturam torquea-
tur, aut doleat? In tantum verò animę natura non
eſt paſſionibus aliena, vt multa etiam ſæpe tor-
menta, vel ſi pro ſuo corpore, non tamen à ſuo
corpore patiatur, id eſt, ſollicitudinis, metus,
triſtitiæ, tædij, zeli, & ceterorum. Super hæc
autem & ille diues, qui non eſt miſertus Eleaza-
ro, in inferno ſine corpore ſuo torquetur. Sed
his omiſſis illud magis conſiderare volo, quan-
tam inuidiam ſynodo Calchedonenſi Ace-

phali commouerent, si Theodorus dixisset, Su- A
per hæc quoque dicimus adunationem, quæ est
in Emmanuel facta: erat enim necesse cum suo
corpore adunatam ei animam dolere, vt ti-
mendo passiones subditam ceruicem Deo sub-
mitteret? Hæc ergo si Theodorus dixisset,
quomodo exclamarent cum maxima inuidia,
& detestatione dicentes, En cuius laudes con-
tinentem epistolam synodus Calchedonensis
pronuntiauit orthodoxam. qui in tantum non
Deum, & Dei filium credidit Christum, vt
existimaret non pro nostris doloribus auferen- B
dis, cuius vulnere sanati sumus; sed ipsi po-
tiùs necessarium fuisse quod doluit, vt timore
passionum non superbiret, sed subditam cer-
uicem Deo submitteret. Hoc quoque dicerent,
quia nec perfectæ saltem virtutis hominem cre-
didit Christum, quem putauit ab elatione tem-
poralium passionum timore compesci, quibus
virtus exerceri solet. Nam si imperfecti sunt
qui metu coercentur æterni supplicij, Apostolo
1 Ioan. 4. 18. Ioanne de talibus quoque dicente, *Timor non
est in caritate, sed caritas foras mittit timorem.* C
*quoniam timor pœnam habet, qui autem timet
non est perfectus in caritate.* nedum illi, quos
præsentium molestiarum timor retrahet à pec-
catis. Quòd si quisquam, aduersus tales Eu-
tychianorum querelas, alia eiusdem Theodo-
ri, de quibus paucissima superiùs memoraui-
mus, scripta proferret, in quibus Christum
confessus est ante sæcula naturaliter esse Deum,
& gignenti patri semper æqualem; illi proti-
nus contrà referrent ac dicerent, Tolerabiliùs

A fuerat, vt Christum natura Deum, & patri
semper æqualem non crederet, quod aliquando
nec ipsi Apostoli crediderunt, quàm vt illum,
quem sempiternum credidit Deum, timore
passionum crederet ab elatione compressum.
Rursus autem eodem libro, titulo decimo,
quid dixerit, vel quid prima fronte solus ipse
titulus præferat, aduertamus. Nam hoc in illo
se ostensurum esse promisit dicens, Quòd &
adunato Deo verbo veræ humanitati, inconfusæ
tamen subsistentiæ permanserunt. vtque hoc
B probaret subiecit ista: Erectum est secundum "
Dei voluntatem sanctum tabernaculum per "
desertum, & in eo multis modis formabatur in "
Emmanuel. & post alia. Quòd autem naturæ, "
siue subsistentiæ, inconfusæ manserint, hinc "
scimus. Aurum enim superpositum ligno mansit "
id quod erat. & ornabatur quidem lignum "
auri decore, tamen lignum esse non desiit. "
Quòd verò arca in Christi accipiatur imagine, "
pluribus possit probationibus declarari. Con- "
C sideret ergo lector, quomodo asseratur quòd in
Christo naturis inconfusè manentibus subsistentiæ
quoque permanserunt, quæ nunquam
fuerunt. quoniã semper ad Dei verbi subsistentiã
humanitas illa pertinuit, nunquámq; sibi velut
in propria persona subsistit assumentis subsistentiam
nacta, & in illam nascendo transiens,
vel transeundo nascens, cui causa oriendi, totúmque
quod orta est, ipsa fuit adsumptio.
Itémque ad Acacium Meletensem. Quo au- "
tem modo, inquit, incarnatus & homo factus "
est si perscrutetur, contemplabitur ex Deo "

» Deum verbum, & serui formam sumpsisse, & in A
» similitudinem hominum factum, secūdum quod
» scriptum est: & secundum hoc solum considera-
» bitur naturarum seu subsistentiarum differentia.
Hîc quoq; sicut duarum naturarū, sic etiam subsistentiarū considerandam esse differentiā docet.
Rursus interpretans ad Hebręos dicit libro II.
» Cùm dixerimus quia Verbum caro factum est,
» carni communicauit secundum subsistentiam in-
» effabiliter, & quomodo nec intelligi potest.
» Tunc etenim, tunc & vniuscuiusque subsisten-
» tiæ persona intellectu suscepta simul concurrit B
naturis ad vnitatem. Quis sciens Cyrillum prædicasse, quòd ita Deus verbum carni communicauit, vt in eo mysterio non solùm duæ naturæ ad vnitatē concurrerent, sed etiam duę subsistentiæ atq; personæ; non miretur cùm audit quòd Diodori ac Theodori scripta quasi Nestoriana culpauerit, & non potiùs imitator sui decessoris Athanasij scripta omniū in pace Ecclesiæ quiescentium studuerit excusare? Qui postea in eo-
» dem opere libro quarto, Ergo, inquit, refloruit
» & velut renatus est, quasi ex radice secunda, om- C
» nium nostrûm saluatoris Christi homo, ad incor-
» ruptionem & antiquarum causarum virtutem
per sæcula se vicit. Si calumniari libet, obiiciatur & isti: tanquam alium saluatorem Christum, & aliū crediderit hominem ipsius saluatoris Christi; quia non ait, & velut renatus est, quasi ex radice secunda, omnium nostrûm saluator, sed omnium nostrûm saluatoris Christi homo. & addāt insuper dicētes, Si Christus, id est vnctus, est homo, quoniam non nisi natura humana in illo vncta est, qui rursus est ille homo qui dicitur Chri-

A sti ? neque enim Dei verbi dictum est homo, sed Christi, qui sic Deus creditur, vt & homo esse credatur. In expositione quoque Hesaiæ Prophetæ libro 4. sic ait. Ergo quantúad incredulorum acerbitatem, & ineptè illis meditatam contradictionem, inaniter laborauit saluator, & in vanum & in nihilum dedit fortitudinem suam. Nec enim sustinuit, sicut dixi nuper, sacras eius prædicationes stolidus Israël, non honorauit eius laborem. Labor enim erat Verbo, vt fieret secundum nos, & humanam sustineret paruita-
B tem. Sed iudicium meum, inquit, apud Dominum, & labor meus coram Deo meo. Agnouit enim, inquit, pater quos consumpsit labores pro eorum salute. propter hoc & iudicium ab eo prolatum est. Ecce Deum verbum, de quo Gregorius, sicut supra memorauimus, dicit quia sine labore omnem mundum constituit, Cyrillus dicit quoniam laborauit vt fieret secundum nos, & humanam sustineret paruitatem. quasi angustiam in humano corpore pateretur impassibilis eius diuinitas,
C quam nec anima nostra patitur ex corporis paruitate; sed potiùs ex lege peccati, quæ in nostris membris est mentis legi repugnans. nam in futura vita nullam in incorruptibili corpore patietur angustiam. Nec non in commento Euangelij secundum Matthæum, libro secundo. Quando, inquit, baptizatus est Christus, tunc à spiritu duci dicitur, hoc est habitare spiritaliter, vel vitam agere spiritalem. & post pauca. Adsuefaciens ad vitam spiritalem proprium templum, in quo iam

» Deus verbum, & in quendam inconsuetum & A
» incompositum vitæ modum transformans ea
» quæ nostra sunt, & in nouitate vitæ, quæ
» nondum fuerat priùs agnita, reformans, ieiunium agit ita longum. Nunquid antequam baptizaretur Christus non spiritalem vitam egit, aut baptismo Ioannis indiguit, vt illo sacratus institueretur etiam spiritaliter viuere, cùm neque illi, qui ab Apostolis baptizabantur in nomine ipsius Domini nostri Iesu Christi, eguerint Ioannis baptismo sacrari? Quomodo ergo dicitur, quia cùm baptizatus esset Christus, spiritaliter vixit; & quod scriptum est, *Tunc Iesus ductus est à spiritu vt temptaretur à diabolo*, hoc significatum esse creditur, vt habitaret spiritaliter, & vitam ageret spiritalem? Itémque dicitur adsuefaciens ad vitam spiritalem proprium iam templum, in quo Deus verbum: quasi priùs eidem templo consuetudo fuerit vitæ carnals, quod de Spiritu sancto conceptum aliud quàm vitæ spiritalis esse non potuit. Quomodo igitur adsuefieri dicitur ad spiritalem vitam, cùm ad eam non studio sed natura fuerit ordinatum? cui nihil vnquam defuit ad perfectionem largitatémque virtutis. quoniam de eo scriptum est, *Non enim ad mensuram dat Deus spiritum.* & item, *De plenitudine eius omnes accipimus, & gratiam pro gratia.*

B (margin) · Matth. 4. 1. (margin) · C (margin) · Ioan. 3. 34. · Ioan. 1. 16. (margin)

CAP. VIII. EXPONENS etiam Euangelium secundùm
» Ioannem, libro primo sic ait. Dij & Dei filij
» per fidem ostendimur. Inhabitauit enim in no-
» bis, qui secundùm naturam filius est & Deus.

A Propterea & in spiritu eius clamamus Abba pa- "
ter. Inhabitat autem Verbum sicut in omnibus, "
& in vno, quod propter nos & ex nobis susce- "
ptum est templum, vt omnes habens in semetip- "
so, reconciliet, & omnes in vno corpore apud pa- "
trem. Si ex verborum sonis, & non ex intentione, doctores Ecclesiæ iudicentur, quid de isto putabimus qui dixit: Inhabitat autem Verbum Dei sicut in omnibus, & in vno, quod propter nos & ex nobis susceptum est templum? Quid ergo Cyrillum Nestorij
B damnatorem hoc sensisse credimus, quia Deus Verbum sic inhabitat in vno templo, quod propter nos & ex nobis susceptum est, quemadmodum communiter in omnibus habitat, & non potiùs vt vna esset ipsius habitantis Dei Verbi templique persona? cùm Theodorus, qui condemnatur quasi Nestoriani auctor erroris, sicut in tertio libro memorauimus, dicat, Inha- "
bitato quidem à Deo verbo ab ipsa in vtero ma- "
tris plasmatione: inhabitato verò non secundum "
communem inhabitationem, neque iuxta eam "
C quæ in multis intelligitur gratiã, sed iuxta quan- "
dam excellentem, secundum quam etiam aduna- "
ri dicimus vtrasq; naturas, & vnam iuxta aduna- "
tionem effectã esse personam. Discãt ergo Eutychiani, eorumq; fautores, antiquorũ Ecclesię prędicatorum scripta aut melius interpretari, aut melioribus interpretãda relinquere, ne Theodoro, qui ab eis dicitur multo deterior fuisse Nestorio, deteriorẽ B. Cyrillum dicere compellantur. qui non propterea dixisse credendus est, Inhabitat autem Verbum sicut in omnibus, & in vno.

quod propter nos & ex nobis susceptum est A
templum, quasi vna persona Dei verbi templique non fuerit: sed potiùs quia diuinitas eius in proprio templo inconuertibilis mansit. Namque in isto incarnationis mysterio duo quædam intelligenda & confitenda sunt: scilicet & vnam esse personam Dei hominisque, & duas inconfusas mansisse naturas. Quantum ad vnitatem personæ attinet, Deus verbum non sicut in omnibus, ita in vno quod propter nos & ex nobis susceptum est templum: quantum verò ad id quòd duæ naturæ sine confusione manserunt, B
Deus verbum sicut in omnibus, & in vno, quod propter nos & ex nobis susceptum est templum inhabitat. quia sicut in omnibus habitãs inconuertibilis eius diuinitas manet, ita & in vno, quod propter nos & ex nobis susceptũ est templum, inconuertibilis eius diuinitas mansit. Hac igitur intentione dictũ credamus, vt nec improbemus dicentẽ, nec adprobemus errorem. Possemus & aliorum ex his quæ memorata sunt dictorũ eius non contemnendam reddere rationẽ, & sine dubio doctiores plurium posset. Ob hoc igitur non C
est temere de mortuis iudicandũ. Dicit autem & hoc ex persona Domini eodẽ opere libro quarto,
» *Pater si possibile est.* Non possum morte obtinere
» vitam his qui in eam ceciderant, si moritur mors
» me non moriente. Certum est autem, quia secun-
» dum carnem dicit, transeat calix. Verumtamen
» quia non potest, inquit, aliter fieri, non sicut ego
» volo, sed sicut tu. Respice quomodo deficiens
» quidẽ rursus hominis natura, quantũ ad eam at-
» tinet, subleuatur autẽ per vnitũ ad eam Verbum

A ad diuinam audaciam, & ad ſapientiam iuuenilem edocetur, vt nõ propriis voluntatibus quod videbatur faceret, ſed intentionem diuinam potiùs ſequeretur. Propterea Theodorum peius dæmonibus blaſphemaſſe dixerunt, quia dixit quod Dominus timuerit paſſionem. Quod ſi recipimus, Cyrillum quoque cogemur dicere peius dæmonibus blaſphemaſſe, qui nos admonet, vt reſpiciamus quomodo deficiens hominis natura, quantum ad eam attinet, ſubleuatur per vnitum ad eam Verbum ad diuinam audaciam.

B Hoc autem quod adiecit, & ad ſapientiam iuuenilem edocetur, vt non propriis voluntatibus quod videbatur faceret, doctiores cum quibuſdam quæ ſuperius memorata ſunt interpretentur, ſi tamen Eutychiani eorumque complices velint admittere. Nam cùm Athanaſius, qui deceſſoris ſui Dionyſij ſcripta purgauit, aliquid inuenitur tale dixiſſe quod legentem poſſet offendere, vel cùm Baſilius, qui magni Gregorij dicta, ſiue Hilarius, qui Concilij contra Paulum Samoſatenum congregati, atque Sirmienſis cõſtituta defendit; fas non eſt omnino de tantæ

C pietatis viris malè ſentire, qui ex ſemetipſis alios æſtimantes, excuſare ſtuduerunt dicta maiorum, & qualiter à ſe dici poſſent, taliter ab illis prolata, & ab Eccleſia ſuſcepta crediderunt, vt in ea permanerẽt Epiſcopi. Sed & quicumque alij venerabiles patres, quos dicta pręcedentiũ non legimus excuſaſſe, aliquid tale dixerunt, denotandi proculdubio non ſunt, quando & ipſi eiuſdem pietatis fuiſſe credantur. Cùm verò de B. Cyrillo in deſtructionem ſynodi Calchedo-

nensis Eutychiani cum suis satellitibus dicunt, A
qui non fortè interueniente aliqua occasione,
sed sedulo, & ad hoc instituto opere, Theodori
à tantis patribus prædicati dicta notauerit; quid
aliud nisi vt ipse in his quæ memorauimus ceterisque similibus inexcusabilis iudicetur? Veritas enim dicit, Nolite iudicare, vt non iudicemini. in quo autem iudicaueritis, iudicabimini. in qua mensura mensi fueritis, metietur vobis. Si ergo vel ipsi B. Cyrillo parcunt, si eum volunt in talibus excusari, non vlteriùs contra Calchedonense Concilium dicant, quòd non parcens mortuis accusauerit insignis testimonij viros, & plenos dierum in maxima Ecclesiæ dignitate defunctos. Attendere sanè debent in hac sententia, quia cùm dicit humanam naturã per vnitum ad eam verbum subleuari, vt non propriis voluntatibus quod videbatur faceret, sed intentionem diuinam potiùs sequeretur, duas doceat voluntates, si tamen duas tantùm, cùm solius humanæ naturæ non propriam, sed proprias esse dixerit voluntates, quas vt ipse locutus est docebatur Christus non facere, & aliam diuinæ intentionis, quam sequi docebatur. Quid autem rursus in eodem opere, atque in eodem libro dicat de duabus Christi voluntatibus, de quibus etiam B. Athanasium tractare tertio nostro libro docuimus, lector aduertat. Quid erat,
» inquit, voluntarium & non voluntarium Chri-
» sto? à Iudæis exhonoratio, detractiones, iniuriæ,
» plagæ, super hæc quoque calumniæ, & quod est
» in omnibus vltimum, mors corporis. Sed si fuis-
» set possibile, vt non passus obtineret in nobis

A quod ſtudebat, non voluiſſet pati. Quoniam au- «
tem omnino & inexcuſabiliter futuri erãt Iudæi «
præſumere quæ in eo facta ſunt, ſuſcepit vt pa- «
teretur, & fecit voluntarium quod non erat vo- «
luntarium, propter vtilitatem ex paſſione. At- «
tendam ergo, quemadmodum B. Cyrillus, etſi
non iiſdem verbis quibus S. Athanaſius, duas
tamen voluntates doceat in Chriſto fuiſſe, cùm
dicit & voluntarium & non voluntarium fuiſſe
quod paſſus eſt, & quia quæ propter nos volens
paſſus eſt non voluiſſet pati, & quia fecit volun-
B tarium quod non erat voluntarium: nec per hoc
duos Chriſtos aut filios prædixiſſe credatur.
Quòd ſi dicitur iſtud voluntarium, quæ quidem
propter nos volens paſſus eſt Chriſtus, & non
voluntarium Chriſto, vel quod volens paſſus
eſt quod non voluiſſet pati, non duas diuinæ
humanæque naturæ voluntates oſtendet;
ſed humanæ tantùm, propter aliud & aliud
aliam atque aliam voluntatem; quòd in natu-
ra diuina non congruit, vt eandem rem ve-
lit ſimul & nolit. ſupereſt vt exceptis his vo-
C luntatibus, alia fuerit in Chriſto, eademque in
patre & Spiritu ſancto, naturæ diuinæ voluntas,
cui aliud & aliud conuenire non poſſit. Proinde
hoc ab Eutychianorum vel Semieutychianorum
fautoribus expectamus, ne in condemnatione
doctrinæ Theodori doctrinam quoque B. Cy-
rilli pro his atque huiuſcemodi ceteris damnet.
Quod ſi B. Cyrillum condemnare nefas exiſti-
mant, nec Theodorum in præiudicium ſancti
Concilij culpent, quaſi Neſtoriani erroris au-
ctorem. Iam verò ſi & poſt exortam ac diffama-

tam Nestorij quæstionem B. Cyrillus talia vel A taliter est locutus, quid mirum si Theodorus, necdum contradicente Nestorio, calumniam siue suspicionem inopinati erroris incurrit? Cognoscis autem ex his quæ memorauimus, clementissime Imperator, quòd veraciter sapientissimus Ioannes Antiochenus cum orientali Concilio scribens B. Cyrillo, ne quædam excerpta ex dictis Theodori sub anathemate damnarentur, addit, atque ait. Exceptis enim istis similia quædam inuenimus apud beatum & nobilẽ Athanasium, quædam etiam apud B. Basilium, B quædam apud Gregorium vtrumque, multa verò & apud Amphilochium sæpiùs dicta: non parua verò & apud cõmunem patrem B. Theophilum. Sunt enim quæ tua sanctitas ita confitetur, vt eumdem de illis habeas intellectum. His ergo commoniti, non ex hæreticorum, vel quorumque minus intelligentium arbitrio, dicta omnium in pace Ecclesiæ quiescentium iudicemus: sed potiùs ex intentione dicentium. quoniam hæc quæ quocumque modo videntur lectorem offendere, non segregantes semetipsos C aduersus Ecclesiam, sed pro Ecclesia scripserunt aduersus hæreticos. Numquid enim probare quisquam potest, quòd contra eos talia dixerũt, qui sacramento dominicæ incarnationis vnam Dei verbi atque hominis factam credebant esse personam; & non potiùs aduersus illos, qui duas in vna Christi persona denegabant mansisse naturas? Si quis igitur dicat, illo tempore, cùm non hisdem quibus nos hæreticorum quæstionibus Ecclesia pulsaretur, & necessaria hæc

A aduersus alios hæreticos, & catholicis innoxia fuisse: nunc autem, Nestorianis occasionem simplices decipiendi quærentibus, abstinendos esse fideles, maximéque paruulos, ab scriptorum talium lectione. cui sano ac prudenti displiceat hoc sanum prudensque consilium? vt quoniam hostes, quos modò nos patimur, aliter armantur aduersus Ecclesiam, eius quoque fideles ac propugnatores in aliis sese armis exerceant. atque ita sine antiquorum Ecclesiæ prædicatorum infamia, ab hæ-
B reticorum insidiis calumnietur. nec videbitur insultare defunctis, aut religiosiores nos aut sapientiores in aliorum reprehensionibus ostentare, & gloriam de ignominia defunctorum appetere. quod ita beatus Gregorius in Apologetico suo notat: Omnes, inquit, ex « hoc docti & catholici volumus videri, si a- « lios reprehendamus, & impios iudicemus. « Cùm igitur Eutychiani, eorumque complices, doctos & catholicos se, non de vnius Theodori, sed de magnæ synodi Calchedo-
C nensis reprehensione iactarent, illorum patrum similibus dictis eos duxi conuenientiùs coercendos, quos non audent culpare velut hæreticos. non quod eosdem patres videri notabiles velim, sicut illi Theodorum ad euacuandam auctoritatem magnæ synodi volunt videri notabilem: sed vt eis ostenderem, quod sine his patribus, quos culpare non audent, Theodorum pro similibus, vel eamdem synodum, quòd eum non damnauerit, culpare non possint. Sic Dominus, cùm sabbato

per ſata tranſiret, & diſcipuli eius eſurientes A
cœpiſſent vellere ſpicas & manducare, culpantibus eos Phariſæis, & dicentibus, *Ecce diſcipuli tui faciunt quod non licet eis facere ſabbatis*, reſpondit, *Non legiſtis quid fecerit Dauid, quando eſuriit, & qui cum eo erant. quomodo intrauit in domum Dei, & panes propoſitionis comedit, quos non licebat ei edere, neque his qui cum illo erant, niſi ſolis ſacerdotibus? aut non legiſtis in lege, quia ſabbatis ſacerdotes in templo ſabbatum violant, et ſine crimine ſunt?* Sicut ergo Dominus Phariſæis B
Matt.12.2.

Apoſtolos culpantibus hæc reſpondens, non prophetam Dauid, & qui cum illo erant, neque ſacerdotes voluit videri notabiles: ſed potiùs vt ipſi Phariſæi, ſanctarum & indubitatæ auctoritatis perſonarum exemplo coerciti, innocentes diſcipulos non culparent: ita nos non venerabiles patres offendere delectauit, ſed Eutychianorum ſatellitumque eorum præſumptionem talium exemplorum obiectione compeſcere. quibus hoc dicimus, vt ſi hæc Euſtachij, Athanaſij, Amphilochij, Grego- C
rij, Ioannis, & Cyrilli dicta, quæ memorauimus, meliùs interpretari poſſunt, etiam Theodori melius interpretari dignentur. ſi non, & doctioribus ea relinquunt, etiam Theodori ſic relinquant. Quod ſi putantes memoratorum patrum dicta meliùs interpretari non poſſe, non tamen ex his quæ necdum ſollicitante Neſtorij quæſtione minus examinatè prolata ſunt, laudabilem eorum doctrinam exiſtimant iudicandam: hoc etiam de

A Theodori doctrina sanctam synodum iudicasse non arguant. Nam quia non ignorantia, sed obstinatio facit hæreticum, & in superioribus multa iam diximus, & sequenti libro aliquanta dicemus.

FINIS LIBRI VNDECIMI.

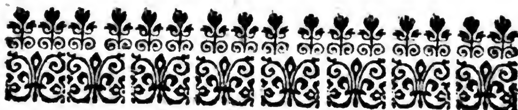

FACVNDI EPISCOPI HERMIANENSIS,

Pro defensione trium Capitulorum,

LIBER XII.

CAP. I. 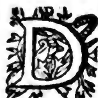EFENSIO magnæ synodi Calchedonensis, quam criminantur Acephali, quòd epistolam venerabilis Ibæ doctrinam Theodori laudantem iudicauit orthodoxam, compulit nos, orientalium maximè admonente Cōcilio, quædam ex dictis antiquorum patrum proferre, quæ legentes non minùs quàm illa quæ in ipso Theodoro culpāt, offendere videantur. Et quoniam contemnenda non est talis offensio, nec omnia quæ ex dictis eorum protulimus possumus excusare, neque si possemus tempus sufficeret ad excusanda etiam cetera, quæ in ipsorum atque aliorum patrum scriptis possunt offendere: hac compendiosa & secura omnes in Ecclesiæ pace defunctos ratione defendimus, vt doceamus quòd nullum eorum hæreticum dignè iudicare possimus,

A ſimus, vel ſi quidam inueniuntur aliquid de huiuſmodi quæſtionibus ignoraſſe. Non autem me quiſquam illud in præſenti libro putet aggreſſum, vt definiam quid ſit quod hæreticum faciat: quia hoc tantùm monſtrare propoſui, quod quidem iam in ſuperioribus acceptabili, ſicut æſtimo, ratione monſtraui, neminem pro talium quæſtionum ignorantia, in Eccleſia viuentem, ſiue defunctum, qui ſe docilem Chriſtianæ doctrinæ præbet, aut præbuit, hæreticum debere iudicari. Nam ſi nunc Eccle-
B ſia quædam Chriſti ſchola eſt, omneſque fideles eius Chriſti dicuntur eſſe diſcipuli, nec quiſquam poteſt veraciter dici diſcipulus, qui non aliquid diſcit, neque diſcitur niſi quod ignoratur, proculdubio aut docilis ignorantia non facit hæreticum, aut omnis Chriſti diſcipulus erit hæreticus. Et quis iam catholicus eſſe dicetur, ſi omnis qui de Chriſtiana religione aliquid diſcit hæreticus eſt dicendus? Quòd ſi etiam credantur aliqui ſic omnia didiciſſe, vt nihil iam poſſint habere quod diſcant: quia tamen aliquid
C ignorabant antequam diſcerent, ex hæreticis videbuntur facti catholici. atque ita colligitur, vt nullus inueniatur in Eccleſia Chriſti, qui non aut eſſe aut fuiſſe perhibeatur hæreticus. at hoc dicere vel putare cùm impiiſſimum, tum etiam nimis abſurdum eſt. Scire igitur debemus, quòd hæreticum non faciat ignorantia, quæ doctrinæ veritatis contumax non eſt, ſed potiùs obſtinata defenſio falſitatis. Ad hanc obſtinationem pertinere dicimus, immo principatum in ea tenere firmamus, illas etiam doctrinas, quas quidam

non quaſi minùs intelligendo ſcripturas diuinas,ſed eis apertè reſiſtendo,ſola præſumptione ſpiritus condiderunt, ſicut Manichæus, atque Origenes,& ceteri,qui non vt alij ſequentes eorum intentionem, in abſtruſis quæſtionibus errauerunt,ſed ſuper illas elati meliùs ſe crediderunt vel ſapere, vel dicere. Nam ſi obſtinatus ille dicendus eſt, qui non cedit Eccleſiæ conſtitutis earumdem ſcripturarũ auctoritate firmatis, quanto deterioris obſtinationis dicẽdus eſt, qui ipſis diuinis ſcripturis dedignans acquieſcere,inuiolabili earum plenitudini aut abrogat veritatem, aut aliquid deeſſe putat quod propria debeat adinuentione ſupplere? Quibus autem in rebus hæc obſtinatio hæreſis habenda ſit, maioris eſt quæſtionis, & intentione huius operis alienæ. nũnc quod propoſuimus exequamur. Dicimus ergo, quòd alienus à Chriſto ſit omnis hæreticus. Corinthiis autem dicit Apoſtolus, *Non potui loqui vobis tanquam ſpiritualibus, ſed quaſi carnalibus. tanquam paruulis in Chriſto lac vobis potum dedi, non eſcam, nondum enim poteratis. ſed nec nunc quidem poteſtis: adhuc enim eſtis carnales.* Si igitur Corinthij,qui adhuc perfectam ſcientiam in miniſterio abſconditam neſciebant, hæretici non erant,quia, ſicut ait Apoſtolus, in Chriſto paruuli erant: quomodo quiſquam,ſiue adhuc viuens,ſiue defunctus in Eccleſia Chriſti, propter ſolam ex parte ignorantiam iudicetur hæreticus, de qua nemo redarguit vt correctionem recipere noluiſſe dicatur? Philippenſibus etiam ſcribens, *Ego meipſum,* inquit, *non arbitror comprehendiſſe.*

1. Cor. 3. 1.

Philip. 3. 13.

A *vnum autem, quæ quidem retro sunt obliuiscens, ad ea verò quæ ante sunt extendens me, ad destinatũ sequor, ad palmam supernæ vocationis Dei in Christo Iesu. Quicumque ergo perfecti hoc sentiamus. & si quid aliter sentitis, & hoc vobis Deus reuelauit. Verumtamen ad quod peruenimus in hoc ambulemus.* Quæ cùm ita sint, quid de hisdem Philipensibus credimus, quibus dicebat Apostolus, quòd aliter sentirent, & quos monebat, vt in eo interim ad quod peruenerant ambularent, id est proficerent? Hæreticos ergo tales pronuntiabimus, an indoctos catholicos? Sed hæreticos dicere non audebimus, quibus cum tota Ecclesia communicabat Apostolus. Restat igitur vt eos, licet indoctos, & aliter quàm docet veritas sentientes, catholicos tamen fuisse dicamus. Nec non & Colossensibus ita scribit: *Etsi corpore absens sum, sed spiritu vobiscum sum gaudens & videns ordinem vestrum, & id quod deest vtilitatis fidei vestræ.* Numquid ergo debuimus istos hæreticos dicere, quoniam videbat Apostolus quod illis ad vtilitatem fidei deerat? absit. Nam quomodo spiritu cum talibus idem esset Apostolus, & eorum ordini congauderet? De illa quoque muliere, quæ erat in fluxu sanguinis ab annis XII. & in medicos erogauerat omnem substantiam suam, nec ab vllo potuit curari, quid sentiendum est? Non enim Deum crediderat Christum, cùm fimbriam vestimenti eius attingeret. Nam dicente Domino, quis est qui me tetigit, & respondente Petro, & qui cum illo erant, *Præceptor, turbæ te comprimunt & affligunt, & dicis quis me tetigit?*

B (margin letter beside "les pronuntiabimus")
C (margin letter beside "erat? absit")

Coloss. 2. 5.
Luc. 8. 44.

rursumque Domino dicente, *Tetigit me aliquis. nam ego noui virtutem de me exisse*, nec prodente quid factum fuerit, vt illa potiùs quæ sanata erat testis diuinæ virtutis existeret, sicut ibi secutus Euangelista dicit, *Videns mulier quia non latuit, tremens venit, & procidit ante pedes illius.* & ob quam causam illum tetigerat, indicauit coram omni populo, & quemadmodum confestim sanata sit. Igitur ex verbis Lucæ dicentis: *Videns autem mulier quia non latuit*, intelligimus quia sic tetigerat vt lateret. latere autem posse non crederet Deum. Christum ergo non Deum crediderat, quem latere posse crediderat, adeo vt quod in se factum sciret indicandum ei putaret. Sic enim & alius refert Euangelista. *Mulier autem timens & tremens, sciens quod factum esset, in se venit, & procidit ante eum, & dixit ei omnem veritatem.* vt quod priùs ægrotæ pudor absconderat, sanatæ deuotio fateretur. Et fortassis ideo retro tetigit Christum, vt ipso quoque actu signaret, quòd non eius anterius, quo præcedit omnia, secundum quod dictum est, *In principio erat verbum*, sed humanitatem, qua postea *Verbum caro factum est*, fide contigerit. Sicut enim nobis ad rerum significationem verba sunt data, sic omnipotens Deus, cuius potestati subiecta sunt omnia, & cuius sapientia singulariter nouit in vsum doctrinæ etiam voluntarios nescientium motus conuenienter aptare, quascumque res voluerit actu creaturæ suæ significat. Vnde non incóngruè puto, quòd ideo & ad fimbriam tantùm vestimenti eius accessit, quæ pro mensura fidei suæ non potuit ad excellentiam maiestatis eius ac-

Marc. 5. 33.

Ioan. 1. 1. & 14.

A B C

A cedere, sed ad id quod piæ incarnationis fuit, per quam inclinatus in terras humilitati nostræ propinquior factus est. Nec mirum, si fides huius mulieris fuerit imperfecta, vel quòd in ipsa imperfectione de Christi misericordia receperit sanitatem; cùm in ipsis quoque videatur Apostolis tales aliquos fuisse, sicut iam de Thoma & Philippo docuimus. per quā tamen virtutes perficiebant in populo. Nec incredibile sit, quod licet Deum non crederet Christum, dicebat tamē quia vel si vestimentum eius tetigero, salua ero:
B cùm scriptum sit in actis Apostolorum, quòd tantùm fideles Christi de ipsorū quoque discipulorū eius virtute crediderint, vt non solùm super lāguidos deferrentur à corpore Pauli sudaria vel semicinctia: & recedebāt ab eis languores, & spiritus nequā egrediebātur: verū etiā quòd credentiū in Domino multitudo virorum ac mulierum in plateis eiicerent infirmos, & ponerent in lectulis & grabatis, vt veniente Petro saltem vmbra illius obumbraret quemquam eorum. dum concurreret multitudo vicinarum ciuita-
C tum Hierusalem, afferentes ægrotos & vexatos à spiritibus immundis, qui curabantur omnes. Placet igitur, vt istam quoque mulierem condemnemus inter hæreticos pro ea fide qua sanari meruit, & de qua ei Dominus dixit, *Filia, fides tua te saluam fecit, vade in pace*? Si enim damnāda est paruulorum fides ab eis qui magnæ & perfectæ fidei sibi videntur, cur non & ista damnetur? cur non etiam Maria & Martha sorores Lazari, quoniam vtraque Domino dixit, *Si fuisses hîc, non fuisset mortuus frater meus*? Quod

Act. 19. 12.
Act. 5. 15.
Ioan. 11. 21.

ſicut iam diximus, profectò non dicerent, ſi A
Deum crederent Chriſtum. Quis enim Deum alicubi putet abſentem? Martha verò, etiam cùm veniret ad monumentum Dominus, & lapidem qui ſuperpoſitus erat tolli præciperet, quaſi neſcienti, ſicut & illa muler quæ ſanguinis fluxu curata eſt, indicandum putauit dicens: *Domine, iam fœtet, quatriduanus enim eſt.*
Ibid. 39.
Cur ergo non & iſtas familiares Chriſto perſonas hæreticas fuiſſe dicamus, ſi & ignorantia ſimplex hæreticum facit? immo cur non omnes Dei cultores ab initio mundi, qui vel B
ſicut Corinthij & Philippenſes, atque Coloſſenſes, vel ſicut iſtæ mulieres, minùs aliquid credentes de his quorum fide mundamur, ſanctam & ſimplicem vitam in præceptorum Dei obedientia finierunt? Hoc eſt autem mirum, quòd & illius mulieris quæ fuit in fluxu ſanguinis imperfecta & paruula fides, perfectam & magnam exigit de Chriſti iuſtitia ſanitatem: harum verò ſororum, ſtupendam promeruit quatriduani fratris reſurrectionem. At noſtra, C
quæ nobis tantùm magna videtur atque perfecta, vt non parcamus mortuis, vel ſi verum eſſet quod dicitur imperfectis, nec paruum valet aliquid impetrare. Diſputamus inceſſanter atque inconditè de fidei Chriſtianæ dogmatibus, volentes in reprehenſione aliorum docti & religioſi videri: & quæ reuerenter, parcéque tractanda ſunt, cœleſtia paſſim myſteria ventilamus. Inane iam nomen eis relictum eſt, quo ſunt nuncupata myſteria. Nam inter otioſas fabulas & vulgares habentur neceſſariæ & pau-

A cis committendæ fidei quæstiones. Et in his omnibus videmur nobis causam pietatis agere, cõturbantes Ecclesiam, in cuius pace defunctos pro paruula, sicut putamus, fide velut hæreticos abdicamus. cùm ipsi Apostoli aliquando fuerint in fide imperfecti, numquam tamen hæretici. cúmqué adhuc parum de Christo crederent, magnam potestatem acceperunt spirituum immundorum, vt eiicerent eos, & curarent omnem languorem & omnem infirmitatẽ, mittente eos Domino, atque mandante, *Euntes prædicate di-* Matt. 10. 7.
B *cẽtes, quia ad propinquauit regnum cælorum. infirmos curate, mortuos suscitate, leprosos mundate, dæmones eicite. gratis accepistis, gratis date.* Si verò Apostoli nec in ipso ignorantiæ suæ tempore fuerunt hæretici, qua ratione quisquam eos qui tales de hac vita transierunt, affirmare possit hæreticos? & si illi, qui præsentem habebant ipsam in corpore veritatem, potuerunt absque crimine secus aliquid de illo minusue sentire, cur hæresis crimini deputetur, si quisquam in Ecclesia pietate præditus, obedientiæ deuo-
C tus, subiectus & habilis ad discendum, aliter de illa senserit, quod reprehensum corrigere sit paratus? Quocirca omnes, qui in discipulatu sunt veritatis, & semetipsos rationi dociles, & subiectos auctoritati præbent Ecclesiæ, si aliter sapiant de his, quorum fide mundantur, vel propter incapacem suam intelligentiam, vel minùs rem animaduertendo quàm opus est, impiè proculdubio tamquam hæreticos execrantur. Qui enim statuit in corde suo firmius hoc credere, quod in talibus doctrina

& fides habet Ecclesiæ, quamuis non perfectè omnia de hisdem sapiat vel loquatur; quia tamen suæ scientiæ non confidit, & multa in quibus errat aut dubitat, ab Ecclesia rectè teneri non dubitat, vbi positus velut in schola veritatis pium habet discendi propositum; non est dicendus inimicus ipsius veritatis, quod est hæreticus, sed perficiendus potiùs discipulus. Imperfectus iste profectò nihil sui cordis adinuentione confictum propria quadam auctoritate docere præsumit, sicut quidam hæretici, neque talia docentes sequitur: sed auctoritati diuinarum litterarum innititur. atque vbi earum intelligentiam non fuerit assecutus, (in multis siquidem, pro illarum magna profunditate, humanus caligat aspectus) cognoscens quid inde statuerit vniuersalis Ecclesia, errori suo pia cordis humilitate renuntiat, quia numquam sibi ne aliter saperet interdixit. Sicut ergo sunt perfectiores quidam, qui magno sapientiæ dono præualent mente contemplari, quæ tantummodo creduntur ab aliis in vita perfectis: ita multi sunt imperfecti in Ecclesia Christi, & tamen in seruanda eius vnitate perfecti: qui cùm per ignorantiam suam in plurimis errent, in nullo tamen errare credunt Ecclesiam, cuius se confidunt vnitate saluari. Quamobrem vel si nobis sapientiores videmur, quamquam scriptum sit quòd pietas est sapientia: non debemus istos Dei cultores ab Ecclesia eius expellere, nec à muris Sion spiritalis eiectos inter eius aduer-
Psal. 47. 13. sarios deputare. *Circumdate*, inquit propheta,

A *Sion, & complectimini eam. narrate in turribus eius. ponite corda vestra in virtute eius, & distribuite domos eius.* vel sicut alij codices habent, *Distribuite domus gradus eius.* Circumdare igitur omnes defensionibus nostris, & amplecti potiùs in caritate debemus, qui pertinent ad Sion, nec in quolibet eius gradu constitutos excludere: sed ita superioribus in ea honorem magnum reddere qui debetur, vt etiam inferioribus eius quibusque dilectio non negetur. Hoc enim est quod ait, *Distribuite gradus eius*, quod Cant.2.4.
B alibi dicitur, *ordinate in me caritatem.* Sicut ergo non ideo quorumdam perfectorum in fide spernendus est inferior gradus, quòd non possunt intellectu capere veritatem, quia hoc sublimioris gradûs alij possunt: ita nec ipsi spernendi sunt, vel ab Ecclesia post mortem, quod est crudelius, sub anathemate condemnandi, qui licet imperfectæ fidei fuisse videantur, quia non in omnia, quæ tam multa & magna continet Christiana religio, sicut dignum est animum potuerunt intendere; anima tamen vera & recta
C esse in Ecclesiæ fide non dubitauerunt, vt in ea perficiendi manerent. ac per hoc ita credentes, iuxta quendam gradum, & ipsi videntur in fide perfecti, qui se perficiendos ex vnitate Ecclesiæ crediderunt. Illi ergo excellentiore gradu intelligentiæ præditi, ipsam rem, cuius in futurum reuelatio plena seruatur, quantum in hac vita concessum est, eualuerunt attingere. Illi etiam fide tantummodo perfecti ad eum propiùs accesserunt. Isti verò inferiores, quos tertio gradu posuimus, quamquam per aliquod longius

interuallum, ad idem tamen adſpiciunt, & illuc A
habent veniendi propoſitum. Qui ſi hæretici iudicentur, quota pars nobis, non dicam de omni plebe, ſed de ipſis Eccleſiarum præpoſitis relinquetur, quæ catholica debeat iudicari; cùm & illos excellentioris intelligentiæ, neceſſitate ſuſcepti officij per ardua gradientes, nonnunquam lapſos ſinus pietatis excipiat, qua ſe auctoritati ſubdunt Eccleſiæ cuius magiſtri ſunt, vt non glorietur omnis caro in conſpectu eius? Non igitur hæreſis dicenda eſt, niſi cõtradictio ſuperborum peruicax, quæ ſibi ne aliud ſapiat interdicit, & admonita contemnit adquieſcere verita- B
ti. Illa magis contumaciter ab Eccleſia ſeparari deligit, vel in ea doloſè latere, quàm prauam mutare ſententiam. Sed ignorantes in eo diſcernimus à doloſis, quia nec probantur ſufficienter aliquãdo correpti pro his quæ minùs intelligũt, nec ſuis rationibus occultis corrumpunt faciliũ mentes, ſed liberè ſolent, & ſimpliciter aperire quid ſentiunt. Si quis autem & in ipſis Chriſti diſcipulis, quos habuit cùm hîc conuerſaretur in carne mortali, quærat cognoſcere, quantum dif- C
ferat inter rationis impatientem, vel auctoritati contumacem ſpiritum, quo aguntur hæretici, qui ſcandalizari & ſeparare ſemetipſos magis ſunt prompti, quàm diſcere; & inter minus capacem intellectum piorum, manſuetè opportunitatem præſtolantium diſciplinæ, & ſeruantium vnitatem ſpiritus in vinculo pacis; in vno capitulo Ioannis Euangeliſtæ ſimiliter inueniet,
Ioan. 6. 51. vbi Dominus dixit: *Ego ſum panis viuus, qui de cœlo deſcendi. ſi quis manducauerit ex hoc pa-*

A *ne, viuet in æternum.* &, *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo. Sicut misit me viuens pater, & ego viuo propter patrem, & qui manducat me, & ipse viuet propter me.* Et litigantibus Iudæis, & dicentibus ad inuicem, *Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum?* multi etiam ex discipulis eius audientes dixerunt: *Durus est hic sermo, quis potest eum audire?* propter quod, sicut in consequentibus narrat, *multi discipulorum eius abierant* Ibid.53. Ibid.61. Ibid.67.
B *retro, & iam non cum illo ambulabant.* Ecce est ille spiritus rationis impatiens, & auctoritati contumax, quo aguntur hæretici, qui scandalizari & separare semetipsos magis sunt prompti, quàm discere. Ignorantia verò piorum mansuetè opportunitatem præstolantium disciplinæ, seruantium vnitatem spiritus in vinculo pacis, ita in consequentibus aperitur. Adiungit enim Euangelista sic referens: *Dixit ergo* Ibid.68.
Iesus duodecim. numquid & vos vultis abire? quod nisi æquè mysterium intelligentibus, sed non æquè immitibus & auctoritati contuma-
C cibus, minimè diceretur. Cur interrogarentur vtrum & ipsi abire vellent, si quod mysticè dictum fuerat cognouissent? nam mysterium cognoscentes scandalizari & abire non possent. Sed interrogati sunt vt responderent, vtrum eos, quamuis non intelligentes quod dictum est, boni magistri teneret auctoritas; & nobis pietatis & mansuetudinis huius salubre in eis præberet exemplum, vt sicubi non intelligimus, auctoritati cedamus. Deni-

que ſic ibi interroganti Domino reſpondit & Petrus, vt non ideo ſe diceret nolle abire, quòd myſterium intellexerit, ſed quia illud ipſum quod à tali magiſtro diceretur, ad vitam æternam proculdubio pertineret. Ait enim: *Domine ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes. & nos credidimus, & cognouimus quia tu es Chriſtus filius Dei viui.* Quod ſi myſterium intelligiſſet, hoc potiùs dixiſſet, Domine cur abeamus non eſt, cùm credamus nos corporis & ſanguinis tui fide ſaluandos. Multum itaque differt inter hæreticorum proteruiam immitem corpus Eccleſiæ diſcindẽtem, vel in Eccleſia corde ficto latentem, & minus capacem catholicorum intelligentiam, doctrinæ Chriſti ſubiectam, & ſeruantem vnitatem ſpiritus in vinculo pacis. Quem ſpiritum illi profectò non habent, qui ſe ab Eccleſia ſegregant, Apoſtolo Iuda dicente: *Hi ſunt, qui ſegregant ſemetipſos, animales, ſpiritum non habentes.* Sed nec illi hunc habent, qui ficto corde in Eccleſia latent. ſanctus enim ſpiritus diſciplinæ fugiet fictum. Non ergo debemus hæc multum diſcreta confundere, nec idem putare quod longè diuerſum eſt. Ob hoc igitur ſancti patres, quorum Apoſtolicam regulam videntur quidam malè tranſgreſſi, non his Eccleſię doctoribus condemnationem ſtatuerunt, qui pacem eius ad finem vſque ſeruantes, in quibuſdam fidei Chriſtianæ forſitan errauerunt; ſed illis, qui poſt vnam & ſecundam correptionem, manifeſtata etiam regula veritatis per ſynodum paterna conſtituta ſeruantem, aliud credere ac docere pręſumerent. quia nec poſſent ſolos ip-

Ibid. 94.

Iud. 69.

A B C

A ſos condemnare abſque omni Eccleſia, quæ cùm eos aduerteret, non arguit talia prædicantes. Omnium quippe fuerant, à quibus non ſunt improbata, cùm eis non eſſent incognita. Peruides igitur, clementiſſime Imperator, quantorum damnatio conſequatur, ſi quiſquam ex talibus poſterorum præſumptione damnetur. Tanti verò penditur in vnitate corporis Chriſti manere, & non contentioſum ſe obiicere, ſed docilem ſubiicere animum veritati, vt pro pacis ipſius & caritatis fructu, quod forſitan aliter ſapi-
B tur quàm vera fides exigit, purgetur à Domino, vt plus in pace fructificet. *Fructus enim iuſtitiæ*, ſecundum Paulum Apoſtolum, *in pace ſeminatur facientibus pacem*. ideo quòd Dominus in Euangelio dicit, *Ego ſum vitis vera, & pater meus agricola eſt. omnem palmitem in me non ferentem fructum tollet eum, & omnem qui fert fructum purgabit eum, vt plus fructum afferat.* Ioan.15.1. Nec mirum videatur, ſi permanentes in compage corporis Chriſtri, & ſeruantes vnitatem ſpiritus in vinculo pacis, per ipſam caritatem à
C ſuis purgentur erroribus, cùm ſcriptum ſit, quòd vniuerſa delicta operiat caritas. Quemadmodum verò multorum vitam pro ſcripturæ Dei teſtimonio, à qua laudati ſunt, impiam dicere non audemus, licet aliquibus eorum factis grauiter offendamur; ſic etiam multorum doctrinam pro Eccleſiæ Dei teſtimonio, à qua honorati ſunt, hæreticam dicere non debemus, licet in aliquibus eorum dictis grauiter offendamur. atque vt illos, quamuis à diuina ſcriptura laudatos, non arbitramur in omnibus imitandos; ita nec

istos, quamuis ab Ecclesia honoratos, arbitremur in omnibus adprobandos. Hanc autem reuerentiam ipsi diuinæ scripturæ deferimus, vt non credamus quòd aliquid indignè laudauit. Et ideo cùm audiamus Apostolum inter alios iustos Samson quoque laudantem, atque dicentem,
Hebr. 11 32. *Deficiet enim me tempus enarrantem de Gedeon, Barac, Samson, Iephte, & Samuel, & prophetis. qui per fidem vixerunt regna; operati sunt iustitiam, adepti sunt repromissiones*, & cetera. intelligimus quòd vt se idem Samson cum allophylis ruinæ ingentis necaret oppressu, non suæ calamitatis impatientia, sed nutu diuino inspiratus hoc fecerit. Alioquin nec sufficiens ei virtus daretur, vt tantæ magnitudinis fabricam, in quo gens allophylorum conuiuia celebrabat, suis manibus quateret atque deiiceret: neque si nutu proprio sibi necem ingereret, inter iustos ab Apostolo laudaretur. & ideo factum eius ex diuinæ scripturæ testimonio, non ex nostra consuetudine iudicamus. Item cùm ab eadem scriptura videamus laudari Dauid, qui perpetrato adulterio homicidium quoque coniunxit: quoniam in ea simul legimus, quod horum scelerum pœnitentiam egerit, idcirco ab ea credimus esse laudatum. Cùm verò laudet etiam Pontificem Aaron, qui vitulum fecit in Coreb, vt adoraretur à
Exod. 32. populo, nec refert vbi eum tanti sacrilegij pœnituerit, exigit à nobis reuerentia, quam eidem sanctæ Scripturæ debemus, vt quamquam hoc tacuerit, non tamen credamus quòd eum laudare possit, nisi de tanto sacrilegio pœnitentem. Hanc igitur obseruantiam tenere nos

A oportet, & in his quorum doctrina in Ecclesia Dei recepta est; vt si quid nos in eorum verbis offenderit, prius quæramus, ne fortè non ipsi veritatem, sed nos eorum intentionem minùs potuimus inuenire. Et quemadmodum illud opus Samson ex diuinæ scripturæ testimonio, & non ex nostra consuetudine iudicamus: ita & horum dicta ex Ecclesiæ testimonio, & non ex nostra intelligentia iudicemus. Si verò certus illorum est error, sicut Dauid atque Aaron, non nisi pro eius correptione credamus fuisse laudatos, siue B hoc ostendatur, quemadmodum Theodorum quæ minùs cautè protulerat ostendimus emendasse, siue hoc fortè non possit euidenter ostendi. nam aliter illos Ecclesia Dei approbare non possit. Sicut autem nimis indecorum est & offensum, vt eorum peccata, quibus testimonium iustitiæ scriptura Dei perhibuit, curiosissimè requirentes enumerata denotemus, hinc volentes sancti atque incontaminati videri; ita nimis indecorum est atque offensum, vt ignorantiam eorum, quibus testimoniũ sanæ doctrinæ Ecclesia C Dei perhibuit, scrupulosissimè perquiramus, & si quos eorum deprehenderimus vel putauerimus errores, in vnum congestos vẽtilemus, hinc volentes videri docti atq; catholici. Sed quemadmodum illorum peccata, ita & horum si qua inuenitur ignorantia, sufficit vt cùm legimus improbemus, Apostolo dicente, *Omnia probate, quod bonum est tenete.* 1. Thes. 5. 25. Atque vt illorum vitam, non ex quibusdam culpabilibus factis impiam, sed ex aliis multo pluribus rectis iustã, secundũ scripturæ Dei testimoniũ iudicamus: ita

& horum doctrinam, non ex quibuſdam culpa- A
bilibus dictis hæreticam, ſed ex aliis multo pluri-
bus rectis catholicã ſecundũ Eccleſiæ Dei teſti-
moniũ iudicemus. Vnde ſancta ſynodus orien-
» tis Theodoſio ſcribens dicebat: Si autem quic-
» quam, Imperator ſancte, obſcurum aliquis inue-
» niri dicat in Theodori, vel aliorum litteris, hoc
» retractari neceſſarium non eſt. Quorum enim
» vita in ſacerdotio, & miniſterio optimum ha-
» buit finem, his prælatam gloriam dedicamus, &
» non ex illis eos iudicamus, de quibus aliqui atro-
» citer eos accuſant. B

CAP. II. SED ecce, quod vltimum nobis ad demonſtrandam rationem totius cauſæ remanſerat, etiam de laude Theodori Mopſueſteni ſatis ſuperque docuimus, hanc epiſtolam velut hæreticam iuſtè nõ poſſe culpari; nos tamen, ſicut prędictum eſt, non in noſtra ratione, quamquam videatur inuicta, ſed in auctoritate ſancti Concilij, quo ſuſcepta eſt, conſtituimus firmitatem. Sufficiat igitur inſtructioni paruulorum noſtrorum, ne ſcandalizentur in his, quæ de illa conficta ſunt, quòd omnia diuerſo atq; multiplici, C & in obſequium veritatis vndique concurrente genere defenſionis excluſimus. Nec apud ſe reputent dicentes, cur non magis illud Concilium, quod ipſam epiſtolam merito rectæ fidei, quam continet, orthodoxam iudicauit, cunctorum, quæ in illa calumniantur hæretici, rationem actis inſeruit? cùm intelligere debeant, quòd accuſatoribus Ibæ epiſtolæ nihil in eam opponentibus, neceſſe non habuerit in talibus immorari. Quòd ſi propterea ſuccenſendum ma-

gnæ

A magnæ synodo putetur, quia futuras hæreticorum calumnias non præuertit, ipsis quoque prophetis atque Apostolis succenseatur necesse est, cùm multa sint in eorum litteris, quorum cùm ipsi possent sine vlla difficultate pandere rationem, maximo nunc studio atque labore ab ingeniosissimis atque doctissimis exponuntur. Cognoscant igitur, quòd his difficultatibus fidem ac pietatem Ecclesiæ suæ Christus exerceat. Nam vtique magis prophetæ, magis atque Apostoli, futuras quas præuidebant calumniantium, vel non intelligentium, aut vitarent, aut

B soluerent quæstiones. Adtendant quod Petrus Apostolus dicat, *Dilectissimus frater noster Paulus, secundum eam quæ data est illi sapientiam, scripsit vobis vt in omnibus epistolis, loquens in eis de his, in quibus sunt quædam difficilia intellectu, quæ indocti atque instabiles peruertunt, sicut & ceteras scripturas, ad proprium suum interitum. Vos igitur amantissimi præscientes cauete, ne infaustorum errore seducti decidatis à corroboratione vestra.* Ecce non so- 2. Petr. 3. 15.

C lùm cùm præuiderent non vitauerunt futuras, sed etiam cùm præsentes viderent, non nobis absoluerunt indoctorum atque instabilium, quas ex eorum litteris opponunt Ecclesiæ quæstiones. Nec quisquam illis imputare Christianus audet, quòd talia locuti sunt, quæ iidem indocti atque instabiles pro intellectus difficultate peruerterent: sed Dei potius in hoc iudicium contremiscit, quòd huiusmodi tentationibus illud impletur, vt qui in sordibus est sordescat adhuc, iustus autem iustiora faciat, & sanctus san-

ctiora. Vnde si quam reuerentiam deferimus etiam synodalibus cōstitutis ab Ecclesia vniuersali receptis, in omnibus quæ obscura in eis & ad intelligendum difficilia reperimus, diuinam voluntatem cognoscere atque adprobare debemus. Cognoscis autem, serenissime Imperator, quòd non immerito beatissimus Leo temerarios à retractatione prædictæ synodi coercebat, cùm Leoni principi scriberet dicens, Nihil prorsus de bene compositis retractetur. Qui rursus, cùm ab eo suis litteris flagitaret memoratus Augustus, vt in regiam ciuitatem veniens aliquid in eiusdem synodi statutis vel corrigeret, vel suppleret, quod fieri sine detestabili præuaricatione non posset; sic ei rescribit: » Litteras clementiæ tuæ, plenas virtute fidei & lumine veritatis, veneranter accepi. quibus cuperem in eo quòd præsentiam meam pietas vestra necessariam existimat obedire, vt maiore fructu conspectum vestri splendoris adsequerer: sed magis vobis arbitror placiturum, quod eligendum ratio demonstrauit. Nam cùm sancto spiritali studio vniuersæ pacem Ecclesiæ muniatis, nihilque sit conuenientius fidei defendendæ, quàm his quæ per omnia instruente spiritu sancto inreprehensibiliter definita sunt inhærere: ipsi videbimur bene statuta conuellere, & auctoritates, quas Ecclesia vniuersalis amplexa est, ad arbitrium hæreticæ petitionis infringere; atque ita nullum collidendis Ecclesiis modum ponere, sed data licentia rebellandi, dilatare magis quàm sopire certamina. Vnde quia post illas Ephesinæ synodi impie-

Margin: A (line 1), B (line 11), Epist. 81. (line 14), C (line 22)

A tates, quibus Dioſcori ſcelere fides catholi- «
ca refutata, & peruerſitas Eutychiana ſuſcepta «
eſt, nihil ad conſeruationem fidei Chriſtianæ «
vtiliùs potuit ordinari, quàm vt prædicti fa- «
cinus ſancta ſynodus Calchedonenſis aboleret, «
& tanta illic haberetur cæleſtis cura doctrinæ, «
vt nihil in cuiuſquam opinione reſideret, quod «
à prædicationibus, vel propheticis, vel Apo- «
ſtolicis diſſonaret: ea ſcilicet moderatione ſer- «
uata, vt rebellibus tantùm ac pertinacibus ab «
Eccleſiæ vnitate reiectis, nulli correcto venia «
B negaretur. quid probabilius? quid religioſius «
poterit pietas veſtra decernere, quàm vt quæ «
non tam humanis quàm diuinis ſunt ſtatuta «
decretis, nullus vltra ſinatur impetere; ne ve- «
rè digni ſint tantum Dei munus amittere, «
qui de veritate ipſius auſi fuerint dubitare? «
Perſpicis, quemadmodum Leonem principem moneat, his quæ per omnia inſtruente ſpiritu ſancto in memorata ſynodo inreprehenſibiliter definita ſunt inhærere, atque decernere, vt quæ non tam humanis, quàm di-
C uinis ſunt ſtatuta decretis, nullus vltra ſinatur impetere. Quomodo ergo non profanè retractantur, vt non dicam reprehendantur, diuina decreta? Sed quis huius Romani Antiſtitis grauitatem non prædicet? quis tantam conſtantiam non honoret? Mouere hunc poſſet vllo modo ſæcularis poteſtas à ſententia non retractandi quæ diuinitus fuerant conſtituta, quem corporaliter loco mouere non potuit? Splenderet equidem proculdubio vbicumque ſol eſſet: ſed in cœlo ſol longè ho-

noratiùs longéque decentiùs, vbi locus eius A
est summus & congruus vniuersis pariter illustrandis, ne multos deserat, cùm declinat ad aliquos. Denique tanta libertatis atque rationis eius auctoritate permotus etiam religiosissimus princeps, superuacuam, quin potiùs multis nocituram, cupiditatem deponit, & tanquam pacis filius, hoc & ipse sequitur, quod eligendum ratio demonstrauit. Ille tamen, velut æterna lege præfixus in quodam suæ dignitatis & fidei firmamento, sic luce veritatis irradiat, & quasi clarissima tuba suæ B
Epist. 84. auctoritatis intonat inquietorum ausibus inhibendis, & dicit: Quæ patefacta sunt quærere, quæ perfecta sunt retractare, & quæ sunt definita conuellere, quid aliud est quàm de adeptis gratiam non referre, & ad interdictæ arboris cibum improbos appetitus mortiferæ cupiditatis extendere? Verùm autem his atque aliis multis huiusmodi, quæ Leoni principi sæpissimè scripsit ille vir Dei, minus quàm volo, & quàm meæ affectioni debeo, demonstraui, quanta fuerit eius sollicitudo atque C
cautela pro custodienda reuerentia synodalium statutorum. Nam in illis omnibus superius memoratis, neque vlterius retractare, neque discutere se posse professus est ea, quæ semel fuerant Calchedonensi definita Concilio, velut quæ nosset non tam humano quàm diuino spiritu constituta. In eis autem, quæ adhuc commemorare disposui, alios etiam qualemcumque disputationem de memorata synodo cum hæreticis inire prohibuit. Namque

A cùm ſcriberet non ſolùm Epiſcopis, ſed etiam clericis catholicis & confeſſoribus ex Ægypto apud Conſtantinopolim conſtitutis, ſic eos admonuit. Omni itaque dilectioni veſtræ " ſtudio ac labore nitendum eſt, ne vlla inſi- " diantium diſceptatio poſſit admitti; neue hoc " ab hæreticis valeat obtineri, quo Euangeli- " cam fidem manifeſtum eſt impugnari. Nam " definitarum rerum, quas tantæ ſynodi vel " Chriſtianiſſimi principis ſanxit auctoritas, & " Apoſtolicæ ſedis confirmauit aſſenſus, nihil "
B oportet diſcuti, ne contra fas aliquid videa- " tur infringi. multùmque fidei & ſacerdotali " conſtantiæ derogatur, ſi cum his, qui homici- " diis & furore repleti ſunt, ac volunt conuer- " tere Euangelium Chriſti, & facinore ſuo Deo " probantur exoſi, ſuperfluæ & plurimum noci- " turæ altercationis conflictus habeatur. Leo tam " fortis ac præpotens nec ſuæ virtuti fidit, nec aliis permittit, de rebus apud Calchedonam ſicut Deo placuit definitis altercari ſaltim atque confligere: & neſcio qui præſumunt etiam
C decernere congregati, & impiam vocare epiſtolam, quam catholicam ſancta illa & magna ſynodus iudicauit. Scribens etiam preſbyteris, diaconibus, & clericis Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ dicit: Habemus propitio Deo ma- " gnum, & diuinitus præparatum, Chriſtianiſſi- " mi Imperatoris auxilium. quem ſcriptis meis " quantum cauſa expetit obſecraui, ne improbis " parricidarum petitionibus in aliquo clemen- " tiæ ſuæ præberet aſſenſum; neque vllo mo- " do ſineret ſanctæ Calchedonenſis ſynodi defi- "

» nitiones, quæ verè de cælestibus prodiere de- A
» cretis, tanquam necessaria retractatione viola-
» ri: cùm insidiatores piorum ad hoc subrepere
» velle manifestum sit, vt statuta Euangelicis præ-
» dicationibus & patrum traditionibus consonan-
» tia nouo faciant infirma iudicio, vt dum dis-
» ceptatio admittitur, auctoritas auferatur. Quid ergo se dicunt nouitiæ diligentiæ repertores nouitij suo decreto Calchedonensem synodum confirmasse, cuius statuta Euangelicis prædicationibus & patrum traditionibus consonantia, magnus hic Christi sacerdos nouò potiùs sensit B infirmanda iudicio? Quæ quidem sicut firmari non indigent, ita infirmari non possunt. Verumtamen, quãtum in istis est præsumptoribus, nouo ea fecerũt infirma iudicio, etiãsi nihil contrarium iudicassent. Vnde Marcianus quoque Imperator post sacerdotum sententiam aliquid tractare impium duxit atque sacrilegum, nec cuiquam semel iudicata rectéque disposita reuoluere, & de his publicè disputare permisit, qui suo edicto omnibus discussionem eorum,
» quæ Calchedone iudicata sunt negans, Verè, C
» ait, impius & sacrilegus est, qui post tot sacer-
» dotum sententiam opinioni suæ aliquid tractan-
» dum reliquit. Extremæ quippe dementiæ est, in
» medio & perspicuo die commentitium lumen
» inquirere. quisquis post veritatem repertam
» aliquid vlterius discutit, mendacium quærit.
» Nemo itaque vel clericus, vel militans, & al-
» terius cuiuslibet conditionis, de fide Chistia-
» na, publicè congregatis populis & audientibus,
» tractare præsumat in posterum. & hoc tu-

A multus & perfidiæ occaſionem requirens. Nam « iniuriam facit iudicio religioſiſſimæ ſynodi, ſi « quis ſemel iudicata ac rectè diſpoſita reuolue- « re & publicè diſputare contendit. Et infra, poſtquam diuerſas pro transgreſſorum conditione ſtatuit pœnas: Vniuerſa ergo, inquit, « quæ à ſancta ſynodo Calchedonenſe ſtatuta « ſunt cuſtodiri debeant, nihil poſtea dubitari. « Hoc itaque noſtræ commoniti tranquillitatis « edicto, abſtinete profanis vocibus, & vlterius « deſinite de diuinis diſputare, quod nefas eſt. « B quia non ſolùm diuino iudicio peccatum hoc « prout credimus punietur, verùm etiam legum « & iudicum auctoritate coercebitur. Ecce Marcianus princeps, verus reipublicæ pater, & verus Eccleſiæ filius, ſacerdotalium non præuius, ſed pediſequus decretorum, edicto ſuo pronuntiat, quòd quiſquis poſt veritatem repertam aliquid vlterius diſcutit, mendacium quærit. & poſt hanc eius ſententiam, ab Eccleſia Dei receptam, neſcio qui ſe iactant inſolenti diſcuſſione inueniſſe alteram veritatem. Ille dicit, C iniuriam facit iudicio religioſiſſimæ ſynodi, ſi quis ſemel iudicata ac rectè diſpoſita reuoluere, & publicè diſputare contendit: & iſti dicunt honoraſſe ſynodum, de cuius iudicio iudicauerunt. immo cuius iudicium diſſoluentes, impiam vocauerunt epiſtolam, quam pronuntiauit illa catholicam, & ſanctorum patrum ſententiam labefactare nituntur Epiſcopi, de qua Martianus princeps nemini vel diſputare permiſit. Sit eius memoria in benedictionibus, & iſta vox ei pro talibus meritis

ſemper à toto orbe reddatur: per quem non A
ſolùm deſperatæ reipubl. ſalus, verùm etiam
Eccleſiæ diu concuſſæ requies data eſt.

CAP. III. COGNOVIT ille, quibus in cauſis vteretur principis poteſtate, & in quibus exhiberet obedientiam Chriſtiani. Et ideo, ne impius atque ſacrilegus videretur, poſt tot ſacerdotum ſententiam opinioni ſuæ nihil reliquit. Sicut qui meminerat exitus Oziæ, qui poſtquam præualuit multis gentibus, & factus eſt glorioſus, exaltatum eſt cor eius, vt incenſum poneret ſuper altare, quod non li- B cebat niſi ſolis ſacerdotibus filiis Aaron. propter quod eius obſtinatiſſimam frontem, quam reuerentia deſeruerat, lepra confudit. Sciens igitur ille modeſtiſſimus princeps, Oziæ regi non impune ceſſiſſe, quia ſacrificare præſumpſit, quod licitum eſt ſingulo cuique etiam ſecundi ordinis ſacerdoti: multo magis impune ſibi cedere non poſſe cognouit, vel quæ iam de fide Chriſtiana rite fuerant conſtituta diſcutere, quod nullatenus licet, vel nouos conſtituere canones, quod non niſi mul- C tis & in vnum congregatis primi ordinis ſacerdotibus licet. Ob hoc itaque vir temperans, & ſuo contentus officio, Eccleſiaſticorũ canonum executor eſſe voluit, non conditor, non exactor. qui nec remoto præiudicio, quod violentia Dioſcori apud Epheſum religioni inferre tentauerat, nouam fidei regulam contra eius errorem ipſe cõſtituit, neque Calchedone à patribus conſtitutam retractari coegit. Verùm non ſolius Oziæ regis exitu, quamquam nimium metuẽdo,

A Marcianus Imperator potuit tum moueri: sed Chore quoque Dathan & Abiron. quorũ Chore licet de filiis esset Leui, qui ex omni populo, Israël electi, & sacro templi ministerio fuerant deputati; tamen quoniam simul omnes vsurparunt officium sacerdotum, vt immolare Deo auderent, quod multo minus est, quàm de fide Christiana decernere, terræ dehiscentis absorpti voratu, nouo & singulari suo exitio stupendum cunctis exemplum præsumptoribus reliquerũt. Quomodo ergo sibi laico religiosus & sapiens Num. 16.
B Imperator crederet impune cessurum, vel sanctorum patrum quæ de fide iam decreta fuerant retractare, vel noua ipse decernere, cùm filiis Leui, id est Chore, & his qui eum de sua tribu secuti sunt, quamuis in templi seruitium de populo segregati, sed & Dathan, & Abiron, id quod incomparabiliter minus esse probauimus, impune non cessit? Præcesserant equidem multa populi illius & magna peccata, & quod omniũ peccatorum maximum crederetur, idololatriæ quoque profanatione contaminatus cum
C suo sacerdote iam fuerat. Nam postquam liberationis suæ causa mirabilibus plagis vastatam vidit Ægyptum, & per medium mare sicco pede transiuit, fecit ei extorquenti Aaron vitulum in Choreb, & adorauerunt sculptile, & mutauerunt gloriam suam in similitudinem vituli comedentis fœnum, dicentes: *Hi sunt Dij tui, Israël, qui te eduxerunt de Ægypto.* & Aaron ædificauit altare ante eum, & adduxit holocaustomata, & obtulit hostiam salutis, & consedit populus manducare & bibere, & surrexit ludere. Exod. 32. 4

Nec tamen, cùm in eis vindicaretur hoc malum, tale aliquid factum est, quale in vindicta præsumptionis illorum legimus factum: vt pœna singularis atque mirabilis singulare præsumptorum scelus ostenderet. Propter quod etiam Moyses ibi dicit: *In hoc scietis quoniam Dominus misit me facere omnia opera ista, & quoniam non à me facio. si secundum mortem omnium hominum morientur isti, & si secundum visitationem omnium hominum visitatio erit illorum, non Dominus misit me.* Illic Aaron summus sacerdos & formauit vitulum, & ædificauit altare, & attulit holocaustomata, & obtulit hostiam: vnde scriptum est, *Vidit Moyses populum, qui dissipatus est. Dissipauit enim eos Aaron, vt essent in gaudium aduersariis suis.* & veniam facti consequitur. Illic autem Chore, Dathan, & Abiron, quamuis Deo vero sacrificarent, quia tamen ad eorum non pertinebat officium, nouo & incredibili supplicio puniuntur: tantúmque penditur apud diuinam iustitiam, si in eius obsequiis ordo quem constituit conseruetur, vt deterius hoc iudicet, quàm si falsis Diis quod soli ipsi debetur obsequium deferatur. Videbantur illi quidem diuini ordinis contemptores, cùm insurgerent in Moysen & Aaron, pro synagoga loqui, & in Dei laude verba iactare, cùm dicerent: *Certi estote, quòd in omni synagoga omnes sancti sunt, & est Dominus in illis. et vos quare premitis synagogam Domini?* Sed non idcirco potuit iustificari superbia, quæ in operimentum sui contemptus talia solet obtendere. Nullus enim melius Deum laudat, quàm is qui eius in se iudiciũ

Margin notes: A; Num. 16. 28; B; Exod. 32. 25; C; Num. 16. 3.

A probans, quod aliis eſt creditum non vſurpat. Iam verò ſi & illius præcepti memor fuiſſe credendus eſt, quod de ipſis Leuitis filiis Caath dicitur, *Non tangent ſancta, ne moriantur*, quomodo ſe crederet condemnationem æternæ mortis effugere, ſi de Christiana fide vel noua decerneret, vel iam decreta diſcuteret? Sed parum eſt, non tangere ſancta, quibus indicitur etiam non videre, ſicut ſcriptum eſt: *Et locutus eſt Dominus ad Moyſen & Aaron dicens, Nolite diſperdere à tribu ſua plebem Caath de medio Le-* B *uitarum. hoc facite eis, & viuent, & non morientur accedentibus illis ad ſancta ſanctorum. Aaron & filij eius ingrediantur, & ordinent eos, vnumquenque prout portandi locum habet, et non intrent de ſubito videre ſanctum.* * néue potuit exitio ſuo terrere principem Christianum. Qui cùm de domo patris eius adduceretur arca ſuper plauſtrum nouum impoſita, quoniam cùm calcitrarent boues extendit manum, & tenuit eam ne caderet, iratus eſt indignatione Dominus cõtra eum, ſicut ſcriptura dicit: *Et percuſſit eum ſuper* C *temeritate. qui mortuus eſt ibi iuxta arcam Domini.* & vt formidinis æternæ memoria poſteris quoque relinqueretur, vocatum eſt nomen loci illius Oza. Propter quod etiam Dauid, qui eam lætabundus adducens præcedebat cum omni Iſraël, extimuit Dominum in illa die dicens: *Quomodo ingredietur arca Dominus ad me?* & noluit diuertere ad ſe arcam Domini. Si exiſtimationem cordis malè præſumpti ſequimur, nonne magis illud plectendum videbitur, arcam Domini, quam putabat eſſe caſuram, non contine-

Marginal notes: Num. 4. (beside "Non tangent sancta"); Ibid. 17. (beside "Et locutus"); * (beside "néue potuit"); 2. Reg. 6. 7. (beside "Et percussit"); Ibid. 9. (beside "Quomodo")

re cùm posset? Sed pro diuini timore præcepti, A
non pro temerariorum suspicione, iudicare debemus. Nam is qui Leuitis nuntiatum esse didicerat, *Non tangent sancta, ne moriantur,* quomodo legitimè posset interdicta contingere, qui licet in districto temporis articulo, non repentino pauore nutantis arcæ moueri, sed obseruantia diuini præcepti retineri debuit? Cùm igitur Oza, non ex proposito consilioque transgressus, sed inopino & fortuito casu præuentus, pro solo inconsulto tactu extremum suæ temeritatis supplicium luit: qua probabili ratione B
Marcianus Augustus, quæ apud Calchedonem constituta sunt in disceptationem reuocare præsumeret? Sed enim prædicatoribus veritatis,
1. Cor. 9. 9. quasi bobus, de quibus dicitur, *Boui trituranti os non infrenabis,* nonnunquam contra stimulum calcitrantibus, videtur Ecclesia, cuius illi vectores doctoresque, velut arca illa nutare, sed non est Ozæ officij continere. Præcedit illam suus Dauid, qui deducit exultans. ipse manu fortis inuisibiliter eam regit, per quos eam regi constituit. Et ideo nutare quidem potest, cade- C
re numquam potest. Nihil igitur habes Oza, quod simulatione piæ sollicitudinis excuseris, quia diuino iudicio pro temeritate percuteris. His autem atque huiusmodi rationibus & exẽplis augustæ memoriæ Marcianum communitum & edoctum fuisse credibile est, ne imperij sibi commissi decorem alieni officij vsurpatione fœdaret. Quòd si etiam minus eius animo, quæ memorauimus occurrerent, modestum vi-

A rum sua proculdubio ratio temperauit, quia cogitare & nosse facillimè potuit, Christi solius esse regnum cum sacerdotio simul habere. quoniam etsi quidam reges in eius venturi figuram sacerdotio functi sunt, tamen cùm manifesta lux veniret in mundum, vmbras remouens futurorum, nulli alteri dedit quod sibi singulare seruauit: sed in diuersos dona sua distribuens, sic quæ propria sunt sacerdotij, regibus interdixit. Quocirca quemadmodum vir sapiens non profanum iudicaret hoc velle videri quod solus est
B Christus? Sed cùm vel decreto sancti & magni Concilij, vel auctoritate ipsius principis Marciani, ab hæreticorum collisionibus requiescens Ecclesia, postea Leone in imperium succedente, rursus eorum factionibus pulsaretur, volens eos non sua tantùm, sed communi Ecclesiæ responsione confundere, hoc & ipse fecit quod Imperatorem decuit Christianum, vt per Metropolitanos Episcopos litteras generales mitteret, consulens de Timotheo Alexandrino Episcopo patricida, vel de Calchedonensi concilio, vt
C conuenientibus secum coepiscopis suis & clericis sua responsione signarent quid eis videretur. Quibus litteris hoc quoque adiiciendum iudicauit, vt diceret, Respondete sine aliquo timore, & sine gratia alicuius & odio, ante oculos tamen timorē Dei omnipotentis ponentes, scituri quod diuinæ maiestati de causa huiusmodi dabitis rationem. His ergo acceptis, iidem Metropolitani cum suis collegis, sicut erant commoniti, de sua quisque prouincia responderunt tam concordi atque constanti sententia, quàm

ſolet multos vnire ſpiritus veritatis. Nam licet A
è diuerſis longéque diſtantibus locis data, nihil tamen habuerunt omnium reſponſa diuerſum, quibus decreuerunt inretractabiliter eſſe cuſtodienda Calchedonenſis decreta concilij: proteſtantes, ſicut libro ſecundo iam memorauimus, atque dicentes, Neque iota vel vnum apicem poſſumus, aut commouere, aut commutare eorum quæ apud illam definita ſunt. & iterum.
„ Quoniam ſicut ſoli nihil minùs eſt ad demon-
„ ſtrandum quia ſol eſt; ſic & magna & ſancta &
„ vniuerſali ſynodo Calchedonenſi minùs qui- B
„ dem bonorum nihil omnino eſt, neque addita-
„ mento aliquo eget, neque detractione, ab ſpi-
„ ritu ſancto veluti diuino quodam ſole condita.
„ Etenim qui in ea ſecundum tempus damnati
„ ſunt, indigni ſacerdotalis ordinis iudicati, de-
„ creto ac iudicio magni Dei velut impij con-
„ demnati ſunt. Qui verò in ea ſuſcepti ſunt, iniu-
„ ſtam & tyrannicam antè ſuſtinentes inſcriptio-
„ nem, confeſtim decreto ſancti ſpiritus iuſtè ſuſ-
„ cepti ſunt. in quibus eſt & noſtrorum temporũ
„ ſecundus Abel, beatus Flauianus. Ad hæc omnia C
contempſerunt adtendere, qui de ſententia tantæ ſynodi auſi ſunt iudicare, exiſtimantes quia vel deeſſe illi potuit aliquid quod ſupplere, vel ineſſe quod emendare deberent. Conſiderandũ verò eſt, quæ fuerint illo tempore Chriſtianæ libertatis, in quam ſumus vocati, reſponſa, cùm Leo religioſiſſimus Imperator, non de temporali poteſtate, quam acceperat, ſacerdotes Dei terreret; ſed potiùs contra timorem humanum timorem eis Dei omnipotentis incuteret. Ait

A enim: Respondete sine aliquo timore humano, «
& sine gratia alicuius & odio, ante oculos tan- «
tùm timorem Dei omnipotentis ponentes. Nec «
sibi eos rationem ipsius suæ responsionis daturos esse præmonuit, vt dici forsitan possit, hoc eos respondisse, quod eius animo placiturum crederent, qui eis dixit: Scituri quod diuinæ ma- «
iestati de causa huiusmodi dabitis rationem. «
Quod ille princeps non pro sola Christianæ religionis disciplina & obseruantia dixisse credendus est: verùm etiam quòd nulla coactorum de-
B cretorum esse possit auctoritas, & extremæ sit vanitatis vel proferre aduersus aliquem, vel recipere sententiam potestati concessam: cùm & ipsum nomen sententiæ pereat, quando non illud dicitur quod sentitur. Vnde nec aliquid pręstatur causæ, de qua sic fuerit iudicatum, & cõtradicentibus multum ex hoc firmitatis accedit. Conuincitur enim non rectè quisque iudicasse, quod compellente alio iudicauit. Hinc aliquando iam conturbata fuit Ecclesia, cùm in ea sibi sæcularis potestas per Imperatorem Constan-
C tium quod ei non datum est vsurparet. Pro quo B. Hilarius in epistola, cuius partem in decimo libro protulimus, dicebat: Post multum & gra-
uem omnium nostrûm ob eas res quæ inreli- «
giosè ab impiis gerebantur dolorem, ex eo in- «
tra nos tantùm communio dominica contine- «
tur, ex quo his perturbationibus vexari Ecclesia «
cœpta est, vt exulent Episcopi, demutentur sa- «
cerdotes, plebes terreantur, fides periclitetur, «
humano arbitrio ac potestate doctrinæ domi- «
nicæ decreta statuantur. Idcirco igitur piæ me-

moriæ Leo quietem non conturbauit Ecclesiæ, A
quia non suo arbitrio ac potestate præsumpsit doctrinæ dominicæ decreta statuere, nec quicquam solis creditum sacerdotibus vsurpauit. Hinc etiam quæ temporibus eius definita sunt, sine vllius violentiæ causatione fidenter hæreticis opponuntur. quoniam sciens, quòd post aduentum Domini gentiles tantùm principes imperium simul sacerdotiumque tenuerunt, iudicauit non decere principem Christianum quod fuit aliquando gentilium. Quòd si dominari appeteret fidei Christianæ, quod nec Apostolus B
2. Cor 1.24. appetiuit, qui dixit: *Non enim dominamur fidei vestræ, sed adiutores sumus gaudij vestri*, priùs ipse quod ei videbatur prò libito suo decernens, postea superuacuè ad subscribendum Christi sacerdotes adduceret, & cogeret his quę ipse adinuenerat, manus assentorias dare. Qui si ea tanquam Concilij decreta susciperent, quæ vnius laici essent composita voluntate, statueret omnia cui de talibus causis iudicare non competit, illi verò nihil decernerent quibus competit iudicare. Memor etiam prædictus Augustus, C
quòd nusquam coactum Concilium nisi falsitati subscripsit, sicut in Arimino factum est Constantio compellente, & apud Ephesum opprimente Dioscoro, confirmationem fidei sacerdotum dimisit examini, quorum & commissa est potestati: quæ tunc verè facta creditur, si nõ sæcularis potestatis sententiæ subscribatur. Aliud est enim, cùm in Concilio locum iudicis inter alios Episcopos quisque tenens, quod sentit subscriptione designat: aliud autem, cùm
sicut

A ſicut teſtis adducitur, & quod eſt deterius, nolens placito alieno ſubſcribit. Vnde licet falſum nomen ſynodalium decretorum huiuſmodi ſcripturæ pręferant; ad hoc tamen proficiunt, vt oſtendant quales cauſæ ſint, quibus niſi compulſus nemo ſubſcripſit, quales illi qui ſubſcribere compulerunt, & quales qui humanæ præſumptioni ceſſerunt. Hoc quoque non neſciens idem religioſiſſimus Imperator, quòd pauci admodum ratione, multi verò auctoritate ducantur; non ſolùm non extorquere, ſed nec præire

B temptauit ſententiam ſacerdotum. vt dum in cauſa, licet iam decreta & manifeſta, eorum magis elegit expectare iudicium, omni populo, quantam reuerentiam ſacerdotali auctoritati deferre debeat, ipſa ſua expectatione monſtret. Quòd ſi prior hoc quod æquum erat conſtituere vellet, & poſtea quærere Epiſcoporum ſententia quod conſtituerat roborari, quamuis iuſtum religioſúmque decretum, multis tamen faceret tali præſumptione ſuſpectum. Promptiùs enim crederetur ab eis qui minùs capaces

C ſunt rationis, quòd non veritati obediſſent. Si qui enim decreto ſubſcripſiſſent Epiſcopi, ſed potiùs temporali timuiſſent reſiſtere poteſtati. atque ita veris rebus quæ multis eſt vtilis abrogaretur auctoritas. Et quis explicare poteſt, quæ mala conſequantur eos qui diuinę diſpoſitionis ordinem non ſequuntur? Porrò cùm in his quæ tam Marciani principis, quàm Leonis temporibus conſtituta ſunt, nihil habeant Semieutychiani quod querantur, cur fautores eorum noua retractatione in irritum ea deducere volue-

runt? Numquid enim Marcianus ac Leo ad A
confirmandam præcipitem sententiam suam
Concilia congregabant, rursúmque mutati, pro
sui animi discursatione, cogebant Dei sacerdotes
pristina mutare decreta, vt in ludibrium
grauitas, & in satietatem veniret expectanda
reuerenter synodalis auctoritas? Illi numquam
dispensationem diuinorum sacramentorum Ecclesiæ
prædicatoribus abstulerunt. Quoniam
sciebant, quòd sicut in admonitione regum
Eccl. 32. 1. per Salomonem Dominus dixit, *Rectorem te
instituerunt? ne extollaris. Esto in illis, quasi vnus* B
ex ipsis; curam illorum adhibe, & sic considera:
sic propriè de prædicatore diuini verbi rursus
Luc. 12. 42. idem Dominus in Euangelio dixit: *Quis putas
est fidelis dispensator & prudens, quem constituit
Dominus super familiam suam, vt det illis in tempore
tritici mensuram? Beatus ille seruus, quem
cùm venerit Dominus, inuenerit ita facientem.*
Quæ verba Euangelij quomodo religiosos &
sapientes principes non mouerent, ne se tanti
negotij periculis insolenter ingererent? Primùm C
quòd iste seruus non erogator, sed dispensator
dicitur à Domino constitutus. cui vigilantissima
discretione opus est, vt vnicum sibi officium
probabiliter possit implere. Ideo non
tantùm fidelis, verùm etiam prudens à Domino
quæritur: qui non æqualiter familiæ sibi creditæ,
nec eodem modo eroget; sed omnibus, pro
cuiusque captu & habitu mentis dominicam
moderatè atque conuenienter dispenset annonam.
Deinde quòd in tempore admonetur tritici
dare mensuram. Sæpè enim, quæ opportunè

A prolata salubria forent, incongruo tempore nocuerunt. Ergo & opportunitas obseruanda est, vt in tempore tritici mensura familiæ dispensetur. Si quis igitur horum periculorum nescius, cùm videri doctus appetit, importunè ac nulla vtilitate suadente, spontaneis quæstionibus Ecclesiam turbat, hic non dispensator familiæ dominicæ, sed dissipator est, & mysteriorum Dei dispersor. Quod illi principes esse timuerunt: & idcirco, non tantùm quia vires eorum superabat tanti negotij magnitudo, verùm e-
B tiam quia non acceperant, non sibi adsumpserunt huius dispensationis officium. Vnde nihil est quare dicantur infirma, vel minùs idonea, quæ contra hæreticos eorum sunt temporibus constituta, quoniam extra iudicium atq; auctoritatem sacerdotum gesta sunt: quorum sententiam & ipsi principes sequebantur, non immemores, quod quemadmodum Petrus Apostolus dicens, *Deum timete, regem honorificate*, 1.Pet.2.17.
non laicis tantùm, sed ipsis quoque sacerdotibus commendet principes honorare: sic etiam,
C cùm Paulus eius coapostolus Christianis omnibus legitur dicens, *Obedite præpositis vestris, subiacete eis. Ipsi enim peruigilant quasi rationem reddituri pro animabus vestris, vt cum gaudio hoc faciant, non gementes. hoc enim non expedit vobis*, Hebr.13.17.
non tantùm plebeiæ multitudini, neque solis proceribus, sed ipsis quoque regibus demandatur, vt obediant & subiaceant præpositis Ecclesiæ Christi, suásque animas sacerdotum rationi commissas intelligant, si non inaniter funguntur nomine Christiano.

Ideóque neminem sacerdotum premebant, vt A
cum gaudio facerent omnia, & non gementes,
quoniam hoc sibi nõ expedire Apostolo admonente
credebant. Inde est quòd eorumdem sacerdotum
decretis modò premuntur hæretici,
quia ipsi, à quibus constituta sunt, non offenduntur
oppressi.

CAP. IV. EA verò quæ postea Zeno Imperator, calcata
reuerentia ordinis Dei, pro suo arbitrio ac potestate
decreuit, quis accipiat? quis attendat? in
quibus potestas inconsiderata non quod expediret,
sed sibi liceret, attendit: nec intellexit B
quòd non confusio faciat vnitatem. Nam si vnitas
non hæreticorum conuersione, sed contagio
& commixtione facienda est, cur Acephali tantùm,
& non omnes hæretici, admitterentur in
Ecclesiam suis erroribus non antè damnatis, neque
receptis definitionibus quæ aduersus errores
eorum constitutæ sunt? Exhortans quippe
memoratos Acephalos ad Ecclesiam reuerti
» priore loco sic dicit: Flauius Zeno pius, victor,
» triumphator, maximus semper Aug. orthodoxis C
» Episcopis, Archimandritis, & populis, per Alexandriam,
» & per Ægyptum, & Pentapolim, &
» Libyam constitutis. & postquam eos vocauit
orthodoxos, commonet vt socientur Ecclesiæ,
» dicens: Coniungimini igitur matri spiritali Ecclesiæ,
» vt vna diuina communicatione fruamini.
O virum prudentem, & vndique circumspectum,
qui incubare præsumpsit officio sacerdotum!
Orthodoxos vocat Acephalos, si nihil
aliud, ab Ecclesia separatos. Cur igitur eos hortatur,
vt coniungantur matri spiritali, si ex ea

A disiuncti permanserunt orthodoxi? Vt vna, inquit, diuina communicatione fruamini. Numquid sine diuina communicatione iidem alieni à Deo, isti fuerunt orthodoxi? an habebant quidem diuinam communicationem, sed vnam cum Ecclesia non habebant? Ergóne possunt duæ diuinæ communicationes esse dissentientes ad inuicem sibíque contrariæ? Sed si vnus est Deus Zenonis, vna est & diuina communicatio. Quòd si duæ & à se dissentientes diuinæ communicationes dicuntur, consequitur vt non
B solùm duo esse Dij, sed ab inuicem quoque dissentire credantur. Et quid mali non Augustus prima potestas sæculi, cùm te non cogitans diuinæ subditam potestati, terminos tibi præfixos excesseris? Orthodoxos appellas ab Ecclesia Dei dissentientes, & alterius diuinæ communicationis dicis esse participes. Quæ si hoc ipsum, quòd tibi omnia licent, caminum esse tuæ probationis intelligeres, etiam ipsius purpuræ qua vestiris specie, id est colore semper admonita, velut in medio flammæ te crederes constitu-
C tam. Iterum verò dicit: Sancta enim mater nostra Ecclesia sicut proprios filios suos suscipit, amplectimini eam. Desiderat enim post longum tempus dulcem vestram vocem audire. Adiicite vos ergo illi. Quo fructu rogo amplectantur Ecclesiam? quo fructu se illi adiiciant, cùm & ab ea segregatos vocet orthodoxos, & diuinæ communicationis participes esse credat? Sed quid adhuc potestas mundana sibi & non rationi confidens agat accipite. Nam volens eisdem Semieutychianis satisfacere, in hoc

edicto fidem suam exposuit, profitens quòd Nicænum, Constantinopolitanum, Ephesinum concilium susciperet; tacens autem de Calchedonensi, & duarum Christi naturarum professionem refugiens: quasi non antidoto sanandi sint morbidi, sed ad aliorum contagium colligendi. Cúmque scriptum sit: *Loquebar in testimoniis tuis in conspectu regum, & non confundebar*, rex confundebatur in conspectu subiectorum loqui quod verum est. Hoc merebatur de iustitia diuina Dei contemptor, vt qui eius ordini subditus esse noluit, subditos vereretur. Qui etiam aliud deterius addens ait, quòd sanctæ, quæ vbique essent, catholicæ Ecclesiæ, & qui eis præessent Deo amabiles sacerdotes, non aliter crederent. Quasi omnium fides Ecclesiarum ex eius voluntate penderet, & nemini liceret aliter credere, quàm præciperet Imperator. Videbat, vt arbitror, quosdam timidos, vel rerum temporalium cupidos, sibi fauere, & ex illis ceteros æstimabat. quibus etsi vocem contradictionis abstulerat, animum certè mutare non potuit. Nec enim ampliùs aliquid mundi potestas valet in his quos à libera fidei assertione retraxerit, nisi vt in illud incidant, quod Dominus ait, *Qui me erubuerit & sermones meos, hunc filius hominis erubescet cùm venerit in maiestate sua, & patris, & sanctorum*. Aliquos igitur ius mundanæ potestatis Ecclesiæ valet auferre, nullum tamen sibi acquirere. Melius ergo est, vt semet intra limitem suum contineat, quem cùm transgreditur, perdere multos potest, lucrari neminem. Nam & suas habent

Marginalia: A; Psal. 118. 44.; B; C; Luc. 9. 26.

A officinas vel artifices, omnia quæ ex proposito doceri videmus. Numquã enim de textrino personare incudes audiuimus, & ignem illic in fornacibus anhelare. Numquã comperimus à sutore quæsitum, quæ cuiusq; fabricæ longitudini proportio latitudinis conueniret, & quanta vtrisq; congrueret altitudo. Quoniam illi integrè scire possunt, qui ab ipsius artis sunt præceptoribus instituti. Solæ in contemptu sunt diuinæ litteræ, quę nec suam scholam nec magistros habeant, & de quibus peritissimè disputare se cre-
B dat qui numquam didicit. Deinde cùm palatij causæ transferantur ad Ecclesiam, quomodo Ecclesiæ causam ad palatium transferebat? Postremò numquid iam domuerat vel pacauerat omnes infensas reip. barbaras nationes? iam per diuersas imperij sui prouincias seditiones ac seditionum causas abstulerat? iam cunctis criminalium siue ciuilium causarum querelis conuenientem dederat finem? Cùm igitur his non sufficeret, quibus nemo sufficere potest, quomodo, si cogitaret tanta loci sui pericula, & de
C omnibus se rationem Deo crederet redditurũ, etiam periculis se alienis immergeret, vel si talem præsumptionem diuina iustitia non damnaret? His autem non contentus, hoc quoque ad iniuriam sanctæ synodi Calchedonensis adiecit dicens: Adunate ergo vos in nullo dubitantes. Hæc enim scripsimus vobis, non innouantes fidem, sed vt vobis satisfaceremus. Omnem verò aliter sapientem, siue nunc, siue quandoque, siue Calchedone, siue in quacumque synodo, anathematizamus.

Ad hoc autem detestandum facinus adulan- A
tium laudibus eum credimus excitatum: cùm
ei dicerent, quemadmodum solent, quòd om-
nes suos decessores sapientia & religione præ-
celleret. quòd nullus ei posset in vniuersis, qui
essent vel fuissent, Dei sacerdotibus comparari.
quòd in ipso tantùm, & vsque ad ipsum, fides
catholica staret. Quibus ille credulus, existi-
mauit per singularem sapientiam, quam ei præ-
ter assentatores nemo tribuerat, inuenire se pos-
se rationem faciendæ vnitatis, quam nullus an-
tè per tot tempora potuerit inuenire. Denique B
» sic in memorato dixit edicto: Coaptentur mem-
» bra membris, quæ inimicus boni ex multo tem-
» pore separare festinauit: scit enim quoniam si
» integrum Ecclesiæ corpus impugnet, facilè su-
» peratur. Ex hac ergo diuisione contigit per tan-
» tas generationes tantorum annorum, vt alij
» quidem lauacro regenerationis fraudati de hac
» vita discederent. & cetera. Quòd si consentia-
mus prædicationi potentiæ sæcularis, quæ post
tantas generationes, fallendo vel tacendo quod
verum est, facere se posse credidit vnitatem; di- C
cemus etiam nos, quòd nisi aggregati simus
Eutychianis, integrum non sit corpus Ecclesiæ.
Sed væ nobis est, si absque Acephalis truncos
nos credimus remansisse. Cúmque beatissimus
Leo diceret, Nam nullomodo fieri potest, vt
qui diuinis audent contradicere sacramentis,
aliqua nobis communione socientur; ille con-
tradictores in Ecclesiam misit, dans sanctum ca-
nibus, & conculcandas ante porcos proiiciens
margaritas. Denique in ipsos temeratores con-

A uersi disruperunt eos, & ab Ecclesia diuiserunt. Propter quod etiam grande ac diuturnum schisma factum est, donec misericors Deus per vestræ pietatis ministerium eos redderet vnitati. Vnde & maximam gloriam consecuti estis, quam vt in finem custodiatis optamus, nihil agentes huic prædicabili facto vestro contrarium. Sed memineritis quæ tunc fuerit lætitia populi Christiani: cùm totus catholicus orbis vos paternorum decretorum custodes, vos recuperatores pacis Ecclesiasticæ, vos violati B ordinis eius vindices prædicaret. O quàm suauiter nomen vestrum per ora laudantium ferebatur! quàm gratus illius memorandi vestri operis erat auditus! Et ideo considerate, quæsumus, & videte, siue quæ vos illo tempore, siue quæ principes Marcianus & Leo temporibus suis per ordinatum sacerdotale officium gesserint, & quæ contrà egerit Zeno, diuinæ dispositionis ordine calcato, & alieno abutens officio, cùm adulantibus credit, cùm eorum se laudibus æstimat, cùm illis præconiis eleuatur, C quibus omnino grauatur humanitas. non attendens quod Apostolus admonens dixit: *Opus autem suum probet vnusquisque, & tunc in semetipso gloriam habebit, & non in altero.* id est, vt testimonio suæ conscientiæ fidat, non vt eo relicto glorietur in ore laudantis. Et suauis quidem assentatio videtur, sed perniciosè recipitur: amara verò nonnumquam veritas, semper bene tamen accipientibus salubris est. Illa blanditur & decipit: hæc castigat & corrigit. Gal. 3. 4.

QVAM si tenerent magnifici sacerdotes, & CAP. V.

non inde vellent placere principibus, vnde parasiti fallaces incautis solent patronis illudere; nunquam in contumeliam sanctæ synodi Calchedonensis dicerent, Si quis dicit rectam esse ad Marim impiam epistolam, aut eam defendit, & non anathematizat eam, anathema sit. neque statuerent, vt si quis non anathematizat Theodorum Mopsuestiæ, & eius dogmata, eósq; qui aut similia ipsi sapuerũt, aut sapiunt, essent anathema. In quo, sicut ostendimus, non solùm memoratam synodum Calchedonensem, & Antiochenam, verùm etiam prioris temporis quæ Theodoro communicauit Ecclesiam, atq; omnes præsentes in corpore Christi fideles, qui & dogmata & nomen eius ignorant, sed & sanctas ac familiares Christo personas, ipsósque Apostolos, & catholicam fidem sub anathemate damnauerũt. Et hinc se putant excusabiles, quòd hoc non sua sponte fecerunt, sed alienam fuerũt secuti sententiam: minùs adtendentes, quòd pastores gregem ducere, non grex pastores debeat. Vnde nec error pastorum gregi, sed gregis pastoribus, si non arguerint, imputatur. Ad Ezechielem Dominus dicit, *Fili hominis, speculatorem dedi te domui Israël, & audies ex ore meo sermonem. In eo cùm dixero peccatori morieris, & non fueris locutus, vt caueat impius à via sua; ille quidem in iniquitate sua morietur. sanguinem autem eius de manu tua requiram. Tu autem si prædixeris impio viam suam iniquam, & non auertatur ab ea. ille quidem in iniquitate suá morietur, & tu animam tuam liberabis.* Ad hanc autem domum Israël certũ est etiam principes populi pertine-

Ezech. 3. 17.

A re,& ipsis quoque speculatores esse præpositos. quorum culpas si pro acceptatione personarum dissimulauerint sacerdotes, ipsis proculdubio tamquam cohibentibus adscribentur. Quòd si & cōcedatur quòd eis non fuerit vetandi facultas,quis concedat quod eis defuerit vitandi potestas?atque ideo vel si non potuerunt hæc prohibere ne fierent,potuerunt saltem declinare ne facerent. Cur autem sacerdos, cuius est populi peccata portare, oneri suo non consulat,vt omnem,pro cuius peccatis offert sacrificium, pro-
B hibeat à peccato? Scriptum est enim: *Et portauit Aaron iudicia filiorum Israël.* In quo intelligimus,quia pro peccatis populi sacerdotes iudicabuntur. Vnde & illud, quod suprà memorauimus, ait Apostolus, *Obedite præpositis vestris, & subiacete eis. ipsi enim priuigilant quasi rationem reddituri pro animabus vestris.* Hinc iterum dictum est, *Et portabit Aaron peccata eorum.* Quapropter,si principes non alieni sunt à populo Dei,& pro ipsis quoque offertur sacrificium, sacerdotes etiam ipsorum peccata portent ne-
C cesse est. Et ideo nec temeritati,nec arrogantiæ deputetur, si sacerdos etiam principem peccare prohibeat. Humanus enim sermo est, & omni acceptione dignus dicentis,Non ægraues onus meum,quod suscepi pro tua salute portandum. Non enim est aliud cùm dicit cuiquam sacerdos, Noli peccare, quàm si dicat, Sarcinam, quam pro te sustineo,noli grauare. Ac per hoc si princeps quoque pro suis peccatis intercessorem vult habere sacerdotem, etiam in suis peccatis castigatorem ferre non dedignetur, vt pro

Exod. 28. 29.

Hebr. 13. 17.

Exod. 28. 38.

illo intercedens possit audiri. ne dicatur ei quòd A
Hier. 7. 16. Hieremiæ dictum est: *Noli orare pro populo hoc, & ne postulaueris misereri illius, & non accesseris ad me pro eis, quia non exaudiam te.* Quod metuens beatæ recordationis maior Theodosius Imperator, cuius semper memorabilis erit in Ecclesia Christi memoria, quamquam sæpe de magnorum barbarorum præliis, & de maximorum tyrannorum triumphauerit: non tamen ex huiuscemodi victoriarum frequentia, in quibus Traiano filio gehennæ comparari non potest, veram meruit gloriam; sed de supplici & publi- B
ca peccati sui pœnitentia, quam expugnato regali fastigio placidè atque humiliter antistite Ambrosio castigante suscepit, & indictum sibi debitæ satisfactionis tempus ab Ecclesiæ communione remotus impleuit. Piè admodum credens, & sapienter intelligens, quòd non ex temporali potestate, qua fuerat etiam sacerdotibus Dei præpositus, sed ex eo peruenire posset ad vitam, quòd illis erat ipse subiectus. Vnde credendum est, quia si nunc Deus aliquem Ambrosium suscitaret, etiam Theodosius non de- C
esset. Sed cùm minor est exigendi fiducia, minor & reddendi deuotio. Non est autem magnus amator veritatis, cui eam personæ commendat auctoritas. Sed quoniam ad illud, quò longi sermonis ambitu tendebamus, aliquando peruentum est, obsecro te, clementissime Imperator, per mansuetudinem & modestiam Christi, vt indignum me non indignè accipias, neque spernas. Nam si vera sunt quæ dicuntur, non ideo debent abiici, quòd ea vobis abiectus insi-

A nuat. Quid enim tua intereſt, per cuius os tibi loquatur veritas, quæ aliquando etiam per os aſinæ loqui dignata eſt? Quòd ſi Nathan propheta quærendus videatur quotiens princeps deliquerit, vbi nunc inueniemus Nathan, vt princeps argui poſſit, quem peccaſſe certum eſt vt Dauid? Et ideo qui peccauit non alterum Nathan quærat, quoniam puto quòd nec ipſe præſumat meritis ſe comparare ſancti Dauid. Si quidem non regno tantùm, ſed in ipſa quoque prophetia, cuius ſolummodo habebat au-
B ctoritatem Nathan, multo fuerat excellentior rex Dauid. Et ille vehementer increpans peccatum prodebat occultum: nos autem hoc ſupplices petimus emendari, quod ſi velimus celare non poſſumus, nec exaggeramus quod non in multos peccatum eſt. Et non tale aliquid petimus corrigi, quale fuit quod excommunicatione vlciſcebatur Ambroſius. Illud enim, quamuis fuerit malè geſtum, creditum tamen erat Theodoſij poteſtati. Quod autem nunc factum eſt, vel ſi rectum fuiſſet, rectè non fieret: quia
C nulli regum hinc aliquid agere, ſed ſolis eſt ſacerdotibus datum. Verùm ſic quoque præcauens, ne videar menſuram, non quidem officij, ſed meriti mei tranſgreſſus, nihil hinc imputare præſumam. Hoc tantùm ſimpliciter rogo, vt illos ipſos, quos in iſto decreto nouitio probauimus eſſe damnatos, fideli mente conſideres. In primis Philippum & Thomam Chriſti diſcipulos, qui ob hoc anathema facti ſunt, quòd aliquando his quæ dicitur ſapuiſſe Theodorus ſimilia ſapuerunt. Deinde ſanctos patres, qui

Calchedona conuenerant, & epiſtolam Ibæ reuerentiſſimi Epiſcopi per ſuam ſententiam rectam eſſe dixerunt, nec anathematizauerunt Theodorum Mopſueſtiæ, cùm ex ea recitari laudes eius audirent: inſuper & epiſtolam beati Leonis illarum epiſtolarum exemplo vel teſtimonio defenderunt, in quibus & defenſus eſt idem Theodorus, & laudatus. Quorum venerabilium patrum primum memoratum Leonem animo contemplare, qui propter quod approbatis geſtis eiuſdem Concilij prædictam non anathematizauit epiſtolam, cum ipſo Calchedonēſi conſilio, à quo iudicata eſt orthodoxa, anathema factus eſt. Orientalem quoque ſynodum, quam à ſapientiſſimo Ioanne Antiocheno congregatam, & à Calchedonenſi concilio approbatam oſtēdimus, intuere, quòd non ſolùm non anathematizauit Theodorum Mopſueſtiæ, & eius dogmata, verùm etiam anathematizari prohibuit, eo quod multa ſimiliter dicta & ab aliis anterioribus & glorioſis eius patribus inueniret. Cui ſanctæ orientalium ſynodo velut præſidentem adſpice Ioannem Conſtantinopolitanum, Theodori condiſcipulum, & Gregorium Nazanzenum: quorum ſententię congruens, aduerſus calumnioſos Eccleſiæ conturbatores eiuſdem Theodori ſcripta defendit. Huic ſynodo etiam beatus Cyrillus accedat, qui eius decreto conſentiens, & ſimul prohibens quædam Theodori dicta redargui, dixit quòd occaſionem facerent cōtrario dogmati, quo tenebantur hi qui eam condemnari volebant. Accedat etiam beatus Proclus Conſtantinopolitanus, qui non ſo-

A lùm pariter vetuit abdicari Theodorum, verùm etiam testatus est, quòd eum nec viuum aliquādo culpauerit. Accedat etiam venerabilis Domnus Antiochenus, qui sui decessoris Ioannis, aliorúmque præcedentium collegarum sententiam tenens, Eutychi Apollinaris hæresiarchæ impietatem renouare tentanti, & ob hoc Diodorum atque Theodorum anathematizare præsumenti, primus restitit ad Imperatorem Theodosium scribens. Quibus omnibus, vt de persona Theodori præiudicaretur Calchedonensi
B concilio, æquè anathema dictum est, quòd suo exemplo, siue testimonio, vel decreto prohibuerunt, ne aut ipsi, aut dogmatibus eius, anathema diceretur. Sed ecce nos, religiose Imperator, quocumq; nisu tot sanctas reuerendásque personas in conspectum tuæ mentis adduximus: quis dabit, vt tu quoq; considerans, quòd ex illis sint isti condemnati, qui in regeneratione iustorum, cùm sederit filius hominis in sede maiestatis suæ, sedebunt & ipsi super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus Israël, illis ocu-
C lis in eos intendas, quibus te ab eis non dubitas iudicandum, non quibus nunc Christi sacerdotes conspicis ad tempus tibi subiectos? Intuere igitur oculis fidei, qua credis in Christum, velut in quadam cęlesti curia considentes, summo & primo loco Philippum & Thomam reuerendos Apostolos, sequenti deinde ordine omnes quorum sententias memorauimus, simúlque damnatos esse docuimus, beatissimos patres. quibus licet pro tantæ causæ merito verba minimè commendare possumus, quia nec

persona permisit: quis tamen eorum condemnationis conscius, vel tacitum ferre possit adspectum, cùm fideliter intelligentem magis terreant ipso silentio? Videntur enim per hoc condemnationem suam, nisi quantocius auferatur, futuro iudicio reseruasse, cuius & inretractabilis erit sententia, & sine fine perpetuum quod sententiam fuerit consecutum. A

FINIS LIBRI DVODECIMI
ET VLTIMI.

FACVN-

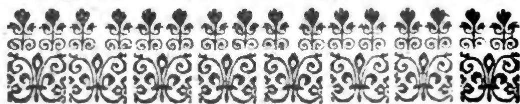

FACVNDI EPISCOPI HERMIANENSIS, LIBER

Contra Mocianum Scholasticum.

A OPORTVERAT, venerabiles filij, vt qualecumque hoc opus à vobis impositum vestris ex more nominibus dedicarem. Sed metuens, ne tanquam latebrarum nostrarum conscij, persecutorum quos fugimus incideretis in calumnias, nominare vos nolui. Nec pro vobis id præloqui necessarium fuit, qui nostræ pressuræ non estis expertes: sed pro aliis ignorantibus, in quorum manus hæc
B forte ventura sunt. Volo autem vos nosse, quia nuntius quem misistis graui me infirmitate reperit laborantem: ita vt in talibus diebus, sicut & ipse poterit vestræ sublimitati referre, nec vsque in horam tertiam valeam differre ieiunium. Indicauit autem mihi ex vestro mandato, quòd pro sæculi nostri meritis & Mocianus iam reprehendere audeat Conciliorum decreta, pa-

Iamque iactare, quòd Episcopi Africani, aliarumque prouinciarum, indignè statuerint vitare communionem eorum, qui manifesto promulgatóque decreto reueriti non sunt impugnare Calchedonense Concilium. Quando autem nobis cessare, quando requiescere conceditis, qui nos & Mociano respondere compellitis? Sed hoc quoque comperi memorato nuntio mihi narrante, quia idem Mocianus volens ad interdictam transgressorum communionem ignaros quosque deflectere, quædam beati Augustini dicta circumferat: & quæ ille contra Donatistas conuenienter locutus est, inconuenienter ipse ad decipulam simplicium causæ nitatur aptare præsenti. Sic aliquando etiam Faustus Gallus in quæstione liberi arbitrij, malè intellectis & incongruè adhibitis ipsius beati Augustini sententiis, fallebat & in assensionem sui erroris inducebat incautos. qui tamē à sanctæ memoriæ Fulgentio Ruspensi detectus atque conuictus est. Quid autem in hoc miremur? Neque enim melius loqui potuit Augustinus, quàm Prophetæ, quàm Apostoli & Euangelistæ, quorum verbis similiter malè intellectis, & incongruè adhibitis, tam multi hæretici suos defendere conantur errores. Gaudeo tamen quòd eum nuntiastis apertè iam confiteri, quia Theodorum Mopsuestenum Episcopum in Ecclesiæ pace defunctum, eiusque doctrinam, cuius laudes in concilio Calchedonensi recitatæ sunt nemine refragante, sed & epistolam Ibæ antistitis Edesseni, quæ ibi est orthodoxa iudicata, & Theodoreti Episcopi Cyrri scripta, qui as-

A B C

A sertor illic inuentus est epistolæ dogmaticæ Papæ Leonis, in ipsius Concilij Calchedonensis præiudicium damnauerint impugnatores Ecclesiæ. Nam sanctus frater Abba Felix, inter alia mala quamplurima quæ nobis de illo scripsit, etiam hoc retulit, quòd amicus factus fuerit Theodoro Cappadoci, & eum sæpius præsentauerit Imperatori, quia capitula ei quædam subministrauit pro damnandis post mortem in Ecclesiæ pace defunctis. Sed & Carthagine similiter, vt aduertimus, adstruebat quòd prædictus Mopsue-
B stenus Theodorus iustè ac regulariter post mortem fuerit condemnatus. Nunc ergo, quoniam indicastis eum culpare quæ priùs velut recta & inculpabilia defendebat, sed hoc tamen asserere, quòd ipsorum impugnatorum Ecclesiæ communio sit ferenda, atque ad confirmationem ipsius assertionis beati Augustini verbis contra Donatistas prolatis abuti: coegit me, vt voluistis, non consideratis viribus valetudinis meæ, & quomodocumque ineptis eius assertionibus respondere. Nam & codices ad necessaria testi-
C monia requirenda, tamquam fugato & in latebris constituto, mihi nunc desunt. quia ipse vnus est, cui nullus placeat. Si autem videtur quia nos Donatistis similes sumus, cur ipse non erubescit Tychonio similis inueniri, quem fatuitatis beatus arguit Augustinus, quòd reprehendens de suo schismate Donatistas, eis communicaret? An aliud iste nunc facit, qui Africam schisma fecisse, atque ab Ecclesia segregatam esse confirmat, & ei communicat? cúmque sibi solus videtur sapiens, factus est vnus ex illis, *

Rom. 1. 21. de quibus dicit Apostolus, *Euanuerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est cor eorum. dicentes enim se esse sapientes, stulti facti sunt.* Cur autem solis Donatistis, qui à schismate prosiluerunt in hæresim, vt postea etiam de baptismate & diuina Trinitate malè sentirent, & non omnibus hæreticis, vel ab ipso beato Augustino, vel ab aliis Ecclesiæ doctoribus exprobratur, quòd malos in Ecclesia ferre noluerint: nisi quia Donatistæ, nullis intercedentibus decretis, quibus oppugnata dicant antiqua de fide decreta, sese ab Ecclesia diuiserunt: alij verò, qui decretorum intercessione sunt separati, non de impatientia discessionis, sed de solo suo dogmate culpantur, quia iustam & necessariam haberent causam discedendi, nisi ipsi in dogmate fallerentur? Scripsit beatus Gelasius Romanus Episcopus aduersus Acephalos magnum opus. nec eos vel ipse, vel alius quisquam culpauit de impatientia, dicens quia vel si praua essent Calchedonensis Concilij definita, communionem malorum ferre debuerant, nec se ab Ecclesia segregare: sed de hoc solo culpantur, quòd sanam doctrinam recipere noluerunt. Cur quæso, nisi quod isti decretis interuenientibus, non sicut Donatistæ ob alias sunt causas ab Ecclesia separati? Non ergo vlteriùs abutatur in suam aliorúmque perniciem nouus hic doctor assertionibus & exemplis quibus Donatistæ repulsi sunt: sed attendat potiùs, qui secundum prophetæ dictum, *noluit intelligere, vt bene ageret,* (Psal. 35. 4.) aliam esse Donatistarum causam, & aliam quæ nunc agitur, in qua tot patrum nostrorum se-

A ctamur exempla. Nam & cùm Acacius Constantinopolitanus Episcopus aliquid aduersus auctoritatem synodi Calchedonensis auderet, non equidem, sicut nunc factum est, decreto cum anathemate constituto, sed sola inimicis ipsius synodi communione permissa: præuidens Apostolica sedes, quòd sicut exitus docuit hæc remissio ad destructionem Concilij memorati pertenderet, (postea quippe Zeno Imperator, qui eis communionem præberi mandauerat, à minoribus ad maiora prosiliens, ipsum B Concilium promulgato spreuit edicto) eumdem Acacium, quamuis prædicto Zenone resistente, damnauit. Qui mortuus quoque per libellos ordinandorum Episcoporum nunc vsque damnatus est. At postquam contigit, vt in libellis suis Episcopi ordinandi Theodorum Mopsuestenum cum suis dogmatibus, & epistolam Ibæ, & Theodoreti scripta damnarent, memoratus Acacius, & alij Concilij Calchedonensis aduersarij, damnationi subtracti sunt. Quia igitur supradictus Zeno, sedis Apostolicæ decreta con- C temnens, prædicto Acacio communicabat, & omnes Ecclesias in sui regni finibus constitutas idem facere compellebat, Anastasio deinde in imperium, & in presumptionem similem succedente, omnis Oriens, præter admodum paucos, qui in illa multitudine occulti latebant, à communione sedis Apostolicæ per XL. ferme annos vsq; ad tempora Iustini permansit. Et cùm quidam per illud tempus eiusdem partis Episcopi communionem sedis Apostolicæ sibi ac suis Ecclesiis postularent, non impetrauerunt,

donec principis Iustini temporibus Acacij damnationi subscriberent. Nec tamen quisquam eorum dixit, Nos zizania non sumus, sed zizania toleramus, ne simul eradicemus & triticum. Cur autem & hoc Apostolicæ sedi non dicerent, si & talibus causis similitudo ista congrueret, Immo nos rectè facimus, nos in mãdatis Euangelij permanemus, qui zizania toleramus, quàm vos qui pro zizaniis simul eradicastis & triticum, aut discessistis à tritico? Quid igitur hîc dicemus, religiosi filij? Numquid per tot annorum spatia non est inuẽtus quisquam in Romanis sacerdotibus, à Felice Acacij damnatore vsque ad Hormisdam qui Orientis reconciliauit Ecclesias, inter quos fuerat etiam B. Gelasius in sanctitate vitæ atque scientia per vniuersum mundum celebrioris famæ gloria prædicatus, non est inuentus vel in Romano clero, Christiana plebe inibi cõsistente, vel in cunctis occidentalibus Ecclesiis, qui vel tantum esset pro Ecclesiarum vnitate sollicitus, quantum magister hic nouus nouissimis temporibus destinatus; vt nemo cognosceret & doceret quòd in eadem quoque causa malorum communio toleranda foret, ne cum zizaniis eradicaretur & triticum? Si fas est credere, quòd scientia & disciplina seruandæ vnitatis à beato cœpit Augustino, cuius aduersus Donatistas conuenientia scripta inconuenienter iste causę præsenti nunc adhibet. Et ideo præclarus Ecclesiarum doctor Hilarius, & ceteri antiquiores cum eo patres, quorum suprà meminimus, non obseruauerunt quæ ad custodiam pertinent vnitatis, vt priùs quàm aliquid contra Nicęnum Con-

A cilium ſtatueretur, ab eorum qui hæc moliebantur ſeſe communione ſubtraherent. Quamuis vt diximus ipſi Donatiſtas antè damnauerint; tamen numquid & Apoſtolica ſedes, cùm poſtea pro violatis Calchedonenſis Concilij decretis reſiſtente Zenone damnaret Acacium, hæc atq; huiuſmodi ſcripta B. Auguſtini non legerat; tametſi putetur minus per ſemetipſam intelligere potuiſſe quæ ad obſeruantiam pertineant vnitatis, vt Acaciũ damnaret, quem ſine multo tritico Imperator expelli non ſineret? Sed nec Ro-
B mana Eccleſia reconciliare debuit Orientis Eccleſias, & eas in communionem ſub debita ſatisfactione recipere: ſed Eccleſiæ potiùs Orientis, quæ zizania tolerauerant, Romanam Eccleſiã reconciliare debuerũt à tritico ſeparatam. An propterea factum nõ eſt, quòd iſte adhuc per Eccleſiam catholicam ſicut nunc docere nõ poſſet? aut potiùs quòd necdũ ad Eccleſiam catholicam deueniſſet qui hanc peruerſam atq; cõfuſam ei vult inferre doctrinã, & vtinam nõ Auguſtini nomine coloratam? Nam vult Apoſtolicam
C ſedẽ, quæ tunc aliis culpam dimiſit, ipſam potiùs cum ceteris, qui eius in Acacio ſententiam ſeruauerunt, veluti pro facto ſchiſmate fuiſſe culpabilẽ: & more ſuo nemini parcẽs, illos quoq; orientales, quibus petentibus dimiſſa eſt, videri vult ad ſchiſmaticos occidẽtales fuiſſe cõuerſos, quos ipſi ad ſe cõuertere debuerunt. Et hæc quidem nobis ad iſtius conuictionem ſufficerent, ſi aduerſarij, quos & ipſe culpat non inferentes anathema Calchedonenſi concilio, neq; in nos omnes, ſed aliquid aduerſus eius auctoritatem gerentes, ipſi

potiùs à nobis sub anathemate dãnarentur. Nunc A
autem, illis impiè gerentibus, & nos ac patres nostros anathematizãtibus, seséq; per hoc anathema segregantibus ab vniuersa Christi Ecclesia, nos qui Deo regente in paterna sententia & communione perstamus, nos inquam in Ecclesia constituti, cui dederunt anathema, statuimus secũdum Christianæ religionis obseruantiam non communicare ab Ecclesia segregatis. Non igitur vel hoc isti concesserim, id nos fecisse quod cum suis collegis Hilarius fecit, qui nullo adhuc in pręiudicium Nicęni Concilij procedente decre- B
to, cum prima contrariorum molimina præsumpsissent, properauerunt ab eorum se communione diuidere. Non isti concesserim, quòd Africana Ecclesia se ab impugnatoribus Calchedonensis Concilij segregauerit: sed potiùs quòd iam segregatis communicare vitauerit. Vnde acceptabilius potest quisquam diligentior, & in zelo Dei feruentior, exemplo Hilarij nos de tarditate culpare, quàm de schismate vel de festinatione Mocianus arguere. Quis porrò, nisi vecors ac sibi sapiens, & sicut dicit Apostolus, *frustra inflatus sensu carnis suæ*, contra totius Ecclesiæ iudicium, non respiciẽs vel exitum rerum qui consecutus est, reprehendere audeat Hilarium prudentem ac moderatum gubernatorem Ecclesiæ: qui neque ipsis Galliarum Episcopis, quòd eos in tanta causa tacuisse crederet, nec aduersariis restitisse, litteris saltem communicare pertulerit? aut quis illum non audens reprehendere, Africanam leuitatis vel impatientiæ reprehendat Ecclesiam; quæ non

Coloss. 2. 18. (margin, beside "» cors ac sibi sapiens … fru- C / » stra inflatus sensu carnis suæ")

A nisi aperto iam promulgatóque decreto anathematizatum videns Calchedonense Concilium, & omnes qui eius sententiam tenent, damnatoribus patrum suorum ac suis communicare vitauit, non quasi Augustini aduersus Donatistas doctrinæ contraria, sed Hilarij contra impugnatores vniuersalis synodi obseruantiā consecuta? Vt autem noueritis, quomodo in adiutorio Dei qui nos regit ac dirigit, Augustinū concorditer Hilariúmque sectemur, nec eos sibi velut contrarios opponamus, vt altero appro-
B bato improbemus alterum, sed pro causarum diuersitate vtrumque sectemur, accipite quæ in iudicio ipsius Vigilij inter alia fuerim prosecutus, sicut editæ nobis ab officio tertiæ actionis gesta declarant. Peto, inquam, de iustitia vestra, «
vtrum suscepta sit à synodo Calchedonensi epi- «
stola Ibæ, quæ velut Nestoriana damnata est, «
inquiratis: & dum constiterit non obesse syno- «
do quod pars aduersa de Theodori persona pro- «
ponit, sic ea quæ proferre volunt relegi per- «
mittatis: ne fortè quæ aguntur ad retractationē «
C videantur memoratæ synodi pertinere. Ego «
enim fateor simpliciter beatitudini vestræ, non «
pro Theodori Mopsuesteni damnatione me à «
contradicentium communione subtraxisse. Hoc «
enim vel si approbandum non sit, ferendum ta- «
men existimo, nec tantam esse causam iudico, «
pro qua deberemus à communione multi- «
tudinis segregari. Sed quia ex persona Theo- «
dori epistolam Ibæ Nestorianam probare co- «
nati sunt, & ex epistola Ibæ synodum, à qua «
suscepta est, improbare. In his itaque verbis

meis cognoſcitis in primis pro ſtatu generalis A ſynodi me fuiſſe ſollicitum, ne quod Acephali ſemper quæſierunt, in retractationem deducta frãgeretur eius auctoritas. Deinde videte, quòd non ab iſto nunc diſcimus, quia pro Eccleſiæ vnitate ferendi ſunt mali, ſicut docuit Auguſtinus. Nam cùm dixi, Ego enim fateor ſimpliciter beatitudini veſtræ, non pro Theodori Mopſueſteni damnatione me à communione contradicentium ſubtraxiſſe. hoc enim vel ſi approbandum non ſit, ferendum tamen exiſtimo, nec tantam eſſe cauſam iudico, pro qua deberemus à B communione multitudinis ſegregari; doctrinæ Auguſtini memorem me fuiſſe monſtraui. Sed quoniam & Hilario eiuſque collegis contrarius eſſe non debui, qui cùm proculdubio multos & ipſi malos in Eccleſiis ſufferrent, ſchiſmaticoſque damnarent, non tamen ferendos iudicauerunt eſſe illos Eccleſiarum præpoſitos, qui ſuis decretis auctoritatem generalium ſynodorum, per quas munitur Eccleſia, conarentur infringere: propterea ſecutus adieci, dicens ideo me iſtorum vitaſſe communionem, quia ex perſona C Theodori epiſtolam Ibæ, in qua eius doctrina laudata eſt, Neſtorianam probare conati ſunt, & ex epiſtola Ibæ ſynodum à qua ſuſcepta eſt improbare. Nam quæ alia cauſa fuiſſe dicenda eſt, vt poſt centum & viginti ſuæ defunctionis annos damnaretur cum dogmatibus ſuis Epiſcopus in Eccleſiæ pace defunctus, vel epiſtola cuius auctor incertus dicitur? Non enim vel hoc fatentur quòd Ibæ ſit, ſed quòd eius eſſe dicatur. Aut cur tantorum in hoc Epiſcoporum ſubſcri-

A ptio quæreretur, nisi quia non paucorum, sed multitudinis consensus præiudicare posset vniuerso Concilio? Et quoniam Iudex hoc se nescire fingebat, petiui simul ac dixi: Hoc ergo primùm me demonstrare præcipite, vt doceam « falsè negari quòd à sancta synodo Calchedo- « nensi recepta fuerit, & omnia contradicentium « figmenta redarguam, quibus eam in destructio- « nem synodi Calchedonensis velut impiam dam- « nauerunt. Sed quoniam occulta eius ante iudidicium pollicitatio tenebatur, in qua se spopon-
B dit eadem capitula damnaturum, vt se quasi per ignorantiam posset abluere, probationem quam offerebam, quámque ipse instanter exigere debuit, me facere non permisit. Sed gestis de medio sublatis, quibus causa cœperat aperiri, & interrupto suo iudicio, à considentibus Episcopis flagitauit, vt quid eis de causa videretur prolata quisque in scriptis responsione signaret. Et quia illi Episcopi maximè Constantinopolim occurrerant in eius aduentum, quorum nulla in hac causa subscriptio tenebatur, & de sua fue-
C rant integritate securi, per occasionem huius interrogationis ipsi quoque separatim compulsi sunt ab aduersariis Ecclesiæ quomodo dictauerunt in prȩiudicium magni Concilij respondere. Ac ne postea subtraherent, & quæ scripto responderant iudicio non offerrent, iam sub prosecutione ipsorum atque custodia palàm ad illum deducebantur tradere sua profana & detestanda responsa. Oculis nos hæc vidimus. Acephalos coram ipso iudice alacres & exultantes aspeximus, cùm Episcopos ad eum ad-

ducerent eadem reſponſa portantes. Et quando A
hæc ſic inhæreant cordibus audientium, aut ſic ea deteſtari ac lugere poſſitis, ſicut nos, in quorum animis ipſorum malorum adhuc imago verſatur? Suſcipiens verò ille memoratas reſponſiones, poſt aliquot dies ad palatium detulit, atque alteri tradidit parti, in præiudicium ſynodi Calchedonenſis cum aliorum chirographis qui antea ſubſcripſerant reſeruandas. Verùm ne ſuis traditor videretur, talibus verbis eos fefellit, vt diceret, Quid apud nos reſeruamus iſta contraria ſynodo Calchedonenſi reſponſa, B
vt inuenta quandoque in Eccleſiæ Romanæ ſcrinio à nobis approbata credãtur? Sed adferamus illa in palatium, & de illis agant. ipſi iam nouerint. Quaſi ea ſcindere, vel vrere ipſe non poſſet, aut per ſuam euacuare ſententiam, aut ipſis à quibus fuerant data refundere: quæ nec ſuſcipere ab eis, nec extorquere debuerat, ſi verè præiudicium generalis ſynodi pręcauebat. Atque iſta ſolita fictione, fingens eius præiudicium ſe cauere, hoc pro voluntate contrariorum fecit, quod ei ſi diſſimulemus præiudicet. C
Quomodo enim non præiudicet, ſi demõſtrentur LXX. circiter Epiſcopi cum Romano Antiſtite Conſtantinopolim congregati, vt illos omittam qui antè ſubſcripſerant, condemnaſſe cum approbatoribus ſuis epiſtolam à Calchedonenſi Concilio approbatam? & illum Epiſcopum, cuius doctrinæ laudes in memorato Calchedonenſi concilio recitatæ ſunt nemine reſiſtente, cùm ſuis dogmatibus anathematizaſſe poſt mortem, ſcientibus ceteris, & in eorum

communione manentibus? Ob hoc ergo necessarium fuit non modò ab eorum nos communione subtrahere: verùm etiam, quia potiorem videbantur in Ecclesia tenere locum, qui primi huic præiudicio Imperatore iubente cesserunt, ne ipsorum magis tenenda sententia videretur, commemorare, quod alibi fecimus, quomodo siue Menas Constantinopolitanus, siue Zoilus Alexandrinus, siue Antiochenus Ephræmius, & Petrus Hierosolymitanus, antequàm vel cõsentirent vel cederent, testati sunt fieri non debere.
B Ob hoc etiam de ipsius Episcopi Romani chirographis, vel prius ambitionis impulsu, cùm fieri arderet Episcopus, vel postea venalitate parti alteri factis, necessariũ duximus non tacere, ne auctoritate nominis eius præiudicium fides vera sufferret. Quòd si hoc nõ fuisset, neq; ipse prius vniuersam anathematizasset Ecclesiam, seruare nos in illo oportuit sententiam suam, sequi quod nobis præbuit priscæ integritatis exemplum. Nam priusquam hoc & ipse committeret, scribens de itinere Constantino-
C politano Episcopo, qui præiudicio magnæ synodi primus assensit, sed quem literis suis præueniens ait: Quapropter credidimus indicandũ, quòd dominus filius noster clementissimus « Imperator per Leonem illustrem virum nos « serenissimis hortatur affatibus, vt pacem, quam « Christus dominus Deus & saluator noster su- « pra omnia holocausta diligit, vobiscum & cum « vniuersis fratribus & coepiscopis nostris, & cu- « stodiente stabili firmitate seruemus. Quam « piissimi principis adhortationem libenter am- «

» amplectimur. Sed si pacis bonum, sicut locum A
» sacerdotij tui conuenit, sapienter attendas, &
» aduertere & prædicare te necesse est quæ pax
» in Dei Ecclesia sit tenenda, cùm Apostolus, qui
» dominum nostrum spiritum in se loqui perhi-
Philip. 4. » buit, ait, *Pax Christi, quæ exsuperat omnem*
7. » *sensum, custodiat corda vestra & intelligẽtias ve-*
« *stras*. Ipse autem Christus Deus noster volens
Ioan. 14. » perfectæ pacis indicia demonstrare dicit, *Pacem*
27. » *meam relinquo vobis, pacem meam do vobis: non*
» *quomodo mundus dat, ego do vobis*. Qualem enim
» mundus dare possit, ipse nos instruit per pro- B
Hier. 6. 14. » phetam qui ait, *Dicentes pax, pax, cùm non*
» *esset pax*. Et illud simili ratione pensemus,
Act. 4. 32. » quia in Apostolorum actibus de perfecta pace
» sic est de credentibus in Domino declaratum,
» quòd erat in illis cor vnum & anima vna. Mul-
» ta ergo sunt, quæ de terrena & cœlesti pace
» discernenda inneniamus scripta. Quæ quia
» vos non credimus ignorare, sufficiat excerpsisse
» pauca de plurimis: vt magis tuæ fraternitatis
» possit æstimare iudicium, quæ pax potiùs à sa-
» cerdotibus sit tenenda. Nonne perspicuum est C
& euidenter apparet ex his quæ memorauimus, quòd & ipsi contrarij, qui à nobis in multis dissentiunt, in hoc tamen consentiant, quòd in talibus causis præuaricatorum sit vitanda communio? & quod illa pax à Dei sacerdotibus in Ecclesia sit tenenda, quæ statum ipsius non subuertat Ecclesiæ? subuertitur autẽ, si eius de fide generalia constituta decretis aliorum sacerdotum qualibet occasione frangantur. Propter quod & illos, qui talibus communicauerant, ve-

A niens in regiam ciuitatem à communione suspendit. Qui sic rursus in memoratis suis literis dicit : Quando nobis non sit incognitum, « quia diaconus Stephanus tunc responsalis no- « stræ, cui per Dei gratiam præsidemus, Ecclesię, « cum plurimis Christianis quandiu vixit à tua se « communione suspenderit : & in Siciliensi in- « sula constituti, fratre & coepiscopo nostro Da- « tio referente didicimus, quòd & ipse & alij con- « sacerdotes nostri, & multi filij Ecclesiæ Chri- « stiani, à tua se nihilominus communione sub- «
B traxerint : & dum causas exorti quæreremus « scandali, antedictus frater & coepiscopus noster « respondit, hoc fraternitatis tuæ fecisse perso- « nam, quod à nullo decessorum tuorum decesso- « rumque nostrorum temporibus qualibet fuisset « ratione commissum. Cernis quòd non solus hic iudex, eiúsq; diaconus, sed & Datius Mediolanensis Episcopus, cum aliis sacerdotibus, talium præuaricatorum communionem ferendam esse non duxerit ? Quid igitur adhuc nobis de hoc quæstio commouetur, vnde nec inter contradi-
C centes inuicem vlla est contradictio, nec inter dissentientes in multis habetur vlla dissensio ? Nam Iudex asserit, quòd inuitus illud protulerit iudicatum. Nos contrà respondemus, quòd vltro per ambitionem pollicitatione facta peccauerit, nec vlla sustinuerit tormenta, quibus cessisse credatur. Cúmque hoc inuitum se fecisse asserat, rursus ibidem dicit, quòd ignorans fecerit. Nos verò probamus non eum potuisse ignorantem facere, quod inuitum se asserit admisisse. Post hæc etiam videri vult nihil in præiudicium

Calchedonensis egisse concilij. Cui nos suas ex- A
cusationes opponimus: quia nisi hoc egisset, quod præiudicaret, nequaquã se vel de principũ violentia, vel de sua ignorantia purgare atque absoluere niteretur. Cùm igitur multa inter nos de his atque aliis inueniatur esse dissensio, inde tamen conuenit inter partes, & apud omnes sine vlla controuersia constat, quòd in talibus causis præuaricatorum sit cõmunio vitanda. Denique nec Sorcius præcipuũ decus partis ipsorũ, & quẽ esse nisi cum talibus non deceret, huic sententię
contradicit. immo verò & aliquid ampliùs ipse B
dicit. Nam scribens beato seni Boetho, priusquam nauigaret, quæ damnauerat resumpturus, anathema, quod Africana Concilia non fecerunt, in eos protulit dicẽs, Anathematizo Eutychem cum omnibus sectatoribus eius adiutoribusque ipsius, quicumque conantur tomum sancti Concilij Calchedonensis in aliquo infringere. & quicumque epistolam Ibæ, quam illud sanctum Concilium Calchedonense suscepit, anathemat, anathema mihi est. Proinde si Mo-
ciano displicet in simili Nicæni Concilij causa C
obseruantia Hilarij, & aliorum collegarũ eius, per quos orthodoxa fides in illa tempestate seruata est, atque ad nos intaminata peruenit: si displicet etiã sollicitudo & cautela sancti atque doctissimi orthodoxi viri Hieronymi, si displicet in Calchedonensis quoque Concilij causa dudum nobis præbitum in Acacio à tantis præsulibus Apostolicæ sedis exemplum, vniuersalis Ecclesiæ consensione firmatum: si displicet quod in præsenti quoque ipsius Concilij oppugnatione

A gnatione statuerunt Africana Concilia: si displicet quod aliarum quoque prouinciarum Episcopi faciendum esse viderunt, sicut Illyrici atque Dalmatiæ. placeat vel quod ipse Vigilius, vel quod ipse Surcius sensit, quòd in huiusmodi causis communio talium præuaricatorum vitanda sit. Idcirco beatus quoque Stephanus præsul Apostolicæ sedis, cùm S. Cyprianum, atque alios Afros Episcopos, de baptizandis omnibus hæreticis decreuisse cognosceret, quamuis, vt dictum est, nullo interposito anathemate, ne-
B que aduersus vlla Concilij generalis antiquiora decreta, aut conniuentes hæreticis talem sententiam protulissent; continuò tamen ei denuntiauit, quòd si qui hoc auderent, ab Ecclesia pellerentur. & Stephani potiùs quàm Cypriani sententiam tenet Ecclesia, non solùm de non rebaptizandis hæreticis, verùm etiam de rebaptizantibus non ferendis. Sed vir prudentissimus Augustinus, ad arguendos de suo schismate Donatistas, qui auctoritate B. Cypriani sacrilegium quo baptisma iterant conantur defendere, suf-
C ficere credidit eius exemplum. quia cùm aliter quam plures aliarum prouinciarum Episcopi de baptismo saperet, non tamen se quemadmodum ipsi Donatistæ ab Ecclesia segregauit. Segregaret autem, si inter se ac dissentientes anathema definisset. Hoc igitur exemplum B. Cypriani huius assertionem nihil adiuuat, vt videtis, sed quomodo nos potiùs adiuuet, videre debetis. Dicimus ergo, quoniam sicut quamuis rebaptizantes Donatistas damnemus ab Ecclesia separatos; non tamen dãnamus Cyprianum & socios eius,

qui nullius anathematis interpositione ab Ecclesia se diuiserunt, cùm de baptismate definirent, quod nunc videtur occasionem Donatistarum errori dedisse. Ita quamuis damnemus Nestorianos ab Ecclesia separatos, non tamen damnamus Mopsuestenum Theodorum, qui nullius anathematis interpositione ab Ecclesia diuisit, vel si aliquid scripsit, quod fortè nūc videtur occasionem Nestorianorum errori dedisse. Et sicut nobis sufficit sententias de baptismo Cypriani & sociorum eius respuere, nec sub anathemate condemnare. ita si quid fortè minus intelligens Theodorus malè scripsit, sufficit nobis respuere, nec sub anathemate condemnare. Quoniam hanc reuerētiam semper Ecclesia detulit in gremio pacis suæ atque honore defunctis, vt non solùm eos qui fortè in talibus quæstionibus per ignorantiam humanæ infirmitatis errassent, verùm nec ipsa eorum dicta, sicut hæreticorū, sub anathemate condēnaret. Hæreticum enim non humanæ infirmitatis ignorantia, sed peruicacia facit. Vnde B. Augustinus in libro de catechizandis rudibus: Quamquam inquit & illi, qui catholici ex hac vita migrarunt, & aliquid literarum Christianarū posteris reliquerunt, in quibusdam locis opusculorum suorum, vel non intellecti, vel sicuti est humana infirmitas, minùs valentes acie mentis abditiora penetrare, & veri similitudine à veritate aberrantes, præsumptoribus & audacibus fuerūt occasioni ad aliquam hæresim moliendam atque gignendam. Catholicos itaque dicit ex hac vita migrasse catholicus Augustinus, qui in Ecclesia constituti per

A humanam infirmitatem minùs valuerunt acie mentis abditiora penetrare,& veri ſimilitudine à veritate aberrauerunt: nec vult eos hæreticos dici,quamuis pręſumptoribus & audacibus occaſioni fuerunt ad aliquam hęreſim moliendam atque gignendam. Et ideo B.Cyprianum,eiuſque collegas,qui per humanam infirmitatem in quæſtione baptiſmatis errauerunt,vel Theodorum Mopſueſtenum, ſi à veritate in aliquo fortè aberraſſe monſtretur, & de hac vita in ipſo poſitus errore migraſſe,hæreticos non dicimus,
B quos vſque in finem manſiſſe in Eccleſia catholica non negamus.Fruſtra igitur neſcio qua iſte ad cauſam non pertinentia ſolitè ſibi colligebat exempla,quibus probare nitebatur ſępè dictum Mopſueſtenum Theodorum iuſtè ac regulariter fuiſſe damnatum. Non enim, ſi quiſquam damnandus Epiſcopus,qui moriens hæreticum in ſuis facultatibus teſtamento fecit heredem, acie mentis vt hoc faceret abditiora penetrare non valuit,aut veri ſimilitudine à veritate aberrauit: ſed manifeſtum facinus non infirmitatis
C ignorantia, ſed voluntatis prauitate commiſit. Inde eſt quòd Philippo dicenti, *Domine oſtende nobis patrem,& ſufficit nobis,* impune ceſſit tanto tempore Chriſtum non cognouiſſe. Ananiæ verò & Sapphiræ ſubtrahentium de pretio ſui prædij commiſſum paulo antè delictum mortis pœna eſt protinus conſecuta. Aliter itaque iudicatur à Domino ſimplex pietatis ignorantia, & aliter duplex conſcientia prauitatis. Et Apoſtolica quidem ſedes per B. Gelaſium nefas iudicat poſt mortem condemnare quempiam in Ioan.14.8.

In Synodo qua absolutus Misenus.

» Ecclesiæ pace defunctum, cùm dicit, Quod su- A
» per nostræ facultatis est modulum, diuino iudi-
» cio relinquamus. Non autem nobis poterunt
» imputare præuaricationis offensam, si viuenti-
» bus remittamus, quod Ecclesiæ Deo largiente
» possibile est, qui nos etiam mortuis aut veniam
» aut condemnationem dare poscunt, quod nobis
» possibile non esse manifestum est. quia cùm di-
» ctum sit: *Quæ liganeritis super terram, erunt li-*
» *gata & in cælo*, quos non esse iam constat super
» terram, non humano sed suo iudicio reseruauit.
» Nec audet Ecclesia sibimet vendicare, quod B
» ipsis beatis Apostolis conspicit non fuisse con-
» cessum. Si enim licet ligari mortuos, licet &
» solui: & si licet mortuis damnationem inferre,
» licet & veniam dare. Sed si fortè cuiquam vide-
tur illam tenere sententiam, qua damnandi cre-
duntur aliqui in Ecclesiæ pace defuncti; & non
magis hanc Apostolicæ sedis, quæ soli hoc in-
telligit diuino iudicio reseruatum; & conces-
serit, quoniam si licet ligari mortuos, licet &
solui, & si licet mortuis damnationem inferre, C
licet & veniam dare: consequens non est, vt ei
propterea videatur etiam Mopsuestenus Theo-
dorus esse damnandus. Non enim eos impetit
illa sententia, qui sicut B. Cyprianus, ciúsque so-
cij, per humanam infirmitatem minùs potuerũt
acie mentis abditiora penetrare, & verisimilitu-
dine à veritate aberrauerunt, sed eos potiùs, qui
probantur scientes volentésque peccasse. In-
super & notum est, quòd de hac Theodori causa
tum fuerit iudicatum, cùm Apollinaristæ pro-
genitores Acephalorum, cum quibusdam dicto-

Matt. 16. 19.

A rum eius capitulis eum quærerent abdicari, & à Ioanne Antiocheno atque orientali Concilio, nec non Cyrillo Alexandrino, & Proclo Constantinopolitano repulsi sunt. Sed nunc in præiudicium magnæ synodi Calchedonẽsis resuscitatur eius quæstio ante centum & viginti annos finita, & obliuioni iam tradita. Cui præiudicio quoniam communicare timuerunt beatæ memoriæ Marianus Doracenus, & Basiliscus Serdicensis Episcopi, sed & Lampridius presbyter & abbas Hierosolymitani monasterij, Mocia-
B nus eos Constantinopoli, vt se commendaret, in gehennam abiisse dicebat. Sed non hac via pergitur in gehennam, quam Hilarius cum suis collegis, quam Hieronymus tenuit in causa Nicæni Concilij, quam tot Apostolicæ sedis antistites postea secuti sunt, cùm temporibus Zenonis viderent Calchedonense concilium similiter impugnari. Sed illa gehennæ est via, quam pro voluntate Constantij apud Ariminum & Seleuciam Isauriæ ingressa est temporibus Sirmiensis multitudo. quam & iste secutus est, qui Vvan-
C dalis regnantibus Arianus fuit; deinde imperio succedente Romano, cum tempore versus est vt catholicus videretur. nunc etiam de palatio præiudiciis catholicæ religionis exortis eadem sequitur, quoniam sicut videtis actionem illi Consiliarij præstiterunt. qua non contentus, adhuc ambire non cessat ex aliorum quoque perditione aliquid sublimius adipisci. Sic quippe tempore isto proficitur. & sicubi potest, per tales adiutores consueta nequitia, testimoniis inconuenientibus vndecumque collectis, etiam

hoc ſuadet, quod licet Calchedonenſe concilium retractetur. Vbi verò id non poteſt ſuadere, aut nefandum illud Iudicatum excuſat, aut condemnationem defendit Mopſueſteni Theodori. aut ſi nihil horum poteſt, ſub nomine pacis & regis, ad pollutam communionem vel temporalis vtilitatis cupidos, vel indoctos & improuidos, conatur inducere. illos inuitans promiſſionibus, iſtos veriſimilibus rationibus fallens, qui legunt tantùm vel audiunt quæ ſcripta ſunt, cauſam verò pro qua ſcripta ſunt non requirunt. A

FINIS.

INDEX.

A.

F.

N.

O.

Q.

Qua-

600.

IACOBI SIRMONDI SOCIETATIS IESV PRESBYTERI, NOTAE AD FACVNDVM.

HERMIANENSIS] In Africæ prouincia Byzacena. cuius ciuitatis ante Facundum Episcopi leguntur Maximianus in collatione I. Carthaginensi numero CXXCVII. & Donatus in elencho MS. Episcoporum, qui Carthaginem ex præcepto regis Hunerici, anno eius regni sexto, pro reddenda ratione fidei venerunt. Post Facundum verò, Benadus in concilio Byzaceno, cuius extat epistola in Synodo Romana Martini I. Secretario II. Epistolæ autem inter ceteros subscribit *Benadus gratia Dei Episcopus sanctæ Ecclesiæ Hermianensis.* Pag. 1.

2.a. ROMANVS EPISCOPVS] Vigilius. Anastasium bibliothecarium meritò reiicit Baronius, qui Vigilium Constantinopolim peruenisse scripserit in vigilia Natalis Domini anno exeunte DXLVI. Hoc enim fieri non potuisse liquidò probat: sed quando peruenerit, non docet. Docet autem Appendix à nobis edita Marcellini Comitis Papam Vigilium ingressum esse Constantinopolim VIII. Kalendas Februarias, post Consulatum Basilij anno VI. id est Christi DXLVII. Iam tum ergo Facundus in huius operis scriptione versabatur, post centum ferme annos, vt lib. II. cap. I. narrat, à Synodo Calchedonensi.

3.a. CONFESSIONEM TVÆ FIDEI] Eam innuit, quam Iustinianus Constãtinopoli edidit, diuersásque in prouincias misit tertio suo Consulatu, anno Christi DXXXIII. Quæ & Græcè Latinéque extat Cod. de summa Trinitate L. VI. & tria capita, quæ Facundus hoc loco commemorat, iisdem verbis explicat, de duabus in Christo naturis, vno de Trinitate crucifixo, & beata Virgine κυρίως καὶ κατ' ἀλήθειαν Deipara.

9.c. DOMITIANVS ANCYRENSIS] De quo iterum lib. IV. cap. IV. vbi & libelli huius verba proferẽtur. Quod autem hîc adstruit ex libello Domitiani, adfirmat etiam Liberatus Diaconus in Breuiario, incensos videlicet damnati Origenis dolore Origenistas ad Trium capitulorum damnationem impulisse Iustinianum; dolíque architectum ex eadem secta fuisse Theodorum Cappadocem Cæsariensem Episcopum, qui Imperatori suggerebat hoc modo ad suscipiendam Synodum Calchedonensem, Ecclesiæque com-

munionem adduci Acephalos posse. Editæ sunt post Synodum v. Græcolatinæ de vtroque argumento epistolæ duæ Iustiniani. Prioris aduersus Origenem initium est, Ἡμῖν μὲν ἀεὶ σπουδὴ, *Nobis semper studio fuit.* posterioris de tribus capitulis, Εἰδότες ὡς οὐδὲν οὕτω. *Scientes quod nihil aliud.*

ETIAM CATHOLICI] Vnum de Trinitate crucifixum quibus dici non placebat, id maximè spectabant, ne diuinitatem passam cum Eutychianis dicere viderentur. Alij contrà, vt Ioannes Maxentius, eos qui vnam de Trinitate personam dicerent, in suspicionem vocabant, quasi quartam cum Nestorio personam inducerent. Ceterum piè rectéque vtrumque, atque vno & eodem sensu dici, docet cum Facundo eiusdem æui gentísque auctor Ferrandus diaconus Carthaginensis in epistola ad Anatolium diaconum Romanum: & ante vtrumque Ioannes II. Papa in epistola ad Auienum, Senatorem, Liberium, & alios. 13.a.

IN NOMINE DOMINI IESV] Alià fuit sententia S. Ambrosij, qui in libro de Spiritu sancto cap. III. Apostolos censuit in nomine domini IESV tantummodo baptizasse: plenum tamen fuisse mysterium, quia qui vnum dixerit, Trinitatem signauit. Quod ipsum in libro de Trinitate Latinè tãtum edito scripserat S. Athanasius. *Numquid prauaricatores*, inquit, *mandati Saluatoris Apostoli effecti, & contra traditionem eius baptizarunt tantam multitudinem? Non enim scriptum est baptizasse eos in nomine patris & filij & spiritus sancti, sed tantùm in nomine domini* IESV. *Numquid ergo prauaricati sunt? Absit.* 22.a.

Nam licet filij nomen tantummodo dicatur, habet tamen & patrem & spiritum secum pronuntiatum. In eadem quoque sententia est Ferrandus idem diaconus in epistola ad Anatolium.

23.c. QVIDAM COMMVNICANTES ECCLESIÆ] Tametsi de Maria Virgine, quin verè ac propriè dicenda sit Deipara θεοτόκος, ambigere inter catholicos integrum nō erat post Synodum Ephesinam, quæ liquidò id sanxit contra Nestorium: non defuisse tamen, qui de ea voce his temporibus immeritò contenderent, præter Facundum, ostendit ex Iustiniani literis Ioannes Papa in eadem epistola ad Senatores.

32.a. LEPORIVS PRESBYTER] Leporij libellum satisfactionis, cuius partem ex Cassiano dedimus Tomo I. Conciliorum Galliæ, integrum postea nacti sumus cum Aurelij, Augustini, aliorúmque subscriptionibus, quarum hîc mentio. Hunc ergo publici iuris propediem futurum speramus.

37.a. ACEPHALI VOCANTVR] Alij alias huius nominis caussas tradūt, vt Leontius de sectis cap. v. Ado Viennensis in Chronico, Nicephorus lib. XVIII. cap. XLV. & alij. Ceterum constat Acephalos tandem, quæcumque sit origo, vniuersè appellatos monophysitas omnes, qui vnicam in Christo naturam statuebant, & Synodum Calchedonensem oppugnabant, licet inter se alij aliis erroribus discreparent. Scitè autem Anastasius Antiochenus, περὶ τῆς Χριστοῦ οἰκονομίας, ad decem illorum coryphæos alludens, δεκακέρατον ὀρχήστραν, decem cornuum orchestram nuncupauit. ἀπεσάλευται, inquit, ἡ ἁγία ἐκκλησία,

καὶ Εὐτυχέα, καὶ Διόσκορον, καὶ Θεοδόσιον, καὶ Πέτρον, καὶ Τιμόθεον, καὶ Ἰουλιανὸν, καὶ Γαϊανὸν, καὶ Βαρσανούφιον, καὶ Ἰάκωβον, καὶ τὸν ἔξαρχον τῆς [illegible] ταύτης ὀρχήστρας, Σεβῆρον· καὶ τοὺς λοιποὺς αἱρεσιάρχας τοὺς μίαν φύσιν ἀμανικῶς ἐν Χριστῷ δογματίζοντας.

IVLIVM ROM. EPISCOPVM] Epiſtolam ad Dionyſium, quam Iulio Papæ adſcribebant Acephali, Iulij reuera fuiſſe credidit Gennadius in ſcriptoribus Eccleſiaſticis cap.II. ſubdititiam Facundus ſuſpicatur hoc loco, & apud Photium Eulogius Alexandrinus orat.III. Leontius verò Byzantius, qui & epiſtolæ verba recitat quibus abutebantur Eutychiani, non Iulij, ſed Apollinaris hæretici eam fuiſſe docet cap. VIII. de ſectis. Quod ipſum affirmat Anaſtaſius in Ecloge χρήσεων, & ante vtrumque Hypatius Epiſcopus Epheſinus in Collatione cū Acephalis habita Conſtantinopoli: *B. Iulij famoſam illam epiſtolam manifeſtè Apollinaris oſtendimus fuiſſe, ſcriptam ad Dionyſium.* Quin & alteram item ad Proſdocimum, ſeu Docium epiſtolam, cuius teſtimonio vſa eſt Synodus Epheſina, nec ipſam Iulij fuiſſe vult Leontius, ſed Timothei diſcipuli Apollinaris. Sed hanc ſine controuerſia Iulio alij quoque aſſerunt: atque inter ceteros Ephræmius Patriarcha Antiochenus libro III. de ſacris legibus apud Photium, vbi alterius ex eadem epiſtola ſentētiæ partem delibat, quam integram profert Anaſtaſius idem preſbyter in Ecloge, τῶν χρήσεων περὶ τῆς θείας θεολογίας, καὶ οἰκονομίας. cap.XXXVIII. niſi quod Acacium vocat pro Docio. Sic enim habet. Ἰουλίου ἐπισκόπου Ῥώμης ἐκ τῆς πρὸς Ἀκάκιον ἐπιστολῆς· πᾶς ὃς τὸν ἐκ Μαρίας υἱὸν μὴ ὁμο- 40.b.

λογεῖ θεὸν λόγον ἔνσαρκον ὁμοούσιον τῷ πατρὶ κατὰ ἀρχὴν ὄντα· ἄτρεπτον δὲ ἐν τῇ σαρκώσει· καὶ ἀπαθῆ ἐν τοῖς πάθεσιν· ἀνάθεμα ἔστω.

50.c. ORIGENIS DELIRAMENTIS] Nugas etiam & deliramenta verbis Epiphanij vocat Hieronymus epistola LX. & passim explodunt patres tum Græci, tum Latini. vt Antipater Bostrorum Episcopus Dissertationis in Origenem cap. VII. ὁ ποιήσας τὸν ἄνθρωπον ἀπ' ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς· οὐ προϋπάρχουσι νόας κατ' αὐτόν, καὶ ἐξ ἁμαρτιῶν ἀνθρώποις. Et post alia Dei benedictionem tractans, qua hominum genus propagatum est, οὐκ ἐξ ἁμαρτιῶν καὶ ἀποπτώσεως πληθυνθέν, ὡς ἡ τούτων διδάσκει γραφή. ἀλλ' ἐκ τῆς τοῦ θεοῦ εὐλογίας, ὡς ὁ προφήτης ἐδήλωσεν. εἰ γὰρ ἐκ παραβάσεως, καὶ ἐκ τῆς τοῦ καλοῦ ἀποψύξεως τὸ τῶν ἀνθρώπων πληθύνεται γένος· οὐκ εὐλογία, ἀλλὰ κατάρα μᾶλλον ἂν δικαίως λεχθείη. & cetera, quæ copiosè toto capite disseruntur.

LIBER II.

55.a. TITVLO NOMINIS TVI] De hoc opere Iustiniani Liberatus cap. vltimo. *Callida,* inquit, *fraude rogauerunt Acephali, vt dictaret librum in damnationem trium capitulorum. quo libro eius edito, & toti mundo manifesto, dum emendare princeps erubescit, inreuocabilis causa fieret. Et condidit librum pro delictis nostris nobis omnibus notissimum.* Meminit etiam Vigilius in epistola damnationis Theodori Cæsariensis. Non dubitabat ergo Facundus, quin huius libri auctor esset Iustinianus; sed artificiosè dissimulat, vt liberiùs impugnet. Nam totus dein

ceps in eius reprehensione versabitur. Itaque falluntur, qui à Facundo impugnari putant edictum, seu epistolam Iustiniani, de qua superiore libro dictum est. Vt enim omittam epistolam multò pòst editam fuisse, in ea certè illa non sunt, quæ Facundus passim adfert ex libro, quem refellit.

IOANNES CVM SYNODO ORIENTIS] Liberatus idem cap. x. de Armeniæ monachis agens, qui Theodorum Mopsuestenum criminabantur. *Tunc*, inquit, *Ioannes Antiochenus Synodo congregata tres pro Theodoro Mopsuesteno dictauit epistolas. & vnam quidem direxit Theodosio Imp. aliam Cyrillo Alexandrino, & tertiam Proclo Constantinopolitano Episcopo, laudans in eis Theodorum, & eius exponens sapientiam.* Primæ ac tertiæ verba sunt, quæ hoc loco recitantur; secundæ, quæ libro VII. capite IV. At Iustinianus in Edicto has Theodori laudes non pluris faciendas docet, quàm ea quæ Ioannes idem & Orientales contra Cyrillum, fidémque orthodoxam scripserant, & pro Nestorio. εἰ δὲ προφέρουσι μαρτυρίας Ἰωάννου τοῦ Ἀντιοχείας, καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν ἀνατολικῆς συνόδου ὑπὲρ Θεοδώρου, καὶ τῆς αὐτοῦ ἀσεβείας γινομένας, ἀνάγκη αὐτοὺς κἀκεῖνα δέξασθαι, ἅπερ ὅσον τό γε ἐπ' αὐτοῖς εἰς κατάκρισιν τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου, καὶ ἀθέτησιν τῆς ὀρθῆς πίστεως, οἱ περὶ Ἰωάννην ἐτόλμησαν. καὶ ἅπερ ἔγραψαν Νεστορίου καὶ τὴν αὐτοῦ κακοδοξίαν ἐπὶ πλεῖστον χρόνον ἐκδικοῦντες. 61.b.

THEODORI ALEXANDRINI] Monachi opinor illius è secta Seueri Theopaschitæ, qui cōtra Themistium Agnoetarum principem 71.b.

libros ſcripſit, de quibus Photius in Bibliotheca numero CVIII. Θεοδώρου μονάζοντος Ἀλεξανδρέως κατὰ Θεμιστίου. ἄμφω δὲ αἱρετικοί, καὶ τῶν ἀποσχιστῶν μερίδος ὑπάρχουσι, Σεβήρῳ δὲ προσπαρακείμενοι. Cetera Facundo debentur: quia de Theodoro ſilent alij, & Iuſtiniani aut Pontificis Romani de eo litteræ non extant.

76.c. GENNADIVS EPISCOPVS] Succeſſor Anatolij, ad quem ſcripta eſt Leonis epiſtola centeſima. Huius locum alterum ex libro II. ad Parthenium profert Leontius in locis communibus de origine animarum, Γενναδίου Κωνσταντινουπόλεως ἐκ τοῦ πρὸς Παρθένιον δευτέρου λόγου.

79.c. ISIDORVS PELVSIOTA] Harum ad Cyrillum prior eſt CCCLXX. libri primi, poſterior CCCX. Quod verò Iſidori epiſtolas in vniuerſum numerat bis mille, viderat fortaſſe codices Acœmetenſis monaſterij Conſtantinopoli, in quibus totidem continebantur, vt in veteri MS. adnotatum memini ab antiquo earum interprete his verbis: *Has omnes B. Iſidori presbyteri & abbatis Peluſiotæ recenſui & tranſtuli ex epiſtolis eius duobus millibus, quæ ſunt per quingentas diſtributæ in Acœmitenſis monaſterij codicibus vetuſtiſſimis quatuor.* Nec plures hactenus triplici editione in lucem prodiere, quam bis mille tredecim. Ceterum ad decem millia ſcripſiſſe Iſidorum, atque in his ter mille ſcripturam ſacram expoſuiſſe, auctor eſt Suidas, vel quem Suidas exſcripſit. Ἰσίδωρος, inquit, πρεσβύτερος ὁ Πηλουσιώτης, &c. γέγραφεν ἐπιστολὰς ἑρμηνευούσας τὴν θείαν γραφὴν, Γ. καὶ ἑτέρας, Ζ. καὶ ἄλλα τινά. Sic enim habent codices emendati.

CONSOBRINVS THEOPHILI] Iſidoro ἀδελφιδοῦς, quod eſt fratris vel ſororis filius. Sed fratris filium fuiſſe conſtat, non ſororis, vt Iſidori vertit Interpres. ἀνεψιὸν vocat Theophanes in Chronico. ἀδελφιδοῦν verò etiam Socrates libro VII. cap. VII. & Theodoretus lib. V. cap. XXXV. & à Theodoreto viciſſim Theophilus Cyrilli θεῖος dicitur, non auunculus, ſed patruus. θεῖος πρὸς πατρός, vt eſt apud Nicephorum libro XIV. cap. XXV. Quare mendum etiam eſt in hiſtoria Tripartita lib. X. cap. XXV. cùm Cyrillus Theophili conſobrinus appellatur, pro eo quod apud Theodoretum eſt ἀδελφιδοῦς, fratris filius. Paulo poſt, vbi interpres legit Θεοδώρου, Græcè θεοφόρου ſcriptum eſt, μανίαν σαφῆ κατηγορῶν τοῦ θεοφόρου, καὶ θεοφιλοῦς Ἰωάννου. ita vt de vno Ioanne ſit ſermo, nullus de Theodoro. 80.c.

ALIAS EPISTOLAS] Deſignat epiſtolam CCCXXIV. libri primi, cuius hoc exordium: χρή σε, θαυμάσιε, ἄπρεπον μὲν εἶναι ἀεί, οὔτε φοβῶ προσέχοντα τὰ οὐράνια, οὔτε σαυτῷ ἐναντίον φαινόμενον, & quæ ſequuntur. 81.b.

ILLIS CONCILIIS] Omnium videlicet prouinciarum Orientis, quæ Leonis Imp. iuſſu in Synodos coactæ, de Timotheo Alexandrino, & de Synodo Calchedonenſi, quam Timotheani reſpuebant, quid ſentirent Leoni reſcripſerunt. Extant ſingularum epiſtolæ in vnum codicem redactæ, poſt acta Synodi Calchedonenſis, qui codex encyclius dicitur apud Caſſiodorum, cuius rogatu in Latinam linguam conuerſus eſt ab Epiphanio ſcholaſtico. Quæ verò à Facundo laudantur, verba ſunt partim prouinciæ Europæ 84.c.

num.xxvii. pa[illegible]n Sebaſtiani Epiſcopi Beroenſis Thraciæ II. num. xxx.

86.b. PRIMAM EX MAX. POTESTATEM] Quam *principatum generalis Eccleſiæ* dixit Auitus Viennenſis in epiſtola de Symmachi Papæ iudicio ad Senatores Vrbis. De eo autem quod Vigilij ſententiam expectare ſe aiebant damnatores trium capitulorum, plura iterum libro IV. cap. III.

90.b. ANATOLIVS PRIORE LOCO] In actis Synodi Calchedonenſis poſt legatos ſedis Apoſtolicæ primus (reiecto nimirum & excluſo Dioſcoro Alexandrino, cuius cauſa diſceptabatur) perpetuò nominatur ſubſcribítq; Anatolius, & poſt Anatolium Maximus Antiochenus. Nempe hunc ille ſibi locum deberi volebat ex decreto Synodi II. generalis, quæ ſedem Conſtantinopolitanam Romanæ proximam ſtatuerat. Sed decretum hoc ſedes Apoſtolica non agnoſcebat, vt alienum à Synodo Niçæna, quæ ſecundum locum Epiſcopo Alexandrino, tertium Antiocheno decernit. Quare Leo Pontifex cùm Synodum Calchedonenſem approbaret, hoc caput excepit, faſtúmq; & ambitum Anatolij multis ad Marcianum Aug. ad Anatolium ipſum, & ad Maximum Antiochenum epiſtolis redarguit. Qua de re iterum lib. v. cap. IV.

LIBER III.

100.c. CONTRA APOLLINAREM] Qui Theodori Mopſueſteni laudibus fauent, eius contra Arianos & Apolinariſtas certamina præ-

dicant, vt Theodoretus lib. v. Hiſtoriæ cap. vltimo. ἓξ δὲ καὶ τριάκοντα ἐν τῇ προεδρείᾳ διετέλεσεν ἔτη, κατὰ Ἀρείου καὶ Εὐνομίου παρατεταγμένος φάλαγγος, καὶ τὸν ληστρικὸν Ἀπολιναρίου καταγωνιζόμενος λόχον. Huius operis Theodori (nam aliud ſcripſerat contra Apolinariſtas) meminere Synodus v. generalis, & Leontius Byzantius lib. III. contra Neſtorium & Eutychem. Ἀπολινάριοι porrò Græcis conſtanter dicti, tum antiquior ille Hierapolitanus, qui ſub M. Aurelio vixit, apud Euſebium libro IV. cap. XXVI. tum Laodiceni duo in Syria, quorum iunior, id eſt filius, hæreſis auctor fuit, de qua Apolinariſtæ nuncupati. Pro Apolinariis Apollinares plerique apud Latinos vocant, diuerſam vocis originem non animaduertentes.

THEODORI ET ARTEMONIS] Legendum *Theodoti*. De Theodoto enim coriario ſermo eſt, qui primus Chriſtum nudum hominem docuit, eámque ob cauſam à Victore Papa damnatus eſt. Vetus auctor apud Euſebium libro v. Hiſtoriæ cap. XXVII. Βίκτωρ καὶ σκυτέα Θεόδοτον τὸν ἀρχηγὸν καὶ πατέρα τῆς ἀρνησιθέου ἀποστασίας ἀπεκήρυξε τῆς κοινωνίας, πρῶτον εἰπόντα ψιλὸν ἄνθρωπον Χριστόν. Theodoti hæreſim ſecutus eſt Artemon. Artemonis Paulus Samoſatenus, vt idem auctor affirmat, & Epiſcopi Synodi Antiochenæ apud Euſebium eundem lib. VII. cap. XXIV. 101.a.

IN EPHESINA SYNODO] Quæ hîc narrantur extant in actione VI. Synodi Epheſinæ, cum exemplo ἐκθέσεως τοῦ παραπλασθέντος συμβόλου deprauati huius ſymboli, quod rurſum legitur in Synodo v. generali actione IV. De eodem noſter iterum cap. v. huius libri. 106.a.

107.a. NESCIO CVIVS OPERIS] Scripserat Cyrillus, vt auctor est Liberatus cap. x. tres libros aduersus Diodorum & Theodorum, quasi Nestoriani dogmatis auctores. Cuius operis fragmenta recitantur in actione v. Synodi eiusdem. atque in his illa quæ Facundus commemorat, hoc titulo: *Ex secundo libro Cyrilli Episcopi Alexandriæ de eo quod vnus est Christus, contra Theodorum.* Sed longè discrepans & diuersa est Synodi lectio. ita vt Theodorum perstringant Cyrilli verba, quæ hoc loco ad eius laudem, postrema parte omissa, transferuntur. Sic enim habent: *Quos quidem labores nollet aliquis increpare, magis autem honoraret, si inesset eis dogmatum rectitudo.* Laudari ait potuisse libros Theodori, si nihil praui docerent. mox verò quædam in his impia esse demonstrat.

107.c. DOMINVM IN PASS. FORMIDASSE] Theodori verba in hanc sententiam ex lib. III. contra Apollinarem habet Synodus actione IV. num. XI. *Et in magna,* inquit, *trepidatione per tempus paßionis constitutus apparitione Angeli indiget confortantis eum ad patientiam & tolerantiam imminentium malorum.* Angeli etiam Christum confortantis orationem effinxerat, cuius ibidem est mentio num. IV. & apud Leontium, qui Theodorum ex hoc capite multis exagitat libro III. cap. XXXVII.

109.a. LIBRO III. ADV. ARRIANOS] Infra iterum pag. CXVI. ceterum in vulgatis oratio est IV. contra Arianos. alter verò qui sequitur Athanasij locus, depromptus est ex libro περὶ τῆς ἐνσάρκου ἐπιφανείας τοῦ θεοῦ λόγου, *De humana natura suscepta à verbo.*

AD FACVNDVM.

NON TANQVAM FILIVM DEI] Hic etiam locus inter cetera Theodori relectus est in Synodi v. actione IV.num.LII. sed alia est interpretatio, sicut & in Vigilij Constituto cap.53. his verbis: *Nec enim tanquam filio Dei, & ante vniuersam creaturam existenti, & creatori eorum quæ sunt, accessit centurio.* 117.b.

CONFITEMVR PATREM] In Synodo Ephesina, vbi extare diximus hoc symbolum, ὁμολογοῦμεν δὲ πατέρα τέλειον προσώπῳ, καὶ υἱὸν ὁμοίως, καὶ πνεῦμα δὲ ἅγιον ὡσαύτως. Pro *ibidem*, quod est apud Facundum, suspicari liceat scriptum fuisse *itidem*, quod est ὡσαύτως. Synodi quintæ interpres, *eodem modo.* 123.a.

AMPVTARE PROPHETIAS] Ad hoc caput pertinent, quæ in eadem actione Synodi habentur num.xx. & sequentibus. 126.b.

QVOD NON DEVM CRED. CHRISTVM] In edicto Iustiniani num.XI. οὐδὲ γὰρ εἶναι λέγει τὸν κύριον θεόν. *Nec enim dicit Theodorus Deum esse Christum.* Ibid.

LIBER IV.

NOMEN IOANNIS IN DIPTYCHIS] Ioannis Chrysostomi nomen primus omnium in sacras tabulas retulit Alexander Antiochenus, atque vt idem alij facerent, ad Imperatorem, omnésque Ecclesiarum Episcopos scripsit. Atticus Constantinopoli & ipse tandem adscripsit, & Cyrillum, qui vehementer obnitebatur, vt in Ægypto adscribi præciperet, literis hortatus est. sed frustra, vt hæc eius ad Atti- 142.c.

cum epiſtola declarat. Ceſſit tamen poſtea Cyrillus, partim Iſidori Peluſiotæ ſuaſu, partim diuino, vt aiunt, viſu admonitus, Ioanníſque nomen Synodo conuocata diptychis appoſuit, vt ex Niceta philoſopho narrat Nicephorus, apud quem Attici quoque & Cyrilli mutuæ litteræ leguntur lib. XIV. cap. XXVI. & XXVII.

Ibid. IN SACRIS DIPTYCHIS] Græca Cyrilli, ἐν τοῖς ἱεροῖς δέλτοις. Atticus etiam μυστικὰς δέλτους appellarat. Nicephorus ἐκκλησιαστικὰ δίπτυχα, de Alexandro Antiocheno loquens cap. XXV. πρῶτος τὴν Ἰωάννου προσηγορίαν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς διπτύχοις ἐνέταξε. Cyrillus idem poſtea καταλόγους τῶν ἐπισκόπων, quia in diptychis inſcripta erant nomina Epiſcoporum.

143.c. EVDOXII CADAVER] Arriani, Epiſcopi Conſtantinopolitani. Huius reliquias in Apoſtolorum templo conditas fuiſſe ſcripſerat Atticus. οὐδὲ γάρ τι τὸν Δαβὶδ ἔβλαψεν ἡ ἔντιμος τοῦ Σαοὺλ κηδεία· οὔτε τοὺς ἀποστόλους ὁ τῆς τοῦ Ἀρείου ἀσεβείας ὀπαδὸς Εὐδόξιος, ὑπὸ τὸ αὐτὸ θυσιαστήριον κείμενος. *Nihil enim Dauidi obſuit honorifica Saülis ſepultura, neque Apoſtolis Arij impietatis ſectator Eudoxius ſub ipſum altare conditus.* Hoc ergo vt ἀδίκως, & contra canones factum merito improbat Cyrillus.

150.b. TIMOTHEO] Apollinaris diſcipulo, cuius mentio fiet lib. VII. cap. III. & de quo Damaſus Papa in epiſtola ad Orientales: *Quid eſt cur abdicationem Timothei à me rurſus requiratis, qui etiam hîc iudicio ſedis Apoſtolicæ, Petro quoque Alexandriæ Epiſcopo præſente, abdicatus eſt vna cum magiſtro ſuo Apollinare?* & in epiſtola Orientalium ad Rufum Theſſalonicẽſem Epiſcopum

in actis Synodi Ephesinæ. ὁ πειμαχάειος Δ[illegible] καθεῖλεν Ἀπολινάριον, καὶ Βιτάλιον, καὶ Τιμόθεον τοὺς αἱρετικούς. Citatur etiam in Ecloge Anastasij Polemon impius, Apolinarij discipulus, κατὰ Τιμοθέου συμμαθητοῦ αὐτοῦ.

ÆGENSIS ECCLESIÆ] Apud Basilium epistola XCII. corruptè legitur, Πατροφίλῳ ἐπισκόπῳ τῷ ἐν Ἀγαῖς, pro ἐν Αἰγαῖς. Ægas etiam vocat Plinius lib. V. c. XXVII. Est autem Ægensis ciuitas Ciliciæ II. Quæ verò sequitur, epistola est Basilij CLXVII. ad Diodorum scripta, cùm adhuc presbyter esset Antiochiæ. 152.c.

DIODORO EPIPHANIVS] Hinc liquet ad Diodorum Tarsensem scriptum fuisse ab Epiphanio libellum περὶ τῶν δώδεκα λίθων, de gemmis XII. vestis Aaronicæ, & libello præmissam hanc epistolam: cuius hodie pars tantum edita est in vulgatis cum nudo nomine Diodori. 158.a.

IN DIOCÆSAREA EXVLABANT] Vndecim Episcopos Ægypti sub Valente, Arianorum impulsu, Magni Comitis sacrarum largitionum opera in exilium eiectos, ac Diocæsareę oppido Palæstinæ habitare iussos, auctor est Petrus Alexandrinus in epistola circulari, cuius partem recitat Theodoretus libro IV. Historiæ cap. XX. 159.c.

TERENTIO SCYTHIÆ] In Codice Theod. L. III. De fide catholica, vbi extat hoc rescriptum, perperam editum est *Terennio*. In vulgatis verò exemplaribus Synodi Constantinopolitanæ *Gerontius* appellatur: sed in Codice Aniciensi *Terentius* rectè, vt hoc loco. Fuit autem Tomorum Episcopus in Scythia. Mox rur- 163.a.

ſus Martyrius Marciopolis in Mæſia Epiſcopus dicitur, non *Marmarius*, vt in Codice Theod. Nam Martyrium quoque vocant exemplaria omnia Synodi Conſtantinopolitanæ, cui ſubſcripſit.

163.c. IN VTERO INDVCERE] Nempe abſurdum ducebat impius apoſtata Deum hominem fieri. At contrà Cyrillus, Iulianum refutans libro VI. diuini conſilij & ſapientiæ fuiſſe docet, vt cùm humanam naturam ſuſciperet, humanam in ea omnem pompam, gloriámque contemneret. Aliam quippe rerum æſtimationem nobis eſſe, aliam Deo. Δοκησισοφεῖς, inquit, ὦ γενναῖε, καὶ ὅπερ ἐστὶ τοῖς καθ' ἡμᾶς ἐν λόγῳ, τοῦτο καὶ θεὸν οἴει τάχα που ποιεῖσθαι περὶ πολλοῦ. ἠγνόηκας δὲ παντελῶς τὸ μεσολαβοιοῦ, καὶ τὸ τῆς θείας δόξης ἀνεικασμένον, καὶ τῆς ἐν ἡμῖν διανοίας τὸ σμικροπρεπές. &c.

166.c. MAGISTRO DIODORO] Diodorum enim Cyrillus in epiſtola priore ad Succenſum apertè affirmat, cùm Macedonianum errorem exueret, in alterum incidiſſe, qui poſtea in Neſtorio eius diſcipulo damnatus eſt, vt filios duos ſtatueret, alterum de ſemine Dauid natum ex ſancta Virgine, alterum proprium filium Dei patris.

167.b. FACTI HVIVS AVCTORI] Mennæ Patriarchæ Conſtantinopolitano, qui primus damnationi trium capitulorum aſſenſit; ob eámque rem à Vigilio literis ex itinere caſtigatus, quatuor deinde mēſium excommunicatione ab eodem multatus eſt, vt Anaſtaſius in Hiſtoria Eccleſiaſtica refert ex Theophane.

168.a. STEPHANVM DIACONVM] Narrantur eadem in epiſtola Vigilij ad Mennam, cuius

partem recitat Facundus cõtra Mutianum. Successerat Stephanus haud multo ante Pelagio item Diacono, qui apocrisiarium sedis Apostolicæ complures annos egit Constantinopoli. At Stephanus nõ diu hoc munere functus est. obiit enim priusquam Vigilius appelleret.

ET ILLYRICVS] Post hæc etiam de eadem re in Illyrico habita est Synodus. Victor Tononensis in Chronico. *P.C. Basilij anno* VIII. *Illyriciana Synodus in defensione trium capitum Iustiniano Augusto scribit.* & contra Illyricianam Synodum rescriptum edidit Iustinianus, vt testatur Isidorus de viris illustribus cap. XVIII. 168.c.

FERRANDO CARTHAG. DIACONO] Clarum hoc tempore habitum Ferrandum in Ecclesia Carthaginensi Victor idem notat anno VI. post Consulem Basilium. Extat eius epistola ad Anatolium diaconum vrbis Romæ, sed diuersi argumenti. Huius verò, vt apparet, mentio est in Duodecim auctorum catalogo, qui subdi solet Isidori libello de viris illustribus: *Ferrandus*, inquit, *ad Pelagium & Anatolium Romanos diaconos consulẽtes eum vtrum liceat quemquam damnare post mortem, edidit rescriptum, vbi inter alia sic locutus est:* Quid prodest dormientibus Ecclesiam perturbare? Si quis adhuc in corpore mortis huius accusatus & damnatus antequam mereretur absolui, de Ecclesia raptus est, absolui non potest vlterius humano iudicio. Si quis accusatus ante diem sacri examinis repentina vocatione præuentus est, intra sinum matris Ecclesiæ constitutus, diuino intelligendus est iudicio reseruari. De hoc nullus homo 169.c.

» poteſt manifeſtam proferre ſententiam. cui ſi
» Deus indulgentiam dedit, nihil nocet noſtra ſe-
» ueritas: ſed ſi ſupplicium præparauit, nihil pro-
» deſt noſtra benignitas.

170.a. CVM MENNAS CVNCTARETVR] Ad hunc locum ſpectat, quod ait in libro contra Mutianum: *Commemorare, quod alibi fecimus, quomodo ſiue Mennas Conſtantinopolitanus, ſiue Zoilus Alexandrinus, ſiue Antiochenus Ephramius, & Petrus Hieroſolymitanus, antequam vel conſentirent vel cederent, teſtati ſunt fieri non debere.* De his enim quatuor ordine docet, ac mox etiam de ceteris Epiſcopis. nam omnes ad trium capitum damnationem cōpellebat Imperator, cum muneribus ditaret aſſentientes, reluctantes exauctoraret aut plecteret exilio, vt eſt apud Liberatum in extremo Breuiario.

LIBER V.

176.c. A CONCILIO CALCHEDONENSI] Ibæ Epiſcopi & epiſtolæ ipſius cauſa diſcuſſa eſt actione IX. & X. Synodi Chalchedonenſis, relectiſque geſtis, quæ apud Tyrum & Berytum in eadem cauſa præceſſerant, Ibas innoxius, epiſtola, vt Facundus ait, orthodoxa pronuntiata eſt. Quibus conſentanea ſunt, quæ Innocentius Maroniæ Epiſcopus ſcribit in Collatione Conſtantinopoli habita inter orthodoxos & Seuerianos his verbis: CONTRAD. *Et Ibas ergo iuſtè ſuſceptus eſt à Calchedonenſe Concilio?* EPISC. *Ibæ & accuſantium eum iudicium ex Imperiali auctoritate delegatum eſt Photio Epiſcopo Tyri, &*

Eustachio Episcopo Beryti, & Vranio Imerinæ ciuitatis Episcopo. Qui reuerentißimi viri, & nimium horrentes Nestorij blasphemias, cum omni diligentia discutientes eum, immunem & sine culpa eum decreuerunt, sicut & acta ipsorum, & relatio manifestat. Quem ergo iudices iustificauerunt, quemadmodum Concilium poterat condemnare? Epistolam tamen Concilio suspectam fuisse docet. *Recensita*, inquit, *præfata epistola in Calchedonensi sancto Concilio, non aliter præuidit suscipi eum propter suspiciones in ea insertas, nisi & ipse Nestorium, & omnia decreta eius anathematizasset. Et postquam anathematizauit, tunc susceptus est in sancto Concilio.* Vnde & Synodus v. generalis, quæ eandem epistolam Actione VI. liquidò damnat vt hæreticam, non dissimilem Calchedonẽsis Concilij de ea sensum vult fuisse, posthabitis, vt ait, iis quæ vnus aut alter pro illa dixerant, orthodoxam videlicet appellantes.

COGNOVIMVS EX SENTENTIA] Verba 177.c. sunt Legatorum sedis Apostolicæ, qui sententiam primo loco dixerunt. Quæ deinde subiiciuntur, *Ex his quæ nuper*, Maximi sunt Antiocheni. Illa denique, *Dudum quidem ex relectis*, Eunomij Episcopi Nicomediensis. Quas easdem Episcoporum sententias profert etiam, & examinat Vigilius in Constituto.

POSTVLATIO ET DEPRECATIO] Διδασκαλία 180.f καὶ παράκλησις παρὰ παντὸς τοῦ κλήρου τῆς Ἐδεσσηνῶν μητροπόλεως. Sic enim inscripta est. In clericorum porrò subscriptionibus διδασκαλία solùm appellatur, quam interpres Synodi nunc *instructionem* reddit, nunc *suggestionem*.

184.b. SVAM ESSE NEGAVIT IBAS] Non ausum esse suam dicere adstruit etiam Iustinianus in edicto, ἐν Χαλκηδόνι κατηγορηθεὶς Ἴβας μετὰ τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀσεβοῦς ἐπιστολῆς οὐκ ἐτόλμησε ταύτην οἰκειώσασθαι. Ceterùm nihil tale in Synodo V. confingitur. Et friuola est, quæ opponitur, coniectura, sciteque à Facundo refellitur.

187.a. MARAS ALLOQVENS DIXIT] Rectius in Synodo Calchedonensi: Μάρας εἶπε· προσομιλῶν εἶπεν. *Maras dixit, Alloquens,* id est pro concione, *dixit.* Ibas nimirum, ad quem pertinent quæ sequuntur. Sunt & alia tum in hoc, tum in superiore Synodi Berytensis textu, quæ Facundum vitioso codice vsum esse doceant, cùm emendatiora sint in Calchedonensi.

192.b. IN PRIMA ACT. THEODORETVS] Reclamātibus in actione prima multarum prouinciarum Episcopis, Iudicum auctoritate vix obtinuit Theodoretus, vt ex Synodo non exturbaretur. postea in actione VIII. iussus est anathema dicere Nestorio, atque ita omnium consensu Ecclesiæ suæ sedem recepit, & locum in Synodo.

193.b. IN SEPTIMA ET OCT. SESSIONE] Aliud est Synodi sessio, aliud actio; cùm in vno interdum consessu plures causæ vel actiones explicari soleant. In Synodo Calchedonensi sex primæ sessiones sex omnino actiones continent, singulæ singulas. at sessio septima tres actiones amplectitur, septimam, octauam, & nonam. octaua autem vnicam actionem, nempe decimam. Denique Synodi vniuersæ sessiones, siue vt Liberatus cap. XIII. vocat, secretarij fuere

duodecim, actiones verò ſedecim. Ibæ igitur cauſa, quam nona & decima Synodi actione diſcuſſam ſupra obſeruauimus, rectè à Facundo partim ſeptimæ partim octauæ ſeſſioni adſcribitur; cùm actio nona, vt dictum eſt, ad ſeptimam ſeſſionem pertineat, decima ad octauam. Quare quæ paulo pòſt ex ſeſſione octaua proferuntur, in actione decima reperiuntur.

THEODORETVS CYRRI] In actis Synodi Θεοδώρητος ἐπίσκοπος Κύρου ὁρίσας ὑπέγραψα. Syriæ Euphrateſiæ vrbem, cui præfuit Theodoretus, alij Cyrrhum Κύῤῥον vocant, vt Plinius, Ptolemæus, Stephanus. alij Cyrum Κύρον, quomodo apud Theodoretum ipſum paſſim, Procopium de ædificiis, & Hieroclem in Synecdemo, vbi eius prouinciæ vrbes recenſentur, Ἱεράπολις, Κύρος, Σαμόσατα, & reliquæ. Eodem modo ciues vel κυρηστὰι, vel κυῤῥηστὰι à ſcriptoribus appellantur. & in nummis antiquis Antoninorum ac Philipporũ legere eſt. Διὸς καταιβάτου κυῤῥηστῶν, vel κυρηστῶν, ſeu κυρεστῶν, cum templo vel ſimulacro Iouis catabatæ, qui in ea vrbe colebatur. 197. a.

NON PRO FIDE DAMNATVM] Nicolaus I. epiſtola VIII. ad Michaëlem Imp. Dioſcorum ait idcirco potiſſimum fuiſſe damnatum, quia excommunicationem aduerſus Leonem Papam dictare præſumpſerat. *Abſque omni controuerſia*, inquit, *hoc in eo vlti ſunt, quia cùm eſſet inferior potiorem quibuſlibet conatus eſt inceſſere contumeliis, teſte Anatolio Conſtantinopolitano Præſule, qui dicit, Propter fidem non eſt damnatus Dioſcorus, ſed quia excommunicationem fecit domino Archiepiſcopo Leoni.* Non quod obſcurum eſſet 200. a.

Dioſcorum in Eutychis hæreſi fuiſſe, quam apertè defenderat: ſed quia, vt legati ſedis Apoſtolicæ ſententiam in eum Actione III. proferentes dixerunt, ignoſci ei poterat, ſicut ceteris Epiſcopis, qui illo duce peccarant, niſi ſecundis exceſſibus, ac præſertim excommunicatione illa in Leonem, priora crimina cumulaſſet. Sed Anatolij aliud fuit, vt Facundo placet, de Dioſcori fide iudicium.

201.a. MVLTO PLVRES EPISCOPI] Pſeudoſynodi Epheſinæ λῃστρικῆς, vt ex actis patet quæ apud Calchedonem recitata ſunt, Epiſcopi fuere non plures quàm cxxx. In Ariminenſi, teſte Athanaſio libro de Synodis, ſupra quadringentos numerati ſunt. ἦσαν δὲ ἐν αὐτῇ ἐπίσκοποι υʹ, καὶ πλέιον. Quo loco interpres νʹ pro υʹ legens, quinquaginta reddidit pro quadringentis. Nam de numero alij etiam conſentiunt, vt Sulpitius Seuerus lib. II. Hiſtoriæ, *acciti aut inacti quadringenti & aliquando amplius Occidentales Epiſcopi.* Quòd ſi Seuero credimus, qui Arianos in his ſcribit fuiſſe non amplius quàm octoginta, reliquum eſt, vt orthodoxi fuerint ſupra trecentos, duplo videlicet, quàm in Epheſina II.

215.c. POST DECRETVM DISCEPTARE] Synodi cuiuſque, vt eſt apud Athanaſium in Apologia II. inconcuſſa eſt auctoritas, & iniuriam Synodo facit, qui rem iudicatam iterum examinat. ἀσάλευτον ἔχει τὴν ἰσχὺν ἑκάστη σύνοδος· καὶ ἀτιμάζεται ὁ κρίνας, ἐὰν παρ' ἑτέρων ἡ κρίσις ἐργάζηται. Quam in ſententiam plura iterum Facundus libro XII. cap. II.

LIBER VI.

IN EPHESINA SECVNDA] De hæreſi Neſtoriana inſimulatus à clericis Edeſſenis Ibas primum fuit apud Proclum Conſtantinopolitanum, cuius extant litteræ, quibus certiorem de re tota facit Ioannem Antiochenum. Mortuo Ioanne, delatus iterum eſt à clericis ad Domnum Ioannis ſucceſſorem, & cùm ab eo ſuſcepti non eſſent, ad Flauianum, qui Proclo in vrbe regia ſucceſſerat. Datíque de Flauiani conſenſu à Theodoſio Ibæ iudices Epiſcopi Photius & Euſtathius, cum Vranio, duplici apud Tyrum & apud Berytum cognitione Ibam abſoluerunt. Poſthæc in nefaria Synodo Epheſina II. Eutychis factione damnatus abſens atque Epiſcopatu deiectus eſt. Qua de re cùm apud Synodum Calchedonenſem expoſtulaſſet, Synodus approbatis, vt antè dictum, Tyriis ac Berytenſibus geſtis, Epheſiníſque repudiatis, priſtinum ei gradum reſtituit in Actione x. 222.a.

PRONVNTIAVIT ORTHODOXAM] Hoc etiam affirmat Liberatus cap. XIII. Quo autem ſenſu dicta ſit orthodoxa, explicat Vigilius in Conſtituto. Verùm ex omnibus de Iba Epiſcoporum ſententiis, quæ leguntur in Synodo Calchedonenſi, tres omnino, quas Facundus ſuperiore libro recitauit, eius ad Marim epiſtolę meminęrunt, atque in his duæ tantùm orthodoxam pronunciarunt. Ideo Synodus V. vt eo loci obſeruatum, non idem aliorum de illa iudicium fuiſſe ſtatuens, eos redarguit, qui epiſtolam à Concilio ſuſceptam contendebant. 232.a.

235.b. CVIVS INTEGRVM TENOREM] Habetur Græcè & Latinè in Actione x. Calchedonensi, ex gestis Synodi Berytensis, vbi prolata primùm fuerat ab Ibæ aduersariis. Habetur & in Synodo v. generali, sed alio interprete. Itaque tertia hæc versio, qua vtitur Facundus. Nusquam integra extat, sed vbique ἀκέφαλος & sine proœmio. Quare in Græco exemplari sic habet inscriptio: Ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς γραφείσης παρὰ τοῦ Ἴβα ἐπισκόπου, μετὰ τὰ προοίμια.

237.a. NOSTRÆ CIV. TYRANNVS] Rabulam sic appellat decessorem suum, qui anathema dixerat Theodoro, vt refert etiam Liberatus capite x. Breuiarij. Extat in Synodo v. Cyrilli Alexandrini epistola ad Rabulam Episcopum Edessæ, in qua eum laudat, quod hæresim Nestorianam à Theodoro Cilice ortam expulerit. & Rabulæ altera ad Cyrillum, in qua Theodorum vt Nestoriani dogmatis auctorem sugillat.

242.a. PARTEM SVBSTANTIÆ DEI] Augustinus de hæresibus. *Apollinaristæ contentiosissimè asseuerant Verbi aliquid in carnem fuisse conuersum atque mutatum, non autem carnem de Maria carne susceptam.* Quod hæresis portentum Athanasius, cùm sub ortu suo ad eius aures peruenisset, accuratissimè confutauit in epistola ad Epictetum Episcopum Corinthiorum. quam proinde integram describit Epiphanius in hæresi Dimœritarum, siue Apollinaristarum.

250.b. NESTORII BLASPHEMIA] Nestorius duas in Saluatore nostro personas fingebat. Non enim eundem credebat esse Deum, quem hominem. sed alium filium Dei, alium filium Mariæ.

riæ. Mariam non esse θεοτόκον, sed χριστοτόκον, id est non Deum peperisse, sed hominem. & Verbum filium Dei non hominem ex Maria factum suscepta humana natura, sed in hominem ex Maria natum postea in baptismo descendisse. Mariam deniq; templum Deo genuisse, non ipsum qui in templo habitat. Atque hæc nefanda est illa dualitas, quam Facundus conatum inducere Nestorium dixit cap. III.

DEMENTES EVTYCHIANI] Eutychis error contrarius Nestoriano, vnam Verbi cum humanitate compositam naturam adstruebat: cùm fides catholica, vtrique opposita sic vnicam in Christo personam asserat contra Nestorium, vt in eodem contra Eutychem duas non confusas, sed distinctas atque perfectas naturas agnoscat, diuinam & humanam. 253.c.

TRES HYPOSTASES] Græci, vt docet S. Augustinus lib. v. de Trinitate cap. VIII. μίαν οὐσίαν τρεῖς ὑποστάσεις dicere solebant, quod est Latinè, vt idem exponit, *vnam essentiam, tres substantias.* Sed quia vsus obtinuerat apud Latinos, vt idem intelligeretur substantia quod essentia, propterea dicere non audebant tres hypostases, ne tres essentias dicere viderentur; sed vnam essentiam, vel substantiam, tres autem personas. Porrò autē, qui tres hypostases dicebant, Græci & Orientales, ij non aliud quàm tres personas intelligebant, Epiphanio teste in hæresi LXXIII. & Gregorio Nazianz. in orat. XXI. Distinguebant enim ab essentia ὑπόστασιν, cùm Latini ob linguæ inopiam, vt Gregorio placet, distinguere non possent. Verùm qui οὐσίαν ab hypostasi non di- 256.c.

S s

stinguerent, Latini soli non fuerunt, nec primi. Nam Synodus Nicęna in expositione fidei damnans eos qui filium Dei ἐξ ἑτέρας ὑποστάσεως ἢ οὐσίας esse dicunt, pro eodem vt apparet vtramque vocem posuit, tametsi aliter S. Basilio videatur in epistola LXXVIII. Et S. Athanasius patris ac filij μίαν οὐσίαν, μίαν ὑπόστασιν esse tradit in orat. v. contra Arianos, & in epistola ad Liberium. in epistola verò ad Africanos disertè affirmat ὑπόστασιν οὐσίαν εἶναι. Denique in Synodo Alexandrina, vt est apud eundem Athanasium in epistola ad Antiochenses, cùm dissiderent Episcopi, atque aliis tres hypostases, aliis vnam dici placeret, qui vnam dicebant, existimare se professi sunt hypostasim & essentiam idem esse, ταὐτὸν εἶναι εἰπεῖν ὑπόστασιν καὶ οὐσίαν. Quanquam autem Synodus illa vtrosque rectè sentire, & voce potiùs quàm sententia discrepare comperit, abstinendum tamen à nouitatis specie in posterum, nihilque vltra Nicænam formulam exquirendum censuit, idque ad Antiochenses Synodica sua perscripsit. Sed decreto illo nihil obtinuit. Inualuit enim, vt dictum est, apud Græcos & Orientales, vt tres hypostases summa contentione assererent, atque alios ad eandem confessionem compellerent. Vnde & Hieronymi aduersus Antiochenos expostulatio ad Damasum epist. LVII. *Nunc,* inquit, *prò dolor, post Nicænam fidem, post Alexandrinum iuncto pariter Occidente decretum, trium hypostaseon ab Arrianorum præsule, & Campensibus nouellum à me homine Romano nomen exigitur.* Ceterùm nostri, qui tamdiu restiterant, quamdiu ὑπόστασιν substantiam dici intellexerũt,

vbi eam vocem à ſubſtantia Græcorum exemplo diſtinguere, & perſonam ſiue ſubſiſtentiam interpretari cœperunt, exinde tres hypoſtaſes cum Græcis profiteri ac profitendas eſſe non dubitarunt.

NEC HÆRETICI IVDICATI] Nam 256.c.
cùm hypoſtaſes alij eodem ſenſu dicerent, quo alij perſonas, neutris alios damnare fas erat, ῥημάτων, vt Nazianzenus ſcribit, εἰς τὴν αὐτὴν φερόντων διάνοιαν. Sic in Synodo Alexandrina, nec Arriani habiti ſunt qui tres hypoſtaſes aſſerebant, quia hypoſtaſim non pro ſubſtãtia, ſed pro perſona ſumebant: nec Sabelliani, qui vnicam dicebant, quia hypoſtaſim non perſonam, ſed ſubſtantiam intelligebant.

CAPITVLORVM RETRACTATIONEM] 257.b.
Capitula, ſiue anathematiſmos duodecim contra errores Neſtorij ſcripſerat Cyrillus, qui ſubditi ſunt epiſtolæ ipſius & Synodi Alexandrinæ ad Neſtorium, lectique cum eadem epiſtola in Actione I. Synodi Epheſinæ. Hos anathematiſmos velut hæreticos infamarunt, damnarúntque in priuato conuentu ſuo Epiſcopi Orientales. Cyrillus verò, vt omnem anſam eriperet, capitula ſua primùm Synodi hortatu retractauit & expoſuit, ſuam anathematiſmo cuique quam vocat ἐπίλυσιν ſeu declarationẽ ſubiiciens. Tum deinde Apologeticum pro iiſdem capitibus edidit aduerſus Orientales, quorum nomine circumferebãtur ἀντιῤῥήσεις ſingulis anathematiſmis oppoſitæ; quarum auctor fuiſſe creditur Andreas Epiſcopus Samoſatenus, cuius meminit Cyrillus epiſtola XXX. ad Eulogium. Poſtremo

cùm Theodoreti quoque librum accepisset aduersus eadem capita Ioannis Antiocheni iussu compositum, alteram rursus illorum defensionem aggressus est, in qua vniuersas Theodoreti ἀνατροπὰς sua quamq; apologia confutauit. Quæ omnia Græcè Latinéque nunc edita videre est post Synodum Ephesinam.

258.a. THEOPHILVS CONSCRIPSIT] Innormem librum postea vocat, ex quo sequentia depromuntur. Infestus Chrysostomo fuerat Theophilus Alexandrinus, non solùm viuenti, adeo vt in exilium tandem extruderet, verùm etiam mortuo, ne illius nomen in diptycha referretur. Sed singulari Dei prouidentia non antè animam efflare sub mortę permissus est, quàm cum Chrysostomo, eius imaginem venerando, rediret in gratiam, vt ex Isidori diaconi chronographia narrat Damascenus, De Imaginibus libro III. extremo.

LIBER VII.

271.b. SECVNDVM EVTYCHIS DEMENTIAM] At contrà Iustinianus in Edicto, & Quinta Synodus, ex his verbis Nestoriani dogmatis suspicionem ducunt. Duas enim naturas ab Iba, Nestorij more, intelligi volunt duas personas, vnam autem virtutem atque vnam personam ab eo dici, οὐ καθ' ὑπόστασιν, sed κατὰ μίαν ἀξίαν, καὶ τὴν αὐτὴν τιμήν.

277.b. ZOSIMVM PELAGII FIDEM] Ex hoc loco, & ex iis quæ S. Augustinus scribit lib. II. contra duas epistolas Pelagianorum, cap. III.

falli eos patet, qui Zoſimi litteras pro Cœleſtio ſubdititias putarunt. Nec tamen, vt genuinas fateamur, habuerunt Pelagiani, quod de his magnopere triumpharent, in quibus à Zoſimo, vt ait Auguſtinus, voluntas emendationis, non falſitas dogmatis approbata eſt. Nam cùm inſtrui ſe paratum libello ſuo profeſſus eſſet Cæleſtius, atque Innocentij Papæ litteris conſentire ſe reſponderet, redire ad meliorem mentem videbatur. Ceterùm reſcribentibus Afris, quibus perſpecta Cæleſtij calliditas erat, non ſufficere quod de Innocentij litteris iactabat, niſi apertè ea reſpueret quæ in ſuo libro praua poſuerat, cùm examini ſe ſubtraxiſſet, à Zoſimo iterum cum Pelagio damnatus eſt.

PELAGONIÆ] Sic habent vetera exemplaria. 279.a. Et videri poterat Pelagonia dici Macedonia II. in qua ciuitas fuit Pelagonia, vt docet Hierocles in Synecdemo. quo modo & in Synodo V. ſubſcribit *Benignus Epiſcopus Heracleæ Pelagoniæ*, ad diſcrimen aliarum vrbium eiuſdem nominis. Ceterùm in actis Synodi Epheſinæ, vnde hunc numerum prouinciarum hauſit Facundus, non *Pelagonia* ſcriptum eſt, ſed *Paphlagonia*, titulo Περὶ τῶν ἀποσχίσων. & in epiſtola Orientalium ad Rufum Epiſcopum, οἱ τὴν ἀνατολὴν οἰκοῦντες· ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ Βιθυνοὶ, καὶ Παφλαγόνες, καὶ ἡ δευτέρα Καππαδοκία, καὶ Πισιδία, καὶ Θετταλία, καὶ Μυσία, καὶ Ροδόπη, καὶ ἄλλοι πλεῖστοι ἀπὸ διαφόρων ἐπαρχιῶν. Quare ita & hoc loco legendum. at contra in Vigilij Conſtituto, *Heracleæ Paphlagoniæ* perperam ſcriptum eſt pro *Pelagoniæ*.

COMES SACRARVM LARGIT.] Ioan- 284.a.

nes. Extat in actis Orientalium post Synodum Ephesinam Theodosij Imp. epistola ad Synodum missa per Ioannem Comitem sacrarum, ἴσον σάκρας ἀποσταλείσης διὰ Ἰωάννου τοῦ Κόμητος σακρῶν. cui deinde subdita est epistola Ioannis eiusdem Comitis sacrensis ad Imperatorem, in qua narrat se Nestorium custodiendum tradidisse Candidiano Comiti domesticorum, Cyrillum & Memnonem Iacobo item Comiti & præposito quartæ scholæ.

284.c. NON ENIM VERVM EST] Quod ipsum tamen in Edicto suo adfirmat Iustinianus. Οὗτοι, inquit, οἱ μνημονευθέντες Φώτιος, καὶ Εὐστάθιος διὰ τὴν τῶν ἐγκαλούντων πληροφορίαν ἐγγράφως διετύπωσαν τὸν εἰρημένον Ἴβαν πάντα τὰ ἐναντία τῇ ἐπιστολῇ πρᾶξαι, καθὼς ἡ περὶ τούτου δοθεῖσα παρ' αὐτῶν ἐπίκρισις δείκνυσιν. Synodus item v. actione vi. *Photius verò & Eustathius non eiusdem abnegatione contenti, perspexerũt per suam definitionem Ibam ad Edessam peruenire, & manifestè in Ecclesia anathematizare Nestorium, & impia eius dogmata quæ impia epistola vindicabat.*

287.a. SANCTA SYNODVS] Et hoc etiam obiiciunt tum Iustinianus in Edicto, tum Synodus v. quæ hoc ipso damnatam à Concilio Calchedonensi epistolam Ibæ docet, quòd Photij & Eustathij, qui eam velut impiam condemnarunt, iudicium comprobarit.

293.a. IOANNEM ANTIOCHENVM] Habetur integra Ioannis Antiocheni epistola ad Nestorium, ex qua hæc decerpta sunt, Parte 1. Synodi Ephesinæ num. xxv.

300.c. IN GALIOTH IORDANIS] Vocem Hebraicam retinent etiam Græca quædam exem-

plaria, quæ Γαλιλὼθ, & Γαλιὼθ legunt. pro quo Symmachus interpres ὅρια vertit, limites seu confinia. S. Hieronymus *tumulos* reddidit, & in nominibus Hebraicis Galioth exposuit *colles*.

IN CILICIA THESAVRVM] Hodie apud Ioannem Chrysostomum, pro ἐν Κιλικίᾳ legitur ἐν καρδίᾳ, epistola CXII. quæ inscribitur Θεοδώρῳ ἐπισκόπῳ, non expresso nomine loci. Οὐ γὰρ, inquit, τὴν τυχοῦσαν καὶ ἐν ἐρημίᾳ καθήμενοι καρπούμεθα τὴν παράκλησιν, ὅταν τοσοῦτον ἐν καρδίᾳ θησαυρὸν καὶ πλοῦτον ἀποκείμενον ἔχωμεν, τῆς ἐγρηγορυίας καὶ γενναίας σου ψυχῆς τὴν ἀγάπην. Quæ varietas vnde orta sit non facilè est diuinare. Mopsuestia porrò, sedes Theodori Episcopi, oppidum fuit Ciliciæ II. Hierocles, ἐπαρχία Κιλικίας β΄. ὑπὸ ἡγεμόνα. πόλεις θ΄. Ἀνάζαρβα μητρόπολις, Μοψουεστία &c. 310.a.

DILECTIONIS INDICIIS DELECT.] Ἀγάπης συμβόλοις ἥδόμεθα. Sic enim legendum videtur, non συμβούλοις. Apud Gregorium epistola CCXIX. & quæ hoc loco describitur CCXX. cum duabus sequentibus, simplicem titulum habent Θεοδώρῳ. at epistola CCXXV. pleniorem, Θεοδώρῳ ἐπισκόπῳ Τυάνων, *Theodoro Episcopo Tyanorum*. ad quem pertinere omnes coniectura est, de qua mox dicam. 311.c.

ALIAM EPISTOLAM] Ea est apud Gregorium numero XXCVIII. quæ in Græcis exemplaribus Ἀνωνύμῳ, sed in Latinis rectè inscripta est, *Theodoro Episcopo Tyanensi*. Quare fallitur Facundus qui ad Mopsuestenum scriptam putauit. Scripta est enim ad Metropolitanum eius prouinciæ in qua erat Nazianzus, vt epistolæ verba declarant. Εἰ μὴ οὖν, inquit, ἄλλην τινὰ κα- 312.c.

φαλὴν εἶχεν ἡ ἐπαρχία, πρὸς ἐκείνην ἔδει βοᾶν καὶ διαμαρτύρεσθαι. τῆς δὲ σῆς εὐλαβείας ἀπηρκημένης, πρὸς σὲ βλέπειν ἀναγκαῖον. At Nazianzus oppidum fuit Cappadociæ II. cuius metropolis Tyana. Hierocles in Synecdemo, Ἐπαρχία Καππαδοκίας β΄. ὑπὸ ἡγεμόνα· πόλεις η΄. Τύανα, Φαυστινούπολις, κύβιστρα, ναζιανζός, σάπιμα, &c. Ad Theodorum ergo Tyanensem pertinet epiſtola, vt Iuſtinianus quoque in Edicto, & Synodus v. obſeruant, contra eos qui ad Mopſueſtenum referebant.

LIBER VIII.

316.c. ANATHEMATI SVBDERENTVR] Miſerant ad Proclum per legatos Epiſcopi Armeniæ ac Perſidis capitula quædam excerpta ex ſcriptis Theodori, vt eius auctoritate damnarentur, cùm iis qui in Syria & Cilicia eadem ſentire dicebantur. Quæ Proclus Tomo ſuo ad Armenios ſubdita cùm miſiſſet ad Orientales, illi Theodorum damnari non ferentes, his ad Proclum, & aliis ad Cyrillum alióſque literis obſtiterunt. Qua de re, totáque de Theodori anathemate controuerſia, multa fusè in Actione v. Synodi v. & apud Liberatum cap. x. Breuiarij.

321.a. QVID PROCLVS IOANNI ANTIOCH.] Procli epiſtolæ ad Ioannem cum Tomo miſſæ fragmentum vidimus lib. II. Hæc alterius ſunt epiſtolæ, quàm Ioanni reſcripſit, cùm eius ad ſuperiores litteras reſponſum, expoſtulationémque de Theodori capitulis accepiſſet. Ex his ergo liquet, Procli conſilium fuiſſe, quod &

Cyrillus ſatagebat, vt Theodori nomini, propter Orientalium offenſionem, parceretur, vnde & in capitulis Theodori nomen ſuppreſſerat, praua tamen eius dogmata damnarentur. Sed Orientalibus ne hoc quidem perſuaderi potuit.

SCRIPTÆ THEODOSIO] De hac Ioannis, Synodique Orientis epiſtola ad Theodoſium dictum eſt lib. II. Ea enim eſt, quam in Allocutione ad Martianum laudat Synodus Calchedonenſis. Ὁ σοφὸς, inquit, τῆς Ἀντιοχέων Ἰωάννης, τὴν ἑῴας ἐκ μιᾶς γλώττης τῷ τῆς οἰκουμένης σκήπτρῳ δέοντι τὴν ὁμολογίαν διέπεμψε. 326.c.

TVRBAM ATQVE TVMVLTVM] Tempeſtas proximè dicta eſt in Synodica Orientalium: ſed Theodoſius à Proclo de illa ſibi ſuggeſtum ait. Turbabat autem Orientales, vt eſt in epiſtola Cyrilli ad Proclum, quòd vir nobilis & defunctus in communione Eccleſiarum anathematizaretur. Hoc itaque eſt quod reſcripto ſuo nunc vetat Theodoſius, ne quis eos laceſſat, qui in Eccleſiæ pace defuncti ſunt. Quo fit, vt ſuſpectum ſit Theodori nomen: quod in Theodoſij edicto de damnatione Neſtorij adiectum legitur Act. v. Synodi v. cùm in Epheſina, & in Codicibus non legatur. 329.c.

IOANNIS AD CYRILLVM] De hac Cyrillus ipſe in eadem ad Proclum epiſtola, quæ Latinè tantùm extat in Quinta Synodo. *Nunc verò*, inquit, *ſicut ſcripſit ad me dominus meus ſanctiſſimus Epiſcopus Antiochiæ Ioannes, initium apud ipſos alterius tempeſtatis ſurrexit, & plurimus eſt timor, nè forſitan quidam inſtabiles ad priora reuertantur.* Hæc verò tertia eſt earum, 330.a.

quas propter capitula Procli Tomo ſubdita, pro Theodoro ſcripſiſſe Ioannem lib. II. adnotatum eſt ex Breuiario Liberati.

337.c. CONTRA SYNVSIASTAS] Synuſiaſtæ συνουσιασταὶ dicti ſunt Apollinariſtæ, quod Dei & hominis Chriſti vnam docerent eſſe naturam σύγκρατον, id eſt commixtam & compoſitam, humanam & diuinam. quod ipſum quia docuerunt poſtea Eutychiani, inde illos horum progenitores vocat. Qui aduerſus Apollinariſtas olim ſcribebant, plerique libris ſuis titulum dabant κατὰ συνουσιαστῶν. Ita enim citatur in Synodo V. liber Theodori Mopſueſteni contra Synuſiaſtas vel Apollinariſtas. Item Diodori Tarſenſis κατὰ συνουσιαστῶν à Leontio Byzantio lib. III. eodémque titulo liber Cyrilli Alexandrini apud Anaſtaſium in Ecloge χρήσεων, cap. v. & Theodoti Antiochiæ, apud eundem, Θεοδότου Ἀντιοχείας ἐκ τοῦ πρὸς Ἡρακλείδην, κατὰ συνουσιαστῶν. Εἰ δὲ, inquit, ἐφ' ὧν ἡ οὐσία μία καὶ αὐτή, αἱ ἰδιότητες τῶν ὑποστάσεων ἀκέραιοι μένουσι· πολλῷ δικαιότερον ὅτ' ἂν δύο διάφοροι φύσεις ἐφ' ἑνὶ προσώπῳ γνωρίζονται, ἀκέραιά τε τῆς ὑπάρξεως πάντα τῶν φύσεων ἰδιώματα σώζεσθαι.

338.c. DOMNI ANTIOCHENI] Huius Synodicæ Domni, qua Eutychi, vt lib. XII. extremo dicet, primus omnium reſtitit, mirum eſt tantum eſſe apud alios ſcriptores ſilentium. Succeſſerat is Ioanni auunculo, hæres non ſolùm honoris, ſed etiam ſtudij, vt in Neſtorianas partes propenſior. Inde eſt quod clericos Edeſſenos Ibam Epiſcopum accuſantes reiecit, & damnauit, vt eſt apud Liberatum cap. x. In Synodo autem Epheſina II. circumuentus Epiſcopatu

deiectus est, prolatis epistolis quas ad Dioscorum scripserat contra duodecim capita Cyrilli, vt Liberatus idem auctor est cap.XII.

CILICIÆ VNIVERSÆ] Theodoretus 339.c.
lib.v.Historiæ cap.IV. ὁ δὲ θεῖος Μελέτιος Διόδωρον Ταρσέων κατέστησε ποιμένα, καὶ τὸ Κιλίκων αὐτῷ ἐνεχείρισεν ἔθνος. Cilicia nondum in duas partes diuisa, Tarsus caput erat vniuersæ prouinciæ : post diuisionem, Tarsus eadem, quod ex Hierocle constat, Metropolis fuit primæ Ciliciæ, Anazarbus vt dictum est secundæ.

BASIANOS ANTHROPOMORPHITAS] 358.a.
Anthropomorphitarum stultissimæ, vt Hieronymus epistola LXI. vocat, hæresis auctor fuit Audius, siue vt est apud Theodoretum Audæus Αὐδαῖος, qui ἀνθρωπόμορφον ἔχειν τὸν Θεόν, Deo humanam figuram attribuit. A dogmate igitur anthropomorphitæ appellati sunt, à magistro Audiani. pro quo apud S. Augustinum hæresi L. scriptum est *Vadiani*, & pro Vadianis, vt apparet, hoc loco *Basiani*.

ANTIDICOMARITAS] Epiphanio ἀντι- 358.b.
δικομαριανῖται. Hi Mariam post Christum natum viro suo commixtam affirmabant. Contra quos Epiphanius idem prolixam epistolam ad Arabas scripsit, vbi orta hæresis. contra eosdem fertur etiam egisse Theodotus Episcopus Cyprius.

MASSALIANOS, EVCHITAS] Vocis 358.b.
vtriusque eadem est notio. Nam Massaliani Syrorum lingua sunt εὐχόμενοι. orabant enim pene assiduè. Quin & Massalianorum genus aliud, sed ex gentilibus ortum commemorat Epipha-

nius, qui ſeſe Euphemitas, & Martyrianos, & Satanianos appellarent, & horum nominum cauſas explicat hæreſi xxc. Saciani ergo vitiosè hoc loco poſiti videntur pro Satanianis, ac mox etiam pro *Marrianis & Photianis* reſtituendi Marcelliani & Photiniani, quos ſimul etiam coniungit Epiphanius hæreſi LXXI. & LXXII. & Marcellianos itidem cum Photinianis copulat lex LXV. Cod. Theod. De hæreticis.

LIBER IX.

365.a. DVOS FILIOS PRÆDICANDO] Hoc præcipuum fuit caput Theodorianæ accuſationis. quod his verbis deſignat, & anathemate damnat Iuſtinianus in Edicto. Εἴ τις ἀντιποιεῖται Θεοδώρου τοῦ Μοψουεστίας, τοῦ εἰπόντος ἄλλον εἶναι τὸν Θεὸν λόγον, καὶ ἄλλον τὸν Χριστὸν, ἀνάθεμα ἔστω. Theodorus ſanè preſbyter Raithenſis, Mopſueſtenum docet in hac hæreſi fuiſſe, vt Chriſtum diceret hominem vnum de multis, qui inhabitante in eo κατ' εὐδοκίαν Dei verbo θείκης ἀξίας particeps factus ſit. Duas proinde in eo naturas fuiſſe diſcretas, atque habitudine ſola inter ſe coniunctas. Δύο φύσεις, inquit, ἰδιοϋποστάτους φησὶν εἰδέναι ἐν Χριστῷ, σχέσει τινὶ καὶ μόνον ἀλλήλαις ᾠκειωμένας. Quod erat duas in Chriſto naturas verbo, re duas perſonas profiteri. Et quia hoc ipſum poſtea fuit dogma Neſtorij, ideo Theodorum vocat πρόγονον Νεστορίου. Hæc porrò, atque alia his affinia placita fuiſſe Theodori, confirmat Synodus V. Actione IV. tum ex variis librorum ipſius locis, tum ex Cyrilli, aliorúmque teſtimonio. At Fa-

cundus Theodorum sic defendit, vt rectam contrà fidem in multis eius libris ostẽdere studeat, & si quid secus interdum excidit, benignius interpretandum contendat.

NON INTEGRAS SENTENTIAS] Sic 376.a.
Dionysius Alexandrinus, teste Athanasio, querebatur non integras, sed concisas ab aduersariis sententias suas proferri. Ἔπειτα αἰτιᾶται τοὺς κατειπόντας αὐτοῦ, ὡς μὴ ὁλοκλήρους λέγοντας, ἀλλὰ περικόπτοντας αὐτοῦ τὰς λέξεις. Et de Apolinario Apostoli verba truncante Gregorius Nazianzenus oratione XLVI. ad Nectarium. λέγει γὰρ πάλιν ἀποστολικήν τινα ῥῆσιν τοῦ ὅλου σώματος τῆς συμφράσεως ἀποσχίσας.

SVMMAM VNITATEM] Sed κατ' εὐδοκίαν 379.a.
beneuolo affectu, & σχέσει τινὶ tantùm, vt dictum est. Nam vnionem κατ' οὐσίαν Theodorus rectè quidem contra Synusiastas refellebat; sed hypostaticam non agnoscebat. Quod illa in primis declarant, quæ ex eius ad Domnum epistola recitat Anastasius presbyter in Ecloge χρήσεων δογματικῶν, his verbis. Θεοδώρου Μοψουεστίας, ἐκ τῆς πρὸς Δόμνον ἐπιστολῆς. Ἡ κατ' εὐδοκίαν τῶν φύσεων ἕνωσις μίαν ἀμφοτέρων τῷ τῆς ὁμωνυμίας λόγῳ ἐργάζεται τὴν προσηγορίαν, τὴν θέλησιν, τὴν ἐνέργειαν, τὴν αὐθεντίαν, τὴν δυναστείαν, τὴν δεσποτείαν, τὴν ἀξίαν, τὴν ἐξουσίαν· μηδενὶ τρόπῳ διαιρουμένην· ἑνὸς ἀμφοτέρων κατ' αὐτὴν προσώπου καὶ γινομένου, καὶ λεγομένου. *Naturarum quæ iuxta εὐδοκίαν fit adunatio, vnam vtriusque communi nomine appellationem præstat, voluntatem, operationem, auctoritatem, potentiam, dominatum, dignitatem, imperium nullo modo diuisum, cùm vna vtriusque secundum illam fit dicatúrque per-*

sona. ET POST ALIA. Καὶ τί δεῖ πολλὰ λέγειν· ὁ τῆς κατ' οὐσίαν ἑνώσεως ἐπὶ μόνων τῶν ὁμοουσίων ἀληθεύει ὁ λόγος. ἐπὶ δὲ τῶν ἑτεροουσίων διέψευσται· συγχύσεως εἶναι καθαρεύειν οὐ δυνάμενος. ὁ δὲ τῆς κατ' εὐδοκίαν ἑνώσεως τρόπος, ἀσυγχύτους φυλάττων τὰς φύσεις καὶ ἀδιαιρέτους, ἐν ἀμφοτέρων τὸ πρόσωπον δείκνυσι· καὶ μίαν τὴν θέλησιν, καὶ μίαν τὴν ἐνέργειαν μετὰ τῆς ἑπομένης τούτοις μιᾶς αὐθεντίας καὶ δεσποτείας. *Et quid multis opus est? Vnitionis secundum substantiam ratio in solis consubstantialibus vera est; in ijs quæ alterius sunt substantiæ, falsa, cùm sine confusione esse nequeat. Vnitionis verò iuxta* εὐδοκίαν *modus, inconfusas seruans naturas & indiuisas, vnam vtriusque personam ostendit, vnámque voluntatem, & operationem vnam, cùm vna quæ ista consequitur auctoritate ac dominatu.* ET POST ALIA RVRSVM. Κατὰ γὰρ τὸν τῆς εὐδοκίας τρόπον τῷ θεῷ λόγῳ συναφθεὶς, ὡς ἔφαμεν, ἐξ αὐτῆς τῆς μήτρας ὁ τεχθεὶς ἐκ τῆς παρθένου ναὸς, μεμένηκεν ἀδιαίρετος, τὴν ἐν πᾶσιν αὐτῷ ταυτοβουλίαν καὶ ταυτουργίαν ἔχων· ὧν οὐδὲν ἔστι συναφέστερον. *Iuxta modum enim* εὐδοκίας *Deo verbo coniunctum, vt diximus, ab ipso vtero quod ex Virgine natum est templum, mansit indiuisum, eandem in omnibus cum ipso habens voluntatem, eandémque operationem. quibus nihil esse potest coniunctius.*

379.c. IN LIBRO AD BAPTIZATOS] Idem videtur, qui in Actione IV. Synodi V. perpetuo inscribitur *Ad baptizandos.*

382.b. CARNIS ET ANIMÆ] Hoc quoque discrimen Arianorum & Apollinaristarum obseruat Theodoretus Dialogo II. At S. Augustinus hæresi LV. significat Apollinaristas principio cum Arrianis sensisse Christum carnem sine

anima suscepisse: postea Euangelicis testimoniis victos dixisse mentem non fuisse in anima Christi, sed pro hac ipsum Verbum in ea fuisse. Quam ob causam à nonnullis, quia non totum hominem à Verbo susceptum dicebant, Διμοιρῖται appellati sunt.

HOMINICOLAS] Ἀνθρωπολάτρας. Athanasius sub finem libri De incarnatione Domini, Καὶ ὑμεῖς συκοφαντοῦντες λέγετε ἡμᾶς δύο λέγειν υἱούς, καὶ ἀνθρωπολάτρας ὀνομάζετε. *Calumniam in nos struentes, duos filios dicere nos dicitis, & hominicolas appellatis.* 383.c.

DE INHVMANATIONE] Περὶ ἐνανθρωπήσεως. Edictum Iustiniani, Θεοδώρῳ λέγοντι ἐν τοῖς περὶ ἐνανθρωπήσεως αὐτοῦ διαφόροις λόγοις ἀσεβῶς ἐκτεθεῖσι. Sic enim Græci de hoc mysterio libros suos inscribere solebant, quos Latini De Incarnatione appellabant. vt Athanasius, cuius oratio II. titulum habet, περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ θεοῦ λόγου. eodémque modo Cyrillus, & alij orthodoxi. Nam Arriani & Apollinaristæ, quia totum hominem à Verbo susceptum negabant, ἐνανθρωπήσεως titulum refugientes, altero περὶ σαρκώσεως vtebantur, vt Eudoxius Constantinopolitanus in Ecloge Anastasij, & Apolinarius ipse, cuius περὶ σαρκώσεως λογίδιον commemorat Theodoretus Dialogo III. Vsi tamen hoc etiam interdum catholici, vt Athanasius idem in aliis libris. quin & contra Apolinarium scribens vtramque vocem vnà coniunxit. Μανιχαῖος, inquit, ἀπιστήσας τῇ σαρκώσει καὶ ἐνανθρωπήσει τοῦ κυρίου, ἀσεβὴς κατὰ πάντα γέγονεν. 390.a.

SICVT ANIMA ET CORPVS] Huius comparationis discrepantia vndecim ex capiti- 395.a.

bus à Theodoro Hagiopolitano demõstrata est, quibus hunc titulum præfigit: Ενδεκα κεφάλαια, ἐν οἷς δείκνυται τὸ ἀνοικὸς τ̃ παραδείγματος τῦ τινὸς ἀνθρώπου τῇ κτ̃ Χριστὸν ἑνώσει. *Vndecim capita, quibus ostenditur in quo discrepet exemplum hominis cuiusque à Christo incarnato.*

399.c. EX ANTIQVIS ECCLES. DOCTORIBVS] Quæ subiiciuntur, pronuntiata Theodori fuisse satis constat ex Synodo v. & ex Leontio Byzantino. Sed consultius Facundo visum est, ea sub aliorum, qui eodem modo locuti essent, quam sub vnius Theodori nomine defendi.

401.a. PRINCIPALITER FILIVS DEI] Πρωτοτύπως. Hac enim voce vsus Theodorus lib. XII. de Incarnatione, cùm ex placitis suis doceret Deum Verbum verum esse filium Dei: hominem verò assumptum συμμετέχεσθαι, & participare filij dignitatem vnione cum Verbo facta.

403.a. NON FACTVS EST CARO] Theodori verba ex libro IV. contra Apollinarem profert Leontius lib. III. *Quis mente præditus dicat, vt vos dicitis, Verbum factum esse hominem? Nos enim assumpsisse quidem hominem asseueranter dicimus, factum verò esse hominem nunquam dicere possumus.* Ex quibus patet non solùm κτ̃ τροπὴν factum negasse contra Apollinaris dogma, vt videri vult Facundus: sed absolutè, vt qui vnionem Verbi non aliam agnosceret, quàm τ̃ διαθέσεως κ̀ εὐδοκίας.

404.b. ADOPTIONEM FILIORVM] Theodoro inter cetera obiicit in Edicto Iustinianus, quod diceret Christum per baptismum υἱοθεσίας ἀξιωθῆναι filiorum adoptionem adeptum esse. Leontius

tius ex eius lib.III. de Incarnat. *Et ego gloriam, quam dedisti mihi, dedi eis. Quamnam? Nempe participare adoptionem. Hanc enim accepit ipse secundum humanitatem baptizatus in Iordane.* Quam hæresim aliquot post sæculis ab Elipanto Episcopo renouatam damnauit, & copiosè refutauit Synodus Francofordiensis, Christum statuens verum & proprium dicendum esse filium Dei, non adoptiuum.

NON QVOD PROPRIE CORPVS] 404.C. Panis consecratus, natura mutatus, panis non est: panis tamen appellatur, quia panis fuit, & panis speciem retinet. idémque iudicium est vini. Panem rursus vinúmque corpus Christi & sanguinem dicimus, vt Augustinus quoque affirmat lib.III. de Trinitate cap.IV. non propriè, sed figuratè: quia sub panis & vini specie corpus Christi & sanguis in sacramento continentur. Nec alia, opinor, in his verbis sententia est Facundi. Nam de veritate carnis & sanguinis Christi in Eucharistia dubitare non potuit, quia post ipsius Domini professionem, vt docet Hilarius libro VIII. de Trinitate, non est relictus ambigendi locus. Irenæus libro V. aduersus hæreses. Τὸ ἀπὸ τῆς κτίσεως ποτήριον αἷμα ἴδιον ὡμολόγησε· καὶ τὸν ἀπὸ τῆς κτίσεως ἄρτον, ἴδιον σῶμα διεβεβαιώσατο. Quòd si durius hîc fortasse, vel obscurius quippiam elocutus videatur, dignus est venia, & qui à benigno interprete vicē officij recipiat, quod ipse aliis studiosè, quorum dicta notabantur, non semel exhibuit.

LIBER X.

418.b. DVOS FILIOS DICERE] De hoc capite obiectionis dictum eſt initio libri IX. Refugiebat Theodorus ne duos filios dicere videretur, cùm duos reipſa imprudens ſtatueret, vnum naturalem, Dei verbum, alterum adoptiuum, ex Maria natum, qui Verbo coniunctus κατ' εὐδοκίαν, vt docebat, particeps factus ſit appellationis filij & honoris. Sic enim loquitur in Expoſitione Symboli, quæ recitata eſt in Actione VI. Synodi Epheſinæ. Καὶ οὔτε δύο φαμὲν υἱούς, οὔτε δύο κυρίους· ἐπειδὴ εἷς υἱὸς κατ' οὐσίαν ὁ θεὸς λόγος, ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ πατρός. ᾧπερ οὗτος συνημμένος τε καὶ μετέχων θεότητος, κοινωνεῖ τοῦ υἱοῦ προσηγορίας καὶ τιμῆς. Et paulo pòſt. ἀναιρεῖ πᾶσαν ἔννοιαν δυάδος υἱῶν τε καὶ κυρίων. *omnem dualitatis filiorum atque dominorum cogitationem excludit.*

420.c. ARGVENS LITERIS SVIS NESTORIVM] Extat integra Ioannis ad Neſtorium epiſtola in prima parte Synodi Epheſinæ. verùm vbi Theodori in ea eſt mentio, irrepſerat Pauli nomen pro Theodoro. Sic igitur ex Facundi verbis reſtituendum eſt: Μέμνησαί που πάντως τοῦ μακαρίου Θεοδώρου ἐπισκόπου, ἐν ἐκκλησίᾳ εἰπόντος τι τῶν οὐ δοξάντων καλῶς εἰρῆσθαι προσώπῳ τινὶ σοί, τῷ καὶ παρρησιασαμένῳ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρόν, ἔπειτα καὶ πᾶσι τοῖς ἀκούσασι. Antiochenæ Eccleſiæ preſbyteri ante Epiſcopatum fuerant tum Theodorus, tum Neſtorius. Sed Theodorum Mopſueſtenum iam Epiſcopum Antiochiæ concionantem audiebat hoc tempore Neſtorius adhuc preſbyter, inſignis & ipſe

in docendo, vt Gennadius cap. LIII. teſtatur, & ex tempore declamator.

PRÆDECESSORIS AGRIPPINI] Qui primus omnium mortalium, vt Vincentius Lirinenſis in Commonitorio I. ſcribit, rebaptizandum eſſe cenſuit. Prædeceſſorem Cypriani appellat, ſicut Auguſtinus libro II. de baptiſmo contra Donatiſtas cap. VII. Quotus autem ab Agrippino Cyprianus ſucceſſerit, non liquet. Longo interuallo ſucceſſiſſe Cyprianus ipſe eſt auctor epiſtola LXXIII. ad Iubaianum. *Multi iam anni ſunt, & longa ætas, ex quo ſub Agrippino bonæ memoriæ conuenientes in vnum Epiſcopi plurimi hoc ſtatuerunt.* 428.c.

IVSTE DAMNARE MORTVVM] Qui pro Theodoro pugnabant hac potiſſimum exceptione vtebantur, quam multis locis ingerit Facundus, & quam habet Vigilius ipſe in Conſtituto, quòd poſt mortem damnandi non ſint, qui in pace Eccleſiæ vitam finierint. Impugnatores contra capitulorum, & iure damnari, damnatóſque in Eccleſia hæreticos fuiſſe poſt mortem contendebant: & Theodorum falsò dici mortuum in pace Eccleſiæ, qui ad mortem vſque contraria Eccleſiæ dogmata ſecutus ſit. Sic enim diſſerit Iuſtinianus in Edicto, & Synodus v. in Actione v. 435.c.

DIONYSII ALEXANDRINI] Tota Dionyſij accuſatio, vt Athanaſius ἐν τῇ ἀπολογίᾳ ὑπὲρ Διονυσίου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας docet, ab epiſtola quam contra Sabellium ſcripſerat ad Euphranorem & Ammonium, de qua Romæ purgare ſe coactus eſt apud Dionyſium Papam. In 442.b.

ea continebantur hæc omnia, quæ Facundus ab eo perperam dicta cõmemorat. Ceterùm Athanasius Dionysium vult non errore aut ignorantia, sed κατ' οἰκονομίαν hæc scripsisse contra Sabellianos. Basilius verò epist. XLI. dum in cõtrarium tendit, κακοῦ κακὸν διαμεῖψαι, & incautè lapsum putat. Ἀντιβαίνων γὰρ σφοδρῶς, inquit, τῇ ἀσεβείᾳ τοῦ Λίβυος, ἔλαθεν ἑαυτὸν εἰς τὸ ἐναντίον κακὸν ὑπὸ τῆς ἄγαν φιλοτιμίας ὑπενεχθείς. De euentu etiam discrepant inter se. Nam Basilius hæresis anomœanæ semina iecisse affirmat Dionysium. Athanasius contra, immerito Arrianos ὁμόδοξον καὶ ὁμόφρονα sententiæ suæ adstipulatorem iactare ait Dionysium, cùm ex aliis eius scriptis deberent, non ex hac vna epistola, de illius fide doctrináque facere iudicium.

448.c. BASILIVS MAGNVM GREGORIVM] Ea est Basilij epistola LXII. ad Neocæsarienses. Ὡς ἄρα Γρηγορίου εἰπόντος ἐν ἐκθέσει πίστεως, πατέρα καὶ υἱὸν ἐπινοίᾳ μὲν εἶναι δύο, ὑποστάσει δὲ ἕν. Quæ verba non extant in Ecthesi reuelata Gregorij, neque in altera, quæ ἡ κατὰ μέρος πίστις inscribitur. In alia igitur erant, quam scripserat ad Gelianum, siue Ælianum, vt legitur apud Basilium. Posterioris κατὰ μέρος fidei locum insignem recitat Anastasius in Ecloge, quem operæ fuerit exscribere, quia Latina versio deprauata non iniuria torsit Scholiastem. Ἐκ τῆς κατὰ μέρος πίστεως Γρηγορίου τοῦ μεγάλου, καὶ θαυματουργοῦ. Καὶ ἔστι θεὸς ἀληθινὸς ὁ ἄσαρκος ἐν σαρκὶ φανερωθείς. τέλειος τῇ ἀληθινῇ καὶ θείᾳ τελειότητι. οὐ δύο πρόσωπα, ἀλλὰ δύο φύσεις. οὐδὲ τέσσαρας προσκυνεῖν λέγομεν· θεὸν, καὶ υἱὸν θεὸν, καὶ ἄνθρωπον, καὶ πνεῦμα ἅγιον. διὸ καὶ ἀναθεματίζομεν τοὺς οὕτως ἀσεβοῦντας. τὸν ἄνθρωπον

ἐν τῇ θείᾳ δοξολογίᾳ πιστεύοντες. ἡμεῖς φαμὲν ἄνθρωπον ἀναλαμβανόμενον ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς σωτηρίαν ἡμῶν· ἵνα τὴν ὁμοίωσιν τοῦ ἐπουρανίου λάβωμεν· καὶ θεοποιηθῶμεν πρὸς ὁμοιότητα τοῦ φύσει ἀληθινοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ· κατὰ σάρκα δὲ ἀνθρώπου, κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Interpres corruptum nactus exemplar, pro ἀλλὰ δύο φύσεις, contrario ſenſu legerat, οὐδὲ δύο φύσεις.

B. HILARIVS] In epiſtola de Synodis. 450.a.
Malè, inquit, ὁμοούσιον *Samoſatenus confeſſus eſt, ſed numquid melius Arriani negauerunt? octoginta patres Epiſcopi olim reſpuerunt, ſed trecenti decem & octo nuper receperunt.* Et probando autem, & improbando, vt mox addit, vnum vtrique ſtatuerunt. Eodémque modo Athanaſius idem argumentum tractans de Synodis Arimini & Seleuciæ, vtroſque laudat, tum eos qui Antiochiæ contra Samoſatenum repudiarant, tum eos qui apud Nicæam aduerſus Arrianos approbarunt. Ἀλλ᾽ οὔτε, inquit, τούτους, οὔτε ἐκείνους ὅσιον αἰτιάσασθαι· πάντες γὰρ ἐπρέσβευον τὰ Χριστοῦ, καὶ πάντες σπουδὴν ἐσχήκασι κατὰ τῶν αἱρετικῶν. καὶ οἱ μὲν τὸν Σαμοσατέα, οἱ δὲ τὴν ἀρειανὴν αἵρεσιν κατέκριναν. ὀρθῶς δὲ καὶ οὗτοι κἀκεῖνοι, καὶ καλῶς πρὸς τὴν ὑποκειμένην ὑπόθεσιν γεγράφασι.

SIRMIENSE CONCILIVM] In quo epiſco- 451.c.
patu deiectus eſt Photinus anno Chriſti CCCLI. Hilarius in eadem epiſtola: *Eam nunc fidem retractemus, quæ non olim, tunc cùm Photinus epiſcopatu deiectus eſt, conſcripta eſt:* Exemplum fidei Sirmio ab Orientalibus contra Photinum conſcriptæ, *Credimus in vnum Deum*, &c. Integram enim deſcribit, cum ſubditis capitibus vel anathematiſmis XXVII. Orientales autem intelligit,

quos Athanasius de eadem Fide agens Eusebianos vocat. Semiarianos videlicet. Quamquam ergo suspectæ fidei erant auctores, & auctores suos decreta ipsa redolebant, non dubitauit tamen Hilarius eadem, tanquam contra Photinum necessariò condita, explicare ac defendere.

454.b. SI QVIS NON ANATHEMATIZAT] Vt supra initio libri III. Iisdem quoque verbis & Iustinianus in Edicto. Εἴ τις τοίνυν ἀντιποιεῖται Θεοδώρου, ἀλλὰ μὴ ἀναθεματίζει αὐτὸν, καὶ τὰ αὐτοῦ συγγράμματα, καὶ τοὺς τὰ ὅμοια αὐτῷ φρονοῦντας ἢ φρονήσαντας, ἀνάθεμα ἔστω.

LIBER XI.

462.a. EVSTACHIVS ANTIOCHENVS] Scribendum Eustathius, Εὐστάθιος. Sic enim omnes vocant. Eustachius etiam simili errore alibi dictus, qui Ibæ iudex fuit cum Photio, cùm alij Eustathium nominent. Huius τοῦ ἁγίου Εὐσταθίου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας, καὶ ὁμολογητοῦ, varia citantur à Theodoreto in Dialogis. Ἑρμηνεία in Psalmos. λόγος εἰς τὸ Κύριος ἔκτισέ με. λόγος περὶ ψυχῆς. item εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τῆς στηλογραφίας, καὶ τῶν ἀναβαθμῶν. Visuntur præterea in bibliothecis antiquis eiusdem ὁμιλία in Hexameron, & εἰς τὸ τῆς ἐγγαστριμύθου θεώρημα, cuius libri meminit S. Hieronymus in viris illustribus. Ex hoc autem opere aduersus Arrianos, alium etiam locum profert Anastasius in Ecloge his verbis. Εὐσταθίου Ἀντιοχείας ἐκ τοῦ κατὰ Ἀρειανῶν λόγου. Εἰ γὰρ κτιστός, οὐκ ἄρα γεννητός. εἰ δὲ γεννητός, οὐκ ἄρα κτιστός. ἐπεὶ μηδὲ οἷόν τε περὶ τὴν αὐτὴν φύσιν ἐκα-

τέρων στρέφεσθαι τὸ γένος· σημεῖον τι, ὅτι ἀδιάφατον εἰπεῖν περὶ τὴν αὐτὴν φύσιν τὸ κτιστὸν ὑπάρχειν, καὶ τὸ ἄκτιστον. καθολικὸν γὰρ παράλογον τῶν διδασκάλων.

IN EPISTOLA AD ANTIOCHENOS] Synodicæ Athanaſij ad Antiochenos mentio facta eſt lib. VI. cùm de hypoſtaſi ageremus. Sed aliam conſtat epiſtolam fuiſſe, de qua hîc ſermo. Apparet autem, quicquid ad refellendos Apollinariſtas in ea ſcripſerit, nunquam Athanaſium in Chriſto duas perſonas diſtinxiſſe, ſed in vna eadémq; perſona duas naturas perfectas, ἵνα εἷς ᾖ τὰ ἑκάτερα, τέλειος κατὰ πάντα, θεὸς καὶ ἄνθρωπος ὁ αὐτός. quæ ipſius Athanaſij verba ſunt libro I. aduerſus Apolinarium περὶ σαρκώσεως Χριστοῦ. 468.c.

IN EXPOSITIONE SYMBOLI] Ἔκθεσις πίστεως inſcribitur apud Athanaſium. In hac, vt in aliis ſæpe, vitioſo vſus eſt interprete Facundus, qui ὦν pro ὤν legerat in illis verbis. ἀρχὴ ὁδῶν κτισθεὶς ἡμῖν, ἐν τῇ γῇ ὤν, ἔδειξεν ἡμῖν ἐκ σκότους φῶς. *Principium viarum nobis factus, cùm in terris verſaretur, lucem nobis de tenebris exhibuit.* 471.b.

DOMINICVS HOMO] Κυριακὸς ἄνθρωπος. Hominem dominicū dici aliqua ratione Chriſtum poſſe non inficiatur Auguſtinus, ipſe tamen aliquando à ſe dictum retractat libro I. cap. XIX. cùm ſit vtique dominus. Quam etiam ob cauſam Apollinariſtas, quod ita loqui ſolerent, caſtigat Gregorius Nazianzenus epiſtola I. ad Cledonium. Μὴ ἀπατάτωσαν, inquit, οἱ ἄνθρωποι, μηδὲ ἀπατάσθωσαν, ἄνθρωπον ἄνευ λεγόμενοι τὸν κυριακόν, ὡς αὐτοὶ λέγουσι· μᾶλλον δὲ τὸν κύριον ἡμῶν καὶ θεόν. *Ne alios decipiant homines iſti, nec ipſi decipiantur, hominem dominicum, vt ipſi loquuntur.* 472.a.

vel potiùs dominum noſtrum & Deum, mentis expertem profitentes.

472.c. LIBRVM CONTRA MANICHÆOS] Tituli huius, vel exordij, nullus hodie liber extat Athanaſij. Congruit autem & titulus, & exordium libro Serapionis Thmueos Epiſcopi aduerſus Manichæos, in eóque ſunt verba, quæ recitat Facundus, & tribuit Athanaſio. Sed leuior in auctoris nomine fraus fuerit, quàm in nomine IESV, quod hîc perperam verbis illis intextum eſt, nec legitur apud Serapionem. qui de iis hominibus tantum agit, qui à prauis moribus ad meliora ſtudia conuertuntur: quod de Chriſto domino cogitare impium eſt. Quare Facundo impoſuit, qui hunc ei locum ſuggeſſit.

474.b. AMPHILOCHII ICONIENSIS] Quod ſuperius de Athanaſio dictum eſt, idem de Amphilochio in his eius ſententiis intelligendum, duas in Chriſto naturas diſtinguere, non perſonas. Hoc enim disertè profeſſus eſt in epiſtola ad Seleucum, quam citat Leontius, τὴν τοῦ θεοῦ μορφὴν, καὶ τὴν τοῦ δούλου μορφὴν, συντελεῖν εἰς ἓν πρόσωπον· καὶ ἕνα υἱὸν δύο φύσεων. Quò etiam ſpectat, quod in altera epiſtola ſcribens ad Pancharium diaconum Sidenſem ait his verbis, Ἀσεβὴς ὄντως ἐστὶ, καὶ τῆς ἀληθείας ἀλλότριος, ὁ μὴ λέγων τὸν Χριστὸν τὸν σωτῆρα τῶν ὅλων καὶ ποιητὴν, κατ᾽ ἀμφότερα τὰ ἐξ ὧν ἐστι κατὰ φύσιν, αὐτεξούσιον καὶ ἐνεργῆ, καὶ πάσης ἀνάγκης ἐλεύθερον. Denique Theodoretus, qui has ipſas Amphilochij ſententias pene omnes profert in Dialogis, eo profert, vt duarum in vna perſona Chriſti naturarum proprietates oſtendat.

474.c. ET VT NON LONGVM] Theodoretus

Dialogo III. hoc membrum citat, ἐκ τοῦ κατ' Ἀρειανῶν λόγου. & Leontius viciſſim verba illa. Διάκρινον λοιπὸν τὰς φύσεις, quæ Theodoretus Dialogo I. & II. citarat ἐκ τοῦ λόγου εἰς τὸ, ὁ πατήρ μου μείζων μου ἐστί. citat ipſe ἐκ τοῦ πρὸς Ἀρειανοὺς λόγου. Ex quibus liquet duplicem huic Amphilochij libro titulum fuiſſe.

ADFER HODIE] Φέρε, σήμερον, &c. Vertendum fuerat *Age*, non *adfer*. ſed cuiuſmodi Græcorum verſionibus vti ſoleat Facundus, iam monui. Huius porrò Amphilochianæ orationis mentionem apud alios extare non memini. reliquas, vt dixi, commemorat Theodoretus. 475.c.

GREGORIVS ADVERSVS EVNOMIVM] Gregorij Nyſſeni aduerſus Eunomium libri ſunt XIII. ſed non vno modo citari omnes ſolent. Quæ hîc enim primo loco proferuntur ex tertio eius operis libro, eadem tertio quoque libro adſignat Ecloge Anaſtaſij. at Leontius ſecundo libro attribuit: re ipſa autem extant in quarto editionis Græcolatinæ. eodémque modo in quinto extant reliqua omnia, quæ Facundus citat ex quarto. cuius varietatis cauſas inueſtigare ſuperuacaneum eſt. 477.c.

DVOS CHRISTOS AVT FILIOS] Eunomius Baſilio inter cetera obiecerat, duos ab eo Chriſtos & dominos prædicari. Gregorius, cui propoſita in his libris erat Baſilij defenſio, calumniam lib. IV. refellit. Δύο Χριστοὺς, inquit, καὶ δύο κυρίους λέγειν ἡμᾶς, ἠτιάσατο· οὐκ ἐκ τῶν ἡμετέρων ἐλέγχειν τὴν αἰτίαν ἔχων· ἀλλὰ πρὸς τὸ δοκοῦν κατ' ἐξουσίαν τῷ ψεύδει χρώμενος. Nedum vt in hac ipſe ſententia fuiſſe videri queat. 478.a.

488.b. De Ascensione Domini] Chrysostomi εἰς ἀνάληψιν diuersas sententias proferunt Theodoretus Dial. II. & Leontius Byzantius libro I. vterque ex oratione, καὶ ὅτι συνεσῦ μετείαν ἐπιπλοῦμεν. Profert & Ioannes Cyparissiota ex altera, cuius initium est φαιδρὰ μὲν πᾶσα ἑορτή. Quæ vtraque excusa est Tomo v. editionis Anglicanæ. Hæc autem, cuius testimonio vtitur Facundus, hactenus edita non est.

496.b. Scholia nvncvpavit] Id rectius, quam singulari numero Scholium, vt in vulgatis exemplaribus Cyrilli. Theodoretus Dial. II. Κυρίλλου ἀπὸ τῶν σχολίων. Anastasius presbyter in Ecloge τῶν χρήσεων cap. III. vbi Scholiorum exordium, quod Latinè tantum editum est, recitat his verbis: Κυρίλλου ἐν ἀρχῇ τοῦ α' σχολίου. Τὸ Χριστὸς ὄνομα οὔτε ὅρου δύναμιν ἔχει, οὔτε μὴν τὴν τινος οὐσίας ὅ τί ποτέ ἐστι σημαίνει· καθάπερ ἀμέλει καὶ τὸ ἄνθρωπος, ἢ ἵππος, ἢ βοῦς. πράγματα δὲ μᾶλλον ἐνεργούμενα περί τινα ποιεῖται δήλωσιν. Singula ergo capita suum quodque Scholium continebant. inde libro nomen Scholia.

496.c. Si forte a svo corpore] Græca longè aliud sonant: κἂν εἰ καταξαίνοιτο τυχὸν τὸ σῶμα, καὶ σιδήρῳ καταξαίνοιτο, συναλγεῖ μὲν, ὡς ἰδίου πάσχοντος σώματος. *Et si fortè corpus percutiatur, ac ferro laceretur, condolet quidem, quippe cùm suum corpus patiatur.* Vitiosa interpretatio Facundum eius vestigiis hærentem transuersum mox aget.

499.b. Qvod avtem natvræ sive svbsistentiæ] Græca sunt apud Leontium libro I. ὅτι δὲ ἀσύγχυτοι μεμενήκασιν αἱ φύσεις, ἤγουν ὑποστάσεις, ἐντεῦθεν εἰσόμεθα. τὸ γάρ τοι χρυσίον ἐπαλη-

λιμμένον τῷ ξύλῳ μεμένηκεν ὅπερ ἦν· καὶ καταπλουτεῖ μετὰ τὸ ξύλον ἕως τοῦ χρυσίου τὴν δόξαν· πλὴν οὐκ ἀπώλεσε τὸ εἶναι ξύλον. Duas hypostases in Christo duas subsistentias dicere si voluit Cyrillus, meritò reprehenditur. Sed quid alienius à dogmate Cyrilli? Hypostases ergo posuit hoc loco pro substantiis, Athanasij exemplo, & Alexandrinorum more, de quo dictum est lib. VI. Quare *substantias* reddere debuit interpres, non *subsistentias*. Ligni verò & auri comparatio, qua vtitur, dispar ac dissimilis hac in parte.

AD ACACIVM MELITINENSEM] Edita est Græcè ac Latinè Cyrilli ad Acacium epistola post Synodum Ephesinam num. XXXV. vbi τῶν φύσεων, ἤγουν ὑποστάσεων, διαφορὰ rectius, quemadmodum dicebamus, exponitur *naturarum seu substantiarum*, quam vt hoc loco *subsistentiarum*. 499.c.

LIBER XII.

MANICHÆVS ATQVE ORIGENES] 514.a. Vtriusque cognati multis in rebus errores ac deliria fuerunt, par proinde aduersus sacras litteras audacia. Quod ergo de Manichæis ad solitarios scripserat Athanasius, fictis illos dissertationibus suis diuinas scripturas adulterantes, fabulas narrare. Μανιχαῖοι γὰρ, inquit, καπηλεύοντες τὰς θείας γραφὰς τοῖς ἑαυτῶν ἐπιπλάστοις λόγοις μυθολογοῦσιν. hoc de Origene ad Menam scribens innuit Iustinianus, illum sacras litteras in speciem interpretandas suscepisse, ἵνα τὴν Ἑλλήνων μυθολογίας, καὶ τὴν Μανιχαϊκὴν αὐτοῦ πλάνην εἰσαγάγῃ. *vt gentilium fabulas, & Manichaicos, quibus laborabat, errores induceret.*

533.a. EPISCOPIS EX ÆGYPTO] Exciderunt epiſtolæ duæ Leonis, quarum fragmenta ſubiiciũtur. Prior hæc ad Epiſcopos & clericos Ægyptios ſcripta, qui à Timotheo Æluro pulſi Conſtantinopolim confugerant, eámque ob cauſam confeſſores appellantur. Poſterior ad clericos Conſtantinopolitanos. Vtriuſque idem erat argumentum, contra Timotheum parricidam, qui Alexandrinæ ſedis peruaſionem Proterij cæde cumularat, & pro Synodo Calchedonenſi, quam oppugnabat, vt eſt apud Liberatum cap. xv. Tum ergo ſcriptas liquet, cùm à Leone Auguſto de eadem re miſſa eſt Encyclica ad omnes prouincias, quæ poſt Synodum edita legitur cum reſcriptis prouinciarum, de quibus dictum eſt libro II. & hoc ipſo capite iterum dicetur.

536.b. SECVNDI ORDINIS SACERDOTI] Perſpicuè ſecũdi ordinis ſacerdotem vocat presbyterum, & paulo pòſt primi ordinis ſacerdotes, Epiſcopos. Sic enim diſtingui olim ſolitos obſeruatum eſt ad Sidonium lib. IV. epiſt. XXV. Inde & ſecundi ordinis homo dictus presbyter in Synodo II. Symmachi Papæ cap. VI. *Nefas dictu eſt obligatione qua ſe connectit ſummus Pontifex, ea hominem ſecundi in Eccleſia ordinis non teneri.* & apud Hincmarum epiſt. VII. cap. XX. *Et ſi de Epiſcopis ita admiſſa ſunt, de presbyteris videlicet ſecundi ordinis viris non dimittenda ſunt.*

548.a. ZENO IMPERATOR] Zenonis Henoticon, ſiue Vnitiuum, vt Liberatus interpretatur, edictum ad Alexandrinos, cuius hîc capita quędam excutiuntur, Gręcè integrum habet Euagrius lib. III. Hiſtoriæ cap XIV. Latinam verſionem aliam Li-

 626

beratus cap.XVIII. Idem eius scribēdi auctorem Zenoni Acacium fuisse tradit cap.XVII. ab Acacio ipso dictatum quosdam affirmasse narrat Theophanes in Chronico. Τότε, inquit, καὶ ἑνωτικὸν ἐποίησε Ζήνων, καὶ πανταχοῦ διέπεμψεν, ἀπὸ Ἀκακίου τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ὑπαγορευθὲν, ὥς φασί τινες. Henotico recepto confusi primùm Alexandriæ cum hæreticis orthodoxi; tum exinde Constantinopoli & Antiochiæ, ac toto demum Oriente labes eadem secuta. Victor Tononensis: *P.C. Theodorici V.C. Orientales Episcopi, præter paucos, per henoticum Zenonis communione atque consensu polluti Petri Alexandrini, Petri Antiocheni, & Acacij Constantinopolitani Episcoporum, Synodo Calchedonensi renuntiant.* De hoc item Facundus contra Mutianum: *Zeno Imp. ipsum Concilium promulgato spreuit edicto.*

DIVTVRNVM SCHISMA] Annorum, vt 553.2. contra Mutianum scribit, propè XL. à Felicis III. pontificatu ad Hormisdam vsque, cuius temporibus in communionem recepti Orientales, & pax Ecclesiæ reddita est anno Christi DXIX. adnitente in primis apud Iustinum Imp. Iustiniano tum adhuc Comite. Vigilius in Encyclica. *Et ideo si causa Ecclesiæ ordinatur, vt pacem ei, quam auunculi sui piissimus princeps fecit temporibus, & modo restituat, ego sacramentis opus non habeo, sed statim egredior.* Extant Iustiniani gratulatoriæ de pace constitura litteræ ad Hormisdam. Extat & Auiti Viennensis ad Ioannem Constantinopolitanum eiusdem argumenti & gratulationis epistola nondum edita, qua publicam ex ea pace lætitiam declarat. *Adie-*

cit, inquit., *vir illustris omne nubilum, quod quietem Orientalium populorum ambiguo caligante fuscauerat, redintegratæ pacis serenitate detersum: & eam cùm Romano Antistite vos habere concordiam, quam velut geminos Apostolorum principes mundo aßignare conueniat. Quis enim, qui vel catholicus dici potest, de tantarum ac talium Ecclesiarum pace non gaudeat, quas velut in cœlo positum religionis signum pro gemino sidere mundus aspectat? Quis non meritò delectetur infirmantium reditu, incolumíque statu, cùm aliis ouibus intra claustra saluatis, illa quæ vitio errantis arbitrij fuerat euagata, cælestibus caulis lætitia plaudente reuocatur?*

LIBER CONTRA MVTIANVM.

561.a. MVTIANVM SCHOLASTICVM] Non abs re, vt opinor, Baronius Mutianum hunc illum esse putat, qui Chrysostomi Homilias in epistolam ad Hebræos, & ad Philemonem Latinas fecit. Congruunt enim præter nomen ætas & professio. Hic ergo cùm Africanos antistites, propterea quod se à Vigilio, & ab Ecclesia trium capitulorum causa post illius Iudicatum segregarant, meritò redargueret, Facundus tum exul hoc ei libello respondit. In quo nihil mirum si concitatior in Mutianum videatur, qui Vigilio ipsi Papæ non parcat.

562.b. FAVSTVS GALLVS] Episcopus Reiensis. quem Auitus Viennensis ad Burgundionum regem scribens, Faustique ipsius ad Paulinum epistolam refellens, ortu Britannum, habitaculo

Reiensem fuisse ait. Ac Britannum prorsus fuisse innuit etiam Sidonius lib. ix. epist. ix. quod de Britannis Gallis supra Ligerim, vt Sidonius alibi loquitur, sitis accipiendum est. Ideo Facundus Gallum vocat.

ABBA FELIX] Afer Gillitani, siue Guillensis in Africa monasterij hegumenus. Hunc vt incentorem prauitatis Rustici diaconi Vigilius cum Rustico ipso damnauit. Cùm eodem postea, quòd Quintæ Synodo scriptis suis obtrectarent, in exilium eiectus est à Iustiniano ibique mortuus. Victor Tononensis. *P. C. Basilij V. C. anno* XVII. *Felix hegumenus monasterij Gillitani in exilio apud Sinopem de hac vita migrauit ad Dominum.* 556.a.

QVIA IPSE VNVS EST] Mutilum hoc loco librum videri, & verba ista declarant cum superioribus non cohærentia, & alia quæ post tres pagellas de Hilario, & ceteris, velut antè dicta, commemorat. 563.c.

FELICE ACACII DAMNATORE] Post epistolam Felicis III. Papæ ad Acacium de ipsius damnatione datam Venantio Consule, sequitur in codice S. Mariæ Virdunensis Edictum eiusdem perbreue, nondum hactenus vulgatum, in hæc verba. 566.b.

Edictum sententiæ Felicis Papæ directum propter Acacij Episcopi Constantinopolitani damnationem.

Acacius, qui secundo à nobis admonitus statutorum salubrium non destitit esse cõtemptor, « méque in meis credidit carcerizandum, hunc «

» Deus cœlitus prolata ſententia de ſacerdotio
» fecit extorrem. Ergo ſi quis Epiſcopus, clericus,
» monachus, laicus, poſt hanc denuntiationem ei-
» dem communicauerit, anathema ſit ſpiritu ſan-
» cto exequente.

569.b. IN IVDICIO IPSIVS VIGILII] Hæc illa eſt Vigilij apud Conſtantinopolim Synodus, cuius facta eſt mentio in Præfatione Librorum XII. *Adductus eſt*, inquit, *Romanus Epiſcopus, in cuius examine cùm geſtis ſuper hac cauſa diſceptaremus, mediante conflictu interrumpi acta præcepit, & ab vniuerſis Epiſcopis qui aderamus expetiit, vt ſcripto quiſque reſponderet quod ei de his capitulis videretur.* Huius acta, præter hæc quæ à Facundo recitantur, interiere: niſi quòd ex ea natum conſtat Iudicatum Vigilij ad Mennam Archiepiſcopum, in quo Tria capitula ſub aliqua diſpenſatione, ſalua Synodi Calchedonenſis reuerentia condemnabat, vt docet epiſtola cleri Romani ad legatarios Francorum Tomo I. Conciliorum Galliæ.

574.c. A COMMVNIONE SVSPENDIT] Mennam in primis, qui Trium capitulorum damnationi primus conſenſerat, quatuor menſium excommunicatione multauit, vt dictum eſt ad librum IV. Theophanes in Chronico: *ὡς καὶ ἀκοινωνησίαν τεσσάρων μηνῶν δοῦναι Μηνᾷ τῷ Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπῳ εἰς ἐπιτίμιον.* Quem tamen poſtea Theodoræ rogatu, vt Theophanes idem refert, in communionem recepit die XXIX. Iunij.

575.c. PROT. IVDICATVM] De quo proximè iam dictum eſt. Clerici Romani ad Franco-

rum

rum legatos Constitutum appellant. Hoc enim est, quod ab Imperatore postea recepisse Vigilium narrant. *Præstitit*, inquiunt, *Deus, vt hac ratione sanctus Papa Vigilius Constitutum, quod in ipsa causa fecerat publicè in conuentu reciperet, denuntians quia si quis Græcorum Episcoporum vsque ad vniuersalis Concilij tractatum de istis Capitulis aliquid fecisset, aut facientibus acquieuisset, à communione sedis Apostolicæ alienus existeret.* De hoc etiam agens Vigilius ipse in epistola ad Rusticum & Sebastianum, nunc Iudicatum, nunc Constitutum vocat: prolatúmque ostendit die Sabbato sancto, missúmque ad Menam Constantinopolitanum. Sed longè diuersum ab hoc Iudicato aliud fuit Constitutum, quod Vigilius de eadem re aliquot post annos, cùm Synodus V. inchoaretur, edidit ad Iustinianum pridie Idus Maias P. C. Basilij XII.

SENI BOETHO] Hoc est Primati. Sic enim ab ætatis prærogatiuam appellari solitos in Africa primates prouinciarum alibi ostendimus. Primas autem Boëthus fuit Byzacenæ prouinciæ. Victor in Chronico. *P. C. Basilij V. C. anno* XII. *Primasius quoque Acœmetensi monasterio relegatur. Sed Boëtio primate Byzaceni Concilij morte preuento, vt ei succederet, memoratæ damnationi protinus assensit.* 576.b.

POST MORTEM CONDEMNARI] Gelasij verba sunt è Synodo Romana, in qua absolutus est Misenus Episcopus. Cuius alia quoque in eandem sententiam similia extant in aliquot eius epistolis. Idem etiam argumentum, 579.c.

eodem Gelasij vtens testimonio, vberius tractat Vigilius in Constituto. In quo propterea Theodori Mopsuesteni aliorúmve dicta & errores, qui obiiciebantur, ita condemnat, vt ipsos tamen auctores in pace defunctos minimè damnandos decernat. Sed quoniam & Constitutum Vigilij cùm Iudicato confundi, & alia perturbatè in hac tota causa referri vulgo solent, haud abs re visum est, præcipua rerum capita, tum ea præsertim quæ ad Vigilium spectant, quantum ex cleri Romani ad Legatos epistola, atque ex Vigilij ipsius encyclica, Constituto, & aliis obseruare licuit, suis annis singula breui compendio distincta sub oculos hîc ponere.

SYNOPSIS CHRONICA ANNORVM VIII.

Præcipua quæque digerens & illustrans, quæ in Trium capitulorum causa contigerunt.

ANNO CHRISTI DXLVI. Iustinianus Imp. Theodori Cæsariensis Episcopi suasu librum edit aduersus Tria capitula, eorúmque damnationi Mennam CP. & alios Patriarchas cum Episcopis suis subscribere cogit. Vigilium etiam eadem ex causa Roma euocat.

ANNO CH. DXLVIII. Vigilius vrbem regiam ingressus VIII. Kalendas Februarij, Mennam & alios Capitulorum damnatores à com-

munione ſuſpendit. Mennam poſtea, Theodoræ Aug. rogatu, in communionem recipit die xxix. Iunij. Iuſtinianus fruſtra vim adhibet, vt à Vigilio damnationem extorqueat.

Anno Ch. dxlviii. Vigilius pacis ſtudio ad damnanda capitula inflexus conuentum habet Epiſcoporum, cui Facundus interfuit, & ſuam vnumquemque ſententiam ſcripto proferre iubet. Allatas ad ſe reſponſiones Epiſcoporum mittit in palatium: & Iudicatum ipſe ad Mennam ſabbato ſancto profert, in quo Theodorum Mopſueſtenum cum dogmatibus ſuis, Ibæque epiſtolam, & ſcripta Theodoreti, ſalua Synodi Calchedonenſis reuerentia, damnabat. Afris, Illyriis, Dalmatis, aliiſque in Trium capitulorum defenſione perſtantibus.

Anno Ch. dxlix. Ruſticus & Sebaſtianus diaconi ſub anni exordium à Vigilio deficiunt, & Iudicatum impugnantes, Vigilium per prouincias, tamquam Synodi Calchedonenſis præuaricatorem infamant. Qua de re miſſus ab Aureliano Arelatenſi Anaſtaſius litteras Vigilio attulit pridie Idus Iulias.

Anno Ch. dl. Vigilius Valentiniano Epiſcopo Scythiæ xv. Kalendas Aprilis, & Aureliano Arelatenſi iii. Kalendas Maij reſcribit, docens in Iudicato ſuo nihil admiſſum fuiſſe contra Synodum Calchedonenſem. Ruſtico & Sebaſtiano falſi rumoris auctoribus gradus ſui honorem & miniſterium abrogat. Vrgente porro Iuſtiniano, vt abſolutè ac ſine mentione Synodi capitula damnaret, rem ad Concilium generale deferendam perſuaſit, receptóque inte-

rim cum aliorum Epiſcoporum manibus Iudicato, quod antè fecerat, omnem deinceps vſque ad Concilium de capitulis quæſtionem annuente principe interdicit.

ANNO CH. DLI. Iuſtinianus inſtigante Theodoro edicta in capitulorum damnationem contra interdictum proponit. Vigilius reclamat, & excommunicationem in eos indicit qui aſſenſum præbuerint. Quam ob rem incenſo ira Iuſtiniano, in baſilicam S. Petri in Hormiſda Auguſto menſe confugit. vnde illum per vim abducere conatus Prætor populi tumultu repellitur. Accepto tandem per Imperatoris legatos ſacramento redit in domum Placidianam. Sed multis rurſum iniuriis affectus, & inſidiis appetitus, noctu iterum ſub Natale Chriſti Calchedonem abiit ad S. Euphemiam.

ANNO CH. DLII. Miſſi à Iuſtiniano ad reuocandum Vigilium ſenatores ſex v. Kalendas Februarij re infecta redeunt. Miſſus etiam ſeorſim ſemel atque iterum Petrus referendarius, primò cum charta contumeliis in Vigilium referta pridie Kalendas, deinde vt ad reditum excitaret, pridie Nonas. Nonis verò Februarij Vigilius encyclicam de calamitatibus ſuis ſcribit, depoſitioníſque ſententiam in Theodorum, quam ante ſex menſes condiderat, profert in lucem. Edictis poſthæc ſublatis à Iuſtiniano, libellíſque fidei & pœnitentiæ oblatis à Menna, Theodoro, & aliis, Calchedone relicta redit Conſtantinopolim.

ANNO CH. DLIII. Profeſſiones aliæ Vigilio die Theophaniorum editæ à Patriarchis,

Eutychio qui Mennæ mortuo successerat, Apolinario, & Domno. Synodus V. generalis inchoata IV. Nonas Maij. Cui abnuens interesse Vigilius, vt suam scripto sententiam expromeret, Constitutum pridie Idus Maias misit ad Iustinianum, in quo Trium capitulorum defensionem resumit, & de iis quæ à Synodo Calchedonensi iudicata fuerant, nouari quicquam vetat. Ceterum Synodus V. tria capitula damnauit. Vigilius verò, quod damnationem adprobare refugeret, in exilium pulsus. Inde aliquot post annos Narsetis Comitis opera reuocatus, cùm vrbem repeteret, morbo in Sicilia extinctus est P. C. Basilij, vt Victor in Chronico notat, anno XVII. id est, anno CHRISTI DLVIII.

FINIS.

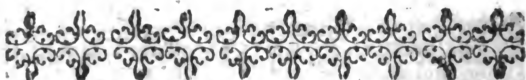

INDEX.

634

SVMMA PRIVILEGII.

LVDOVICI XIII. Galliæ & Nauarræ Regis auctoritate sancitum est, & patentibus eius literis cautum, ne quis in Regno ipsius, aliisve locis eius ditioni subiectis, intra sex proximos annos, à die impressionis primæ inchoandos, ac numerandos, excudat, vendat, excudendum, vendendúmque quouis modo & ratione curet, Librum qui inscribitur, *Facundi Episcopi Hermianensis Prouincia Africana, Pro defensione trium Capit.* &c. *Libri XII. Iac. Sirmondi Soc.* IESV *Presbyt. cura & studio* &c. præter SEBASTIANVM CRAMOISY Bibliopolam Iuratum, ac Ciuem Parisiensem, aut illos, quibus ipsemet concesserit. Prohibitum insuper eâdem auctoritate Regiâ omnibus eius subditis, eumdem Librum extra Regni sui limites imprimendum curare, vel quempiam, vbicumque fuerit, ad id agendum impellere, ac instigare, sine consensu dicti SEBASTIANI CRAMOISY, sub pœnâ confiscationis librorum, aliisve pœnis originali diplomate contra delinquentes expressis. Datum Parisiis 8. Februarij 1629.

Signatum, De mandato Regis,

SENAVLT.

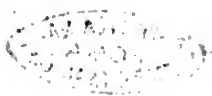

ERRATA VEL CONIECTVRÆ.

PAg. 14.b. ex tribus Diis? aut vnus pater.
27.b.& simus in vero.
31.b Qui ergo verbum.
70.b. nullo salt. prou. causa ante.
73.c exigerent f. aperta res.
88.b.Quasi vel tanta illa
110 b. incessere, *paulo pòst* tendunt.
142.c. diptychis *vbique*.
166.c.magistro Diodoro.
185.c.cùm ei suus obiiceret.
Ibid. & dixi,dixi quia.
200.a qui Dioscorū confir.
204.b. ei quoque sanctæ.
264.b Nam sic venerabilis.
265.b.quam si pacatorum.
271.a.quibus hinc profecto.
276.b. At hæc omnia.
295.a.Non inuideo Christo facto Deo.
300.c. in Galioth Iord.
316.a Calched. nec contrad.
317. b. detractionem. *paulo pòst* discessum,&.
318.c. de cæt. nominis adsit.
321.c.mandata percepit.
324.a.viri prudent.atque sapientissimi Procli.
325 b.Ibæ Theodori.
326 c.sit,vt videlicet.
328.c. Et Theodosius vtilit.
332.b.generetur? *infra* euertere,quale.
339.c.Theodorū piis dogm.
345.c.Nō nostrum ergo est.
346.b. quale damnum non.
350.a. sonos sequi verb.
355.a. nemo Diodorum, nemo Theodorum aliq.
358.c.Euphemitas.
368.a.Christi adunatione.
Ibid.Quid etiam &c. concilium?
371.b. extantem verum &c.
*Ib.*c.intellectus est postea.
384.c.quia Deum Christum.
398.b.ab inuicem,quòd illi.
402.c.sumpsit initiū:ideóne.
407.a.accepisti dona.
422.b.properauit auferre.
430.a. ventilari debuerint.
438.a. aduersus superstitem.
*Ib.*multa non sicut sent.
443.b.sicut isti de clericatu.
Ib. in eadem bene def.
453.c.præiud.sanctæSynodi.
454.a. prodidimus errores, multa.*Ib.*c.vit. finierit.
465.b.templum decenter factus.
469.b.Diocæsaream.
480.c.& hominem fecit.
482.b.& altiora item.
492.c.de errore corripiant.
494.c. 495.a. offendero litteris.
499.c.Acaciū Melitinensem.
502.c. *Dele ad marg.* CAP. VIII.
514.a.sequentes earū intent.
522.a.excipiat,quia se auctorit.
523.b. mysterium non intelligentibus.
565.c. Apostolicæ remotus per XL.